

XXVIII. évfolyam

3. szám

2018. április 26.

NÓGRÁD MEGYE ÖNKORMÁNYZATÁNAK KÖZLÖNYE

A KÖZGYŰLÉS
2018. IV. 26-ÁN TARTOTT ÜLÉSÉN HOZOTT
RENDELETEI
ÉS
HATÁROZATAI

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI
HIVATAL
3100 Salgótarján, Rákóczi út 36.

SZÁM**TÁRGY****OLDAL****I.
A KÖZGYŰLÉS RENDELETEI**

3/2018. (IV. 26.) önkormányzati rendelet	Nógrád Megye Önkormányzata 2017. évi költségvetésének V. számú módosításáról	2
4/2018. (IV. 26.) önkormányzati rendelet	Nógrád Megye Önkormányzata 2017. évi költségvetésének végrehajtásáról, vagyonkimutatásáról és költségvetési beszámolójáról	20
5/2018. (IV. 26.) önkormányzati rendelet	Nógrád Megye Önkormányzata 2018. évi költségvetésének I. számú módosításáról	113

**II.
A KÖZGYŰLÉS HATÁROZATAI**

27/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	A Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányságnak a közbiztonság megszilárdítása érdekében végzett tevékenységéről készült beszámoló elfogadása	132
28/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Nógrád Megyei Kirendeltsége tevékenységéről készült tájékoztató elfogadása	133
29/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	A Nógrád Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztálya tevékenységéről, kiemelten a foglalkoztatás elősegítéséről, a munkanélküliség csökkentésének lehetőségeiről Nógrád megyében című tájékoztató elfogadása	134
30/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	Jelentés a két ülés között történt főbb eseményekről, az átruházott hatáskörben hozott döntésekről és a közgyűlés ülésére készült előterjesztésekhez kapcsolódó bizottsági véleményekről, javaslatokról	135
31/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	Nógrád Megye Önkormányzata 2017. évi költségvetésének V. számú módosításáról szóló önkormányzati rendelet végrehajtásával kapcsolatos intézkedés	169
32/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	Nógrád Megye Önkormányzata 2017. évi költségvetésének végrehajtásáról, vagyonkimutatásáról és költségvetési beszámolójáról szóló önkormányzati rendelettel összefüggő intézkedések	170
33/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	Nógrád Megye Önkormányzata 2018. évi költségvetésének I. számú módosításáról szóló önkormányzati rendelet végrehajtásával kapcsolatos intézkedés	171
34/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	A 2017. évi összefoglaló éves ellenőrzési jelentés jóváhagyása	172
35/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	A megyei önkormányzatok rendkívüli támogatására irányuló pályázat benyújtása	180
36/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. 2017. évi üzleti tervének értékelésére, valamint 2018. évi üzleti tervének elfogadása	181
37/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. 2017. évi pénzügyi beszámolójának elfogadása	184
38/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. 2018. január, február és március hónapban végzett tevékenységéről szóló beszámoló elfogadása	207
39/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatójának jutalmazása	208
40/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	Az „Éghajlat-változási platform létrehozása Nógrád megyében” című KEHOP-1.2.0-15-2016-00015 azonosítószerű pályázat keretében elkészült megvalósíthatósági tanulmány módosítása	209
41/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	Az „Éghajlat-változási platform létrehozása Nógrád megyében” című KEHOP-1.2.0-15-2016-00015 azonosítószerű pályázat keretében elkészült Nógrád Megyei Klímastratégia elfogadása	312
42/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	Nógrád Megye Integrált Területi Programja (2014-2020)” (5.0) módosításának elfogadása	471
43/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	A LIFE IP HungAIRy 2017 című pályázat támogatása	516
44/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	A Bátorterenyi Óvodáiért Alapítvány támogatása	519
45/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	A Nemi „Gesztenyefa” Óvodáért Alapítvány támogatása	520
46/2018. (IV. 26.) Kgy. h.	A Szécsényiek a zenéért Alapítvány támogatása	521

I.
A KÖZGYŰLÉS RENDELETEI

Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének
3/2018. (IV. 26.) önkormányzati rendelete

Nógrád Megyei Önkormányzata 2017. évi költségvetésének V. számú módosításáról

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése (a továbbiakban: Közgyűlés) – az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében eljárva, a 32. cikk (1) bekezdés f) pontjában meghatározott feladatkörében, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 111. §-a alapján – Nógrád Megyei Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) 2017. évi költségvetéséről szóló 1/2017. (I. 26.) önkormányzati rendelete (továbbiakban: Kvr.) módosítására a következőket rendeli el:

1.§

A Kvr. 2. § helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„2. §

- (1) Az Önkormányzat 2017. évi összevont költségvetését az alábbiak szerint állapítja meg:

Megnevezés	Működési célú	Felhalmozási célú	Összesen
Tárgyévi költségvetési kiadási főösszeg	418.414	26.658	445.072
Tárgyévi költségvetési bevételi főösszeg	410.714	34	410.748
Tárgyévi költségvetési hiány összege	159.984	26.624	186.608
Előző évi maradvány igénybevétele	173.379	13.229	186.608
Következő évek kiadásai	152.284		152.284
Kiadási főösszeg	570.698	26.658	597.356
Bevételi főösszeg	584.093	13.263	597.356

E Ft

- (2) Az Önkormányzat és a Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) összevont, valamint működési és fejlesztési mérlegét a Kvr. 1. számú melléklete helyébe lépő e rendelet 1. számú melléklete, az Önkormányzat működési és fejlesztési mérlegét a Kvr. 1.1 számú melléklete helyébe lépő e rendelet 1.1 számú melléklete, a Hivatal működési és fejlesztési mérlegét a Kvr. 1.2 számú melléklete helyébe lépő e rendelet 1.2 számú melléklete tartalmazza.
- (3) Az 1. § (1) bekezdés szerinti bevételi és kiadási főösszeg költségvetési fejezetenkénti, címenkénti, alcímenkénti és kiemelt előirányzatok szerinti megoszlását a Kvr. 2. számú melléklete helyébe lépő e rendelet 2. számú melléklete tartalmazza.
- (4) Az engedélyezett létszámkeretet a Kvr. 3. számú melléklete helyébe lépő e rendelet 3. számú melléklete tartalmazza.
- (5) Az Önkormányzat beruházásonkénti előirányzatait a Kvr. 4. számú melléklete tartalmazza.
- (6) Az általános tartalék – a 2. számú melléklet VII. fejezet 1. cím, 1. alcímében lévő összeg – az év közben jelentkező többletfeladatokra, előre nem tervezhető kiadásokra fordítható.

- (7) Az Önkormányzat likviditási tervét a Kvr. 1. számú táblája helyébe lépő e rendelet 1. számú táblája, a 2017., 2018., 2019., 2020. évi költségvetés mérlegét a Kvr. 2. számú táblája helyébe lépő e rendelet 2. számú táblája, a többéves kihatással járó döntések számszerűsítését, az Európai Unió finanszírozásával megvalósuló programokat a Kvr. 3. számú táblája helyébe lépő e rendelet 3. számú táblája, a Terület-és Településfejlesztési Operatív Program projektmenedzsmenti költségekről szóló kimutatást a 4. számú tábla helyébe lépő e rendelet 4. számú táblája tartalmazza.”

2.§

E rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

Nógrád Megye Önkormányzata,
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal
összevont mérlege

1. számú melléklet

Ssz.	Bevételek	Összeg E Ft.	Ssz.	Kiadások	Összeg E Ft.
1.a.	Helyi önkormányzat működésének általános támogatása	201 200	1.	Személyi juttatások	205 920
1.b.	Bérekompensáció (előző évről áthúzódó)	30	2.	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	46 329
2.	Működési célú központosított előirányzat, kiegészítő támogatás	306	3.	Dologi kiadások	160 244
3.	Megyei önkormányzatok rendkívüli támogatása	12 401	4.	Egyéb működési célú kiadások	5 921
4.	2018. évi általános támogatás megelőlegezése	8 048	5.	Következő évek kiadásai (működés)	152 284
5.	Működési bevételek	2 363			
6.	Működési célú támogatások államháztartáson belülről	184 916			
7.	Működési célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről	1 450			
I. Tárgyévi működési bevételek		410 714	I. Tárgyévi működési kiadások		570 698
8.	Előző évi működési maradvány igénybevétele	173 379			
Működési bevételek összesen		584 093			
			Működési kiadások és bevételek egyenlege		13 395
9.	Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről		6.	Beruházások	22 715
10.	Felhalmozási célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről	26	7.	Felújítások	
11.	Felhalmozási bevételek	8	8.	Egyéb felhalmozási célú kiadások	3 943
			9.	Következő évek kiadásai (fejlesztés)	
II. Tárgyévi fejlesztési bevételek		34	II. Tárgyévi fejlesztési kiadások		26 658
12.	Előző évi fejlesztési maradvány igénybevétele	13 229			
Fejlesztési bevételek összesen		13 263			
			Fejlesztési kiadások és bevételek egyenlege		- 13 395
Bevételek mindösszesen		597 356	Kiadások mindösszesen		597 356

Nógrád Megye Önkormányzata
költségvetési mérlege

1.1 számú melléklet

E Ft

Ssz.	Bevételek	2017. évi IV. módosított előirányzat	Módosítás	2017. évi V. módosított előirányzat	Ssz.	Kiadások	2017. évi IV. módosított előirányzat	Módosítás	2017. évi V. módosított előirányzat
1.a.	Helyi önkormányzat működésének általános támogatása	201 200		201 200	1.	Személyi juttatások	47 942		47 942
1.b.	Bérekompenzáció (2015 évről áthúzódó)	30		30	2.	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	10 660		10 660
2.	Működési célú központosított előirányzat, kiegészítő támogatás	306		306	3.	Dologi kiadások	126 334		126 334
3.	Megyei önkormányzatok rendkívüli támogatása	12 401		12 401	4.	Egyéb működési célú kiadások	5 921		5 921
4.	2018. évi működési támogatás megelőlegezése	8 048		8 048	5.	Irányító szervei támogatások folyósítása	139 162		139 162
5.	Működési bevételek	2 188		2 188	6.	Következő évek kiadásai (működés)	37 310		37 310
6.	Működési célú támogatások államháztartáson belülről	15 200		15 200					
7.	Működési célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről	1 450		1 450					
I. Tárgyévi működési bevételek					I. Tárgyévi működési kiadások				
		240 823	-	240 823			367 329	-	367 329
8.	Előző évi működési maradvány igénybevétele	139 901		139 901					
Működési bevételek összesen		380 724	-	380 724	Működési kiadások összesen		367 329	-	367 329
9.	Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről			-	6.	Beruházások	22 715		22 715
10.	Felhalmozási célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről	26		26	7.	Felújítások			-
11.	Felhalmozási bevételek	8		8	8.	Egyéb felhalmozási célú kiadások	3 943		3 943
					9.	Következő évek kiadásai (fejlesztés)			-
II. Tárgyévi fejlesztési bevételek					II. Tárgyévi fejlesztési kiadások				
		34	-	34			26 658	-	26 658
12.	Előző évi fejlesztési maradvány igénybevétele	13 229		13 229					
Fejlesztési bevételek összesen		13 263	-	13 263	Fejlesztési kiadások		26 658	-	26 658
Bevételek mindösszesen		393 987	-	393 987	Kiadások mindösszesen		393 987	-	393 987

Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal
 költségvetési mérlege

1.2 számú melléklet

E Ft

Ssz.	Bevételek	2017. évi IV. módosított előirányzat	Módosítás	2017. évi V. módosított előirányzat	Ssz.	Kiadások	2017. évi IV. módosított előirányzat	Módosítás	2017. évi V. módosított előirányzat
1.	Irányító szervei támogatás	139 162		139 162	1.	Személyi juttatások	157 897	81	157 978
2.	Működési bevételek		175	175	2.	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	35 750	- 81	35 669
3.	Működési célú támogatások államháztartáson belülről	169 716		169 716	3.	Dologi kiadások	33 695	215	33 910
4.	Működési célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről			-	4.	Egyéb működési célú kiadások			-
					5.	Következő évek kiadásai (működés)	115 014	- 40	114 974
I. Tárgyévi működési bevételek					I. Tárgyévi működési kiadások				
		308 878	175	309 053			342 356	175	342 531
5.	Előző évi működési maradvány igénybevétele	33 478		33 478					
Működési bevételek összesen		342 356	175	342 531	Működési kiadások összesen		342 356	175	342 531
6.	Felhalmozási bevételek			-	5.	Beruházások			-
					6.	Felújítások			-
II. Tárgyévi fejlesztési bevételek					II. Tárgyévi fejlesztési kiadások				
		-	-	-			-	-	-
7.	Előző évi fejlesztési maradvány igénybevétele			-					
Fejlesztési bevételek összesen		-	-	-	Fejlesztési kiadások		-	-	-
Bevételek mindösszesen		342 356	175	342 531	Kiadások mindösszesen		342 356	175	342 531

Nógrád Megye Önkormányzata
 költségvetésének részletezése

2. számú melléklet

Fejezet	Cím	Alcím	Kiemelt előirányzat	Költségviselő	Kiemelt előirányzat	2017. évi IV. módosított előirányzat				Módosítás				2017. évi V. módosított előirányzat						
						Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel
						Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft	Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft	Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft
I.	1.	1.			Közzgyűlés közvetlen kiadásai				5 373									5 373		
					Elnöki kabinet dologi kiadásai		5 373	5 373										5 373		
					<i>Dologi kiadások</i>	5 373														
II.	1.	1.			Hivatali kiadásai				336 983									337 158		
					Hivatal működtetésnek kiadásai		125 339	125 565										125 339	125 565	
					<i>Személyi juttatások</i>	101 635												101 635		
					<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	23 005												23 005		
					<i>Dologi kiadások</i>	699												699		
		2.			Időközi választással összefüggő kiadások		208											208		
					<i>Személyi juttatások</i>	167												167		
					<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	41												41		
					<i>Dologi kiadások</i>													-		
		3.			Országgyűlési választással összefüggő kiadások		18											18		
					<i>Személyi juttatások</i>	14												14		
					<i>Dologi kiadások</i>	4												4		
	2.	1.			Nógrád megyei foglalkoztatási paktum		15 384	184 249										15 384	184 249	
					<i>Személyi juttatások</i>	3 855												3 855		
					<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	1 099												1 099		
					<i>Következő évek kiadásai (működés)</i>	10 430												10 430		
		2.			Éghajlat-változási Platform létrehozása Nógrád megyében		2 929											2 929		
					<i>Személyi juttatások</i>	2 306				81								2 387		
					<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	623				81								542		
		3.			TOP projektmenedzsment feladatok		165 936											165 936		
					<i>Személyi juttatások</i>	49 920												49 920		
					<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	10 982												10 982		
					<i>Dologi kiadások</i>	450				40								490		
					<i>Beruházások</i>	-												-		
					<i>Következő évek kiadásai (működés)</i>	104 584				40								104 544		
	3.	1.			Megyeháza üzemeltetésével kapcsolatos költségek		17 519	26 619										17 489	26 794	
					<i>Dologi kiadások</i>	17 519					30									
		2.			Szolgáltatások, egyéb dologi kiadások költsége		9 100					205						9 305		
					<i>Dologi kiadások</i>	9 100					205							9 305		
	4.	1.			Számlavezetés költsége		550	550										550	550	
					<i>Dologi kiadások</i>	550												550		
					I-II. cím kiadásai (kontroll összeg)	342 356	342 356	342 356	342 356		175	175	175	175		342 531	342 531	342 531	342 531	
					I-II. cím bevételei				342 356	342 356				175		342 531	342 531	342 531	342 531	
					<i>Működési bevételek</i>						175							175		
					<i>Működési célú támogatások államháztartáson belülről</i>	169 716												169 716		
					<i>Működési célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről</i>													-		
					<i>Felhalmozási bevétel</i>													-		
					<i>Előző évi működési maradvány igénybevétele</i>	33 478												33 478		
					<i>Előző évi fejlesztési maradvány igénybevétele</i>													-		
					<i>Irányító szervi támogatás</i>	139 162												139 162		

Nógrád Megye Önkormányzata
költségvetésének részletezése

2. számú melléklet

Fejezet	Cím	Alcím	Kiemelt előirányzat	Költségviselő	Kiemelt előirányzat	2017. évi IV. módosított előirányzat				Módosítás				2017. évi V. módosított előirányzat						
						Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel
						Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft		Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft		Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	
III.	1.	1.	1.		Önkormányzat közvetlen kiadásai				82 821									82 821		
			1.		Bizottságok költsége		21 055	62 784									21 055	62 784		
			2.		Személyi juttatások	17 520											17 520			
			3.		Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	3 535											3 535			
			3.		Kitüntetések, díjak		1 133										1 133			
			3.		Dologi kiadások	1 133											1 133			
			1.		Elnöki kabinet kiadásai		40 596										40 596			
			2.		Személyi juttatások	30 411											30 411			
			3.		Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	7 093											7 093			
			4.		Dologi kiadások	3 092											3 092			
			4.		Egyéb működési célú kiadások												-			
	2.	1.	1.		Nógrád Megyei Értéktár népszerűsítése, működési költsége		3 100	3 100									3 100	3 100		
			2.		Személyi juttatások	5											5			
			3.		Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	3											3			
			4.		Dologi kiadások	3 092											3 092			
			5.		Beruházások												-			
	3.	1.	3.		Elnöki hatáskörű döntések fedezete		3 515	3 515									3 515	3 515		
			4.		Dologi kiadások	257											257			
			4.		Egyéb működési célú kiadások	3 258											3 258			
	4.	1.	1.		Rendezvények, kiadványok		12 914	13 422									12 914	13 422		
			2.		Személyi juttatások												-			
			3.		Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó												-			
			4.		Dologi kiadások	12 364											12 364			
			4.		Egyéb működési célú kiadások	550											550			
		2.	3.		Nógrád Megyei Sportági Szakszövetségek, Sportbizottságok Szövetsége megszűntetésének költségei		508										508			
			3.		Dologi kiadások	508											508			
IV.	1.	1.			Szolgáltatások				14 092										14 092	
			3.		Szolgáltatások, egyéb dologi kiadások		14 092	14 092									14 092	14 092		
			4.		Dologi kiadások	14 092											14 092			
			4.		Egyéb működési célú kiadások												-			
V.	1.	1.			Egyéb kiadások				900										900	
			3.		Számlavezetés költsége		900	900									900	900		
			3.		Dologi kiadások	900											900			
VI.	1.	1.			Elhasználódott eszközök pótlása, új beszerzés, felújítás				13 728										13 728	
			5.		Eszközök beszerzése		10 400	13 728									10 400	13 728		
			6.		Beruházások	10 400											10 400			
			6.		Felújítások												-			
		2.	3.		Emlékmű állítás		3 328										3 328			
			5.		Dologi kiadások	328											328			
			5.		Beruházások	3 000											3 000			

Nógrád Megye Önkormányzata
költségvetésének részletezése

2. számú melléklet

Fejezet	Cím	Alcím	Kiemelt előirányzat	Költségviselő	Kiemelt előirányzat	2017. évi IV. módosított előirányzat				Módosítás				2017. évi V. módosított előirányzat										
						Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel				
						Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft	Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft	Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft				
VII.	1.	1.			Tartalék				28 497									28 497						
					Általános tartalék		20 449	28 497					-								20 449	28 497		
					<i>Dologi kiadások</i>	20 449															20 449			
		2.			Államházt.-on belüli megelőlegezés következő évi visszafiz.		8 048											8 048						
		3.			<i>Dologi kiadások</i>	8 048												8 048						
VIII.	1.	1.			Területfejlesztési közvetlen feladatok				88 862										88 862					
					Követeléskezelés		1 540	1 540													1 540	1 540		
					<i>Dologi kiadások</i>	1 540															1 540			
					Pályázatokhoz kapcsolódó egyéb kiadások		17 003	17 003													17 003	17 003		
		3.			<i>Dologi kiadások</i>	17 003											17 003							
		4.			<i>Egyéb működési célú kiadások</i>																			
		5.			<i>Beruházások</i>																			
	3.	1.			Nógrád megyei foglalkoztatási paktum		43 248	43 248											43 248	43 248				
					<i>Személyi juttatások</i>	6														6				
					<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	29														29				
					<i>Dologi kiadások</i>	8 628														8 628				
					<i>Egyéb működési célú kiadások</i>	2 098														2 098				
					<i>Beruházások</i>	8 500														8 500				
					<i>Következő évek kiadásai (működés)</i>	23 987														23 987				
					<i>Következő évek kiadásai (fejlesztés)</i>																			
							1.			Éghajlat-változási Platform létrehozása Nógrád megyében		27 071	27 071										27 071	27 071
							2.			<i>Személyi juttatások</i>														
		3.			<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>																			
		3.			<i>Dologi kiadások</i>	13 748												13 748						
		3.			<i>Következő évek kiadásai (működés)</i>	13 323												13 323						
IX.	1.	1.			Lakásalap				3 943										3 943					
					Munkáltatói kölcsön nyújtása		3 943	3 943													3 943	3 943		
		7.			<i>Kölcsön nyújtása</i>	3 943												3 943						
X.	1.	1.			Esélyek Háza programok támogatása				21 982										21 982					
					Pályázati program költségei 2017.04.01.-2018.03.31.		9 600	21 982													9 600	21 982		
		3.			<i>Dologi kiadások</i>	9 600												9 600						

Nógrád Megye Önkormányzata
engedélyezett létszámkerete
(statisztikai létszám)

3. számú melléklet

Fő

Megnevezés	Teljes munkaidőben foglalkoztatott		Részmunkaidőben foglalkoztatott		Állományon kívüli alkalmazott		Összesen	
	IV. módosított előirányzat	V. módosított előirányzat	IV. módosított előirányzat	V. módosított előirányzat	IV. módosított előirányzat	V. módosított előirányzat	IV. módosított előirányzat	V. módosított előirányzat
Nógrád Megye Önkormányzata	2	2			1	1	3	3
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal	32	32	3	3			35	35
Összesen	34	34	3	3	1	1	38	38
Közfoglalkoztatott	3	3					3	3

RÉSZLETEZÉS

az önkormányzat beruházási, felújítási kiadásairól

Megnevezés	Előirányzat E Ft
Beruházási kiadok	
Törzstőke befizetés	1 500
Számítástechnikai eszközök, berendezések, immateriális javak	8 900
Esélyek Háza programhoz kapcsolódó informatikai, egyéb eszköz beszerzés	815
Megyei Paktumhoz kapcsolódó eszközök, immateriális javak beszerzése	8 500
TOP projektmenedzsmenti feladatokhoz kapcsolódó eszközbeszerzés	
Emlékmű állítás	3 000
Összesen	22 715

Nógrád Megye Önkormányzatának
2017. évi költségvetésének likviditási terve

1. számú tábla

E Ft.

Hónap	Működési kiadás	Nógrád megyei foglalkoztatási paktum	Éghajlatváltozási Platform létrehozása	TOP projektmenedzsmeni feladatok	Fejlesztési, felújítási kiadások	Esélyek Háza	Finanszírozás megelőlegezése, Általános tartalék	Összesen	Bevétel	Egyenleg
										186 608
Január	26 385	261	264			1 863	8 048	36 821	24 179	173 966
Február	26 378	261	1 764			1 905		30 308	16 775	160 433
Március	26 152	761	447			1 907		29 267	16 684	147 850
Április	25 454	261	569			854		27 138	50 113	170 825
Május	26 091	261	9 051			853		36 256	16 124	150 693
Június	25 505	1 761	269	7 563	5 500	1 036		41 634	148 059	257 118
Július	31 919	359	269	7 563		1 035		41 145	16 514	232 487
Augusztus	32 432	1 424	284	7 563	3 000	1 036		45 739	34 253	221 001
Szeptember	25 069	261	284	7 563	1 000	1 035		35 212	24 457	210 246
Október	31 566	1 261	284	8 013		1 036		42 160	40 334	208 420
November	32 414	261	284	7 563	3 900	1 036		45 458	32 692	195 654
December	30 293	1 233	284	7 563	815	1 150		41 338	23 718	178 034
Összesen	339 658	8 365	14 053	53 391	14 215	14 746	8 048	452 476	443 902	
Várható maradvány		50 267	15 947	104 584		7 236		178 034		
MINDÖSSZESEN	339 658	58 632	30 000	157 975	14 215	21 982	8 048	630 510		

Nógrád Megye Önkormányzatának
2017., 2018., 2019., 2020. évi költségvetés mérlegei

2. számú tábla

Ssz.	Bevételek	2017. év E Ft.	2018. év E Ft.	2019. év E Ft.	2020. év E Ft.	Ssz.	Kiadások	2017. év E Ft.	2018. év E Ft.	2019. év E Ft.	2020. év E Ft.
1.a.	Helyi önkormányzat működésének általános támogatása	201 200	201 200	280 000	300 000	1.	Személyi juttatások	205 920	181 376	160 423	164 660
1.b.	Bérekompensáció (2015 évről áthúzódó)	30				2.	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	46 329	47 671	44 654	47 558
2.	Működési célú központosított előirányzat, kiegészítő támogatás	306				3.	Dologi kiadások	160 244	112 777	110 141	98 193
3.	Megyei önkormányzatok rendkívüli támogatása	12 401				4.	Egyéb működési célú kiadások	5 921			
4.	2018. évi működési támogatás megelőlegezése	8 048				5.	Következő évek kiadásai (működés)	152 284	19 228	9 859	3 730
5.	Működési bevételek	2 363									
6.	Működési célú támogatások államháztartáson belülről	184 916	24 114	50 077	20 141						
7.	Működési célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről	1 450									
I. Tárgyévi működési bevételek		410 714	225 314	330 077	320 141	I. Tárgyévi működési kiadások		570 698	361 052	325 077	314 141
8.	Működési jellegű pénzmaradvány	173 379	135 738								
Működési bevételek összesen		584 093	361 052	330 077	320 141	Működési kiadások összesen		570 698	361 052	325 077	314 141
9.	Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről					6.	Beruházások	22 715	8 500	5 000	6 000
10.	Felhalmozási célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről	26				7.	Felújítások		3 000	3 000	3 000
11.	Felhalmozási bevételek	8				8.	Egyéb felhalmozási célú kiadások	3 943			
						9.	Következő évek kiadásai (fejlesztés)				
II. Tárgyévi fejlesztési bevételek		34	-	-	0	II. Tárgyévi fejlesztési kiadások		26 658	11 500	8 000	9 000
12.	Fejlesztési pénzmaradvány	13 229	11 500	3 000	3 000						
Fejlesztési bevételek összesen		13 263	11 500	3 000	3 000	Fejlesztési kiadások		26 658	11 500	8 000	9 000
Bevételek mindösszesen		597 356	372 552	333 077	323 141	Kiadások mindösszesen		597 356	372 552	333 077	323 141

Többéves kihatással járó döntések számszerűsítése

Kimutatás az Európai Unió finanszírozásával megvalósuló programokról

Megnevezés	Nógrád megyei foglalkoztatási paktum (E Ft)	Éghajlat-változási platform létrehozása Nógrád megyében (E Ft)
2016. évben várható kiadás	10 662	1 744
2017. évben várható kiadás	18 194	10 175
2018. évben várható kiadás	16 629	18 081
2019. évben várható kiadás	9 129	
2020. évben várható kiadás	6 129	
2021. évben várható kiadás	3 730	
Összesen	64 473	30 000

a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program projektmenedzsment költségeiről

Adatok E Ft-ban

Ssz.	A támogatási kérelem azonosítószáma	Település	Projektmenedzsment költség összesen	Projekt megvalósulási időtartam (hónap)	2017. évi kiadások	2018. évi kiadások	2019. évi kiadások	2020. évi kiadások
1	TOP-1.2.1-15-NG1-2016-00014	Nagylóc	1 118	17	313	805	0	0
2	TOP-1.2.1-15-NG1-2016-00019	Szurdokpüspöki	12 470	24	6 322	6 148	0	0
3	TOP-1.4.1-15-NG1-2016-00004	Sóshartyán	102	4	102	0	0	0
4	TOP-1.4.1-15-NG1-2016-00015	Jobbágyi	3 658	18	1 194	2 464	0	0
5	TOP-1.4.1-15-NG1-2016-00028	Kálló	3 112	16	886	2 226	0	0
6	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00004	Szarvasgede	203	16	150	53	0	0
7	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00005	Palotás	2 770	16	81	2 689	0	0
8	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00006	Egyházasdengeleg	1 143	16	915	228	0	0
9	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00008	Hollókő	1 746	16	1 746	0	0	0
10	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00009	Felsőtold	1 270	16	472	798	0	0
11	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00011	Alsótold	699	16	488	211	0	0
12	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00012	Kutasó	762	16	361	401	0	0
13	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00015	Kozárd	2 101	18	425	1 676	0	0
14	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00019	Szuha	2 374	16	1 788	586	0	0
15	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00020	Mátramindszent	1 746	16	977	769	0	0
16	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00023	Szécsényfalu	1 745	16	1 745	0	0	0
17	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00025	Mátraszele	1 918	16	611	1 307	0	0
18	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00026	Mátranovák	1 746	16	863	883	0	0
19	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00028	Drégelypalánk	4 064	33	759	1 458	1 478	369
20	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00031	Csécse	711	16	338	373	0	0
21	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00032	Terény	750	16	126	624	0	0
22	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00033	Nagylóc	1 715	17	102	1 613	0	0
23	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00039	Lucfalva	417	15	175	242	0	0
24	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00042	Mátraterenye (Homokterenye)	1 746	16	725	1 021	0	0
25	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00043	Diósjenő	4 990	19	50	4 677	263	0
26	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00044	Órhalom	2 002	19	0	1 500	502	0
27	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00003	Bánk	495	17	210	285	0	0

a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program projektmenedzsmenti költségeiről

Ssz.	A támogatási kérelem azonosítószáma	Település	Projektmenedzsment költség összesen	Projekt megvalósulásának időtartama (hónap)	2017. évi kiadások	2018. évi kiadások	2019. évi kiadások	2020. évi kiadások
28	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00005	Bánk	959	17	759	200	0	0
29	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00007	Vanyarc	1 562	17	640	922	0	0
30	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00008	Nógrádsáp	1 397	17	617	780	0	0
31	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00012	Jobbágyi	1 389	15	996	393	0	0
32	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00013	Jobbágyi	464	16	145	319	0	0
33	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00015	Jobbágyi	620	17	180	440	0	0
34	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00017	Dorogháza	1 542	17	1 302	240	0	0
35	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00019	Terény	1 486	17	890	596	0	0
36	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00021	Nógrádszakál	686	15	255	431	0	0
37	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00023	Dejtár	3 507	17	256	3 251	0	0
38	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00025	Buják	3 683	17	681	3 002	0	0
39	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00031	Somoskőújfalu	2 680	16	935	1 745	0	0
40	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00034	Felsőpetény	1 868	17	1 004	864	0	0
41	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00035	Borsosberény	693	17	290	403	0	0
42	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00038	Csécse	572	17	0	572	0	0
43	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00041	Romhány	1 245	17	1 059	186	0	0
44	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00044	Tereske	1 061	17	928	133	0	0
45	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00045	Mátramindszent	500	16	230	270	0	0
46	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00047	Kisbágyon	617	17	377	240	0	0
47	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00048	Kisbágyon	835	17	360	475	0	0
48	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00051	Héhalom	1 928	17	1 602	326	0	0
49	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00052	Szécsényfelfalu	381	14	220	161	0	0
50	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00053	Zabar	1 397	17	437	960	0	0
51	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00054	Szilaspogony	1 067	17	581	486	0	0
52	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00055	Szarvasgede	1 657	17	939	718	0	0
53	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00056	Kishartyán	610	17	266	344	0	0
54	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00058	Mátranovák	2 032	17	942	1 090	0	0
55	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00059	Nemti	601	18	266	335	0	0

a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program projektmenedzsmenti költségeiről

Ssz.	A támogatási kérelem azonosítószáma	Település	Projektmenedzsment költség összesen	Projekt megvalósulásának időtartama (hónap)	2017. évi kiadások	2018. évi kiadások	2019. évi kiadások	2020. évi kiadások
56	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00067	Lucfalva	1 020	18	699	321	0	0
57	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00068	Somoskőújfalu	535	18	149	386	0	0
58	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00080	Bárna	762	17	385	377	0	0
59	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00087	Márkháza	1 207	17	721	486	0	0
60	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00002	Nógrádsáp	1 041	17	532	509	0	0
61	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00004	Mátraszele	864	18	486	378	0	0
62	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00005	Karancslapujtő	1 587	17	1 309	278	0	0
63	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00006	Nemti	1 632	17	1 292	340	0	0
64	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00007	Szalmatercs	937	18	291	646	0	0
65	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00008	Órhalom	1 753	17	0	1 753	0	0
66	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00010	Tar	870	17	702	168	0	0
67	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00012	Cered	1 714	17	730	984	0	0
68	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00015	Mátramindszent	1 105	17	1 007	98	0	0
69	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00017	Mátranovák	1 048	17	635	413	0	0
70	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00018	Szügy	1 841	17	734	1 107	0	0
71	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00019	Diósjenő	4 585	17	882	3 703	0	0
72	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00020	Vanyarc	749	17	0	749	0	0
73	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00021	Terény	775	17	364	411	0	0
74	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00022	Erdőkürt	635	15	442	193	0	0
75	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00024	Héhalom	1 150	17	0	1 150	0	0
76	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00006	Cserhátsurány	1 232	19	270	897	65	0
77	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00009	Mátraterenye (Homokterenye)	1 019	18	470	549	0	0
78	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00010	Magyargéc	2 500	18	926	833	741	0
79	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00011	Vanyarc	1 461	19	313	1 071	77	0
80	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00013	Hont	444	17	444	0	0	0
81	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00015	Szurdokpuspöki	1 867	18	706	1 161	0	0
82	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00016	Tar	1 079	18	445	634	0	0
83	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00017	Somoskőújfalu	401	18	180	221	0	0

a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program projektmenedzsment költségeiről

Ssz.	A támogatási kérelem azonosítószáma	Település	Projektmenedzsment költség összesen	Projekt megvalósulásának időtartama (hónap)	2017. évi kiadások	2018. évi kiadások	2019. évi kiadások	2020. évi kiadások
84	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00023	Patak	2 349	29	1 620	0	729	0
85	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00026	Szurdokpüspöki	1 397	18	670	727	0	0
Összesen első kör első ütem			134 171		56 485	73 462	3 855	369
86	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00062	Sámsonháza	622	14	224	398	0	0
87	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00081	Pusztaberki	1 143	14	562	581	0	0
88	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00100	Mohora	887	14	510	377	0	0
89	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00036	Egyházasgerge	368	14	0	368	0	0
90	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00040	Nemti	705	14	268	437	0	0
91	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00042	Szanda	915	14	571	344	0	0
92	TOP-1.1.1-15-NG1-2016-00016	Balassagyarmat	9 144	21	1 469	5 062	2 613	0
93	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00003	Héhalom	819	13	607	212	0	0
94	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00010	Bokor	870	13	538	332	0	0
95	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00014	Rákócziabánya	980	14	158	822	0	0
Összesen első kör második ütem			16 453	15	4 907	8 933	2 613	0
96	TOP-2.1.2-15-NG1-2016-00005	Rétság	11 557	31		4 474	4 474	2 609
97	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00026	Kisbárcány	889	12		889		
98	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00049	Cered	1 080	12		1 080		
99	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00050	Mátraterenye	1 041	12		1 041		
100	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00007	Cserhátszentiván	745	12		745		
Összesen első kör harmadik ütem			15 312			8 229	4 474	2 609
Összesen			165 936		61 392	90 624	10 942	2 978

**Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének
4/2018. (IV. 26.) önkormányzati rendelete**

**Nógrád Megye Önkormányzata
2017. évi költségvetésének végrehajtásáról,
vagyonkimutatásáról és költségvetési beszámolójáról**

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése – az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében eljárva – az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 91. § (1) bekezdése alapján az alábbi zárszámadási rendeletet alkotja:

1. §

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése 2017. évi zárszámadását az alábbiak szerint állapítja meg.

Megnevezés	Működési célú	Felhalmozási célú	E Ft
			Összesen
Tárgyévi költségvetési kiadás összege:	318.693	10.536	329.229
Tárgyévi költségvetési bevétel összege:	410.322	33	410.355
Tárgyévi költségvetési egyenleg összege:	91.629	10.503	102.132
Előző évi maradvány igénybevétele:	173.379	13.229	186.608
Kiadás összesen:	318.693	10.536	329.229
Bevétel összesen:	583.701	13.262	596.963
Alaptevékenység maradványa:	259.256	8.478	267.734
Kiadások, alaptevékenység maradványa mindösszesen:	577.949	19.014	596.963

2. §

Nógrád Megye Önkormányzata (a továbbiakban: önkormányzat) és a Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal (a továbbiakban: hivatal) 2017. évi bevételeinek és kiadásainak alakulását e rendelet 1., 1.1, 1.2, 2. és 2/a. számú mellékletei tartalmazzák.

3. §

Az önkormányzat 2017. évi létszám előirányzatainak alakulását a rendelet 3. számú melléklete tartalmazza.

4. §

Az önkormányzat 2017. évben megvalósult felhalmozási kiadásait célonként e rendelet 4. számú melléklete tartalmazza.

5. §

Az önkormányzat és a hivatal 2017. évi vagyonkimutatását a rendelet 5., 6/a., 6/b., 6/c. és 7. számú mellékletei tartalmazzák.

6. §

Az önkormányzat és a hivatal 2017. évi maradványkimutatását a rendelet 8. számú melléklete tartalmazza.

7. §

Az önkormányzati beszámoló részét képező kiegészítő mellékletet a 9. számú melléklet tartalmazza.

8. §

A közgyűlés az önkormányzat költségvetési beszámolóját a 10. számú, a hivatal költségvetési beszámolóját a 11. számú melléklet szerinti tartalommal jóváhagyja.

9. §

Az önkormányzat 2017. évi költségvetése e rendelet 2/a. számú melléklete szerint részletezett 2.017 E Ft, valamint 14.146 E Ft (e rendelet 2. számú mellékletének II. fejezet 3. cím, X. fejezet) bevétellel fedezett önként vállalt feladatot tartalmaz.

10. §

E rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

Mellékletek jegyzéke

Sorszám	Megnevezés	Oldal szám
1. számú melléklet	Nógrád Megye Önkormányzata, Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal 2017. évi költségvetési összevont mérlege	1
1.1 számú melléklet	Nógrád Megye Önkormányzata 2017. évi költségvetési mérlege	1
1.2 számú melléklet	Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal 2017. évi költségvetési mérlege	1
2. számú melléklet	Nógrád Megye Önkormányzata költségvetésének részletezése	4
2/a.számú melléklet	KIMUTATÁS a 2. számú melléklet III.3. címből megítélt támogatásokról	4
3. számú melléklet	Nógrád Megye Önkormányzata 2017. évi engedélyezett létszámkerete (álláshelyek)	1
4. számú melléklet	RÉSZLETEZÉS az önkormányzat beruházási, felújítási kiadásairól	1
5. számú melléklet	Nógrád Megye Önkormányzata, Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal 2017. évi vagyongimutatása	3
6/a. számú melléklet	KIMUTATÁS a 2017. évi ingatlan - állományról	1
6/b. számú melléklet	KIMUTATÁS a használatban lévő kisértékű immateriális javak, tárgyi eszközök, készletek állományáról	16
6/c. számú melléklet	KIMUTATÁS a függő követelésekről és kötelezettségekről, valamint a biztos követelésekről	1
7. számú melléklet	KIMUTATÁS Nógrád Megye Önkormányzata gazdasági társaságokban lévő részesedései 2017. december 31-ei állományáról	1
8. számú melléklet	Nógrád Megye Önkormányzata, Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal 2017. évi maradványkimutatása	1
9. számú melléklet	Nógrád Megye Önkormányzata 2017. évi kiegészítő melléklete	3
10. számú melléklet	Nógrád Megye Önkormányzata költségvetési beszámolója	28
11. számú melléklet	Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal költségvetési beszámolója	16
1. számú tábla	Nógrád Megye Önkormányzata költségvetési egyenlegének alakulása	1
2. számú tábla	Többéves kihatással járó döntések számszerűsítése Kimutatás az Európai Unió finanszírozásával megvalósuló programokról	1
3. számú tábla	KIMUTATÁS a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program projektmenedzementi költségeiről	4

Nógrád Megye Önkormányzata,
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal
2016. évi költségvetési összevont mérlege

1. számú melléklet

E Ft.

Ssz.	Bevételek	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés a módosított előirányzat %-ában	Ssz.	Kiadások	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés a módosított előirányzat %-ában
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1.a.	Helyi önkormányzat működésének általános támogatása	201 200	201 200	201 200	100,00%	1.	Személyi juttatások	162 547	205 920	182 193	88,48%
1.b.	Bérekompensáció (2016 évről áthúzódó)	30	30	29	96,67%	2.	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	36 608	46 329	39 942	86,21%
2.	Működési célú központosított előirányzat, kiegészítő támogatás		306	306	100,00%	3.	Dologi kiadások	119 479	160 244	92 245	57,57%
3.	Megyei önkormányzatok rendkívüli támogatása		12 401	12 401	100,00%	4.	Egyéb működési célú kiadások	4 065	5 921	4 313	72,84%
4.	2018. évi általános támogatás megelőlegezése		8 048	8 048	100,00%	5.	Következő évek kiadásai (működés)	49 838	152 284		
5.	Működési bevételek	300	2 363	1 973	83,50%						
6.	Működési célú támogatások államháztartáson belülről	3 127	184 916	184 915	100,00%						
7.	Működési célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről		1 450	1 450	100,00%						
I. Tárgyévi működési bevételek		204 657	410 714	410 322	99,90%	I. Tárgyévi működési kiadások		372 537	570 698	318 693	55,84%
8.	Előző évi működési maradvány igénybevétele	173 379	173 379	173 379	100,00%						
Működési bevételek összesen		378 036	584 093	583 701	99,93%	Működési kiadások összesen		372 537	570 698	318 693	55,84%
						Működési kiadások és bevételek egyenlege		5 499	13 395	265 008	
9.	Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről		-	-		6.	Beruházások	14 811	22 715	10 536	46,38%
10.	Felhalmozási célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről	25	26	25	96,15%	7.	Felújítások		-	-	
11.	Felhalmozási bevételek		8	8	100,00%	8.	Egyéb felhalmozási célú kiadások	3 942	3 943	-	
II. Tárgyévi fejlesztési bevételek		25	34	33	97,06%	9.	Következő évek kiadásai (fejlesztés)		-		
						II. Tárgyévi fejlesztési kiadások		18 753	26 658	10 536	39,52%
12.	Előző évi fejlesztési maradvány igénybevétele	13 229	13 229	13 229	100,00%						
Fejlesztési bevételek összesen		13 254	13 263	13 262	99,99%	Fejlesztési kiadások		18 753	26 658	10 536	39,52%
						Fejlesztési kiadások és bevételek egyenlege		- 5 499	- 13 395	2 726	
						Alaptevékenység maradványa				267 734	
Bevételek mindösszesen		391 290	597 356	596 963	99,93%	Kiadások mindösszesen		391 290	597 356	596 963	99,93%

Nógrád Megye Önkormányzata
2016. évi költségvetési mérlege

1.1 számú melléklet

E Ft.

Ssz.	Bevételek	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés a módosított előirányzat %-ában	Ssz.	Kiadások	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés a módosított előirányzat %-ában
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1.a.	Helyi önkormányzat működésének általános támogatása	201 200	201 200	201 200	100,00%	1.	Személyi juttatások	47 931	47 942	47 642	99,37%
1.b.	Bérekompensáció (2016 évről áthúzódó)	30	30	29	96,67%	2.	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	10 378	10 660	10 501	98,51%
2.	Működési célú központosított előirányzat, kiegészítő támogatás		306	306	100,00%	3.	Dologi kiadások	87 242	126 334	62 822	49,73%
3.	Megyei önkormányzatok rendkívüli támogatása		12 401	12 401	100,00%	4.	Egyéb működési célú kiadások	4 065	5 921	4 313	72,84%
4.	2018. évi általános támogatás megelőlegezése		8 048	8 048	100,00%	5.	Irányító szervei támogatások folyósítása	146 908	139 162	137 792	99,02%
5.	Működési bevételek	300	2 188	1 805	82,50%	6.	Következő évek kiadásai (működési)	39 408	37 310		
6.	Működési célú támogatások államháztartáson belülről		15 200	15 200	100,00%						
7.	Működési célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről		1 450	1 450							
I. Tárgyévi működési bevételek		201 530	240 823	240 439	99,84%	I. Tárgyévi működési kiadások		335 932	367 329	263 070	71,62%
8.	Előző évi működési maradvány igénybevétele	139 901	139 901	139 901	100,00%						
Működési bevételek összesen		341 431	380 724	380 340	99,90%	Működési kiadások összesen		335 932	367 329	263 070	71,62%
9.	Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről		-	-		6.	Beruházások	14 811	22 715	10 536	46,38%
10.	Felhalmozási célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről	25	26	25	96,15%	7.	Felújítások		-		
11.	Felhalmozási bevételek		8	8	100,00%	8.	Egyéb felhalmozási célú kiadások	3 942	3 943		
						9.	Következő évek kiadásai (fejlesztés)		-		
II. Tárgyévi fejlesztési bevételek		25	34	33	97,06%	II. Tárgyévi fejlesztési kiadások		18 753	26 658	10 536	39,52%
12.	Előző évi fejlesztési maradvány igénybevétele	13 229	13 229	13 229	100,00%						
Fejlesztési bevételek összesen		13 254	13 263	13 262	99,99%	Fejlesztési kiadások		18 753	26 658	10 536	39,52%
						Alaptevékenység maradványa				119 996	
Bevételek mindösszesen		354 685	393 987	393 602	99,90%	Kiadások mindösszesen		354 685	393 987	393 602	99,90%

Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal
2016. évi költségvetési mérlege

1.2 számú melléklet

E Ft.

Ssz.	Bevételek	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés a módosított előirányzat %-ában	Ssz.	Kiadások	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés a módosított előirányzat %-ában
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1.	Irányító szervei támogatás	146 908	139 162	137 792	99,02%	1.	Személyi juttatások	114 616	157 978	134 551	85,17%
2.	Működési bevételek		175	168	96,00%	2.	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	26 230	35 669	29 441	82,54%
3.	Működési célú támogatások államháztartáson belülről	3 127	169 716	169 715	100,00%	3.	Dologi kiadások	32 237	33 910	29 423	86,77%
4.	Működési célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről					4.	Egyéb működési célú kiadások				
						5.	Következő évek kiadásai (működés)	10 430	114 974		
I. Tárgyévi működési bevételek						I. Tárgyévi működési kiadások					
		150 035	309 053	307 675	99,55%			183 513	342 531	193 415	56,47%
5.	Előző évi működési maradvány igénybevétele	33 478	33 478	33 478	100,00%						
Működési bevételek összesen		183 513	342 531	341 153	99,60%	Működési kiadások összesen		183 513	342 531	193 415	56,47%
6.	Felhalmozási bevételek		-	-		5.	Beruházások				
II. Tárgyévi fejlesztési bevételek						II. Tárgyévi fejlesztési kiadások					
		-	-	-				-	-	-	
6.	Előző évi fejlesztési maradvány igénybevétele					6.	Felújítások				
Fejlesztési bevételek összesen		-	-	-		Fejlesztési kiadások		-	-	-	
						Alaptevékenység maradványa					
						147 738					
Bevételek mindösszesen		183 513	342 531	341 153	99,60%	Kiadások mindösszesen		183 513	342 531	341 153	99,60%

Nógrád Megye Önkormányzata
költségvetésének részletezése

2. számú melléklet

Fejezet	Cím	Al-cím	Kiemelt előirányzat	Költségviselő	Kiemelt előirányzat	Eredeti előirányzat				Módosított előirányzat				Teljesítés						
						Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel
						Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft		Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft		Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	
I.	1.	1.			Közgyűlés közvetlen kiadásai				5 000					5 373				5 296		
					Elnöki kabinet dologi kiadásai		5 000	5 000										5 296		
					<i>Dologi kiadások</i>	5 000							5 373							
II.	1.	1.			Hivatal kiadásai				178 513					337 158				188 119		
					Hivatal működtetésnek kiadásai		133 386	133 463										97 456	97 594	
					<i>Személyi juttatások</i>	108 395							101 635	125 339	125 565			79 617		
					<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	24 491							23 005					17 340		
					<i>Dologi kiadások</i>	500							699					499		
					Időközi választással összefüggő kiadások		77							208				120		
					<i>Személyi juttatások</i>	60							167					100		
					<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	17							41					20		
					<i>Dologi kiadások</i>								-							
					Országgyűlési választással összefüggő kiadások		-							18				18		
					<i>Személyi juttatások</i>								14					14		
					<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>								4					4		
					<i>Dologi kiadások</i>															
	2.	1.			Nógrád megyei foglalkoztatási paktum		15 384	18 313						15 384	184 249			3 077	67 391	
					<i>Személyi juttatások</i>	3 855							3 855					2 514		
					<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	1 099							1 099					563		
					<i>Következő évek kiadásai (működés)</i>	10 430							10 430							
					Égághajlat-változási Platform létrehozása Nógrád megyében		2 929							2 929				2 922		
					<i>Személyi juttatások</i>	2 306							2 387					2 386		
					<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	623							542					536		
					TOP projektmenedzsmenti feladatok			-						165 936				61 392		
					<i>Személyi juttatások</i>								49 920					49 920		
					<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>								10 982					10 982		
					<i>Dologi kiadások</i>								490					490		
					<i>Beruházások</i>															
					<i>Következő évek kiadásai (működés)</i>								104 544							
	3.	1.			Megyeháza üzemeltetésével kapcsolatos költségek		17 937	26 437						17 489	26 794			14 043	22 717	
					<i>Dologi kiadások</i>	17 937							17 489					14 043		
					Szolgáltatások, egyéb dologi kiadások költsége		8 500							9 305				8 674		
					<i>Dologi kiadások</i>	8 500							9 305					8 674		
					Számlavezetés költsége		300	300						550	550				417	417
					<i>Dologi kiadások</i>	300							550					417		
					I.-II. cím kiadásai (kontroll összeg)	183 513	183 513	183 513	183 513				342 531	342 531	342 531	342 531		193 415	193 415	193 415
					I.-II. cím bevételei		183 513	183 513	183 513	183 513	183 513		342 531	342 531	342 531	342 531	342 531	341 153	341 153	341 153
					<i>Működési bevételek</i>								175					168		
					<i>Működési célú támogatások államháztartáson belülről</i>	3 127							169 716					169 715		
					<i>Működési célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről</i>								-							
					<i>Felhalmozási bevétel</i>															
					<i>Előző évi működési maradvány igénybevétele</i>	33 478							33 478					33 478		
					<i>Előző évi fejlesztési maradvány igénybevétele</i>								-							
					<i>Irányító szervi támogatás</i>	146 908							139 162					137 792		

Nógrád Megye Önkormányzata
költségvetésének részletezése

2. számú melléklet

Fejezet	Cím	Alcím	Kiemelt előirányzat	Költségviselő	Kiemelt előirányzat	Eredeti előirányzat				Módosított előirányzat					Teljesítés													
						Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel								
						Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft		Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft		Összeg E Ft	Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft		Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft						
III.	1.	1.			Önkormányzat közvetlen kiadásai				74 482				82 821									78 767						
											Bizottságok költsége		21 055	61 809			21 055	62 784								20 975	61 575	
											<i>Személyi juttatások</i>	17 520				17 520					17 453							
											<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	3 535				3 535					3 522							
											Kiüntetések, díjak		1 000				1 133					1 133						
											<i>Dologi kiadások</i>	1 000				1 133					1 133							
											Elnöki kabinet kiadásai		39 754				40 596					39 467						
											<i>Személyi juttatások</i>	30 411				30 411					30 179							
											<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	6 843				7 093					6 950							
											<i>Dologi kiadások</i>	2 500				3 092					2 338							
											<i>Egyéb működési célú kiadások</i>	-				-					-							
											Nógrád Megyei Értéktár népszerűsítése, működési költsége		3 100	3 100			3 100	3 100				3 035	3 035					
											<i>Személyi juttatások</i>					5					4							
											<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	3 100				3					2							
					<i>Dologi kiadások</i>	-				3 092					3 029													
					Elnöki hatáskörű döntések fedezete		3 515	3 515			3 515	3 515				2 017	2 017											
					<i>Dologi kiadások</i>	-				257					257													
					<i>Egyéb működési célú kiadások</i>	3 515				3 258					1 760													
					Rendezvények, kiadványok		5 550	6 058			12 914	13 422				12 140	12 140											
					<i>Személyi juttatások</i>	-				-					-													
					<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	-				-					-													
					<i>Dologi kiadások</i>	5 000				12 364					11 700													
					<i>Egyéb működési célú kiadások</i>	550				550					440													
					Nógrád Megyei Sportági Szakszövetségek, Sportbizottságok Szövetsége megszüntetésének költségei		508				508	508				-												
					<i>Dologi kiadások</i>	508				508					-													
IV.	1.	1.			Szolgáltatások				7 000				14 092									8 167						
V.	1.	1.			Egyéb kiadások				800				900										810					
VI.	1.	1.			Elhasználódott eszközök pótlása, új beszerzés, felújítás				5 500				13 728										9 808					
					Eszközök beszerzése		2 500	2 500			10 400	13 728				6 699	9 808											
					<i>Beruházások</i>	2 500									6 699													
					<i>Felújítások</i>																							
					Emlékmű állítás		3 000	3 000			3 328					3 109												
					<i>Dologi kiadások</i>					328					109													
					<i>Beruházások</i>	3 000				3 000					3 000													

Nógrád Megye Önkormányzata
költségvetésének részletezése

2. számú melléklet

Fejezet	Cím	Al-cím	Kiemelt előirányzat	Költségviselő	Kiemelt előirányzat	Eredeti előirányzat				Módosított előirányzat				Teljesítés							
						Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel	
						Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft		Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft		Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft		
VII.	1.	1.			Tartalék				12 048										8 048		
		3.			Általános tartalék		4 000	12 048													
					<i>Dologi kiadások</i>	4 000					20 449	20 449	28 497								
												8 048	8 048				8 048				
					Áltamházt.-on belüli megelőlegezés következő évi visszafiz.	8 048										8 048					
					<i>Dologi kiadások</i>						8 048				8 048						
VIII.	2.	1.			Területfejlesztési közvetlen feladatok				96 623											16 068	
					Követeléskezelés		800	800				1 540	1 540				470	470			
					<i>Dologi kiadások</i>	800									470						
												17 003	17 003				-	-			
					Pályázatokhoz kapcsolódó egyéb kiadások	25 504	25 504	25 504													
					<i>Dologi kiadások</i>																
					<i>Egyéb működési célú kiadások</i>																
					<i>Beruházások</i>																
												6	43 248	70 319			4 467	4 467			
					Nógrád megyei foglalkoztatási paktum		43 248	43 248													
					<i>Személyi juttatások</i>							6				6					
					<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>							29				27					
					<i>Dologi kiadások</i>	8 663						8 628				2 314					
					<i>Egyéb működési célú kiadások</i>							2 098				2 098					
					<i>Beruházások</i>	8 500						8 500				22					
					<i>Következő évek kiadásai (működés)</i>	26 085						23 987									
					<i>Következő évek kiadásai (fejlesztés)</i>							-									
													27 071				11 131	11 131			
					Égáshajlat-változási Platform létrehozása Nógrád megyében		27 071	27 071													
					<i>Személyi juttatások</i>							-									
					<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>							-									
					<i>Dologi kiadások</i>	13 748						13 748				11 131					
					<i>Következő évek kiadásai (működés)</i>	13 323						13 323									
IX.	1.	1.			Lakásalap				3 942											-	
					Munkáltatói kölcsön nyújtása		3 942	3 942					3 943	3 943							
					<i>Kölcsön nyújtása</i>	3 942						3 943				-	-				
X.	1.	1.			Esélyek Háza programok támogatása				7 382												14 146
					Pályázati program költségei 2017.04.01-2018.03.31			7 382					9 600	9 600	21 982		5 826	14 146			
					<i>Dologi kiadások</i>																
					Pályázati program költségei 2016.04.01-2017.03.31		3 157						3 157	3 157			2 557				
					<i>Dologi kiadások</i>	3 157															
					Családoknak szóló helyi szemléletformáló programok	3 414	4 225										4 225				
					<i>Dologi kiadások</i>							3 395				3 395					
					<i>Egyéb működési célú kiadások</i>							15				15					
					<i>Beruházások</i>	811						815				815					
					Palóc Esély NTP program 2017.07.01-2018.06.30								5 000	5 000			1 538				
					<i>Dologi kiadások</i>																
XI.	1.	1.			I.-II.fejezethez önkormányzati támogatás		146 908	146 908	146 908												137 792
					<i>Irányító szervi támogatások folyósítása</i>	146 908							139 162	139 162	139 162		137 792	137 792			
					III.-XI. cím kiadás összesen (kontroll összeg)	354 685	354 685	354 685	354 685				393 987	393 987	393 987		273 606	273 606			

Nógrád Megye Önkormányzata
költségvetésének részletezése

2. számú melléklet

Fejezet	Cím	Al-cím	Kiemelt előirányzat	Költségviselő	Kiemelt előirányzat	Eredeti előirányzat				Módosított előirányzat				Teljesítés						
						Kiadás			Bevétel	Kiadás			Bevétel	Kiadás			Bevétel			
						Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft	Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft	Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft
					III.-XI. cím bevételei		354 685	354 685	354 685	354 685		393 987	393 987	393 987	393 987		393 602	393 602	393 602	273 606
			1.		Helyi önkormányzat működésének általános támogatása	201 200					201 200					201 200				
			2.		Bérkompenzáció (2016 évről áthúzódó)	30					30					29				
			3.		Működési célú központosított előirányzat, kiegészítő támogatás						306					306				
			4.		Megyei önkormányzatok rendkívüli támogatása						12 401					12 401				
			5.		2017. évi általános támogatás megelőlegezése						8 048					8 048				
			6.		Működési bevételek						2 188					1 805				
			7.		Működési célú támogatások államháztartáson belülről	300					15 200					15 200				
			8.		Működési célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről						1 450					1 450				
			9.		Felhalmozási bevételek						8					8				
			10.		Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről															
			11.		Felhalmozási célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről	25					26					25				
			12.		Előző évi működési maradvány igénybevétele	139 901					139 901					139 901				
			13.		Előző évi fejlesztési maradvány igénybevétele	13 229					13 229					13 229				
					Technikai összegezés	1 064 055	1 064 055	1 064 055	1 064 055	354 685	1 181 961	1 181 961	1 181 961	1 181 961	393 987	940 814	940 814	940 814	940 814	273 606

KIMUTATÁS

a 2. számú melléklet III. 3. címből megítélt támogatásokról

Sorszám	Támogatott szervezet megnevezése	Kedvezményezett szervezet megnevezése	Támogatás jogcíme	Megállapított összeg (Ft)
2016. évről áthúzódó támogatások				
1	Váczi Gyula Alapfokú Művészeti Iskola Salgótarján	Salgótarjáni Tankerületi Központ	Nógrád Megyei Zongorista Növendékek Találkozója megrendezésének támogatása	50 000 Ft
2	Szerva Asztalitenisz Sport Egyesület Szécsény		Működési támogatás	30 000 Ft
3	Pásztói Kézilabda Club Pásztó		2017. évi Jótékonyági Sportbál megrendezésének támogatása	30 000 Ft
2017. évi támogatások				
1	Palóc Mentőalapítvány Salgótarján		Működés támogatása	50 000 Ft
2	Szanda Község Önkormányzata		Bor- és Süteményverseny megrendezésének támogatása	20 000 Ft
3	Héhalom Közbiztonságáért Polgárőr Egyesület		Életmentő versenyen való részvétel támogatása	30 000 Ft
4	Nyugállományúak Egyesülete Jobbágyi		Programok megvalósításának támogatása	20 000 Ft
5	Savaria Alapfokú Művészeti Iskola Salgótarján		Táncversenyeken való részvétel támogatása	20 000 Ft
6	Cene gál István Cered	Szív a Szívért Alapítvány	20. Ceredi Művészeti Alkotótábor megrendezésének támogatása	30 000 Ft
7	Salgótarjáni Erdély Kör		Működési támogatás	25 000 Ft
8	"FLÓRA" Fogyatékos Gyermekek és Nevelők Természetbarát és Tájvédelmi Egyesülete Salgótarján		XVII. Nemzetközi Medves Kupa Sporttalálkozó megrendezésének támogatása	20 000 Ft
9	Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület Városi Szervezete Pásztó	Dél-Nógrádi Települések Pásztói Egyesülete	Működési támogatás	25 000 Ft
10	1956. október 23. Emlékfutás Szervező Bizottság Salgótarján	Sportrekreáció Egyesület Salgótarján	XXVI. Emlékfutás megrendezésének támogatása	50 000 Ft
11	Pásztói Sakk Egyesület		Sakkversenyen való részvétel támogatása	30 000 Ft

12	Duci Csapat Karancslapujtó		Park-Party megrendezésének támogatása	20 000 Ft
13	Kékesi József Palotás	Mihályfi Ernő Művelődési Ház és Könyvtár Palotás	Nyugdíjas Ki Mit Tud-on való részvétel támogatása	20 000 Ft
14	Magyar Rákellenes Liga Salgótarjáni Alapszervezet	Magyar Rákellenes Liga Budapest	Működés támogatása	20 000 Ft
15	Órhalom Község Önkormányzata		Órhalmi Nemzetközi Ifjúsági Találkozó megrendezésének támogatása	30 000 Ft
16	Mátramindszent Község Önkormányzata		XV. Mindszenti Napok megrendezésének támogatása	50 000 Ft
17	Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület		51. Magyar Nyelv Hete rendezvénysorozat támogatása	20 000 Ft
18	Csécsei Gézengúz Óvoda és Bölcsőde		Jótekonysági bál megrendezésének támogatása	20 000 Ft
19	Magyar Orvosi Kamara Nógrád Megyei Területi Szervezete		Nógrád Megyei Orvosi Nap megrendezésének támogatása	30 000 Ft
20	Nógrád Megyei Tűzoltó Szövetség Salgótarján		Szent Flórián Napi ünnepség és önkéntes tűzoltók versenye megrendezésének támogatása	20 000 Ft
21	Mihályfi Ernő Művelődési Ház és Könyvtár Palotás		IV. Palotási Tortafesztivál megrendezésének támogatása	20 000 Ft
22	Salgótarjáni Vadvirág Óvodáért Egyesület		III. Zagyva Party családi nap megrendezésének támogatása	30 000 Ft
23	Ha-Jó Gyermek és Ifjúságsegítő Egyesület Salgótarján		Szakmai tábor megrendezésének támogatása	20 000 Ft
24	St-i Általános Iskola Kodály Zoltán Tagiskolája	Pro Arte Musica Alapítvány Salgótarján	Kórusfesztiválon való részvétel támogatása	20 000 Ft
25	Civil Szülők Egyesülete Salgótarján		05.27-i családi piknik megrendezésének támogatása	20 000 Ft
26	Százszorszép Száztágú Palóc Gyermek és Ifjúsági Dalkör Balassagyarmat	"Kérdőjel" Hobbis Egyesület Balassagyarmat	Csíksomlyói Búcsún való szereplés támogatása	30 000 Ft
27	Jézus Szíve Templom és Plébánia Salgótarján-Zagyvapálfalva		Napközis tábor megrendezésének támogatása	30 000 Ft
28	Magyar Politikai Foglyok Szövetsége Nógrád Megyei Szervezete Salgótarján	Magyar Politikai Foglyok Szövetsége Budapest	Működési támogatás	100 000 Ft
29	Nógrád Község Önkormányzata		IV. Nógrádi Várjátékok megrendezésének támogatása	20 000 Ft
30	Vanyarci Polgárőrség		Járási Polgárőr Találkozó megrendezésének támogatása	20 000 Ft
31	Mátraterenyei Nyugdíjas Bányász Szakszervezet	Nógrádi Bányász Nyugdíjas Szakszervezeti Bizottság Salgótarján	Bányásznapi megrendezésének, emlékhely felújításának támogatása	20 000 Ft
32	Muzsikál az Erdő Alapítvány Pásztó		2017. évi rendezvények lebonyolításának támogatása	40 000 Ft

33	Polgári Szécsényért Alapítvány		Példakép Tábor megrendezésének támogatása	50 000 Ft
34	Szécsény Város Önkormányzata		Nógrád Megyei Cigány Zenei Találkozó megrendezésének támogatása	50 000 Ft
35	Somosi Kultúráért Egyesület		XIII. Szürkeállomány Nemzetközi Rocktábor megrendezésének támogatása	30 000 Ft
36	Hagyományörző Egyesület Mátraterenye		Egyesület működésének támogatása	30 000 Ft
37	Herencsény Község Önkormányzata		2017. évi Palóc Kereszt Búcsú és Falunap megrendezésének támogatása	50 000 Ft
38	Nyugdíjasok Nógrád Megyei Szövetsége Salgótarján		VII. Nyugdíjasok Országos Könnyűzenei Találkozó megrendezése	30 000 Ft
39	Dr. Füst Antal Budapest	Zagyvaforrás Egyesület Salgótarján	Szécsény regénye c. könyv megjelentetésének támogatása	25 000 Ft
40	Szilaspogony Község Önkormányzata		XV. Kőleves fesztivál megrendezésének támogatása	20 000 Ft
41	Cserhátsurány Roma Nemzetiségi Önkormányzat		IX. Fogathajtó Gazda verseny megrendezésének támogatása	20 000 Ft
42	Országos Magyar Vadászkamara Nógrád Megyei Területi Szervezete Salgótarján		XXVI. Nógrád Megyei Vadásznapi megrendezésének támogatása	40 000 Ft
43	Nádújfaluért Baráti Egyesület Mátraterenye		VIII. Palacsinta Fesztivál megrendezésének támogatása	20 000 Ft
44	Cered Község Önkormányzata		Helló Nyár! Rendezvény támogatása	20 000 Ft
45	Bosco Szent János Szalézi Plébánia		"Oratóriumi tábor" megrendezésének támogatása	30 000 Ft
46	Rónafaluért Baráti Társaság		Vendégségi Nap megrendezésének támogatása	20 000 Ft
47	Pásztói Sakk Egyesület		VI. Tittel Pál Kupa megrendezésének támogatása	20 000 Ft
48	A TÍZ Szegények Segítője Egyesület Nógrádmargal		Működés támogatása	20 000 Ft
49	Váradi Valentina Csécse	Törökbálinti Yama Karate Sport Egyesület Budapest	Sportvékenység támogatása	30 000 Ft
50	Kétbodony Község Önkormányzata		XV. Szilvaszombat fesztivál megrendezésének támogatása	20 000 Ft

51	Salgóbányai Bányász Nyugdíjas Szakszervezet	Nógrádi Bányász Nyugdíjas Szakszervezeti Bizottság Salgótarján	Bányásznapi megrendezésének támogatása	20 000 Ft
52	E-12 Postagalamb Sportegyesület Bányaterenye	Mátramindszent Község Önkormányzata	Működési támogatás	20 000 Ft
53	Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége Nógrád Megyei Szervezete Salgótarján		13. Nógrád Megyei Príma Díj Gála megrendezésének támogatása	30 000 Ft
54	Pásztói Polgárórség		Működés támogatása	40 000 Ft
55	Mindszenty József Történelmi Nemzetőrség Egyesület Bánk		Működés támogatása	20 000 Ft
56	Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége		Programok megvalósításának támogatása	20 000 Ft
57	Szent Lázár Lovagrend salgótarjáni Szent Ilona Józsolgálati Alapítványa		Karácsonyi ajándékozás, melegétel osztás támogatása	40 000 Ft
58	Dr. Füst Antal Budapest	Zagyvaforrás Egyesület Salgótarján	Balassagyarmat regénye c. könyv megjelentetésének támogatása	25 000 Ft
59	"FLÓRA" Fogyatékos Gyermek és Nevelők Természetbarát és Tájvédelmi Egyesülete Salgótarján		Mesemondó, Népzenei és Meseillusztrációs Találkozó megrendezésének támogatása	30 000 Ft
60	Cosmo Média Kft Budapest		Hirdetési díj	127 000 Ft
61	Balassi Bálint Megyei Könyvtár Salgótarján		Díjátadó ünnepség megrendezésének támogatása	30 000 Ft
62	Vakok és Gyengénlátók Nógrád Megyei Egyesülete Salgótarján		Karácsonyi rendezvény támogatása	30 000 Ft
63	Sámsonházi Evangélikus Egyházközség		Adventi programok megrendezésének támogatása	30 000 Ft
Összesen:				2 017 000 Ft

2016 évről áthúzódó támogatások	Önkormányzat	
	Nemzetiségi Önkormányzat	
	Civil szervezet	60 000 Ft
	Egyház	
	Központi költségvetési szerv	50 000 Ft
	Vállalkozás	
	Összesen	110 000 Ft
2017 évi támogatások	Önkormányzat	390 000 Ft
	Nemzetiségi Önkormányzat	20 000 Ft
	Civil szervezet	1 150 000 Ft
	Egyház	90 000 Ft
	Központi költségvetési szerv	
	Vállalkozás	
	Összesen	1 650 000 Ft
Dologi kiadásként	257 000 Ft	

Nógrád Megye Önkormányzata
2016. évi engedélyezett létszámkerete (álláshelyek)

3. számú melléklet

Fő

Megnevezés		Teljes munkaidőben foglalkoztatott	Részmunkaidőben foglalkoztatott	Állományon kívüli alkalmazott	Összesen
Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése	Eredeti előirányzat	2		1	3
	Módosított előirányzat	2		1	3
	Teljesítés	2		1	3
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal	Eredeti előirányzat	32	2		34
	Módosított előirányzat	32	3		35
	Teljesítés	31	2		33
Összesen	Eredeti előirányzat	34	2	1	37
	Módosított előirányzat	34	3	1	38
	Teljesítés	33	2	1	36
Közfoglalkoztatott	Eredeti előirányzat	3			3
	Módosított előirányzat	3			3
	Teljesítés	3			3

RÉSZLETEZÉS
az önkormányzat beruházási, felújítási kiadásairól

Megnevezés	Előirányzat E Ft	Teljesítés E Ft.
Beruházási kiadások		
Törzstőke befizetés	1 500	-
Számítástechnikai eszközök, berendezések, immateriális javak	8 900	6 699
Esélyek Háza programhoz kapcsolódó informatikai beszerzés	815	815
Megyei Paktumhoz kapcsolódó eszköz beszerzés	8 500	22
Emlékmű állítás	3 000	3 000
Összesen	22 715	10 536

Nógrád Megye Önkormányzata,
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal
2016. évi vagyonskimutatása

5. számú melléklet

E Ft.

Sorszám	MEGNEVEZÉS	NÓGRÁD MEGYE ÖNKORMÁNYZATA				NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL			Sorszám	MEGNEVEZÉS	NÓGRÁD MEGYE ÖNKORMÁNYZATA			NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL		
		TÖRZSVAGYON		ÜZLETI VAGYON	"0"-ra leirt eszközök állománya	TÖRZSVAGYON		ÜZLETI VAGYON			TÖRZSVAGYON		ÜZLETI VAGYON	TÖRZSVAGYON		ÜZLETI VAGYON
		Forgalomképtelen	Korlátozottan forgalomképes			Forgalomképtelen	Korlátozottan forgalomképes				Forgalomképtelen	Korlátozottan forgalomképes		Forgalomképtelen	Korlátozottan forgalomképes	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
ESZKÖZÖK									FORRÁSOK							
O1	A/1/1 Vagyoni értékű jogok								177	G/1 Nemzeti vagyon induláskori értéke	14 865	82 275	178 633			
O2	A/1/2 Szellemi termékek			1 194	138 443				178-180							
O3									181	G/III/3 Pénzeszközön kívüli egyéb eszközök induláskori értéke és változásai			43 819			41 073
O4	A/1 Immateriális javak	-	-	1 194	138 443	-	-	-	182	G/III Egyéb eszközök induláskori értéke és változásai	-	-	43 819	-	-	41 073
O5	A/1/1 Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok	14 450	4 948	1 451	61				183	G/IV Felhalmozott eredmény			- 73 168			- 19 353
O6	A/1/2 Gépek, berendezések, felszerelések, járművek			13 397	44 537				184							
O7 - O9									185	G/VI Mérleg szerinti eredmény			- 31 932			109 390
10	A/II Tárgyi eszközök	14 450	4 948	14 848	44 598	-	-	-	186	G) SAJÁT TŐKE	14 865	82 275	117 352	-	-	131 110
11	A/III/1 Tartós részesedések		81 166						187 - 188							
12									189	H/II/3 Költségvetési évben esedékes kötelezettségek dologi kiadásokra			100			129
13	A/III/1b - ebből: tartós részesedés nem pénzügyi vállalkozásban		81 166						190 - 211							
14 - 15									212	H/II Költségvetési évben esedékes kötelezettségek	-	-	100	-	-	129
16	A/III/1e - ebből: egyéb tartós részesedések		8						213 - 214							
17 - 20									215	H/II/3 Költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek dologi kiadásokra			1 868			399
21	A/III Befektetett pénzügyi eszközök	-	81 166	-	-	-	-	-	216							
22 - 27									217	H/II/5 Költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek egyéb működési célú kiadásokra						
28	A) NEMZETI VAGYONBA TARTOZÓ BEFEKTETETT ESZKÖZÖK	14 450	86 114	16 042	183 041	-	-	-	218-224							

Nógrád Megye Önkormányzata,
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal
2016. évi vagyonkimutatása

5. számú melléklet

Sorszám	MEGNEVEZÉS	NÓGRÁD MEGYE ÖNKORMÁNYZATA				NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL			Sorszám	MEGNEVEZÉS	NÓGRÁD MEGYE ÖNKORMÁNYZATA			NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL		
		TÖRZSVAGYON		ÜZLETI VAGYON	*0-ra leírt eszközök állománya	TÖRZSVAGYON		ÜZLETI VAGYON			TÖRZSVAGYON		ÜZLETI VAGYON	TÖRZSVAGYON	Korlátozottan forgalomképes	ÜZLETI VAGYON
		Forgalomképtelen	Korlátozottan forgalomképes			Forgalomképtelen	Korlátozottan forgalomképes				Forgalomképtelen	Korlátozottan forgalomképes				
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
ESZKÖZÖK									FORRÁSOK							
29 - 46									225	H/II/9 Költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek finanszírozási kiadásokra			8 048			
47	C/II/1 Forintpénztár			95				29	226-229							
48-49									230	H/II/9e - ebből: költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek államháztartáson belüli megelőlegezések visszafizetése						
50	C/II Pénztárak, csekkek, betétkönyvek	-	-	95	-	-	-	29	231-235							
51									236	H/II Költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek	-	-	9 916	-	-	399
52	C/III/2 Kincstárban vezetett forintszámlák			121 029				147 433	237	H/III/1 Kapott előlegek			21			
53	C/III Forintszámlák	-	-	121 029	-	-	-	147 433	238	Továbbadási célú folyósított támogatások elszámolása			276			
54									239-243							
55-56									244	H/III/8 Letétre, megőrzésre, fedezetkezelésre átvett pénzeszközök, biztosítékok			930			
57	C) PÉNZESZKÖZÖK	-	-	121 124	-	-	-	147 462	245-246							
58 - 68									247	H/III kötelezettség jellegű sajátos elszámolások	-	-	1 227	-	-	-
69	D/II/4 Költségvetési évben esedékes követelések működési bevételre			13				7	248	H) KÖTELEZETTSÉGEK	-	-	11 243	-	-	528
70 - 77									249-250							
78	D/II/4i - ebből: költségvetési évben esedékes követelések egyéb működési bevételekre			13					251	J/2 Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolások			5 206			16 099
79 - 100									252	J/3 Halasztott eredményszámlátú bevételek			6 902			
101	D/II Költségvetési évben esedékes követelések	-	-	13	-	-	-	7	253	J) PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK	-	-	12 108	-	-	16 099
102 - 132									254	FORRÁSOK ÖSSZESEN	14 865	82 275	140 703	-	-	147 737
133	D/II/7 Költségvetési évet követően esedékes követelések felhalmozási célú átvett pénzeszközre															
134 - 135																
136	D/II/7c - ebből: költségvetési évet követően esedékes követelések felhalmozási célú visszatérítendő támogatások, kölcsönök visszatérülésére államháztartáson kívülről															
137 - 141																

Sorszám	MEGNEVEZÉS	NÓGRÁD MEGYE ÖNKORMÁNYZATA				NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL			Sorszám	MEGNEVEZÉS	NÓGRÁD MEGYE ÖNKORMÁNYZATA			NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL		
		TORZSVAGYON		ÜZLETI VAGYON	"0"-ra leírt eszközök állománya	TORZSVAGYON		ÜZLETI VAGYON			TORZSVAGYON		ÜZLETI VAGYON	ÜZLETI VAGYON		
		Forgalomképtelen	Korlátozottan forgalomképes			Forgalomképtelen	Korlátozottan forgalomképes				Forgalomképtelen	Korlátozottan forgalomképes				
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
ESZKÖZÖK									FORRÁSOK							
142	D/II Költségvetési évet követően esedékes követelések	-	-	-	-	-	-	-								
143	D/III/1 Adott előlegek															
144 - 147																
148	D/II/1e - ebből: foglalkoztatottokra adott előlegek															
149	D/II/1f - ebből: túlfizetések, téves és visszajáró kifizetések															
150-151																
152	D/III/4 Forgatóke elszámolása			100												
153-154																
155	Folyósított, megelőlegezett TB. És CST. ellátások															276
156-157																
158	D/II Követelés jellegű sajátos elszámolások	-	-	100	-	-	-	276								
159	D) KÖVETELÉSEK	-	-	113	-	-	-	283								
160-165																
166	E/II/2 Más fizetendő általános forgalmi adó															8
167	E/II Fizetendő általános forgalmi adó elszámolása															8
168	E/III/1 December havi illetmények, munkabérek elszámolása															
169																
170	E/III Egyéb sajátos eszközoldali elszámolások	-	-	-	-	-	-	-								
171	E) EGYÉB SAJÁTOS ELSZÁMOLÁSOK	-	-	-	-	-	-	-								8
172 - 175																
176	ESZKÖZÖK ÖSSZESEN	14 450	86 114	137 279	183 041	-	-	147 737								

KIMUTATÁS
a 2016. évi ingatlan - állományról

6/a. számú melléklet

E Ft

Hrsz	Ingatlan-nyilvántartás szerinti megnevezés	Cím	Tul. hányad	Terület (m2)	Vagyron jellege	Forgalomképessége	Megjegyzés	Bruttó érték	Nettó érték
1809/2/A/5	Iroda	Pásztó, Kölcsey u. 16.	1/1	18,00	Törzsvagyon	Korlátozottan forg. képes		1 513	1 070
4119	Megyeháza irodaház	St. Rákóczi út 36.	62/1000	319,98	Törzsvagyon	Forgalomképtelen		18 692	12 233
4119	MÁK épület	St. Rákóczi út 36.	62/1000	48,48	Törzsvagyon	Forgalomképtelen		1 788	791
4119	Támfal, kerítés	St. Rákóczi út 36.	62/1000		Törzsvagyon	Forgalomképtelen		136	71
4119	Garázs	St. Rákóczi út 36.	62/1000	7,94	Törzsvagyon	Forgalomképtelen		61	0
4119	Díszkerítés	St. Rákóczi út 36.	62/1000		Törzsvagyon	Forgalomképtelen		8	4
4119	Telek	St. Rákóczi út 36.	62/1000	536,61	Törzsvagyon	Forgalomképtelen		1 351	1 351
	Megyehatáron lévő üdvözlőtábla	Nógrád megye területe	1/1	21 db	Üzleti vagyon	Forgalomképes		2 508	1 451
445	Bgy. Területi iroda	Balassagyarmat, Civitas Fortissima tér 2.	Nem saját tulajdon		Üzleti vagyon	Korlátozottan forg. képes		1 575	1 543
4119	Emlékmű	St. Rákóczi út 36.	1/1		Üzleti vagyon	Korlátozottan forg. képes		2 362	2 335
Nógrád Megye Önkormányzata tulajdona összesen:								29 994	20 849

KIMUTATÁS
a használatban lévő kísértékű immateriális javak,
tárgyi eszközök, készletek állományáról

6/b. számú melléklet

Megnevezés	Mennyiség	Bruttó érték
GÉPJÁRMŰVEKHEZ KAPCSOLÓDÓ KÉSZLET (13 DB)		
Tetőcsomagtartó + Tetőbox	1	107 800 Ft
Alufelni HIJON H-346 7x16"	1 garn.	120 000 Ft
Hóláncc garnitúra	1 db	0 Ft
Hóláncc garnitúra	1 db	0 Ft
Téligumi CONTINENTAL 215/55R16	4 db	175 600 Ft
Ford gyári 16" lemezfelni 5x108	4 db	60 000 Ft
Hóláncc	1 db	11 599 Ft
Osszesen		474 999 Ft
EGYÉB SZÁMÍTÁSTECHNIKAI ESZKÖZ (39 db)		
Akkumulátor töltő	1	5 400 Ft
Headset GENIUS HS-02N	1	1 800 Ft
Headset Genius HS-02A	1	1 782 Ft
Maxell akku + töltő	1	10 500 Ft
Dokkoló állomás DS-001	1	7 500 Ft
Dokkoló állomás DS-009	1	7 500 Ft
Dokkoló állomás DS-010	1	7 500 Ft
Switch TP-Link 254 Gigabit port TL-SG1024	1	7 500 Ft
Switch TP-Link 254 Gigabit port TL-SG1025	1	7 500 Ft
Apple iPad 2 dock - dokkoló	1	9 000 Ft
Mikrotik roterboard	1	40 616 Ft
DVD-R írható DVD lemez	250	44 000 Ft
CD-R lemez	125	17 000 Ft
DVD-RW újraírható DVD lemez	20	7 180 Ft
CD-RW újraírható lemez	10	1 680 Ft
Videokazetta VHS	50	33 600 Ft
USB kábel 3 m	2	860 Ft
Akkumulátor töltő	1	5 780 Ft
Memória 2 GB Secure Digital Card	1	1 990 Ft
Memória 2 GB Secure Digital Card	1	1 990 Ft
Fanscreen sol 7C23 tablet - táblagép	1	45 707 Ft
Akkumulátor töltő GP S320 univ.	1	4 250 Ft
Soyal-Sentry Converter USB-RS485	1	10 897 Ft
Pótakku	1	11 000 Ft
Pótakku	1	11 000 Ft
SDHC Card 32 GB memóriakártya	1	10 000 Ft
SDHC Card 32 GB memóriakártya	1	10 000 Ft
TP-Link WIFI router	1	5 080 Ft
TP-Link WR-741ND wifi router	1	5 080 Ft
Egér A4 Tech D-810FX USB	1	2 200 Ft
Memóriakártya 8GB SC Card CL10 Tosiba	1	3 700 Ft
TP-Link TL-SG1005D switch	1	7 365 Ft

KIMUTATÁS
a használatban lévő kísértékű immateriális javak,
tárgyi eszközök, készletek állományáról

6/b. számú melléklet

D-Link WR301ND router	1	4 826 Ft
Sharkoon Quickport SATA dokkoló	1	7 620 Ft
D-Link WR301ND router	1	4 826 Ft
1 TB WD HDD SATA winchester	1	19 050 Ft
TP-Link WR941 ND router	1	16 065 Ft
Osszesen		399 343 Ft
SZKENNER (1 db)		
Scanner HP 5300C	1	43 187 Ft
Osszesen		43 187 Ft
SZÜNETMENTES, HUB, MODEM, EGYÉB (60 db)		
HUB TP 12	1	0 Ft
Szünetmentes Mercury	1	15 000 Ft
Szünetmentes Tápegység APC Smart SC4201	1	39 024 Ft
D-Link Switch DES 1008D	1	5 880 Ft
KTI 5 port SOMO SWITCH	1	4 800 Ft
SMC 300 Mbps WL Bridge	1	21 000 Ft
Genius HS-02N fejhallgató	1	1 750 Ft
Rádiós mikrofon Sennheiser kézi mobil FP35-C-EU	1	60 500 Ft
Rádiós mikrofon Sennheiser kézi mobil FP35-C-EU	1	60 500 Ft
Szavazó egység alu, teli előlapos beépített mikrofonnal	1	26 000 Ft
Szavazó egység alu, teli előlapos beépített mikrofonnal	1	26 000 Ft
Szavazó egység alu, teli előlapos beépített mikrofonnal	1	26 000 Ft
Szavazó egység alu, teli előlapos beépített mikrofonnal	1	26 000 Ft
Szavazó egység alu, teli előlapos beépített mikrofonnal	1	26 000 Ft
Szavazó egység alu, teli előlapos beépített mikrofonnal	1	26 000 Ft
Szavazó egység alu, teli előlapos beépített mikrofonnal	1	26 000 Ft
Szavazó egység alu, teli előlapos beépített mikrofonnal	1	26 000 Ft
Szavazó egység alu, teli előlapos beépített mikrofonnal	1	26 000 Ft
Szavazó egység alu, teli előlapos beépített mikrofonnal	1	26 000 Ft
Szavazó egység alu, teli előlapos beépített mikrofonnal	1	26 000 Ft
Szavazó egység alu, teli előlapos beépített mikrofonnal	1	26 000 Ft
Szavazó egység alu, teli előlapos beépített mikrofonnal	1	26 000 Ft
Szavazó egység alu, teli előlapos beépített mikrofonnal	1	26 000 Ft
Szavazó egység alu, teli előlapos beépített mikrofonnal	1	26 000 Ft
Tartókonzol 46"-os LCD TV-hez	1	35 500 Ft
Monitorjel kapcsoló (RGB) VS291	1	42 750 Ft
Video Extender VGA	1	45 750 Ft
Video Extender VGA	1	45 750 Ft
Szünetmentes APC BACK-UPS	1	32 706 Ft
Sony ICD-U70 diktafon	1	47 855 Ft
Panasonic DMR-ES15 DVD felvevő	1	51 979 Ft
Canon VL-10Li lámpa	1	66 000 Ft
Conceptronic USB lámpa	2	3 382 Ft
BP 945 akkumulátor	9	129 600 Ft
Beillen BL-BP 95 akkumulátor	2	110 880 Ft
Beillen BL-B1703BP4-E akkumulátor	1	83 328 Ft
FOMEI FY811 derítő lap	1	32 594 Ft

KIMUTATÁS

6/b. számú melléklet

a használatban lévő kísértékű immateriális javak,
tárgyi eszközök, készletek állományáról

Sennheiser HD-555 fejhallgató	1	21 416 Ft
Sennheiser HD-30-TV fejhallgató	1	10 800 Ft
Diktafon - OLYMPUS DS-3300	1	75 274 Ft
Diktafon átíró készlet AS	1	35 215 Ft
Konferencia mikrofon szett	1	43 181 Ft
Diktafon - OLYMPUS DS-3300	1	75 274 Ft
Diktafon átíró készlet AS	1	35 215 Ft
Konferencia mikrofon szett	1	43 181 Ft
Diktafon - OLYMPUS DS-3300	1	75 274 Ft
Diktafon átíró készlet AS	1	35 215 Ft
Konferencia mikrofon szett	1	43 181 Ft
Diktafon - OLYMPUS DS-3300	1	75 274 Ft
Diktafon átíró készlet AS	1	35 215 Ft
Konferencia mikrofon szett	1	43 181 Ft
TP-Link 8 portos Gbit switch	1	8 640 Ft
Videolámpa HAMA Magnum DigiLight	1	5 090 Ft
Videolámpa Manfrotto ML-120 LED OEM	1	8 990 Ft
TP-Link 5p Gigabit switch	1	5 080 Ft
VID-TRANS510KN König videó/hang vezeték nélküli adóállomás	1	22 000 Ft
TP-LINK TL-SG1005D switch	1	5 080 Ft
Switch 8 portos Gigabit	1	8 255 Ft
Mikrofon ACM-990P	1	60 000 Ft
FSP Nano 600VA szünetmentes t.e.	1	16 510 Ft
FSP Nano 600VA szünetmentes t.e.	1	16 510 Ft
TP-Link T1600G-28TS switch	1	45 720 Ft
TP-Link T1600G-28TS switch	1	45 720 Ft
TP-Link TL-WR940 router	1	8 255 Ft
Összesen		2 097 299 Ft
HANGSZÓRÓ (18 db)		
DELUX DLS-128 Hangszóró	1	1 500 Ft
DELUX DLS-128 Hangszóró	1	1 500 Ft
DELUX DLS-128 Hangszóró	1	1 500 Ft
DELUX DLS-128 Hangszóró	1	1 500 Ft
DELUX DLS-128 Hangszóró	1	1 500 Ft
MT3135 hangfal	1	2 664 Ft
MT3135 hangfal	1	2 664 Ft
MT3135 hangfal	1	2 664 Ft
Genius SP-S110 hangszóró	1	1 905 Ft
Genius SP-S110 hangszóró	1	1 905 Ft
Genius SP M200 hangszóró	1	3 300 Ft
Genius SP M200 hangszóró	1	3 299 Ft
JAMO A510 60/90W Hangfal	1	42 500 Ft
JAMO A510 60/90W Hangfal	1	42 500 Ft

KIMUTATÁS
a használatban lévő kisértékű immateriális javak,
tárgyi eszközök, készletek állományáról

6/b. számú melléklet

JAMO A510 60/90W Hangfal	1	42 500 Ft
JAMO A510 60/90W Hangfal	1	42 500 Ft
Hordozható hangfal OMNITR.	2	55 728 Ft
Voice-Kraft LK-693-2 aktív hangfal	1	79 800 Ft
Összesen		331 429 Ft
TELEVIZIO, MUSZAKI CIKK (11 db)		
PHILIPS 20" LCD Televízió	1	91 658 Ft
Rádiós magnó PHILIPS AZ5130	1	19 990 Ft
DVD lejátszó YAMADA	1	14 640 Ft
Magnós rádió VIDEOTON	1	0 Ft
DIGI 21" CRT televízió	1	21 658 Ft
Panasonic TX-21PZ1 televízió	1	47 850 Ft
Kétkazettás magnó - DECK TEAC	1	43 992 Ft
Összesen		239 788 Ft
IRATMEGSEMMISÍTŐ (9 db)		
Iratmegsemmisítő 40/A	1	24 960 Ft
Iratmegsemmisítő FELLOWES PS70-2	1	0 Ft
Iratmegsemmisítő 800XXC	1	59 988 Ft
Iratmegsemmisítő FELLOWES P58CS	1	0 Ft
Iratmegsemmisítő FELLOWES PS63T	1	81 875 Ft
Iratmegsemmisítő FELLOWES PS70-2	1	0 Ft
Iratmegsemmisítő FELLOWES PS70-2	1	0 Ft
Összesen		166 823 Ft
EGYEB MUSZAKI ESZKOZ (31 db)		
Mikrohullámú sütő	1	7 960 Ft
Kávéfőző Nespresso kapszulás	1	0 Ft
Kávéfőző SZV624 - Unipress	1	9 750 Ft
Kávéfőző SZV620 - Szarvasi CafeLux	1	4 200 Ft
Hűtő ZT75	1	40 720 Ft
Villamos vízmelegítő 5l	1	15 762 Ft
Fűtőpanel C4F20XSC	1	33 200 Ft
Mikrofon állvány	2	18 000 Ft
Mikrohullámú sütő	1	0 Ft
Kávéfőző SZV624	1	0 Ft
Hűtő - 120 l	1	0 Ft
Automata vérnyomásmérő OMRON M6	1	21 500 Ft
Vérnyomásmérő OMRON HEM 7036	1	0 Ft
Vízforraló	1	4 390 Ft
Mikrohullámú sütő - SAMSUNG	1	30 900 Ft
Kávéfőző - HAUSER C911	1	4 590 Ft
Hűtő - 160 l	1	0 Ft
Ventilátor 30 cm	1	0 Ft
Levegőhűtő / párasító - ORION	1	16 788 Ft
Kávéfőző - SZV624	1	11 900 Ft

KIMUTATÁS
a használatban lévő kísértékű immateriális javak,
tárgyi eszközök, készletek állományáról

6/b. számú melléklet

SZV612 kávéfőző	1	14 500 Ft
SZV612 kávéfőző	1	14 500 Ft
ETA digitális mérleg	1	4 200 Ft
Sencor SMR 120 walkie-talkie	1	6 972 Ft
V208 H/C vízautomata	1	53 340 Ft
TEFAL FV 1250 gőzölős vasaló	1	7 000 Ft
Ventilátor Heller STV406-407	1	7 990 Ft
Ventilátor Heller STV406-407	1	7 990 Ft
Ventilátor Heller STV406-407	1	7 990 Ft
Ventilátor Heller STV406-407	1	7 990 Ft
Ventilátor Momert 2354	1	7 390 Ft
Ventilátor Momert 2354	1	7 390 Ft
Ventilátor Crown CF1628	1	7 990 Ft
Ventilátor Crown CF1628	1	7 990 Ft
Ventilátor Heller TWV436	1	6 990 Ft
Összesen		328 162 Ft
SZAMOLÓGÉP (12 db)		
Számológép CASIO FX-451	1	0 Ft
Számológép CASIO FX-220	1	0 Ft
Asztali számológép - SHARP	1	0 Ft
Szalagos számológép - SHARP	1	17 760 Ft
Számológép CASIO FX-220	1	0 Ft
Asztali számológép - SHARP	1	0 Ft
Szalagos számológép - SHARP	1	17 760 Ft
CASIO JS 120 számológép	1	4 000 Ft
CASIO JS 120 számológép	1	4 001 Ft
CASIO JS 120 számológép	1	4 000 Ft
CASIO JS 120 számológép	1	4 001 Ft
CASIO JS 120 számológép	1	4 001 Ft
Számológép	1	5 000 Ft
Számológép	1	5 000 Ft
Számológép	1	5 000 Ft
Számológép	1	5 000 Ft
Számológép	1	5 000 Ft
Számológép	1	5 000 Ft
Számológép	1	5 000 Ft
Számológép	1	5 000 Ft
Számológép	1	5 000 Ft
Számológép	1	5 000 Ft
Számológép	1	5 000 Ft
Összesen		60 523 Ft
EGYEB ESZKOZ (14 db)		
Szállító kocsi - 150 kg	1	6 250 Ft
Univerzális laptop táska	2	11 868 Ft
Fémkoffer	1	17 375 Ft

KIMUTATÁS
a használatban lévő kísértékű immateriális javak,
tárgyi eszközök, készletek állományáról

6/b. számú melléklet

FC-2501 kameratáska	1	47 880 Ft
FC-XL2 kameratáska	1	47 880 Ft
SONY VCT-U14 kameratalp	1	74 400 Ft
RIVA 6*3 m pavilon (kék-fehér)	1	27 927 Ft
Vanguard MAK 203 háromlábú állvány	1	12 400 Ft
Vanguard MAK 203 háromlábú állvány	1	12 400 Ft
Cullman Twister ezüst állvány	1	1 200 Ft
Kolink KF-5113 telefon tartó	1	6 350 Ft
Notebook táska 15.6 Logic Basic	1	2 000 Ft
Szállítókocsi - összecsuksható 150 kg	1	19 901 Ft
Osszesen		287 831 Ft

CD- DVD ÍRÓ (2 db)

LG DVD író 18xGSA-H44NRBB OEM fekete	1	7 044 Ft
LG DVD RW író	1	5 000 Ft
Osszesen		12 044 Ft

IMMATERIÁLIS JAVAK (14 db)

KULCS-SOFT Számlázó Program	1	11 880 Ft
OFFICE 2003 Professional	1	67 800 Ft
MS Office 2003 Basic Irodai program	1	43 800 Ft
MS Office 2003 Basic Irodai program	1	43 800 Ft
Office 2003 Professional HUN	1	79 042 Ft
Windows 7 Prof. MS OEM HU	1	37 500 Ft
Office 2007 SBE MS OEM HU	1	55 000 Ft
Corel Draw Suite X4 HU	1	87 500 Ft
DOMAIN NÉV regisztráció Varázslatos világ.hu	1	3 625 Ft
Soyal 701 Szerver és kliens szoftver	1	50 165 Ft
NOD32 Antivírus for Win.File 2017.06.21-ig	2	76 200 Ft
NOD32 Antivírus licenc 2017.10.24.-ig	1	196 850 Ft
NOD32 licenc 2018.06.28-ig	1	43 180 Ft
NOD32 licenc 2018.10.hó-ig	1	185 420 Ft
Osszesen		981 762 Ft

NYOMTATÓ (13 db)

A4 HP LaserJet 1022 Lézer nyomtató	1	47 850 Ft
A4 HP LaserJet 1022 Lézer nyomtató	1	47 850 Ft
A4 HP LaserJet 1022 Lézer nyomtató	1	47 850 Ft
A4 HP LaserJet 1022 Lézer nyomtató	1	47 850 Ft
HP LaserJet 1022 Lézer nyomtató	1	46 596 Ft
HP DeskJet 5550 Nyomtató	1	45 398 Ft
HP LaserJet 1022 Lézer nyomtató	1	39 384 Ft
SAMSUNG SCH-4623 Multifunkciós Nyomtató	1	36 800 Ft
SAMSUNG Multifunkciós Lézer nyomtató	1	58 000 Ft
HP DeskJet F-380 nyomtató	1	19 352 Ft
HP Deskjet 2050A nyomtató	1	14 561 Ft
Nyomtató - SAMSUNG SCH-4623	1	0 Ft
Osszesen		451 491 Ft

KIMUTATÁS
a használatban lévő kísértékű immateriális javak,
tárgyi eszközök, készletek állományáról

6/b. számú melléklet

PEN DRIVE (23 db)		
PenDrive 512 MB USB 2,0	1	8 262 Ft
1 GB PenDrive USB 2.0 A-data JOGR+Hosszabító	1	5 880 Ft
Pendrive 4GB	1	3 350 Ft
Pendrive 4GB	1	3 350 Ft
Pendrive 4GB	1	3 350 Ft
Kingston 2 GB USB 2,0 pendrive	2	8 972 Ft
Pendrive Kingston 8 GB 2.0	1	3 250 Ft
Pendrive Kingston 8 GB	1	2 540 Ft
Pendrive Kingston 8 GB	1	2 540 Ft
Pendrive Kingston 8 GB	1	2 540 Ft
Pendrive Kingston 8 GB	1	2 540 Ft
Pendrive Kingston 8 GB	1	2 540 Ft
Pendrive Kingston 8 GB	1	2 540 Ft
Pendrive Kingston 8 GB	1	2 540 Ft
Pendrive Toshiba 8GB	1	2 781 Ft
Pendrive Toshiba 8GB	1	2 781 Ft
Pendrive 8 GB Kingston	1	2 540 Ft
Pendrive 8 GB Kingston	1	2 540 Ft
Pendrive Kingston 128 GB	1	10 000 Ft
Pendrive Kingston 128 GB	1	10 000 Ft
Pendrive Kingston 128 GB USB 3.0	1	17 780 Ft
Pendrive Kingston 128 GB USB 3.0	1	17 780 Ft
Összesen		120 396 Ft
SIM KÁRTYA (14 db)		
Internet kártya Mobil - TCT Mobile Limited modem	1	0 Ft
SIM Kártya- Pannon hálózatban működő	1	0 Ft
SIM Kártya- Pannon hálózatban működő	1	0 Ft
SIM Kártya- Pannon hálózatban működő	1	0 Ft
SIM Kártya- Pannon hálózatban működő	1	0 Ft
SIM Kártya- Pannon hálózatban működő	1	0 Ft
SIM Kártya- Telenor hálózatban működő	1	0 Ft
SIM Kártya- Telenor hálózatban működő	1	0 Ft
SIM Kártya- Telenor hálózatban működő	1	0 Ft
SIM Kártya - Telenor hálózatban működő	1	0 Ft
Internet Kártya - Telenor hálózatban működő	1	0 Ft
SIM Kártya - Telenor hálózatban működő	1	0 Ft
SIM Kártya - Telenor hálózatban működő	1	0 Ft
SIM Kártya - Telenor hálózatban működő	1	0 Ft
Összesen		0 Ft
TELEFON (9 db)		
NOKIA 6300 Mobiltelefon	1	34 990 Ft
NOKIA 6303 Classic Black Hedset Mobiltelefon	1	34 090 Ft
NOKIA 515.2 DS black mobiltelefon	1	39 900 Ft
NOKIA 301 black mobiltelefon	1	17 090 Ft
Összesen		126 070 Ft

KIMUTATÁS
a használatban lévő kísértékű immateriális javak,
tárgyi eszközök, készletek állományáról

6/b. számú melléklet

Samsung E220N LCD Monitor 21,5"	1	32 000 Ft
Samsung E220N LCD Monitor 21,5"	1	32 000 Ft
Samsung E220N LCD Monitor 21,5"	1	32 000 Ft
Samsung E220N LCD Monitor 21,5"	1	32 000 Ft
Samsung E220N LCD Monitor 21,5"	1	32 000 Ft
Samsung E220N LCD Monitor 21,5"	1	32 000 Ft
Samsung E220N LCD Monitor 21,5"	1	32 000 Ft
Samsung E220N LCD Monitor 21,5"	1	32 000 Ft
Samsung E220N LCD Monitor 21,5"	1	32 000 Ft
Samsung E220N LCD Monitor 21,5"	1	32 000 Ft
BENQ M507 15" LCD monitor	2	63 984 Ft
Osszesen		383 984 Ft
KONYHAI ESZKOZ (36 db)		
Teás készlet - Zsolnay	2	40 518 Ft
Kávés készlet - Zsolnay	2	38 224 Ft
Kávés szett	3	6 528 Ft
Teáskanál	6	1 164 Ft
Mokkáskanál	10	1 040 Ft
Gyümölcskínáló - Zsolnay	1	14 371 Ft
Termosz - 2 l italtárolós	2	3 232 Ft
Fémálca	3	0 Ft
Teáskanál	11	1 265 Ft
Mokkácsésze	3	672 Ft
Whiskys pohár	6	3 198 Ft
Fűszertartó	1	549 Ft
Jégfogós kancsó	1	799 Ft
Bögre	7	1 680 Ft
Fémálca	2	1 497 Ft
Üdítős pohár	6	750 Ft
TOPÁZ Whiskys pohár	5	6 950 Ft
Ranieri mokkáskanál	12	2 520 Ft
Ranieri teáskanál	12	3 120 Ft
Inox tálca - kicsi	2	1 440 Ft
Inox tálca - közepes	2	1 700 Ft
Inox tálca - nagy	2	2 200 Ft
TOPÁZ Whiskys pohár	4	5 560 Ft
Hollóházi mokka csésze - BIANKO	12	8 100 Ft
Hollóházi mokka alj - BIANKO	12	5 400 Ft
Hollóházi kompótos tálca - BIANKO	1	1 170 Ft
Hollóházi mokka cukortartó - BIANKO	1	1 800 Ft
Hollóházi desszerttányér - BIANKO	12	11 880 Ft
Hollóházi mokka kanna - BIANKO	1	1 980 Ft
Hollóházi teás csésze - BIANKO	12	12 960 Ft
Hollóházi teás alj - BIANKO	12	8 640 Ft
COOLIE 4000 hűtőtáska	1	3 924 Ft
H-LINE pumpás termosz - 3 l.	1	6 718 Ft
Kávés termosz	1	2 100 Ft
Adagolós termosz	1	3 500 Ft
Osszesen		207 149 Ft
SZEKRÉNY, BÜTOR (115 db)		
Beépített szekrény	1	0 Ft
Lemez szekrény	1	0 Ft

KIMUTATÁS
a használatban lévő kísértékű immateriális javak,
tárgyi eszközök, készletek állományáról

6/b. számú melléklet

CA dió virágtartó	3	58 800 Ft
Beépített szekrény	1	0 Ft
Asztal - fénymásolóhoz	1	0 Ft
Beépített szekrény	1	0 Ft
Lemez szekrény	1	0 Ft
Tálalószekrény - AGRIA	1	0 Ft
Dohányzóasztal	1	14 000 Ft
TV-Videó asztal	1	3 871 Ft
Íróasztal - AGRIA	1	0 Ft
Virágtartó - AGRIA	1	0 Ft
Beépített szekrény	1	0 Ft
Lemez szekrény	1	0 Ft
TV-Videó asztal	1	3 871 Ft
Lemez szekrény	1	0 Ft
Tárgyalóasztal - AGRIA	1	0 Ft
Virágtartó - AGRIA	1	0 Ft
Telefonasztal	1	0 Ft
Telefonasztal	1	0 Ft
Számítógép asztal	1	0 Ft
Dohányzóasztal - AGRIA	1	0 Ft
Beépített szekrény	1	0 Ft
Beépített szekrény	1	0 Ft
Telefonasztal	1	10 500 Ft
Virágtartó	1	0 Ft
Irodai szekrény	4	0 Ft
Lemezszekrény	1	0 Ft
Göngös kisszekrény	2	0 Ft
Íróasztal	2	0 Ft
Virágtartó	1	0 Ft
Irodai szekrény	1	0 Ft
Irodai szekrény	2	0 Ft
Irodai szekrény	1	0 Ft
Íróasztal	1	0 Ft
Telefonasztal	1	0 Ft
Tárgyalóasztal	1	0 Ft
Virágtartó	1	0 Ft
Íróasztal	1	0 Ft
Telefonasztal	1	0 Ft
Lemez szekrény	1	0 Ft

KIMUTATÁS
a használatban lévő kísértékű immateriális javak,
tárgyi eszközök, készletek állományáról

6/b. számú melléklet

Konténer - fiókos	1	0 Ft
Íróasztal	1	0 Ft
Irodai szekrény	1	0 Ft
Lemez szekrény	1	0 Ft
Számítógép asztal	1	0 Ft
Virágtartó	1	0 Ft
Irodai szekrény	6	0 Ft
Dohányzóasztal	1	0 Ft
Irodai szekrény	2	0 Ft
Beépített szekrény	1	0 Ft
Dohányzóasztal	1	0 Ft
Irodai szekrény	3	0 Ft
Telefonasztal	1	0 Ft
Telefonasztal	1	0 Ft
Telefonasztal	1	0 Ft
Toronytartó	1	5 000 Ft
Beépített szekrény	1	0 Ft
Konténer - fiókos	1	33 625 Ft
Sarokelem	1	17 500 Ft
Polc	1	7 900 Ft
Íróasztal	1	38 500 Ft
Számítógép asztal	1	28 000 Ft
Irodai szekrény	2	0 Ft
Irodai szekrény	2	0 Ft
Lemezszekrény	1	0 Ft
Lemezszekrény	1	0 Ft
Lemezszekrény	1	0 Ft
Dohányzóasztal	1	0 Ft
Tárgyalóasztal	1	0 Ft
Irodai szekrény	6	0 Ft
Íróasztal	4	0 Ft
Dohányzóasztal	1	0 Ft
Tárgyalóasztal	1	0 Ft
Irodai szekrény	1	0 Ft
Íróasztal	1	0 Ft
Telefonasztal	3	0 Ft
Dohányzóasztal	2	0 Ft
Tárgyalóasztal	1	0 Ft
Irodai szekrény	2	0 Ft
Íróasztal	1	0 Ft
Dohányzóasztal	1	14 000 Ft
Irodai szekrény	1	15 639 Ft
Irodai szekrény	1	15 639 Ft
Telefonasztal	1	0 Ft
Irodai szekrény	3	46 917 Ft

KIMUTATÁS
a használatban lévő kisértékű immateriális javak,
tárgyi eszközök, készletek állományáról

6/b. számú melléklet

Tárgyalóasztal	1	0 Ft
Raktári állvány - fa	4	0 Ft
Íróasztal	2	0 Ft
Tárgyalóasztal	1	0 Ft
Raktári állvány - dexion	1	0 Ft
Irodai szekrény	1	0 Ft
Irodai szekrény	1	0 Ft
Irodai szekrény	1	0 Ft
Telefonasztal	1	0 Ft
Hordozható bankett asztal	1	19 926 Ft
Polc	1	0 Ft
Polc	1	21 200 Ft
Osszesen		354 888 Ft
FÜGGÖNY (41 db)		
Szalagfüggöny	1	0 Ft
Szalagfüggöny	1	0 Ft
Szalagfüggöny	1	0 Ft
Szalagfüggöny	1	0 Ft
Szalagfüggöny	1	0 Ft
Szalagfüggöny	1	0 Ft
Szalagfüggöny	1	0 Ft
Szalagfüggöny	1	53 600 Ft
Sötétítő függöny	1	0 Ft
Sötétítő függöny	1	0 Ft
Sötétítő függöny	1	0 Ft
Sötétítő függöny	1	0 Ft
Sötétítő függöny	1	0 Ft
Sötétítő függöny	1	0 Ft
Sötétítő függöny	1	0 Ft
Sötétítő függöny	1	0 Ft
Nylon függöny	1	0 Ft
Sötétítő függöny	2	0 Ft
Nylon függöny	2	0 Ft
Sötétítő függöny	1	0 Ft
Nylon függöny	1	0 Ft
Sötétítő függöny	1	0 Ft
Nylon függöny	1	0 Ft
Sötétítő függöny	1	0 Ft
Nylon függöny	1	0 Ft
Függöny	2	50 664 Ft
Sötétítő függöny	2	36 804 Ft
Osszesen		141 068 Ft
LAMPA (12 db)		
Banklámpa	1	11 039 Ft

KIMUTATÁS
a használatban lévő kisértékű immateriális javak,
tárgyi eszközök, készletek állományáról

6/b. számú melléklet

Banklámpa	1	11 039 Ft
Banklámpa	1	0 Ft
Asztali lámpa	1	7 500 Ft
Asztali lámpa	1	3 750 Ft
Asztali lámpa	1	9 000 Ft
Asztali lámpa	1	0 Ft
Asztali lámpa	1	0 Ft
Asztali lámpa	1	4 500 Ft
Asztali lámpa	1	9 000 Ft
Osszesen		55 828 Ft
SZEK, FOTEL, KANAPE (76 db)		
Szék - szövettel	14	224 182 Ft
Forgó karosszék	1	0 Ft
Tárgyalófotel - bőr	1	0 Ft
Vezetői szék	1	0 Ft
Ülőke (puff)	1	0 Ft
Fotel - AGRIA	2	0 Ft
Ülőke - AGRIA	1	0 Ft
Heverő - AGRIA	1	
Vezetői szék	1	20 868 Ft
Fotel - AGRIA	2	0 Ft
Vezetői szék	1	20 868 Ft
Fotel	4	166 632 Ft
Vezetői szék	1	20 868 Ft
Forgószék	1	10 400 Ft
Főnöki forgó fotel - bőr	1	8 325 Ft
Szék - fémvázaz	2	4 780 Ft
Szék	2	24 Ft
Szék - fémvázaz	5	0 Ft
Szék	1	0 Ft
Kanapé / 2 fotel	1	0 Ft
Kanapé	1	0 Ft
Szék	1	
Forgószék	1	0 Ft
Szék	2	0 Ft
Szék	1	0 Ft
Fotel	1	0 Ft
Forgószék	1	0 Ft
Kanapé	1	0 Ft
Forgószék	1	0 Ft
Szék	4	0 Ft
Szék	1	0 Ft
Forgószék	1	0 Ft
Kanapé	1	0 Ft

KIMUTATÁS
a használatban lévő kisértékű immateriális javak,
tárgyi eszközök, készletek állományáról

6/b. számú melléklet

Szék	5	0 Ft
Fotel	2	0 Ft
Elnöki forgó fotel - bőr	1	0 Ft
Kanapé	1	0 Ft
Szék	1	0 Ft
Szék	4	14 400 Ft
Irodaszék	1	8 500 Ft
Irodaszék	1	8 500 Ft
Összesen		508 347 Ft
DISZTARGY (60 db)		
Barométer	1	0 Ft
Asztali csengő	1	0 Ft
EU zászló	1	0 Ft
Magyar koronás címer - gipsz	1	1 480 Ft
Zászló (hímzett) + zászlórúd	1	43 488 Ft
Falióra	1	0 Ft
Hamutál - ólomkristály	2	0 Ft
Magyar koronás címer - gipsz	1	0 Ft
Hímzett zászló	1	0 Ft
Falióra	1	0 Ft
Csiszolt váza	1	0 Ft
Falióra	1	0 Ft
Cigarettaakasztó	1	0 Ft
Hamutál - kerámia	1	0 Ft
EU zászló	1	0 Ft
Magyar koronás címer - gipsz	1	1 480 Ft
Zászló (hímzett) + zászlórúd	1	19 776 Ft
Kerámia váza	1	0 Ft
Asztalterítő	1	1 501 Ft
EU zászló	1	0 Ft
Magyar koronás címer - gipsz	1	1 480 Ft
Selyemzászló - magyar címeres	1	12 624 Ft
Ólomkristály hamutál	2	0 Ft
EU zászló	1	0 Ft
Selyemzászló - magyar címeres	1	12 624 Ft
Kristályváza	2	0 Ft
Turul - fém	1	0 Ft
Tintatartó	1	0 Ft
Tintatartó - 2 részes	1	0 Ft
Falióra	1	0 Ft
Hamutál - kerámia	1	81 Ft
Falióra	1	0 Ft
Magyar koronás címer - gipsz	1	1 480 Ft
Hamutál - kerámia	1	325 Ft

KIMUTATÁS

6/b. számú melléklet

a használatban lévő kísértékű immateriális javak,
tárgyi eszközök, készletek állományáról

Magyar koronás címer - gipsz	1	1 480 Ft
Zászló (hímzett) + zászlórúd	1	19 776 Ft
Falióra	1	0 Ft
Hamutál - kerámia	1	0 Ft
Asztali futó	1	0 Ft
Falióra	1	0 Ft
Falióra	1	0 Ft
Falióra	1	1 990 Ft
Selyemzászló - magyar címeres	1	5 544 Ft
Hímzett zászló + nógrádi címeres	1	0 Ft
Nógrád Megye Térképe 60*90	1	21 000 Ft
Címeres zászló - N.M. Közgyűlése	2	8 000 Ft
Megyei zászló + rúd	1	25 000 Ft
Megyei zászló	2	0 Ft
Molinó	1	40 000 Ft
Székely zászló, hímezett szatén 90*150	1	38 100 Ft
Pop-up sajtófal	1	152 400 Ft
Zászlótartó + 3 db zászlórúd	1	101 837 Ft
Összesen		511 466 Ft
Papírkosár - fémhálós	1	0 Ft
Állófogas	1	0 Ft
ROCODA Flipchart tábla	1	18 750 Ft
Állófogas	1	0 Ft
Pénzkazetta - fém	1	0 Ft
Elosztó-hosszabbító	1	0 Ft
Elosztó-hosszabbító	1	0 Ft
Szemétkosár	1	0 Ft
Szemétkosár	1	0 Ft
Esernyőtartó fémhálós	1	2 280 Ft
Szemétkosár	1	0 Ft
Hulladékgyűjtő 50 l billenős	1	2 040 Ft
Elosztó-hosszabbító	1	935 Ft
Szemétkosár	1	0 Ft
Elosztó-hosszabbító	4	1 347 Ft
Papírkosár - fémhálós	1	0 Ft
Elosztó-hosszabbító	2	840 Ft
Szemétkosár	1	0 Ft
Elosztó-hosszabbító	1	0 Ft
Papírkosár - fémhálós	1	2 083 Ft
Papírkosár - fémhálós	1	2 083 Ft
Állófogas	1	0 Ft
Elosztó-hosszabbító	1	0 Ft
Szemétkosár	1	0 Ft
Állófogas	1	0 Ft
Elosztó-hosszabbító	3	0 Ft

KIMUTATÁS
a használatban lévő kísértékű immateriális javak,
tárgyi eszközök, készletek állományáról

6/b. számú melléklet

Papírkosár - fémhálós	1	1 980 Ft
Esernyőtartó fémhálós	1	2 280 Ft
Fogas	2	0 Ft
Elosztó-hosszabbító	2	1 046 Ft
Pulpitus	1	87 500 Ft
Állófogas	1	0 Ft
Elosztó-hosszabbító	2	0 Ft
Szemétkosár	1	0 Ft
Parafatábla	2	0 Ft
Szemétkosár	1	0 Ft
Parafatábla	1	0 Ft
Elosztó-hosszabbító	2	0 Ft
Szemétkosár	1	0 Ft
Parafatábla	1	0 Ft
Állófogas	1	0 Ft
Szemétkosár	1	0 Ft
Parafatábla	1	0 Ft
Szemétkosár	1	0 Ft
Parafatábla	1	0 Ft
Állófogas	1	0 Ft
Elosztó-hosszabbító	1	0 Ft
Szemétkosár	1	0 Ft
Parafatábla	1	0 Ft
Állófogas	1	0 Ft
Elosztó-hosszabbító	1	523 Ft
Szemétkosár	1	0 Ft
Parafatábla	1	0 Ft
Elosztó-hosszabbító	1	380 Ft
Szemétkosár	1	10 Ft
Parafatábla	1	0 Ft
Parafatábla	1	0 Ft
Állófogas	1	0 Ft
Elosztó-hosszabbító	1	380 Ft
Szemétkosár	1	0 Ft
Parafatábla	1	0 Ft
Elosztó-hosszabbító	2	0 Ft
Szemétkosár	1	0 Ft
Parafatábla	2	1 326 Ft
Pénzkazetta - fém	1	0 Ft
Elosztó-hosszabbító	1	760 Ft
Elosztó-hosszabbító	8	26 496 Ft
Állófogas	1	0 Ft
Iratszortírozó	1	1 250 Ft
Szemétkosár	2	0 Ft
Falirács - fa	1	0 Ft
Tervezőtábla - heti	1	62 900 Ft

KIMUTATÁS
a használatban lévő kísértékű immateriális javak,
tárgyi eszközök, készletek állományáról

6/b. számú melléklet

Állófogas	1	0 Ft
Iratszortírozó	2	2 500 Ft
Elosztó-hosszabbító	4	2 196 Ft
Szemétkosár	2	0 Ft
Recorda Flipchart tábla	1	24 000 Ft
Papírkosár	1	0 Ft
Állófogas	1	0 Ft
Biztonsági pénzkazetta	1	2 620 Ft
Biztonsági postaláda	1	4 250 Ft
Pavilon Easy	1	19 900 Ft
Pavilon	1	15 000 Ft
Irodai falvédő burkolat	1	51 700 Ft
Pavilon+pavilon oldal	1+2	26 980 Ft
Lifetime pad-összecsuksukható	2	22 720 Ft
Osszesen		389 055 Ft
SZÖNYEG (16 DB)		
Nagyszőnyeg 2*3 m	1	0 Ft
Nagyszőnyeg 2*3 m	1	0 Ft
Faliszőnyeg	1	0 Ft
Nagyszőnyeg 2*3 m	1	0 Ft
Összekötő szőnyeg	1	0 Ft
Faliszőnyeg	1	0 Ft
Nagyszőnyeg 2*3 m	1	16 793 Ft
Összekötő szőnyeg	1	4 963 Ft
Nagyszőnyeg 2*3 m	1	0 Ft
Faliszőnyeg	2	0 Ft
Nagyszőnyeg 2*3 m	1	0 Ft
Faliszőnyeg	1	0 Ft
Nagyszőnyeg 2*3 m	1	0 Ft
Nagyszőnyeg 2*3 m	1	19 977 Ft
Nagyszőnyeg 2*3 m	1	19 977 Ft
Osszesen		61 710 Ft
		8 734 642 Ft

KIMUTATÁS
a függő követelésekről és kötelezettségekről, valamint a biztos követelésekről

6/c. számú melléklet

Megnevezés	Összeg (Ft)
Nógrád Megye Önkormányzata	
Függő követelések:	
- bérleti díjból származó tartozás	2 224 817
- volt munkavállaló tanulmányi szerződésből eredő kötelezettsége	62 161
Függő kötelezettségek:	-
- Nógrád megyei foglalkoztatási paktum előlege	49 089 180
- Égahajlat-változási Platfrom létrehozása Nógrád megyében előlege	26 382 829
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal	
Függő kötelezettségek:	
- Nógrád megyei foglalkoztatási paktum előlege	15 384 250
- TOP pályázatok előlege	165 935 298

KIMUTATÁS
 Nógrád Megye Önkormányzata gazdasági társaságokban lévő részesedései
 2016. december 31-ei állományáról

Név	Székhely	Részesedés mértéke E Ft	Tulajdoni arány	Átalakuláshoz kapcsolódóan a jegyzett tőkén felüli saját tőke (E Ft)	Kötelezettség bemutatása / egyéb információk
Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.	3100 Salgótarján, Rákóczi út 36.	5 000	100,00%	76.166	A számvitelről szóló 2000.évi C. törvény 49.§ (6) bekezdése alapján az átalakulás esetén a bekerülési érték a megszünt részesedésre jutó saját tőke összege.
NORRIA Észak-Magyarországi Regionális Innovációs Ügynökség Nonprofit Közhasznú Kft.	3525 Miskolc, Széchenyi út 107.	1 650	16,50%		Tekintettel a felszámolási eljárás megindítására értékvesztés került elszámolásra.
Ö s s z e s e n:		6 650			

Nógrád Megye Önkormányzata, Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal
2016. évi maradványkimutatása

8. számú melléklet

E Ft.

Ssz.	MEGNEVEZÉS	Nógrád Megye Önkormányzata	Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal	Összesen
1.	2.	3.	4.	5.
O1	Alaptevékenység költségvetési bevételei	232 416	169 883	402 299
O2	Alaptevékenység költségvetési kiadásai	127 766	193 415	321 181
I.	Alaptevékenység költségvetési egyenlege	104 650	- 23 532	81 118
O3	Alaptevékenység finanszírozási bevételei	161 186	171 270	332 456
O4	Alaptevékenység finanszírozási kiadásai	145 840	-	145 840
II.	Alaptevékenység finanszírozási egyenlege	15 346	171 270	186 616
A)	Alaptevékenység maradványa	119 996	147 738	267 734
O5	Vállalkozói tevékenység költségvetési bevételei	-	-	-
O6	Vállalkozói tevékenység költségvetési kiadásai	-	-	-
III.	Vállalkozói tevékenység költségvetési egyenlege	-	-	-
O7	Vállalkozási tevékenység finanszírozási bevételei	-	-	-
O8	Vállalkozási tevékenység finanszírozási kiadásai	-	-	-
IV.	Vállalkozási tevékenység finanszírozási egyenlege	-	-	-
B)	Vállalkozási tevékenység maradványa	-	-	-
C)	Összes maradvány	119 996	147 738	267 734
D)	Alaptevékenység kötelezettségvállalással terhelt maradványa	119 996	147 738	267 734
E)	Alaptevékenység szabad maradványa	-	-	-
F)	Vállalkozási tevékenységet terhelő befizetési kötelezettség	-	-	-
G)	Vállalkozási tevékenység felhasználható maradványa	-	-	-

I.	A számviteli politika évközi változásainak ismertetése	A számviteli politikát a 630/2014. iktatószámú, 1/2014. számú rendelkezés tartalmazza, mely 2015. júliusában került módosításra. A Számviteli politika melléklete a Számlarend, az Eszközök és források értékelési szabályzata, az Eszközök és források leltározási és leltárkészítési szabályzata, a Selejtezési szabályzat, a Pénz- és értékezelési szabályzat, az Önköltségszámítási szabályzat. A számviteli politika rendelkezéseit kell alkalmazni Nógrád Megye Önkormányzata és a Nógrád Megyei Nemzetiségi Önkormányzat(ok) pénzügyi, gazdasági eseményeinek számviteli nyilvántartásai, elszámolásai esetében is. A számviteli politika a vonatkozó évben nem került módosításra.
II.	Az önkormányzat könyvvizsgálati kötelezettségének jogszabályi háttere	Nógrád Megye Önkormányzata könyvvizsgáló alkalmazására nem kötelezett.
III.	A könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatok irányításáért, vezetéséért felelős személy	Bácskai Katalin, Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal osztályvezetője - könyvvizsgálói kamarai nyilvántartási száma: 000196. Ferkóné Tollár Tímea, Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal főkönyvi könyvelője - könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvántartási száma: 146977.
IV.	Az államháztartási szerv(ek)nél nincs vállalkozási tevékenység	
V.	Az államháztartási szerv(ek) a számviteli politikában nem választották a piaci értéken történő értékelést	
VI.	Azon tényezők ismertetése, amelyek befolyásolták a tárgyidőszakban ellátott tevékenységet, az előirányzatok tervezettől eltérő felhasználását	A tárgyidőszakban ellátott tevékenységet alapvetően és meghatározóan befolyásolta a központi költségvetés által az alapfeladat ellátásához biztosított forrás. Ebből két összetevőt emelek ki: 1.) Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény szerint biztosított 201.200 E Ft forrás. 2.) 12.401 E Ft támogatás érkezett a megyei önkormányzatok rendkívüli támogatására elkülönített előirányzatból. 3.) A TOP pályázatokhoz kapcsolódóan a projektmenedzsmenti feladatok ellátásához 165.936 E Ft összegű pályázati támogatás realizálódott. Az előirányzat és teljesítés összhangját a költségvetési rendelet évközi módosítása biztosítja.
VII.	Az előző költségvetési év(ek) éves beszámolójában elkövetett jelentős összegű hibá(ka)t az ellenőrzés nem állapított meg.	

VIII.	Értékelés a külön kormányrendeletek alapján összeállított adatszolgáltatásban bemutatott Európai Unió támogatási programok, a világbanki és egyéb támogatási programok, segélyprogramok keretében beérkezett pénz-és egyéb eszközök, továbbá az azokkal kapcsolatban felhasznált saját költségvetési források alakulásáról. Az előirányzat alakulását befolyásoló tényezők bemutatása.	2017. évben ilyen jellegű forrás nem realizálódott önkormányzatunknál.
IX.	Kimutatás a közalapítványoknak, az alapítványok által ellátott feladatokra teljesített kifizetésekről, illetve a térítésmentesen juttatott eszközök értékéről	A kimutatást a beszámoló 2.a. számú melléklete tartalmazza.
X.	Kimutatás az önkormányzat könyvviteli mérlegében szereplő részesedésekről, a részesedések mértékének	A kimutatást a beszámoló 7. számú melléklete tartalmazza.
XI.	Kimutatás az önkormányzat tulajdonában lévő korlátozottan forgalomképes és üzleti vagyon rendeletben meghatározottak szerint vagyonkezelésbe adott vagyonáról és annak évközi	Az önkormányzatnak vagyonkezelésbe adott vagyontárgya nincs.
XII.	Kutatás és kísérleti fejlesztésnek tárgyévben nem voltak költségei.	
XIII.	Környezet védelmét közvetlenül szolgáló eszközök nem voltak a költségvetési szerv(ek) tulajdonában.	
XIV.	Veszélyes hulladékot, környezetre káros anyagot nem kezelt a költségvetési szerv(ek).	
XV.	A költségvetési szerv(ek)nek nem voltak olyan mérlegen kívüli tételei, melyeknek üzleti céljai és pénzügyi kihatásai lényegesek.	
XVI.	A belső kontroll rendszer értékelése	A közgyűlés jelen rendelettel egyidőben tárgyalja a 2017. évben végzett ellenőrzésekről szóló összefoglaló előterjesztést, mely tartalmazza a FEUVE rendszer értékelését is.
XVII.	A kötelezettségvállalások állományának alakulása, valamint az állományváltozást befolyásoló tényezők	Nógrád Megye Önkormányzata a megyei önkormányzatok konszolidációjáról, a megyei önkormányzati intézmények és a Fővárosi Önkormányzat egyes egészségügyi intézményeinek átvételéről szóló 2011. évi CLIV. törvény alapján végrehajtott hitel és kötvény átvállalás alapján nem rendelkezik ilyen jellegű kötelezettséggel.
XVIII.	A beszámolás időszakában bekövetkezett rendkívüli, a tervezés időszakában még nem ismert események nem voltak.	

Adatellenőrző kód: -1fd-6f8-43696506f57-10-29-5a-d-41-2b-5035-645a

Fejezeti jellemző adatok

<input type="text"/>	<input type="text"/>
fejezet	cím/alcím

A fejezet megnevezése, székhelye:

.....
.....
.....

Önkormányzati jellemző adatok

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
12 megye	9100 pénzügyi körzet	30 település- típus

A megye megnevezése, önkormányzat székhelye

.....
.....
.....

Szerv számjele

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
735265 PIR-törzsszám	1254 szektor	841105 szakágazat

A szerv megnevezése, székhelye:
NÓGRÁD MEGYE ÖNKORMÁNYZATA

3100 Salgótarján Rákóczi út 36

Irányító (fejezetet irányító) szerv:

.....
.....

Éves költségvetési beszámoló

típus	év	hónap	naptól	hónap	napig
02	2017	01	01	12	31

Salgótarján, 2018. év. június hó 10. nap

Füredi István

a szerv gazdasági vezetője

a szerv vezetője

Készítette, ill. felvilágosítást nyújt:

Pálkó Pál (név)

321 620 289 (telefon)

Az irányító (fejezetet irányító) szerv részéről jóváhagyta:

.....(alírással)

.....(név, telefon)

a szerv adatszolgáltatási, beszámolási tevékenységeit ellátó költségvetési szerv PIR-törzsszáma

450010

a szerv könyvvizelési feladatainak teljesítésére használt számviteli program neve

DOKK

Tartalomjegyzék	
Szám	Úrlap megnevezés
01/A	K1-K8. Költségvetési kiadások
02	Beszámoló a B1. - B7. költségvetési bevételek előirányzatának teljesítéséről
03	K9. Finanszírozási kiadások
04	B8. Finanszírozási bevételek
05/A1	Teljesített kiadások kormányzati funkcióként
06/A1	Teljesített bevételek kormányzati funkcióként
07/A	Maradványkimutatás
08/A	Adatszolgáltatás a személyi juttatások és a foglalkoztatottak, választott tisztségviselők összetételéről
09/A	A létszám funkciócsoportonkénti megoszlása
11/A	A helyi önkormányzatok kiegészítő támogatásainak és egyéb kötött felhasználású támogatásainak elszámolása
11/C	Az önkormányzatok általános, köznevelési és szociális feladataihoz kapcsolódó támogatások elszámolása
11/I_	Az önkormányzat, intézményei, továbbá az önkormányzathoz felösszesített társulások és azok intézményei által teljesített kiadások, bevételek kormányzati funkcióként
11/J	A 11/A és 11/B úrlapok egyes sorainak elszámolása
11/L	A 11/A úrlap 40. sorának elszámolása
12/A	Mérleg
13/A1	Eredménykimutatás
15/A	Kimutatás az immateriális javak, tárgyi eszközök koncesszióba, vagyongazdálkodásba adott eszközök állományának alakulásáról
16/A	Az eszközök értékvesztésének alakulása
17/A	Tájékoztató adatok

Üres űrlapok jegyzéke	
Szám	Űrlap megnevezés
11/B	Az előző évi (2016.) kötelezettségvállalással terhelt kiegészítő támogatásainak és egyéb kötött felhasználású támogatások maradványainak elszámolása
11/D	A 11/C. űrlap 7. sorának elszámolása
11/E	A 11/C. űrlap 8. sorának elszámolása
11/F	A helyi önkormányzatok vis maior támogatásának elszámolása
11/H	Adósságkonszolidációban részt nem vett önkormányzatok támogatásának több éves elszámolása
11/K	A 11/A űrlap 38. sorának elszámolása
11/M	A helyi önkormányzatok visszafizetési kötelezettsége, pótlólagos támogatása (Ávr. 111. §), és a jogtalan igénybevétele után fizetendő ügyleti kamata (Ávr. 112. §)

01/A - K1-K8. Költségvetési kiadások									
#	Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évben esedékes	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évben esedékes végleges	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évben esedékes	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évben esedékes végleges	Teljesítés	
2	3	4	5	6	7	8	9	10	
16	Választott tisztviselők jutalmait (K121)	45 831 000	45 831 000	0	45 712 166	138 981 522	0	0	45 712 166
17	Munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban nem saját foglalkoztatottnak fizetett jutalmak (K122)	1 200 000	1 200 000	0	1 200 000	3 600 000	0	0	1 200 000
18	Egyéb külső személyi jutalmak (K123)	900 000	911 000	0	729 916	0	0	0	729 916
19	Külső személyi jutalmak (=16+17+18) (K12)	47 931 000	47 942 000	0	47 642 082	142 581 522	0	0	47 642 082
20	Személyi jutalmak (=15+19) (K1)	47 931 000	47 942 000	0	47 642 082	142 581 522	0	0	47 642 082
21	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó (=22+...+28) (K2)	10 378 000	10 660 000	0	10 501 683	30 241 668	0	0	10 501 683
22	eből: szociális hozzájárulási adó (K2)	0	0	0	0	0	0	0	0
25	eből: egészségügyi hozzájárulás (K2)	0	0	0	0	0	0	0	9 900 121
28	eből: munkáltatói terhelő személyi jövedelemadó (K2)	0	0	0	0	0	0	0	350 585
29	Szakmai anyagok beszerzése (K311)	300 000	200 000	0	186 534	0	0	0	250 977
30	Üzemeltetési anyagok beszerzése (K312)	3 817 000	3 004 252	0	2 326 015	0	0	0	186 534
32	Készletbeszerzés (=29+30+31) (K31)	4 117 000	3 204 252	0	2 512 549	0	0	0	2 326 015
33	Informatikai szolgáltatások igénybevétele (K321)	1 300 000	1 545 000	0	1 291 382	3 114 425	225 000	0	2 512 549
34	Egyéb kommunikációs szolgáltatások (K322)	50 000	0	0	0	0	0	0	1 291 382
35	Kommunikációs szolgáltatások (=33+34) (K32)	1 350 000	1 545 000	0	1 291 382	3 114 425	225 000	0	1 291 382
38	Bérelti és lízing díjak (=39) (K333)	50 000	0	0	0	0	0	0	0
40	Karbantartási, kisjavítási szolgáltatások (K334)	150 000	597 000	0	491 217	370 656	0	0	491 217
43	Szakmai tevékenységet segítő szolgáltatások (K336)	17 378 000	24 359 000	5 996 500	10 066 102	2 130 000	560 000	10 066 102	10 066 102
44	Egyéb szolgáltatások (K337)	82 910 000	109 611 944	0	29 818 216	10 077 000	1 062 500	0	29 782 066
45	eből: biztosítási díjak (K337)	0	0	0	0	0	0	0	0
46	Szolgáltatási kiadások (=36+37+38+40+41+43+44) (K33)	100 488 000	134 567 944	5 996 500	40 375 535	12 577 656	1 622 500	0	897 336
47	Kihirdetések kiadásai (K341)	150 000	111 000	0	68 318	0	0	0	40 339 385
48	Reklám- és propagandakiadások (K342)	3 740 000	1 989 000	0	868 600	1 800 000	0	0	68 318
49	Kihirdetések, reklám- és propagandakiadások (=47+48) (K34)	3 890 000	2 000 000	0	936 918	1 800 000	0	0	818 600
50	Működési célú előzetesen felszámított általános forgalmi adó (K351)	6 057 000	10 879 053	1 619 055	7 085 188	1 426 975	20 250	0	886 918
59	Egyéb dologi kiadások (K355)	2 700 000	3 400 000	0	2 672 512	0	0	0	7 071 688
60	Különféle befizetések és egyéb dologi kiadások (=50+51+52+55+59) (K35)	8 757 000	14 279 053	1 619 055	9 757 700	1 426 975	20 250	0	2 672 512
61	Dologi kiadások (=32+35+46+49+60) (K3)	118 602 000	155 596 249	7 615 555	54 874 084	18 919 056	1 867 750	54 774 434	9 744 200
151	Egyéb működési célú támogatások államháztartáson belülről (=152+...+161) (K506)	1 865 000	3 840 751	0	3 012 608	0	0	0	1 867 750
152	eből: központi költségvetési szervek (K506)	0	0	0	0	0	0	0	0
154	eből: fejezeti kezelésű előirányzatok EU-s programokra és azok hazai társfinanszírozása (K506)	0	0	0	0	0	0	0	3 012 608
									50 000
									2 097 920

01/A - K1-K8. Költségvetési kiadások									
#	Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - költségvetési évben esedékes	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - költségvetési évben esedékes végleges	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - költségvetési évben esedékes	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - költségvetési évben esedékes	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - költségvetési évben esedékes	Teljesítés
		4	5	6	7	8	9		
2	3								10
155	ebbel: egyéb fejezeti kezelési előirányzatok (K506)	0	0	0	0	0	0	0	14 688
158	ebbel: helyi önkormányzatok és költségvetési szervek (K506)	0	0	0	0	0	0	0	830 000
160	ebbel: nemzeti és önkormányzatok és költségvetési szervek (K506)	0	0	0	0	0	0	0	20 000
179	Egyéb működési célú támogatások államháztartáson kívülre (=180+...+189) (K512)	2 200 000	2 080 000	0	1 300 000	0	0	0	1 300 000
180	ebbel: egyházi jogi szervezetek (K512)	0	0	0	0	0	0	0	90 000
182	ebbel: egyéb civil szervezetek (K512)	0	0	0	0	0	0	0	1 210 000
191	Egyéb működési célú kiadások (=122+127+128+129+140+151+162+164+176+177+178+179+190) (K5)	4 065 000	5 920 751	0	4 312 608	0	0	0	4 312 608
192	Immateriális javak beszerzése, létesítése (K61)	2 755 000	3 853 000	0	910 000	0	0	0	910 000
193	Ingatlanok beszerzése, létesítése (>=194) (K62)	0	2 362 000	0	2 362 000	0	0	0	2 362 000
195	Informaticai eszközök beszerzése, létesítése (K63)	6 224 000	9 164 900	0	4 380 500	0	0	0	4 380 500
196	Egyéb tárgyi eszközök beszerzése, létesítése (K64)	3 001 000	2 823 554	0	770 753	0	0	0	770 753
199	Beruházási célú előzetesen felszámított általános forgalmi adó (K67)	2 831 000	4 511 546	0	2 112 279	0	0	0	2 112 279
200	Beruházások (=192+193+195+...+199) (K6)	14 811 000	22 715 000	0	10 535 532	0	0	0	10 535 532
242	Felhalmozási célú visszatérítendő támogatások, kölcsönök nyújtása államháztartáson kívülre (=243+...+253) (K86)	3 942 000	3 943 000	0	0	0	0	0	0
267	Egyéb felhalmozási célú kiadások (=206+207+218+229+240+242+254+255+256) (K8)	3 942 000	3 943 000	0	0	0	0	0	0
268	Költségvetési kiadások (=20+21+61+121+191+200+205+267) (K1-K8)	199 729 000	246 777 000	7 615 555	127 865 989	191 742 246	1 867 750	127 766 339	

02 - Beszámoló a B1. - B7. költségvetési bevételek előirányzatának teljesítéséről							
#	Megnevezés	4	5	6	7	8	Teljesítés
		Érdéki előirányzat	Módosított előirányzat	Követelés - Költségvetési évben esedékes	Követelés - Költségvetési évét követően esedékes		
2							
01	Helyi önkormányzatok működésének általános támogatása (B111)	201 229 337	201 229 337	201 229 337	0		201 229 337
05	Működési célú költségvetési támogatások és kiegészítő támogatások (B115)	0	12 706 976	12 706 976	0		12 706 976
07	Önkormányzatok működési támogatásait (=01+...+06) (B11)	201 229 337	213 936 313	213 936 313	0		213 936 313
32	Egyéb működési célú támogatások bevételei államháztartáson belülről (=33+...+42) (B16)	0	15 200 000	15 200 000	0		15 200 000
34	ebből: központi kezelési előirányzatok (B16)	0	0	0	0		0
36	ebből: egyéb, fejezeti kezelési előirányzatok (B16)	0	0	0	0		0
43	Működési célú támogatások államháztartáson belülről (=07+...+10+21+32) (B1)	201 229 337	229 136 313	229 136 313	0		229 136 313
187	Szolgáltatások ellenértéke (>=188+189) (B402)	235 000	1 392 621	1 070 000	0		1 070 000
200	Kiszámlázott általános forgalmi adó (B406)	15 000	15 000	0	0		0
217	Biztosító által fizetett kártérítés (B410)	0	343 000	342 513	0		342 513
218	Egyéb működési bevételek (>=219+220) (B411)	50 663	437 663	404 530	0		392 098
221	Működési bevételek (=186+187+190+192+199+...+201+208+216+217+218) (B4)	300 663	2 188 284	1 817 043	0		1 804 611
244	Egyéb működési célú átvett pénzeszközök (=244+...+255) (B65)	0	1 450 000	1 450 000	0		1 450 000
252	ebből: egyéb vállalkozások (B65)	0	0	0	0		0
256	Működési célú átvett pénzeszközök (=231+...+234+244) (B6)	0	1 450 000	1 450 000	0		1 450 000
260	Felhalmozási célú visszatérítendő támogatások, kölcsönök visszatérítése államháztartáson kívülről (=261+...+269) (B74)	25 000	26 000	25 297	0		25 297
264	ebből: háztartások (B74)	0	0	0	0		0
282	Felhalmozási célú átvett pénzeszközök (=257+...+260+270) (B7)	25 000	26 000	25 297	0		25 297
283	Költségvetési bevételek (=43+79+185+221+230+256+282) (B1-B7)	201 555 000	232 800 621	232 428 653	0		232 416 221

03 - K9. Finanszírozási kiadások									
#	Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évben esedékes	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évben esedékes	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évben esedékes	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évben esedékes	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évben esedékes	Tejesítés
	3	4	5	6	7	8	9	10	
21	Államháztartáson belüli megelőlegezések visszafizetése (K914)	8 048 000	8 048 000	0	8 048 000	0	8 048 000	10	8 048 000
22	Központi, irányító szervei támogatások folyósítása (K915)	146 908 000	139 162 000	0	137 792 317	0	0		137 792 317
29	Belföldi finanszírozás kiadásai (=06+19+...+25+28)(K91)	154 956 000	147 210 000	0	145 840 317	0	8 048 000		145 840 317
40	Finanszírozási kiadások (=29+37+38+39) (K9)	154 956 000	147 210 000	0	145 840 317	0	8 048 000		145 840 317

04 - B8. Finanszírozási bevételek							
#	Megnevezés 3	Eredeti előirányzat 4	Módosított előirányzat 5	Követelés - Költségvetési évben esedékes 6	Követelés - Költségvetési évet követően esedékes 7	Teljesítés 8	
09	Befektetési célú belföldi értékpapírok beváltása, értékesítése (B8123)	0	8 000	7 974	0	7 974	
11	Belföldi értékpapírok bevételei (=05+08+09+10) (B812)	0	8 000	7 974	0	7 974	
12	Előző év költségvetési maradványának igénybevétele (B8131)	153 130 000	153 130 379	153 130 379	0	153 130 379	
14	Maradvány igénybevétele (=12+13) (B813)	153 130 000	153 130 379	153 130 379	0	153 130 379	
15	Allamháztartáson belüli megelőlegezések (B814)	0	8 048 000	8 048 000	0	8 048 000	
23	Belföldi finanszírozás bevételei (=04+11+14+...+19+22) (B81)	153 130 000	161 186 379	161 186 353	0	161 186 353	
32	Finanszírozási bevételek (=23+29+30+31) (B8)	153 130 000	161 186 379	161 186 353	0	161 186 353	

Éves költségvetési beszámoló
NÓGRÁD MEGYE ÖNKORMÁNYZATA
Megye: 12 Pénzügyi körzet: 9100
Szakág: 841105 Szektor: 1254 Időszak: 2017.2

05/A.1 - Teljesített kiadások kormányzati funkcióként									
#	Megnevezés	Összesen	011130 Önkormányzatok és önkormányzati hivatalok jogalkotó és általános igazgatási tevékenysége	018020 Központi költségvetési befejezések	041140 Területfejlesztés igazgatása	042120 Mezőgazdasági támogatások	064070 A fiatalok társadalmi integrációját segítő struktúra, szakmai szolgáltatások fejlesztése, működtetése	107080 Esélyegyenlőség elősegítését célzó (széchenyi) segélyes programok	
16	Választott tisztviselők juttatásai (K121)	45 712 166	45 712 166	0	0	0	0	0	0
17	Munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban nem saját foglalkoztatottak fizetett juttatásai (K122)	1 200 000	1 200 000	0	0	0	0	0	0
18	Egyéb külső személyi juttatások (K123)	725 848	725 848	0	0	0	0	0	0
19	Külső személyi juttatások (=16+17+18) (K12)	47 642 082	47 638 014	0	0	0	0	4 068	0
20	Személyi juttatások (=15+19) (K1)	47 642 082	47 638 014	0	0	0	0	4 068	0
21	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó (=22+...+28) (K2)	10 501 683	10 499 587	0	0	0	0	2 096	0
22	eből: szociális hozzájárulási adó (K2)	9 900 121	9 900 121	0	0	0	0	0	0
25	eből: egészségügyi hozzájárulás (K2)	350 565	349 339	0	0	0	0	1 246	0
28	eből: munkáltatót terhelő személyi juttatás-előadó (K2)	250 977	250 977	0	0	0	0	850	0
29	Szakmai anyagok beszerzése (K311)	186 534	186 534	0	0	0	0	0	0
30	Üzemeltetési anyagok beszerzése (K312)	2 326 015	1 826 097	0	0	0	0	23 622	282 938
32	Készletbeszerzés (=29+30+31) (K31)	2 512 549	2 012 631	0	0	0	0	23 622	282 938
33	Informaticai szolgáltatások igénybevétele (K321)	1 291 382	1 286 182	0	0	0	0	0	0
35	Kommunikációs szolgáltatások (=33+34) (K32)	1 291 382	1 286 182	0	0	0	0	0	0
40	Karbantartási, kiszávitási szolgáltatások (K334)	491 217	491 217	0	0	0	0	0	0
43	Szakmai tevékenységet segítő szolgáltatások (K336)	10 066 102	3 596 102	0	0	360 000	0	0	1 240 000
44	Egyéb szolgáltatások (K337)	29 782 066	20 384 634	0	0	0	0	2 970 000	3 281 220
45	eből: biztosítási díjak (K337)	897 336	897 336	0	0	0	0	0	0
46	Szolgáltatási kiadások (=30+37+38+40+41+43+44) (K33)	40 339 385	24 471 953	0	0	360 000	0	2 970 000	4 521 220
47	Kiküldetések kiadásai (K341)	68 318	0	0	0	0	0	0	0
48	Reklám- és propagandakiadások (K342)	818 600	818 600	0	0	0	0	28 354	0
49	Kiküldetések, reklám- és propagandakiadások (=47+48) (K34)	886 918	818 600	0	0	0	0	28 354	0
50	Működési célú előzetesen felszámított általános forgalmi adó (K351)	7 071 688	6 709 438	0	0	97 200	0	7 110	129 373
59	Egyéb dologi kiadások (K355)	2 672 512	2 659 912	0	0	12 600	0	0	0
60	Különléte befizetések és egyéb dologi kiadások (=50+51+52+55+59) (K35)	9 744 200	9 369 350	0	0	109 800	0	7 110	129 373
61	Dologi kiadások (=32+35+46+49+60) (K3)	54 774 434	37 958 716	0	0	469 800	0	3 029 086	4 933 531
151	Egyéb működési célú támogatások államháztartáson belülről (=152+...+161) (K506)	3 012 608	2 997 920	0	0	0	0	0	14 688
152	eből: központi költségvetési szervek (K506)	50 000	50 000	0	0	0	0	0	0
154	eből: fejezeti kezelésű előirányzatok EU-s programokra és azok hazai társfinanszírozása (K506)	2 097 920	2 097 920	0	0	0	0	0	0

05/A1 - Teljesített kiadások kormányzati funkcióként									
#	Megnevezés	Összesen	01130 Önkormányzatok és önkormányzati hivatalok jogalkotó és általános igazgatási tevékenysége	018020 Központi költségvetési befizetések	018030 Támogatási célú finanszírozási műveletek	041140 Területfejlesztés igazgatásai	042120 Mezőgazdasági támogatások	084070 A hatálok társadalmi integrációját segítő struktúra, szakmai szolgáltatások fejlesztése, működtetése	107080 Esélyegyenlőség elősegítését célzó események és programok
155	ebből: egyéb fejlesztés kezelésű előirányzatok (K506)	14 688	0	0	0	0	0	14 688	0
158	ebből: helyi önkormányzatok és költségvetési szervek (K506)	830 000	830 000	0	0	0	0	0	0
160	ebből: nemzeti önkormányzatok és költségvetési szervek (K506)	20 000	20 000	0	0	0	0	0	0
179	Egyéb működési célú támogatások államháztartáson kívülre (=180+...+189) (K512)	1 300 000	1 300 000	0	0	0	0	0	0
180	ebből: egyházi jogi személyek (K512)	90 000	90 000	0	0	0	0	0	0
182	ebből: egyéb civil szervezetek (K512)	1 210 000	1 210 000	0	0	0	0	0	0
191	Egyéb működési célú kiadások (=122+127+128+129+140+151+162+164+176+177+178+179+190) (K5)	4 312 608	4 297 920	0	0	0	0	14 688	0
192	Immateriális javak beszerzése, létesítése (K61)	910 000	910 000	0	0	0	0	0	0
193	Ingatlanok beszerzése, létesítése (>=194) (K62)	2 362 000	2 362 000	0	0	0	0	0	0
195	Informaticai eszközök beszerzése, létesítése (K63)	4 380 500	4 380 500	0	0	0	0	0	0
196	Egyéb tárgyi eszközök beszerzése, létesítése (K64)	770 753	129 399	0	0	0	0	0	0
199	Beruházási célú előzetesen felszámított általános forgalmi adó (K67)	2 112 279	1 939 113	0	0	0	0	641 354	0
200	Beruházások (=192+193+195+...+199) (K6)	10 535 532	9 721 012	0	0	0	0	814 520	0
268	Költségvetési kiadások (=20+21+61+121+191+200+205+267) (K1-K8)	127 766 339	110 115 249	0	0	469 800	3 035 250	5 762 739	8 383 301
289	Államháztartáson belüli megelőlegezések visszatérítése (K914)	8 048 000	0	8 048 000	0	0	0	0	0
290	Központi, irányító szervei támogatások folyósítása (K915)	137 792 317	0	0	137 792 317	0	0	0	0
297	Belföldi finanszírozás kiadásai (=274+287+...+293+296) (K91)	145 840 317	0	8 048 000	137 792 317	0	0	0	0
308	Finanszírozási kiadások (=297+305+306+307) (K9)	145 840 317	0	8 048 000	137 792 317	0	0	0	0
309	Kiadások összesen (=268+308) (K1-K9)	273 606 656	110 115 249	8 048 000	137 792 317	469 800	3 035 250	5 762 739	8 383 301
310	Állagos statisztikai állományi létszám	16	16	0	0	0	0	0	0

06/A1 - Teljesített bevételek kormányzati funkcióként											
#	Megnevezés	Osszesen	011130 Önkormányzatok és önkormányzati hivatalok jogalkotó és általános igazgatási tevékenysége	018010 Önkormányzatok elszámolási a központi költségvetéssel	018020 Központi költségvetési befizetések	018030 Támogatási célú finanszírozási műveletek	041140 Területfejlesztés igazgatása	084070 A fiatalok társadalmi integrációját segítő struktúra, szakmai szolgáltatások fejlesztése, működtetése	096010 Haidron nulli magyarok egyéb támogatásai	107080 Esélyegyenlőség elősegítését célzó tevékenységek és programok	990060 Foglalkoztatási bevételek és finanszírozási műveletek
01	Helyi önkormányzatok működésének általános támogatása (B111)	201 229 337	0	201 229 337	0	0	0	0	0	0	0
05	Működési célú költségvetési támogatások és kiegészítő támogatások (B115)	12 706 976	0	12 706 976	0	0	0	0	0	0	0
07	Önkormányzatok működési támogatása (=01+...+06) (B11)	213 936 313	0	213 936 313	0	0	0	0	0	0	0
32	Egyéb működési célú támogatások bevételei államháztartáson belülről (=33+...+42) (B16)	15 200 000	0	0	0	0	0	5 000 000	600 000	9 600 000	0
34	ebblől: központi kezelési előirányzatok (B16)	600 000	0	0	0	0	0	0	600 000	0	0
36	ebblől: egyéb fejezeti kezelésű előirányzatok (B16)	14 600 000	0	0	0	0	0	5 000 000	0	9 600 000	0
43	Működési célú támogatások államháztartáson belülről (=07+...+10+21+32) (B1)	229 136 313	0	213 936 313	0	0	0	5 000 000	600 000	9 600 000	0
187	Szolgáltatások ellenértéke (>=188+189) (B402)	1 070 000	330 000	0	0	0	740 000	0	0	0	0
217	Biztosító által fizetett kárérték (B410)	342 513	342 513	0	0	0	0	0	0	0	0
218	Egyéb működési bevételek (>=219+220) (B411)	392 098	392 098	0	0	0	0	0	0	0	0
221	Működési bevételek (=186+187+190+192+199+...+201+208+216+217+218) (B4)	1 804 611	1 064 611	0	0	0	740 000	0	0	0	0
244	Egyéb működési célú átvett pénzeszközök (=244+...+255) (B65)	1 450 000	1 450 000	0	0	0	0	0	0	0	0
252	ebblől: egyéb vállalkozások (B65)	1 450 000	1 450 000	0	0	0	0	0	0	0	0
256	Működési célú átvett pénzeszközök (=231+...+234+244) (B6)	1 450 000	1 450 000	0	0	0	0	0	0	0	0
260	Felhalmozási célú visszaértendő támogatások, kölcsönök visszatérülése államháztartáson kívülről (=261+...+269) (B74)	25 297	25 297	0	0	0	0	0	0	0	0
264	ebblől: háztartások (B74)	25 297	25 297	0	0	0	0	0	0	0	0
282	Felhalmozási célú átvett pénzeszközök (=257+...+260+270) (B7)	25 297	25 297	0	0	0	0	0	0	0	0
283	Költségvetési bevételek (=43+79+185+221+230+256+282) (B1-B7)	232 416 221	2 539 908	213 936 313	0	0	740 000	5 000 000	600 000	9 600 000	0
292	Befektetési célú belső értékpapírok bevételei, értékpapírok bevételei, értékesítése (B8123)	7 974	0	0	0	0	0	0	0	0	7 974
294	Belső értékpapírok bevételei (=284+291+292+293) (B812)	7 974	0	0	0	0	0	0	0	0	7 974
295	Előző év költségvetési maradványának igénybevétele (B8131)	153 130 379	0	0	0	153 130 379	0	0	0	0	0

06/A1 - Teljesített bevételek kormányzati funkcióként											
#	Megnevezés	Összesen	011130 Önkormányzatok és önkormányzati hivatalok jogalkotó és általános igazgatási tevékenysége	018010 Önkormányzatok számlolása a központi költségvetéssel	018020 Központi költségvetési befizetések	018030 Támogatási célú finanszírozási műveletek	041140 Területfejlesztés igazgatása	084070 A fiatalok társadalmi integrációját segítő struktúr, szakmai szolgáltatások fejlesztése, működtetése	086010 Háttérrel támogatók egyéb támogatásai	107060 Esélyegyenlőség elősegítését célzó tevékenységek és programok	900060 Forrási és bevételek célú finanszírozási műveletek
297	Maradvány igénybevétele (=295+296) (B813)	153 130 379	0	0	0	153 130 379	0	0	0	0	0
298	Allamhátrányoson belüli megjelölések (B814)	8 048 000	0	0	8 048 000	0	0	0	0	0	0
306	Belföldi finanszírozás bevételei (=287+294+297+...+302+305) (B81)	161 186 353	0	0	8 048 000	153 130 379	0	0	0	0	7 974
315	Finanszírozási bevételek (=306+312+313+314) (B8)	161 186 353	0	0	8 048 000	153 130 379	0	0	0	0	7 974
316	Bevételek összesen (=283+315) (B1-B8)	393 602 574	2 539 908	213 936 313	8 048 000	153 130 379	740 000	5 000 000	600 000	9 600 000	7 974

07/A - Maradványkimutatás		
#	Megnevezés	Összeg
1	2	3
01	Alaptevékenység költségvetési bevételei	232 416 221
02	Alaptevékenység költségvetési kiadásai	127 766 339
03	I Alaptevékenység költségvetési egyenlege (=01-02)	104 649 882
04	Alaptevékenység finanszírozási bevételei	161 186 353
05	Alaptevékenység finanszírozási kiadásai	145 840 317
06	II Alaptevékenység finanszírozási egyenlege (=03-04)	15 346 036
07	A) Alaptevékenység maradványa (=±II)	119 995 918
15	C) Összes maradvány (=A+B)	119 995 918
16	D) Alaptevékenység kötelezettségvállalással terhelt maradványa	119 995 918

08/A - Adatszolgáltatás a személyi juttatások és a foglalkoztatottak, választott tisztviselők összetételéről											
#	Megnevezés	Létszám* f6 (Átlagos statisztikai állományi létszám, éves)	Törvény szerinti illetmények, munkabérek	Normatív jutalmak, céljuttatás, projektprémium	Készlet-, ügyeleti, helyettesítési díj, túlóra, túlszolgálat	Végkielégítés, jubileumi jutalom	Béren kívüli juttatások	Költségtérítések	Támogatások	Foglalkoztatottak egyéb személyi juttatásai	Választott tisztviselők juttatásai
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
76	helyi önkormányzati képviselő-testület tagja, megyei közgyűlés tagja	13	0	0	0	0	0	0	0	0	12
77	alpolgármester, főpolgármester-helyettes, megyei közgyűlés elnöke, alelnöke	3	0	0	0	0	0	0	0	0	17 453 333
78	VÁLASZTOTT TISZTVISÉLELŐK ÖSSZESEN (=67+...+77)	16	0	0	0	0	0	0	0	0	28 258 833
79	FOGLALKOZTATOTTAK ÖSSZESEN (=22+36+47+53+58+66+78)	16	0	0	0	0	0	0	0	0	45 712 166
80	Zárólétszám (az időszak végén munkavégzésre irányuló jogviszonyban állók statisztikai állományi létszáma) (f6)	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0
81	Munkajogi zárólétszám (az időszak végén munkaviszonyban állók létszáma) (f6)	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0
84	Átlagos statisztikai állományi létszám (tenyleges éves átlagos statisztikai állományi létszám) (f6)	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0

09/A - A létszám funkciócsoportonkénti megoszlása									
#	Megnevezés	Vezetői létszám középfokú végzettséggel	Vezetői létszám felsőfokú végzettséggel	Vezetői létszám összesen	Nem vezetői létszám alaplókú végzettséggel	Nem vezetői létszám középfokú végzettséggel	Nem vezetői létszám felsőfokú végzettséggel	Nem vezetői létszám összesen	Létszám összesen
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
01	a) csoport	0	3	3	0	7	6	13	16
03	Összesen (01+02)	0	3	3	0	7	6	13	16
27	Összesen (03+13+26)	0	3	3	0	7	6	13	16
56	Választott tisztségviselők (57+58+59)	0	3	3	0	7	6	13	16
57	1. funkció csoport	0	3	3	0	7	6	13	16

11/A - A helyi önkormányzatok kiegészítő támogatásainak és egyéb kötött felhasználású támogatásainak elszámolása					
#	Megnevezés	A központi költségvetésből támogatásként rendelkezésre bocsátott összeg	Az önkormányzat által az adott célra ténylegesen felhasznált összeg	Az önkormányzat által fel nem használt, de a következő évből jogszerűen felhasználható összeg	Eltérés (=3-4-5)
1	2	3	4	5	6
08	Megyei önkormányzatok rendkívüli támogatása	12 401 000	11 544 947	856 053	
11	Helyi önkormányzatok működési célú költségvetési támogatásai összesen (01+...+10)	12 401 000	11 544 947	856 053	0
40	Helyi önkormányzatok kiegészítő támogatásai összesen (=11+29+30+...+39)	12 401 000	11 544 947	856 053	0
41	A 2016. évről áthúzódó bérekompensáció támogatása	29 337	29 337	0	0
74	A költségvetési szervekkel foglalkoztatottak 2017. évi kompenzációja	305 976	305 976	0	0
96	Mindösszesen (=40+...+44+54+61+62+...+95)	12 736 313	11 880 260	856 053	0

11/C - Az önkormányzatok általános, köznevelési és szociális feladataihoz kapcsolódó támogatások elszámolása

#	Megnevezés	Költségvetési törvény alapján feladatátvétel/feladatátadás sal korrigált támogatás	Támogatás évközi változása - Május 15.	Támogatás évközi változása - Október 1.	Tényleges támogatás	Évvégi elérés (+,-) mutatószám szerinti támogatás (=6-(3+4+5))	A 05. ürrap alapján a támogatási jogcínműhöz kapcsolódó kormányzati funkció szerinti kiadások összege	Az önkormányzat által az adott célra december 31-ig ténylegesen felhasznált összeg	Többlettámogatás (ha a 7-6+9 >0, akkor 7-6+9; egyébként 0)	Visszafizetési kötelezettség (ha a 7-6+9 <0, akkor 7-6+9) abszolútérték, egyébként 0)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
04	I.4. Megyei önkormányzatok feladatainak támogatása (09 01 01 05 00)	201 200 000	0	0	201 200 000	0	321 181 414	201 200 000	0	0
10	Összesen	201 200 000	0	0	201 200 000	0	321 181 414	201 200 000	0	0

11/1_ - Az önkormányzat, intézményei, továbbá az önkormányzathoz felősszesített társulások és azok intézményei által teljesített kiadások, bevételek kormányzati funkcióként													
#	Megnevezés	Összesen	05 - 05. ürlapon A 268 költségvetési kiadások (K1-K3) - a 124 A helyi önkormányzatok előző évi elszámolásából származó kiadások (K502.1)	05. ürlap - 015 Foglalkoztatottak személyi juttatásai (K11)	05. ürlap - 019 Külső személyi juttatások (K12)	05. ürlap - 020 Személyi juttatások összesen (K1)	05. ürlap - 021 Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó (K2)	05. ürlap - 050 Működési célú előzetesen felvett kölcsönök, kölcsönök átadása (K35)	05. ürlap - 061 Dologi kiadások (K3)	05. ürlap - 121 Ellátottak pénzbeli juttatásai (K4)	05. ürlap - 124 A helyi önkormányzatok előző évi elszámolásából származó kiadások (K502.1)	05. ürlap - 151 Egyéb működési célú támogatások államháztartáson belülről (K506)	05. ürlap - 179 Egyéb működési célú támogatások államháztartáson kívülről (K512)
03	01130 Önkormányzatok és önkormányzati hivatalok jogalkotó és általános igazgatási tevékenysége	887 210 911	242 000 491	84 281 788	47 873 643	132 155 431	28 938 129	12 035 300	66 887 999	0	0	2 997 920	1 300 000
26	016010 Országgyűlési, önkormányzati és európai parlamenti képviselőválasztásokhoz kapcsolódó tevékenységek	793 500	137 775	99 975	14 173	114 148	19 800	3 827	3 827	0	0	0	0
32	018010 Önkormányzatok elszámolásai a központi költségvetéssel	641 808 939	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
73	041140 Területfejlesztés igazgatása	569 057 472	61 861 858	49 920 004	0	49 920 004	10 982 404	201 298	959 450	0	0	0	0
88	042120 Mezőgazdasági támogatások	9 116 928	3 035 250	0	4 068	4 068	2 096	7 110	3 029 086	0	0	14 688	0
284	084070 A fiatalok társadalmi integrációját segítő szakmunka, szakmai szolgáltatások fejlesztése, működtetése	27 432 278	5 762 739	0	0	0	0	129 373	4 933 531	0	0	0	0
286	086010 Határon túli magyarok egyéb támogatásai	1 200 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
419	107080 Esélyegyenlőség elősegítését célzó tevékenységek és programok	44 478 470	8 383 301	0	0	0	0	128 567	8 383 301	0	0	0	0
433	A 34. sor kivételével számított összesen (1.+...+33.+35.+...+432.)	2 181 098 498	321 181 414	134 301 767	47 891 884	182 193 651	39 942 429	12 505 475	84 197 194	0	0	3 012 608	1 300 000
434	Összesen:	2 181 098 498	321 181 414	134 301 767	47 891 884	182 193 651	39 942 429	12 505 475	84 197 194	0	0	3 012 608	1 300 000

11/I/_ - Az önkormányzat, intézményei, továbbá az önkormányzathoz felösszesített társulások és azok intézményei által teljesített kiadások, bevételek kormányzati funkcióként

#	Megnevezés	05. ürlap - 191 Egyéb működési kiadás (K5)	05. ürlap - 200 Beruházások (K6)	05. ürlap - 202 Információs eszközök felújítása (K72)	05. ürlap - 203 Egyéb tárgyi eszközök felújítása (K73)	05. ürlap - 204 Felújítási célú előzetesen felszámított általános forgalmi adó (K74)	05. ürlap - 205 Felújítások (K7)	05. ürlap - 267 Egyéb felhalmozási célú kiadások (K8)	05. ürlap - 268 Kölségvetési kiadások (K1-K8)	06. ürlap - 007 Önkormányzatok működési célú támogatásai (B11)	06. ürlap - 043 Működési célú támogatások államháztartáson belülről (B1)	06. ürlap - 079 Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről (B2)	06. ürlap - 185 Kormányati bevételek (B3)
03	011130 Önkormányzatok és önkormányzati hivatalok jogalkotó és általános igazgatási tevékenysége	4 297 920	9 721 012	0	0	0	0	0	242 000 491	0	3 648 874	0	0
26	016010 Országgyűlési, önkormányzati és európai parlamenti képviselői állásukhoz kapcsolódó tevékenységek	0	0	0	0	0	0	0	137 775	0	131 100	0	0
32	018010 Önkormányzatok elszámolási a központi költségvetéssel	0	0	0	0	0	0	0	0	213 936 313	213 936 313	0	0
73	041140 Területfejlesztés igazgatása	0	0	0	0	0	0	0	61 861 858	0	165 935 298	0	0
88	042120 Mezőgazdasági támogatások	0	0	0	0	0	0	0	3 035 250	0	0	0	0
284	084070 A fiatalok társadalmi integrációját segítő struktúra, szakmai szolgáltatások fejlesztése, munkatérése	14 688	814 520	0	0	0	0	0	5 762 739	0	5 000 000	0	0
286	086010 Határon túli magyarok egyéb támogatásai	0	0	0	0	0	0	0	0	0	600 000	0	0
419	107080 Esetlegyenlőség elősegítését célzó tevékenységek és programok	0	0	0	0	0	0	0	8 383 301	0	9 600 000	0	0
433	A. 34. sor kivételével számlított összesen (1.+...+33.+35.+...+432.)	4 312 608	10 535 532	0	0	0	0	0	321 181 414	213 936 313	398 851 585	0	0
434	Összesen:	4 312 608	10 535 532	0	0	0	0	0	321 181 414	213 936 313	398 851 585	0	0

11/I_ - Az önkormányzat, intézményei, továbbá az önkormányzathoz felösszesített társulások és azok intézményei által teljesített kiadások, bevételek kormányzati funkcióként										
#	Megnevezés	06. úrlap - 199. Ellátási díjak (B405)	06. úrlap - 200. Kiszámlázott általános forgalmi adó (B406)	06. úrlap - 201. Általános forgalmi adó visszatérítése (B407)	06. úrlap - 208. Kamatbevételek és más nyereségilegtü bevételek (B408)	06. úrlap - 221. Működési bevételek (B4)	06. úrlap - 230. Felhalmozási bevételek (B5)	06. úrlap - 256. Működési célú átvett pénzeszközök (B6)	06. úrlap - 282. Felhalmozási célú átvett pénzeszközök (B7)	06. úrlap - 283. Költségvetési bevételek (B1-B7)
03	011130 Önkormányzatok és önkormányzati hivatalok jogalkotó és általános igazgatási tevékenysége	0	7 971	0	0	1 232 237	0	1 450 000	25 297	6 356 408
26	016010 Országgyűlési önkormányzati és európai parlamenti képviselőválasztásokhoz kapcsolódó tevékenységek	0	0	0	0	0	0	0	0	131 100
32	018010 Önkormányzatok elszámolását a központi költségvetéssel	0	0	0	0	0	0	0	0	213 936 313
73	041140 Területfejlesztés igazgatása	0	0	0	0	740 000	0	0	0	0
88	042120 Mezőgazdasági támogatások	0	0	0	0	0	0	0	0	166 675 298
284	084070 A fiatalok társadalmi integrációját segítő struktúra, szakmai szolgáltatások fejlesztése, működtetése	0	0	0	0	0	0	0	0	5 000 000
286	086010 Hádonon túli magyarok egyéb támogatásai	0	0	0	0	0	0	0	0	0
419	107080 Esetlegyenlőség elősegítését célzó tevékenységek és programok	0	0	0	0	0	0	0	0	600 000
433	A. 34. sor kivételével számított összesen (1.+...+33.+35.+...+432.)	0	7 971	0	0	1 972 237	0	1 450 000	25 297	402 299 119
434	Összesen:	0	7 971	0	0	1 972 237	0	1 450 000	25 297	402 299 119

11/J - A 11/A és 11/B űrlapok egyes sorainak elszámolása									
#	Megnevezés	11/A és 11/B űrlapok 3. oszlopai szerinti értéke	011130, 013360 és 013370 kormányzati funkciók elszámolt kiadások	082091, 082092, 082093 és 082094 kormányzati funkciók elszámolt kiadások	082061, 082062, 082063, 082064 kormányzati funkciók elszámolt kiadások	082042, 082043 és 082044 kormányzati funkciók elszámolt kiadások	082020 kormányzati funkciók elszámolt kiadások	082030 kormányzati funkciók elszámolt kiadások	11.a/11.b főlap 4. oszlopában az adott sorra felszámított érték (=4+...+9)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
01	Az egyes oszlopok szerinti kormányzati funkciókon elszámolt kiadások összesen	0	242 000 491	0	0	0	0	0	242 000 491
04	011130, 013360 és 013370 kormányzati funkciók elszámolt kiadásokból támogatással szemben el nem számolt érték	0	242 000 491	0	0	0	0	0	242 000 491

PIR: 735265

Éves költségvetési beszámoló
NÓGRÁD MEGYE ÖNKORMÁNYZATA
Megye: 12 Pénzügyi körzet: 9100
Szahág: 841105 Szektor: 1254 Időszak: 2017.2

Készült: 2018.04.10 08:19
Értéktípus: Forint

11/L - A 11/A űrlap 40. sorának elszámolása	
#	Megnevezés
1	2
08	Az önkormányzat által az „Ellátottak pénzbeli juttatásai” és „Egyéb működési célú támogatások államháztartáson belülré” rovatokon elszámolt kiadások csökkentve a 11.k. űrlap 4. és 5. sorának 4-6. oszlopai szerinti értékekkel.
	Összeg
	3
	3 012 008

12/A - Mérleg					
#	Megnevezés	Előző időszak	Módosítások (+/-)	Tárgyi időszak	
1	2	3	4	5	
01	A/1/1 Vagyoni értékű jogok	177 599	0	0	0
02	A/1/2 Szellemi termékek	909 502	0	0	1 194 330
04	A/1 Immateriális javak (=A/1/1+A/1/2+A/1/3)	1 087 101	0	0	1 194 330
05	A/1/1 Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok	19 064 932	0	0	20 849 002
06	A/1/2 Cépek, berendezések, felszerelések, járművek	13 993 040	0	0	13 397 912
10	A/1 Tárgyi eszközök (=A/1/1+...+A/1/5)	33 057 972	0	0	34 246 914
11	A/1/1 Tartós részesedések (=A/1/1a+...+A/1/1/1e)	81 173 974	0	0	81 166 000
13	A/1/1b - ebből: tartós részesedések nem pénzügyi vállalkozásban	81 166 000	0	0	0
16	A/1/1e - ebből: egyéb tartós részesedések	7 974	0	0	81 166 000
21	A/1/1 Befektetett pénzügyi eszközök (=A/1/1+A/1/1/2+A/1/1/3)	81 173 974	0	0	81 166 000
28	A) NEMZETI VAGYONBA TARTÓZÓ BEFEKTETETT ESZKÖZÖK (=A/1+A/1/A/1/1+A/1/1/3+A/1/1/4)	115 319 047	0	0	116 607 244
47	C/1/1 Forráspótlás	234 245	0	0	95 260
50	C/1/1 Pénzátlak, csekkek, betétkönyvek (=C/1/1+C/1/2+C/1/3)	234 245	0	0	95 260
52	C/1/2 Kincsiában vezetett forrásai	153 688 095	0	0	121 028 409
53	C/1/1 Forrásszámlák (=C/1/1+C/1/2)	153 688 095	0	0	121 028 409
57	C) PÉNZESZKÖZÖK (=C/1+...+C/1/4)	153 922 340	0	0	121 123 669
69	D/1/4 Költségvetési évben esedékes követelések működési bevételeire (=D/1/4a+...+D/1/4/1)	12 432	0	0	12 432
78	D/1/4i - ebből: költségvetési évben esedékes követelések egyéb működési bevételekre	12 432	0	0	12 432
101	D/1 Költségvetési évben esedékes követelések (=D/1/1+...+D/1/8)	12 432	0	0	12 432
133	D/1/7 Költségvetési év követően esedékes követelések felhalmozási célú átvett pénzeszközre (>=D/1/7a+D/1/7b+D/1/7c)	25 297	0	0	0
136	D/1/7c - ebből: költségvetési év követően esedékes követelések felhalmozási célú visszatérítendő támogatások, kölcsönök visszatérítésére államháztartáson kívülről	25 297	0	0	0
142	D/1/1 Költségvetési évben esedékes követelések (=D/1/1+...+D/1/8)	25 297	0	0	0
152	D/1/1/4 Forgóteke elszámolása	100 000	0	0	100 000
158	D/1/1 Követelés jellegű sajátos elszámolások (=D/1/1+...+D/1/1/9)	100 000	0	0	100 000
159	D) KÖVETELÉSEK (=D/1+D/1/1+D/1/1/3)	137 729	0	0	112 432
166	E/1/2 Más fizetendő általános forgalmi adó	-114	0	0	-114
167	E/1 Fizetendő általános forgalmi adó elszámolása (=E/1/1+E/1/2)	-114	0	0	-114
171	E) EGYÉB SAJÁTOS ELSZÁMOLÁSOK (=E/1+E/1+E/1/1)	-114	0	0	-114
176	ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (=A+B+C+D+E+F)	269 379 002	0	0	237 843 231
177	G/1 Nemzeti vagyon indúlásikon értéke	275 772 912	0	0	275 772 912
181	G/1/3 Pénzeszközön kívüli egyéb eszközök indúlásikon értéke és változásai	43 819 058	0	0	43 819 058
182	G/1/1 Egyéb eszközök indúlásikon értéke és változásai (=G/1/1+G/1/2+G/1/3)	43 819 058	0	0	43 819 058
183	G/1/4 Felhalmozott eredmény	-207 724 279	0	0	-73 167 773
185	G/1/5 Mérleg szerinti eredmény	134 556 506	0	0	-31 932 154
186	G) SAJÁT TŐKE (=G/1+...+G/1/5)	246 424 197	0	0	214 492 043
189	H/1/3 Költségvetési évben esedékes kötelezettségek dologi kiadásokra	86 181	0	0	99 650
212	H/1 Költségvetési évben esedékes kötelezettségek (=H/1/1+...+H/1/9)	86 181	0	0	99 650
215	H/1/3 Költségvetési év követően esedékes kötelezettségek dologi kiadásokra	961 523	0	0	1 867 750
225	H/1/9 Költségvetési év követően esedékes kötelezettségek finanszírozási kiadásokra (>=H/1/9a+...+H/1/9/1)	8 048 000	0	0	8 048 000

12/A - Mérleg				
#	Megnevezés	Előző időszak	Módosítások (+/-)	Tárgyi időszak
1	2	3	4	5
230	H/II/9e - ebből: költségvetési évet követően esedékes kötelezettségek államháztartáson belüli megelőlegezések visszafizetésére	8 048 000	0	8 048 000
236	H/II Kötelezettségi évet követően esedékes kötelezettségek (=H/II/1+...+H/II/9)	9 009 523	0	9 915 750
237	H/III/1 Kapott előlegek	20 727	0	20 727
238	H/III/2 Továbbadasi célból folyósított támogatások, ellátások elszámolása	0	0	275 790
244	H/III/8 Letétre, megőrzésre, fedezetkezelésre átvett pénzeszközök, biztositékek	871 234	0	931 234
247	H/III Kötelezettség jellegű sajátos elszámolások (=H/III/1+...+H/III/10)	891 961	0	1 227 751
248	H) KÖTELEZETTSÉGEK (=H/II+H/III)	9 987 665	0	11 243 151
251	J/2 Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása	4 467 140	0	5 206 196
252	J/3 Halasztott eredményszámlátéti bevételek	8 500 000	0	6 901 841
253	J) PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK (=I/1+J/2+J/3)	12 967 140	0	12 108 037
254	PORRÁSOK ÖSSZESEN (=G+H+I+J)	269 379 002	0	237 843 231

13/A.1 - Eredménykimutatás					
#	Megnevezés	Előző időszak	Módosítások (+/-)	Irányjel	
1	2	3	4	5	
02	02 Eszközök és szolgáltatások értékesítése nettó eredményszámlaleltű bevételei	1 060 000	0		1 070 000
04	I Tevékenység nettó eredményszámlaleltű bevétele (-01+02+03)	1 060 000	0		1 070 000
08	06 Központi működési célú támogatások eredményszámlaleltű bevételei	213 953 044	0		213 936 313
09	07 Egyéb működési célú támogatások eredményszámlaleltű bevételei	93 879 920	0		16 650 000
10	08 Felhalmozási célú támogatások eredményszámlaleltű bevételei	1 407 080	0		1 598 159
11	09 Különlétele egyéb eredményszámlaleltű bevételek	914 215	0		734 611
12	III Egyéb eredményszámlaleltű bevételek (=06+07+08+09)	310 154 259	0		232 919 083
13	10 Anyagköltség	2 554 252	0		2 345 549
14	11 Igénybe vett szolgáltatások értéke	28 040 191	0		43 688 654
17	IV Anyagjellegű ráfordítások (=10+11+12+13)	30 594 443	0		46 034 203
19	15 Személyi jellegű egyéb kifizetések	41 961 998	0		48 161 803
20	16 Bérjárulékok	10 988 104	0		10 380 762
21	V Személyi jellegű ráfordítások (=14+15+16)	52 950 102	0		58 542 565
22	VI Értékszkkenési leírás	8 619 022	0		7 127 082
23	VII Egyéb ráfordítások	159 972 718	0		154 217 387
24	A) TEVÉKENYSÉGEK EREDMÉNYE (=I+II+III-V-VI-VII)	59 077 974	0		-31 932 154
26	18 Részesedésekből származó eredményszámlaleltű bevételek, árfolyamnyereségek	78 120 558	0		0
32	VIII Pénzügyi műveletek eredményszámlaleltű bevételei (=17+18+19+20+21)	78 120 558	0		0
33	22 Részesedésekből származó ráfordítások, árfolyamvesztések	992 026	0		0
36	25 Részesedések, értékpapírok, pénzeszközök értékesítése (>=25a+25b)	1 650 000	0		0
42	IX Pénzügyi műveletek ráfordításai (=22+23+24+25+26)	2 642 026	0		0
43	B) PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE (=VIII-IX)	75 478 532	0		0
44	C) MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY (=A+B)	134 556 506	0		-31 932 154

15/A - Kimutatás az immateriális javak, tárgyi eszközök koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök állományának alakulásáról									
#	Megnevezés	3	4	5	6	7	8	9	
		Immateriális javak	Ingotatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	Gépek, berendezések, felszerelések, járművek	Tenyészállatok	Beruházások és felújítások	Koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök	Osszesen (=3+4+5+6+7+8)	
01	Tárgyévi nyitó állomány (előző évi záró állomány)	141 505 198	27 632 576	83 885 339	0	0	0	253 023 113	
02	Immateriális javak beszerzése, nem aktivált beruházások	910 000	0	0	0	0	0	910 000	
04	Beruházásokból, felújításokból aktivált érték	0	2 362 000	5 151 253	0	0	0	7 513 253	
07	Egyéb növekedés	1 473 875	0	7 490 104	0	0	0	8 963 979	
08	Összes növekedés (=02+...+07)	2 383 875	2 362 000	12 641 357	0	0	0	17 387 232	
10	Hiány, selejtezés, megsemmisülés	1 496 741	0	18 310 565	0	0	0	19 807 306	
13	Egyéb csökkenés	1 473 875	0	7 490 104	0	0	0	8 963 979	
14	Összes csökkenés (=09+...+13)	2 970 616	0	25 800 669	0	0	0	28 771 285	
15	Bruttó érték összesen (=01+08-14)	140 918 457	29 994 576	70 726 027	0	0	0	241 639 060	
16	Terv szerinti értékcsökkenés nyitó állománya	140 418 097	8 567 644	69 892 299	0	0	0	218 878 040	
17	Terv szerinti értékcsökkenés növekedése	802 771	577 930	5 746 381	0	0	0	7 127 082	
18	Terv szerinti értékcsökkenés csökkenése	1 496 741	0	18 310 565	0	0	0	19 807 306	
19	Terv szerinti értékcsökkenés záró állománya (=16+17-18)	139 724 127	9 145 574	57 328 115	0	0	0	206 197 816	
24	Értékcsökkenés összesen (=19+23)	139 724 127	9 145 574	57 328 115	0	0	0	206 197 816	
25	Eszközök nettó értéke (=15-24)	1 194 330	20 849 002	13 397 912	0	0	0	35 441 244	
26	Teljesen (0-ig) leírt eszközök bruttó értéke	138 442 929	60 574	44 536 541	0	0	0	183 040 044	

16/A - Az eszközök értékvesztésének alakulása							
#	Megnevezés 2	Nyitó adatok, bekerülési érték 3	Nyitó adatok, értékvesztés 4	Tárgyidőszakban elszámolt értékvesztés 5	Tárgyidőszakban visszairt értékvesztés 6	Záró adatok, bekerülési érték 7	Záró adatok, értékvesztés 8
02	Tartós részesedések	82 823 974	1 650 000	0	0	82 816 000	1 650 000
08	Követelések a követelés jellegű sajátos elszámolások kivételével	87 458	49 729	0	0	62 161	49 729
11	Összesen (=01+...+10)	82 911 432	1 699 729	0	0	82 878 161	1 699 729

17/A - Tájékoztató adatok		
#	Megnevezés	Összeg
1	2	3
03	A költségvetési év január hónapban elszámolt, a megelőző év december hónapra járó bruttó személyi juttatás (az adó- és járuléklevonások január hónapot követően teljesített összegével együtt)	3 166 991
04	A költségvetési év január hónapban elszámolt, a megelőző év december hónapra járó bruttó személyi juttatás járulékait (a járulékok január hónapot követően teljesített összegével együtt)	973 805
07	A költségvetési évet követő év január hónapban elszámolt és január 15-ig pénzügyileg teljesült, a költségvetési év december hónapra járó bruttó személyi juttatás járulékait (a járulékok január hónapot követően teljesített összegével együtt)	3 686 712
08	A költségvetési év január hónapban elszámolt, a megelőző év december havi szociális hozzájárulási adó összege (a szociális hozzájárulási adó január hónapot követően teljesített összegével együtt)	852 884
11	A költségvetési év január hónapban elszámolt, a megelőző év december havi egészségügyi hozzájárulási adó összege (a szociális hozzájárulási adó január hónapot követően teljesített összegével együtt)	824 372
12	A költségvetési év január hónapban elszámolt, a megelőző év december havi egészségügyi hozzájárulási adó összege (a szociális hozzájárulási adó január hónapot követően teljesített összegével együtt)	16 953
13	5%-os kulcsú áfa-ndóalap összege	100 000
14	18%-os kulcsú áfa-ndóalap összege	423 661
15	27%-os kulcsú áfa-ndóalap összege	33 713 735
38	A.04. Független kötelezettségek nyilvántartási számlái év végi állományának levezetése (=39+...+43)	75 471 909
43	- ebből: egyéb függő kötelezettségek állománya	75 471 909

Adatellenőrző kód: 17-5e-6f-45754b-78-301e-51-283011-15-42-5d-43-3e4b-66

Fejezeti jellemző adatok

<input type="text"/>	<input type="text"/>
fejezet	cím/alcím

A fejezet megnevezése, székhelye:

.....
.....
.....

Önkormányzati jellemző adatok

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
12 megye	9100 pénzügyi körzet	30 település- típus

A megye megnevezése, önkormányzat székhelye

.....
.....
.....

Szerv számjele

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
450010 PIR-törzsszám	1251 szektor	841105 szakágazat

A szerv megnevezése, székhelye:
NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL

3100 Salgótarján Rákóczi út 36

Írányító (fejezetet irányító) szerv:

.....
.....

Éves költségvetési beszámoló

típus	év	hónap	naptól	-	hónap	napig
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	-	<input type="text"/>	<input type="text"/>
02	2017	01	01	-	12	31

Salgótarján

2018. év. december hó. 10 nap

FASZKI TIBOR

a szerv gazdasági vezetője

[Handwritten signature]

a szerv vezetője

Készítette, ill. felvilágosítást nyújt:

RIGÓ MÓNIKÁ (név)

32/620-273 (telefon)

Az irányító (fejezetet irányító) szerv részéről jóváhagyta

.....(aláírás)

.....(név, telefon)

a szerv adatszolgáltatási, beszámolási tevékenységeit ellátó költségvetési szerv PIR-törzsszáma

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

a szerv könyvvezetési feladatainak teljesítésére használt számviteli program neve

<input type="text"/>

Tartalomjegyzék	
Szám	Úrlap megnevezés
01/A	K1-K8. Költségvetési kiadások
02	Beszámoló a B1. - B7. költségvetési bevételek előirányzatának teljesítéséről
04	B8. Finanszírozási bevételek
05/A1	Teljesített kiadások kormányzati funkcióként
06/A1	Teljesített bevételek kormányzati funkcióként
07/A	Maradványkimutatás
08/A	Adatszolgáltatás a személyi juttatások és a foglalkoztatottak, választott tisztségviselők összetételéről
09/A	A létszám funkciócsoportonkénti megoszlása
12/A	Mérleg
13/A1	Eredménykimutatás
16/A	Az eszközök értékvesztésének alakulása
17/A	Tájékoztató adatok

Üres űrlapok jegyzéke	
Szám	Űrlap megnevezés
03	K9. Finanszírozási kiadások
15/A	Kimutatás az immateriális javak, tárgyi eszközök koncesszióba, vagyonkezelésbe adott eszközök állományának alakulásáról

#	Megnevezés	01/A - K1-K8. Költségvetési kiadások							Teljesítés
		Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évből esedékes	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évből esedékes végleges	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évből esedékes	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évből esedékes végleges	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évből esedékes	
2	3	4	5	6	7	8	9	10	
01	Törvény szerinti illetmények, munkabérek (K1101)	106 806 000	122 100 504	0	99 068 839	0	303 298 200	0	99 068 839
02	Normatív jutalmak (K1102)	60 000	10 227 000	0	10 156 625	0	0	0	10 156 625
03	Céltuttalás, projektpremium (K1103)	325 000	18 066 500	0	18 047 776	0	0	0	18 047 776
04	Készletért, üvelet, helyettesítési díj, túlóra, túlszolgálat (K1104)	0	190 000	0	181 930	0	0	0	181 930
07	Béren kívüli juttatások (K1107)	4 716 000	4 626 000	0	4 401 626	0	13 857 837	0	4 401 626
09	Közelkedési költségterítés (K1109)	1 171 000	921 000	0	920 454	0	2 983 976	0	920 454
10	Egyéb költségterítések (K1110)	883 000	813 000	0	768 865	0	1 116 000	0	768 865
12	Szociális támogatások (K1112)	155 000	0	0	0	0	0	0	0
13	Foglalkoztatottak egyéb személyi juttatásai (>=14) (K1113)	500 000	757 000	0	755 652	0	0	0	755 652
15	Foglalkoztatottak személyi juttatásai (=01+...+13) (K11)	114 616 000	157 701 004	0	134 301 767	0	321 266 013	0	134 301 767
17	Munkavégzés iránuló, egyéb jogviszonyban nem saját foglalkoztatottak fizetett juttatásai (K122)	0	240 000	0	213 200	0	0	0	213 200
18	Egyéb külső személyi juttatások (K123)	0	37 173	0	36 602	0	0	0	36 602
19	Külső személyi juttatások (=16+17+18) (K12)	0	277 173	0	249 802	0	0	0	249 802
20	Személyi juttatások (=15+19) (K1)	114 616 000	157 978 177	0	134 551 569	0	321 266 013	0	134 551 569
21	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó (=22+...+28) (K2)	26 230 000	35 669 404	0	29 440 746	0	72 142 275	0	29 440 746
22	ebbeli: szociális hozzájárulási adó (K2)	0	0	0	0	0	0	0	0
25	ebbeli: egészségügyi hozzájárulás (K2)	0	0	0	0	0	0	0	0
28	ebbeli: munkáltatót terhelő személyi jövedelemadó (K2)	0	0	0	0	0	0	0	0
29	Szakmai anyagok beszerzése (K311)	400 000	825 000	0	820 382	0	165 000	0	774 582
30	Üzemeltetési anyagok beszerzése (K312)	3 440 000	4 547 552	0	4 538 647	0	8 976 378	260 255	4 538 647
32	Készletbeszerzés (=29+30+31) (K31)	3 840 000	5 372 552	0	5 359 029	0	9 141 378	260 255	5 313 229
33	Informatikai szolgáltatások igénybevétele (K321)	830 000	1 082 000	216 000	856 725	0	2 244 377	8 062	856 725
34	Egyéb kommunikációs szolgáltatások (K322)	950 000	880 000	0	857 761	0	2 421 784	37 807	857 761
35	Kommunikációs szolgáltatások (=33+34) (K32)	1 780 000	1 962 000	216 000	1 714 486	0	4 666 161	45 869	1 714 486
36	Közüzemi díjak (K331)	20 000	20 000	0	15 967	0	55 500	0	15 967
38	Bérlési és lízing díjak (>=39) (K333)	14 124 000	240 000	45 000	195 000	0	5 400 000	0	195 000
40	Karbantartási, karjavítási szolgáltatások (K334)	1 100 000	1 343 000	0	1 267 788	0	0	0	1 233 787
43	Szakmai tevékenységet segítő szolgáltatások (K336)	1 000 000	508 000	0	496 028	0	1 375 440	0	496 028
44	Egyéb szolgáltatások (K337)	13 493 000	131 142 856	180 000	13 323 545	0	40 682 339	8 627	13 323 545
45	ebbeli: biztosítási díjak (K337)	0	0	0	0	0	0	0	0
46	Szolgáltatási kiadások (=36+37+38+40+41+43+44) (K33)	29 737 000	133 253 856	225 000	15 298 328	0	42 653 279	8 627	15 298 328
47	Kiküldetések kiadásai (K341)	30 000	15 000	0	0	0	0	0	0
48	Reklám- és propagandakiadások (K342)	50 000	0	0	0	0	0	0	0
49	Kiküldetések, reklám- és propagandakiadások (=47+48) (K34)	80 000	15 000	0	0	0	0	0	0

01/A - K1-K8. Költségvetési kiadások									
#	Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évben esedékes	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évben esedékes, végleges	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évben esedékes	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évben esedékes	Kötelezettségvállalás, más fizetési kötelezettség - Költségvetési évben esedékes, végleges	Teljesítés
	3	4	5	6	7	8	9	10	
2	Működési célú előzetesen felszámított általános forgalmi adó (K351)	6 067 000	6 496 925	114 070	5 446 798	14 758 561	84 255	5 433 787	
50	Működési célú előzetesen felszámított általános forgalmi adó (K351)	6 067 000	6 496 925	114 070	5 446 798	14 758 561	84 255	5 433 787	
51	Fizetendő általános forgalmi adó (K352)	3 000	3 000	0	3 000	0	0	3 000	
59	Egyéb dologi kiadások (K355)	1 160 000	1 780 000	0	1 729 993	0	0	1 729 993	
60	Különléle befizetések és egyéb dologi kiadások (=50+51+52+55+59) (K35)	7 230 000	8 279 925	114 070	7 179 791	14 758 561	84 255	7 166 780	
61	Dologi kiadások (=32+35+46+49+60) (K3)	42 667 000	148 883 333	555 070	29 551 634	71 219 379	399 006	29 422 760	
268	Költségvetési kiadások (=20+21+61+121+191+200+205+267) (K1-K8)	183 513 000	342 530 914	555 070	193 543 949	464 627 667	399 006	193 415 075	

02 - Beszámoló a B1. - B7. költségvetési bevételek előirányzatának teljesítéséről							
#	Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat		Követelés - Költségvetési éven esedékes	Követelés - Költségvetési évet követően esedékes	Teljesítés
			4	5			
32	Egyéb működési célú támogatások bevételai államháztartáson belülről (=33+...+42) (B16)	3 127 000	169 715 914	169 715 272	0	169 715 272	8
33	ebből: központi költségvetési szervek (B16)	0	0	0	0	0	
35	ebből: fejlesztési célú támogatások EU-s programokra és azok hazai társfinanszírozása (B16)	0	0	0	0	131 100	
38	ebből: elkülönített állami pénzalapok (B16)	0	0	0	0	165 935 298	
43	Működési célú támogatások államháztartáson belülről (=07+...+10+21+32) (B1)	3 127 000	169 715 914	169 715 272	0	3 648 874	169 715 272
187	Szolgáltatások ellenértéke (>= 188+ 189) (B402)	0	166 299	166 086	0	159 419	
200	Kiszámlázott általános forgalmi adó (B406)	0	8 333	8 304	0	7 971	
218	Egyéb működési bevételek (>=219+220) (B411)	0	236	236	0	236	
221	Működési bevételek (=186+187+190+192+199+...+201+208+216+217+218) (B4)	0	174 868	174 626	0	167 626	
283	Költségvetési bevételek (=43+79+185+221+230+256+282) (B1-B7)	3 127 000	169 890 782	169 889 898	0	169 882 898	

04 - B8. Finanszírozási bevételek							
#	Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Követelés - Költségvetési évben esedékes	Követelés - Költségvetési évet követően esedékes	Teljesítés	
2	3	4	5	6	7	8	
12	Előző év költségvetési maradványának igénybevétele (B8131)	33 478 000	33 478 132	33 478 132	0	33 478 132	
14	Maradvány igénybevétele (=12+13) (B813)	33 478 000	33 478 132	33 478 132	0	33 478 132	
17	Központi, irányító szervi támogatás (B816)	146 908 000	139 162 000	137 792 317	0	137 792 317	
23	Belföldi finanszírozás bevételei (=04+11+14+...+19+22) (B81)	180 386 000	172 640 132	171 270 449	0	171 270 449	
32	Finanszírozási bevételek (=23+29+30+31) (B8)	180 386 000	172 640 132	171 270 449	0	171 270 449	

05/A1 - Teljesített kiadások kormányzati funkcióként					
#	Megnevezés	Összesen	01130 Önkormányzatok és önkormányzati hivatalok jogalkotó és általános igazgatási tevékenysége	016010 Országgyűlési, önkormányzati és európai parlamenti képviselőválasztásokhoz kapcsolódó tevékenységek	041140 Termelékenység-igazgatása
01	Törvény szerinti illetmények, munkabérek (K1101)	99 068 839	56 105 335	0	42 963 504
02	Normatív jutalmak (K1102)	10 156 625	10 056 650	99 975	0
03	Céltutatók, projektpremium (K1103)	18 047 776	11 091 276	0	6 956 500
04	Készletért, ügyeleti, helyettesítési díj, túlóra, túlszolgálat (K1104)	181 930	181 930	0	0
07	Béren kívüli juttatások (K1107)	4 401 626	4 401 626	0	0
09	Közlekedési költségtérítés (K1109)	920 454	920 454	0	0
10	Egyéb költségtérítések (K1110)	768 865	768 865	0	0
13	Foglalkoztatottak egyéb személyi juttatásai (Σ=14) (K1113)	755 652	755 652	0	0
15	Foglalkoztatottak személyi juttatásai (=01+...+13) (K11)	134 301 767	84 281 788	99 975	49 920 004
17	Munkavégzése irányuló egyéb jogviszonyban nem saját foglalkoztatottnak fizetett juttatások (K122)	213 200	213 200	0	0
18	Egyéb külső személyi juttatások (K123)	36 602	36 602	0	0
19	Külső személyi juttatások (=16+17+18) (K12)	249 802	249 802	0	0
20	Személyi juttatások (=15+19) (K1)	134 551 569	84 517 417	114 148	49 920 004
21	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó (=22+...+28) (K2)	29 440 746	18 438 542	19 800	10 982 404
22	eből: szociális hozzájárulási adó (K2)	27 617 517	16 615 313	19 800	10 982 404
25	eből: egészségügyi hozzájárulás (K2)	908 912	908 912	0	0
28	eből: munkáltatói terhelő személyi jövedelemadó (K2)	914 317	914 317	0	0
29	Szakmai anyagok beszerzése (K311)	774 582	774 582	0	0
30	Üzemeltetési anyagok beszerzése (K312)	4 538 647	4 153 095	0	0
32	Készletbeszerzés (=29+30+31) (K31)	5 313 229	4 927 677	0	0
33	Informaticai szolgáltatások igénybevétele (K321)	856 725	856 725	0	385 552
34	Egyéb kommunikációs szolgáltatások (K322)	857 761	857 761	0	0
35	Kommunikációs szolgáltatások (=33+34) (K32)	1 714 486	1 714 486	0	0
36	Közszemélyi díjak (K331)	15 967	15 967	0	0
38	Béret és lízing díjak (>=39) (K333)	195 000	195 000	0	0
40	Karbantartási, kijavítási szolgáltatások (K334)	1 233 787	1 233 787	0	0
43	Szakmai tevékenységet segítő szolgáltatások (K336)	496 028	496 028	0	0
44	Egyéb szolgáltatások (K337)	13 287 483	13 287 483	0	0
45	eből: biztosítási díjak (K337)	332 087	332 087	0	0
46	Szolgáltatási kiadások (=36+37+38+40+41+43+44) (K33)	15 228 265	15 228 265	0	0
50	Működési célú előzetesen felszámított általános forgalmi adó (K351)	5 433 787	5 325 862	3 827	104 098
51	Fizetendő általános forgalmi adó (K352)	3 000	3 000	0	0
59	Egyéb dologi kiadások (K355)	1 729 993	1 729 993	0	0
60	Különféle befizetések és egyéb dologi kiadások (=50+51+52+55+59) (K35)	7 166 780	7 058 855	3 827	104 098
61	Dologi kiadások (=32+35+46+49+60) (K3)	29 422 760	28 929 283	3 827	489 650
268	Költségvetési kiadások (=20+21+61+121+191+200+205+267) (K1-K8)	193 415 075	131 885 242	137 775	61 392 058
309	Kiadások összesen (=268+308) (K1-K9)	193 415 075	131 885 242	137 775	61 392 058
310	Átlagos statisztikai állományi létszám	31	31	0	0

06/A1 - Teljesített bevételek kormányzati funkciónként						
#	Megnevezés	Összesen	011130 Önkormányzatok és önkormányzati hivatalok jogalkotó és általános igazgatási tevékenysége	016010 Országgyűlési, önkormányzati és európai parlamenti képviselőválasztásokhoz kapcsolódó tevékenységek	018030 Támogatási célú finanszírozási műveletek	041140 Területfejlesztés igazgatása
32	Egyéb működési célú támogatások bevételei államháztartáson belülről (=33+...+42) (B16)	169 715 272	3 648 874	131 100	0	165 935 298
33	ebből: központi költségvetési szervek (B16)	131 100	0	131 100	0	0
35	ebből: fejlesztési kezelési elbírányzatok EU-s programokra és azok hazai társfinanszírozása (B16)	165 935 298	0	0	0	165 935 298
38	ebből: elkülönített állami pénzalapok (B16)	3 648 874	3 648 874	0	0	0
43	Működési célú támogatások államháztartáson belülről (=07+...+10+21+32) (B1)	169 715 272	3 648 874	131 100	0	165 935 298
187	Szolgáltatások ellenértéke (>= 188+189) (B402)	159 419	159 419	0	0	0
200	Kiszámlázott általános forgalmi adó (B406)	7 971	7 971	0	0	0
218	Egyéb működési bevételek (>=219+220) (B411)	236	236	0	0	0
221	Működési bevételek (=186+187+190+192+199+...+201+208+216+217+218) (B4)	167 626	167 626	0	0	0
283	Költségvetési bevételek (=43+79+185+221+230+256+282) (B1-B7)	169 882 898	3 816 500	131 100	0	165 935 298
295	Előző év költségvetési maradványának igénybevétele (B8131)	33 478 132	0	0	33 478 132	0
297	Maradvány igénybevétele (=295+296) (B813)	33 478 132	0	0	33 478 132	0
300	Központi, irányító szervi támogatás (B816)	137 792 317	0	0	137 792 317	0
306	Belföldi finanszírozás bevételei (=287+294+297+...+302+305) (B81)	171 270 449	0	0	171 270 449	0
315	Finanszírozási bevételek (=306+312+313+314) (B8)	171 270 449	0	0	171 270 449	0
316	Bevételek összesen (283+315) (B1-B8)	341 153 347	3 816 500	131 100	171 270 449	165 935 298

07/A - Maradványkimutatás		
#	Megnevezés	Összeg
1		3
01	Alapvetékénység költségvetési bevételei	169 882 898
02	Alapvetékénység költségvetési kiadásai	193 415 075
03	I Alapvetékénység költségvetési egyenlege (=01-02)	-23 532 177
04	Alapvetékénység finanszírozási bevételei	171 270 449
06	II Alapvetékénység finanszírozási egyenlege (=03-04)	171 270 449
07	A) Alapvetékénység maradványa (=I±II)	147 738 272
15	C) Összes maradvány (=A+B)	147 738 272
16	D) Alapvetékénység kötelezettségvállalással terhelt maradványa	147 738 272

08/A - Adatszolgáltatás a személyi juttatások és a foglalkoztatottak, választott tisztviselők összetételéről											
#	Megnevezés	Létszám* f6 (Átlagos statisztikai állományi létszám, éves)	Törvény szerinti illetmények, munkabérek	Normatív jutalmak, céljuttatás, projektprémium	Készletérté, helyettesítési díj, túlóra, túlszolgálat	Végkielégítés, jubileumi jutalom	Béren kívüli juttatások	Költségtérítések	Támogatások	Foglalkoztatottak egyéb személyi juttatásai	Választott tisztviselők juttatásai
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
07	főosztályvezető, főosztályvezető-helyettes, osztályvezető, ügykezelő osztályvezető, továbbhi vezető (Ktv. 236. § (5) bek.)	3	14 445 070	3 735 000	0	0	407 937	67 500	0	11	12
08	főjegyző, jegyző, aljegyző, címzetes főjegyző, korjegyző	2	14 640 000	5 854 000	0	0	298 018	162 725	0	0	0
19	I. besorolási osztály összesen	14	44 461 714	12 656 111	181 930	0	2 049 267	1 187 576	0	362 132	0
20	II. besorolási osztály összesen	5	11 734 720	2 710 990	0	0	696 056	104 925	0	140 631	0
21	III. besorolási osztály összesen	4	7 112 521	1 676 000	0	0	537 574	130 593	0	152 835	0
22	KÖZTISZTIVISELŐK, KORMÁNYTISZTIVISELŐ K, ÁLLAMI TISZTIVISELŐK ÖSSZESEN (=01+...+21)	28	92 394 025	26 632 101	181 930	0	3 988 852	1 653 319	0	707 245	0
61	köznevelési szakképzés, a köznevelési szakképzés foglalkoztatott egyéb munkavállaló (nem vezető)	3	6 074 814	1 572 300	0	0	412 774	36 000	0	48 407	0
66	EGYÉB BÉRRENDSZER ÖSSZESEN (=59+...+65)	3	6 674 814	1 572 300	0	0	412 774	36 000	0	48 407	0
79	FOGLALKOZTATOTTAK ÖSSZESEN (=22+36+47+53+58+66+78)	31	99 068 839	28 204 401	181 930	0	4 401 626	1 689 319	0	755 652	0
80	Zarolészám (az időszak végén munkavégzésre irányuló jogviszonyban állók statisztikai állományi létszáma) (f6)	33	0	0	0	0	0	0	0	0	0
81	Munkajogi zárólészám (az időszak végén munkaviszonyban állók létszáma) (f6)	34	0	0	0	0	0	0	0	0	0
84	Átlagos statisztikai állományi létszám (ténylegesen éves átlagos statisztikai állományi létszám) (f6)	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0

09/A - A létszám funkciócsoportonkénti megoszlása										
#	Megnevezés	Vezetői létszám középfokú végzettséggel			Vezetői létszám felsőfokú végzettséggel			Nem vezetői létszám összesen		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
01	a) csoport	0	2	2	0	0	0	0	10	
02	b) csoport	0	0	1	0	0	2	10	12	
03	Összesen (01+02)	0	3	3	0	0	2	10	12	
04	Humánpolitikai	0	0	0	0	0	0	1	1	
05	Gazdálkodási-költségvetési	0	1	1	0	0	1	2	3	
06	Jogi	0	0	0	0	0	0	1	1	
10	Informaticai	0	0	0	0	0	0	1	1	
12	Egyéb (...)	0	0	0	0	0	2	2	4	
13	Összesen (04+...+12)	0	1	1	0	0	4	6	10	
14	Administratív-titkársági (15+16+17)	0	0	0	0	0	2	0	2	
15	- I. csoport feladatait segítő	0	0	0	0	0	0	1	1	
16	- II. csoport feladatait segítő	0	0	0	0	0	0	1	1	
22	Üzemeltetési	0	0	0	0	0	0	0	0	
26	Összesen (14+18+...+25)	0	0	0	0	0	5	0	5	
27	Összesen (03+13+26)	0	4	4	0	0	11	16	27	
28	Köztisztviselők, kormánytisztviselők, állami tisztviselők (29+30+31)	0	4	4	0	0	8	16	24	
29	I. funkció csoport	0	3	3	0	0	2	10	12	
30	II. funkció csoport	0	1	1	0	0	4	6	10	
31	III. funkció csoport	0	0	0	0	0	2	0	2	
48	Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozók (49+50+51)	0	0	0	0	0	3	0	3	
51	III. funkció csoport	0	0	0	0	0	3	0	3	

#	Megnevezés	12/A - Mérleg		
		Előző időszak 3	Módosítások (+/-) 4	Tárgyi időszak 5
47	C/II/1 Forráspótlár	200 285	0	29 225
50	C/II Pénztárak, csekkek, betétkönyvek (=C/II/1+C/II/2+C/II/3)	200 285	0	29 225
52	C/III/2 Kincstárban vezetett forrászámlák	33 277 847	0	147 433 257
53	C/III Forrásszámlák (=C/III/1+C/III/2)	33 277 847	0	147 433 257
57	C) PÉNZESZKÖZÖK (=C/II+...+C/IV)	33 478 132	0	147 462 482
69	D/II/4 Költségvetési évben esedékes követelések működési bevételre (=D/II/4a+...+D/II/4i)	0	0	7 000
70	D/II/4a - ebből: költségvetési évben esedékes követelések, készletértékesítés ellenértékére, szolgáltatások ellenértékére, közvetített szolgáltatások ellenértékére	0	0	6 667
73	D/II/4d - ebből: költségvetési évben esedékes követelések kiszámlázott általános forgalmi adóra	0	0	333
101	D/II Költségvetési évben esedékes követelések (=D/II/1+...+D/II/8)	0	0	7 000
155	D/III/7 Folyósított, megelőlegezett társadalombiztosítási és családtámogatási ellátások elszámolása	0	0	275 790
158	D/III Követelés jellegű sajátos elszámolások (=D/III/1+...+D/III/9)	0	0	275 790
159	D) KÖVETELÉSEK (=D/II+D/III)	0	0	282 790
166	E/II/2 Más fizetendő általános forgalmi adó	-3 363	0	-8 667
167	E/II Fizetendő általános forgalmi adó elszámolása (=E/II/1+E/II/2)	-3 363	0	-8 667
171	E) EGYÉB SAJÁTOS ELSZÁMOLÁSOK (=E/II+E/III+E/IV)	-3 363	0	-8 667
176	ESZKÖZÖK ÖSSZESEN (=A+B+C+D+E+F)	33 474 769	0	147 736 605
181	G/III/3 Pénzeszközön kívüli egyéb eszközök induláskori értéke és változásai	41 072 531	0	41 072 531
182	G/III Egyéb eszközök induláskori értéke és változásai (=G/III/1+G/III/2+G/III/3)	41 072 531	0	41 072 531
183	G/IV Felhalmozott eredmény			
185	G/VI Mérleg szerinti eredmény	-22 321 434	0	-19 353 171
186	G/ SAJÁT TŐKE (=G/VI+...+G/VI)	2 968 263	0	109 390 146
189	H/II/3 Költségvetési évben esedékes kötelezettségek dologi kiadásokra	21 719 360	0	131 109 506
212	H/II Költségvetési évben esedékes kötelezettségek (=H/II/1+...+H/II/9)	9 340	0	128 874
215	H/II/3 Költségvetési év követően esedékes kötelezettségek dologi kiadásokra	9 340	0	128 874
236	H/II Költségvetési év követően esedékes kötelezettségek (=H/II/1+...+H/II/9)	656 297	0	399 006
248	H) KÖTELEZETTSÉGEK (=H/II+H/III)	656 297	0	399 006
251	J/2 Kölségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolás	665 637	0	527 880
253	J) PASSZÍV IDŐBELI ELHATÁROLÁSOK (=J/1+J/2+J/3)	11 089 772	0	16 099 219
254	FORRÁSOK ÖSSZESEN (=G+H+I+J)	11 089 772	0	16 099 219
		33 474 769	0	147 736 605

13/A1 - Eredménykimutatás					
#	Megnevezés	Előző időszak	Módosítások (+/-)	Tárgyi időszak	
	2	3	4	5	
02	Eszközök és szolgáltatások értékesítése nettó eredményszámláiű bevételei	771 231	0	0	166 086
04	I Tevékenység nettó eredményszámláiű bevételei (=01+02+03)	771 231	0	0	166 086
06	Központi működési célú támogatások eredményszámláiű bevételei	139 780 622	0	0	137 792 317
09	Egyéb működési célú támogatások eredményszámláiű bevételei	28 689 679	0	0	169 715 272
11	09 Különféle egyéb eredményszámláiű bevételek	11 255	0	0	236
12	III Egyéb eredményszámláiű bevételek (=06+07+08+09)	168 481 556	0	0	307 507 825
13	10 Anyagköltség	4 079 202	0	0	5 380 095
14	11 Igénybe vett szolgáltatások értéke	18 618 731	0	0	16 767 635
17	IV Anyagjellegű ráfordítások (=10+11+12+13)	22 697 933	0	0	22 147 730
18	14 Bérköltség	94 690 220	0	0	130 521 143
19	15 Személyi jellegű egyéb kifizetések	12 213 607	0	0	7 152 399
20	16 Bérijutalékok	29 475 955	0	0	30 762 797
21	V Személyi jellegű ráfordítások (=14+15+16)	136 379 782	0	0	168 436 339
23	VII Egyéb ráfordítások	7 206 809	0	0	7 699 696
24	A) TEVÉKENYSÉGEK EREDMÉNYE (=I+II+III-IV-V-VI-VII)	2 968 263	0	0	109 390 146
44	C) MÉRLEG SZERINTI EREDMÉNY (=A+B)	2 968 263	0	0	109 390 146

16/A - Az eszközök értékvesztésének alakulása							
#	Megnevezés	Nyitó adatok, bekerülési érték 3	Nyitó adatok, értékvesztés 4	Tárgyidőszakban elszámolt értékvesztés 5	Tárgyidőszakban visszairt értékvesztés 6	Záró adatok, bekerülési érték 7	Záró adatok, értékvesztés 8
08	Követelések a követelés jellegű sajátos elszámolások kivételével	0	0	0	0	7 000	0
11	Összesen (=01+...+10)	0	0	0	0	7 000	0

17/A - Tájékoztató adatok		
#	Megnevezés	Összeg
1	2	3
01	Betegszabadsággal összefüggő munkáltatói kifizetés	352 050
02	Betegszabadsággal összefüggő kifizetésben részesülők száma	9
03	A költségvetési év január hónapban elszámolt, a megelőző év december hónapra járó bruttó személyi juttatás (az adó- és járuléklevonások január hónapot követően teljesített összegével együtt)	8 364 714
04	A költségvetési év január hónapban elszámolt, a megelőző év december hónapra járó bruttó személyi juttatás járulékat (a járulékok január hónapot követően teljesített összegével együtt)	2 331 034
07	A költségvetési évet követő év január hónapban elszámolt és január 15-ig pénzügyileg teljesült, a költségvetési év december hónapra járó bruttó személyi juttatás járulékat (a járulékok január hónapot követően teljesített összegével együtt)	11 486 678
11	A költségvetési év január hónapban elszámolt, a megelőző év december havi szociális hozzájárulási adó összege (a szociális hozzájárulási adó január hónapot követően teljesített összegével együtt)	3 653 085
12	A költségvetési év január hónapban elszámolt, a megelőző év december havi egészségügyi hozzájárulási adó összege (a szociális hozzájárulási adó január hónapot követően teljesített összegével együtt)	3 645 226
13	5%-os kulcsú áfa-alap összege	4 673
14	18%-os kulcsú áfa-alap összege	768 740
15	27%-os kulcsú áfa-alap összege	129 678
38	A 04. Függő kötelezettségek nyilvántartási számlái év végi állományának levezetése (=39+...+43)	19 715 703
43	- ebből: egyéb függő kötelezettségek állománya	181 319 548
		181 319 548

Nógrád Megye Önkormányzata
 költségvetési egyenlegének alakulása

1. számú tábla

E Ft

Hónap	Nógrád Megye Önkormányzata				Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal			
	Nyitó egyenleg	Bevétel	Kiadás	Záró egyenleg	Nyitó egyenleg	Bevétel	Kiadás	Záró egyenleg
Január	153 922	10 462	9 958	154 426	33 478	1 355	5 360	29 473
Február	154 426	9 699	14 829	149 296	29 473	869	3 604	26 738
Március	149 296	21 311	11 928	158 679	26 738	549	3 196	24 091
Április	158 679	9 663	21 740	146 602	24 091	512	2 022	22 581
Május	146 602	9 721	12 721	143 602	22 581	1 482	3 760	20 303
Június	143 602	19 399	22 866	140 135	20 303	131 931	1 599	150 635
Július	140 135	9 994	20 801	129 328	150 635	12 873	17 388	146 120
Augusztus	129 328	9 194	15 614	122 908	146 120	20 333	12 009	154 444
Szeptember	122 908	10 907	22 139	111 676	154 444	13 339	7 538	160 245
Október	111 676	24 331	23 371	112 636	160 245	50 627	48 513	162 359
November	112 636	3 515	12 059	104 092	162 359	16 186	10 966	167 579
December	104 092	26 599	9 567	121 124	167 579	21 119	41 236	147 462

Többéves kihatással járó döntések számszerűsítése

Kimutatás az Európai Unió finanszírozásával megvalósuló programokról

Megnevezés	Nógrád megyei foglalkoztatási paktum (E Ft)	Éghajlat-változási platform létrehozása Nógrád megyében (E Ft)
2016. évben teljesült kiadás	9 767	-
2017. évben teljesült kiadás	7 544	14 053
2018. évben várható kiadás	20 629	15 947
2019. évben várható kiadás	13 129	
2020. évben várható kiadás	9 129	
2021. évben várható kiadás	4 275	
Összesen	64 473	30 000

a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program projektmenedzsmenti költségeiről

Adatok E Ft-ban

Ssz.	A támogatási kérelem azonosítószáma	Település	Projektmenedzsment költség összesen	Projekt megvalósulási időtartama (hónap)	2017. évi kiadások	2018. évi kiadások	2019. évi kiadások	2020. évi kiadások
1	TOP-1.2.1-15-NG1-2016-00014	Nagylóc	1 118	17	313	0	805	0
2	TOP-1.2.1-15-NG1-2016-00019	Szurdokpüspöki	12 470	24	6 322	3 178	2 970	0
3	TOP-1.4.1-15-NG1-2016-00004	Sóshartyán	102	4	102	0	0	0
4	TOP-1.4.1-15-NG1-2016-00015	Jobbágyi	3 658	18	1 194	2 464	0	0
5	TOP-1.4.1-15-NG1-2016-00028	Kálló	3 112	16	886	1 113	1 113	0
6	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00004	Szarvasgede	203	16	150	53	0	0
7	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00005	Palotás	2 770	16	81	1 344	1 345	0
8	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00006	Egyházsdengeleg	1 143	16	915	228	0	0
9	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00008	Hollókő	1 746	16	1 746	0	0	0
10	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00009	Felsőtold	1 270	16	472	798	0	0
11	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00011	Alsótold	699	16	488	211	0	0
12	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00012	Kutasó	762	16	361	401	0	0
13	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00015	Kozárd	2 101	18	425	1 676	0	0
14	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00019	Szuha	2 374	16	1 788	586	0	0
15	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00020	Mátramindszent	1 746	16	977	769	0	0
16	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00023	Szécsényfelfalu	1 745	16	1 745	0	0	0
17	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00025	Mátraszele	1 918	16	611	1 307	0	0
18	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00026	Mátranovák	1 746	16	863	883	0	0
19	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00028	Drégelypalánk	4 064	33	759	1 652	1 653	0
20	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00031	Csécse	711	16	338	373	0	0
21	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00032	Terény	750	16	126	624	0	0
22	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00033	Nagylóc	1 715	17	102	806	807	0
23	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00039	Lucfalva	417	15	175	242	0	0
24	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00042	Mátraterenye (Homokterenye)	1 746	16	725	1 021	0	0
25	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00043	Diósjenő	4 990	19	50	2 470	2 470	0
26	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00044	Órhalom	2 002	19	0	1 001	1 001	0
27	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00003	Bánk	495	17	210	285	0	0

a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program projektmenedzsmenti költségeiről

Ssz.	A támogatási kérelem azonosítószáma	Település	Projektmenedzsment költség összesen	Projekt megvalósulásának időtartama (hónap)	2017. évi kiadások	2018. évi kiadások	2019. évi kiadások	2020. évi kiadások
28	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00005	Bánk	959	17	759	200	0	0
29	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00007	Vanyarc	1 562	17	640	922	0	0
30	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00008	Nógrádsáp	1 397	17	617	780	0	0
31	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00012	Jobbágyi	1 389	15	996	393	0	0
32	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00013	Jobbágyi	464	16	145	319	0	0
33	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00015	Jobbágyi	620	17	180	440	0	0
34	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00017	Dorogháza	1 542	17	1 302	240	0	0
35	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00019	Terény	1 486	17	890	596	0	0
36	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00021	Nógrádszakál	686	15	255	431	0	0
37	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00023	Dejtár	3 507	17	256	3 251	0	0
38	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00025	Buják	3 683	17	681	3 002	0	0
39	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00031	Somoskőújfalu	2 680	16	935	1 745	0	0
40	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00034	Felsőpetény	1 868	17	1 004	864	0	0
41	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00035	Borsosberény	693	17	290	403	0	0
42	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00038	Csécse	572	17	0	572	0	0
43	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00041	Romhány	1 245	17	1 059	186	0	0
44	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00044	Tereske	1 061	17	928	133	0	0
45	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00045	Mátramindszent	500	16	230	270	0	0
46	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00047	Kisbágyon	617	17	377	240	0	0
47	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00048	Kisbágyon	835	17	360	475	0	0
48	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00051	Héhalom	1 928	17	1 602	326	0	0
49	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00052	Szécsényfelfalu	381	14	220	161	0	0
50	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00053	Zabar	1 397	17	437	960	0	0
51	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00054	Szilaspogony	1 067	17	581	486	0	0
52	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00055	Szarvasgede	1 657	17	939	718	0	0
53	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00056	Kishartyán	610	17	266	344	0	0
54	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00058	Mátranovák	2 032	17	942	1 090	0	0
55	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00059	Nemti	601	18	266	335	0	0

a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program projektmenedzsmenti költségeiről

Ssz.	A támogatási kérelem azonosítószáma	Település	Projektmenedzsment költség összesen	Projekt megvalósulásának időtartama (hónap)	2017. évi kiadások	2018. évi kiadások	2019. évi kiadások	2020. évi kiadások
56	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00067	Lucfalva	1 020	18	699	321	0	0
57	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00068	Somoskőújfalu	535	18	149	386	0	0
58	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00080	Bárna	762	17	385	377	0	0
59	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00087	Márkháza	1 207	17	721	486	0	0
60	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00002	Nógrádsáp	1 041	17	532	509	0	0
61	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00004	Mátraszele	864	18	486	378	0	0
62	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00005	Karancslapujtő	1 587	17	1 309	278	0	0
63	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00006	Nemti	1 632	17	1 292	340	0	0
64	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00007	Szalmatercs	937	18	291	323	323	0
65	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00008	Órhalom	1 753	17	0	876	877	0
66	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00010	Tar	870	17	702	168	0	0
67	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00012	Cered	1 714	17	730	492	492	0
68	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00015	Mátramindszent	1 105	17	1 007	49	49	0
69	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00017	Mátranovák	1 048	17	635	206	207	0
70	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00018	Szűgy	1 841	17	734	554	553	0
71	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00019	Diósjenő	4 585	17	882	1 852	1 851	0
72	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00020	Vanyarc	749	17	0	375	374	0
73	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00021	Terény	775	17	364	206	205	0
74	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00022	Erdőkürt	635	15	442	97	96	0
75	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00024	Héhalom	1 150	17	0	575	575	0
76	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00006	Cserhátsurány	1 232	19	270	962	0	0
77	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00009	Mátraterenye (Homokterenye)	1 019	18	470	549	0	0
78	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00010	Magyargéc	2 500	18	926	1 574	0	0
79	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00011	Vanyarc	1 461	19	313	574	574	0
80	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00013	Hont	444	17	444	0	0	0
81	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00015	Szurdokpüspöki	1 867	18	706	580	581	0
82	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00016	Tar	1 079	18	445	317	317	0
83	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00017	Somoskőújfalu	401	18	180	111	110	0

a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program projektmenedzsmenti költségeiről

Ssz.	A támogatási kérelem azonosítószáma	Település	Projektmenedzsment költség összesen	Projekt megvalósulási időtartama (hónap)	2017. évi kiadások	2018. évi kiadások	2019. évi kiadások	2020. évi kiadások
84	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00023	Patak	2 349	29	1 620	364	365	0
85	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00026	Szurdokpüspöki	1 397	18	670	364	363	0
Összesen első kör első ütem			134 171		56 485	57 610	20 076	-
86	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00062	Sámsonháza	622	14	224	199	199	0
87	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00081	Pusztaberki	1 143	14	562	290	291	0
88	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00100	Mohora	887	14	510	189	188	0
89	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00036	Egyházasgerge	368	14	0	184	184	0
90	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00040	Nemti	705	14	268	219	218	0
91	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00042	Szanda	915	14	571	172	172	0
92	TOP-1.1.1-15-NG1-2016-00016	Balassagyarmat	9 144	21	1 469	3 837	3 838	0
93	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00003	Héhalom	819	13	607	106	106	0
94	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00010	Bokor	870	13	538	332	0	0
95	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00014	Rákócziabánya	980	14	158	411	411	0
Összesen első kör második ütem			16 453	15	4 907	5 939	5 607	0
96	TOP-2.1.2-15-NG1-2016-00005	Rétság	11 557	31		5 779	5 778	0
97	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00026	Kisbárcány	889	12		444	445	0
98	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00049	Cered	1 080	12		540	540	0
99	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00050	Mátraterenye	1 041	12		521	520	0
100	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00007	Cserhátszentiván	745	12		372	373	0
Összesen első kör harmadik ütem			15 312			7 656	7 656	0
Összesen			165 936		61 392	71 205	33 339	-

**Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének
5/2018. (IV. 26.) önkormányzati rendelete**

Nógrád Megye Önkormányzata 2018. évi költségvetésének I. számú módosításáról

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése (a továbbiakban: Közgyűlés) – az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében eljárva, a 32. cikk (1) bekezdés f) pontjában meghatározott feladatkörében, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 111. §-a alapján – Nógrád Megye Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) 2018. évi költségvetéséről szóló 2/2018. (I. 25.) önkormányzati rendelete (továbbiakban: Kvr.) módosítására a következőket rendeli el:

1.§

A Kvr. 2. § helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„2. §

(1) Az Önkormányzat 2018. évi összevont költségvetését az alábbiak szerint állapítja meg:

E Ft			
Megnevezés	Működési célú	Felhalmozási célú	Összesen
Tárgyévi költségvetési kiadási főösszeg	394.135	37.943	432.078
Tárgyévi költségvetési bevételi főösszeg	235.753		235.753
Tárgyévi költségvetési hiány összege	158.382	37.943	196.325
Előző évi maradvány igénybevétele	259.257	8.478	267.735
Következő évek kiadásai	71.410		71.410
Kiadási főösszeg	465.545	37.943	503.488
Bevételi főösszeg	495.010	8.478	503.488

- (2) Az Önkormányzat és a Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) összevont, valamint működési és fejlesztési mérlegét a Kvr. 1. számú melléklete helyébe lépő e rendelet 1. számú melléklete, az Önkormányzat működési és fejlesztési mérlegét a Kvr. 1.1 számú melléklete helyébe lépő e rendelet 1.1 számú melléklete, a Hivatal működési és fejlesztési mérlegét a Kvr. 1.2 számú melléklete helyébe lépő e rendelet 1.2 számú melléklete tartalmazza.
- (3) Az 1. § (1) bekezdés szerinti bevételi és kiadási főösszeg költségvetési fejezetenkénti, címenkénti, alcímenkénti és kiemelt előirányzatok szerinti megoszlását a Kvr. 2. számú melléklete helyébe lépő e rendelet 2. számú melléklete tartalmazza.
- (4) Az engedélyezett létszámkeretet a Kvr. 3. számú melléklete helyébe lépő e rendelet 3. számú melléklete tartalmazza.
- (5) Az Önkormányzat beruházásonkénti előirányzatait a Kvr. 4. számú melléklete tartalmazza.
- (6) Az általános tartalék – a 2. számú melléklet VII. fejezet 1. cím, 1. alcímében lévő összeg – az év közben jelentkező többletfeladatokra, előre nem tervezhető kiadásokra fordítható.

- (7) Az Önkormányzat likviditási tervét a Kvr. 1. számú táblája helyébe lépő e rendelet 1. számú táblája, a 2018., 2019., 2020., 2021. évi költségvetés mérlegét a Kvr. 2. számú táblája helyébe lépő e rendelet 2. számú táblája, a többéves kihatással járó döntések számszerűsítését, az Európai Unió finanszírozásával megvalósuló programokat a Kvr. 3. számú táblája helyébe lépő e rendelet 3. számú táblája, a Terület-és Településfejlesztési Operatív Program projektmenedzsmenti költségekről szóló kimutatást a 4. számú tábla helyébe lépő e rendelet 4. számú táblája tartalmazza.”

2.§

E rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczai Nándor s.k.
Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

Nógrád Megye Önkormányzata,
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal
összevont mérlege

1. számú melléklet

Ssz.	Bevételek	Összeg E Ft.	Ssz.	Kiadások	Összeg E Ft.			
1.a.	Helyi önkormányzat működésének általános támogatása	201 200	1.	Személyi juttatások	235 864			
1.b.	Bérekompensáció (előző évről áthúzódó)	23	2.	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	47 845			
2.	Működési célú központosított előirányzat, kiegészítő támogatás		3.	Dologi kiadások	105 496			
3.	Megyei önkormányzatok rendkívüli támogatása		4.	Egyéb működési célú kiadások	4 930			
4.	2018. évi általános támogatás megelőlegezése		5.	Következő évek kiadásai (működés)	71 410			
5.	Működési bevételek	2 044						
6.	Működési célú támogatások államháztartáson belülről	32 486						
7.	Működési célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről							
I. Tárgyévi működési bevételek		235 753	I. Tárgyévi működési kiadások		465 545			
8.	Előző évi működési maradvány igénybevétele	259 257						
Működési bevételek összesen		495 010				Működési kiadások összesen		465 545
			Működési kiadások és bevételek egyenlege		37 943			
9.	Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről					6.	Beruházások	34 000
10.	Felhalmozási célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről					7.	Felújítások	
11.	Felhalmozási bevételek					8.	Egyéb felhalmozási célú kiadások	3 943
			9.	Következő évek kiadásai (fejlesztés)				
II. Tárgyévi fejlesztési bevételek		-				II. Tárgyévi fejlesztési kiadások		37 943
12.	Előző évi fejlesztési maradvány igénybevétele	8 478						
Fejlesztési bevételek összesen		8 478				Fejlesztési kiadások		37 943
			Fejlesztési kiadások és bevételek egyenlege		- 29 465			
Bevételek mindösszesen		503 488				Kiadások mindösszesen		503 488

Nógrád Megye Önkormányzata
költségvetési mérlege

1.1 számú melléklet

E Ft

Ssz.	Bevételek	2018. évi eredeti előirányzat	Módosítás	2018. évi I. módosított előirányzat	Ssz.	Kiadások	2018. évi eredeti előirányzat	Módosítás	2018. évi I. módosított előirányzat
1.a.	Helyi önkormányzat működésének általános támogatása	201 200		201 200	1.	Személyi juttatások	48 527		48 527
1.b.	Bérekompenzáció (2015 évről áthúzódó)	23		23	2.	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	9 470		9 470
2.	Működési célú központosított előirányzat, kiegészítő támogatás			-	3.	Dologi kiadások	65 409	1 664	67 073
3.	Megyei önkormányzatok rendkívüli támogatása			-	4.	Egyéb működési célú kiadások	4 930		4 930
4.	2018. évi működési támogatás megelőlegezése			-	5.	Irányító szervei támogatások folyósítása	145 565		145 565
5.	Működési bevételek	373	1 664	2 037	6.	Következő évek kiadásai (működés)	21 270	8 478	29 748
6.	Működési célú támogatások államháztartáson belülről	20 000		20 000					
7.	Működési célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről								
I. Tárgyévi működési bevételek					I. Tárgyévi működési kiadások				
		221 596	1 664	223 260			295 171	10 142	305 313
8.	Előző évi működési maradvány igénybevétele	111 518		111 518					
Működési bevételek összesen		333 114	1 664	334 778	Működési kiadások összesen		295 171	10 142	305 313
9.	Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről			-	6.	Beruházások	34 000		34 000
10.	Felhalmozási célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről			-	7.	Felújítások			-
11.	Felhalmozási bevételek			-	8.	Egyéb felhalmozási célú kiadások	3 943		3 943
					9.	Következő évek kiadásai (fejlesztés)	8 478	- 8 478	-
II. Tárgyévi fejlesztési bevételek					II. Tárgyévi fejlesztési kiadások				
		-	-	-			46 421	- 8 478	37 943
12.	Előző évi fejlesztési maradvány igénybevétele	8 478		8 478					
Fejlesztési bevételek összesen		8 478	-	8 478	Fejlesztési kiadások		46 421	- 8 478	37 943
Bevételek mindösszesen		341 592	1 664	343 256	Kiadások mindösszesen		341 592	1 664	343 256

Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal
 költségvetési mérlege

1.2 számú melléklet

E Ft

Ssz.	Bevételek	2018. évi eredeti előirányzat	Módosítás	2018. évi I. módosított előirányzat	Ssz.	Kiadások	2018. évi eredeti előirányzat	Módosítás	2018. évi I. módosított előirányzat
1.	Irányító szervei támogatás	145 565		145 565	1.	Személyi juttatások	179 324	8 013	187 337
2.	Működési bevételek		7	7	2.	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	36 785	1 590	38 375
3.	Működési célú támogatások államháztartáson belülről	-	12 486	12 486	3.	Dologi kiadások	35 533	2 890	38 423
4.	Működési célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről			-	4.	Egyéb működési célú kiadások			-
					5.	Következő évek kiadásai (működés)	41 662		41 662
I. Tárgyévi működési bevételek					I. Tárgyévi működési kiadások				
		145 565	12 493	158 058			293 304	12 493	305 797
5.	Előző évi működési maradvány igénybevétele	147 739		147 739					
Működési bevételek összesen		293 304	12 493	305 797	Működési kiadások összesen		293 304	12 493	305 797
6.	Felhalmozási bevételek			-	5.	Beruházások			-
					6.	Felújítások			-
II. Tárgyévi fejlesztési bevételek					II. Tárgyévi fejlesztési kiadások				
		-	-	-			-	-	-
7.	Előző évi fejlesztési maradvány igénybevétele			-					
Fejlesztési bevételek összesen		-	-	-	Fejlesztési kiadások		-	-	-
Bevételek mindösszesen		293 304	12 493	305 797	Kiadások mindösszesen		293 304	12 493	305 797

**Nógrád Megye Önkormányzata
költségvetésének részletezése**

2. számú melléklet

Fejezet	Cím	Al-cím	Kiemelt előirányzat	Költségviselő	Kiemelt előirányzat	2018. évi eredeti előirányzat				Módosítás					2018. évi I. módosított előirányzat					
						Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel
						Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft	Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft	Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft
I.	1.	1.			Közigyelés közvetlen kiadásai		5 415	5 415	5 415			-	-	-			5 415	5 415	5 415	
			3.		Elnöki kabinet dologi kiadásai															
					<i>Dologi kiadások</i>	5 415											5 415			
II.	1.	1.			Hivatal kiadásai				287 889			-	12 486	12 493			116 669	143 229	155 723	300 382
			1.		Hivatal működésének kiadásai															
			2.		<i>Személyi juttatások</i>	116 669	143 229	143 237									116 669			
			3.		<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	24 560											24 560			
			3.		<i>Dologi kiadások</i>	2 000											2 000			
			2.		Időközi választással összefüggő kiadások			8										8		
			1.		<i>Személyi juttatások</i>	5											5			
			2.		<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	3											3			
			3.		<i>Dologi kiadások</i>												-			
			3.		Országgyűlési választással összefüggő kiadások													12 486		
			1.		<i>Személyi juttatások</i>					8 013	12 486						8 013			
			2.		<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>					1 590							1 590			
			3.		<i>Dologi kiadások</i>					2 883							2 883			
			1.		Nógrád megyei foglalkoztatási paktum		11 519	118 534										11 519	118 534	
			1.		<i>Személyi juttatások</i>	2 670											2 670			
			2.		<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	526											526			
			3.		<i>Következő évek kiadásai (működés)</i>	8 323											8 323			
			2.		Éghajlat-változási Platform létrehozása Nógrád megyében		1 471											1 471		
			1.		<i>Személyi juttatások</i>	1 231											1 231			
			2.		<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	240											240			
			3.		TOP projektmenedzsmenti feladatok		104 544											104 544		
			1.		<i>Személyi juttatások</i>	57 912											57 912			
			2.		<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	11 293											11 293			
			3.		<i>Dologi kiadások</i>	2 000											2 000			
			5.		<i>Beruházások</i>	-											-			
			3.		<i>Következő évek kiadásai (működés)</i>	33 339											33 339			
			4.		Megyei Területrendezési Terv módosítása		1 000											1 000		
			1.		<i>Személyi juttatások</i>	837											837			
			2.		<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	163											163			
			3.		Megyeháza üzemeltetésével kapcsolatos költségek		15 240	25 418										15 240	25 425	
			3.		<i>Dologi kiadások</i>	15 240											15 240			
			2.		Szolgáltatások, egyéb dologi kiadások költsége		10 178											10 185		
			3.		<i>Dologi kiadások</i>	10 178				7	7						10 185			
			4.		Számlavezetés költsége		700	700										700	700	
			3.		<i>Dologi kiadások</i>	700											700			
					I.-II. cím kiadásai (kontroll összeg)	293 304	293 304	293 304	293 304	293 304	12 493	12 493	12 493	12 493	12 493	12 493	305 797	305 797	305 797	
					I.-II. cím bevételei	293 304	293 304	293 304	293 304	293 304	7	12 493	12 493	12 493	12 493	305 797	305 797	305 797	305 797	
			1.		<i>Működési bevételek</i>						7					7				
			2.		<i>Működési célú támogatások államháztartáson belülről</i>						12 486					12 486				
			3.		<i>Működési célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről</i>															
			4.		<i>Fejlesztési bevétel</i>															
			5.		<i>Előző évi működési maradvány igénybevétele</i>	147 739										147 739				
			6.		<i>Előző évi fejlesztési maradvány igénybevétele</i>															
			7.		<i>Irányító szervi támogatás</i>	145 565										145 565				

**Nógrád Megye Önkormányzata
költségvetésének részletezése**

2. számú melléklet

Fejezet	Cím	Alcím	Kiemelt előirányzat	Költségviselő	Kiemelt előirányzat	2018. évi eredeti előirányzat				Módosítás				2018. évi I. módosított előirányzat						
						Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel
						Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft	Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft	Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft
III.	1.	1.	1.		Önkormányzat közvetlen kiadásai				73 485									73 485		
					Bizottságok költsége		20 973	63 497										20 973	63 497	
			1.		<i>Személyi juttatások</i>	17 520												17 520		
			2.		<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	3 453												3 453		
			2.		Küüntetések, díjak		1 500											1 500		
			3.		<i>Dologi kiadások</i>	1 500												1 500		
			3.		Elnöki kabinet kiadásai		41 024											41 024		
			1.		<i>Személyi juttatások</i>	31 007												31 007		
			2.		<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>	6 017												6 017		
			3.		<i>Dologi kiadások</i>	4 000												4 000		
			4.		<i>Egyéb működési célú kiadások</i>													-		
	2.	1.	1.		Nógrád Megyei Értéktár népszerűsítése, működési költsége		200	200										200	200	
			2.		<i>Személyi juttatások</i>															
			3.		<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>															
			3.		<i>Dologi kiadások</i>	200												200		
			5.		<i>Beruházások</i>													-		
	3.	1.	3.		Elnöki hatáskörű döntések fedezete		3 280	3 280										3 280	3 280	
			4.		<i>Dologi kiadások</i>					150								150		
			4.		<i>Egyéb működési célú kiadások</i>	3 280				- 150								3 130		
	4.	1.	1.		Rendezvények, kiadványok		6 000	6 508										6 000	6 508	
			2.		<i>Személyi juttatások</i>													-		
			3.		<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>													-		
			4.		<i>Dologi kiadások</i>	6 000				- 100								5 900		
			4.		<i>Egyéb működési célú kiadások</i>					100								100		
			2.		Nógrád Megyei Sportági Szakszövetségek, Sportbizottságok Szövetsége megszüntetésének költségei		508											508		
			3.		<i>Dologi kiadások</i>	508												508		
IV.	1.	1.			Szolgáltatások				8 441										10 105	
			3.		Szolgáltatások, egyéb dologi kiadások		8 441	8 441										10 105	10 105	
			4.		<i>Dologi kiadások</i>	8 441				1 664								10 105		
			4.		<i>Egyéb működési célú kiadások</i>													-		
V.	1.	1.			Egyéb kiadások				1 000										1 000	
			3.		Számlavezetés költsége		1 000	1 000										1 000	1 000	
			3.		<i>Dologi kiadások</i>	1 000												1 000		
VI.	1.	1.			Elhasznált eszközök pótlása, új beszerzés, felújítás				15 000										15 000	
			5.		Eszközök beszerzése		15 000	15 000										15 000	15 000	
			5.		<i>Beruházások</i>	15 000												15 000		
			6.		<i>Felújítások</i>													-		

Nógrád Megye Önkormányzata
költségvetésének részletezése

2. számú melléklet

Fejlesztés	Cím	Alcím	Kiemelt előirányzat	Költségviselő	Kiemelt előirányzat	2018. évi eredeti előirányzat				Módosítás				2018. évi I. módosított előirányzat						
						Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel
						Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft	Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft	Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft
VII.					Tartalék				13 048								13 048			
	1.	1.			Általános tartalék		5 000	13 048									5 000	13 048		
		3.			<i>Dologi kiadások</i>	5 000														
		2.			Államházt.-on belüli megelőlegezés következő évi visszafiz.		8 048										8 048			
		3.			<i>Dologi kiadások</i>	8 048														
VIII.					Területfejlesztési közvetlen feladatok			1 650	73 874								1 650	73 874		
	1.	1.			Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft támogatása		1 650										1 650			
		4.			Egyéb működési célú kiadások	1 650														
	2.	1.			Követeléskezelés		-	-												
		3.			<i>Dologi kiadások</i>															
	4.	1.			Nógrád megyei foglalkoztatási paktum		38 748	38 748									38 748	38 748		
		1.			<i>Személyi juttatások</i>															
		2.			<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>															
		3.			<i>Dologi kiadások</i>	9 000											9 000			
		4.			<i>Egyéb működési célú kiadások</i>															
		5.			<i>Beruházások</i>															
		8.			<i>Következő évek kiadásai (működés)</i>	21 270											21 270			
		8.			<i>Következő évek kiadásai (fejlesztés)</i>	8 478											8 478			
	5.	1.			Éghajlat-változási Platform létrehozása Nógrád megyében		14 476	14 476									14 476	14 476		
		1.			<i>Személyi juttatások</i>												-			
		2.			<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>												-			
		3.			<i>Dologi kiadások</i>	14 476											14 476			
		8.			<i>Következő évek kiadásai (működés)</i>															
	6.	1.			Megyei Területrendezési Terv módosítása		19 000	19 000									19 000	19 000		
		1.			<i>Személyi juttatások</i>															
		2.			<i>Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó</i>															
		3.			<i>Beruházások</i>	19 000											19 000			
IX.					Lakásalap				3 943										3 943	
	1.	1.			Munkáltatói kölcsön nyújtása		3 943	3 943									3 943	3 943		
		7.			<i>Kölcsön nyújtása</i>	3 943														
X.					Esélyek Háza programok támogatása				7 236										7 236	
	1.	1.			Pályázati program költségei 2017.04.01.-2018.03.31.		3 774	3 774									3 774	7 236		
		3.			<i>Dologi kiadások</i>	3 774														
		4.			Palóc Esély NTP 2017.07.01.-2018.06.30. program		3 462	3 462									3 462			
		3.			<i>Dologi kiadások</i>	3 462														
XI.					I-II.fejezethez önkormányzati támogatás				145 565										145 565	
	1.	1.			<i>Irányító szervi támogatások folyósítása</i>	145 565	145 565	145 565									145 565	145 565	145 565	
		4.																		
					III.-XI. cím kiadás összesen (kontroll összeg)	341 592	341 592	341 592	341 592		1 664	1 664	1 664	1 664		343 256	343 256	343 256	343 256	

Nógrád Megye Önkormányzata
költségvetésének részletezése

2. számú melléklet

Fejezet	Cím	Al-cím	Kiemelt előirányzat	Költségviselő	Kiemelt előirányzat	2018. évi eredeti előirányzat				Módosítás				2018. évi I. módosított előirányzat						
						Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel	Kiadás				Bevétel
						Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft	Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft	Összeg E Ft	Alcím összesen E Ft	Cím összesen E Ft	Fejezet összesen E Ft	Összeg E Ft
					III.-XI. cím bevételei		341 592	341 592	341 592	341 592		1 664	1 664	1 664			343 256	343 256	343 256	343 256
			1.		Helyi önkormányzat működésének általános támogatása	201 200										201 200				
			2.		Bérekompensáció (2015 évről áthúzódó)	23										23				
			3.		Működési célú központosított előirányzat, kiegészítő támogatás															
			4.		Megyei önkormányzatok rendkívüli támogatása															
			5.		2018. évi működési támogatás megelőlegezése															
			6.		Működési bevételek	373					1 664					2 037				
			7.		Működési célú támogatások államháztartáson belülről	20 000										20 000				
			8.		Működési célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről															
			9.		Felhalmozási bevételek															
			10.		Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről											-				
			11.		Felhalmozási célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről															
			12.		Előző évi működési maradvány igénybevétele	111 518										111 518				
			13.		Előző évi fejlesztési maradvány igénybevétele	8 478										8 478				
					Technikai összegezés	1 024 776	1 024 776	1 024 776	1 024 776	341 592	4 992	4 992	4 992	4 992	1 664	1 029 768	1 029 768	1 029 768	1 029 768	343 256

Nógrád Megye Önkormányzata
engedélyezett létszámkerete
(statisztikai létszám)

3. számú melléklet

Fő

Megnevezés	Teljes munkaidőben foglalkoztatott		Részmunkaidőben foglalkoztatott		Állományon kívüli alkalmazott		Összesen	
	Eredeti előirányzat	I. módosított előirányzat	Eredeti előirányzat	I. módosított előirányzat	Eredeti előirányzat	I. módosított előirányzat	Eredeti előirányzat	I. módosított előirányzat
Nógrád Megye Önkormányzata	2				1		3	
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal	35		2				37	
Összesen	37		2		1		40	
Közfoglalkoztatott	3						3	

RÉSZLETEZÉS

az önkormányzat beruházási, felújítási kiadásairól

Megnevezés	Előirányzat E Ft
Beruházási kiadok	
Immateriális javak beszerzése (Megyei Területrendezési Terv módosítás)	19 000
Számítástechnikai eszközök, berendezések, immateriális javak	5 000
Tárgyi eszköz beszerzés (személygépkocsi)	10 000
Összesen	34 000

Nógrád Megye Önkormányzatának
2018. évi költségvetésének likviditási terve

1. számú tábla

E Ft.

Hónap	Működési kiadás	Nógrád megyei foglalkoztatási paktum	Éghajlatváltozási Platform létrehozása	TOP projektmenedzsmeni feladatok	Fejlesztési, felújítási kiadások	Esélyek Háza	Finanszírozás megelőlegezése, Általános tartalék	Összesen	Bevétel	Egyenleg
										267 735
Január	20 416	266	3 189	5 931		1 835	8 048	39 685	16 843	244 893
Február	21 017	266	3 190	5 934		1 835		32 242	34 183	246 834
Március	21 006	1 766	3 189	5 934		1 835		33 730	17 293	230 397
Április	20 929	266	3 190	5 934		577		30 896	17 269	216 770
Május	22 531	266	3 189	5 934		577		32 497	17 152	201 425
Június	22 256	2 766		5 934	5 000	577		36 533	17 483	182 375
Július	20 829	266		5 934				27 029	17 152	172 498
Augusztus	21 279	2 266		5 934				29 479	17 153	160 172
Szeptember	24 391	267		5 934				30 592	16 767	146 347
Október	21 182	3 267		5 934	10 000			40 383	16 766	122 730
November	22 098	267		5 934				28 299	16 767	111 198
December	22 412	267		5 934	22 943		5 000	56 556	16 768	71 410
Összesen	260 346	12 196	15 947	71 205	37 943	7 236	13 048	417 921	221 596	
Várható maradvány		38 071		33 339				71 410		
MINDÖSSZESEN	260 346	50 267	15 947	104 544	37 943	7 236	13 048	489 331		

Nógrád Megye Önkormányzatának
2018., 2019., 2020., 2021. évi költségvetés mérlegei

2. számú tábla

Ssz.	Bevételek	2018. év E Ft.	2019. év E Ft.	2020. év E Ft.	2021. év E Ft.	Ssz.	Kiadások	2018. év E Ft.	2019. év E Ft.	2020. év E Ft.	2021. év E Ft.
1.a.	Helyi önkormányzat működésének általános támogatása	201 200	220 000	280 000	300 000	1.	Személyi juttatások	235 864	230 636	242 168	254 276
1.b.	Bérekompenzáció (2015 évről áthúzódó)	23				2.	Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó	47 845	48 870	51 314	56 445
2.	Működési célú központosított előirányzat, kiegészítő támogatás					3.	Dologi kiadások	105 496	108 925	114 372	125 809
3.	Megyei önkormányzatok rendkívüli támogatása					4.	Egyéb működési célú kiadások	4 930	3 500	3 500	3 500
4.	2018. évi működési támogatás megelőlegezése					5.	Következő évek kiadásai (működés)	71 410	19 852	10 722	4 594
5.	Működési bevételek	2 044									
6.	Működési célú támogatások államháztartáson belülről	32 486	90 918	61 378	64 389						
7.	Működési célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről										
I. Tárgyévi működési bevételek		235 753	310 918	341 378	364 389	I. Tárgyévi működési kiadások		465 545	411 783	422 076	444 624
8.	Működési jellegű pénzmaradvány	259 257	100 865	78 698	77 235						
Működési bevételek összesen		495 010	411 783	420 076	441 624	Működési kiadások összesen		465 545	411 783	422 076	444 624
9.	Felhalmozási célú támogatások államháztartáson belülről		6 500	18 000	20 000	6.	Beruházások	34 000	15 000	16 000	17 000
10.	Felhalmozási célú átvett pénzeszköz államháztartáson kívülről					7.	Felújítások		3 000	3 000	3 000
11.	Felhalmozási bevételek					8.	Egyéb felhalmozási célú kiadások	3 943			
						9.	Következő évek kiadásai (fejlesztés)				
II. Tárgyévi fejlesztési bevételek		-	6 500	18 000	20 000	II. Tárgyévi fejlesztési kiadások		37 943	18 000	19 000	20 000
12.	Fejlesztési pénzmaradvány	8 478	11 500	3 000	3 000						
Fejlesztési bevételek összesen		8 478	18 000	21 000	23 000	Fejlesztési kiadások		37 943	18 000	19 000	20 000
Bevételek mindösszesen		503 488	429 783	441 076	464 624	Kiadások mindösszesen		503 488	429 783	441 076	464 624

Többéves kihatással járó döntések számszerűsítése

Kimutatás az Európai Unió finanszírozásával megvalósuló programokról

Megnevezés	Nógrád megyei foglalkoztatási paktum (E Ft)	Éghajlat-változási platform létrehozása Nógrád megyében (E Ft)
2016. évben várható kiadás	10 662	1 744
2017. évben várható kiadás	18 194	10 175
2018. évben várható kiadás	16 629	18 081
2019. évben várható kiadás	9 129	
2020. évben várható kiadás	6 129	
2021. évben várható kiadás	3 730	
Összesen	64 473	30 000

a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program projektmenedzsmenti költségeiről

Adatok E Ft-ban

Ssz.	A támogatási kérelem azonosítószáma	Település	Projektmenedzsment költség összesen	Projekt megvalósulásának időtartama (hónap)	2017. évi kiadások	2018. évi kiadások	2019. évi kiadások	2020. évi kiadások
1	TOP-1.2.1-15-NG1-2016-00014	Nagylóc	1 118	17	313	0	805	0
2	TOP-1.2.1-15-NG1-2016-00019	Szurdokpüspöki	12 470	24	6 322	3 178	2 970	0
3	TOP-1.4.1-15-NG1-2016-00004	Sóshartyán	102	4	102	0	0	0
4	TOP-1.4.1-15-NG1-2016-00015	Jobbágyi	3 658	18	1 194	2 464	0	0
5	TOP-1.4.1-15-NG1-2016-00028	Kálló	3 112	16	886	1 113	1 113	0
6	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00004	Szarvasgede	203	16	150	53	0	0
7	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00005	Palotás	2 770	16	81	1 344	1 345	0
8	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00006	Egyházasdengeleg	1 143	16	915	228	0	0
9	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00008	Hollókő	1 746	16	1 746	0	0	0
10	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00009	Felsőtold	1 270	16	472	798	0	0
11	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00011	Alsótold	699	16	488	211	0	0
12	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00012	Kutasó	762	16	361	401	0	0
13	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00015	Kozárd	2 101	18	425	1 676	0	0
14	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00019	Szuha	2 374	16	1 788	586	0	0
15	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00020	Mátramindszent	1 746	16	977	769	0	0
16	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00023	Szécsényfelfalu	1 745	16	1 745	0	0	0
17	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00025	Mátraszele	1 918	16	611	1 307	0	0
18	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00026	Mátranovák	1 746	16	863	883	0	0
19	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00028	Drégelypalánk	4 064	33	759	1 652	1 653	0
20	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00031	Csécse	711	16	338	373	0	0
21	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00032	Terény	750	16	126	624	0	0
22	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00033	Nagylóc	1 715	17	102	806	807	0
23	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00039	Lucfalva	417	15	175	242	0	0
24	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00042	Mátraterenye (Homokterenye)	1 746	16	725	1 021	0	0

a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program projektmenedzsmenti költségeiről

Ssz.	A támogatási kérelem azonosítószáma	Település	Projektmenedzsment költség összesen	Projekt megvalósulásának időtartama (hónap)	2017. évi kiadások	2018. évi kiadások	2019. évi kiadások	2020. évi kiadások
25	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00043	Diósjenő	4 990	19	50	2 470	2 470	0
26	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00044	Órhalom	2 002	19	0	1 001	1 001	0
27	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00003	Bánk	495	17	210	285	0	0
28	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00005	Bánk	959	17	759	200	0	0
29	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00007	Vanyarc	1 562	17	640	922	0	0
30	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00008	Nógrádsáp	1 397	17	617	780	0	0
31	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00012	Jobbágyi	1 389	15	996	393	0	0
32	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00013	Jobbágyi	464	16	145	319	0	0
33	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00015	Jobbágyi	620	17	180	440	0	0
34	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00017	Dorogháza	1 542	17	1 302	240	0	0
35	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00019	Terény	1 486	17	890	596	0	0
36	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00021	Nógrádszakál	686	15	255	431	0	0
37	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00023	Dejtár	3 507	17	256	3 251	0	0
38	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00025	Buják	3 683	17	681	3 002	0	0
39	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00031	Somoskőújfalu	2 680	16	935	1 745	0	0
40	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00034	Felsőpetény	1 868	17	1 004	864	0	0
41	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00035	Borsosberény	693	17	290	403	0	0
42	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00038	Csécse	572	17	0	572	0	0
43	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00041	Romhány	1 245	17	1 059	186	0	0
44	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00044	Tereske	1 061	17	928	133	0	0
45	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00045	Mátramindszent	500	16	230	270	0	0
46	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00047	Kisbágyon	617	17	377	240	0	0
47	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00048	Kisbágyon	835	17	360	475	0	0
48	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00051	Héhalom	1 928	17	1 602	326	0	0
49	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00052	Szécsényfelfalu	381	14	220	161	0	0

a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program projektmenedzsmenti költségeiről

Ssz.	A támogatási kérelem azonosítószáma	Település	Projektmenedzsment költség összesen	Projekt megvalósulásának időtartama (hónap)	2017. évi kiadások	2018. évi kiadások	2019. évi kiadások	2020. évi kiadások
50	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00053	Zabar	1 397	17	437	960	0	0
51	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00054	Szilaspogony	1 067	17	581	486	0	0
52	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00055	Szarvasgede	1 657	17	939	718	0	0
53	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00056	Kishartyán	610	17	266	344	0	0
54	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00058	Mátranovák	2 032	17	942	1 090	0	0
55	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00059	Nemti	601	18	266	335	0	0
56	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00067	Lucfalva	1 020	18	699	321	0	0
57	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00068	Somoskőújfalu	535	18	149	386	0	0
58	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00080	Bárna	762	17	385	377	0	0
59	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00087	Márkháza	1 207	17	721	486	0	0
60	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00002	Nógrádsáp	1 041	17	532	509	0	0
61	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00004	Mátraszele	864	18	486	378	0	0
62	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00005	Karancslapujtő	1 587	17	1 309	278	0	0
63	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00006	Nemti	1 632	17	1 292	340	0	0
64	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00007	Szalmatercs	937	18	291	323	323	0
65	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00008	Órhalom	1 753	17	0	876	877	0
66	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00010	Tar	870	17	702	168	0	0
67	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00012	Cered	1 714	17	730	492	492	0
68	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00015	Mátramindszent	1 105	17	1 007	49	49	0
69	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00017	Mátranovák	1 048	17	635	206	207	0
70	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00018	Szügy	1 841	17	734	554	553	0
71	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00019	Diósjenő	4 585	17	882	1 852	1 851	0
72	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00020	Ványarc	749	17	0	375	374	0
73	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00021	Terény	775	17	364	206	205	0
74	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00022	Erdőkürt	635	15	442	97	96	0

a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program projektmenedzsmenti költségeiről

Ssz.	A támogatási kérelem azonosítószáma	Település	Projektmenedzsment költség összesen	Projekt megvalósulásának időtartama (hónap)	2017. évi kiadások	2018. évi kiadások	2019. évi kiadások	2020. évi kiadások
75	TOP-4.1.1-15-NG1-2016-00024	Héhalom	1 150	17	0	575	575	0
76	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00006	Cserhátsurány	1 232	19	270	962	0	0
77	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00009	Mátraterenye (Homokterenye)	1 019	18	470	549	0	0
78	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00010	Magyargéc	2 500	18	926	1 574	0	0
79	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00011	Vanyarc	1 461	19	313	574	574	0
80	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00013	Hont	444	17	444	0	0	0
81	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00015	Szurdokpüspöki	1 867	18	706	580	581	0
82	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00016	Tar	1 079	18	445	317	317	0
83	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00017	Somoskőújfalu	401	18	180	111	110	0
84	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00023	Patak	2 349	29	1 620	364	365	0
85	TOP-4.2.1-15-NG1-2016-00026	Szurdokpüspöki	1 397	18	670	364	363	0
Összesen első kör első ütem			134 171		56 485	57 610	20 076	-
86	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00062	Sámsonháza	622	14	224	199	199	0
87	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00081	Pusztaberki	1 143	14	562	290	291	0
88	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00100	Mohora	887	14	510	189	188	0
89	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00036	Egyházasgerge	368	14	0	184	184	0
90	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00040	Nemti	705	14	268	219	218	0
91	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00042	Szanda	915	14	571	172	172	0
92	TOP-1.1.1-15-NG1-2016-00016	Balassagyarmat	9 144	21	1 469	3 837	3 838	0
93	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00003	Héhalom	819	13	607	106	106	0
94	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00010	Bokor	870	13	538	332	0	0
95	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00014	Rákócziánya	980	14	158	411	411	0

a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program projektmenedzsmenti költségeiről

Ssz.	A támogatási kérelem azonosítószáma	Település	Projektmenedzsment költség összesen	Projekt megvalósulásának időtartama (hónap)	2017. évi kiadások	2018. évi kiadások	2019. évi kiadások	2020. évi kiadások
Összesen első kör második ütem			16 453	15	4 907	5 939	5 607	0
96	TOP-2.1.2-15-NG1-2016-00005	Rétság	11 557	31		5 779	5 778	
97	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00026	Kisbárkány	889	12		444	445	
98	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00049	Cered	1 080	12		540	540	
99	TOP-3.2.1-15-NG1-2016-00050	Mátraterenye	1 041	12		521	520	
100	TOP-2.1.3-15-NG1-2016-00007	Cserhátszentiván	745	12		372	373	
Összesen első kör harmadik ütem			15 312			7 656	7 656	0
Összesen			165 936		61 392	71 205	33 339	-

II.
A KÖZGYŰLÉS HATÁROZATAI

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

27/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányságnak a közbiztonság megszilárdítása érdekében végzett tevékenységéről készült beszámoló elfogadása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése megtárgyalta és elfogadta a közbiztonság helyzetéről, a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság által a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről és az azokkal kapcsolatos feladatokról szóló beszámolót. Egyben megköszöni a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányságnak a közbiztonság megszilárdítása érdekében végzett tevékenységét.

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

28/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság
Nógrád Megyei Kirendeltsége tevékenységéről készült
tájékoztató elfogadása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése megtárgyalta és elfogadta a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Nógrád Megyei Kirendeltsége tevékenységéről szóló tájékoztatót. Egyben megköszöni a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Nógrád Megyei Kirendeltsége tevékenységét.

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

29/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: a Nógrád Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztálya tevékenységéről, kiemelten a foglalkoztatás elősegítéséről, a munkanélküliség csökkentésének lehetőségeiről Nógrád megyében című tájékoztató elfogadása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése megtárgyalta és elfogadta a Nógrád Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztálya tevékenységéről, kiemelten a foglalkoztatás elősegítéséről, a munkanélküliség csökkentésének lehetőségeiről, valamint a közfoglalkoztatás szerepéről, hatásáról Nógrád megyében című tájékoztatót. Egyben megköszöni a Foglalkoztatási Főosztály tevékenységét

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

30/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: Jelentés a két ülés között történt főbb eseményekről, az átruházott hatáskörben hozott döntésekről és a közgyűlés ülésére készült előterjesztésekhez kapcsolódó bizottsági véleményekről, javaslatokról

HATÁROZATA

A testület a Pénzügyi és Ügyrendi Bizottság átruházott hatáskörben hozott döntéseit az 1-5. sz. mellékletek szerint elfogadja.

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

1. sz. melléklet

**Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének
Pénzügyi és Ügyrendi Bizottsága**

4/2018. (IV. 17.) PÜB.

Tárgy: Nógrád Megye Önkormányzatának
2017. évi közbeszerzési eljárásainak
statisztikai összegzése jóváhagyása

HATÁROZATA

1. A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Pénzügyi és Ügyrendi Bizottsága a Nógrád Megyei Önkormányzata 2017. évi közbeszerzési eljárásairól készült statisztikai összegezt e határozat melléklete szerint hagyja jóvá.

A bizottság felkéri a közgyűlés elnökét, hogy – a jegyző bevonásával – a jelen határozat mellékletét a Közbeszerzések Hatóságának küldje meg, továbbá gondoskodjon a Közbeszerzési Adatbázisban, valamint Nógrád Megyei Önkormányzata honlapján történő közzétételéről.

Határidő: 2018. május 31.

Felelős: Skuczi Nándor, a közgyűlés elnöke
Dr. Szabó József, megyei jegyző

2. A bizottság felkéri a közgyűlés elnökét, hogy a Közbeszerzések Hatósága esetleges további adatszolgáltatási igényének határidőben tegyen eleget, és erről a bizottság soron következő ülésén számoljon be.

Határidő: értelemszerűen

Felelős: Skuczi Nándor, a közgyűlés elnöke

Salgótarján, 2018. április 17.

Meló Ferenc
a bizottság elnöke

KÖZBESZERZÉSI ADATBÁZIS

Az éves statisztikai összegezés

Statisztikai összegezés az éves közbeszerzésekről a klasszikus ajánlatkérők vonatkozásában

I. szakasz: Ajánlatkérő

I.1) Név és címek

Hivatalos név: Nógrád Megye Önkormányzata		Nemzeti azonosítószám: ²	
Postai cím: Rákóczi út 36.			
Város: Salgótarján	NUTS-kód: HU313	Postai irányítószám: 3100	Ország: Magyarország

I.2) Az ajánlatkérő típusa

☐ Központi szintű	☐ Támogatott szervezet [Kbt. 5. § (2)-(3) bekezdés]
☒ Regionális/helyi szintű	☐ Egyéb:
☐ Közjogi szervezet	

I.3) Fő tevékenység

☒ Általános közszolgáltatások	☐ Lakásszolgáltatás és közösségi rekreáció
☐ Honvédelem	☐ Szociális védelem
☐ Közrend és biztonság	☐ Szabadidő, kultúra és vallás
☐ Környezetvédelem	☐ Oktatás
☐ Gazdasági és pénzügyek	☐ Egyéb tevékenység:
☐ Egészségügy	

II. szakasz: az ajánlatkérő közbeszerzéseire vonatkozó általános adatok

II.1) Az uniós értékhatárokat elérő vagy meghaladó becsült értékű közbeszerzések <i>(valamennyi mezőben érték kizárólag arab számmal adható meg, a szerződések összértékét HUF-ban)</i> Száma: 0 Összértéke: 0
II.2) Az uniós értékhatárok alatti becsült értékű közbeszerzések <i>(valamennyi mezőben érték kizárólag arab számmal adható meg, a szerződések összértékét HUF-ban)</i> Száma: 0 Összértéke: 0

III. szakasz: az ajánlatkérő közbeszerzéseire vonatkozó részletes adatok

III.1) A közbeszerzések összesítése *(kivéve a IV.1.1)-IV.1.2) és IV.1.4)-IV.1.5) pontokban megadott közbeszerzéseket)*

III.1.1) Árubeszerzés <i>(valamennyi mezőben érték kizárólag arab számmal adható meg, a szerződések értékét HUF-ban kell megadni)</i>
III.1.1.1) A Kbt. Második Része szerinti eljárások összesítése ²
☐ Nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
☐ Gyorsított nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0

- Meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Előzetes tájékoztatóval meghirdetett meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Előzetes tájékoztatóval meghirdetett tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Versenypárbeszéd/ Száma: 0 Összértéke: 0
- Innovációs partnerség / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0

A Kbt. Második Része szerinti összes árubeszerzés ²
 Száma: 0 Összértéke: 0

III.1.1.2) A Kbt. Harmadik Része szerinti eljárások összesítése ²

- A Kbt. 117. § szerinti saját beszerzési szabályok szerinti eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Előzetes/időszakos előzetes tájékoztatóval meghirdetett meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Előzetes/időszakos előzetes tájékoztatóval meghirdetett tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Versenypárbeszéd/ Száma: 0 Összértéke: 0
- Innovációs partnerség / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 113. § szerinti nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 113. § szerinti meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 113. § szerinti tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 115. § szerinti nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 115. § szerinti hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0

A Kbt. Harmadik Része szerinti összes árubeszerzés ²
 Száma: 0 Összértéke: 0

III.1.1.3) Az árubeszerzések fő tárgy szerinti CPV kódok alapján történő összesítése ²

A Kbt. Második Része

Fő CPV-kód: ¹[][] . [][] . [][] - [] / Száma: 0 Összértéke: 0

A Kbt. Harmadik Része

Fő CPV-kód: ¹[][] . [][] . [][] - [] / Száma: 0 Összértéke: 0

III.1.2) Építési beruházás (valamennyi mezőben érték kizárólag arab számmal adható meg, a szerződések értékét HUF-ban kell megadni)

III.1.2.1) A Kbt. Második Része szerinti eljárások összesítése ²

- Nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Előzetes tájékoztatóval meghirdetett meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Előzetes tájékoztatóval meghirdetett tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0

- Versenypárbeszéd/ Száma: 0 Összértéke: 0
- Innovációs partnerség / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0

A Kbt. Második Része szerinti összes építési beruházás ²
 Száma: 0 Összértéke: 0

III.1.2.2) A Kbt. Harmadik Része szerinti eljárások összesítése ²

- A Kbt. 117. § szerinti saját beszerzési szabályok szerinti eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Előzetes/idoszakos előzetes tájékoztatóval meghirdetett meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Előzetes/idoszakos előzetes tájékoztatóval meghirdetett tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Versenypárbeszéd/ Száma: 0 Összértéke: 0
- Innovációs partnerség / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 113. § szerinti nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 113. § szerinti meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 113. § szerinti tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 115. § szerinti nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 115. § szerinti hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0

A Kbt. Harmadik Része szerinti összes építési beruházás ²
 Száma: 0 Összértéke: 0

III.1.2.3) Az építési beruházások fő tárgy szerinti CPV kódok alapján történő összesítése ²

A Kbt. Második Része

Fő CPV-kód: ¹ [] . [] . [] - [] / Száma: 0 Összértéke: 0

A Kbt. Harmadik Része

Fő CPV-kód: ¹ [] . [] . [] - [] / Száma: 0 Összértéke: 0

III.1.3) Építési koncesszió (valamennyi mezőben érték kizárólag arab számmal adható meg, a szerződések értékét HUF-ban kell megadni)

III.1.3.1) A Kbt. Negyedik Része szerinti uniós értékhatárt elérő becsült értékű eljárások összesítése ²

- Hirdetmény közzétételével induló tárgyalás nélküli koncessziós beszerzési eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény közzétételével induló tárgyalás megtartásával lefolytatott koncessziós beszerzési eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény közzététele nélküli tárgyalás nélküli koncessziós beszerzési eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény nélküli tárgyalás megtartásával lefolytatott koncessziós beszerzési eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0

A Kbt. Negyedik Része szerinti uniós értékhatárt elérő becsült értékű összes építési koncesszió ²
 Száma: 0 Összértéke: 0

III.1.3.2) A Kbt. Negyedik Része szerinti nemzeti értékhatárt elérő becsült értékű eljárások összesítése ² (valamennyi mezőben érték kizárólag arab számmal adható meg, a szerződések értékét HUF-ban kell megadni)

- Hirdetmény közzétételével induló tárgyalás nélküli koncessziós beszerzési eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény közzétételével induló tárgyalás megtartásával lefolytatott koncessziós beszerzési eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény közzététele nélküli tárgyalás nélküli koncessziós beszerzési eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény nélküli tárgyalás megtartásával lefolytatott koncessziós beszerzési eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0

A Kbt. Negyedik Része szerinti nemzeti értékhatárt elérő becsült értékű összes építési koncesszió²

Száma: 0 Összértéke: 0

III.1.3.3) Az építési koncessziók fő tárgy szerinti CPV kódok alapján történő összesítése²

Uniós értékhatárt elérő építési koncessziók

Fő CPV-kód: ¹[][] . [][] . [][] - [][] - [][] / Száma: 0 Összértéke: 0

Nemzeti értékhatárt elérő építési koncessziók

Fő CPV-kód: ¹[][] . [][] . [][] - [][] - [][] / Száma: 0 Összértéke: 0

III.1.4) Szolgáltatásmegrendelés² (valamennyi mezőben érték kizárólag arab számmal adható meg, a szerződések értékét HUF-ban kell megadni)

III.1.4.1) A Kbt. Második Része szerinti eljárások összesítése²

- Nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Előzetes tájékoztatóval meghirdetett meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Előzetes tájékoztatóval meghirdetett tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Versenypárbeszéd/ Száma: 0 Összértéke: 0
- Innovációs partnerség / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0

A Kbt. Második Része szerinti összes szolgáltatásmegrendelés²

Száma: 0 Összértéke: 0

III.1.4.2) Az uniós értékhatárt elérő becsült értékű, Kbt. Harmadik Része szerinti eljárások összesítése² (a Kbt 3. mellékletében meghatározott szociális és egyéb szolgáltatások)

- A Kbt. 117. § szerinti saját beszerzési szabályok szerinti eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Előzetes/időszakos előzetes tájékoztatóval meghirdetett meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Előzetes/időszakos előzetes tájékoztatóval meghirdetett tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Versenypárbeszéd/ Száma: 0 Összértéke: 0
- Innovációs partnerség / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 113. § szerinti nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 113. § szerinti meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 113. § szerinti tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 115. § szerinti nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 115. § szerinti hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0

Az uniós értékhatárt elérő becsült értékű, Kbt. Harmadik Része szerinti összes szolgáltatásmegrendelés² (a Kbt 3. mellékletében meghatározott szociális és egyéb szolgáltatások)

Száma: 0 Összértéke: 0

III.1.4.3) Az uniós értékhatár alatti becült értékű, Kbt. Harmadik Része szerinti eljárások összesítése ²

- A Kbt. 117. § szerinti saját beszerzési szabályok szerinti eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Előzetes/időszakos előzetes tájékoztatóval meghirdetett meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Gyorsított tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Előzetes/időszakos előzetes tájékoztatóval meghirdetett tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Versenypárbeszéd/ Száma: 0 Összértéke: 0
- Innovációs partnerség / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 113. § szerinti nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 113. § szerinti meghívásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 113. § szerinti tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 115. § szerinti nyílt eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- A Kbt. 115. § szerinti hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0

Az uniós értékhatár alatti, Kbt. Harmadik Része szerinti összes szolgáltatásmegrendelés ²
Száma: 0 Összértéke: 0

III.1.4.4) A szolgáltatásmegrendelés fő tárgy szerinti CPV kódok alapján történő összesítése ²

A Kbt. Második Része

Fő CPV-kód: ¹ [] [] . [] [] . [] [] . [] [] - [] / Száma: 0 Összértéke: 0

Az uniós értékhatárt elérő becült értékű, Kbt. Harmadik Része szerinti összes szolgáltatásmegrendelés (a Kbt. 3. mellékletében meghatározott szociális és egyéb szolgáltatások)

Fő CPV-kód: ¹ [] [] . [] [] . [] [] . [] [] - [] / Száma: 0 Összértéke: 0

A Kbt. Harmadik Része

Fő CPV-kód: ¹ [] [] . [] [] . [] [] . [] [] - [] / Száma: 0 Összértéke: 0

III.1.5) Szolgáltatási koncesszió ² (valamennyi mezőben érték kizárólag arab számmal adható meg, a szerződések értékét HUF-ban kell megadni)**III.1.5.1) A Kbt. Negyedik Része szerinti uniós értékhatárt elérő becült értékű eljárások összesítése ²**

- Hirdetmény közzétételével induló tárgyalás nélküli koncessziós beszerzési eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény közzétételével induló tárgyalás megtartásával lefolytatott koncessziós beszerzési eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény közzététele nélküli tárgyalás nélküli koncessziós beszerzési eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény nélküli tárgyalás megtartásával lefolytatott koncessziós beszerzési eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0

A Kbt. Negyedik Része szerinti uniós értékhatárt elérő becült értékű összes szolgáltatási koncesszió ²

Száma: 0 Összértéke: 0

III.1.5.2) A Kbt. Negyedik Része szerinti nemzeti értékhatárt elérő becült értékű eljárások összesítése ² (valamennyi mezőben érték kizárólag arab számmal adható meg, a szerződések értékét HUF-ban kell megadni)

- Hirdetmény közzétételével induló tárgyalás nélküli koncessziós beszerzési eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény közzétételével induló tárgyalás megtartásával lefolytatott koncessziós beszerzési eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény közzététele nélküli tárgyalás nélküli koncessziós beszerzési eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0
- Hirdetmény nélküli tárgyalás megtartásával lefolytatott koncessziós beszerzési eljárás / Száma: 0 Összértéke: 0

A Kbt. Negyedik Része szerinti nemzeti értékhatárt elérő becült értékű összes szolgáltatási koncesszió ²

Száma: 0 Összértéke: 0

III.1.5.3) A szolgáltatási koncessziók fő tárgy szerinti CPV kódok alapján történő összesítése²

Uniós értékhatárt elérő szolgáltatási koncessziók

Fő CPV-kód: [] . [] . [] - [] / Száma: 0 Összértéke: 0

Nemzeti értékhatárt elérő szolgáltatási koncessziók

Fő CPV-kód: [] . [] . [] - [] / Száma: 0 Összértéke: 0

III.2) A tárgyalásos eljárások alapján megvalósított közbeszerzések összesítése

III.2.1) Árubeszerzés (valamennyi mezőben érték kizárólag arab számmal adható meg, a szerződések értékét HUF-ban kell megadni)

III.2.1.1) Az uniós értékhatárt elérő becsült értékű eljárások részletezése a Kbt. szerinti jogcím alapján²

Kbt. Második Része szerinti jogcímek

- Kbt. 85. § (2) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés c) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés d) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés e) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés c) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés d) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (4) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (4) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (4) bekezdés c) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (4) bekezdés d) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Az uniós értékhatár feletti árubeszerzések összesítése tárgyalásos eljárások esetében²

Száma: 0 Összértéke: 0

III.2.1.2) Az uniós értékhatár alatti becsült értékű eljárások részletezése a Kbt. szerinti jogcím alapján²

Kbt. Harmadik Része szerinti jogcímek

- Kbt. 85. § (2) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés c) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés d) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés e) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés c) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés d) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pont / Száma: 0 Összértéke: 0]
- Kbt. 98. § (4) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (4) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (4) bekezdés c) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (4) bekezdés d) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 113. § (1) bekezdés / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 114. § (9) bekezdés / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 115. § (1) bekezdés / Száma: 0 Összértéke: 0

Az uniós értékhatár alatti árubeszerzések összesítése tárgyalásos eljárások esetében²

Száma: 0 Összértéke: 0

III.2.2) Építési beruházás (valamennyi mezőben érték kizárólag arab számmal adható meg, a szerződések értékét HUF-ban kell megadni)

III.2.2.1) Az uniós értékhatárt elérő becsült értékű eljárások részletezése a Kbt. szerinti jogcím alapján ²

Kbt. Második Része szerinti jogcímek

- Kbt. 85. § (2) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés c) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés d) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés e) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés c) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés d) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (3) bekezdés / Száma: 0 Összértéke: 0

Az uniós értékhatár feletti építési beruházások összesítése tárgyalásos eljárások esetében ²

Száma: 0 Összértéke: 0

III.2.2.2) Az uniós értékhatár alatti becsült értékű eljárások részletezése a Kbt. szerinti jogcím alapján ²

Kbt. Harmadik Része szerinti jogcímek

- Kbt. 85. § (2) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés c) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés d) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés e) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés c) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés d) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (3) bekezdés / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 113. § (1) bekezdés / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 114. § (9) bekezdés / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 115. § (1) bekezdés / Száma: 0 Összértéke: 0

Az uniós értékhatár alatti építési beruházások összesítése tárgyalásos eljárások esetében ²

Száma: 0 Összértéke: 0

III.2.3) Szolgáltatásmegrendelés (valamennyi mezőben érték kizárólag arab számmal adható meg, a szerződések értékét HUF-ban kell megadni)

III.2.3.1) Az uniós értékhatárt elérő becsült értékű eljárások részletezése a Kbt. szerinti jogcím alapján ²

Kbt. Második Része

- Kbt. 85. § (2) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés c) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés d) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 85. § (2) bekezdés e) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés c) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
- Kbt. 98. § (2) bekezdés d) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 98. § (5) bekezdés / Száma: 0 Összértéke: 0

Az uniós értékhatár feletti szolgáltatásmegrendelések összesítése tárgyalásos eljárások esetében ²

Száma: 0 Összértéke: 0

III.2.3.2) Az uniós értékhatár alatti becsült értékű eljárások részletezése a Kbt. szerinti jogcím alapján ²

Kbt. Harmadik Része

Kbt. 85. § (2) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 85. § (2) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 85. § (2) bekezdés c) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 85. § (2) bekezdés d) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 85. § (2) bekezdés e) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 98. § (2) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 98. § (2) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 98. § (2) bekezdés c) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 98. § (2) bekezdés d) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 98. § (2) bekezdés e) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 98. § (5) bekezdés / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 113. § (1) bekezdés / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 114. § (9) bekezdés / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 115. § (1) bekezdés / Száma: 0 Összértéke: 0

Az uniós értékhatár alatti szolgáltatásmegrendelések összesítése tárgyalásos eljárások esetében ²

Száma: 0 Összértéke: 0

III.2.4) Építési koncesszió (valamennyi mezőben érték kizárólag arab számmal adható meg, a szerződések értékét HUF-ban kell megadni)

III.2.4.1) Az uniós értékhatárt elérő becsült értékű eljárások részletezése a Kbt. szerinti jogcím alapján ²

Kbt. Negyedik Része

Kbt. 118. § / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 128. § (1) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 128. § (1) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 129. § / Száma: 0 Összértéke: 0

Az uniós értékhatár feletti építési koncessziók összesítése tárgyalásos eljárások esetében ²

Száma: 0 Összértéke: 0

III.2.4.2) A nemzeti értékhatárt elérő becsült értékű eljárások részletezése a Kbt. szerinti jogcím alapján ²

Kbt. Negyedik Része

Kbt. 118. § / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 128. § (1) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 128. § (1) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 129. § / Száma: 0 Összértéke: 0

Az uniós értékhatár alatti építési koncessziók összesítése tárgyalásos eljárások esetében ²

Száma: 0 Összértéke: 0

III.2.5) Szolgáltatási koncesszió (valamennyi mezőben érték kizárólag arab számmal adható meg, a szerződések értékét HUF-ban kell megadni)

III.2.5.1) Az uniós értékhatárt elérő becsült értékű eljárások részletezése a Kbt. szerinti jogcím alapján ²

Kbt. Negyedik Része

Kbt. 118. § / Száma: 0 Összértéke: 0

Kbt. 128. § (1) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0

☐ Kbt. 128. § (1) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
☐ Kbt. 129. § / Száma: 0 Összértéke: 0
Az uniós értékhatár feletti szolgáltatási koncessziók összesítése tárgyalásos eljárások esetében ² Száma: 0 Összértéke: 0
III.2.5.2) A nemzeti értékhatárt elérő becsült értékű eljárások részletezése a Kbt. szerinti jogcím alapján² Kbt. Negyedik Része
☐ Kbt. 118. § / Száma: 0 Összértéke: 0
☐ Kbt. 128. § (1) bekezdés a) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
☐ Kbt. 128. § (1) bekezdés b) pont / Száma: 0 Összértéke: 0
☐ Kbt. 129. § / Száma: 0 Összértéke: 0
Az uniós értékhatár alatti szolgáltatási koncessziók összesítése tárgyalásos eljárások esetében ² Száma: 0 Összértéke: 0

IV. szakasz: Kiegészítő információk

IV.1) Kiegészítő információk² (valamennyi mezőben érték kizárólag arab számmal adható meg, a szerződések értékét HUF-ban kell megadni)

IV.1.1) A WTO Közbeszerzési Megállapodás (GPA) hatálya alá nem tartozó, az uniós értékhatárokat elérő vagy azt meghaladó értékű közbeszerzések² Száma: 0 Összértéke: 0
IV.1.2) A központosított közbeszerzési eljárásban beszerzett áruk/szolgáltatások² Összértéke: 0
IV.1.3) Elektronikus árlejtések² Száma: 0 Összértéke: 0
IV.1.4) Keretmegállapodások alapján megkötött szerződések² Száma: 0 Összértéke: 0
IV.1.5) Dinamikus beszerzési rendszerek alapján megkötött szerződések² Száma: 0 Összértéke: 0
IV.1.6) Környezetvédelmi szempontok (zöld közbeszerzés) szerinti közbeszerzések² ☐ Szerződéses feltételként meghatározott szempontok alapján / Száma: 0 Összértéke: 0 ☐ Értékelési szempontként meghatározott feltételek alapján / Száma: 0 Összértéke: 0 ☐ Műszaki leírásban meghatározott szempontok alapján / Száma: 0 Összértéke: 0 ☐ Alkalmassági feltételek körében meghatározott szempontok alapján / Száma: 0 Összértéke: 0 ☐ Alkalmassági feltételek körében meghatározott környezetvédelmi vezetési rendszerek alapján / Száma: 0 Összértéke: 0 Környezetvédelmi szempontok (zöld közbeszerzés) szerinti beszerzések összesítése ² Száma: 0 Összértéke: 0
IV.1.7) Szociális szempontok figyelembe vételével történt közbeszerzések² ☐ Szerződéses feltételként meghatározott szempontok alapján / Száma: 0 Összértéke: 0 ☐ Értékelési szempontként meghatározott feltételek alapján / Száma: 0 Összértéke: 0 ☐ Műszaki leírásban meghatározott szempontok alapján / Száma: 0 Összértéke: 0 ☐ Alkalmassági feltételek körében meghatározott szempontok alapján / Száma: 0 Összértéke: 0 ☐ Védett műhelyek számára fenntartott szerződések / Száma: 0 Összértéke: 0 Szociális szempontok szerinti beszerzések összesítése ² Száma: 0 Összértéke: 0

IV.1.8) Európai uniós alapokból finanszírozott közbeszerzések ²

Száma: 0 Összértéke: 0

IV.1.9) A mikro-, kis- és középvállalkozások által elnyert közbeszerzések ²

Száma: 0 Összértéke: 0

IV.1.10) A mikro-, kis- és középvállalkozások számára fenntartott közbeszerzések [Kbt. 114. § (1) bekezdés] ²

Száma: 0 Összértéke: 0

IV.2) Az összegezés feladásának dátuma: 2018. április 17.

¹ szükség szerinti számban ismétlje meg

² adott esetben

2. sz. melléklet

**Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének
Pénzügyi és Ügyrendi Bizottsága**

5/2018. (IV.17.) PÜB.

Tárgy: a Nógrád Megyei Tűzoltó Szövetség
289-1/2017. iktatószámú támogatásának
helyszíni ellenőrzéséről készült jelentés
jóváhagyása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Pénzügyi és Ügyrendi Bizottsága a Nógrád Megyei Tűzoltó Szövetség 289-1/2017. iktatószámú támogatásának helyszíni ellenőrzéséről szóló jelentést a határozat melléklete szerinti tartalommal megtárgyalta és jóváhagyólag tudomásul veszi.

Határidő: értelemszerű

Felelős: dr. Szabó József, megyei jegyző

Salgótarján, 2018. április 17.

Meló Ferenc
a bizottság elnöke

UNIVERSAL AUDIT KFT

3104 Salgótarján, Kölcsey út 19. Tel/Fax: 06 30/9832-484

Könyvvizsgálat, adótanácsadás, könyvelés, átvilágítás

Iktatószám: 289-1/2017

Ellenőrzés száma: H-2/2017

ELLENŐRZÉSI JELENTÉS

**a Nógrád Megyei Tűzoltó Szövetségnek a Nógrád Megyei Önkormányzati
Hivatal által jóváhagyott ellenőrzési program szerint
a 289-1/2017. iktatószámú támogatásának ellenőrzéséről**

Salgótarján, 2017. 12. 20.

Az ellenőrzésre kijelölt szervezeti egység:
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal

Az ellenőrzési program jóváhagyója:
Dr. Szabó József Nógrád Megyei Jegyző

Az ellenőrzést végző:
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal Belső Ellenőre
az Universal Audit Kft képviselőjében

Vizsgálatvezető neve és megbízólevelének száma:
Györiné Új Mária 248-3/2017.

Az ellenőrzés tárgya:
Nógrád Megyei Tűzoltó Szövetség 289-1/2017. iktatószámú támogatásának ellenőrzése a H-2/2017. számú ellenőrzés keretében

Az ellenőrzés célkitűzése:
a szabályoknak, valamint a működtetett gyakorlatnak az előírások szerinti megfelelése,
a céljelleggel nyújtott támogatás szabályozottsága, a bizonylatok teljes körűsége, a számviteli fegyelem érvényesülése, a kapcsolódó nyilvántartások vezetése

Az ellenőrzés típusa:
szabályszerűségi ellenőrzés

Jogszabályi felhatalmazás:

- A költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló többször módosított 370/2011. (XII.31) Kormányrendelet,
- Nógrád Megye Önkormányzata Belső Ellenőrzési Kézikönyve

Az ellenőrzött időszak:
2016.május 1.-2016. július 02.

Az ellenőrzés időtartama:
2017. november 1. – november 30.

Az ellenőrzés időigénye: 4 nap

Az ellenőrzés megállapításai:

A Nógrád Megyei Önkormányzat 2/2012. számú együttes RENDELKEZÉSE a céljelleggel nyújtott támogatásokról szabályozza a támogatások eljárási rendjét, ezen belül a Támogatási szerződés formátumát, az Elszámoló lapot, a NYILATKOZAT a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény szerinti összeférhetetlenség, illetve érintettség fennállásáról, vagy hiányáról szóló mellékletet, valamint a KÖZZÉTÉTELI KÉRELEM a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény 8.§ (1) bekezdés szerinti érintettségéről szóló mellékletet .

A Nógrád Megyei Tűzoltó Szövetség 289-1/2017. iktatószámú támogatásának ellenőrzése a H-2/2017. számú ellenőrzés keretében történt.

A vissza nem térítendő támogatás utólagos finanszírozással történt. A támogatás összege 20.000,-Ft volt, az összeget a támogató a 2017. évi költségvetéséről szóló önkormányzati rendeletében szereplő elkülönített keretéből támogatta.

A Támogatási szerződés, a NYILATKOZAT a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény szerinti összeférhetetlenség, illetve érintettség fennállásáról, vagy hiányáról szóló melléklet, az Elszámoló lap kitöltve és aláírva a RENDELKEZÉS-nek mindenben megfelelt.

A támogatási összeg felhasználása számlákkal dokumentált, a kifizetés ténye az készpénzes számlákkal alátámasztott.

Az eredeti dokumentációt áttekintettem, ellenőriztem. A Nógrád Megyei Tűzoltó Szövetség 289-1/2017. iktatószámú támogatásának ellenőrzése a H-2/2017. számú ellenőrzés keretében megállapítottam, hogy a Szent Flórián Napi ünnepség költségeinek részbeni finanszírozását szolgálta.

A Szent Flórián Napi ünnepség megrendezésének költségei közül egy számla fedezetét részben biztosította.

A felhasználás a célnak megfelelően történt, a Szent Flórián Napi ünnepség céljaira kerültek kifizetésre.

Hibát, hiányosságot nem állapítottam meg.

Győriné Új Mária
belső ellenőr

Záradék

Az ellenőrzési jelentés tartalmát megismertem, egy példányát átvettem. A költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII.31.) Kormányrendelet 42. § (2) bekezdése értelmében nyilatkozom arról, hogy

- észrevételt kívánok tenni* és azt a jelentés kézhezvételétől számított 15 munkanapon belül megküldöm az ellenőrzést végzőnek (a határidő elmulasztása egyetértésnek tekintendő);
- észrevételt nem kívánok tenni*:

A záradék visszajuttatásáról intézkedem.

Salgótarján, 2017. június 10.

.....
aláírás

*a megfelelő szöveget alá kell húzni

3. sz. melléklet

**Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének
Pénzügyi és Ügyrendi Bizottsága**

6/2018. (IV. 17.) PÜB.

Tárgy: a Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület 248-3/2017. iktatószámú támogatásának helyszíni ellenőrzéséről készült jelentés jóváhagyása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Pénzügyi és Ügyrendi Bizottsága a Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület 248-3/2017. iktatószámú támogatásának helyszíni ellenőrzéséről szóló jelentést a határozat melléklete szerinti tartalommal megtárgyalta és jóváhagyólag tudomásul veszi.

Határidő: értelemszerű

Felelős: dr. Szabó József, megyei jegyző

Salgótarján, 2018. április 17.

Meló Ferenc
a bizottság elnöke

UNIVERSAL AUDIT KFT

3104 Salgótarján, Kölcsey út 19. Tel/Fax: 06 30/9832-484

Könyvvizsgálat, adótanácsadás, könyvelés, átvilágítás

Iktatószám: 248-3/2017

Ellenőrzés száma: H-1/2017

ELLENŐRZÉSI JELENTÉS

**a Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesületnek a Nógrád Megyei
Önkormányzati Hivatal által jóváhagyott ellenőrzési program szerint
a 248-3/2017. iktatószámú támogatásának ellenőrzéséről**

Salgótarján, 2018. 01. 20.

Az ellenőrzésre kijelölt szervezeti egység:
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal

Az ellenőrzési program jóváhagyója:
Dr. Szabó József Nógrád Megyei Jegyző

Az ellenőrzést végző:
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal Belső Ellenőre
az Universal Audit Kft képviselőjében

Vizsgálatvezető neve és megbízólevelének száma:
Győriné Új Mária 802-1/2017.

Az ellenőrzés tárgya:
Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület 248-3/2017. iktatószámú támogatásának ellenőrzése a H-1/2017. számú ellenőrzés keretében

Az ellenőrzés célkitűzése:
a szabályoknak, valamint a működtetett gyakorlatnak az előírások szerinti megfelelése,
a céljelleggel nyújtott támogatás szabályozottsága, a bizonylatok teljes körűsége, a számviteli fejelem érvényesülése, a kapcsolódó nyilvántartások vezetése

Az ellenőrzés típusa:
szabályszerűségi ellenőrzés

Jogszabályi felhatalmazás:

- A költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló többször módosított 370/2011. (XII.31) Kormányrendelet,
- Nógrád Megye Önkormányzata Belső Ellenőrzési Kézikönyve

Az ellenőrzött időszak:
2016.május 1.-2016. július 02.

Az ellenőrzés időtartama:
2017. december 11-15.

Az ellenőrzés időigénye: 4 nap

Az ellenőrzés megállapításai:

A Nógrád Megyei Önkormányzat 2/2012. számú együttes RENDELKEZÉSE a céljelleggel nyújtott támogatásokról szabályozza a támogatások eljárási rendjét, ezen belül a Támogatási szerződés formátumát, az Elszámoló lapot, a NYILATKOZAT a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény szerinti összeférhetlenség, illetve érintettség fennállásáról, vagy hiányáról szóló mellékletet, valamint a KÖZZÉTÉTELI KÉRELEM a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény 8.§ (1) bekezdés szerinti érintettségéről szóló mellékletet .

A Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület 248-3/2017. iktatószámú támogatásának ellenőrzése a H-1/2017. számú ellenőrzés keretében történt.

A vissza nem térítendő támogatás utólagos finanszírozással történt. A támogatás összege 20.000,-Ft volt, az összeget a támogató a 2017. évi költségvetéséről szóló önkormányzati rendeletében szereplő elkülönített keretéből támogatta.

A Támogatási szerződés, a NYILATKOZAT a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény szerinti összeférhetlenség, illetve érintettség fennállásáról, vagy hiányáról szóló melléklet, az Elszámoló lap kitöltve és aláírva a RENDELKEZÉS-nek mindenben megfelelt.

A támogatási összeg felhasználása számlákkal dokumentált, a kifizetés ténye az készpénzes számlákkal alátámasztott.

Az eredeti dokumentációt áttekintettem, ellenőriztem. A Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület 248-3/2017. iktatószámú támogatásának ellenőrzése a H-1/2017. számú ellenőrzés keretében megállapítottam, hogy az 51. Magyar Nyelv Hete rendezvénysorozat költségeinek részbeni finanszírozását szolgálta.

A Magyar Nyelv Hete rendezvénysorozat megrendezésének költségei közül egy számla fedezetét részben biztosította.

A felhasználás a célnak megfelelően történt, a Magyar Nyelv Hete rendezvénysorozatra kerültek kifizetésre.

Hibát, hiányosságot nem állapítottam meg.

Győriné Új Mária
belső ellenőr

Záradék

Az ellenőrzési jelentés tartalmát megismertem, egy példányát átvettem. A költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII.31.) Kormányrendelet 42. § (2) bekezdése értelmében nyilatkozom arról, hogy

- észrevételt kívánok tenni* és azt a jelentés kézhezvételétől számított 15 munkanapon belül megküldöm az ellenőrzést végzőnek (a határidő elmulasztása egyetértésnek tekintendő);
- észrevételt nem kívánok tenni*:

A záradék visszajuttatásáról intézkedem.

Salgótarján, 2017. szeptember 30.

.....
aláírás

*a megfelelő szöveget alá kell húzni

4. sz. melléklet

**Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének
Pénzügyi és Ügyrendi Bizottsága**

7/2018. (IV.17.) PÜB.

Tárgy: a Nyugdíjasok Nógrád Megyei Szövetsége 470-3/2017. iktatószámú támogatásának helyszíni ellenőrzéséről készült jelentés jóváhagyása

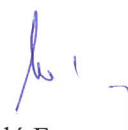
HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Pénzügyi és Ügyrendi Bizottsága a Nyugdíjasok Nógrád Megyei Szövetsége 470-3/2017. iktatószámú támogatásának helyszíni ellenőrzéséről szóló jelentést a határozat melléklete szerinti tartalommal megtárgyalta és jóváhagyólag tudomásul veszi.

Határidő: értelemszerű

Felelős: dr. Szabó József, megyei jegyző

Salgótarján, 2018. április 17.

Meló Ferenc
a bizottság elnöke

UNIVERSAL AUDIT KFT

3104 Salgótarján, Kölcsey út 19. Tel/Fax: 06 30/9832-484

Könyvvizsgálat, adótanácsadás, könyvelés, átvilágítás

Iktatószám: 470-3/2017

Ellenőrzés száma: H-3/2017

ELLENŐRZÉSI JELENTÉS

**a Nyugdíjasok Nógrád Megyei Szövetségének a Nógrád Megyei Önkormányzati
Hivatal által jóváhagyott ellenőrzési program szerint
a 470-3/2017. iktatószámú támogatásának ellenőrzéséről**

Salgótarján, 2018. 01. 23.

Az ellenőrzésre kijelölt szervezeti egység:
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal

Az ellenőrzési program jóváhagyója:
Dr. Szabó József Nógrád Megyei Jegyző

Az ellenőrzést végző:
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal Belső Ellenőre
az Universal Audit Kft képviselőjében

Vizsgálatvezető neve és megbízólevelének száma:
Győriné Új Mária 802-3/2017.

Az ellenőrzés tárgya:
Nyugdíjasok Nógrád Megyei Szövetsége 470-3/2017. iktatószámú támogatásának ellenőrzése a H-3/2017. számú ellenőrzés keretében

Az ellenőrzés célkitűzése:
a szabályoknak, valamint a működtetett gyakorlatnak az előírások szerinti megfelelése,
a céljelleggel nyújtott támogatás szabályozottsága, a bizonylatok teljes körűsége, a számviteli fejelem érvényesülése, a kapcsolódó nyilvántartások vezetése

Az ellenőrzés típusa:
szabályszerűségi ellenőrzés

Jogszabályi felhatalmazás:

- A költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló többször módosított 370/2011. (XII.31) Kormányrendelet,
- Nógrád Megye Önkormányzata Belső Ellenőrzési Kézikönyve

Az ellenőrzött időszak:
2017. május 1.-2017. augusztus 31.

Az ellenőrzés időtartama:
2017. december 16 -20.

Az ellenőrzés időigénye: 4 nap

Az ellenőrzés megállapításai:

A Nógrád Megyei Önkormányzat 2/2012. számú együttes RENDELKEZÉSE a céljelleggel nyújtott támogatásokról szabályozza a támogatások eljárási rendjét, ezen belül a Támogatási szerződés formátumát, az Elszámoló lapot, a NYILATKOZAT a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény szerinti összeférhetetlenség, illetve érintettség fennállásáról, vagy hiányáról szóló mellékletet, valamint a KÖZZÉTÉTELI KÉRELEM a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény 8.§ (1) bekezdés szerinti érintettségéről szóló mellékletet .

A Nyugdíjasok Nógrád Megyei Szövetsége 470-3/2017. iktatószámú támogatásának ellenőrzése a H-3/2017. számú ellenőrzés keretében történt.

A vissza nem térítendő támogatás utólagos finanszírozással történt. A támogatás összege 30.000,-Ft volt, az összeget a támogató a 2017. évi költségvetéséről szóló önkormányzati rendeletében szereplő elkülönített keretéből támogatta.

A Támogatási szerződés, a NYILATKOZAT a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény szerinti összeférhetetlenség, illetve érintettség fennállásáról, vagy hiányáról szóló melléklet, az Elszámoló lap kitöltve és aláírva a RENDELKEZÉS-nek mindenben megfelelt.

A támogatási összeg felhasználása számlákkal dokumentált, a kifizetés ténye az készpénzes számlákkal alátámasztott.

Az eredeti dokumentációt áttekintettem, ellenőriztem. A Nyugdíjasok Nógrád Megyei Szövetsége 470-3/2017. iktatószámú támogatásának ellenőrzése a H-3/2017. számú ellenőrzés keretében megállapítottam, hogy a VII. Nyugdíjasok Országos Könnözőzenei Találkozója költségeinek részbeni finanszírozását szolgálta. A VII. Nyugdíjasok Országos Könnözőzenei Találkozója megrendezésének költségei közül két számla fedezetét részben biztosította.

A felhasználás a célnak megfelelően történt, a VII. Nyugdíjasok Országos Könnözőzenei Találkozója céljaira kerültek kifizetésre.

Hibát, hiányosságot nem állapítottam meg.

Győriné Új Mária
belső ellenőr

Záradék

Az ellenőrzési jelentés tartalmát megismertem, egy példányát átvettem. A költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII.31.) Kormányrendelet 42. § (2) bekezdése értelmében nyilatkozom arról, hogy

- észrevételt kívánok tenni* és azt a jelentés kézhezvételétől számított 15 munkanapon belül megküldöm az ellenőrzést végzőnek (a határidő elmulasztása egyetértésnek tekintendő);
- észrevételt nem kívánok tenni*:

A záradék visszajuttatásáról intézkedem.

Salgótarján, 2017. szeptember 30 .

.....
aláírás

*a megfelelő szöveget alá kell húzni

5. sz. melléklet

**Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének
Pénzügyi és Ügyrendi Bizottsága**

8/2018. (IV. 17.) PÜB.

Tárgy: Nógrád Megye Önkormányzata, a nemzetiségi önkormányzatok 2016. éves költségvetési beszámolója megalapozottságának vizsgálatára irányuló ellenőrzési jelentés jóváhagyása

HATÁROZATA

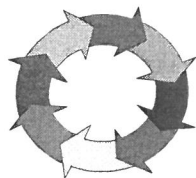
A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Pénzügyi és Ügyrendi Bizottsága Nógrád Megye Önkormányzata, a nemzetiségi önkormányzatok 2016. éves költségvetési beszámolója megalapozottságának vizsgálatára irányuló ellenőrzési jelentést a határozat melléklete szerinti tartalommal megtárgyalta és jóváhagyólag tudomásul veszi.

Határidő: értelemszerű

Felelős: dr. Szabó József, megyei jegyző

Salgótarján, 2018. április 17.

Meló Ferenc
a bizottság elnöke

UNIVERSAL AUDIT KFT

3104 Salgótarján, Kölcsey út 19. Tel/Fax: 06 30/9832-484

Könyvvizsgálat, adótanácsadás, könyvelés, átvilágítás

Iktatószám: /2017

Ellenőrzés száma: H-4/2017

ELLENŐRZÉSI JELENTÉS

a Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal által jóváhagyott ellenőrzési
program szerint
a Nógrád Megyei Önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzatok 2016. éves
költségvetési beszámolójának megalapozottsága

Salgótarján, 2017. 06. 14.

Az ellenőrzésre kijelölt szervezeti egység:
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal

Az ellenőrzési program jóváhagyója:
Dr. Szabó József Nógrád Megyei Jegyző

Az ellenőrzést végző:
Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal Belső Ellenőre
az Universal Audit Kft képviselőjében

Vizsgálatvezető neve és megbízólevelének száma:
Győriné Új Mária 802-4 /2017.

Az ellenőrzés tárgya:
a Nógrád Megyei Önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzatok 2016. éves költségvetési beszámolójának megalapozottsága a H-4/2016. számú ellenőrzés keretében

Az ellenőrzés célkitűzése:
a szabályoknak, valamint a működtetett gyakorlatnak az előírások szerinti megfelelése,
a számviteli fejelem érvényesülése, a kapcsolódó nyilvántartások vezetése

Az ellenőrzés típusa:
szabályszerűségi ellenőrzés

Jogsabályi felhatalmazás:

- A költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló többször módosított 370/2011. (XII.31) Kormányrendelet,
- Nógrád Megye Önkormányzata Belső Ellenőrzési Kézikönyve

Az ellenőrzött időszak:
2016. január 1.-2016. december 31.

Az ellenőrzés időtartama:
2017. április 14. - június 14.

Az ellenőrzés időigénye: 10 nap

AZ ELLENŐRZÉS MEGÁLLAPÍTÁSAI :

Elvégeztem Nógrád Megye Önkormányzata , Nógrád Megye Önkormányzati Hivatala, Nógrád Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat, Nógrád Megyei Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat 2016. évi mérleg-jelentéseinek, összeállított, összevont eredménykimutatásainak,, intézményi szintű éves költségvetési beszámolóinak, és rendeleteinek vizsgálatát.

A vezetés felelőssége az éves beszámolóért

Az egyszerűsített összevont éves költségvetési beszámolónak a számviteli törvényben, valamint az államháztartás szervezeti beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló kormányrendeletben foglaltak és a Magyarországon elfogadott általános számviteli elvek szerint történő elkészítése és valós bemutatása az Önkormányzatok felelőssége. Ez a felelősség magában foglalja az akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításoktól mentes éves költségvetési beszámoló elkészítése és valós bemutatása szempontjából releváns belső kontrollok kialakítását, bevezetését, fenntartását; a megfelelő számviteli politika kiválasztását és alkalmazását, valamint az adott körülmények között ésszerű számviteli becslések elkészítését.

A belső ellenőr felelőssége

A belső ellenőr felelőssége az egyszerűsített összevont éves költségvetési beszámoló véleményezése az elvégzett vizsgálat alapján.

A vizsgálatot a Magyarországon érvényes – törvények és egyéb jogszabályok alapján hajtottam végre. A fentiek megkövetelik, hogy megfeleljek bizonyos etikai követelményeknek, valamint hogy a vizsgálatot úgy tervezem meg és végezzem el, hogy kellő bizonyosságot szerezzek arról, hogy az éves költségvetési beszámolók nem tartalmaznak lényeges hibás állításokat.

A vizsgálat magában foglalja olyan eljárások végrehajtását, amelyek célja bizonyítékot szerezni az éves költségvetési beszámolóban szereplő összegekről és közzétételekről. A kiválasztott eljárások, beleértve az éves beszámoló akár csalásból, akár hibából eredő, lényeges hibás állításai kockázatának felmérését is, a belső ellenőr megítélésétől függenek. A kockázatok ilyen felmérésekor az éves költségvetési beszámoló elkészítése és valós bemutatása szempontjából releváns belső ellenőrzés azért mérlegeli, hogy olyan vizsgálati eljárásokat tervezzen meg, amelyek az adott körülmények között megfelelőek, de nem azért, hogy a belső, folyamatba épített ellenőrzés hatékonyságára vonatkozóan véleményt mondjon.

A vizsgálat magában foglalja továbbá az alkalmazott számviteli alapelvek megfelelőségének és a gazdálkodásért felelősök számviteli becslései ésszerűségének, valamint az éves költségvetési beszámoló átfogó bemutatásának értékelését.

A vizsgálat során megállapítottam, hogy Nógrád Megye Önkormányzata, Nógrád Megye Önkormányzati Hivatala, Nógrád Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat, Nógrád Megyei Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat 2016. évi mérleg-jelentését, összeállított, eredménykimutatását, intézményi szintű éves költségvetési beszámolóit, a rendelet-tervezetét annak részeit és tételeit, azok könyvelési és bizonylati alátámasztását az előírásoknak megfelelően elkészítette. Ennek alapján elegendő és megfelelő bizonyosságot szereztem arról, hogy az éves költségvetési beszámolókat a számviteli törvényben, illetve az államháztartás szervezeti beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló Kormányrendeletben foglaltak és az általános számviteli elvek szerint készítették el.

Véleményem szerint az éves költségvetési beszámoló Nógrád Megye Önkormányzata, Nógrád Megye Önkormányzati Hivatala, Nógrád Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat, Nógrád Megyei Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat 2016. évi költségvetése teljesítéséről, a 2016. december 31-én fennálló vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad.

A Nemzetiségi Önkormányzatok (a Nógrád Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat és a Nógrád Megyei Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat) és a Nógrád Megyei Önkormányzat együttműködésének szabályozása, a működési feltételek biztosítása megfelelt a jogszabályi előírásoknak.

Mindkét Nemzetiségi Önkormányzat rendelkezett hatályos együttműködési megállapodással a Nógrád Megyei Önkormányzattal történő együttműködésre. A felek megkötött együttműködési megállapodásainál a Nek. tv.-ben meghatározott határidővel előírt felülvizsgálatát elvégezték.

A Nemzetiségi Önkormányzatok 2016. évi költségvetésének és zárszámadásának tartalma, jóváhagyása, valamint a kapcsolódó 2016. évi adatszolgáltatás szabályszerűsége megfelelt a jogszabályi előírásoknak. A Nemzetiségi Önkormányzatok elnökei a 2016. évi költségvetési és zárszámadási határozat tervezetét az Áht.-ben meghatározott határidőben benyújtották a Megyei Közgyűlésnek. A költségvetési határozattervezet előterjesztésekor az Áht.-ben előírtak szerint az Önkormányzat részére tájékoztatásul bemutatták szöveges indokollással a Nemzetiségi Önkormányzatok költségvetési mérlegét közgazdasági tagolásban és az előirányzat-felhasználási tervét. A Nemzetiségi

Önkormányzatok 2016. évi költségvetéséről és zárszámadásáról a Megyei Önkormányzat határozatot hozott és elfogadta a 2016. évi elemi beszámolót.

A 2016. költségvetési évre vonatkozó kincstári adatszolgáltatási kötelezettségeket előírt határidőben teljesítették.

A gazdálkodás szabályozottsága a jogszabályi követelményeknek megfelelt.

Győriné Új Mária
belső ellenőr

Záradék

Az ellenőrzési jelentés tartalmát megismertem, egy példányát átvettem. A költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII.31.) Kormányrendelet 42. § (2) bekezdése értelmében nyilatkozom arról, hogy

- észrevételt kívánok tenni* és azt a jelentés kézhezvételétől számított 15 munkanapon belül megküldöm az ellenőrzést végzőnek (a határidő elmulasztása egyetértésnek tekintendő);
- észrevételt nem kívánok tenni*:

A záradék visszajuttatásáról intézkedem.

Salgótarján, 2017. június 14.

.....
aláírás

*a megfelelő szöveget alá kell húzni

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

31/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: Nógrád Megye Önkormányzata 2017. évi költségvetésének V. számú módosításáról szóló önkormányzati rendelet végrehajtásával kapcsolatos intézkedés

HATÁROZATA

A közgyűlés felkéri a Nógrád megyei jegyzőt, hogy a 2017. évi költségvetésről szóló 1/2017. (I. 26.) önkormányzati rendelet hatályos szövegét a testület 2018. április 26-án elfogadott módosításával foglalja egységes szerkezetbe, majd a megyei önkormányzat honlapján és a Nemzeti Jogszabálytárban a 2018. április 26-án elfogadott módosítás mellett tegye közzé.

Határidő: a rendelet kihirdetését követő 5. munkanap

Felelős: dr. Szabó József, Nógrád megyei jegyző

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

32/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: Nógrád Megye Önkormányzata 2017. évi költségvetésének végrehajtásáról, vagyonkimutatásáról és költségvetési beszámolójáról szóló önkormányzati rendelettel összefüggő intézkedések

HATÁROZATA

A közgyűlés felkéri a Nógrád megyei jegyzőt, hogy Nógrád Megye Önkormányzata 2017. évi költségvetésének végrehajtásáról, vagyonkimutatásáról és költségvetési beszámolójáról szóló, 2018. április 26-án elfogadott önkormányzati rendeletet a megyei önkormányzat honlapján és a Nemzeti Jogszabálytárban tegye közzé.

Határidő: a rendelet kihirdetését követő 5. munkanap

Felelős: dr. Szabó József, Nógrád megyei jegyző

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

33/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: Nógrád Megye Önkormányzata 2018. évi költségvetésének I. számú módosításáról szóló önkormányzati rendelet végrehajtásával kapcsolatos intézkedés

HATÁROZATA

A közgyűlés felkéri a Nógrád megyei jegyzőt, hogy a 2018. évi költségvetésről szóló 2/2018. (I. 25.) önkormányzati rendelet hatályos szövegét a testület 2018. április 26-án elfogadott módosításával foglalja egységes szerkezetbe, majd a megyei önkormányzat honlapján és a Nemzeti Jogszabálytárban a 2018. április 26-án elfogadott módosítás mellett tegye közzé.

Határidő: a rendelet kihirdetését követő 5. munkanap

Felelős: dr. Szabó József, Nógrád megyei jegyző

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

34/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: a 2017. évi összefoglaló éves ellenőrzési jelentés jóváhagyása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése a belső ellenőrzés által 2017. évben végzett tevékenység bemutatását jelen határozat I. sz. melléklete, a belső kontrollrendszer működésének értékelését a II. sz. melléklete szerinti tartalommal megtárgyalta, és azt a 2017. évi összefoglaló éves ellenőrzési jelentésként jóváhagyja.

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal
Belső Ellenőre

**A BELSŐ ELLENŐRZÉS ÁLTAL
VÉGZETT TEVÉKENYSÉG BEMUTATÁSA
2017. ÉV**

Összeállította:

Győriné Új Mária
belső ellenőr

Salgótarján, 2018. április 11.

a) Az ellenőrzési tervben foglalt feladatok teljesítésének értékelése, a tervtől való eltérések indoka

Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Pénzügyi és Ügyrendi Bizottsága (a továbbiakban: Bizottság) 11/2016. (XII. 6.) PÜB sz. határozattal fogadta el a 2017. évi ellenőrzési tervet. Az ellenőrzési tervet a Nemzetiségi Önkormányzatok is megtárgyalták és elfogadták. Az ellenőrzési terv az előző évek tapasztalatai alapján került beterjesztésre, a feladatellátás munkafolyamataihoz kapcsolódó kockázati tényezők elemzése alapján. Éves szinten belső ellenőrzésre fordítható időkeret összesen 24 nap, melyből 4 nap dokumentálásra, beszámolásra, 10 nap szabályszerűségi ellenőrzés végzésére került meghatározásra, 10 nap pedig tanácsadói tevékenységre. A tervezett ellenőrzések ütemszerűen teljesültek.

Az éves ellenőrzési terv két területre fókuszált. Az egyik a szabályszerűségi ellenőrzés keretén belül a céljelleggel nyújtott támogatások ellenőrzése, a másik a tanácsadói tevékenység.

A céljelleggel nyújtott támogatások ellenőrzéséhez véletlenszerűen kiválasztásra került három támogatás esetében a támogatás összegével történő pénzügyi elszámolás helyszíni vizsgálat tárgyát képezte. Az ellenőrzés hibát, hiányosságot nem tárt fel. A támogatásértékű kiadás teljesítése során a teljesítésigazolási és az érvényesítési kontrollok megfelelően működtek. A teljesítésigazoló és az érvényesítő a törvény előírásai és az operatív gazdálkodási szabályzat alapján jogszerűen látták el a folyamatba épített ellenőrzési feladatokat.

Az alábbi táblázat tartalmazza a végzett vizsgálat körét:

Tárgy	Cél	Módszer
Nógrád Megyei Tűzoltó Szövetség 289-1/2017. iktatószámú Támogatási Szerződés alapján kapott támogatása	a céljelleggel nyújtott támogatás szabályozottsága, a bizonylatok teljes körűsége, a számviteli fegyelem érvényesülése, a kapcsolódó nyilvántartások vezetése	tételes ellenőrzés
Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület 248-3/2017. iktatószámú Támogatási Szerződés alapján kapott támogatása	a céljelleggel nyújtott támogatás szabályozottsága, a bizonylatok teljes körűsége, a számviteli fegyelem érvényesülése, a kapcsolódó nyilvántartások vezetése	tételes ellenőrzés
Nyugdíjasok Nógrád Megyei Szövetsége 470-3/2017. iktatószámú Támogatási Szerződés alapján kapott támogatása	a céljelleggel nyújtott támogatás szabályozottsága, a bizonylatok teljes körűsége, a számviteli fegyelem érvényesülése, a kapcsolódó nyilvántartások vezetése	tételes ellenőrzés

A korábbi évek tapasztalatai alapján 2017-ben is nagy hangsúlyt kapott a tanácsadói tevékenység. Ennek oka a következő volt: az önkormányzat beszámolóját a hatályos jogszabályok alapján könyvvizsgálóval nem szükséges auditálni, azonban célszerű volt, hogy a beszámoló is kerüljön leellenőrzésre. A tanácsadás időkerete terhére az előzőekben nevesített pénzügyi elszámolás ellenőrzése is beépítésre került a munkaprogramba. Hangsúlyozni szükséges, hogy pénzügyi elszámolás ellenőrzéséről van szó, és nem beszámoló auditálásáról, így összeférhetetlenség nem állt fenn. A beszámolók ellenőrzésének köre nem csak Nógrád Megye Önkormányzatára és a Nógrád Megyei Önkormányzati

Hivatalra terjedt ki, hanem a Nógrád Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzatra és a Nógrád Megyei Szlovák Nemzetiségi Önkormányzatra is.

Az ellenőrzések során büntető, szabálysértési, kártérítési, illetve fegyelmi eljárás megindítására okot adó cselekmény nem volt.

A leírtak alapján, az éves ellenőrzési terv végrehajtása megtörtént.

Az ellenőrzési feladat a Belső Ellenőrzési Kézikönyvben foglaltak szerint került ellátásra, amely a tevékenységet meghatározó központi jogszabályok – az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény, a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet – vonatkozó rendelkezései, valamint a Nemzetgazdasági Minisztérium által közzétett minta alapján tartalmazza a helyi követelményeket.

b) Az ellenőrzések minősége, személyi és tárgyi feltételei, tevékenységet akadályozó és elősegítő tényezők

Az ellenőrzésre fordítható időkapacitás az éves terv alapján 24 nap volt, mely magában foglalta a dokumentálás, beszámolás, tervezés időalapját is. Az ezekkel a tevékenységekkel csökkentett időkapacitásból 10 nap ellenőrzésre és 10 nap tanácsadói tevékenységre került felhasználásra.

Az ellenőrzési jelentés-tervezetek összeállításánál érvényesült az igényességre, a kellő részletességre és szakmai megalapozottságra való törekvés. Az ellenőrzések végrehajtása ütemszerű volt.

A vizsgálatok a programban meghatározottak szerint zajlottak, a helyszínelések nyitó megbeszéléssel indultak, és záró tárgyaláson történő egyeztetéssel fejeződtek be.

A belső ellenőrzési feladatot polgári jogviszony keretében az UNIVERSAL AUDIT Kft. látja el, munkavégzésre jogosult Győriné Új Mária. Az ellenőr a tevékenység folytatásához a jogszabályban meghatározott szakirányú felsőfokú végzettséggel, illetve gyakorlattal rendelkezik, valamint eleget tett a regisztrációs kötelezettségének.

A feladatellátás tárgyi körülményeiről – a szerződés alapján – a belső ellenőr gondoskodik.

A belső ellenőr szervezeti és funkcionális függetlensége biztosítva volt, összeférhetlenségi esetre nem került sor, belső ellenőri jogokkal kapcsolatos esetleges korlátozás nem történt, a belső ellenőrzés végrehajtását akadályozó tényező szintén nem merült fel.

c) Tanácsadói tevékenység

Tanácsadói tevékenység keretén belül került sor a 2016. évi beszámoló ellenőrzésére.

Nógrád Megyei Jegyző

**A BELSŐ KONTROLLRENDSZER
MŰKÖDÉSÉNEK ÉRTÉKELÉSE
2017. ÉV**

Összeállította:

dr. Szabó József

Salgótarján, 2018. április 12.

a) A belső kontrollrendszer szabályszerűségének, gazdaságosságának, hatékonyságának és eredményességének növelése, javítása érdekében tett fontosabb javaslatok, intézkedések

A belső kontrollrendszer szabályszerűségének biztosítása érdekében 2017. évben is áttekintésre kerültek a szabályzatok abból a célból, hogy módosításuk indokolt-e. A kötelezettségvállalás, pénzügyi ellenjegyzés, jogi ellenjegyzés, teljesítés igazolása, érvényesítés és utalványozás gyakorlásának módjáról, eljárási és dokumentálási részletszabályairól, valamint az ezeket végző személyek kijelöléséről szóló szabályzat több alkalommal került átdolgozásra a személyi változások következtében. A 131-2/2017. iktatószámú, 3/2017 együttes rendelkezés 2017. szeptember 24-én lépett hatályba. A munkaköri leírások a Területfejlesztési Operatív Program pályázataihoz kapcsolódó projektmenedzsmenti feladatok ellátása következtében kerültek módosításra az év folyamán.

2017. évben – a 370/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet 12. §-a alapján – a megyei jegyző és a Közgazdasági és Koordinációs Osztály Vezetője részt vett a belső kontrollrendszer témakörében az államháztartásért felelős miniszter által meghatározott továbbképzésen. A képzés két évente kötelező, így 2019-ben válik aktuálissá.

b) A belső kontrollrendszer öt elemének értékelése

1. KONTROLLKÖRNYEZET értékelése:

A kontrollkörnyezet a teljes kontrollrendszer alapja. Biztosítja a fegyelmet és a szervezeti felépítést, valamint azt a „légkört”, amely befolyásolja a belső kontroll általános minőségét. Átfogóan hat arra, hogyan határozzuk meg a stratégiát és célokat, a kontrolltevékenységek strukturáltságát.

- 1.1. Célok és szervezeti felépítés: az önkormányzat feladatait, céljait a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény rögzíti. A sarkalatos törvény alapján került kialakításra a hivatal átlátható struktúrája, felépítése, maximálisan igazodva a költségvetési keretekhez.
- 1.2. Belső szabályzatok: a szabályzatok felülvizsgálata folyamatos, indokolt esetben módosításuk megtörténik.
- 1.3. Feladat-, és felelősségi körök: a munkaköri leírások egyértelműen meghatározzák a feladatokat és a felelősségi viszonyokat.
- 1.4. A folyamatok meghatározása és dokumentálása: a munkafolyamatok rögzítettek, a dokumentáció zárt rendszerű, nyomon követhető.
- 1.5. Humán-erőforrás: a központi költségvetési támogatást figyelembe véve került meghatározásra a hivatal létszám előirányzata, azonban a leterheltség néhány munkaterületen feszültséget okoz.
- 1.6. Etikai értékek és integritás: magas szakmai követelmény és igényesség; tekintettel a hivatal létszámára a feladatok integritása szükségszerű. A közgyűlés a 37/2012. (IV. 26.) Kgy. határozatával elfogadta a hivatal hivatásetikai alapelveinek és etikai eljárásának meghatározásáról szóló dokumentumot.

2. KOCKÁZATKEZELÉS értékelése:

A kockázatkezelési rendszeren belül fel kell mérni és meg kell állapítani a költségvetési szerv tevékenységében, gazdálkodásában rejlő kockázatokat, valamint meg kell határozni az egyes kockázatokkal kapcsolatban a szükséges intézkedéseket, valamint azok teljesítésének folyamatos nyomon követése módját.

- 2.1. A kockázatok meghatározása és felmérése: az éves ellenőrzési tervben rögzítésre kerültek a kockázatok.
- 2.2. A kockázatok elemzése: szintén az éves ellenőrzési terv tartalmazza a kockázatok súlyozását, átlagát.
- 2.3. A kockázatok kezelése: a 18/2012. számú főjegyzői rendelkezés tartalmazza a kockázatkezelési szabályzatot.
- 2.4. A kockázatkezelés teljes folyamatának felülvizsgálata: a 18/2012. számú főjegyzői rendelkezés 2. számú függeléke tartalmazza a hivatal kockázati térképét. Ez magában foglalja
 - = a bekövetkezés valószínűsége alacsony, szervezetre gyakorolt hatása magas;
 - = a bekövetkezés valószínűsége alacsony, szervezetre gyakorolt hatása alacsony;
 - = a bekövetkezés valószínűsége magas, szervezetre gyakorolt hatása alacsony;
 - = a bekövetkezés valószínűsége magas, szervezetre gyakorolt hatása magas folyamatokat.
- 2.5. Csalás, korrupció: folyamatos zárt rendszere miatt alacsony valószínűségű.

3. KONTROLLTEVÉKENYSÉGEK értékelése:

A költségvetési szerv vezetője köteles a szervezeten belül kontrolltevékenységeket kialakítani, melyek biztosítják a kockázatok kezelését, hozzájárulnak a szervezet céljainak eléréséhez. A kontrolltevékenység részeként minden tevékenységre vonatkozóan biztosítani kell a folyamatba épített, előzetes, utólagos és vezetői ellenőrzést.

- 3.1. Kontrollstratégiák és módszerek: a kontrolltevékenységek azok az eszközök, eljárások, mechanizmusok, amelyeket a szervezet vezetése annak érdekében hozott létre, hogy elősegítse a szervezet célkitűzéseinek elérését. A folyamatba épített kontrollok súlya megnövekedett.
- 3.2. Feladatkörök szétválasztása: a közgyűlés és szervei Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 24/2003. (XII. 29.) Kgy. rendelet módosításáról szóló 5/2015. (V. 7.) önkormányzati rendelettel elfogadta a közgyűlés a Hivatal 2015. május 11-től hatályos belső szerkezetét. E szerint az egyes szakterületek önálló osztálytagozódásba rendeződtek, a feladatok és hatáskörök egyértelművé váltak. A munkaköri leírások foglalkoztatottanként tartalmazzák az egyes feladatköröket.
- 3.3. A feladatvégzés folytonossága: a hivatalban történt fluktuáció ellenére a helyettesítési rendszer biztosította a folytonosságot.

4. INFORMÁCIÓ ÉS KOMMUNIKÁCIÓ értékelése:

E kategórián belül biztosítani kell, hogy a megfelelő információk a megfelelő időben eljussanak az illetékes szervezethez, szervezeti egységhez, illetve személyhez. Az információs rendszerek keretében a beszámolási rendszereket úgy kell működtetni, hogy azok hatékonyak,

megbízhatóak és pontosak legyenek, a beszámolási szintek, határidők és módok világosan legyenek meghatározva.

- 4.1. Információ és kommunikáció: a vonatkozó és megbízható információ meghatározását és megszerzését, továbbá az alkalmazottak és vezetők számára megfelelő formában és időben történő eljuttatását az időközönként megtartott vezetői értekezletek biztosítják.
- 4.2. Iktatási rendszer: szoftverrel támogatott naprakész rendszer, támogatja az iratok nyomon követését.
- 4.3. Hiányosságok, szabálytalanságok, korrupció jelentése: vezetői megbeszélés, jelentés keretében kialakított rendszer.

5. NYOMON KÖVETÉSI RENDSZER (MONITORING):

A költségvetési szerv vezetője köteles olyan monitoring rendszert működtetni, mely lehetővé teszi a szervezet tevékenységének, a célok megvalósításának nyomon követését. A költségvetési szerv monitoring rendszere az operatív tevékenységek keretében megvalósuló folyamatos és eseti nyomon követésből, valamint az operatív tevékenységektől függetlenül működő belső ellenőrzésből áll.

- 5.1. A szervezeti célok megvalósításának monitoringja: A belső kontrollok monitoringja magába foglalja a vezetés rendszeres felügyeletet gyakorló tevékenységét, valamint más műveleteket, amelyeket az alkalmazottak hajtanak végre feladatkörük ellátása keretében. Hivatalunknál megfelelő, folyamatos visszacsatolás a jellemző.
- 5.2. A belső kontrollok értékelése: több lépcsősek, folyamatos a nyomon követés, hatékony megvalósulást elősegítő.
- 5.3. Belső ellenőrzés: magas színvonalú.

c) Intézkedési terv megvalósítása

Intézkedési terv az ellenőrzésekhez kapcsolódóan nem készült.

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

35/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: a megyei önkormányzatok rendkívüli támogatására irányuló pályázat benyújtása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése a Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről szóló 2017. évi C. törvény 3. mellékletében a megyei önkormányzatok rendkívüli támogatása jogcímen jóváhagyott előirányzatából 25.000 E Ft összegben vissza nem térítendő támogatásra pályázatot nyújt be a kötelező feladatok fedezetének megteremtése céljából.

A kérelem indokolása:

- a) a területfejlesztési feladatokhoz kapcsolódó költségek biztosítása;
- b) az Állami Számvevőszék javaslatát is figyelembe véve az önkormányzat elhasználódott eszközeinek pótlása.

A közgyűlés utasítja elnökét a pályázat benyújtására, egyben felhatalmazza a szükséges intézkedések megtételére.

Határidő: 2017. május 31.

Felelős: Skuczi Nándor, a közgyűlés elnöke

Salgótarján, 2017. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

36/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. 2017. évi üzleti tervének értékelésére, valamint 2018. évi üzleti tervének elfogadása

HATÁROZATA

1. A Nógrádi Megyei Önkormányzat Közgyűlése – e határozat melléklete szerint - megtárgyalta és jóváhagyja a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. 2017. évi üzleti tervének teljesülését, valamint 2018. évi üzleti tervét.
2. A közgyűlés utasítja az ügyvezető igazgatót, hogy a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. 2018. évi üzleti tervében szereplő kiadások biztosításához a vállalászási tevékenységből származó bevétel realizálása érdekében a szükséges intézkedéseket tegye meg, amennyiben alulteljesülés mutatkozik a költségcsökkentés érdekében intézkedjen.
A testület felhívja az ügyvezető igazgató figyelmét arra, hogy az üzleti tervben nem szereplő kiadásokon felül csak a vállalászási tevékenységből származó többletforrás megléte esetén vállalhat kötelezettséget.
Határidő: értelemszerűen
Felelős: Sándor Ildikó, ügyvezető igazgató
3. A közgyűlés utasítja az ügyvezető igazgatót, hogy a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. likviditási helyzetének alakulásáról, a tárgy hónapban végzett szakmai tevékenységéről havi gyakorisággal, követő hónap 15-éig írásban számoljon be a tulajdonosnak, a közgyűlés elnöke által meghatározottak szerint.
Határidő: értelemszerűen
Felelős: Sándor Ildikó, ügyvezető igazgató
4. A közgyűlés utasítja az ügyvezető igazgatót, hogy a tevékenység, gazdálkodás körülményeiben bekövetkező változások alapján az üzleti terv további módosítását terjessze elő.
Határidő: értelemszerűen
Felelős: Sándor Ildikó, ügyvezető igazgató
5. A közgyűlés a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. ügyvezetőjének javadalmazása változatlanul hagyásáról dönt, valamint a Kft. Felügyelő Bizottságának elnöke és tagjai részére továbbra sem állapít meg tiszteletdíjat.
Határidő: értelemszerű
Felelős: Skuczi Nándor, a közgyűlés elnöke

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

a 36/2018. (IV. 26.) Kgy. határozat melléklete

MEGNEVEZÉS	2017. ÉVI TERV	2017. ÉVI TÉNY	2018. ÉVI ÜZLETI TERV					
			MEGYEI PAKTUM TOP	M2 VONZÁSTÉRSÉG PAKTUM TOP	NÓGRÁDI SZVZ PAKTUM TOP	CSALÁD ÉS KARRIER PONT EFOP	EGYÉB	ÖSSZESEN
Vállalkozási tevékenység árbevétele	5 800	-	-	-	-	-	-	-
Közhasznú tevékenység árbevétele	9 000	13 067	-	-	-	-	11 500	11 500
Értékesítés nettó árbevétele	14 800	13 067	-	-	-	-	11 500	11 500
Működési támogatás	-	-	-	-	-	-	1 650	1 650
Támogatások (Uniós fejl.,bértám.,stb.)	58 577	45 547	16 605	15 015	14 425	13 977	-	60 022
Más egyéb bevétel	-	-	-	-	-	-	-	-
Egyéb bevételek összesen	58 577	45 547	16 605	15 015	14 425	13 977	1 650	61 672
Anyagköltség	500	587	-	-	300	24	800	1 124
Iroda használati díj	1 600	882	-	-	-	-	1 000	1 000
Javítás, karbantartás	200	-	-	-	-	-	100	100
Posta, telefon, internet	550	429	150	-	-	-	400	550
Hírlap, folyóirat, szakkönyv	80	-	-	-	-	-	30	30
Hirdetés, szakértői díjak	26 185	15 068	100	5 000	2 300	5 500	1 700	14 600
Könyvvizsgáló/könyvviteli szolgáltatás	-	552	-	-	-	-	-	-
Tagsági díjak	50	29	-	-	-	-	30	30
Oktatás, továbbképzés	8 000	4 000	-	1 800	-	-	-	1 800
Egyéb anyagjellegű szolgáltatás	600	177	125	-	-	-	300	425
Bankköltség	150	336	40	-	-	-	300	340
NORDA szétváláshoz kapcsolódó költség	1 000	-	-	-	-	-	-	-
Anyagjellegű szolgáltatások összesen	38 915	22 060	415	6 800	2 600	5 524	4 660	19 999

Tárgyi eszköz beszerzés	500	-	1 000	1 100	-	523	-	2 623
Immateriális javak beszerzése	100	-	615	-	2 475	-	50	3 140
Bérek költsége	22 517	23 060	11 400	5 600	7 000	6 000	2 190	32 190
Utazás, kiküldetés	300	219	200	-	400	300	50	950
Egyéb személyi jellegű ráfordítás (cafeteria)	-	1 602	705	340	470	400	100	2 015
Bér járuléka	6 918	5 435	2 270	1 175	1 480	1 230	450	6 605
Személyi jellegű ráfordítások összesen	29 735	30 316	14 575	7 115	9 350	7 930	2 790	41 760
Értécsökkenési leírás	4 600	5 456	-	-	-	-	5 500	5 500
Egyéb ráfordítások	100	2	-	-	-	-	-	-
ÜZEMI, ÜZLETI TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE	27	838	-	-	-	-	150	150
Pénzügyi műveletek bevételei	-	2	-	-	-	-	-	-
Pénzügyi műveletek ráfordításai	-	-	-	-	-	-	-	-
PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE	-	2	-	-	-	-	-	-
SZOKÁSOS VÁLLALKOZÁSI EREDMÉNY	27	840	-	-	-	-	150	150
Rendkívüli bevételek	-	-	-	-	-	-	-	-
Rendkívüli kiadások	-	-	-	-	-	-	-	-
RENDKÍVÜLI EREDMÉNY	-	-	-	-	-	-	-	-
ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY	27	840	-	-	-	-	150	150
TÁRSASÁGI ADÓ	-	-	-	-	-	-	-	-
ADÓZOTT EREDMÉNY	27	840	-	-	-	-	150	150
<i>A projektekben elszámolt költségek ÁFÁ-t tartalmaznak.</i>								

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

37/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft.
2017. évi pénzügyi beszámolójának elfogadása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése, mint alapító – e határozat melléklete szerint – megtárgyalta a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. 2017. évi gazdálkodásáról szóló beszámolót, melyet a beterjesztett értékkel egyezően 189.680 E Ft mérleg főösszeggel és 840 E Ft mérleg szerinti eredménnyel jóváhagy.

A Közgyűlés utasítja a Kft. ügyvezetőjét a beszámoló letétbe helyezésével és közzétételével kapcsolatos intézkedések megtételére.

Határidő: 2018. május 31.

Felelős: Sándor Ildikó, ügyvezető

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

A 37/2018.(IV.26.) Kgy. határozat
1. számú melléklete

Adószám: 18633313-2-12
Cégbíróság: Balassagyarmati Törvényszék Cégbírósága
Cégjegyzék szám: 12-09-006043

Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

3100 Salgótarján, Rákóczi út 36.

Egyszerűsített éves beszámoló mérlege "A" változat

A mérleg fordulónapja: 2017. december 31.

Salgótarján, 2018. április 12.

A gazdálkodó képviselője

**NÓGRÁDI FEJLESZTÉSI
ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT**
3100 Salgótarján, Rákóczi út 36.

P h

A Főzvelettel adott K. Főnyvizzsgálatat nem szerck. aláírmaszta

3100 Salgótarján

Egyszerűsített éves beszámoló mérlege "A" változat
 A mérleg fordulónapja: 2017. december 31.

	1000HUF	Előző év	Tárgyév
A.	Befektetett eszközök	23 277	17 888
A.I.	Immateriális javak	2 197	983
A.II.	Tárgyi eszközök	21 080	16 905
A.III.	Befektetett pénzügyi eszközök	0	0
B.	Forgóeszközök	111 527	133 457
B.I.	Készletek	0	0
B.II.	Követelések	37 481	2 708
B.III.	Értékpapírok	0	0
B.IV.	Pénzeszközök	74 046	130 749
C.	Aktív időbeli elhatárolások	1 977	38 335
	ESZKÖZÖK (AKTIVÁK) ÖSSZESEN	136 781	189 680
D.	Saját tőke	87 688	88 528
D.I.	Jegyzett tőke	5 000	5 000
D.II.	Jegyzett, de még be nem fizetett tőke (-)	0	0
D.III.	Tőketartalék	2 500	2 500
D.IV.	Eredménytartalék	85 143	80 188
D.V.	Lekötött tartalék	0	0
D.VI.	Értékelési tartalék	0	0
D.VII.	Adózott eredmény	-4 955	840
E.	Céltartalékok	0	0
F.	Kötelezettségek	2 558	96 929
F.I.	Hátrasorolt kötelezettségek	0	0
F.II.	Hosszú lejáratú kötelezettségek	0	0
F.III.	Rövid lejáratú kötelezettségek	2 558	96 929
G.	Passzív időbeli elhatárolások	46 535	4 223
	FORRÁSOK (PASSZIVÁK) ÖSSZESEN	136 781	189 680

Salgótarján, 2018. április 12.

NÓGRÁDI FEJLESZTÉSI
 ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT
 3100 Salgótarján, Rákóczi út 2

P/1

A gazdálkodó képviselője

A közzevétel adatok Elővezetője: [Helyesírésnek aláírása]

12-09-006043

A 37/2018 (IV. 26.) Kgy. határozat
2. számú melléklete

Adószám: 18633313-2-12
Cégbíróság: Balassagyarmati Törvényszék Cégbírósága
Cégjegyzék szám: 12-09-006043

Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

3100 Salgótarján, Rákóczi út 36.

**Egyszerűsített éves beszámoló eredménykimutatása
(összköltség eljárással)**

Beszámolási időszak: 2017. január 01. - 2017. december 31.

Salgótarján, 2018. április 12.

Soubán

A gazdálkodó képviselője

NÓGRÁDI FEJLESZTÉSI
ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT
3100 Salgótarján, Rákóczi út 36.

P. H.

A közzétett adatok könyvvizsgálattal nincsenek alátámasztva

12-09-006043

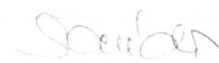
Egyszerűsített éves beszámoló eredménykimutatása (összköltség eljárással)

Beszámolási időszak: 2017. január 01. - 2017. december 31.

	1000HUF	Előző év	Tárgyév
I.	Értékesítés nettó árbevétele	16 229	13 067
II.	Aktivált saját teljesítmények értéke	0	0
III.	Egyéb bevételek	26 449	45 605
IV.	Anyagjellegű ráfordítások	28 934	22 060
V.	Személyi jellegű ráfordítások	13 707	30 316
VI.	Értékcsökkenési leírás	4 654	5 456
VII.	Egyéb ráfordítások	333	2
A.	ÜZEMI (ÜZLETI) TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE (I+-II+III-IV-V-VI-VII. sor)	-4 950	838
VIII.	Pénzügyi műveletek bevételei	2	2
IX.	Pénzügyi műveletek ráfordításai	7	0
B.	PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE (VIII-IX. sor)	-5	2
C.	ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY (+A+B)	-4 955	840
X.	Adófizetési kötelezettség	0	0
D.	ADÓZOTT EREDMÉNY (+C-X)	-4 955	840

Salgótarján, 2018. április 12.

NÓGRÁDI FEJLESZTÉSI
ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT.
3100 Salgótarján, Rákóczi út 2

A vezető felhatalmazással rendelkező képviselő

Pé

A közvetítő vállalat felhatalmazással rendelkező képviselője

Pécs, 2018. május 10.

A 37/2018. (IV.26.) Kgy. határozat
3. számú melléklete

Adószám: 18633313-2-12
Cégbíróság: Balassagyarmati Törvényszék Cégbírósága
Cégjegyzék szám: 12-09-006043

Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

3100 Salgótarján, Rákóczi út 36.

Kiegészítő melléklet

2017.

Fordulónap: 2017. december 31.
Beszámolási időszak: 2017. január 01. - 2017. december 31.

Salgótarján, 2018. április 12.

A gazdálkodó képviselője

**NÓGRÁDI FEJLESZTÉSI
ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT**
3100 Salgótarján, Rákóczi út 36.

A közzétett adatok könyvvizsgálattal nincsenek alátámasztva

(EBS- program)

1. A gazdálkodó bemutatása

1.1. Alakulás, célok, küldetés

A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft átalakulással 2009. évben alakult. Létrehozásának célja, hogy a meglévő erőforrások optimális kihasználásával és a szintentartáshoz szükséges fejlesztésével a gazdálkodás hosszú távon jövedelmezően, a piaci igényekhez igazodóan működjön.

2. A számviteli politika alkalmazása

2.1. Könyvvezetés és a beszámoló pénzneme

A könyvek vezetése magyar forintban történik, a beszámolóban az adatok eltérő jelölés hiányában ezer forintban kerülnek feltüntetésre.

2.2. Alkalmazott számviteli szabályok

Jelen beszámoló a hatályos magyar számviteli előírások és a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft kialakított számviteli politikája szerint került összeállításra, a törvény előírásaitól való eltérésre okot adó körülmény nem merült fel.

2.3. A számviteli politika tárgyévi változása

A tárgyévben a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft számviteli politikájában olyan változás nem történt, amely a valós és megbízható kép megítélését érdemben befolyásolta volna.

2.4. Beszámoló választott formája és típusa

A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft a tárgyidőszakra az előző üzleti évhez hasonlóan egyszerűsített éves beszámolót készít.

Az eredmény megállapításának választott módja az előző üzleti évhez hasonlóan: Összköltség eljárás.

A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft az előző üzleti évhez hasonlóan a beszámolóban a mérleget A változatban állította össze.

2.5. Mérlegkészítés választott időpontja

A mérlegkészítés választott időpontja a fordulónapot követő év február utolsó napja. A megbízható és valós kép bemutatásához szükséges értékelési feladatok ezen időszakban kerülnek elvégzésre, az üzleti évet és a korábbi éveket érintő, ezen időszakban ismertté vált gazdasági események, információk, körülmények hatásait a tárgyévi beszámoló tartalmazza.

2.6. Jelentős összegű hibák értelmezése

Jelentős összegűnek minősül az üzleti évben feltárt, egy üzleti évre vonatkozó hibák hatása, ha a saját tőke

Salgótarján, 2018. augusztus 12.

NÓGRÁDI FEJLESZTÉSI
ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT
3100 Salgótarján, Rákóczi út 12.

A gazdálkodó
képviselője

Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft

Kiegészítő melléklet

(Ezer forintban)

változásai abszolút értékének együttes összege a vizsgált üzleti évre készített beszámoló eredeti mérlegfőösszegének 2%-át, de legalább az 1 MFt, vagy ennek megfelelő devizaösszeget meghaladja. Ebben az esetben a feltárt hibák hatása a tárgyévi beszámolóban nem a tárgyévi adatok között, hanem elkülönítetten, előző évek módosításaként kerül bemutatásra.

2.7. Jelentős összegű különbözetek értelmezése

Amennyiben a számviteli politika más része eltérően nem rendelkezik, úgy az egyes tételek esetében jelentős összegnek a 100 EFt-ot, vagy ennek megfelelő devizaösszeget meghaladó összeg minősül. A fogalom alkalmazása az előző üzleti évhez képest nem változott.

2.8. Jelentős összhatás értelmezése

Amennyiben a számviteli politika más része eltérően nem rendelkezik, úgy a tételenként nem jelentős különbözethez is figyelembe kell venni, ha a különbözethez által valamely mérleg- vagy eredménykimutatás sor értéke 10 MFt-ot, vagy ennek megfelelő devizaösszeget meghaladó értékben változik. A fogalom alkalmazása az előző üzleti évhez képest nem változott.

2.9. Devizás tételek értékelése

A beszámoló devizanemétől eltérő pénzürtékre szóló, vagy idegen deviza alapú eszközök és kötelezettségek, - kivéve a beszámoló devizaneméért vásárolt valutát, devizát - valamint bevételek és ráfordítások értékének meghatározása egységesen - a jogszabály által megengedett kivételekkel a számviteli politikában rögzített módon való eltéréssel - a Magyar Nemzeti Bank által közzétett, hivatalos devizaárfolyamon történik.

A devizás tételek értékelése az előző üzleti évhez képest - a jogszabályi előírások változásainak hatásain túl - nem változott.

2.10. Értécsökkenési leírás elszámolása

Értécsökkenési leírás módja

Az évenként elszámolandó értécsökkenés megtervezése - az egyedi eszköz várható használata, ebből adódó élettartama, fizikai és erkölcsi avulása, az egyéb körülmények és a tervezett maradványérték figyelembevételével - általában az eszköz bekerülési (bruttó) értékének arányában történik. Az értécsökkenési leírás elszámolása időarányosan (lineáris leírási módszerrel) történik.

Értécsökkenés elszámolásának gyakorisága

Az értécsökkenési leírás elszámolására - mind a főkönyvben, mind a kapcsolódó analitikákban - negyedévente kerül sor, kivéve a kivezetett eszközök terv szerinti törtévi értécsökkenését, mely a kivezetéskor elszámolásra kerül. Terven felüli értécsökkenési leírás elszámolás az azt megalapozó eseménnyel egyidejűleg vagy a fordulónapi értékelés keretében történik.

Kisértékű eszközök értécsökkenési leírása

A 100 EFt, vagy ennek megfelelő devizaösszeg alatti egyedi bekerülési értékkel bíró vagyoni értékű jogok, szellemi termékek, tárgyi eszközök bekerülési értéke a használatbavételkor értécsökkenési leírásként egy összegben elszámolásra kerül. Ebben az esetben az értécsökkenési leírást tervezni nem kell.

Nem jelentős maradványérték

Salgótarján, 2018. április 12.

NÓGRÁDI FEJLESZTÉSI
ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT
3100 Salgótarján, Rákóczi út 3.

Vezető ügyintéző
Képviselet

Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft

Kiegészítő melléklet

18-04-12

A maradványérték nulla összeggel vehető figyelembe az értékcsökkenési leírás tervezése során, ha az eszköz hasznos élettartama végén várhatóan realizálható értéke valószínűsíthetően nem haladja meg a 100 E Ft-ot, vagy az ennek megfelelő devizaösszeget.

Terven felüli értékcsökkenés elszámolása

Terven felüli értékcsökkenési leírás elszámolása szempontjából a könyv szerinti érték akkor haladja meg jelentősen a piaci értéket, ha az egyes tételek esetében a különbség meghaladja a 100 E Ft-ot, vagy az ennek megfelelő devizaösszeget.

Értékcsökkenési leírás elszámolásának változása

Az értékcsökkenési leírás elszámolásának módjában, az alkalmazott eljárásokban a jogszabályi változásokon túl, saját hatáskörben meghozott számviteli politikai döntések miatt további változások az előző üzleti évhez képest nem történtek.

2.11. Értékvesztések elszámolása

Értékvesztés elszámolására - az előző üzleti évhez hasonlóan - akkor kerül sor, ha a könyv szerinti értékhez képest az egyes tételek esetében a veszteség-jellegű különbség tartós és jelentős. Jelentősnek minősül a 100 E Ft-ot, vagy az ennek megfelelő devizaösszeget meghaladó különbség.

2.12. Visszaírások alkalmazása

A terven felüli értékcsökkenési leírás és az elszámolt értékvesztések visszaírása az általános szabályok szerint történik.

2.13. Értékhelyesbítések alkalmazása

A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft az értékhelyesbítés lehetőségével nem kíván élni, így a mérlegben sem értékhelyesbítés, sem értékhelyesbítés értékelési tartaléka nem szerepel.

2.14. Valós értéken történő értékelés

A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft a valós értéken történő értékelés lehetőségével nem kíván élni, így a mérlegben ehhez kapcsolódóan sem értékelési különbség, sem valós értékelés értékelési tartaléka nem szerepel, az eredménykimutatás ehhez kapcsolódóan értékelési különbséget nem tartalmaz.

2.15. Céltartalék-képzés szabályai

A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft céltartalékot nem képzett, nem volt indokolt.

2.16. Ki nem emelt tételek értékelésének változása

Az előzőekben ki nem emelt mérlegtételek az általános szabályok szerint kerültek értékelésre, az értékelésben a jogszabályi változásokon túl, saját hatáskörben meghozott számviteli politikai döntések miatt módosítás nem történt.

2.17. Értékelési szabályok más változásai

A számviteli politika más, az alkalmazott értékelési elveket és eljárásokat meghatározó elemeiben a

jogszabályi változásokon túl, saját hatáskörben meghozott számvitelpolitikai döntések miatt jelentős módosítás nem történt.

2.18. Leltározási szabályok

Az eszközök és források leltározása az eszközök és források leltárkészítési szabályzata szerint, az általános szabályoknak megfelelően történik, a leltározás szabályai az előző üzleti évhez képest nem változtak.

2.19. Pénzkezelési szabályok

A pénzkezelés a számviteli politika részeként kialakított pénzkezelési szabályzatban előírt szabályok szerint történik, a pénzkezelés szabályai az előző üzleti évhez képest nem változtak.

2.20. Önköltségszámítás szabályai

Nagyságrendi mentesítés alapján a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft az önköltségszámítás rendjét nem szabályozta. Az önköltség meghatározása az általános szabályok szerint, utókalkulációval történik.

2.21. Sajátos tevékenységgel kapcsolatos további információk

A közhasznú jogállás alapján közzéteendő kiegészítő információk, az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok az alábbiak: TOP Programokban való részvétel. A támogatásokra vonatkozóan közzétett adatok a kiegészítő melléklet Bevételek fejezetében kerülnek bemutatásra.

3. Elemzések

3.1. Adatok változása

	1000HUF	Előző időszak	Tárgyidőszak	Abszolút változás
A.	Befektetett eszközök	23 277	17 888	-5 389
A.I.	Immateriális javak	2 197	983	-1 214
A.II.	Tárgyi eszközök	21 080	16 905	-4 175
A.III.	Befektetett pénzügyi eszközök	0	0	0
B.	Forgóeszközök	111 527	133 457	21 930
B.I.	Készletek	0	0	0
B.II.	Követelések	37 481	2 708	-34 773
B.III.	Értékpapírok	0	0	0
B.IV.	Pénzeszközök	74 046	130 749	56 703
C.	Aktív időbeli elhatárolások	1 977	38 335	36 358
	ESZKÖZÖK (AKTIVÁK) ÖSSZESEN	136 781	189 680	52 899
D.	Saját tőke	87 688	88 528	840
D.I.	Jegyzett tőke	5 000	5 000	0
D.II.	Jegyzett, de még be nem fizetett tőke (-)	0	0	0

Salgótarján, 2018. április 17.

NÓGRÁDI FEJLESZTÉSI
ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT
3100 Salgótarján, Rákóczi út 7.

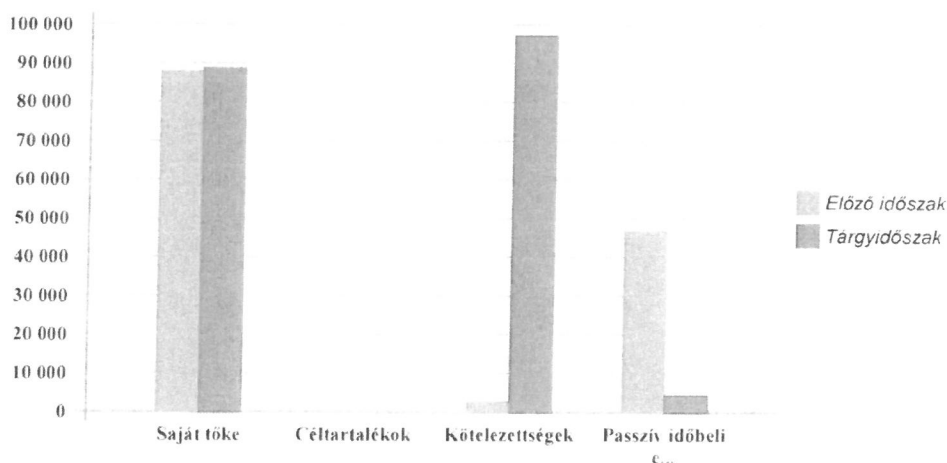
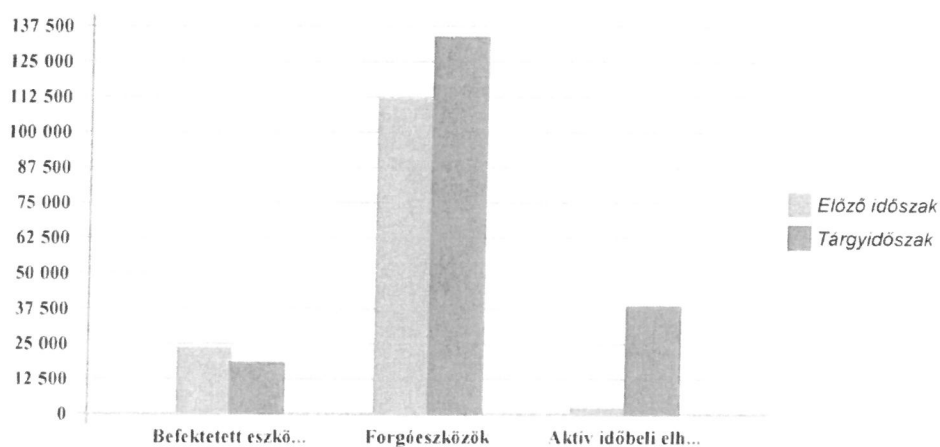
A gazdálkodó
fejelettség

Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft

Kiegészítő melléklet

18.04.2018

	1000HUF	Előző időszak	Tárgyidőszak	Abszolút változás
D.III.	Tőketartalék	2 500	2 500	0
D.IV.	Eredménytartalék	85 143	80 188	-4 955
D.V.	Lekötött tartalék	0	0	0
D.VI.	Értékelési tartalék	0	0	0
D.VII.	Adózott eredmény	-4 955	840	5 795
E.	Céltartalékok	0	0	0
F.	Kötelezettségek	2 558	96 929	94 371
F.I.	Hátrasorolt kötelezettségek	0	0	0
F.II.	Hosszú lejáratú kötelezettségek	0	0	0
F.III.	Rövid lejáratú kötelezettségek	2 558	96 929	94 371
G.	Passzív időbeli elhatárolások	46 535	4 223	-42 312
	FORRÁSOK (PASSZIVÁK) ÖSSZESEN	136 781	189 680	52 899

Salgótarján, 2018. június 12.

NÓGRÁDI FEJLESZTÉSI
ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT
3100 Salgótarján, Rákóczi út 30.

Szendes
Vezető igazgató
Kovács Erika

Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft

Kiegészítő melléklet

2018. június 30.

	1000HUF	Előző időszak	Tárgyidőszak	Változás %-ban
I.	Értékesítés nettó árbevétele	16 229	13 067	-19.48
II.	Aktivált saját teljesítmények értéke	0	0	0.00
III.	Egyéb bevételek	26 449	45 605	72.43
IV.	Anyagjellegű ráfordítások	28 934	22 060	-23.76
V.	Személyi jellegű ráfordítások	13 707	30 316	121.17
VI.	Értékcsökkenési leírás	4 654	5 456	17.23
VII.	Egyéb ráfordítások	333	2	-99.40
A.	ÜZEMI (ÜZLETI) TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE	-4 950	838	116.93
VIII.	Pénzügyi műveletek bevételei	2	2	0.00
IX.	Pénzügyi műveletek ráfordításai	7	0	-100.00
B.	PÉNZÜGYI MŰVELETEK EREDMÉNYE	-5	2	140.00
C.	ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY	-4 955	840	116.95
X.	Adófizetési kötelezettség	0	0	0.00
D.	ADÓZOTT EREDMÉNY	-4 955	840	116.95

3.2. Mérlegtételek megoszlása

Eszközök (adatok %-ban)	Előző időszak	Tárgyidőszak
Befektetett eszközök	17.02	9.43
Immateriális javak	1.61	0.52
Tárgyi eszközök	15.41	8.91
Befektetett pénzügyi eszközök	0.00	0.00
Forgóeszközök	81.53	70.36
Készletek	0.00	0.00
Követelések	27.40	1.43
Értékpapírok	0.00	0.00
Pénzeszközök	54.13	68.93
Aktív időbeli elhatárolások	1.45	20.21
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN	100.00	100.00

3.3. Vagyon helyzet

Számadat: 2018. április 30.

NÓGRÁDI FEJLESZTÉSI
ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT
3100 Salgótarján, Rákóczi út 2.

Sáunders
Vezetkedő
Képviselet

Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft

Kiegészítő melléklet

11-01-00000000

A befektetett eszközök záró állományát a saját tőke az előző évben 376.7 %-ban, a tárgyévben 494.9 %-ban fedezte.

A saját tőke az előző évhez képest 840 EFt értékkel, 1.0 %-kal növekedett. A saját tőkén belül a jegyzett tőke az előző évhez képest nem változott.

A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft saját tőke aránya az összes forráson belül az előző évben 64.1 %, a tárgyévben 46.7 %.

A kötelezettségek az előző évben a saját tőke 2.9 %-át, a tárgyévben 109.5 %-át tették ki. A tőkeszerkezet az előző évhez képest a külső források felé tolódott el.

A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft kötelezettségei az előző évhez képest 94,371 EFt értékkel, 3.689.2 %-kal növekedtek. Ezen belül a rövid lejáratú kötelezettségek aránya nem változott.

3.4. Likviditás és fizetőképesség

A pénzeszközök állománya 56,703 EFt értékkel, 76.6 %-kal növekedett.

A rövid távú likviditást jellemző likviditási gyorsráta (a követelések, az értékpapírok, a pénzeszközök együttes értékének a rövid lejáratú kötelezettségekhez viszonyított aránya) értéke az előző évben 43.60, a tárgyévben 1.38 volt. A gazdálkodás rövid távú finanszírozása biztosított.

A rövid távú likviditást befolyásoló eszközök aránya az összes eszközön belül az előző évben 81.5 %, a tárgyévben 70.4 % volt.

A hosszú távú likviditási ráta (a forgóeszközöknek a kötelezettségekhez viszonyított aránya) az előző évben 43.60, a tárgyévben 1.38 volt.

A kinnlevőség realizálásával a kötelezettségek 2.8 %-a teljesíthető.

A fordulónapon a likvid eszközök (követelések, értékpapírok, pénzeszközök) teljes mértékben fedezték a kötelezettségeket.

Amennyiben az összes kötelezettség kizárólag árbevételből kerülne kiegyenlítésre, úgy erre 2,708 napi árbevétel nyújtana fedezetet.

3.5. Jövedelmezőség

A gazdálkodó összes, teljes naptári évre számított bevétele az előző évben 42,680 EFt, a tárgyévben 58,674 EFt volt. Az összes bevétel az előző évhez képest 15,994 EFt értékkel, 37.5 %-kal növekedett.

A gazdálkodó teljes naptári évre számított árbevétele az előző évben 16,229 EFt, a tárgyévben 13,067 EFt volt. Az árbevétel az előző évhez képest 3,162 EFt értékkel, 19.5 %-kal csökkent.

Az adózott eredmény a tárgyévben a mérlegfőösszeg 0.4 %-át teszi ki.

Az adózott eredmény és a jegyzett tőke aránya (a jegyzett tőke hozama) a tárgyévben 16.8 % volt.

Az adózott eredmény és a saját tőke aránya a tárgyévben 0.9 % volt.

Ezer forint árbevételre jutó adózott eredmény az előző évben -305 Ft, a tárgyévben 64 Ft volt.

Az összes bevétel minden ezer forintjára a tárgyévben 14 Ft adózott eredmény jutott.

A befektetett eszközök nettó értékének minden ezer forintjára a tárgyévben 47 Ft adózott eredmény jutott.

Ezer forint személyi jellegű ráfordításra jutó adózott eredmény a tárgyévben 28 Ft volt.

A működés egy naptári napjára jutó árbevétel az előző évben 44 EFt, a tárgyévben 36 EFt volt.

Az adózott eredmény az előző évben -4,955 EFt, a tárgyévben 840 EFt volt. Az előző évhez képest az adózott eredmény 5,795 EFt értékkel növekedett.

4. Mérleghez kapcsolódó kiegészítések

4.1. Össze nem hasonlítható adatok

A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft mérlegében az adatok - a jogszabályi változások miatti átrendezéseken túl - összehasonlíthatók az előző üzleti év megfelelő adatával.

4.2. Előző évek módosítása

A korábbi (lezárt) évekhez kapcsolódóan a tárgyévben ellenőrzés, önellenőrzés jelentősnek minősülő hibát nem tárt fel, a mérleg tárgyévi adatai korábbi időszakra vonatkozóan korrekciókat legfeljebb nem jelentősnek minősülő mértékben tartalmaznak.

4.3. Befektetett eszközök

Immateriális javak jelentős tételei

A mérleg Immateriális javak sorának tárgyidőszaki adatában egyedileg jelentősnek minősülő tétel nem szerepel.

Tárgyi eszközök jelentős tételei

A mérleg Tárgyi eszközök sorának tárgyidőszaki adatában egyedileg jelentősnek minősülő tétel nem szerepel.

Befektetett pénzügyi eszközök jelentős tételei

A mérleg Befektetett pénzügyi eszközök sorának tárgyidőszaki adatában egyedileg jelentősnek minősülő tétel nem szerepel.

Tartósan adott kölcsönök kapcsolt vállalkozásokban

A fordulónapon kapcsolt vállalkozásokban tartósan adott kölcsön jogcímen követelés anya- vagy leányvállalattal szemben nem állt fenn.

4.4. Forgóeszközök

Szalgotarján, 2018. szeptember 12.

NÓGRÁDI FEJLESZTÉSI
ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT
3100 Salgótarján, Rákóczi út 2

Vezető elnök
Képviselő

Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft

Kiegészítő melléklet

2018.09.12.

Készletek jelentős tételei

A mérleg Készletek sorának tárgyidőszaki adatában egyedileg jelentősnek minősülő tétel nem szerepel.

Követelések jelentős tételei

A mérleg Követelések sorának tárgyidőszaki adatában egyedileg jelentősnek minősülő tétel nem szerepel.

Követelések kapcsolt vállalkozással szemben

A fordulónapon kapcsolt vállalkozással szembeni követelés jogcímen bemutatást kívánó tétel anya- vagy leányvállalattal szemben nem állt fenn.

Értékpapírok jelentős tételei

A mérleg Értékpapírok sorának tárgyidőszaki adatában egyedileg jelentősnek minősülő tétel nem szerepel.

Pénzeszközök jelentős tételei

A mérlegben szereplő pénzeszközök közül a jelentősnek minősülő tárgyidőszaki tételek összegei és azok tartalma az alábbiak: A pénzeszközök tárgyévi értéke 130 749 eFT, melyet a NORDA Észak-magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Közhasznú Kft beolvadásos különválása és a TOP-5.1.2 M2 Foglalkoztatási Paktumra folyósított támogatás eredményezte.

4.5. Aktív időbeli elhatárolások**Aktív időbeli elhatárolások jelentős tételei**

A mérlegben szereplő aktív időbeli elhatárolások közül a jelentősnek minősülő tárgyidőszaki tételek összege és azok - elnevezésének megfelelő - tartalma az alábbi táblázatban kerülnek bemutatásra:

Aktív időbeli elhatárolások jelentős tételei (1000HUF)	Összeg
1. Bevételek aktív időbeli elhatárolása	36 365
3. Halasztott ráfordítások	1 970

4.6. Saját tőke**Visszavásárolt saját üzletrészek**

A társaság a tárgyévben saját üzletrészeivel nem rendelkezett, saját üzletrészt sem közvetlenül, sem közvetve nem szerzett meg és nem idegenített el.

Értékhelyesbítések alakulása

A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft a tárgyévben nem élt az értékhelyesbítés lehetőségével, nyilvántartott értékhelyesbítése nincs.

Értékhelyesbítéssel érintett eszközök

A tárgyidőszakban az egyedi eszközök között értékhelyesbítéssel érintett eszközök nincsenek.

Salgótarján, 2018. június 11.

NÓGRÁDI FEJLESZTÉS,
ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT
3100 Salgótarján, Rákóczi út 12.

Sárvári
Vezető igazgató
Képviselő

Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft

Kiegészítő melléklet

11-15-1/2018-1/2018

Valós értékelés bemutatása

A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft a tárgyidőszakban a pénzügyi instrumentumok meghatározott körére alkalmazható valós értéken történő értékelés lehetőségével nem élt.

4.7. Céltartalékok

Céltartalékok jelentős tételei

A mérleg Céltartalékok sorának tárgyidőszaki adatában tétel nem szerepel.

4.8. Kötelezettségek

Öt évnél hosszabb lejáratú kötelezettségek

A mérlegben olyan kötelezettség nem szerepel, amelynek a hátralévő futamideje több mint öt év.

Biztosított kötelezettségek

A mérlegben kimutatott tárgyévi kötelezettségek között zálogjoggal vagy hasonló jogokkal biztosított kötelezettség nem szerepel.

Hátrasorolt kötelezettségek jelentős tételei

A mérleg Hátrasorolt kötelezettségek sorának tárgyidőszaki adatában egyedileg jelentősnek minősülő tétel nem szerepel.

Hátrasorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben

A fordulónapon kapcsolt vállalkozásokkal szemben hátrasorolt kötelezettség nem állt fenn.

Hosszú lejáratú kötelezettségek jelentős tételei

A mérleg Hosszú lejáratú kötelezettségek sorának tárgyidőszaki adatában egyedileg jelentősnek minősülő tétel nem szerepel.

Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben

A fordulónapon kapcsolt vállalkozásokkal szemben tartós kötelezettség nem állt fenn.

Rövid lejáratú kötelezettségek jelentős tételei

A mérlegben szereplő rövid lejáratú kötelezettségek közül a jelentősnek minősülő tárgyidőszaki tételek összegei és azok tartalma az alábbiak:

Különféle rövid lejáratú kötelezettségek-Támogatási előlegek 94 955 eFt.

Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben

A fordulónapon kapcsolt vállalkozásokkal szemben rövid lejáratú kötelezettség nem állt fenn.

Számviteli beszámoló 2015. évről 12.

NÓGRÁDI FEJLESZTÉSI
ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT.
3100 Salgótarján, Rát

Vezetőelőadó
Képviselő

Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft

Kiegészítő melléklet

12. melléklet

4.9. Passzív időbeli elhatárolások

Passzív időbeli elhatárolások jelentős tételei

A mérleg Passzív időbeli elhatárolások sorának tárgyidőszaki adatában egyedileg jelentősnek minősülő tétel nem szerepel.

5. Eredménykimutatáshoz kapcsolódó kiegészítések

5.1. Össze nem hasonlítható adatok

A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft eredménykimutatásában az adatok - a jogszabályi változások miatti átrendezéseken túl - összehasonlíthatók az előző üzleti év megfelelő adatával.

5.2. Előző évek módosítása

A korábbi (lezárt) évekhez kapcsolódóan a tárgyévben ellenőrzés, önellenőrzés jelentősnek minősülő hibát nem tárt fel, az eredménykimutatás tárgyévi adatai korábbi időszakra vonatkozóan korrekciókat legfeljebb nem jelentősnek minősülő mértékben tartalmaznak.

5.3. Bevételek

Bevételek alakulása

A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft bevételeinek megoszlását, és azok alakulását mutatja be az alábbi táblázat:

Bevétel-kategória	Előző időszak		Tárgyidőszak	
	1000HUF	%	1000HUF	%
Árbevétel	16 229	38.0	13 067	22.3
Aktivált saját teljesítményérték	0	0.0	0	0.0
Egyéb bevételek	26 449	62.0	45 605	77.7
Pénzügyi műveletek bevételei	2	0.0	2	0.0
Bevételek összesen	42 680	100.0	58 674	100.0

Salgótarján, 2018. június 11.

NÓGRÁDI FEJLESZTÉSI
ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT.
3100 Salgótarján, Rákóczi

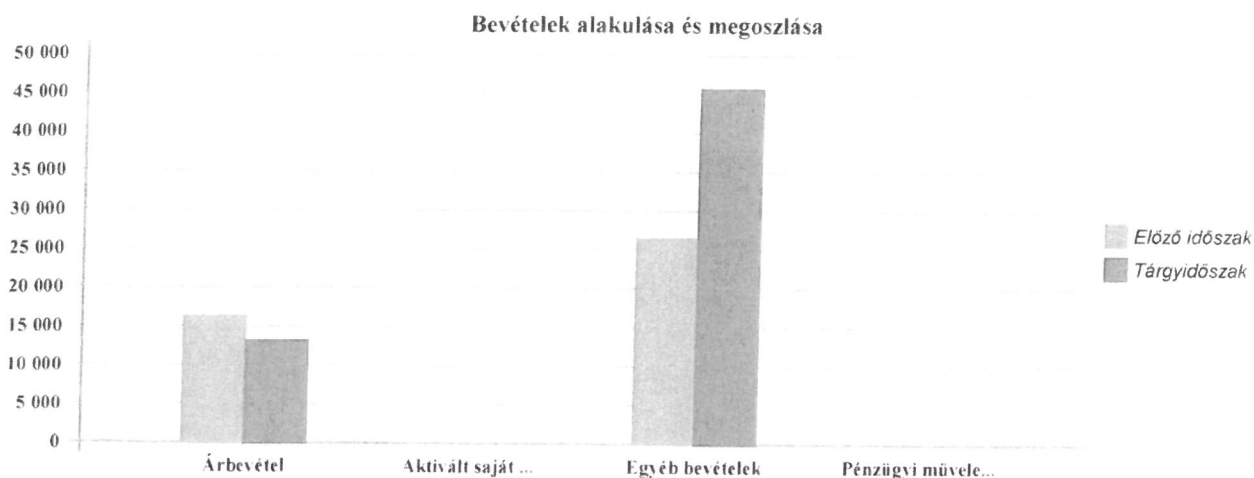
Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft

A gazdálkodó
Elnöke

Kiegészítő melléklet

2018. június 11.

Pénzügyi műveletek bevételjei jelentős tételei

Az eredménykimutatás Pénzügyi műveletek bevételjei sorának tárgyidőszaki adatában - forgalmi adatként - egyedileg jelentősnek minősülő tétel nem szerepel.

5.4. Ráfordítások

Ráfordítások alakulása

A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft ráfordításainak megoszlását, és azok alakulását mutatja be az alábbi táblázat:

Ráfordítások alakulása és megoszlása

Ráfordítás-kategória	Előző időszak		Tárgyidőszak	
	1000HUF	%	1000HUF	%
Anyagjellegű ráfordítások	28 934	60.7	22 060	38.2
Személyi jellegű ráfordítások	13 707	28.8	30 316	52.4
Értékesítési leírás	4 654	9.8	5 456	9.4
Egyéb ráfordítások	333	0.7	2	0.0
Pénzügyi műveletek ráfordításai	7	0.0	0	0.0
Ráfordítások összesen	47 635	100.0	57 834	100.0

Salgótarján, 2018. június 12.

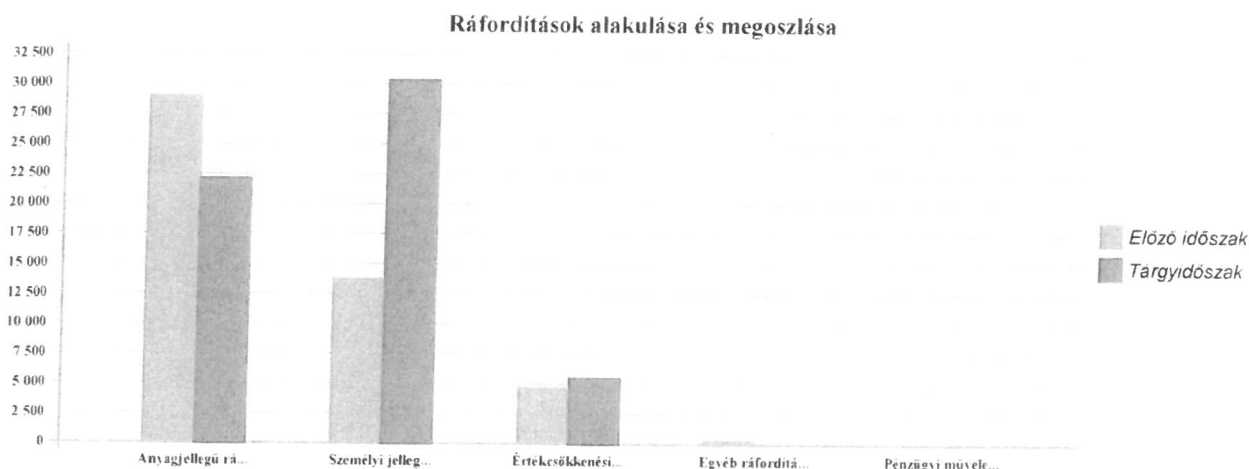
**NÓGRÁDI FEJLESZTÉSI
ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT**
3100 Salgótarján, Rákóczi út 10.

A gazdálkodó
kegyelmezetlen

Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft

Kiegészítő melléklet

2018. évi beszámoló

Anyagjellegű ráfordítások jelentős tételei

Az anyagjellegű ráfordításokban a - forgalmi adatként - jelentősnek minősülő tárgyidőszaki tételek összege és azok - elnevezésének megfelelő - tartalma az alábbi táblázat(ok)ban kerülnek bemutatásra:

Anyagjellegű ráfordítások jelentős tételei (1000HUF)	Összeg
05. Anyagköltség	587
06. Igénybe vett szolgáltatások értéke	18 968
07. Egyéb szolgáltatások értéke	336
09. Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke	2 169

Személyi jellegű ráfordítások jelentős tételei

A személyi jellegű ráfordításokban a - forgalmi adatként - jelentősnek minősülő tárgyidőszaki tételek összege és azok - elnevezésének megfelelő - tartalma az alábbi táblázat(ok)ban kerülnek bemutatásra:

Személyi jellegű ráfordítások jelentős tételei (1000HUF)	Összeg
10. Bérköltség	23 060
11. Személyi jellegű egyéb kifizetések	1 821
12. Bérjárulékok	5 435

Egyéb ráfordítások jelentős tételei

Az eredménykimutatás Egyéb ráfordítások sorának tárgyidőszaki adatában - forgalmi adatként - egyedileg jelentősnek minősülő tétel nem szerepel.

Pénzügyi műveletek ráfordításai jelentős tételei

Az eredménykimutatás Pénzügyi műveletek ráfordításai sorának tárgyidőszaki adatában - forgalmi adatként - egyedileg jelentősnek minősülő tétel nem szerepel.

Kivételes nagyságú vagy előfordulású költségek és ráfordítások

Salgótarján, 2018. április 17.

**NÓGRÁDI FEJLESZTESI
ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT**
3100 Salgótarján, Rákóczi út 3f

Vezető képviselő

Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft

Kiegészítő melléklet

1/2018. évi beszámoló

A tárgyidőszakban bemutatást kívánó, kivételes nagyságú vagy előfordulású költség és ráfordítás nem került elszámolásra.

6. Tájékoztató adatok

6.1. Kapcsolt felekkel bonyolított ügyletek

A beszámolási időszakban a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft kapcsolódó felekkel semmiféle ügyletet nem bonyolított.

6.2. Vezető tisztségviselők előlegei, költségei, garanciái

A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft a tárgyidőszakban vezető tisztségviselői részére bemutatást kívánó előleget, költséget nem folyósított, ilyen visszafizetésre, és nevükben garancia vállalására nem került sor.

6.3. Könyvvizsgáló által felszámított díjak

A Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft könyvvizsgálatra nem kötelezett, így a könyvvizsgáló által felszámított díjak bemutatása nem előírás.

6.4. Létszámadatok

A tárgyévben foglalkoztatott munkavállalók átlagos statisztikai állományi létszáma 7 fő.

Számadatok: 2018. április 12.

NÓGRÁDI FEJLESZTÉSI
ÜGYNÖKSÉG NONPROFIT KFT
3100 Salgótarján, Rákóczi út 36

A gazdálkodó
kiviselete,

Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft

Kiegészítő melléklet

11. 01. 2019

A 37/2018. (IV.26.) Kgy. határozat
4. számú melléklete

Adószám: 18633313-2-12
Cégbíróság: Balassagyarmati Törvényszék Cégbírósága
Cégjegyzék szám: 12-09-006043

Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság

3100 Salgótarján, Rákóczi út 36.

**Közhasznúsági melléklet
2017.**

1. Tárgyévben végzett alapcél szerinti tevékenységek bemutatása

A Társaság tevékenységei:

Fő tevékenység:

- Üzleti élet szabályozása, hatékonyságának ösztönzése (közhasznú tevékenység)

Egyéb tevékenységi körök:

- Mérnöki tevékenység, műszaki tanácsadás (közhasznú tevékenység)
- M.n.s. egyéb szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (közhasznú tevékenység)
- Folyóirat, időszaki kiadvány kiadása
- Egyéb kiadói tevékenység
- Adatfeldolgozás, web-hozszing szolgáltatás
- Piac-, közvélemény-kutatás
- Konferencia, kereskedelmi bemutató szervezése
- M.n.s. egyéb oktatás

A Társaság a közhasznú tevékenység mellett kizárólag annak elősegítése érdekében, és kiegészítő jelleggel folytatja üzletszerű gazdasági tevékenységét. A Társaság vállalkozási tevékenységet csak közhasznú céljai megvalósítása érdekében, azokat nem veszélyeztetve végez.

2. Közhasznú tevékenységek bemutatása

1. Nógrád megye területfejlesztésében érintett szereplők együttműködésének elősegítése, a közös érdekek és feladatok feltárására;

2. közreműködés a megye területfejlesztési intézményrendszerének kialakításában, annak fejlesztésében, valamint hozzájárulás a területfejlesztéshez kapcsolódó feladatokat ellátó szervezetek munkájának összehangolásához;

3. a megyei fejlesztési programok készítésével kapcsolatos koordinációs munkák ellátása; a program országos, regionális, megyei és kistérségi kapcsolatainak biztosítása; s a kapcsolódó tervezési, programozási, projektmenedzselési, projektgenerálási, képzési, nemzetközi kapcsolatépítési tevékenységek végzése;

4. a megyei fejlesztési programhoz kapcsolódó fejlesztési projektek megvalósulásának és kidolgozásának elősegítése; Közreműködés a regionális fejlesztési programok pénzügyi megalapozásában, a megye fejlesztésére irányuló hazai és nemzetközi erőforrások koncentráálásában, befektetések területi hatékonyságának fokozásában;

5. közreműködés az Európai Unió területfejlesztési gyakorlatának megismertetésében, elterjesztésében és a hazai gyakorlat ezt figyelembe vevő formálásában;

6. az országhatáron túlnyúló területi együttműködések kialakításának elősegítése, részvétel a határon átnyúló programok, projektek tervezésében, koordinálásában.

3. Közhasznú jogállás megállapításához szükséges alapadatok

Alapadatok (1000HUF)	Előző időszak	Tárgyidőszak
B. Éves összes bevétel	42 680	58 674
ebből:		
C. A személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló 1996. évi CXXVI. tv. alapján átutalt összeg	0	0
D. Közszolgáltatási bevétel	0	0
E. Normatív támogatás	0	0
F. Az Európai Unió strukturális alapjaiból, illetve a Kohéziós Alapból nyújtott támogatás	16 426	45 051
G. Korrigált árbevétel [B-(C+D+E+F)]	26 254	13 623
H. Összes ráfordítás (kiadás)	29 450	57 834
ebből:		
I. Személyi jellegű kiadás	13 581	16 882
J. Közhasznú tevékenység ráfordításai	14 834	40 952
K. Tárgyévi eredmény	-4 955	840
L. A szervezet munkájában közreműködő közérdekű önkéntes tevékenységet végző személyek száma (a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. tv.-nek megfelelően) (fő)	0	0

4. Erőforrás ellátottság és Társadalmi támogatottság mutatói

	Mutató teljesítése		Értéke
	Igen	Nem	
Erőforrás-ellátottság mutatói			
Ectv. 32.par.(4) a) $[(B1+B2)/2 > 1.000.000,-Ft]$ (két évi bevétel átlaga)	X		
Ectv. 32.par.(4) b) $[K1+K2 \geq 0]$ (két év egybeszámított adózott eredménye)		X	X
Ectv. 32.par.(4) c) $[(I1+I2-A1-A2)/(H1+H2) \geq 0,25]$ (személyi jellegű ráfordítások aránya)	X		
Társadalmi támogatottság mutatói			
Ectv. 32.par.(5) a) $[(C1+C2)/(G1+G2) \geq 0,02]$ (szja 1% a korrigált árbevételhez)		X	X
Ectv. 32.par.(5) b) $[(J1+J2)/(H1+H2) \geq 0,5]$ (közhasznú ráfordítások aránya)	X		
Ectv. 32.par.(5) c) $[(L1+L2)/2 \geq 10 \text{ fő}]$ (közérdekű önkéntesek száma)		X	X

5. Kiegészítő melléklet

5.1. Az üzleti évben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

Az Ügynökség 2017-ben elsősorban nyertes európai uniós projektek megvalósítását végezte (ld. 7.2.).

A megyei közgyűlés elnökének felhatalmazásával az ügynökség vezetője képviselte Nógrád megyét a 2014-2020 időszakra vonatkozó, INTERREG Szlovák-Magyar Együttműködési Program Monitoring Bizottságában. Az Ügynökség folyamatos információnyújtással segítette az e programban pályázni kívánó megyei szervezeteket. Főpályázóként jelent meg maga is egy foglalkoztatási területi akcióterv projektben, melyről döntés még nem született.

Az Ügynökség folyamatos támogatást nyújtott a megye önkormányzatainak és egyéb kedvezményezettjeinek a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program megvalósításában, kiemelt tekintettel a projektek megalapozó dokumentumainak összeállítására, illetve a nyilvánossággal összefüggő feladatokra.

A megyében működő vállalkozások az Ügynökségen folyamatosan kaphattak információt a megjelenő hazai és európai uniós pályázatokról.

Nógrád Megye Önkormányzatának felkérésére az Ügynökség szakemberei közreműködtek fejlesztési javaslatok, koncepciók kidolgozásában, különös tekintettel a gazdaságfejlesztés, foglalkoztatás területére.

Az Ügynökség vezetője minden hónapban beszámolt Nógrád Megye Önkormányzatának Közgyűlése előtt az adott időszakban végzett munkáról.

5.2. Támogatási programok bemutatása

A Nógrád Megye Önkormányzata által elnyert TOP-1.1.1-15-NG1-2016-00001 azonosító számú „Nógrád megyei foglalkoztatási paktum” című pályázatban az Ügynökség konzorciumi tagként vesz részt, biztosítja a projekt menedzsert, a megyei paktumiroda működési feltételeit, beleértve a paktumiroda vezető és koordinátor foglalkoztatását, valamint kiegészítő gazdaságfejlesztési tevékenységet végez, különös tekintettel a megyei befektetés-ösztönzésre. A projekt fő célja a foglalkoztatás bővítése, hátrányos helyzetű személyek számára munkaerőpiaci tanácsadás, képzés, támogatott foglalkoztatás útján. A projekt kezdési dátuma 2016. május 2., 60 hónapos futamidővel 2021. április 30-ig tart.

Az „M2 vonzástérség” (TOP-5.1.2-15-NG1-2016-00001) és a „Nógrádi szabad vállalkozási zóna” helyi foglalkoztatási paktumokban (TOP-5.1.2-15-NG1-2016-00002), melyek kezdési időpontja 2016. december 1., az Ügynökség főpályázóként vesz részt. A két helyi paktum projekt párhuzamosan fut, szintén 60 hónapos projektidőtartammal. Ezekben az Ügynökség biztosítja a teljes projekt menedzsmenetet, kiegészítő tevékenységek végzéséhez osztott munkakörben gazdaságfejlesztési menedzsert foglalkoztat. A paktumirodákat városi önkormányzatok működtetik, azonban a gazdaság-szervezési, befektetés-ösztönzési feladatok felvállalásával az Ügynökség biztosítja a vállalkozások minél nagyobb számú bevonását, a fejlesztési, munkahely-teremtési szándékok segítését. Mindemellett kulcsszerepe van a paktumok közötti koordinációban, beleértve a Salgótarján Megyei Jogú Város foglalkoztatási paktumával történő kapcsolattartást. A helyi foglalkoztatási paktumok támogatási szerződéseinek megkötésére 2017. áprilisában került sor.

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

38/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. 2018. január, február és március hónapban végzett tevékenységéről szóló beszámoló elfogadása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése megtárgyalta és jóváhagyja a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. 2018. január, február és március hónapban végzett tevékenységéről szóló beszámolót.

A közgyűlés utasítja az ügyvezető igazgatót a 88/2015. (XII. 17.) Kgy. határozatban előírtak fokozott figyelemmel kísérésére.

Határidő: értelemszerűen

Felelős: Sándor Ildikó, ügyvezető igazgató

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

39/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatójának jutalmazása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója, Sándor Ildikó részére, a 2017. évben és 2018. év első negyedévében jelentkező többletfeladatok eredményes elvégzéséért bruttó 600.000.- Ft, azaz hatszázezer forint összegű jutalmat állapít meg, melynek kifizetése a Kft.-n keresztül történik. Utasítja az ügyvezető igazgatót a szükséges intézkedések megtételére.

Határidő: haladéktalanul

Felelős: Sándor Ildikó, ügyvezető igazgató

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

40/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: az „Éghajlat-változási platform létrehozása Nógrád megyében” című KEHOP-1.2.0-15-2016-00015 azonosítószámú pályázat keretében elkészült megvalósíthatósági tanulmány módosítása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése az 51/2017. (IV. 20.) Kgy. határozattal elfogadott „Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Klímastratégiák kidolgozásához kapcsolódó módszertan- és kapacitásfejlesztés, valamint szemléletformálás KEHOP-1.2.0” című projekt megvalósíthatósági tanulmányt az e határozat mellékletében foglaltak szerint módosítja.

A Közgyűlés felkéri elnökét, hogy gondoskodjon jelen határozatnak a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Programokért Felelős Helyettes Államtitkársága részére történő megküldéséről.

Határidő: haladéktalanul

Felelős: Skuczi Nándor, a közgyűlés elnöke

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

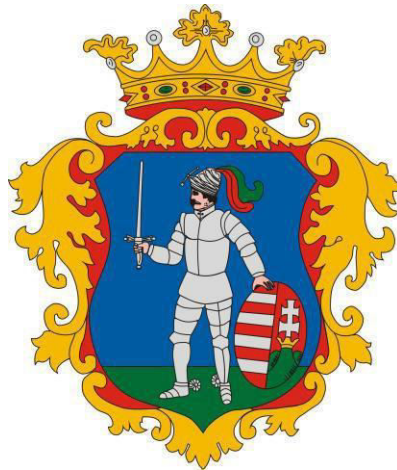
dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

KÖRNYEZETI ÉS ENERGIAHATÉKONYSÁGI OPERATÍV PROGRAM

*Klímastratégiák kidolgozásához kapcsolódó módszertan- és
kapacitásfejlesztés, valamint szemléletformálás*

KEHOP-1.2.0

**PROJEKT MEGVALÓSÍTHATÓSÁGI
TANULMÁNY**

NÓGRÁD MEGYE

Tartalomjegyzék:

Tartalom

1. Vezetői összefoglaló.....	4
2. A támogatást igénylő projektgazda bemutatása.....	6
2.1. A projektgazda bemutatása a fejlesztés szempontjából	6
2.2. A projektmenedzsment szervezet bemutatása, általános adatai	11
2.3. A projektmenedzsment szervezet részletes bemutatása	12
2.4. A projekt beszerzési, szakértői, marketing és nyilvánosságot érintő feladatai	14
3. A háttér bemutatása és a fejlesztési szükséglet szakpolitikai megalapozása (helyzetelemzés)	15
3.1. Nógrád megye klímaadottságai, fókuszálva a klímaváltozásból eredő hatásokra	15
3.1.1. Természeti adottságok	15
3.1.2. Nógrád megye társadalmi-gazdasági helyzetének általános jellemzése	28
3.2. A helyi klímaváltozással, klímaadaptációval kapcsolatos ismeretek, szemléletet, attitűd, jogi és gazdasági háttér, hiányosságok, esetleges problémák.....	34
3.3. A projektet megalapozó szakpolitikai célok, jogszabályi előírások, egyéb körülmények (gazdasági és területfejlesztési politika, fejlesztési tervek, stratégiák)	36
3.4. Projekt előzményei, az elmúlt néhány év fejlesztései (hazai, helyi illetve nemzetközi háttér, kutatási eredmények, felmérések, tanulmányok, jó gyakorlatok)	51
3.5. A tervezett célok megalapozása	53
3.6. A projekt végrehajtása során várható gazdasági-társadalmi előnyök	55
5. A projekt tervezett tevékenységei (műszaki-szakmai eredményei)	58
5.1. Nógrád Megye Klímastratégiájának kidolgozása	58
5.2. A klímastratégia elkészítéséhez és megismertetéséhez kapcsolódó rendezvények	58
5.2.1. Konferenciák.....	58
5.2.4. Összesítő tábla a Nógrád megyei konferenciákról	64
5.2.5. Összesítő tábla a Nógrád megyei járási workshopokról	64
5.6. Szemléletformálási akciók	65
5.6.1. Települési rendezvényeken történő megjelenés.....	65
5.7. Klímastratégia elkészítéséhez kapcsolódó marketing.....	70
5.8. Szemléletformálást segítő marketing	70
5.8.1. Kiadvány, szóróanyag készítése	70
5.8.2. Szemléletformálást segítő sajtó és média megjelenések	71
5.8.3. A klímaváltozás mérséklésével, az ahhoz történő alkalmazkodással kapcsolatos tudásmegosztás	71
5.8.4. Tájékoztatás, nyilvánosság.....	75
5.8.5. Projektmenedzsment költségek.....	77

5.8.6. Nem elszámolható költségek.....	78
6. Monitoring mutatók (eredmény és output indikátorok).....	79
7. A Projekt megvalósítási terve, ütemezés	81
8. A Projekt tervezett költségvetése	82
9. A Projekt közbeszerzési/beszerzési ütemterve	86
10. Horizontális (esélyegyenlőségi és fenntarthatósági) szempontok érvényesülése a projektgazda szervezetére és a projektekre	87
10.1. Esélyegyenlőség és fenntartható fejlődés érvényesítése a pályázó szervezetre vonatkozóan.....	87
10.2. Esélyegyenlőség és fenntartható fejlődés érvényesítése a projektekre vonatkozóan	88
10.2.1. Fenntarthatósági szempontok	88
10.2.2. Esélyegyenlőségi szempontok	88
11. Kockázatkezelés	91
12. Fenntartás	97
3. 13. Kötelező melléletek.....	99

1. Vezetői összefoglaló

A klímaváltozásra, mint globális probléma, az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye már 1992-ben felhívta a figyelmet. A szélsőségek növekedésével, illetve a felmelegedés általánosnak mondható megjelenésével ténye immár nehezen vitatható, s az is kijelenthető, hogy az egyik legjelentősebb környezeti kockázattá vált nem csak hosszú, de rövidtávon is.

A hazai vizsgálatok alapján is látható a szélsőértékek intenzitásában, gyakoriságában megmutatkozó tendenciák a változó éghajlat jelei. A várható magyarországi klímaváltozás a hőhullámok gyarapodásával és a jelenleginél szélsőségesebb vízjárással, szárazodáshoz, aszályhoz, árvízhez, belvízhez vezető csapadékkal jellemezhető. Ezek a változások alapvetően befolyásolják a kiemelten fontos természeti erőforrásokat, így a vizeket, talajokat, erdőket és a biológiai sokféleséget. A természeti erőforrásokban bekövetkező átalakulások komplex társadalmi-gazdasági következményeket is eredményezhetnek, amelyek elsősorban az emberi egészségre, a mezőgazdaság alapfeltételeire, az épített környezetre, a közlekedésre, az energetikai infrastruktúrára, a turizmusra, valamint a katasztrófavédelemre gyakorolt hatások révén jelentkeznek. Mindezek következtében hazánk különösen érdekelt a klímaváltozási folyamatok káros hatásainak megállításában, csökkentésében, illetve a hatékony alkalmazkodásban. Ezek megoldásához jelentős szemléletváltásra, új értékrendre van szükség, melyeket az élet minden területén hatékonyan kell érvényesíteni.

A klímaváltozáshoz történő hatékony alkalmazkodás társadalmi feltételeinek elősegítése érdekében alapvető cél a klímaalkalmazkodást és klímaváltozás megelőzését szolgáló tevékenységek kereteinek, peremfeltételeinek biztosítása, klímastratégiai módszertan összeállításával, valamint ez alapján készült megyei szintű klímastratégiai dokumentumok kidolgozásával. A módszertan kidolgozásától kezdve a stratégiák elkészítésig, továbbá a stratégiák végrehajtása érdekében is elengedhetetlen a helyi közösségek bevonása, ami a klímaváltozással, azon belül mind a folyamat mérséklésének mind az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos tudásmegosztással, széleskörű szemléletformálási program segítségével biztosítható.

A 2014 és 2020. közötti tervezési időszakban megvalósuló Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program által lefedett valamennyi fejlesztési terület és beavatkozási irány esetében 4 db horizontális célnak kell érvényesülnie, amelyek egyike a klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak megelőzése és mérséklése, az alkalmazkodóképesség javítása. E horizontális cél elérését legközvetlenebbül a KEHOP 1. prioritási tengelye szolgálja, amely megnevezésében – „Klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás” – is egyértelműen tükrözi a kitűzött célt. A KEHOP 1. prioritás tengelyének első specifikus célkitűzése a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást, valamint a természeti katasztrófák megelőzését szolgáló adat- és tudásbázis megteremtése, beleértve ebbe nem csak a nélkülözhetetlen szakmai tudásbázis megteremtését, hanem egyben a társadalom klímaváltozással kapcsolatos ismereteinek bővítését, a lehetséges és szükséges klímaváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló tevékenységek, követendő magatartás-minták megismertetését is. A klímaváltozással kapcsolatos szemléletformálás és a helyi klímastratégia kidolgozása révén bővül a lakosság, a helyi köz- és gazdasági szereplők klímaváltozással összefüggő ismeretei, aminek következtében javul a klímaadaptációs intézkedések végrehajtásának hatékonysága.

A szélesesen értelmezett – a lakosság mellett a vállalkozói, közintézményi szereplőket is magában foglaló – társadalom klímaváltozással kapcsolatos ismereteinek hiánya megghiúsíthatja a várható változásokhoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések hatékony megvalósítását. Ennek elkerülése érdekében jelen projekt a

hatékony alkalmazkodás társadalmi feltételeinek elősegítésére irányul. A klímaváltozás hatásai térségenként rendkívül változatosak, így az azokhoz való alkalmazkodási programok és intézkedések minél alacsonyabb területi szinten valósíthatók meg hatékonyan. A klímaváltozással kapcsolatos kihívások, lehetőségek, feladatok meghatározása – a helyi érdekeltek bevonásával zajló partnerségi folyamat keretében – kulcsfontosságú a hatékony adaptációhoz.

Ennek elősegítése érdekében szükséges a klímastratégia kidolgozása. A klímastratégia sikeres megvalósításához elengedhetetlen az érintett célcsoportok tájékoztatása és szerepvállalása, amelyet célzott, a klímaváltozás mérséklését, azaz a megelőző környezetvédelmet hangsúlyozó és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásra is kiterjedő szemléletformálási akciók támogatása révén kell elősegíteni.

A tervezési munkába a megyei gazdasági és civil szervezetet, valamint a települési önkormányzatokat vontunk be annak érdekében, hogy széleskörű társadalmiasítás keretében fogalmazódjanak meg vélemények, javaslatok a megye jövőjét érintően.

A projekt megvalósítója a Nógrád Megyei Önkormányzat. A megyei önkormányzat Nógrád megye 131 településének lát el elsősorban területfejlesztési, vidékfejlesztési és koordinációs feladatokat. Az önkormányzat munkáját annak hivatala, a Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal segíti.

Jelen projekt céljai közül az egyik alapvető elem, hogy a Nógrád megyében élők miként tudnak alkalmazkodni az éghajlat változásával kapcsolatos negatív tendenciákhoz, változó körülményekhez és hőmérsékleti viszonyokhoz. Észak-Magyarországon a kedvezőtlen társadalmi-gazdasági körülmények miatt magasabb a sérülékenység mértéke, holott ezt a kitettség nem indokolja. Nógrád megye e tekintetben a közepesen sérülékeny területek közé sorolható. Amint azt a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia is kiemeli, az éghajlatváltozás hőhullámokat előidéző káros hatásai – megfelelő felkészülés és beavatkozás hiányában – súlyos következményekkel járhatnak a lakosság egészségi állapotára vonatkozóan, a hátrányos helyzetű térségekben pedig a kritikus infrastruktúra és az épített környezet elemeire is kedvezőtlen hatást gyakorolhatnak, tehát ennek kezelése, akciótervek, adaptációs lehetőségek kidolgozása fontos feladatot képez jelen projekt során.

A széles körű társadalmiasítás keretében elkészülő Nógrád Megyei Klímastratégia, valamint lakossági szemléletformálási akciók keretében, a klímavédelem témakörét érintően 2000 fő Nógrád megyei lakos kerül közvetlenül bevonásra a projekt megvalósítása során. A széles körű társadalmi akciók és a megyei platformszervezet munkájának köszönhetően jelentős mértékben nő a megyei lakosság klímaérzékenysége, és jelentősen javul a megyei lakosság körében a klímatudatosság.

A projekt pénzügyi finanszírozását az Európai Unió és társfinanszírozás keretében hazai társfinanszírozás biztosítja.

A projekt pénzügyi vizsgálat időhorizontja 2016. december 1. – 2018. május 31., fizikai zárásának dátuma 2018. május 31.

Összességében elmondható, hogy a tervezett, integrált szemlélettel megvalósítandó projekt jól strukturált elemeivel, a jövőben nagyban hozzá tud járulni a klímaváltozáshoz köthető negatív folyamatok mérsékléséhez, ezáltal a megye versenyképességének fenntartásához, esetleg növeléséhez.

2. A támogatást igénylő projektgazda bemutatása

2. 1. A projektgazda bemutatása a fejlesztés szempontjából

A projektgazdára vonatkozó alapadatokat a támogatási kérelem adatlapja tartalmazza.

A dokumentum az alábbi jogszabályok felhasználásával került kidolgozásra:

- Az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete (2013. december 17.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről,
- 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről,
- 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról,
- 1318/2015 (V. 21.) Korm. határozat a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program 2015. évre szóló éves fejlesztési keretének megállapításáról,
- Környezetvédelmi Tanács 2013. június 18-i közleménye az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó uniós stratégiáról (COM (2013) 216 final),
- 29/2008. (III. 20.) OGY határozat a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiáról

A kedvezményezett Nógrád Megye Önkormányzata (GFO 321) saját tulajdonnal rendelkező, bevételeivel és kiadásával önállóan gazdálkodó jogi személy.

Nógrád Megye Önkormányzata feladatait a 2011. évi CLXXXIX. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény határozza meg. A Törvény 27 §-a alapján a megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el.

Ennek keretét a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (a továbbiakban: Tftv.) adja meg. A Tftv. 11. § (1) bekezdése szerint a megyei önkormányzat feladata – többek között –, hogy

- a) a megye területére területrendezési tervet készítsen;
- b) együttműködjön a megyei jogú város önkormányzatával és az érintett települések önkormányzataival a településrendezési tervek összehangolása érdekében;
- c) együttműködjön a megye gazdasági szereplőivel;
- d) gondoskodjon a településrendezési terveknek a megyei területrendezési tervekkel való összehangjáról;
- e) együttműködjön a többi érintett megyei önkormányzattal a kiemelt térségek összehangolt tervezése érdekében.

Mindezen felül a megyei önkormányzat közgyűlése fogadja el a megyei területrendezési terveket, valamint véleményezi az illetékességi területét érintő terveket. A Tftv. 14/A. §-a alapján Nógrád, Heves, valamint Borsod-Abaúj Zemplén megye önkormányzatai létrehozták és működtetik a regionális területfejlesztési konzultációs fórumot. Ezen felül a Tftv. 14/B. §-a alapján a Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének elnöke, valamint az érintett megyei jogú város polgármestere működtetik a megyei területfejlesztési konzultációs fórumot is.

A megyei önkormányzat működésével, valamint a közgyűlés elnöke és a megyei jegyző feladat-és hatáskörébe tartozó ügyek döntésre előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatokat a Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal (a továbbiakban: Hivatal), mint „kiszolgáló szervezet” látja el.

A Hivatalban az alábbi szervezeti egységek különülnek el: az Elnöki Kabinet, (valamint a Jegyzői Titkárság), melynek további három alegysége van: a Közgazdasági és Koordinációs Osztály, az Önkormányzati és Jogi Osztály, a Területfejlesztési és Területrendezési Osztály.

Az Elnöki Kabinethez 1 fő önkormányzati tanácsadó, 1 fő adminisztrátor, 1 fő gépjárművezető tartozik. Feladatukat képezi a közgyűlés elnöke programjainak szervezése, a sajtóval való kapcsolattartás, a nemzetközi kapcsolatok szervezési kérdéseinek lebonyolítása.

A képviseletre feljogosított szervezet/személy képviseleti jogköre, a döntések meghozatala, hatáskörök meghatározása:

Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének a közgyűlés és szervei Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 24/2003. (XII. 29.) Kgy. rendelet VIII. fejezet A) pont 48 §-a szerint:

Az elnök önkormányzati tevékenysége körében:

- a) biztosítja az önkormányzati jogok érvényesülését, a kötelezettségek teljesítését, így ennek keretében gondoskodik a közgyűlés és szervei, valamint a területi iroda hatékony működéséről, segíti a közgyűlési tagok munkáját, vezeti a közgyűlés üléseit, összehangolja a bizottságok és tanácsnok munkáját;
- b) képviseli a közgyűlést;
- c) együttműködik az önkormányzati feladatok ellátásában érdekelt állami és más szervezetekkel, a megyei országgyűlési képviselőkkel;
- d) rendszeres kapcsolatot tart fenn a megye települési önkormányzataival valamint más megyei önkormányzatokkal, az önkormányzati érdekképviseleti szervekkel;
- e) szervezi a területi és nemzetközi kapcsolatokat, ennek keretében előzetes megállapodásokat köthet;
- f) gondoskodik a (tömeg)kommunikációs tevékenységről, a közgyűlés munkájáról tájékoztatja a sajtó képviselőit;
- g) átruházott hatáskörben dönt az SZMSZ 2. számú mellékletében meghatározott ügyekben.

A közgyűlés elnökére átruházott feladat- és hatáskörök (a felsorolás nem teljes):

Gazdálkodás területén:

1. Dönt a nemzeti vagyonról szóló törvény szerinti többségi befolyással nem rendelkező gazdasági társaságokban a társaság legfőbb szervének kizárólagos hatáskörébe tartozó döntés meghozatalához szükséges álláspontról.
2. Dönt az 5.000.000 Ft egyedi értéket meg nem haladó ingó. vagyonelem hasznosítása, tulajdonjogának visszterhesen történő átruházásáról.
3. Dönt az 1.000.000 Ft egyedi értéket meg nem haladó ingó vagyonelem tulajdonjogának vagy használatának ingyenes átruházásáról.
4. Dönt az önkormányzat üzletrészesének elidegenítése, pénzbeli és nem pénzbeli hozzájárulásának emelése, értékpapírral, részvénnyel, váltóval kapcsolatos ügylet lebonyolításáról, amennyiben annak értéke az 1.000.000 Ft-ot nem haladja meg, és az ügylet során az önkormányzat vagyona nem csökken.
5. Jogosult lemondani a behajthatatlan pénzügyi követelésről, illetve a követelést leértékelni 300.000 Ft értékhatárig
6. Kiadja a vagyonelemekkel kapcsolatos jognyilatkozatokat, a vagyonnal kapcsolatos hatósági, közigazgatási és bírósági eljárásban biztosítja a képviselet.
7. Köteles vizsgálatot kezdeményezni a költségvetési szerv vezetője és a gazdasági társaság vezetője személyi felelősségének megállapítására.
8. Dönt a lakáscélú munkáltatói kölcsön odaítéléséről, a bizottság javaslata alapján.
9. Dönt a kölcsön összegéről, valamint a kölcsön visszafizetésének határidejéről
10. Megkötöti a megállapodást a dolgozóval és a dolgozó munkáltatójával.
11. A dolgozó részletfizetési kötelezettségét szüneteltetheti, vagy a megállapított havi törlesztés összegét és határidejét módosíthatja.
12. Jogosult a szabad pénzeszközök három hónapnál rövidebb idejű lekötésére.
13. Az államháztartáson belülre, illetve kívülre – alapítványok részéről érkező kérelmek kivételével – történő támogatási kérelmek finanszírozására kötelezettséget vállalhat és teljesíthet a költségvetési rendeletben elkülönített Elnöki keret erejéig.
14. A közgyűlés által elfogadott Közbeszerzési Szabályzat szerint gyakorolja az ajánlatkérő jogait és kötelezettségeit.

Területfejlesztés területén:

1. Dönt a munkaszervezet végrehajtási és beszámolási határidőinek meghatározásáról.
2. Dönt a Támogatott súlyos szerződésszegése esetén az azonnali kármentő intézkedések – felszámolásba, végelszámolásba, végrehajtásba való bejelentkezése – megtételéhez szükséges, illetve ahhoz kapcsolódó lépések megtételéről.
3. Kiadja a Területfejlesztési Bizottság hatáskörébe utalt döntésekhez kapcsolódó jognyilatkozatokat, dokumentumokat.

Egyéb területen:

1. Állást foglal a települési önkormányzatok környezetvédelmet érintő rendeleteinek tervezetével kapcsolatban.

2. Határozatot hoz, a 2014-2020 európai uniós támogatási időszakban, a területi kiválasztási eljárásrendben meghirdetett felhívásokra benyújtott támogatási kérelmek esetében, a döntés-előkészítőbizottság területi szereplő által delegált tagja részére, a képviselendő döntési javaslatról.

A **Közigazgatási és Koordinációs Osztály** ellátja az önkormányzat, a Hivatala, valamint a megyei nemzetiségi önkormányzatok költségvetéséhez kapcsolódó pénzügyi természetű feladatokat. Ezt 4 munkatárs végzi: 1 fő osztályvezető, 1 fő gazdálkodási előadó, 1 fő pénzügyi előadó és 1 fő főkönyvi könyvelő.

Az **Önkormányzati és Jogi Osztály** látja el a közgyűlés működésével, a testületi-ülések előkészítésével és lebonyolításával, az informatikai feladatokkal, valamint a jogi természetű ügyek ellátásával kapcsolatos feladatokat. Az irodást a megyei aljegyző vezeti. Az iroda 1 fő személyzeti-és testületi referenst, 1 fő testületi referenst, 1 fő jogtanácsost, 1 fő informatikust, 1 fő sajtó és programreferens, valamint 4 fő adminisztrátort alkalmaz. A személyzeti- és testületi referens, valamint a jogtanácsos jogi végzettséggel rendelkeznek, közbeszerzési eljárások bonyolításában jártasak. Ők biztosítják a megfelelő szaktudást a munkaügyi, illetve jogi természetű kérdések megoldásakor, továbbá biztosítják a közgyűlés törvényes működésének hátterét. Az informatikus kolléga gondoskodik az önkormányzat honlapjának aktualizálásáról, a megfelelő számítástechnikai infrastruktúra naprakészen tartásáról, valamint annak megfelelő szinten való működéséről. Ennek köszönhetően rendszerünk kiválóan és biztonságosan alkalmas a napi munkavégzés zökkenőmentes lebonyolítására. A négy fő adminisztrátor biztosítja a munkavégzéshez szükséges iratkezelési feladatok ellátását.

A **Területfejlesztési és Területrendezési Osztály** jelenleg 15 munkatárssal dolgozik: 1 fő osztályvezető, 1 fő megyei főépítész, 2 fő területfejlesztési referens, valamint 1 fő geográfus, területfejlesztési ügyintéző, 2 fő pénzügyi menedzser, 1 fő műszaki menedzser és további projektmenedzserek. Az osztály dolgozói közül mindenki rendelkezik felsőfokú végzettséggel.

Az osztályon dolgozók végzik a törvényben meghatározottak szerint a megyei önkormányzat területfejlesztési, vidékfejlesztési, koordinációs valamint területrendezési feladatait, valamint a jogszabályi kötelezettségen túl összehangolják az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit és gondoskodnak az önkormányzat pályázati tevékenységének nyilvántartásáról.

A fentiekén túl környezetvédelemmel kapcsolatban:

- Gondoskodik a megye területén található helyi jelentőségű védett természeti területek védelmével kapcsolatos tevékenységek összehangolásáról.
- Elősegíti a megye területén a hulladékok környezetkímélő kezelését.

Az épített és természeti környezet védelmével kapcsolatos feladatainak ellátása érdekében:

- a) a települési önkormányzatokkal és az illetékes megyei önkormányzatokkal egyeztetve megyei környezetvédelmi programot készít;
- b) előzetes véleményt nyilvánít a települési önkormányzati környezetvédelmi programokról, illetve kezdeményezheti azok megalkotását;
- c) javaslatot tehet települési önkormányzati környezetvédelmi társulások létrehozására.

A menedzsment struktúrát 3 fő hivatali alkalmazott alkotja, mindegyik a Területfejlesztési és Területrendezési Osztály részéről. Részükre a munkaköri leírásukban pontosan körülhatárolt feladatot kell ellátniuk a projekthez kapcsolódóan. A projektmenedzsment szervezet vezetését a Területfejlesztési és Területrendezési Osztály vezetője látja el. Ő felel a menedzsment megfelelő működéséért. A menedzsment háttere a Hivatal, melynek szervezeti struktúrája a fentiekben részletezésre került. Az alkalmazott eszközök: a jelenlegi dokumentum alapján a megvalósíthatósági tanulmány elkészítése, eshetőség tervezés, stratégiai szövetségesek keresése, ügyfélkapcsolat menedzselése, összemérés. Módszerek: folyamatos egyeztetések, megbeszélések.

A pályázó egyéb, az elmúlt öt évben pályázati forrásból megvalósított hasonló témájú projektjei

ÁROP-1.2.11/A-2013-2013-0006

A projekt címe: „Együtt tervezzük a jövőt - Nógrád megye területfejlesztési koncepciója és programja” (Területfejlesztési tevékenység támogatása a konvergencia régiókban lévő megyei önkormányzatok számára).

A pályázat célja a megyei tervezési feladatokhoz kapcsolódó kapacitásépítés és annak megerősítése a 2014-2020-as időszak fejlesztési programjának kidolgozása érdekében. A várt eredmények között szerepel a megyei Közgyűlés által elfogadott helyzetelemző értékelő tervdokumentumban szereplő fejlesztési irányok lehatárolása, a megyei Közgyűlés által elfogadott területfejlesztési koncepció és program, tervezési részdokumentumok elkészítése, a megyei projektötletek összegyűjtése, területi koordináció ellátása és a partnerség folyamatos megteremtése.

A projekt összköltsége 90 000 000 Ft, mely 100%-ban támogatási összegből valósult meg.

A projekt kezdete: 2012. január 01., vége: 2014. szeptember 30.

A kedvezményezett az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény VII. fejezete alapján ÁFA levonására nem kötelezett.

2.2. A projektmenedzsment szervezet bemutatása, általános adatai

Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal 3 fővel kíván a projektmenedzsment szervezetben részt venni. A projektmenedzsment vezetését a Területfejlesztési és Területrendezési Osztály munkatársai látják el. Ők felelnek a menedzsment megfelelő működéséért. A menedzsment háttere a Hivatal, és az Osztály dolgozói.

A 272/2014. (XI. 5.) Kormányrendelet meghatározza a közsféra szervezetek projektmenedzsment keretében elszámolható költségeit, az V. melléklet 3.8. Projektmenedzsment költségek megnevezésű pontja, 3.8.2. Közsféra szervezetekre vonatkozó speciális előírások alapján a megyei önkormányzat a közsféra kedvezményezett kérésére köteles a menedzsment feladatokat ellátni.

A fentiek figyelembe vételével a projekt megvalósítását lebonyolító menedzsment szervezet jelen esetben a Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal (a projektben résztvevők tevékenységét, munkaidejüknek a projekttel kapcsolatos teendők végzésére fordítandó hányadát is tartalmazó munkaköri leírásukat a támogatási kérelemhez csatoljuk). A Hivatal jogi formája központi felügyelt költségvetési szerv, a felügyeleti szerve a Nógrád Megyei Önkormányzat.

Az állami és az önkormányzati ágazat „hatásköri-térképének” átrendeződésével összhangban a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény a megyei kötelező feladatellátás négy alapvető területét jelölte ki az alábbiak szerint:

- területfejlesztési;
- területrendezési;
- vidékfejlesztési;
- koordinációs feladatokat.

Tekintve, hogy a területi önkormányzat feladatai között domináns helyet foglalnak el a területfejlesztéshez, területrendezéshez kapcsolódó hatáskörök, így a Hivatali struktúrában önálló szervezeti egység látja el ezen feladatokat. Ez a szervezet jelen esetben a Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal Területfejlesztési és Területrendezési Osztálya, mely humán erőforrás oldalról felkészült abban a tekintetben, hogy jelen projekthez kapcsolódó menedzsmenti feladatok ellátása biztosított legyen. Ugyanakkor a felhívás alapján célszerű, hogy az osztály a projektgazda szervezet más osztályaival együttműködve, azok erőforrásaira alapozva végezzék el a feladatokat.

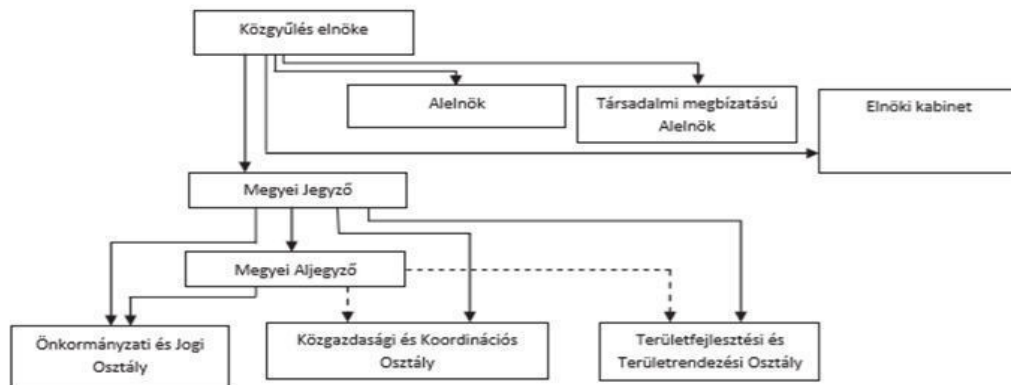
Az osztályon jelenleg rendelkezésre állnak a felsőfokú végzettséggel és legalább 2 éves releváns szakmai tapasztalattal bíró szakemberek: általános menedzserek – közöttük terület- és településfejlesztő geográfusok, közigazdász végzettségű munkatársak-, műszaki végzettséggel rendelkező műszaki menedzser, pénzügyi-közigazdasági végzettséggel rendelkező pénzügyi menedzser.

A pályázathoz az előzetes felmérés alapján 3 fő menedzsment tagot szükséges közvetlenül hozzárendelni, ezeken túl a projekt végrehajtásához szükséges szakemberek is a Hivatal szakemberei közül kerülnek ki.

A Hivatal szervezeti struktúráját az alábbi ábra mutatja be:

1. sz. ábra

A NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZATI HIVATAL SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

Jelmagyarázat:

- > Közvetlen irányítás
- - - -> Közvetett irányítás

1. sz. táblázat

Projektmenedzsment szervezetet bemutató táblázat

Funkció/beosztás	Fő feladatok	Munkaidő-szükséglet	
		Projekt fejlesztés időszakában	Végrehajtás időszakában
PM szervezet vezetője a Területfejlesztési és Területrendezési Osztály munkatársa	<ul style="list-style-type: none"> – felelős a projektjavaslat előkészítéséért, a projekt végrehajtásáért, előrehaladásáért; – pályázati és környezetvédelmi szakirányú tapasztalattal bír; – átlátja a projekt előkészítés és megvalósítás technikai és pénzügyi feladatait; – a beosztottak irányítása, ellenőrzése, motiválása; – az előkészítésben és végrehajtásban résztvevő vállalkozókkal szemben érvényesíteni tudja a projektgazda érdekeit, a szerződések előírásait és a jogszabályok betartatását; – járatos az EU politikái területén. 	1 fő foglalkoztatása a részmunkaidőben kinevezés alapján	1 fő foglalkoztatása részmunkaidőben kinevezés alapján
Klímavédelmi, fenntarthatósági szakember a Területfejlesztési és Területrendezési Osztály dolgozója – terület és településfejlesztő geográfus	<p>személye biztosítja:</p> <ul style="list-style-type: none"> – a projekt szakmaiságát; – a jelentéstételi kötelezettségek számszerű adatainak pontosságát; – ismeri az indikátorok és a mutatók szerint az előrehaladást. 	1 fő foglalkoztatása részmunkaidőben (+1 fő bevonása részmunkaidőben, amennyiben indokolt) kinevezés alapján	1 fő foglalkoztatása részmunkaidőben (+1 fő bevonása részmunkaidőben, amennyiben indokolt) kinevezés alapján
Pénzügyi terület a Területfejlesztési és Területrendezési Osztály dolgozója – pénzügyi-közigazgász végzettségű pénzügyi menedzser	<ul style="list-style-type: none"> – a finanszírozás tervezése; – a megvalósítás során a források összehangolásának biztosítása; – a szerződések és számlák kezelési, nyilvántartási rendszerének megtervezése és kialakítása, a szállítói számlák továbbítása a támogató/közreműködő szervezet felé; – a vállalkozókkal való kapcsolattartás. 	1 fő foglalkoztatása részmunkaidőben (+1 fő bevonása részmunkaidőben, amennyiben indokolt) kinevezés alapján	1 fő foglalkoztatása részmunkaidőben (+1 fő bevonása részmunkaidőben, amennyiben indokolt) kinevezés alapján

Funkció/ beosztás	Fő feladatok	Munkaidő-szükséglet	
		Projekt fejlesztés időszakában	Végrehajtás időszakában
Jogi terület Önkormányzati és Jogi Osztály dolgozója	<ul style="list-style-type: none"> – a projektre vonatkozó speciális jogi kötelezettségek ellátása; – szerződések előkészítése, megkötése; – a projekt előkészítése és megvalósítása során kialakuló jogi jellegű konfliktusok kezelése. – jogi képviselőt ellátása esetleges bírósági eljárásokban; – az érintett felek által előkészített tervezetek véleményezése; – a projekt során létrejövő szerződések véglegesítése, közreműködés a megkötött szerződések esetleges módosításában. 	részvétele egyes időszakokban indokolt lehet, elegendő az eseti munkavégzés (részmunkaidő) kinevezés alapján	részvétele egyes időszakokban indokolt lehet, elegendő az eseti munkavégzés (részmunkaidő) kinevezés alapján
Közbeszerzés Közigazgatási és Koordinációs Osztály, Önkormányzati és Jogi Osztály dolgozói	<ul style="list-style-type: none"> – az összes fenti szakterület együttműködését igényli, leterheltségtől és tapasztalattól függően vehetnek részt benne a többi funkcionális területen is dolgozó szakemberek; – közbeszerzéshez kapcsolódó feladatok ellátása. 	részvétele egyes időszakokban indokolt lehet, elegendő az eseti munkavégzés (részmunkaidő) kinevezés alapján	részvétele egyes időszakokban indokolt lehet, elegendő az eseti munkavégzés (részmunkaidő) kinevezés alapján
PR, a nyilvánosság tájékoztatása Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal munkatársai	<ul style="list-style-type: none"> – kötelező tájékoztatási feladatok ellátása; – fotódokumentáció készítése; – sajtó tájékoztatása; – kapcsolattartás a platformban résztvevő szervezetekkel, önkormányzatokkal; – workshopok szervezése; – figyelemfelkeltő akciók szervezése. 	A munkaintenzitás a projekt előkészítés és a projekt elfogadottságának, valamint a projekt előrehaladásának és tartalmának függvénye kinevezés alapján	A munkaintenzitás a projekt előkészítés és a projekt elfogadottságának, valamint a projekt előrehaladásának és tartalmának függvénye kinevezés alapján

2.3. A projektmenedzsment szervezet részletes bemutatása

A szervezet élén a **projektmenedzsment vezetője** áll, aki:

- a menedzsment szervezet vezetője egy személyben;
- felelős a projektjavaslat előkészítéséért, a projekt végrehajtásáért, előrehaladásáért;
- a projektben résztvevők átfogó koordinálásáért, motiválásáért, munkájuknak irányításáért.

A projektfejlesztés és végrehajtás időszakában szükséges 1 fő alkalmazása teljes vagy részmunkaidőben a szükséges feladatoknak megfelelően.

Ehhez célszerű olyan személyt kiválasztani, akinek többéves pályázati, környezetvédelmi szakirányú tapasztalata van, átlátja a projekt előkészítés és megvalósítás technikai és pénzügyi feladatait. Az előkészítésben és végrehajtásban résztvevő vállalkozókkal szemben érvényesíteni tudja a projektgazda érdekeit, a szerződések előírásait és a jogszabályok betartását valamint legalább alapszinten járatos az EU politikái területén

Elvégzi a megújuló energiaforrások alkalmazásának feltérképezését.. Összehangolja a különböző pályázatokkal kapcsolatos projekteket, folyamatosan figyelemmel kíséri a pályázati lehetőségeket. Részt vesz a pályázati projektek előkészítésében, benyújtásában, ezentúl kapcsolatot tart a résztvevőkkel.

A projekt megvalósítása során mindenképp szükség van **klímavédelemmel, környezeti fenntarthatósággal, környezeti neveléssel kapcsolatos végzettségű szakemberre.**

Az ő személye biztosítja:

- a projekt szakmaiságát,
- a jelentéstételi kötelezettségek számszerű adatainak pontosságát,
- ismeri az indikátorok és a mutatók szerint az előrehaladást.

Az Osztályunkon jelenleg 1 fő terület-és településfejlesztő geográfus, illetve több olyan munkatársunk is dolgozik, akik 2015. december és 2016 áprilisa között elvégezték a megyei klímareferens képzést.

A projektfejlesztés és végrehajtás időszakában 1 fő terület- és településfejlesztő geográfus kerül alkalmazásra részmunkaidőben. A kiválasztott munkatárs egyetemi tanulmányai során kellő tapasztalatot szerzett a klíma- és természetvédelem területén

A **pénzügyi szakember** legfőbb feladata:

- kapcsolattartás a projektgazdával valamint,
- a projekt önálló pénzügyi rendszerének kialakítása,
- a finanszírozás tervezése,
- a megvalósítás során a források összehangolásának biztosítása,
- a szerződések és számlák kezelési, nyilvántartási rendszerének megtervezése és kialakítása, a szállítói számlák továbbítása a támogató/közreműködő szervezet felé közreműködik a projekt zárásához kapcsolódó szakmai és gazdasági elszámolás elkészítésében.

Ehhez is megfelelő képzettséggel és tapasztalattal rendelkező személyt kell kiválasztani. A leterheltségtől függően szükség lehet asszisztens alkalmazására is. Ezen a területen is fontos, a vállalkozókkal való kommunikációban az érdekérvényesítés, a konfliktusok kezelésének képessége.

Az Osztályunkon jelenleg több pénzügyi-közigazgatási végzettséggel rendelkező pénzügyi menedzser dolgozik, akik a feladat ellátására alkalmasak.

A projektfejlesztés és végrehajtás időszakában szükséges 1 fő alkalmazása teljes vagy részmunkaidőben a szükséges feladatoknak megfelelően.

A Hivatalban jelenleg 4 fő **jogi területen jártas személy** dolgozik, akik több éves szakmai tapasztalattal bírnak.

A projektben a legfontosabb feladatuk:

- a speciális jogi kötelezettségek ellátása, támogatási és beszállítói szerződések előkészítése, megkötése,
- a projekt előkészítése és megvalósítása során kialakuló jogi jellegű konfliktusok kezelése. Az érintett felek által előkészített tervezetek véleményezése, a projekt során létrejövő szerződések véglegesítése, közreműködés a megkötött szerződések esetleges módosításában.

A projektfejlesztési időszakában indokolt lehet teljes munkaidős jelenlét (pl. közbeszerzési dokumentáció egyeztetése), míg a végrehajtási szakaszban elegendő az eseti munkavégzés.

2.4. A projekt beszerzési, szakértői, marketing és nyilvánosságot érintő feladatai

A projekt lebonyolítása folyamán felmerülő beszerzési, szakértői, marketing és nyilvánosságot érintő feladatokat külső szakértő/vállalkozó bevonásával kívánjuk megvalósítani.

A projektmenedzsment és a szakmai megvalósítás egymással összhangban történik.

A projektben résztvevő, a fentiekben ismertetett személyek önéletrajzát a projektben elvégzendő feladataikra részletesen kitérve az EPTK felületre korábban már csatoltuk.

A projektmenedzsment és a szakmai megvalósítás egymással összhangban történik.

3. A háttér bemutatása és a fejlesztési szükséglet szakpolitikai megalapozása (helyzetelemzés)

A fejezet célja a földrajzi, társadalmi, gazdasági, politikai és intézményi értelemben vett projektkörnyezet bemutatása. Ismertetni kell, hogy a projektjavaslat által megoldandó probléma milyen környezetben merül fel, a projektet milyen környezetben kell végrehajtani. A leírásnak különösen tartalmazni kell az alábbiakat:

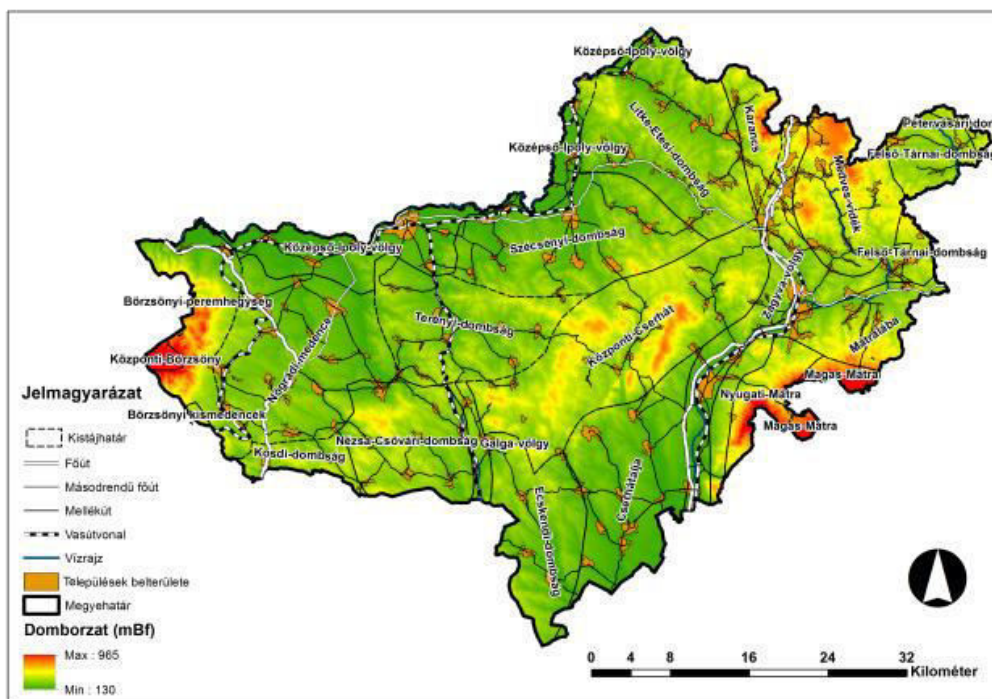
3. 1. Nógrád megye klímadottságai, fókuszálva a klímaváltozásból eredő hatásokra

3. 1. 1. Természeti adottságok

Természetföldrajzi tájbeosztás

Nógrád megye az Észak-magyarországi- középhegység területén helyezkedik el. Térszerkezetének, külső és belső kapcsolatrendszerének meghatározója elsősorban a domborzat. Nyugaton a Börzsöny, keleten a Mátra-vidék, északnyugaton az Észak-magyarországi medencék részeként az Ipoly és völgye, északkeleten a Karancs és a Medves határolja, a megye közepén pedig a Cserhát-vidék terül el (Dövényi, 2010).

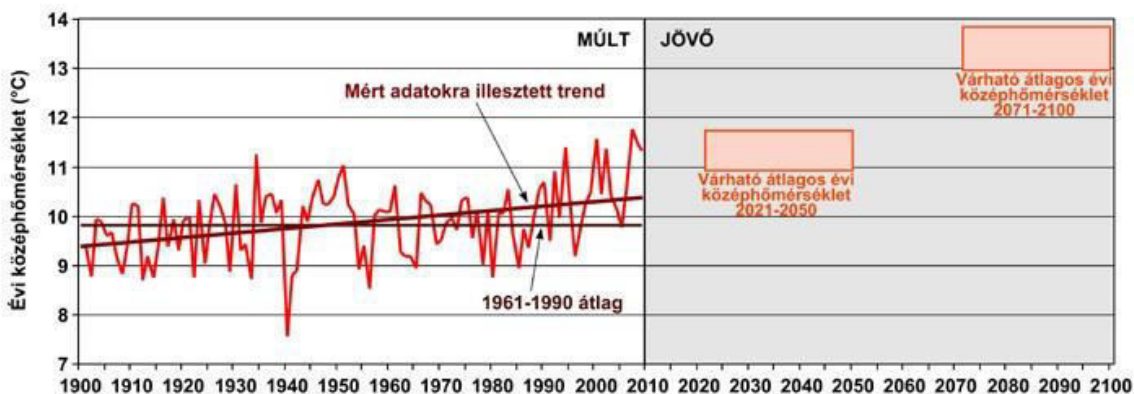
2. sz. ábra

Éghajlat

A projekt céljainak egyik alapvető eleme az, hogy a megyében élők miként tudnak alkalmazkodni az éghajlat változásával kapcsolatos negatív tendenciákhoz, változó körülményekhez és hőmérsékleti viszonyokhoz. Az elmúlt évtizedek tudományos kutatásai¹, a nemzetközi előrejelzések is azt mutatják, hogy Magyarország esetében a hőmérséklet értékeiben tapasztalhatók legegységertelműbb változások. Az országos éves átlag a globális változásokkal összhangban, hasonlóan gyorsuló ütemet, de még valamivel annál is nagyobb melegedési értéket mutat. Az évszakok közül a nyarak átlag feletti, az ősziök valamivel átlag alatti melegedése jellemző. A minimum- és maximumhőmérsékletek szintén emelkednek, a nyári, hőség és forró napok száma növekszik. Az éves csapadékmennyiség jelentősen csökkent a 20. században, a csökkenés leginkább a tavaszi értékekben jelenik meg. A csapadék esetében megfigyelhető másik fontos tendencia az intenzitás növekedése, azaz a kevesebb csapadék intenzívebben érkezik, így a csapadék kevésbé hasznosul, másrészt növeli a lefolyást, ami az erózió és az árvízveszély fokozódását jelenti. A forró nyarak és a kevesebb csapadék együttes hatása miatt gyakoribbá válnak a súlyosabb aszályok. Magyarország átlaghőmérsékletének alakulása a 20. században és a 21. században várható értékek

3. sz. ábra

Forrás: Bartholy et al., 2011

A Magyarország 21. századi éghajlatára vonatkozó különböző becslések mind a hőmérséklet további emelkedését mutatják. A különböző modellek közötti különbség kisebb, mint az általuk jelzett növekedés, így nagy bizonyossággal kezelhető ez a változás. A hőmérséklet esetében 2050-ig 1-2, 2100-ig 3-4 °C-os emelkedés várható az 1961–1990 referencia időszakhoz viszonyítva. Bár a nyári értékek tekintetében a legnagyobb a bizonytalanság a modellek között, a legnagyobb mértékű melegedést is mindegyik a nyári időszakra jelzi, az évszázad végére 3,5-6 °C közötti változással. A napi minimum és maximum értékek is leginkább nyáron fognak növekedni, ugyanakkor a maximumok nagyobb mértékben, ezzel a napi hőingás is magasabb lesz. A szélsőséges hőmérsékletű napok száma is a melegedést tükrözi, tehát a fagyos napok száma erősen csökken (2100-ig akár több mint 40 nappal), a nyári, forró és hőségnapok száma pedig jelentősen emelkedik (2100-ig akár 37 nappal). A növények vegetációs időszaka is megváltozik, a század végére 50 nappal is hosszabbá válhat, aminek számtalan, nehezen megjósolható következménye lehet. Az Alföldön némileg magasabb melegedés várható, mint a többi országrészben.

¹ lásd többek között az ELTE Meteorológia Tanszék munkáit, kutatási eredményeit.

4. sz. ábra

A csapadék változásának lehetséges területi különbségei Magyarországon a 21. században két klímamodell eredményei alapján

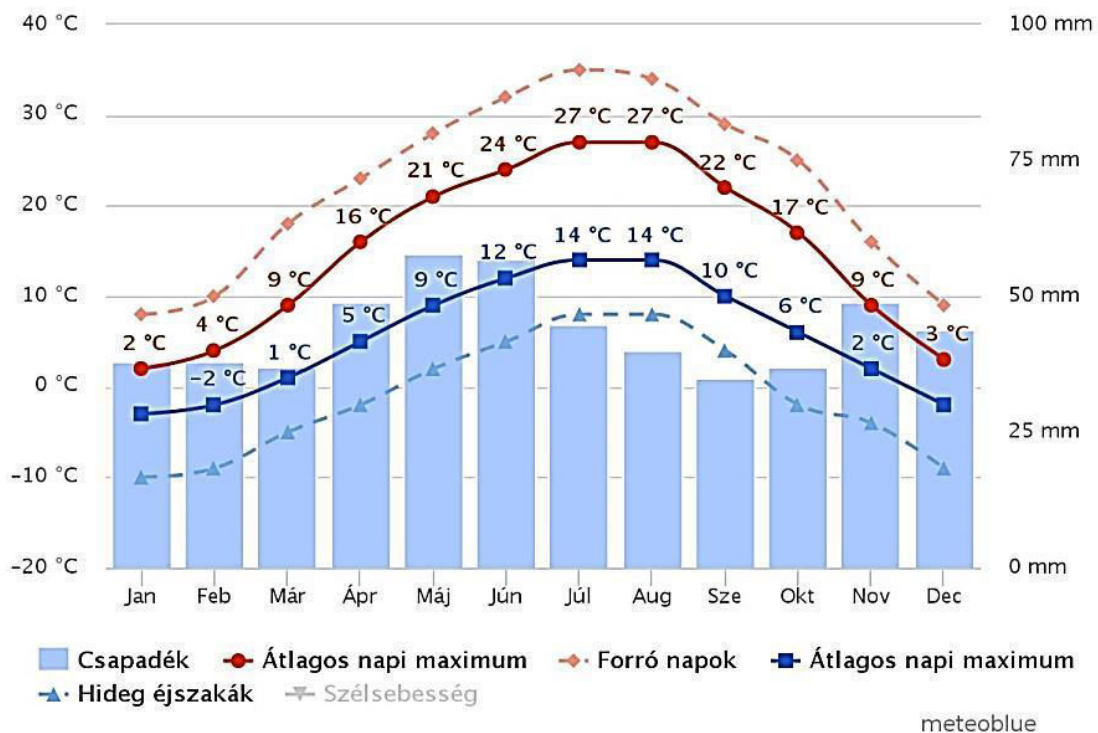
Forrás: (www.tankonyvtar.hu)

A csapadék esetében a különböző modellek jóval eltérőbb változásokat jeleznek a hőmérséklethez képest. Ennek egyik oka a csapadék térbeli és időbeli változékonysága, másrészt mivel Észak- és Nyugat-Európában várhatóan több csapadégra kell számítani, a Földközi-tenger térségében pedig kevesebbre, így hazánk a növekedő és csökkenő csapadéku térségek határán lesz, bár az előrejelzések többsége nálunk is csökkenést valószínűsít. A modellek esetenként egymással ellentétes irányú változásokat vetítenek előre, azok mértéke pedig összemérhető a modellek közti különbségek nagyságával, így a csapadékra vonatkozó becslések bizonytalanok. A 21. század első felében az éves csapadékmennyiségben kis mértékű csökkenés valószínűsíthető, amely azonban az évszázad végére akár a 20%-ot is elérheti, miközben előfordulhat, hogy az ország nagy része némileg csapadékosabbá válik. Az évszakok tekintetében tavasszal és nyáron csökkenés, míg ősszel és télen növekedés várható, bár egyedül a nyári csökkenés az, ahol a modellek mindegyike egységesen a csapadék csökkenését valószínűsíti, a többinél elég nagy a bizonytalanság. A csapadékesemények gyakoriságáról elmondható, hogy az 1, 5, 10 és 20 millimétert meghaladó csapadékos napok száma esetében az előbbi kettőnél kisebb mértékű csökkenés, az utóbbiaknál pedig növekedés várható. Különösen a legcsapadékosabb (20 mm feletti) napok számának növekedésére számítanak, 2100-ig akár 25%-kal is több lehet. Ezekből következik, hogy a csapadékhiányos időszakok hosszabbodására és a csapadék intenzitásának növekedésére kell számítani.

Nógrád megye éghajlata az eltérő domborzati adottságokból fakadóan változatos jelleget mutat. A magasabb területeken, mint a Börzsöny vagy a Mátralába mérsékeltlen hűvös - mérsékeltlen nedves az éghajlat, míg a dombosági területeken illetve a völgyek és medencék területén mérsékeltlen hűvös - mérsékeltlen száraz az éghajlat. A napsütéses órák számának évi összege 1850-1950 óra körüli, nyáron 740 – 770 óra, míg télen 160-200 óra körüli. Az évi átlagos középhőmérséklet 8-10 °C, míg a magasabban fekvő hegyvidéki területeken ezek az értékek 6-8 °C között változnak. A vegetációs időszak átlagos hőmérséklete 15,2-16,8 °C. A 10 °C feletti napi középhőmérsékletek magasságtól függően 173-182 napon át fordulnak elő ápr.15-25 és okt. 10-18 között. A nyári hőmérsékleti maximumok sokéves átlaga a magasabb részeken 28-30 °C, máshol 31-33. Az éves csapadékösszeg a magasabb részeken 750 mm, az alacsonyabb, zártabb részeken, 550-600 mm, ebből 340-430 vegetációs időszakban hullik. A 24 óra alatt hullott csapadék eddig mért legmagasabb összege 176 mm, azonban a csapadékintenzitás növekedésével és a szélsőségek gyakoribbá válásával még ez az érték is megdőlhét a jövőben. Az átlagos hótakarós napok száma 40-60 között van, az átlagos maximális vastagága van ahol 20-25 cm (Zagyva és a Tarna völgye), a dombosági részeken 35-40 cm míg a magasabb területeken 50-60 cm-t is eléri.

Az átlagos értékek jellemzően elég nagy évek közötti különbségekből adódnak, ez az évek közötti szórás várhatóan fokozódni fog az éghajlatváltozással. Az elpárologtatott csapadékot az adott területen a párolgáshoz rendelkezésre álló energiával összekapcsolva kiszámítható a Budiko-féle ariditási index. Az ariditási index alakulása szoros kapcsolatban van a természetes növényföldrajzi övezetekkel, 1/3 és 1 között erdő, 1 és 2 között füves puszta a természetes növénytakaró. A megye legnagyobb részén az ariditási index 1,00-1,28 körül változik. A melegedés és a csapadékösszegek várható csökkenése erdészeti és mezőgazdasági, valamint vízgazdálkodási szempontból is alapos felkészülést igényel, a csapadékesemények intenzitásának növekedése pedig eróziós-talajvédelmi és katasztrófavédelmi (villámárvizek) szempontból jelent további megoldandó problémákat.

5. sz. ábra

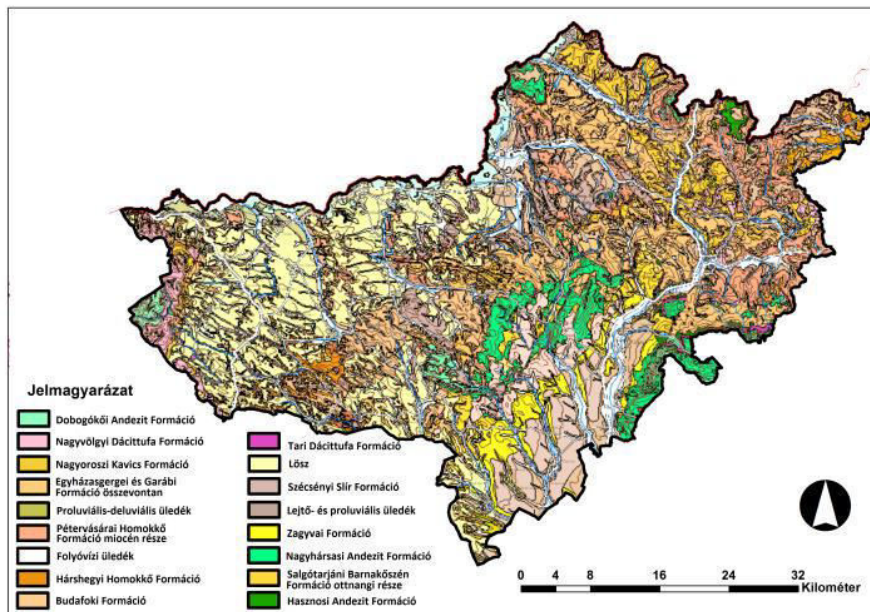

A hőmérsékleti vizsgálatokkal együtt érdemes áttekintenünk a térség hőhullámokkal szembeni sérülékenységét is. Ez az indikátor az, amely egyértelműen párhuzamba állítható a térség kedvezőtlen társadalmi-gazdasági körülményeivel, hiszen míg a Dunántúl északi részén, valamint a Főváros térségében a kitettségi indikátor kedvező értéke mellett az országos átlagot meghaladó jövedelmi helyzet, továbbá az ott élő népesség átlagnál kedvezőbb egészségi állapota eredményezi. Ezzel szemben Észak-Magyarországon a kedvezőtlen társadalmi-gazdasági körülmények miatt magasabb a sérülékenység mértéke, holott ezt a kitettség nem indokolja. Nógrád megye e tekintetben a közepesen sérülékeny területek közé sorolható. Amint azt a NÉS is kiemeli, az éghajlatváltozás hőhullámokat előidéző káros hatásai – megfelelő felkészülés és beavatkozás hiányában – súlyos következményekkel járhatnak a lakosság egészségi állapotára vonatkozóan, a hátrányos helyzetű térségekben pedig a kritikus infrastruktúra és az épített környezet elemeire is kedvezőtlen hatást gyakorolhatnak, tehát ennek kezelése, akciótervek, adaptációs lehetőségek kidolgozása fontos feladatot képez jelen projektben.

Földtani adottságok

Nógrád megyében számos vulkáni kőzet (andezit, riolit, bazalt), ugyanakkor mészkő és dolomit is megtalálható. Nagy területen lelhető fel sekélytengeri, partközeli üledék, homokkő és agyagmárga. A Börzsöny felszínének 2/3-át vulkáni anyagok (főként miocén andezit, andezittufa és agglomerátum) fedik, tőle keletre középső-miocén slír található, a Nógrádi medencét oligocén homokkőves és agyagos üledék tölti ki, ahol a felszínen pleisztocén agyag, lejtőagyag és löszderivátum is jellemző.

6. sz. ábra

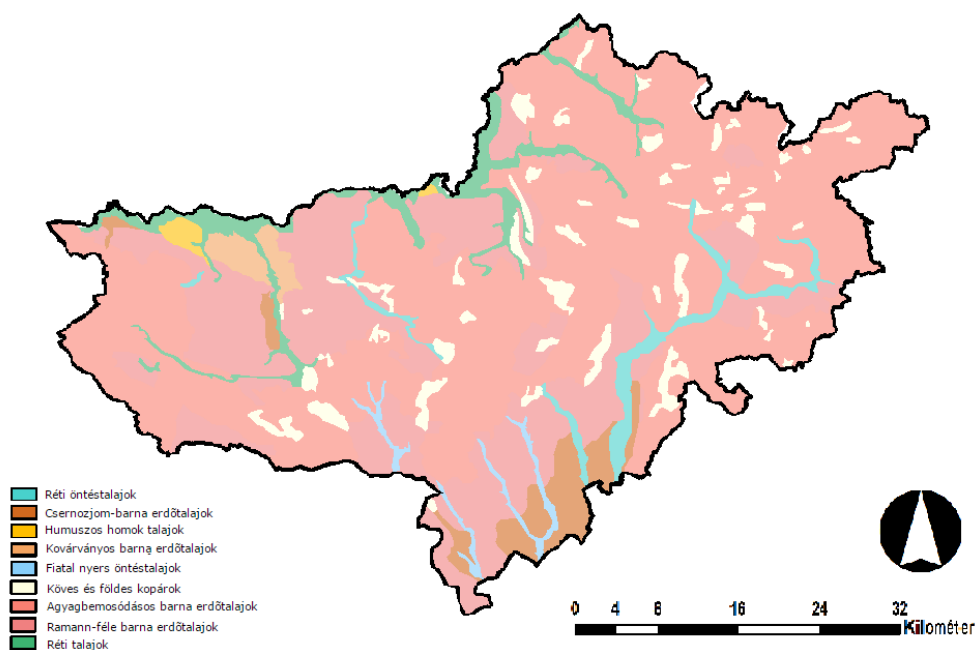

A Cserhát területén a két szomszédos hegységtől, a Börzsönytől és a Mátrától eltérően nem a vulkanikus kőzetek vannak többségben: a hegység nagyobbik részét a földtörténet újkorában lerakódott üledékes kőzet alkotja. A Cserhát nyugati része javarészt oligocén üledékekből áll, míg északi része erősen felszabdalt, dombsági jellegű terület. A Központi-Cserhátban miocén korú vulkanitok és üledékek vegyesen vannak jelen. A Zagyva völgyének felszínét pleisztocén agyagok, löszderivátumok alkotják. A megye keleti felén a Medves területén felső pliocén bazalt található, amelytől délre felső-oligocén és felső miocén agyagos, homokos, széntelepes képződmények találhatók. A barnakőszén telepek korábban az egész megye gazdaságát meghatározták, mára azonban a bányászat megszűnt. A felhagyott bányák különböző környezeti állapota (pl. potenciális tömegmozgás-veszélyt jelentő területeik) eltérő kezelési tervet igényel, de komplex környezeti problémáik (közegészségügyi, környezetszennyezési, lefolyási stb.) miatt mindenképpen megoldásra váró területek. A Mátra Nógrád megyei területein középső miocén agyagos-homokos üledékek és felső oligocén homokkőves-márgás üledékek bukannak ki az andezit- és riolittufából.

Talaj

A megye geológiai felépítése, klímája és vegetációja nagy szerepet játszik a talajai kialakulásában, a hosszú ideig fennálló erdővegetáció következtében a különböző erdőtalajok a meghatározó talajtípusai. A legalacsonyabb térszíneken váltakozva humuszos homok, réti öntés- és réti talajok mellett agyagbemosódásos barna erdőtalajok, Ramann-féle barna erdőtalajok, valamint kovárványos barna erdőtalajok találhatók.

7. sz. ábra

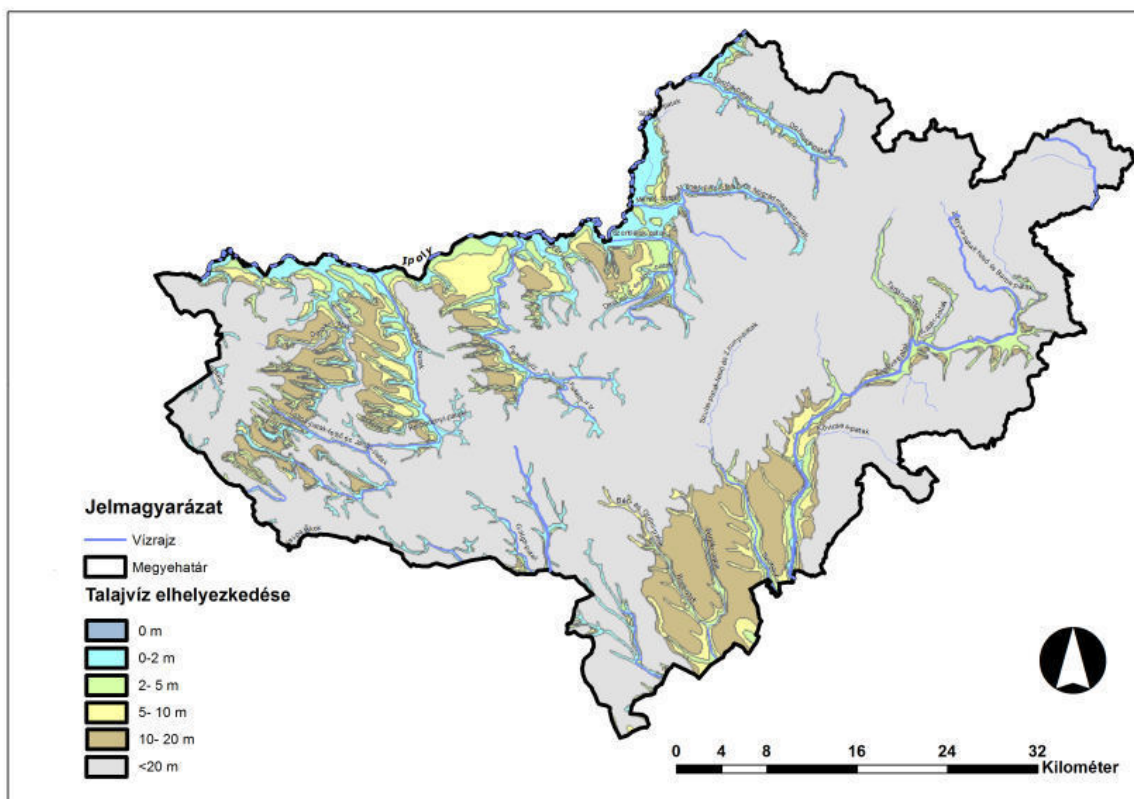
Az erdőirtások nyomán megjelenő szántóföldeken fokozott mértékben van jelen a talajlehardítás, emiatt a barna erdőtalajok különböző mértékben erodálódnak, melynek következtében a humuszos „A” talajszint sok helyen teljesen lepusztult. A megye egyes területein löszön képződött barnaföldek is vannak, melyek művelhetősége a legkedvezőbb és néhol földes kopárok is jellemzőek. A helyenként már most is degradálódott talajok fokozottan érzékenyek az éghajlatváltozásra.

A csapadék csökkenése és intenzitásának növekedése és az átalakuló-degradálódó növényzet tovább erősítik az eróziós folyamatokat. A súlyosabb problémák megelőzése érdekében átfogó talajvédelmi gyakorlatra van szükség, melyben az erózió elleni védekezés mellett szerepet kap más talajdegradációs folyamatok mérséklése, a talajok vízgazdálkodásának javítása, illetve a fenntartható talajhasználat is.

Vízrajz

Nógrád megye bővelkedik vízfolyásokban, amelyek közül a legnagyobbak az Ipoly, a Zagyva, a Tarna és a Galga. A terület nagy vízfolyássűrűséggel rendelkezik, számos kisebb-nagyobb patak hálózza be, amelyek vízhozama az időjárás függvényében változó. Aszályos időszakokban ki is száradhatnak, vízhiányt okozva ezzel az adott térségben.

8. sz. ábra

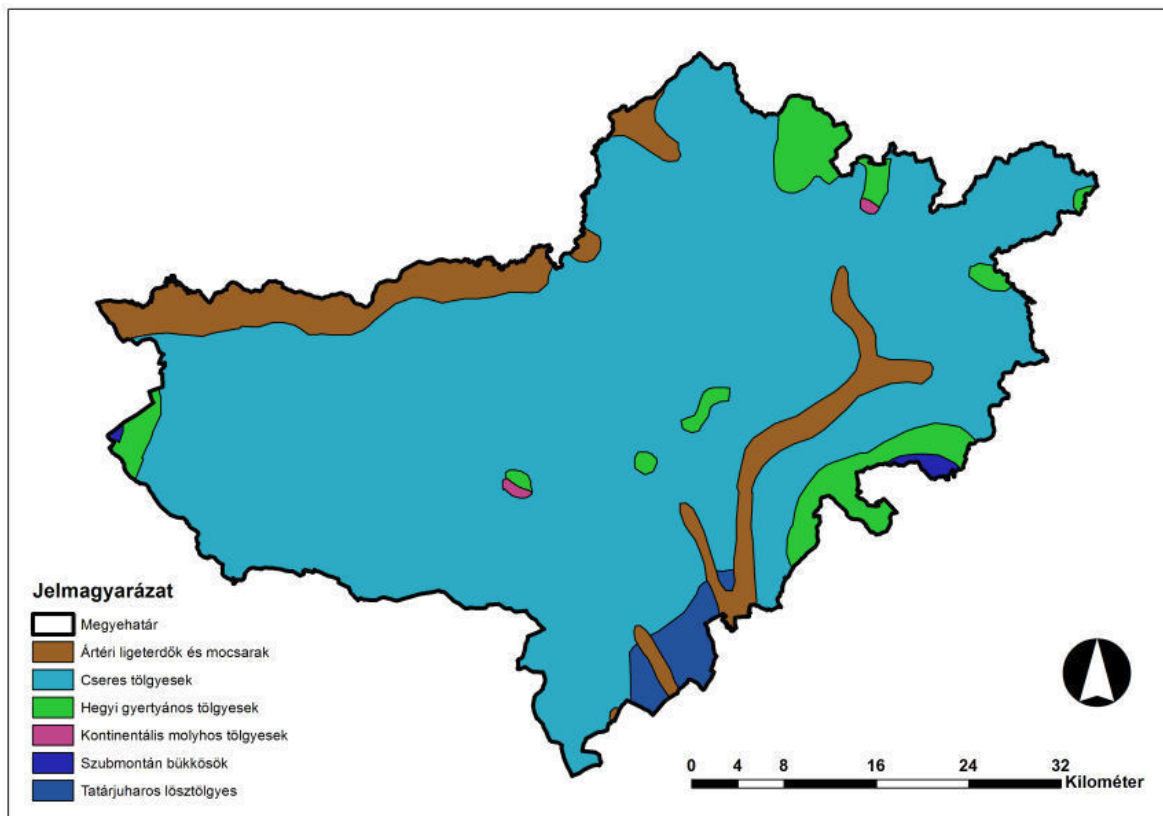

A magasabb területekről érkező gyorsfolyású patakoknál árvízi veszély áll fenn, mivel ezek a rövid idő alatt lehulló, hirtelen csapadék miatt rendkívül gyorsan meg tudnak áradni és így villámárvizeket okozhatnak. A klímaváltozás miatt ezzel a veszéllyel egyre komolyabban számolni kell és felelős vízügyi és vízgazdálkodási stratégiát kell kialakítani. A megye kisebb tavai mindössze néhány hektárnyi területet foglalnak el, többségük mesterségesen szabályozott vízfelület, horgász- és halastó. A talajvíz a vízfolyások mentén a lerakódott kavicssteraszokból származik, ezek környékén fokozottan ügyelni kell a mezőgazdasági művelés során használt szerekre, kemikáliákra. A rétegvizet jellemzően homokkő anyagú, oligocén korú rétegek tárolják.

Élővilág

A florisztikai növényföldrajzi beosztás alapján Nógrád megye a Pannonicum flóratartományon belül a Matricum flóraidékéhez tartozik. Az eredeti növénytakaró szinte mindenütt erdő volt, és a mezőgazdasági hasznosításra kevésbé alkalmas talajok és a domborzati viszonyok miatt Magyarország megyéi közül ma is itt a legmagasabb, 40% körüli az erdővel borított terület aránya. Természeti adottságai révén, a megye területén kapcsolódik egymáshoz a Börzsöny, a Cserhát és a Mátra, valamint az önálló egységként kezelendő Karancs-Medves vidék, ezek nógrádi részein többnyire a cseres tölgyes a természetes vegetáció. A folyóvölgyekben az ártéri ligeterdők és mocsarak a meghatározók, ill. néhol tatárjuharos lösztölgyesek is. A magasabb területeken a hegyi gyertyános tölgyesek és a szubmontán bükkösök is megtalálhatók a természetes vegetáció részeként. Az állatvilág az erdőknek és hegységeknek köszönhetően igen gazdag, kiemelendő a számos nagyvad, az elmúlt 1-2 évtizedben visszatelepülni kezdett nagyragadozók (barnamedve, farkas, hiúz), a folyóvizekben élő nagyszámú halfaj, valamint sok védett és fokozottan védett állatfaj. Az alacsonyabb részeken megjelenik az átmenetiség is az Alföld felé.

9. sz. ábra

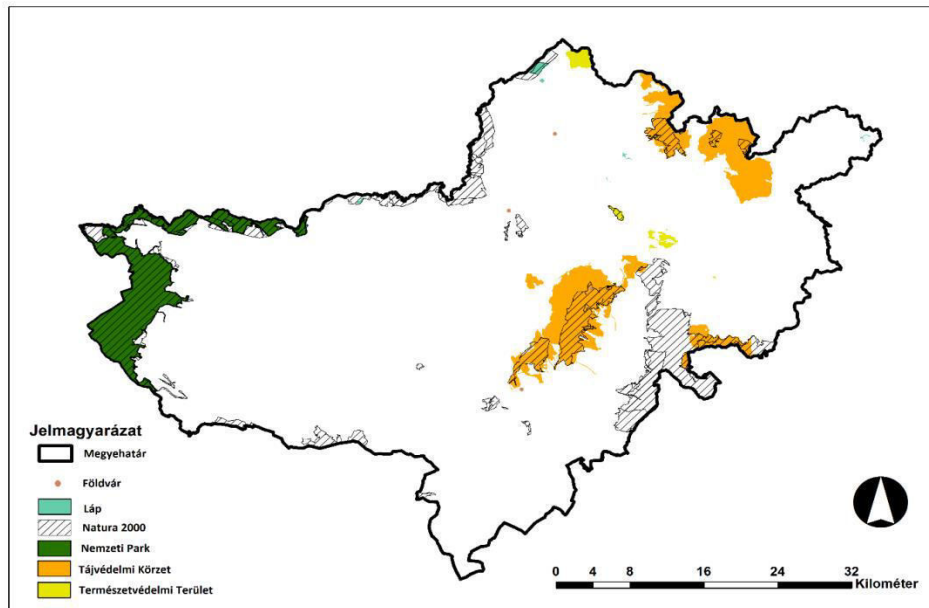

A fajok elterjedésére hatással lesz az éghajlatváltozás, a hegyvidék és alföld peremén elhelyezkedő területeken ez fokozottabban érvényesülhet. A következő évtizedekben a klíma melegedésével egyre magasabbra tolnak a fafajok számára ideális éghajlati zónák, ez fokozott stresszhatást jelent az erdőknek és a hozzájuk kapcsolódó élőhelyeknek. A változások hatására az invazív fajok benyomulásának és elterjedésének veszélye is nő, ami többek közt természetvédelmi, erdészeti és egészségügyi (pollen) szempontból is kockázatokat jelent.

Védett természeti területek

A legjelentősebb védett területek a Duna-Ipoly Nemzeti Park fennhatósága alá tartozó börszönyi és Ipoly-menti részek, melyek a hegyvidéki és az ártéri élővilág szempontjából is kiemelten fontosak. Tájvédelmi körzetek találhatóak a Cserhát, a Karancs-Medves és a Mátra területén, valamint pár kisebb természetvédelmi terület. A Natura 2000-es védelem az előzőeken túl az Ipoly teljes megyei szakaszára és a Mátra és Cserhát közötti térségre terjed ki jelentősebb mértékben. Az ökológiai hálózat javítása fontos prioritás, amely a természetvédelmi területek élővilágának megőrzését segítheti az éghajlatváltozással járó problémákkal szemben.

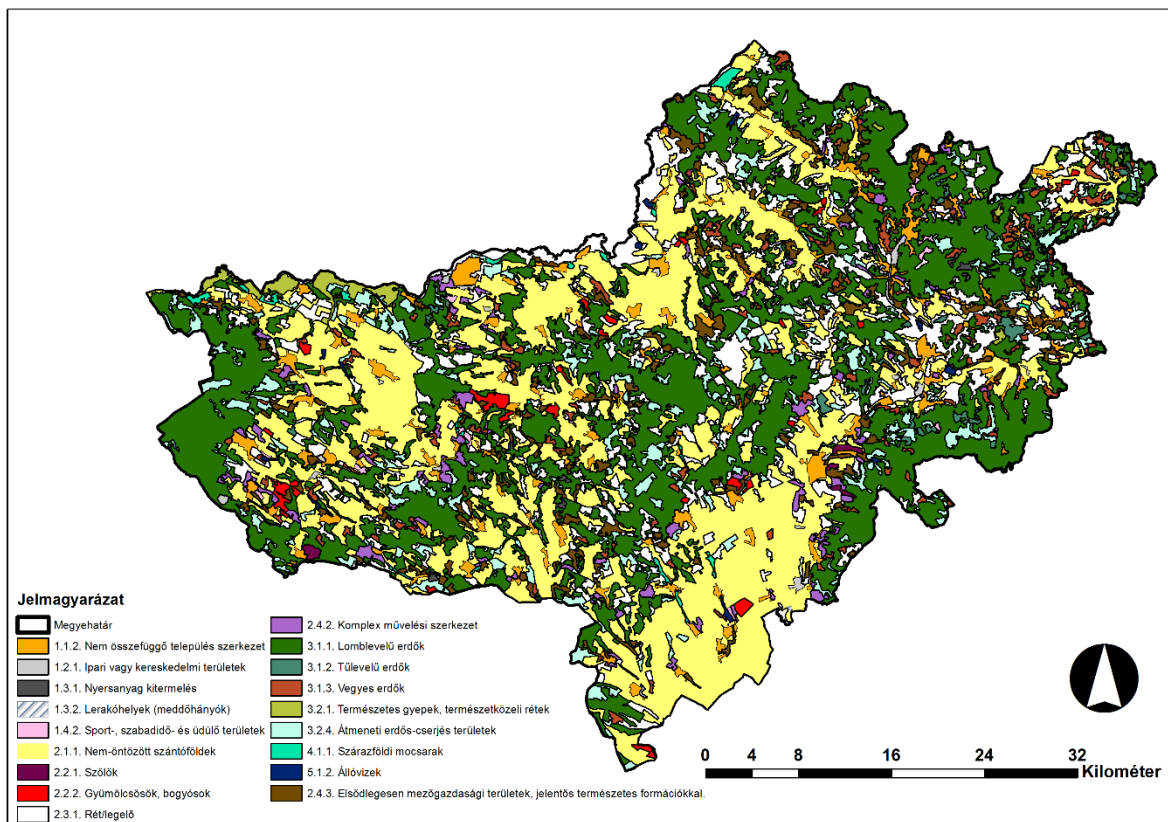
10. sz. ábra

Felszínborítás

Nógrád megye teljes közigazgatási területe 2544 km², ami az ország területének mindössze 2,7%-a. A CORINE 2012 felszínborítási adatai alapján a területének 75%-a mezőgazdasági területnek minősül, melyek túlnyomó részét szántóföldek alkotják, de jelentős a rétek, legelők aránya is. Az adatbázis alapján csak 25% az erdők és természetközeli helyek aránya, viszont a különböző erdészeti és egyéb nyilvántartásokból tudjuk, hogy 40% feletti a megye erdőborítása. A különbség a CORINE adatbázis jóval durvább térbeli felbontása miatt van, ami folytán számos kisebb erdőrészlet, erdősáv vagy (éppen művelt területek miatt) szakadozottabb erdőállomány került más kategóriába. A Cserhát területére különösen jellemző az erdők felszabdaltsága, ezáltal a táj mozaikossága. A terület mindössze 2%-át alkotja mesterséges térszín, a vizenyős területek és egyéb vízfelületek aránya elenyésző. Az erdők a talajvédelem, porszennyezettség és tájvédelem szempontjából is fontosak és a közeljövőben várható változások miatt jóval nagyobb szükség lesz rájuk. A mikroklíma szempontjából is kiemelten fontos szerepük van, aminek a melegedés miatt még nagyobb jelentősége lesz a művelt területek védelmében. A megye területén található nagyobb erdőségek közötti összeköttetés javítása szintén szükséges az ökológiai hálózat teljessége érdekében és törekedni kell a természetközeli erdők és az őshonos fajok részarányának megőrzésére, lehetőség szerint növelésére is. A csökkenő népességű térségben a bányászat megszűnésével kedvezően csökkentek a környezetkárosító hatások, bár lokális jelleggel (pl. bányák rekultivációja, szennyezett talajú területek felszámolása, Salgótarján levegőminőségének javítása) még akadnak megoldandó problémák.

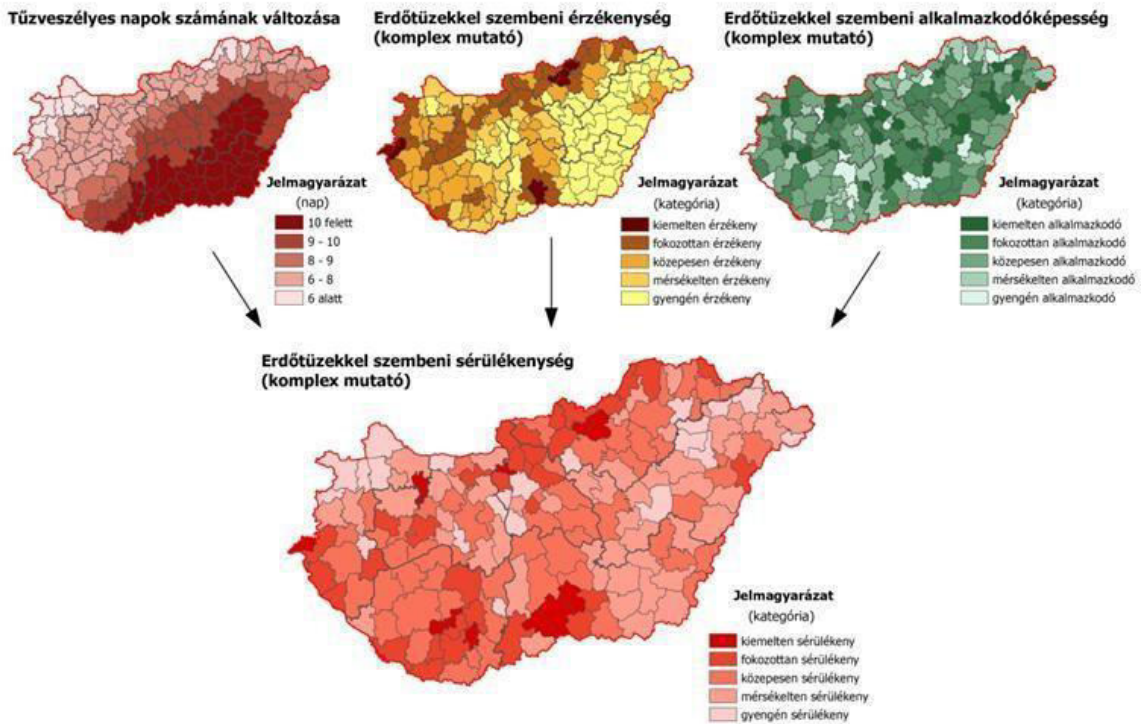
11. sz. ábra

Az erdősültség viszonylagos nagy aránya, a hőmérséklet növekedése potenciális veszélyforrást alakíthat ki, erdőtűzek formájában, vagyis növekedhet az erdőtűzveszélyes területek aránya Nógrád megyében is. Erdőtűzveszélyesnek azt az időszakot tekinthetjük, amikor a napi maximum hőmérséklet 30 Celsius fölé emelkedik, a relatív nedvesség nem éri el a 30%-ot és a megelőző 30 napban a csapadékösszeg nem éri el a 30 mm-t. A kitétségi indikátor esetében jól kirajzolódik hazánk éghajlatának övezetessége, azonban az erdők területi eloszlása miatt – ami döntően az érzékenységi mutatót befolyásolja – a sérülékenység nem mutat zonalitást. Az alkalmazkodóképesség esetében nem határozhatók meg egyértelmű területi sajátosságok, jelentős heterogenitás figyelhető meg. (Forrás: Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia)

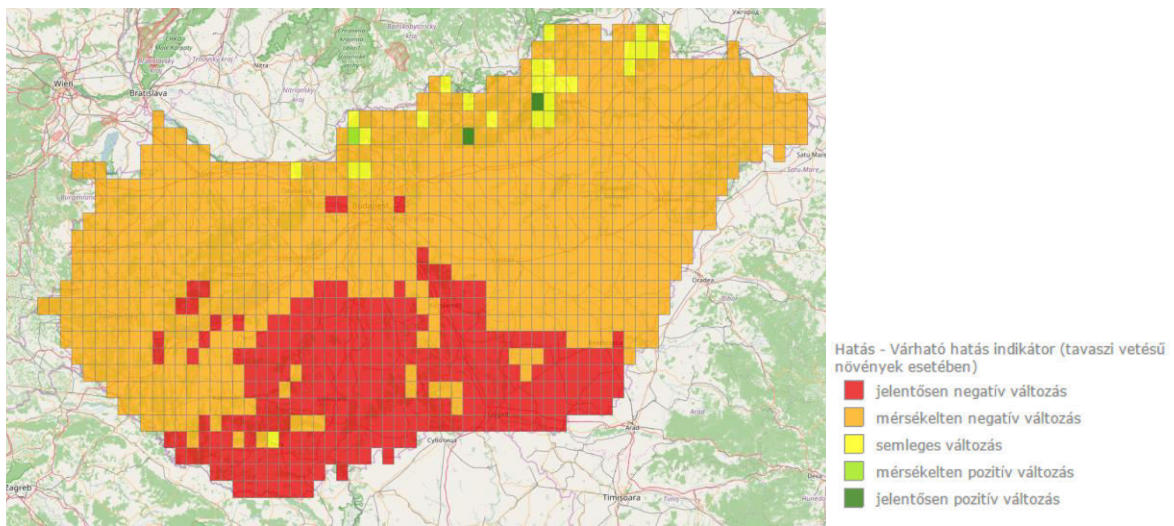
Az erdőtűz szempontjából a legsérülékenyebb térségek közül Nógrád megye fokozottan érzékeny, és különösen **figyelemmel kell lennünk azokra a járásokra és az ott élő lakosságra, ahol magas az erdősültség, jelentős a védett területek aránya, domborzati adottságuk miatt nehezen megközelíthetőek, és a faállomány összetétele miatti érzékenységük is számottevő.**

12. sz. ábra Érzékenység és sérülékeny területek Magyarországon

Forrás: Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

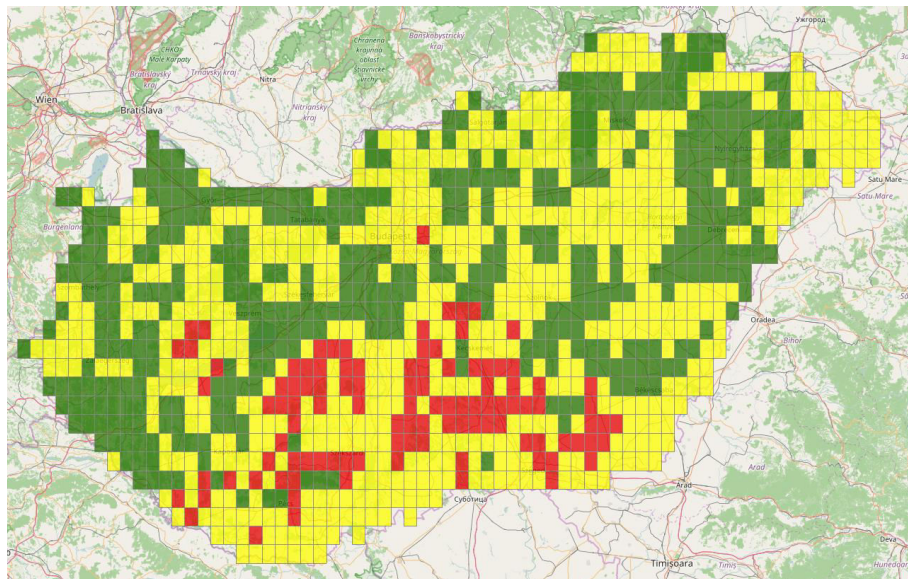
13. sz. ábra: Sérülékenység, a várható hatás és alkalmazkodó képesség indikátorok összemetszésével előállítva, tavaszi vetésű növények esetén

Forrás: egyedi szerkesztés a <http://map.mfgi.hu/water/> adatai és megjelenítése alapján

14. sz. ábra

Sérülékenység tavaszi vetésű növények esetén

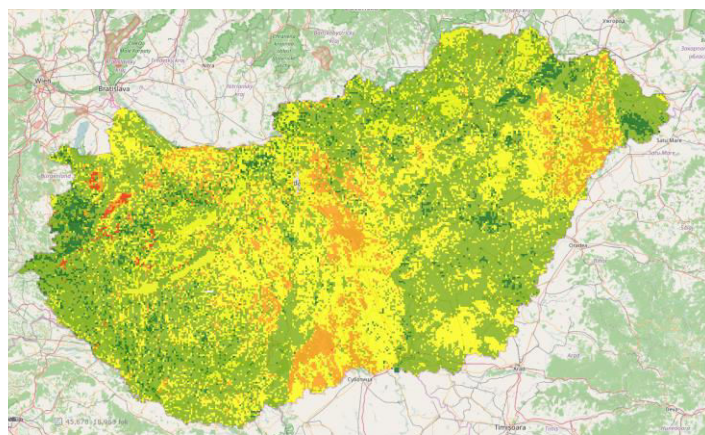

Sérülékenység - Sérülékenység (tavaszi vetésű növények esetében)

- nem sérülékeny
- mérsékeltén sérülékeny
- igen sérülékeny

15. sz. ábra

Az erdőterületek termőhelyi alkalmazkodási potenciálja

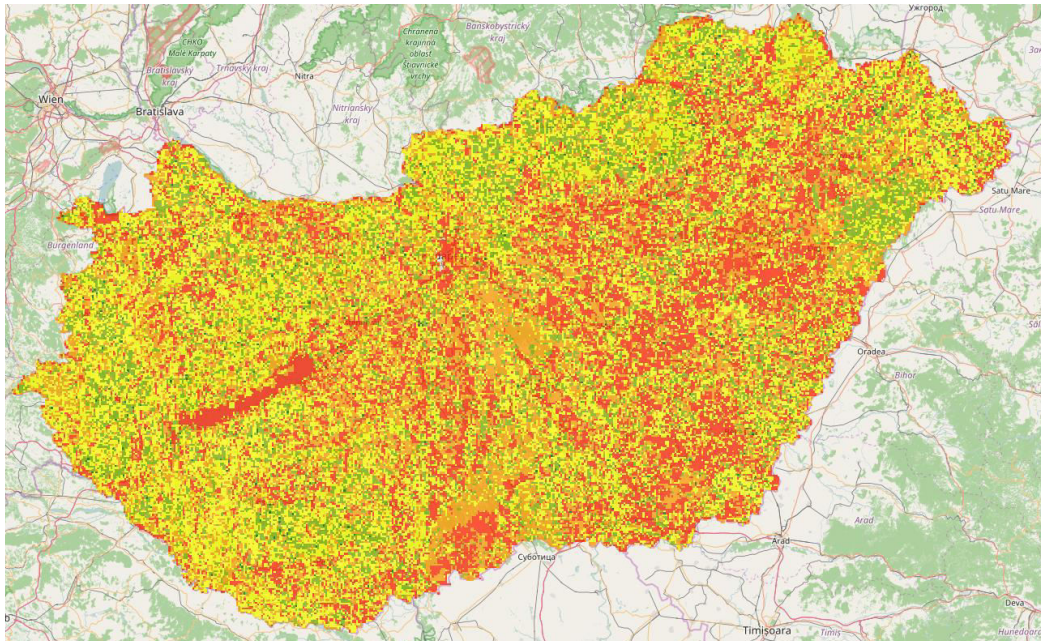

Alkalmazkodás - Termőhelyi alkalmazkodási potenciál

- Igen alacsony
- Alacsony
- Közepes
- Magas
- Igen magas

16. sz. ábra

Sérülékenység - Erdő sérülékenységi indikátor

Sérülékenység - Erdő sérülékenységi indikátor

- Nem sérülékeny
- Enyhén sérülékeny
- Közepesen sérülékeny
- Erősen sérülékeny
- Igen erősen sérülékeny

Összegzés

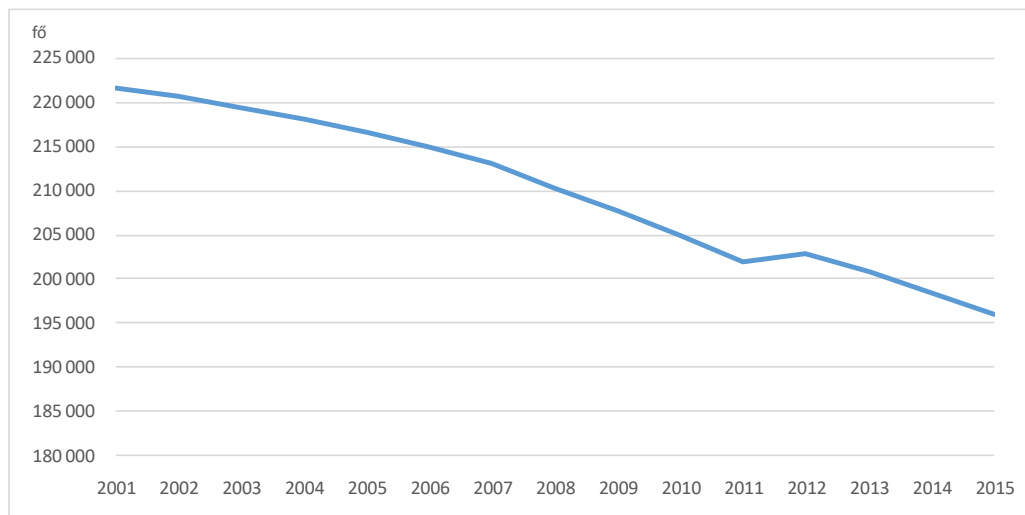
Nógrád megyében az erdők aránya magyar viszonylatban kiemelkedőnek mondható, ugyanakkor az éghajlatváltozás az erdészetet is komoly kihívások elé állítja. A mezőgazdasági termelést a területen leginkább a talajerózió veszélyezteti. Az intenzív csapadék hullással járó időszakok gyakoriságának növekedése emeli a villámárvizek kockázatát, amely fokozza az erózióvesztést. A nagyobb meredekségű, laza, fiatal üledékekből álló lejtőkön pedig a szállítóközeg nélküli lejtős tömegmozgások felerősödésével járhat együtt. Mindezek gyors, nehezen kezelhető hordalék áthalmozódásához vezethetnek, amelyek az instabil lejtőoldalú völgyekben veszélyeztethetik a közlekedési infrastruktúrát, valamint a turisztikai hasznosítást is gátolják. Az éghajlat melegedése az erdők klímazónáinak magasabbra tolódásához vezet, amely a szárazsággal és a csapadék szélsőségesebbé válásával a növényzet számára fokozódó stresszhelyzetet idéz elő. A csapadék csökkenése és intenzitásának növekedése és az átalakuló-degradáló növényzet tovább erősíti az eróziós folyamatokat. Előrelátó és fenntartható, komplex tervezésre van szükség a talajok, az erdők és velük együtt a mezőgazdasági területek védelmében.

3. 1. 2. Nógrád megye társadalmi-gazdasági helyzetének általános jellemzése

A megye demográfiai helyzete

Nógrád megye népességszáma 195.923 fő volt 2015-ben, míg a 2011. évi népszámlálás idején 201.919 fő volt. A megye népességszáma 2001-ben 221.605 fő volt, ami az elmúlt 14 év során 25.682 fős csökkenést jelentett.

17. sz. ábra
Nógrád megye lakónépessége (fő), 2001-2015

Adatok forrása: www.ksh.hu

A megye helyzetét leginkább meghatározó demográfiai folyamatok az 1990 óta tartó folyamatos népességfogyás; a csökkenő születésszám, amely magas szintű halandósággal párosul; az idősödés jelenségének fokozatos kibontakozása; valamint a negatív vándorlási egyenleg (többen költöznek el a megyéből, mint ahányan beköltöznek). A népességfogyás már az 1990-es évek elején megkezdődött a megyében, amely főként a negatív népesedési folyamatokból adódik: azóta minden évben a halálozási arányszám meghaladja az élveszületési arányszámot, a természetes szaporodás negatív egyenlegű. Ugyanakkor a 2008/2009-es válság hatásaként az elvándorlás felerősödött, amely elsődlegesen az aktív korú népességet és a fiatalokat érinti, ezzel jelentős mértékű vándorlási veszteséget okozva a megyének. A megye lakónépessége tehát a természetes fogyás és az elvándorlás miatt is csökken.

2. sz. táblázat
Nógrád megye főbb demográfiai adatai, 2015.

	Élveszületési arányszám (ezrelék)	Halálozási arányszám (ezrelék)	Természetes fogyás (ezrelék)	Belföldi vándorlási különbözet (ezrelék)	Tényleges fogyás (ezrelék)	Öregségi index (%)	Eltartott népesség aránya (%)
2015	8,5	14,9	-6,4	-3,1	-9,5	136,4	49,7

Adatok forrása: www.ksh.hu

A megye lakónépességének korösszetétele kedvezőtlenül alakul: a 2000-es évek eleje óta lassan, de kitartóan csökkent a fiatal, 14 év alatti korosztályok aránya, míg a 65 év feletti idősök aránya nagymértékben növekedett az elmúlt másfél évtizedben. Az öregségi index (136,4%, 2015), az Észak-Magyarország Régió (119,5%) és Magyarország (123,6%) átlagértékét is meghaladja.

A kedvezőtlen demográfiai folyamatok mellett a megye népességének egészségi állapota is rosszabb mind a regionális, mind az országos összehasonlításban. A halálzási arányszám nagyobb, mint Észak-Magyarország Régió (14,6 ezrelék) és Magyarország (13,4 ezrelék) átlaga. A csecsemőhalandóság közel 50%-kal magasabb a régió és az ország adatainál. A születéskor várható átlagos élettartam ugyan 1996 óta folyamatosan növekedett, de jelenleg is két évvel rövidebb ideig élnek a férfiak a megyében, mint az ország egészében. A nők esetében ez csak egy évvel rosszabb életesélyeket jelent a megyében. Nógrád megyében a férfiak és a nők életkilátásaiban 6,7 év a különbség, vagyis az időskori elmagányosodás és elszegényedés elsősorban a nőket érinti.

3. sz. táblázat

Nógrád megye néhány egészségmutatója régiós és országos összehasonlításban, 2014/2015

2015	Csecsemő-halandsági arányszám (ezrelék)	Születéskor várható átlagos élettartam (férfi, év, 2014)	Születéskor várható átlagos élettartam (nő, év, 2014)
Nógrád megye	6,1	71,0	77,7
Észak-Magyarország Régió	4,5	70,5	77,9
Magyarország	4,1	72,1	78,9

Adatok forrása: www.ksh.hu

Összességében a megye demográfiai helyzete országosan is kedvezőtlen, és a jövőben a kihívások fokozódása várható: jelentős mértékű a népességfogyás, az alacsony születésszám magas halandósággal párosul, az elvándorlás miatt egyre kevesebb aktív korú és fiatal él a megyében, folyamatosan nő az időskorúak aránya, illetve rossz a népesség egészségi állapota és várható élettartama.

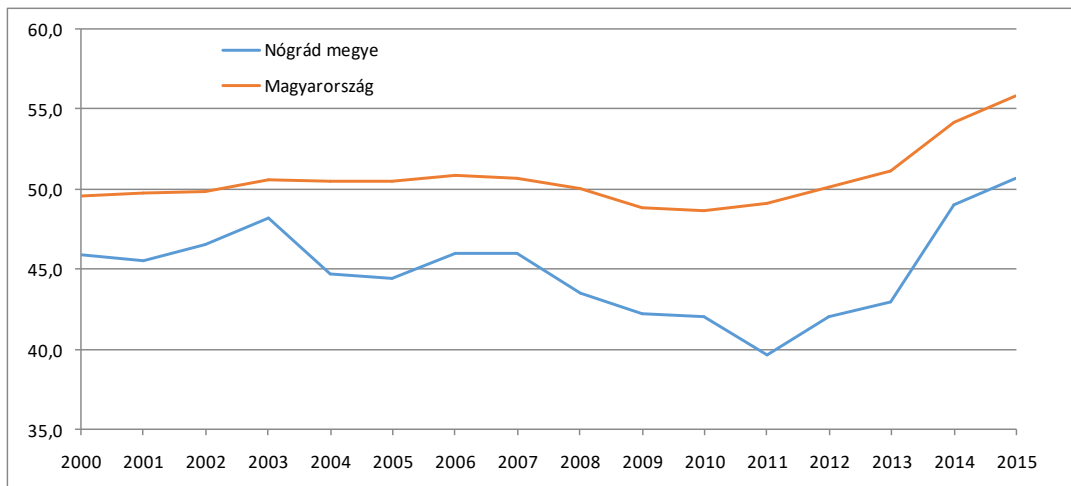
A megye munkaerő-piaci helyzete

A társadalmi-gazdasági fejlettség egyik fontos jellemzője a népesség iskolai végzettsége. Országos összehasonlításban a humán erőforrás képzettsége kedvezőtlen Nógrád megyében: magasabb a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, míg alacsonyabb a diplomások aránya a megyében. Ugyan egyre több fiatal tanul a felsőoktatásban, de a főiskolákra, egyetemekre beiratkozottak 90%-a nem tér vissza a megyébe. (Forrás: Nógrád megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2020)

Nógrád megye népességének foglalkoztatási és munkanélküliségi adatai egyike a legrosszabbaknak az országban. Az elmúlt években pedig a pénzügyi-gazdasági válság hatásai tovább rontották ezt a helyzetet. A foglalkoztatási arány 2000 óta átlagosan 5,5 százalékponttal az országos átlag alatt volt: a legrosszabb évben, 2011-ben 40% alá csökkent a megyében a foglalkoztatottak aránya. A munkanélküliségi arány átlagosan 2,5 százalékponttal volt magasabb a megyében az országos átlagszintnél 2000-2015 között: a legrosszabb években, 2010-2012 között értéke meghaladta a 15%-ot.

18. sz. ábra

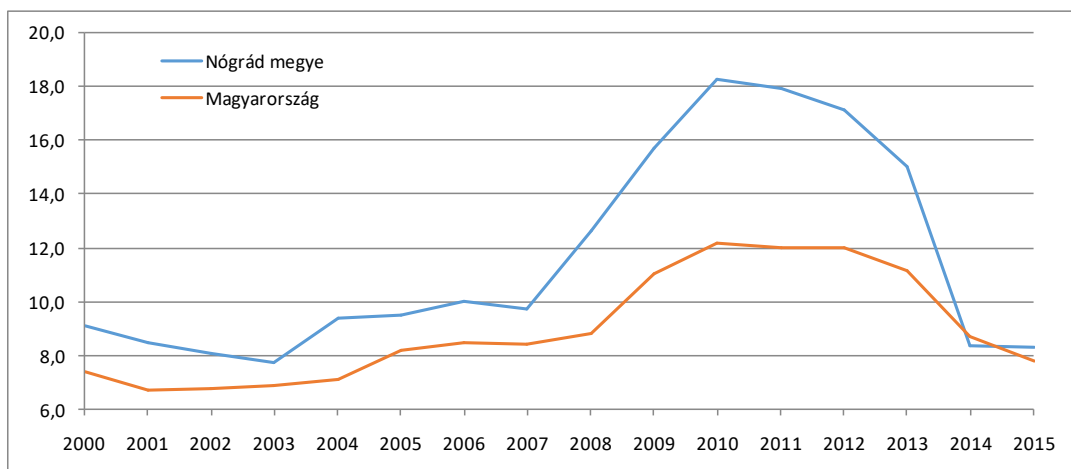
Foglalkoztatási arány Nógrád megyében és Magyarországon (%), 2000-2015

Adatok forrása: www.ksh.hu

19. sz. ábra

Munkanélküliségi arány Nógrád megyében és Magyarországon (%), 2000-2015

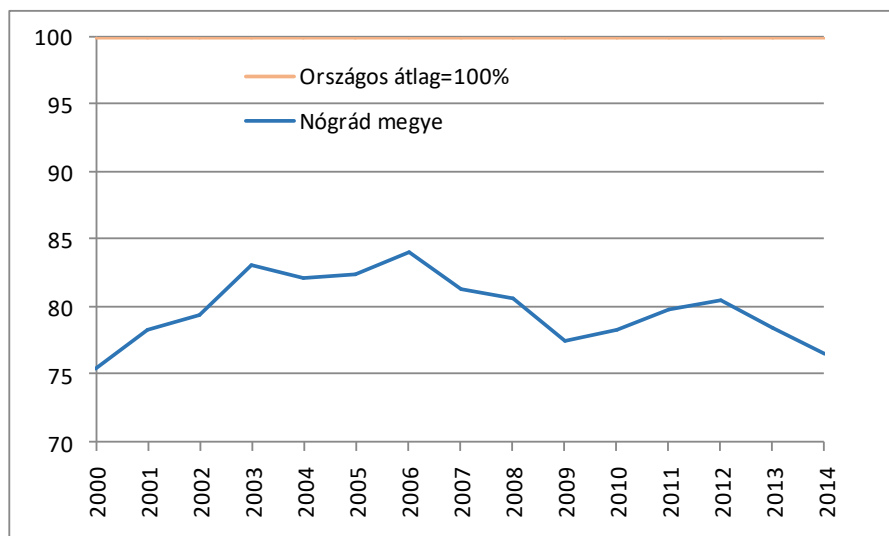

Adatok forrása: www.ksh.hu

A kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzet meghatározza a jövedelmi viszonyokat: Nógrád megyében a havi átlagkereset az elmúlt másfél évtizedben az országos átlagszint 85%-a alatt volt. A válság eredményeként ez 2009-ben 80% alá süllyedt, és jelenleg sem érte el a 2008/2009 előtti időszak átlagát.

20. sz. ábra

Az alkalmazásban állók havi átlagkeresete Nógrád megyében az országos átlag százalékában (%), 2000-2014.

Adatok forrása: www.ksh.hu

Összességében a Nógrád megye népességének munkaerő-piaci helyzete több szempontból is hátrányos, amely az életminőség és életszínvonal kedvezőtlenebb szintjével járnak együtt. A jövőre nézve kihívás az iskolázottság és képzettség javítása, a foglalkoztatás növelése, ezáltal a jövedelmi helyzet kedvezőbbé tétele.

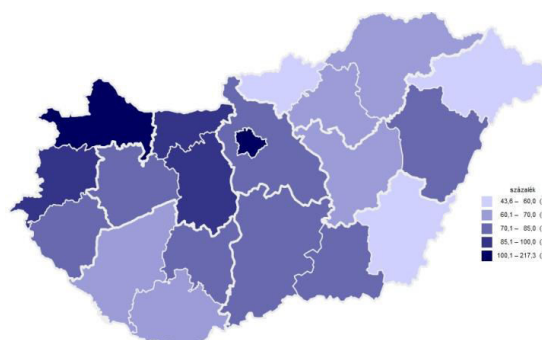
Gazdasági folyamatok

Nógrád megye gazdaságának teljesítőképessége az országos átlag egyharmadát éri el (29%, 2012). A GDP/fő megyei átlaga tehát országosan a legalacsonyabb Nógrád megyében. A gazdasági fejlettség alacsonyabb szintje Észak-Magyarország Régió egészére igaz, de megyéi között leghátrányosabb helyzetű Nógrád megye.

Az alkalmazásban állók megoszlása a gazdasági szektorok között fontos információhordozó a megye gazdasági szerkezetéről. Az alkalmazottak 2,7%-a a mezőgazdaságban, 4,4%-a az építőiparban, 28,1%-a az iparban, 64,8%-a a szolgáltatásokban dolgozik. (Forrás: Nógrád megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2020)

21. sz. ábra

GDP/fő az országos átlag százalékában, 2012

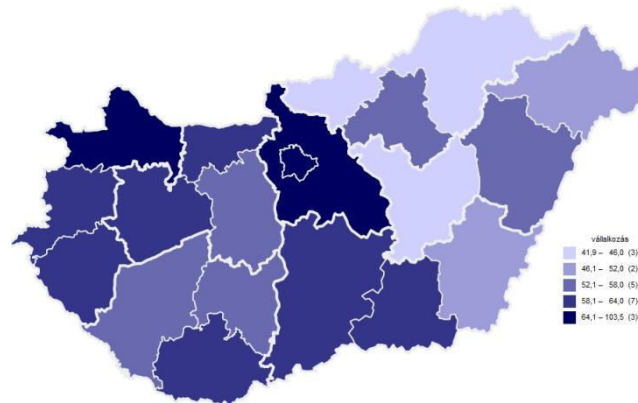

Forrás: <http://www.ksh.hu/interaktiv/terkepek/mo/gdp.html?mapid=QPT011>

Az országban a legkevesebb ezer lakosra jutó működő vállalkozás éppen Nógrád megyében található (41,9). Ez az érték az Észak-Magyarország Régióban 45,7; Heves megyében 53,3; Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 43,4. A megyében található vállalkozások székhelye alapján jelentős területi különbségek figyelhetők meg. A vállalkozások túlnyomó többsége a megyeszékhelyen, Salgótarjánban működik, illetve néhány város (Szécsény, Balassagyarmat, Pásztó) jellemző központok. Lényegében a megyeszékhelyen és a városokon kívül alig találni vállalkozást a falvakban.

22. sz. ábra

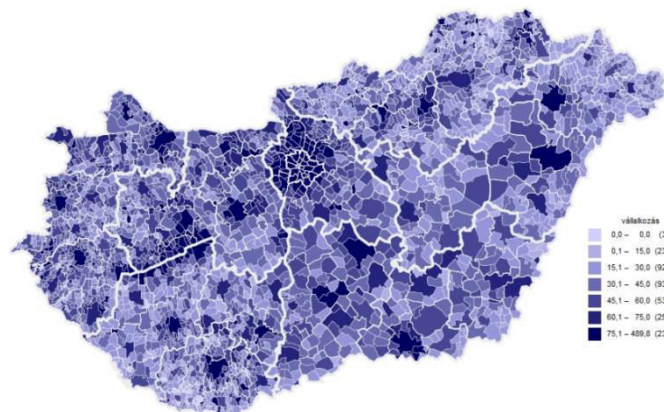
Működő vállalkozások száma ezer lakosra a megyékben, 2012

forrás: <http://www.ksh.hu/interaktiv/terkepek/mo/gazdsz.html?mapid=QVD001>

23. sz. ábra

Működő vállalkozások száma ezer lakosra a településeken, 2012

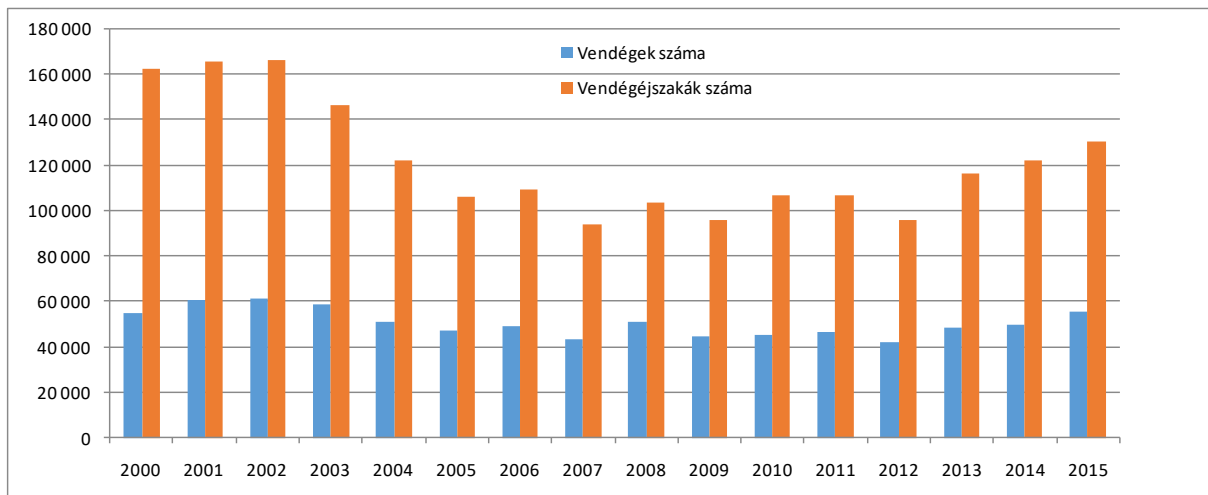
Forrás: <http://www.ksh.hu/interaktiv/terkepek/mo/gazdsz.html?mapid=QVD001>

A megye gazdaságának stabilizálódásához járulhat hozzá a turizmus és vendéglátás helyi potenciáljának kiaknázása. A megye turisztikai vonzereje elsősorban a belföldi turizmusnak kedvez, a vendégek kb. 7-8%-a külföldi, akik többnyire a szomszédos Szlovákiából érkeznek.

A kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégek száma évről évre nagyjából állandónak tekinthető, évente kb. 50.000-55.000 fő közötti vendég létszámmal lehet számolni. A 2008-as pénzügyi válságot követően egy év alatt 6.500 fővel csökkent a vendégek száma a megyében. A vendégéjszakák számában még nagyobb visszaesés tapasztalható, bár ennek csökkenése már a 2000-es évek elején megkezdődött. Viszont 2013-tól látható, hogy lassan, de kitartóan újból elkezdett növekedni a vendégéjszakák száma Nógrád megyében.

24. sz. ábra

A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma Nógrád megyében (fő), 2000-2015

Adatok forrása: www.ksh.hu

Összességében a hátrányos gazdasági helyzet visszavehető az alacsony vállalkozási kedvre, az elmaradott termelői infrastruktúrára és a helyi befektetéseket élénkítő kapacitások hiányára. Jelenleg a turisztikai potenciál nincs teljes mértékben kihasználva.

Összegzés

A klímaváltozás hosszú távú hatásaira való felkészülésben meghatározó jelentőségű a megyék társadalmi-gazdasági feltételeinek problémaorientált vizsgálata. Nógrád megye társadalmi-gazdasági feltételrendszerében számos olyan tényező van jelen, amely egyrészt a megye többszörösen hátrányos helyzetét okozzák és erősítik, másrészt mindezeknek közvetlenül is van szerepe a klímastratégia kidolgozásában és megvalósításában. Nógrád megye társadalmi-gazdasági helyzetének elemzése a következő kockázati tényezőkre hívja fel a figyelmet a klímaváltozással összefüggésben:

1. Időskorú népesség magas aránya: A hőség hullámok idején leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportot alkotják – a szív- és érrendszeri betegségek magasabb előfordulási aránya, a falvakban az alacsonyabb adaptációs szint és a magasabb kitettség miatt növekszik a klímaváltozással szembeni sérülékenységük.

2. Rossz egészségi állapot, rövidebb élettartam: A klímaváltozással szembeni érzékenység növekedésével jár együtt, hogy megyei szinten rosszabbak az egészségmutatók, magas a halandóság, amely így kisebb kitettség esetén is a sérülékenység erősödését eredményezi (pl. hőség hullámok idején többlethalálozás).
3. Alacsonyabb iskolai végzettség és jövedelmi viszonyok: Szerepük elsősorban a klímaadaptációban, vagyis a klímaváltozás hatásainak megelőzésében és a felkészülésben van, pl. energiahatékonyság javítása, egyéni alkalmazkodási képesség növelése oktatás révén stb.
4. Gyenge gazdasági teljesítőképesség, kis- és középvállalkozások alacsony száma: Az energiatakarékosság, környezettudatosság, a zöld technológiák használatának előtérbe helyezése feltételez egy erős gazdasági hátteret és adaptív vállalkozói attitűdöt – a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás elősegítését makrogazdasági szinten és lokálisan is leginkább nemzeti és helyi szintű szabályozással, intézkedésekkel lehet elősegíteni, pl. támogatások, hitelprogramok stb..
5. Turizmus meghatározó szerepe a megyei gazdasági életben: A turizmus az egyik leginkább sérülékeny gazdasági ágazat a klímaváltozással szemben – a turizmus és vendéglátás feltételeinek romlása jelentős mértékben hozzájárulhat a megye gazdasági teljesítőképességének rosszabbodásához.

3. 2. A helyi klímaváltozással, klímaadaptációval kapcsolatos ismeretek, szemléletet, attitűd, jogi és gazdasági háttér, hiányosságok, esetleges problémák

Az elmúlt évek során számos olyan kutatás készült Magyarországon is, amelyek keretében térségi szintű összehasonlító elemzések készültek a lakosság klímaattitűdjére, a klímaváltozás érzékelésére vonatkozóan.

A 2000-es évek elején induló, sajnos csak rövid idegi működő VAHAVA-projekt tett nagy ívű kísérletet arra, hogy Magyarországon komplex módon, tudományos igényrel járja körül a klímaváltozás kérdéseit, átfogóan elemezve a társadalmi hatásokat is.

A klímaváltozással kapcsolatos percepciók és attitűdök kérdőíves reprezentatív lakossági lekérdezése egyre elterjedtebb Magyarországon. A helyi szint megismerése (pl. Antal Z. 2015; Szirmai 2009; Vári, Ferencz 2011) vagy az – általában környezetvédelmi kérdésekbe ágyazott – európai összehasonlítás (pl. International Social Survey Programme – Environment) a leggyakoribb vizsgált szempontok ezeken belül.

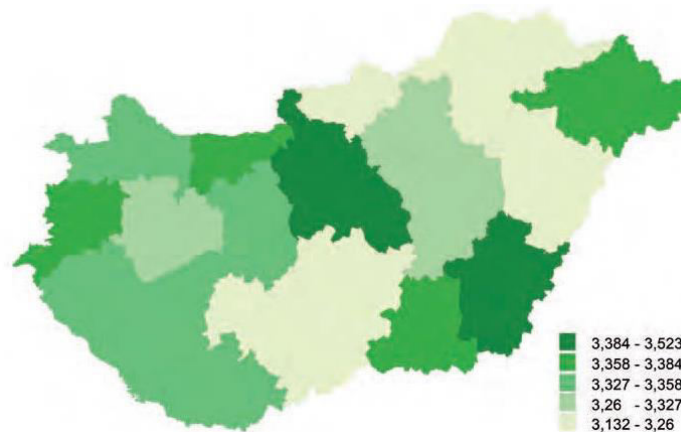
Egy 2015-ben végzett, országos reprezentatív lakossági kérdőíves adatfelvétel készült arra vonatkozóan, hogy feltárja a magyar felnőtt lakosság attitűdjét, percepcióit a klímaváltozással kapcsolatban, és a kutatók megpróbáljanak ezek alapján következtetéseket levonni a klímaváltozáshoz kapcsolódó jövőbeni várható cselekedeteikre, figyelembe véve a területi és társadalmi sérülékenység eltérő megjelenését (Baranyai-Varjú, 2015). A lakossági adatfelvétel a KSH népszámlálási és települési adatain alapulva, országos és megyei szinten is reprezentatív telefonos kérdőíves megkereséssel történt, 3269 fő lekérdezésével. Az adatfelvétel nemre, korcsoportra és településtípusra is reprezentatív volt. Az eredmények szerint „a klímaváltozással kapcsolatos problémakör viszonylag széles körben ismert, s a magyar társadalom jelentős része a jelenség súlyosbodásáért felelős okokkal és a kedvezőtlen hatásokkal is tisztában van. A lakossági lekérdezés alapján elmondható, hogy a magyarországi válaszadók majd 98%-a hallott már a klímaváltozásról, és 92%-uk – saját bevallása szerint – nagyjából vagy pontosan tudja, hogy az mit is jelent.

Annak ellenére, hogy a klímaváltozás a megkérdezettek szerint nem tartozik a legégetőbb társadalmi-gazdasági problémák közé, s a kihívásokkal szembeni fellépést sem elsődlegesen az egyének szintjén jelentkező feladatnak tartják, mind a jelenlegi és várható érintettség, mind a szerepvállalás kérdéskörét vizsgálva széles, a klímaváltozás iránt érzékeny tömeget találunk. A kedvezőtlen hatások elleni védekezés (többletköltségek vállalása, beruházások), illetve a környezet- és klímatudatos tevékenységek az eredmények szerint részben az attitűd, részben a társadalmi státusz (illetve „klímásérülékenység”) szerint képzett csoportok közötti különbségekkel jellemezhető. A szkeptikusabb, azaz a klímaváltozás tényét elutasító vagy jelentéktelennek tekintő réteg értelemszerűen kisebb áldozatokat vállal. Az alacsonyabb státuszúak – alacsony végzettségűek, alacsony jövedelemmel rendelkezők – a többi társadalmi csoportnál szűkebb ismeretanyaggal rendelkeznek, s bár jobban ki vannak téve a kedvezőtlen hatásoknak és azokat erőteljesebben érzékelik, egyéni szerepvállalásuk (ismeretek és/vagy anyagi lehetőségek hiányában) alacsonyabb.” (Baranyai-Varjú, 2015)

Nógrád megye esetén a lakosság klíma- és környezeti attitűdjének vizsgálatára vonatkozó eredmények emelhetők ki. A kutatók több kérdés átlagindexéből, egy 1-5-ig terjedő skálát hoztak létre arra vonatkozóan, hogy feltárják a lakosság klímaváltozáshoz mint társadalmi problémához való viszonyát. A megyék átlagindexéből az derül ki, hogy a környezetvédelemhez kapcsolódó legpozitívabb attitűddel a Pest és Békés megyékben élők rendelkeznek. Erős pozitív attitűdje van a Szabolcs-Szatmár-Bereg, Csongrád, Komárom-Esztergom és Vas megyékben élőknek, azaz ezekben a megyékben számíthat a környezetpolitika (és benne a klímapolitika) a legnagyobb együttműködésre. Nógrád megye a rangsor végén helyezkedik el, vagyis itt a lakosság kevésbé érzékeny a témára, így a megye klímastratégiájában nagy hangsúlyt kell helyezni az érzékenyítésre, valamint a lakosság felé történő kommunikációra.

25. sz. ábra

Az attitűdindex megyei különbségei

Forrás: Baranyai N. – Varjú V. (2015): A lakosság klímaváltozással kapcsolatos attitűdjének empirikus vizsgálata. 272. p.

A kutatás eredményei arra világítanak rá, hogy a klímaváltozás problémakörét közelebb kell hozni az egyénekhez, s az általános, „elidegenítő” megoldási javaslatok helyett a háztartási szinten megvalósítható apró lépések hangsúlyozására van szükség. Ebben jelentős szerepet kell vállalnia az oktatáspolitikának, különösen azért, mert a szűkebb ismerettel rendelkező réteg körében nagyszámú fiatalot találunk. A kézzelfogható eredménnyel (pl. költségmegtakarítás) is járó gyakorlati megoldások népszerűsítése enyhítheti a hatások által leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportok jövőbeli sérülékenységét.

Az ilyen jellegű programok sikere mellett is várható a migráció növekedése, ami a klímaváltozás okozta jelenségek (pl. szélsőséges időjárás, forróság) egyik következményeként prognosztizálható. A csaknem fele-fele arányban belföldre és külföldre irányuló vándorlás szintén az alacsonyabb státuszúak, s főként a fiatalok körében válhat jellemzővé, ami a demográfiai és munkaerő-piaci előrejelzések negatív jövőképét még tovább ronthatja.” (Baranyai-Varjú, 2015).

3. 3. A projektet megalapozó szakpolitikai célok, jogszabályi előírások, egyéb körülmények (gazdasági és területfejlesztési politika, fejlesztési tervek, stratégiák)

Zöld könyv (2007)

A zöld könyv néven ismert dokumentumokat az Európai Bizottság azért adja ki, hogy meghatározott témákban ösztönözze az európai szintű párbeszéd kibontakozását. A cél az, hogy az érdekelt felek (magánszemélyek, illetve szervezetek) részt vegyenek a dokumentumban megfogalmazott javaslatok alapján induló konzultációs folyamatban, és megvitassák egymással az adott témával kapcsolatos nézeteiket. ²

Fehér könyv (2009)

A zöld könyvek alapján esetenként jogalkotási javaslatok kidolgozására is sor kerül, melyeket az ún. fehér könyvek ismertetnek. ³Az EU Bizottsága által 2009-ben kiadott dokumentum az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodás főbb kereteit jelöli ki. Ennek szükségessége vitathatatlan, hiszen az elmúlt évtizedekben kibocsátott ÜHG-k hatására számos olyan következménnyel kell szembenéznünk, melyek negatív hatást gyakorolhatnak szinte valamennyi gazdasági ágazatra, felgyorsítják az ökoszisztémák degradálódásának folyamatát, valamint károsan befolyásolják a társadalom egyes rétegeit, különös tekintettel az idősekre, a fogyatékkal élőkre és a hátrányos helyzetű családokra. Ezekre a kihívásokra elengedhetetlen nemzeti, illetve európai uniós szinten is reagálni.

„Urban adaptation to climate change in Europe” jelentés (2012)

A klímaváltozás hatásaihoz való helyi alkalmazkodás tárgyában az Európai Környezetvédelmi Ügynökség az „Urban adaptation to climate change in Europe” című jelentését⁴ 2012-ben tette közzé, amely számbaveszi a települési, helyi alkalmazkodás kihívásait és lehetőségeit a nemzeti és európai alkalmazkodási politikák tükrében, valamint azokat a tervezési kérdéseket és klímaváltozásból fakadó problémákat, amelyek a települések, helyi közösségek számára az értékelések kiindulópontját jelenthetik.

Bemutatja:

a klímaváltozás legfontosabb várható hatásait, ezen belül a települések kitettségét, az érzékenységet és a lehetséges alkalmazkodási beavatkozásokat,
a települések alkalmazkodóképességét és az alkalmazkodással kapcsolatos helyi tervezés lehetőségeit és módszereit,
valamint azokat az irányítási eszközöket, amelyek elengedhetetlenül szükségesek az adaptációs célok és intézkedések megvalósítása, végrehajtása érdekében.

² Forrás: http://ec.europa.eu/green-papers/index_hu.htm

³ Forrás: <http://klima.kvvm.hu/index.php?id=72>

⁴ European Environmental Agency (2012): Urban adaptation to climate change in Europe –Challenges and opportunities for cities together with supportive national and European policies, EEA Report

Az „Éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás EU stratégiája” 2013

A stratégia általánosan, de ugyanakkor részletesen, mindenre kiterjedően vázolja az éghajlatváltozást egészen 2050-ig. Néhány példával bemutatja, melyek Európa sérülékeny területei és melyek az ott várhatóan fellépő társadalmi-gazdasági problémák. Az éghajlatváltozást és ennek következményeit már mai is egyre jobban érezhetjük mind Európában, mind a világ többi részén, ezért ennek mérséklése továbbra is prioritást kell, hogy élvezzen az EU részéről.

A stratégia alapján olyan alkalmazkodási intézkedéseket kell elfogadni, amelyek segítségével kezelni lehet az éghajlatváltozás elkerülhetetlen hatásait, valamint azok gazdasági, környezeti és társadalmi költségeit. Tekintettel az éghajlatváltozás következtében Európát érintő sajátos és változatos hatásokra, az alkalmazkodási intézkedéseket célszerű minden szinten meghozni legyen az helyi, regionális vagy nemzeti.

Összességében az alábbiak mondhatók el:

A stratégia meghatározza azt a keretet és azokat az eszközöket, melyek segítségével magasabb szintre lehet emelni az EU éghajlatváltozás jelenlegi és jövőben várható hatásaival szembeni felkészültségét. Ennek javasolt módja a tagállamok alkalmazkodási intézkedéseinek ösztönzése és támogatása azáltal, hogy a stratégia megteremti az alkalmazkodással kapcsolatos tájékozottabb döntéshozatal alapját az elkövetkezendő néhány évre nézve, valamint ellenállóbbá teszi a legfontosabb gazdasági és politikai szektorokat az éghajlatváltozással járó hatásokkal szemben. Az országok között manapság egyre szorosabb a kapcsolat hiszen felismerték azt, hogy az éghajlatváltozás „ellen” csak közösen tudnak fellépni.

Európa 2020 stratégia

Az EU „Európa 2020 stratégiájának” – amely egyben az uniós fejlesztéspolitikát meghatározó keretstratégia – kiemelt céljai között szerepel az éghajlatvédelem és a fenntartható energiagazdálkodás megvalósítása. Az EU a dokumentumban középtávra meghatározta a klíma- és energiaügyi célokat, amelyek „20-20-20 célok” néven váltak ismertté. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra történő áttérés érdekében az EU kötelezettséget vállalt arra, hogy 2020-ig 1990-hez képest legalább 20%-kal csökkenti az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását, valamint célul tűzte ki, hogy szintén 2020-ig a megújuló energiaforrások részaránya az EU teljes energiafogyasztásában 20%-ra emelkedjen, és az energiahatékonyság növelésével az energiafelhasználás 20%-kal csökkenjen. A célkitűzések négy fő támogatáspolitikát befolyásoló klímafinanszírozási cselekvési irányt eredményeztek:

Az EU kibocsátás kereskedelmi rendszerének (ETS) továbbfejlesztése és kiterjesztése.

Az ETS hatálya alá nem tartozó ágazatokhoz köthető kibocsátások csökkentésére irányuló tagállami célok meghatározása, és a tehermegosztási megállapodás keretrendszerének kialakítása (ESD).

A megújuló energiaforrásból előállított energia támogatása.

Biztonságos szén-dioxid-leválasztás és -tárolás (CLT) közösségi támogatása.

ENSZ 21. Klímakonferencia (Párizsi megállapodás)

2015. november 30. és december 11. között Párizsban kerül megrendezésre az ENSZ 21. Klímakonferenciája (COP 21). A Konferencián résztvevő országok hosszadalmas tárgyalások során egyeztetett meg végül az első egyetemes klíma megállapodás, a Párizsi Megállapodás szövegében, melyben az aláíró államok vállalták, hogy 2100-ig 2 Celsius fok alatt tartják az átlaghőmérséklet-emelkedést, illetve elkötelezettségüket rögzítették, hogy lehetőség szerint 1,5 Celsius fok alá csökkentik ezt az értéket.

Az eredményesség érdekében 2023-tól ötévenként felülvizsgálják a célok teljesítésének folyamatát, így nyomon követhetővé és összevethetővé válnak az országok eredményei. A rendszer előkészítésére az Éghajlatváltozási Kormányközi Testületnek (IPCC) 2018-ra egy, a 1,5 fokos pálya hatásait modellező jelentést kell prezentálnia.

A Megállapodás hátránya, hogy az aláíró országok vállalásai nem részei a szövegnek, azok továbbra is önkéntes alapúak lesznek, viszont a közös célok elérése érdekében vállalják a Föld államai, hogy közösen tesznek és fokozatosan tovább erősítik majd a célokat a következő évtizedek során.

A párizsi klímakonferencia fő céljainak összefoglalása:

- Egy kötelező erejű nemzetközi megállapodás, amelynek célja, hogy 2 Celsius-fok alatt tartsa a globális felmelegedés mértékét 2020 után.
- Egyértelmű és határozott szabályok az átláthatóság és elszámoltathatóság érdekében.
- A vállalások rendszeres időközönkénti felülvizsgálata.
- Támogatás a leginkább veszélyeztetett, fejlődő országoknak, amelyeknek nincs kapacitásuk az éghajlatváltozás elleni küzdelemre.
- Az éghajlatváltozás elleni küzdelem pénzügyi háttere átlátható és előre tervezhető legyen.

ENSZ 5. Klímajelentés (IPCC – Fifth Assessment Report – 2014)

Az ENSZ Éghajlat-változási Kormányközi Testülete 2013 szeptemberében tette közzé ötödik jelentését a globális felmelegedés állásáról. Az új jelentés az eddigieknél is hangsúlyosabban figyelmeztet, hogy az emberi tevékenység következtében az egész bolygó – a földfelszín, az óceánok és a légkör – felmelegszik, s a jövőben még gyakoribbak lesznek rendkívüli időjárási események, hőhullámok, viharok. Az új prognózis rendkívüli alapossággal készült, a korábbi adatokat új, korszerűbb mérésekkel pontosították.

A több részből álló dokumentum első része a globális felmelegedés tudományos megalapozásával foglalkozik, a második rész a hatásokat elemzi, a harmadik pedig arról szól majd, hogyan lehet enyhíteni a következményeket.

CLIMATE-ADAPT információs platform

2012 tavaszán az Európai Bizottság és az Európai Környezetvédelmi Ügynökség között létrejött partnerség keretében megalakult az Európai Klímaváltozási Platform.

Ennek az „alkalmazkodási” EU-honlapnak a célja egy az alkalmazkodással kapcsolatos európai tudásbázis megteremtése, valamint az alkalmazkodással kapcsolatos információk megismertetése. A platform az alkalmazkodás céljával tett uniós lépésekkel összefüggő legfrissebb adatok tárhelye, ezenfelül az éghajlatpolitikát támogató számos hasznos eszközzel is szolgál. Segítségével a különféle tagállami-, települési- és helyi kezdeményezések, jó példák is széles körben ismertté tehetőek.

A portál felhasználói hasznos információkhoz és adatokhoz férhetnek hozzá az alábbi témákban:

- Várható éghajlatváltozás Európában;
- Régiók, városok és ágazatok jelenlegi és jövőbeli sebezhetősége;
- Unió, nemzeti és nemzetközi alkalmazkodási stratégiák és intézkedések;
- Alkalmazkodási esettanulmányok és az alkalmazkodás lehetőségei;
- Az alkalmazkodás tervezését támogató eszközök.

7. Környezetvédelmi Cselekvési Program

Az Európai Tanács és az Európai Parlament 2013. novemberében elfogadta az Európai Unió új, a „Jólét bolygónk felélése nélkül” című, 2020-ig tartó időszakra szóló általános uniós 7. Környezetvédelmi Cselekvési Programot (a továbbiakban: 7EAP), amely a tagországok számára számos feladatot fogalmaz meg, ezáltal jelentős igazodási pontot képvisel a hazai környezetpolitikai célkitűzések meghatározása során.

A 7EAP-nak uniós és nemzetközi szinten is támogatnia kell a fenntartható fejlődésről rendezett 2012. évi ENSZ-konferencia (Rio+20) eredményeinek és az ott tett vállalásoknak a végrehajtását, amelyek célja a fenntartható fejlődés és a szegénység csökkentése jegyében a világ gazdaság inkluzív és zöld gazdasággá való átalakítása.

A hetedik környezetvédelmi cselekvési program kiemelt célkitűzései a következők:

- a) az uniós természeti tőke védelme, megőrzése és fejlesztése;
- b) erőforrás-hatékony, zöld és versenyképes uniós gazdaság kialakítása;
- c) az uniós polgárok megóvása a környezettel kapcsolatos terhelésektől, valamint az egészségüket és jólétüket fenyegető kockázatoktól;
- d) a környezetre vonatkozó uniós szabályozás előnyeinek maximalizálása a végrehajtás javításával;
- e) az uniós környezetpolitika ismeret- és tudományos alapjának javítása;
- f) a környezet- és éghajlat-politikával összefüggő beruházások feltételeinek biztosítása és a környezeti externáliák kezelése;
- g) a környezetvédelem integrációjának és a szakpolitikák koherenciájának növelése;
- h) az uniós városok fenntarthatóságának javítása;
- i) a nemzetközi környezettel és éghajlattal kapcsolatos kihívások hatékonyabb uniós kezelése.

A kiemelt célkitűzések elérése sok esetben – a szubszidiaritás elvének megfelelően – elsősorban országos, regionális vagy helyi szintű cselekvést fog igényelni. A lakosságnak szintén tevékeny szerepet kell játszania és megfelelő tájékoztatásban kell részesülnie a környezetpolitika tekintetében.

Az Európai környezet – állapot és előretétekintés (2015)

„Az Európai környezet – állapot és előretétekintés 2015” című jelentés⁵ szerint részben javult környezetünk minősége és az életminőség, és a gazdasági válság éveitől új életre kelt a munkahelyteremtés és az innováció. Jelentős előrelépés történt Európában a vizek minőségjavulása terén, a városok levegője tisztább, a keletkezett hulladék egyre nagyobb része újrahasznosítható.

⁵ SOER 2015 – The European environment – state and outlook 2015 <http://www.eea.europa.eu/soer>

Azonban, úgy tűnik, hogy Európának tartós és egyre súlyosbodó környezeti kihívásokkal is szembe kell néznie. A biológiai sokféleség csökkenése folytatódik, és az ökoszisztémák folyamatos romlása veszélybe sodorja a gazdasági teljesítményt és jólétet. A klímaváltozás hatásainak kitett térsége száma és kiterjedése nő. A problémák leküzdéséhez határozottabb szakpolitikára, szélesebb körű tudásra, valamint a társadalmi-gazdasági szokások közül leginkább a termelési és fogyasztási rendszerek megváltoztatására van szükség.

Local Agenda 21

1992-ben Rio de Janeiróban rendezett ENSZ Környezet és Fejlődés Konferencián elfogadott „Local Agenda 21” program („LA 21”) értékelése kapcsán fogalmazódott meg a fenntartható fejlődés helyi, lokális programja. Ezzel a modellel a cél az, hogy elveket (vezérfonalat) fogalmazzon meg a helyi önkormányzat(ok), valamint a helyi lakosok, közösségek számára a fenntarthatóság tennivalóinak, helyi programjának kidolgozása, megvalósítása érdekében.

A „LA 21” program az általános érvényű fenntartható fejlődés konkrét, gyakorlati megvalósítását a helyi adottságok, érdekek alapján, az önkormányzat és a helyi lakosok, közösségek széleskörű együtt munkálkodásával javasolja folytatni. Az alapfeladat itt a helyi hatáskörben befolyásolható fejlődés (beruházások, fejlesztések, felújítások, intézkedések, szabályozás stb.) olyan irányú alakítása, amely mind jobban előtérbe helyezi „a helybeni” életminőség, környezeti állapot javítását, valamint a helyi erőforrások - talaj, vízkészlet, energia, emberi- és jövedelemtermelő erőforrások stb.- tartamos, azaz nem kimerítő kiaknázását. További fontos elvárás, hogy valamennyi nem helyi erőforrásra támaszkodó, de helyi felhasználásban szerepet játszó beruházó-fejlesztő, termelő szolgáltató- és fogyasztó törekedjen a fenntarthatóságot figyelembe vevő megoldások, eljárások igénybe vételére, szokások kialakítására.

A Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2014-2025 kitekintéssel 2050-re)

A Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS2) tervezetét 2015 május 20-ai ülésén fogadta el a kormány. A dokumentum 2015 június 2.-án került a parlament elé, és napjainkban is tárgyalás alatt van⁶. A NÉS2-t bemutató dokumentum tartalmazza az első Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia felülvizsgálatát is.

A NÉS2 vizsgálatát érdemes a felépítésével kezdeni. A Stratégia (a szerkezetét tekintve) öt fő részből tevődik össze:

1. helyzetelemzés és felülvizsgálat,
2. a magyarországi éghajlatpolitika stratégiai alapjai,
3. Hazai Dekarbonizációs Útiterv (HDÚ),
4. Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia (NAS),
5. horizontális eszközök.

Az első rész (a helyzetelemzés és felülvizsgálat) a már említett első NÉS anyagának az újragondolását és kibővítését tartalmazza. Itt az éghajlatváltozás (legfőképpen) Magyarországra gyakorolt hatásait vizsgálják konkrét statisztikai adatokon nyugvó módszerek segítségével. Az ilyen elemzői részek megléte elengedhetetlen bármely stratégia megfogalmazásához. A fejezetben szereplő statisztikai módszerek, és eredmények bemutatása viszont nem célja ennek az elemzésnek.

⁶ Forrás: <http://nak.mfgi.hu/hu/node/44>

A második fejezet a magyarországi éghajlatpolitika stratégiai alapjait mutatja be. Azokat a nemzetközi és hazai dokumentumokat és egyezményeket, melyekhez a NÉS is szorosan kapcsolódik. A NÉS2-höz nemzetközi szinten a Kiotói jegyzőkönyv, és annak 2012-es EU-s meghosszabbítása, hazai szinten pedig Magyarország Alaptörvénye, a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia, a Nemzeti Reform Program és a Partnerségi Megállapodás kapcsolódik.

A NÉS2-ben két (általánosabbnak mondható) jövőképet vizionálnak:

Dekarbonizációs jövőkép⁷.

Adaptációs jövőkép⁸.

A Stratégia egy háromszintű, hierarchiába rendeződő célrendszerre épül. Az átfogó célok a magyarországi éghajlatpolitika fő prioritásait mutatják, míg a tematikus és specifikus célok az átfogó célok részletesebb, szakterületi kifejtését jelentik.

A NÉS2-ben két átfogó cél került kialakításra:

- fennmaradás és tartamos fejlődés egy változó világban,
- adottságaink, lehetőségeink és korlátaink megismerése.

A „fennmaradás és tartamos fejlődés egy változó világban” átfogó célhoz több cél is tartozik. Az első ilyen cél „az élıhetőség tartós biztosítása Magyarországon”. Ehhez hozzátartozik: a természeti és kulturális értékek megőrzése, a lételemeknek tekinthető természeti erőforrások (pl.: termőföld, ivóvíz, biológiai sokféleség) és az emberi egészség védelme. A második cél a fenntartható, tartósan fennálló (tartamos) fejlődés elérését irányozza elő. Ennek a fenntartható fejlődésnek *„az erőforrások takarékos és hatékony használatát feltételező gazdasági fordulatra és életmódváltásra kell épülnie, elősegítve a területi különbségek mérséklődését”*(NÉS2, 41.o.).

Az „adottságaink, lehetőségeink és korlátaink megismerése” átfogó cél a klímaváltozáshoz köthető természeti hatások, területi jellemzők, társadalmi-gazdasági következmények tudományos módszerrel való feltárását jelenti. Ehhez egy komplex monitoring rendszer, és egy térinformatikai támogatottságú elemző-értékelő mechanizmus (módszertan) létrehozása szükséges (NÉS2).

A már említett két specifikus célon belül négy tematikus célt határoztak meg:

1. dekarbonizáció,
2. éghajlati sérülékenység vizsgálata,
3. alkalmazkodás és felkészülés,
4. éghajlati partnerség.

⁷ „átmenet a fenntarthatóság felé”. „Magyarország a gazdasági versenyképesség és növekedés, a társadalmi jólét és a szegénység elleni küzdelem, valamint az éghajlatvédelem szempontjait egyaránt figyelembevevő pályán fokozatosan áttér az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra. Az áttérés elsődleges hajtóereje nem a nemzetközi kötelezettségeknek való megfelelés, hanem a fenntarthatóság felé történő átmenet nemzetstratégiai céljainak elérése, különösen a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés mérséklése, az anyag- és energiatakarékos technológiák térnyerése, a megújuló energiaforrások elterjedése vonatkozásában” (NÉS – 2, 40.o.).

⁸ „felkészülni az elkerülhetetlenre, megelőzni az elkerülhetőt!” „Hazánk az éghajlatváltozás valószínűsíthető következményeit tekintve Európa egyik legsérülékenyebb országa. Az éghajlatváltozás várható magyarországi hatásainak, természeti és társadalmi-gazdasági következményeinek elhárítása érdekében az alkalmazkodás és a felkészülés teendői – elsősorban a vízgazdálkodás, a mezőgazdasági termékbiztonság, valamint a természeti értékeink és az emberi egészség megóvása terén – már rövidtávon beépülnek a szakpolitikai tervezésbe és a gazdasági döntéshozatalba” (NÉS – 2, 40.o.).

A tematikus célok közül a „dekarbonizációhoz” és az „alkalmazkodás és felkészüléshez” külön küldetések⁹ is tartoznak, melyeket külön fejezetekben elemeznek a dokumentumban, ezért ezeket itt is külön lesznek elemezve. Az „éghajlati sérülékenység vizsgálata” tematikus cél arról szól, hogy „*egy olyan, hazai kutatásokon alapuló, többcélú felhasználásra alkalmas térinformatikai adatrendszerrel kell kialakítani, amely objektív információkkal segíti a változó körülményekhez igazodó, rugalmas döntéshozást, döntéshozást és tervezést*” (NÉS2, 42. oldal).

Az utolsó: „éghajlati partnerség” tematikus cél azt szolgálja, „*hogy a magyarországi klímapolitika széleskörű partnerség és társadalmi-gazdasági konszenzus keretei között valósuljon meg*” (NÉS2, 42. oldal). Ehhez mindenképpen szükséges, hogy növekedjen az emberek klímaváltozással kapcsolatos tájékozottsága, és az államháztartáson kívül forrásokat biztosító szereplők (pl.: szervezetek, kamarák, önkormányzatok, gazdasági érdekképviseltek...) részvétele a közös cselekvésben.

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (NFFS)¹⁰

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia 2012 (NFFS, 2012)¹¹ áttekintő helyzetértékelést ad a nemzeti erőforrások helyzetéről. Ezek közül kiemelendő a természeti erőforrások megfelelő mennyiségi és minőségi állapotának szükségessége és megőrzése, mely az emberi fejlődés alapját teremti meg. A Keretstratégia a nemzeti erőforrások állapotának áttekintését követően az azokat meghatározó tényezőket is feltérképezi, melyekre vonatkozóan a fenntarthatósági célkitűzésekkel összhangban álló lehetséges válaszigazgatásokat fogalmaz meg.

Az alkalmazkodás és a fenntarthatóság több szálon kapcsolódik egymáshoz, melynek egymást erősítő, ill. kiegészítő jellege az NFFS megfogalmazásában is tükröződni látszik, miszerint a „fenntarthatóság tehát az emberiség folytonos megújulását, a jövőért érzett felelősség cselekvésekben testet öltő tudatos érvényesítését, a változó környezethez való alkalmazkodását jelenti, a természeti erőforrások mennyiségi és minőségi megőrzése érdekében. A fejlődés pedig az ebben az alkalmazkodásban bekövetkező javulást jelenti.”

4. Környezetvédelmi Program (NKP4)

A 2009-2014-es időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP) a társadalom, gazdaság és környezet komplex rendszerét vizsgálja és a fenntarthatóság értékrendjének figyelembe vételével határozza meg az elérni kívánt célállapotot, melyben a már felmerült környezeti problémák orvoslása és a jövőbeni várható következmények elkerülése is kellő hangsúllyal megjelenik.

Az NKP az EU-s fejlesztési források egyik szakmai alapjaként is szolgál, ami a 2014–2020 közötti pénzügyi tervezési időszak miatt szintén szükségessé tette a 2020-ig szóló környezeti célok meghatározását. A Program kidolgozása során fontos szempont volt a 2013 tavaszán az Országgyűlés által elfogadott Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiával való összhang, illetve a megújult stratégiai irányítási rendszernek való megfelelés biztosítása.

Nemzeti Fejlesztés 2030 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK)

Az OFTK három kiemelt területre fókuszál, a gazdasági megújulás, a társadalmi gyarapodás tényezőinek biztosítása és a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodásra. Mindhárom területre vonatkozóan

⁹ Az előbbihez a Hazai Dekarbonizációs Útiter (HDÚ), az utóbbihoz pedig a Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia (NAS).

¹⁰ Forrás: NÉS2. 83. oldal

¹¹ 18/2013. (III. 28.) OGY határozat a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiáról

kiemelésre kerül a térségi potenciálok kibontakoztatási lehetőségei. Bármely területet is vizsgáljuk a klímaváltozás várható hatásainak, az abból adódó fokozott kockázat figyelembevételével megkerülhetetlen probléma. A területpolitikai irányok és teendők közül legfontosabb a természeti erőforrásokat védő térszerkezet kialakítására vonatkozó, mely a legsérülékenyebb térségek kihívásokra adható válaszai tekintetében az összehangoltság szükségességének fontosságát hangsúlyozza. Az OFTK összesen 4 átfogó és 12 specifikus célkitűzést tartalmaz. Az átfogó és a specifikus célkitűzések elérésében egyaránt kockázatot jelent a klímaváltozás várható hatásaihoz való alkalmazkodás figyelmen kívül hagyása.

Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia 2014-2020

A Közösség gazdasági szerepének és a tagországok jólétének megőrzése és növelése érdekében az EU a 2014-től 2020-ig tartó tervezési időszakban kiemelten kezeli a kutatás-fejlesztést és innovációt, valamint az ebből származó eredmények társadalmi-gazdasági hasznosításának ösztönzését.

A hét év legfontosabb céljai között szerepel, hogy

- Európa világszínvonalú tudományos szereplő legyen;
- megszűnjenek az innováció akadályai;
- megerősödjön az állami és magánszektor együttműködése.

A Stratégia fontosnak tartja minden nemzet és területi egység egymással összehangoltan dolgozza ki saját kutatási és innovációs stratégiáját. Ezen dokumentumok az intelligens szakosodási stratégiák (más néven RIS3-ak vagy S3-ak).

Az S3-ak elkészítése beépült az EU joganyagába (1303/2013 EU rendelet) olyannyira, hogy egy ország csak akkor kaphat támogatást kutatás, fejlesztés és innováció erősítésére, amennyiben rendelkezik a szóbanforgó dokumentummal.

Magyarország 2013-ban kezdte el az S3 tervezését. A munka eredményeként elkészült nemzeti intelligens szakosodási stratégia az egész ország számára jelöli ki azon irányokat, amelyek mentén 2020-ig a kutatás-fejlesztést és innovációt várhatóan a leginkább fenntartható módon, a legnagyobb társadalmi nyereséggel és a legjobb anyagi hasznosulás ígéretével lehet támogatni.

Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra Fejlesztési Stratégia 2014¹²

A Stratégia az Európai Unió által megkövetelt összközlekedési szemlélettel, a közlekedési alágazatok egymásra hatásának figyelembevételével készült el, amely közép- (2020), hosszú- (2030) és nagytávra (2050) tartalmazza a koncepcionális célkitűzéseket, többek között a mobilitási igényeket meghatározó nemzeti és külgazdasági tendenciák, népességi mutatók, területfejlesztés kérdéskörök vizsgálata alapján.

A Stratégia célrendszere:

- Környezetre gyakorolt negatív hatások csökkenése, klímavédelmi szempontok érvényesülése;
- A gazdaság hatékonyságának, növekedésének elősegítése;
- Egészség-és vagyonbiztonság javulása (balesetek áldozatainak jelentős csökkentése);

¹² Forrás: Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ

- Foglalkoztatás javulása;
- Lakosság jólétének és mobilitási feltételeinek javulása;
- Területi egyenlőtlenségek mérséklése;
- Társadalmi igazságosság, méltányosság javítása;
- Nemzetközi kapcsolatok erősítése.

A Stratégia célkitűzései alapján a versenyképesség növelésével egyenértékű feladat a természeti és humán értékek, illetve erőforrások megőrzésének, a fenntartható növekedés feltételeinek biztosítása, az esetenként egymással is konfliktusban lévő környezeti és gazdasági, nemzeti és uniós célkitűzések összehangolása.

Partnerségi Megállapodás (2014-2020)

A Partnerségi Megállapodás (PM) az EU2020 stratégia intelligens, fenntartható és inkluzív növekedési célkitűzésein belüli nemzeti súlypontokat azonosítja, építve a hazai tervezési előzményekre. Annak érdekében, hogy hazánkban a fejlesztések valóban a változásokhoz vezessenek el, az átfogó nemzeti fejlesztési célhoz az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban kijelölt öt fő nemzeti fejlesztési (támogatási) prioritás kapcsolódik, amelyek átfogják a fejlesztéspolitika egészét, beleértve a vidékfejlesztési célkitűzéseket és hozzájárulást is:

- A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása.
- A foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, a foglalkoztatási, oktatási, társadalmi felzárkózási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre)
- Az energia- és erőforrás-hatékonyság növelése.
- A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése.
- A gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása.

A célkitűzések mindegyike hozzájárul a klímapolitika érvényre juttatásához, a 3. prioritás pedig közvetlenül kapcsolódik a karbon-szegény gazdaság felé való átmenet lépéseéhez. A Partnerségi Megállapodás az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és felkészülés vonatkozásában kiemeli a vízgazdálkodás átalakításának sürgető kihívásait, illetve a katasztrófavédelmi infrastruktúra fejlesztését és a lakossági tájékoztatás és felkészítés feladatait. Szintén hangsúlyosan említi a romló mezőgazdasági termékbiztonságot és ezzel összefüggésben a víztakarékos öntözést és az agrotechnikákat, valamint a városi alkalmazkodást és ennek egészségügyi összefüggéseit.

Éghajlatvédelmi törvény (323/2007. (XII. 11.) Korm. rendelet az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló 2007. évi LX. törvény végrehajtásának egyes szabályairól)

Éghajlatváltozási Keretegyezmény

Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményét (UNFCCC) másik két egyezményrel együtt az 1992-es Riói Föld-csúcstalálkozón fogadtak el, melyet eddig 195 ország ratifikált. Az Egyezménynek és minden kapcsolódó jogi dokumentumnak a végső célja, az Egyezmény vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően, az üvegházgázok légköri koncentrációjának stabilizálása olyan szinten, amely megakadályozná az éghajlati rendszerre gyakorolt veszélyes antropogén hatást. Ezt a szintet olyan időhatáron belül kell elérni, ami lehetővé teszi az ökológiai rendszerek természetes alkalmazkodását az éghajlatváltozáshoz, továbbá, ami biztosítja, hogy az

élelmiszer-termelést az éghajlatváltozás ne fenyegetse, valamint, ami módot nyújt a fenntartható gazdasági fejlődés folytatódására. A felek kötelezettséget vállaltak a közvélemény tájékoztatására, a kutatásra és a rendszeres megfigyelésre, ezenkívül megalakították a Felek Konferenciáját, amelyen a globális felmelegedés problémáit kívánják megoldani.

Kiotói jegyzőkönyv¹³

Az 1990-es évek közepén a Keretegyezményt aláíró államok felismerték, hogy a kibocsátás csökkentéséhez szigorúbb rendelkezésekre van szükség. Ezek az államok 1997-ben aláírták a Kiotói Jegyzőkönyvet, amely a fejlett országok esetében jogilag kötelező erejű kibocsátás csökkentési célértékeket vezetett be. A Kiotói Jegyzőkönyv második kötelezettségvállalási időszaka 2013. január 1-jén kezdődött és 2020-ig tart. Ebben 38 fejlett ország, köztük az EU és annak 28 tagállama vesz részt. A második időszakra a dohai módosító jegyzőkönyv is vonatkozik, amelynek értelmében a részt vevő országok az 1990-es szinthez képest legalább 18%-os kibocsátás csökkentést vállalnak. Az EU ezen időszakra az 1990-es szinthez képest 20%-os csökkentést vállalt.

A Kiotói Jegyzőkönyv fő gyenge pontja, hogy csak a fejlett országoknak ír elő kibocsátás csökkentési lépéseket.

Hazai Dekarbonizációs Útiterv (HDÚ)

A harmadik fejezetben a már említett dekarbonizációs tematikus célra létrehozott Hazai Dekarbonizációs Útiterv szerepel. Az EU tagállamaiban jelenleg még nincs kötelezettség dekarbonizációs terv készítésére, de mivel ez a későbbiekben bármikor bekövetkezhet, így a NÉS2 megírásakor kidolgozták ezt a tervet is. A HDÚ azokra a technológiai és fogyasztói viselkedésekben rejlő lehetőségekre fókuszál, melyek segítségével leginkább csökkenthető a klímaváltozáshoz hozzájáruló kibocsátások mértéke. A kibocsátások csökkentéséhez viszont olyan megoldásokra kell támaszkodni, amik nem járnak együtt a gazdaság visszaesésével, hanem egyenesen gazdaságfejlesztő hatással bírnak (NÉS2).

A HDÚ a hosszú távú célok elérése érdekében specifikus célokat határoz meg az üvegházgázok kibocsátásának csökkentésére, melyeket széleskörű együttműködésben és konszenzusban kell elérni. A HDÚ tematikus célon belül hat specifikus célt fogalmaztak meg:

1. a fosszilis energiahordozók kiváltásának elősegítése,
2. az energiahatékonyság növelése,
3. a természeti erőforrások igénybevételének mérséklése,
4. a dekarbonizáció zöldgazdaság-fejlesztési eszközként való megjelenése,
5. a szén-dioxid természetes nyelőkapacitásainak megerősítése,
6. kutatások, fejlesztések, innovációk, demonstrációs projektek támogatása.

¹³ Forrás: <http://www.consilium.europa.eu/hu/policies/climate-change/international-agreements-climate-action/>

A HDÚ konkrét eszközrendszerét tekintve kiemelt ágazati cselekvési irányokat és feladatokat hoztak létre. Mindezeket a legfőbb ÜHG – csökkentési potenciállal rendelkező területekre¹⁴ egyenként alkalmazták a rövid, közép-, és hosszú távú tervekben (NÉS2). Ezek a „tervek” a dokumentumban részletesen és tételesen ki vannak fejtve.

Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia (NAS)

A Nemzeti Alkalmazkodási Stratégiát az alkalmazkodás és felkészülés tematikus célhoz illeszkedik. Ez a stratégia azért fontos, mert napjainkban egyre nagyobb szükség van az éghajlatváltozás gyakorlati úton (is) történő kezelésére. A klímaváltozás nem határolható el a társadalom-, gazdaság-, vagy környezetpolitika témaköröitől, és mint ilyen a fenntarthatóság felé való átmenet szempontrendszerével összhangban kezelendő. *„A Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia a reziliens alkalmazkodás, azaz az összehangolt, a kockázatoknak elébe menő felkészülés lehetőségének megteremtését szolgálja”* (NÉS2, 83.oldal).

A HDÚ eszközrendszeréhez hasonlóan a NAS-ban is kiemelt ágazati cselekvési irányokat és feladatokat fogalmaztak meg rövid-, közép-, és hosszú távon. A kidolgozott ágazatok köre¹⁵ a már említett közvetlen és közvetett hatásokkal érintett „témákból” áll össze.

Az utolsó (horizontális eszközök) fejezetben az éghajlatváltozás EU-s és hazai támogatáspolitikájáról, az éghajlati szemléletformálásról és partnerségről, az éghajlati K+F+I cselekvési irányairól, és a NÉS nyomonkövetéséről (monitoring) esik szó.

Összességében a stratégia legfontosabb két feladata:

1. az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése,
2. alkalmazkodás és felkészülés az éghajlatváltozás következményeire.

Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentéséhez szorosan kapcsolódik a fenntartható gazdasági növekedés megvalósítása, mert egy olyan folyamatot vizionál, ahol a gazdasági növekedés (már) nem jár együtt az üvegházgázok szintjének növekedésével. Mindezek mellett pedig még csökkenteni is kell a meglévő kibocsátók által légkörbe juttatott üvegházgázok mértékét. Fontos, hogy a lehető legpontosabban, és folyamatosan nyomon kövessük az éghajlatváltozás alakulását, és állandó készenlétben legyünk a várható következményeire.

„Partnerség az éghajlatért” éghajlati szemléletformálási program

A Program a NÉS2 részét képezi. Az éghajlatváltozással kapcsolatos szemléletformálás célja a klímatudatosság és a fenntarthatóság szempontjainak integrálása a tervezésbe, a döntéshozatalba és a cselekvésekbe a társadalom minden szintjén. A szemléletformálás háttere, hogy felmérje a magyar lakosság éghajlatváltozással kapcsolatos ismereteit, mely leginkább a globális jelenségekre terjedt ki, míg a várható hazai következményekre kevésbé.

Ahhoz, hogy fenntartható társadalmi rendszer alakuljon tudati változásra van szükség, melynek kulcsa a szemléletformálás. E változás elindításához cselekvési irányok kerültek megfogalmazásra rövid, közép és hosszú távra:

¹⁵ Emberi egészség; vízgazdálkodás; mezőgazdaság, vidékfejlesztés; természetvédelem, erdészet; épített környezet, településfejlesztés, települési infrastruktúra; energetikai infrastruktúra; turizmus; katasztrófavédelem (NÉS – 2).

- Horizontális integráció és a NÉS érvényre juttatása az államigazgatásba,
- Partnerség a médiával,
- Szemléletformálás és gyakorlati cselekvésre nevelés az oktatásban,
- Komplex kampányok a klímatudatosságért,
- Mintaprojektek,
- Hálózatépítés kormányzati, gazdasági, civil, tudományos és egyházi szereplők bevonásával

A különböző cselekvési irányokon túl a dokumentum, ajánlásokat, javaslatokat is tartalmaz az éghajlati partnerség monitoringjához.

Nógrád Megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2020

A természeti környezet hasznosításának eddigi érzékeny területeit és negatív hatásait feltárja a koncepció megyei szintű társadalmi, gazdasági, környezeti helyzetének elemzési része, mely megfelelő kiindulási pont a terület hosszútávú klímaadaptációjának azonosítására és a jövőbeni megvalósítására. A dokumentum kitér a felszín és a talaj degradációs veszélyeire, a vízkészletek sérülékenységeire, a fokozott aszályok és áradások kezelésének lehetőségeire, az energiatermelés- és felhasználás diverzifikálásának szükségességére, az alternatív energiaforrások hasznosítási lehetőségeire. A mezőgazdaságban felhívja a dokumentum a figyelmet a hagyományos növényi kultúrák (például bogyósgyümölcsök) és a „honos állattenyésztés” (juh, sertés, szarvasmarha) fenntartására és korszerűsítésére, szem előtt tartva az alkalmazkodni képes, több lábon álló agrárium kialakítását a környezeti kihívásoknak megfelelően (szárazságtűrő, ellenálló fajták stb.). Az élelmiszeriparban a szövetkezés fontosságát szorgalmazása, a termelés és a helyi értékesítés láncszemeinek felfűzésével, mely heterogén, helyi erőforrásokra épülő struktúra a klímaadaptáció számára is előnyös. A dokumentumban több helyen is megjelenik az újraiparosítás, a térségi szénvagyon gazdaságos hasznosításának lehetőségei, de nem jelenik meg ennek környezeti kockázata, hatásvizsgálatai, klímatudatos alkalmazási lehetőségei, módjai. A koncepció említi a környezetileg fenntartható turizmus szempontját a turisztikai fejlesztés irányainál, a szoft turizmus erősítésének szándékánál. A dokumentum rámutat a közművesítés fejlesztésének fontosságára, mely a környezeti fenntarthatóság szempontjából is fontos cél.

A helyzetértékelési részben erősségként említi, hogy a térségben nem működnek a környezetet intenzíven terhelő megavállalatok és környezeti katasztrófák kockázatát hordozó veszélyes üzemek, illetve azt, hogy Nógrád megye Magyarország egyik legerdősültebb megyéje, egyedülálló geológiai értékekkel. A lehetőségek között kettő olyan megállapítás is szerepel, ami jelen klímastratégiához kapcsolódik: egyrészt a 2030-ra szóló globális előrejelzések szerint fokozódni fog a világban a víz- és élelmiszerhiány, ami felértékeli Nógrád megye adottságait, megerősíti ebbéli potenciáljait, még a globális felmelegedés felgyorsulása esetén is, másrészt tovább nő az energiaszükséglet a világon, felértékelődnek a jelenleg ki nem használt, régi vagy új energiaforrások, így akár a nógrádi szén, megújuló energiaforrás is.

Nógrád Megye Területfejlesztési Programja 2014-2020

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése a 2014-2020 közötti Európai Unió tervezéséhez kapcsolódóan – a stratégiai tervezésért felelős miniszter állásfoglalásában javasoltak figyelembevételével – a 80/2014. (IX. 10.) Kgy. határozatával elfogadta Nógrád megye 2014-2020-ra vonatkozó Területfejlesztési Programját valamint annak mellékletét képező „Nógrád Megyei Stratégiai Program 2014-2020 területi hatásvizsgálata” elnevezésű dokumentumot.

A Program, mely egy stratégiai és egy operatív programrészből áll a 2014-2020 európai uniós költségvetési ciklus sikeres forrásfelhasználását szolgálja a megyei területfejlesztési koncepcióban foglaltakon alapulva. A stratégiai rész a Program átfogó célját, valamint specifikus, területi és horizontális célkitűzéseit határozza meg, továbbá kijelöli az átfogó cél és a specifikus célok elérését szolgáló prioritásokat is.

Az operatív rész részletesen ismerteti az egyes prioritások mentén meghatározott intézkedéseket és azon belül azonosított beavatkozásokat, a végrehajtás módját és a lehetséges finanszírozási források megjelölését, a nyomon követést szolgáló indikátorokat.

A prioritások szintjén a fentebb említett specifikus cél teljesüléséhez járul hozzá az élhető és fenntartható társadalmi környezet megteremtése elnevezésű prioritás, mely magában foglalja a természeti környezet megóvását és helyreállítását, valamint az energiahatékonyság javítását szolgáló intézkedések megvalósítását

A környezetvédelem és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás a megye területfejlesztési programjában jól definiálható, rendszerszintű helyet kap. Ha a koncepció átfogó céljait nézzük, két céljában a „Fejlődő gazdaságban” /1. átfogó cél/ és a „Marasztaló élettérben” /3. átfogó cél/ erősen megjelennek ezek a szempontok.

Az első átfogó cél specifikus céljai között a „Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság” és a „Jövőcentrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése” képviseli legerősebben ezt a szemléletet. Ezen szempontok az EU 2020 klímaváltozáshoz kapcsolódó alábbi tematikus célkitűzésekkel harmonizálnak, azaz az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése, a környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése és az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés. Az utolsó tematikus célkitűzéssel való harmonizálás fontosságát minden ágazatra, illetve átfogó és horizontális célra kiterjeszti a dokumentum.

A harmadik átfogó cél, a „Marasztaló élettér” specifikus céljai közül a következőkben jelenik meg erőteljesen a klímatudatos szemlélet: egészséges, vonzó, emberközpontú, megfizethető lakó- és pihenőkörnyezet; fokozódó környezetbiztonság. Ezek a célok az alábbi aktuális uniós irányelvek szerinti tematikus célokkal harmonizálnak: az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése; környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése.

Erőteljesen megjelenik a klímatudatosság a következő horizontális célkitűzésekben is: egészséges ételmiszer, tiszta ivóvíz és helyi energiaellátás környezetkímélő biztosítása (6); a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás, kockázatkezelés (5); a környezet védelme, a hatékony erőforrás-felhasználás elősegítése (6); a fenntartható közlekedés támogatása, szűk keresztmetszetek felszámolása kulcsfontosságú infrastrukturális hálózatokban.

Nógrád Megye Integrált Területi Programja 2014-2020

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése a 2014-2020 közötti Európai Uniók tervezési-végrehajtási ciklushoz kapcsolódóan 2015. augusztus 31-i ülésén elfogadta Nógrád Megye 2014-2020-ra vonatkozó „Nógrád Megye Integrált Területi Programja (2014-2020)” (a továbbiakban: ITP) elnevezésű dokumentumot. A közgyűlés a 2016. áprilisi ülése alkalmával egyetértett az ITP teljeskörű módosításával. Az irányító hatósággal lefolytatott egyeztetéseket követően jelen dokumentum az 1612/2016. (XI. 8.) Korm. határozatban elfogadásra került.

A megyei területfejlesztési program, illetve a TOP közötti kapcsolódást az ITP kezeli azáltal, hogy leképezi azokat a célokat, amelyek eléréséhez a TOP támogatást tud biztosítani.

Mivel átfogó területfejlesztési programról van szó, annak megvalósításához az ágazati források, illetve hazai, határon-átnyúló, vagy egyéb programok támogatására is szükség van a saját források bevonása mellett.

A megyei területfejlesztési program célrendszerét megvizsgálva látható, hogy a TOP intézkedéseivel kapcsolódó célok elsősorban a „Fejlődő gazdaság”, illetve „Marasztaló élettér” prioritásokban jelennek meg.

A társadalom fejlesztésére fókuszáló prioritás rész céljai csak szűkebb mértékben kapcsolhatók a TOP ESZA típusú beavatkozásaihoz, mivel azokban a társadalmi felzárkóztatás igénye jelenik meg hangsúlyosan.

A „Fejlődő gazdaság” prioritáson belül a TOP elsősorban a szűk kínálattal rendelkező üzleti infrastruktúrák bővítését, illetve azok megközelítését képes támogatni. Az új kapacitásokat igénybe vevő vállalkozások aktivitása, kapacitása növekszik. Az új iparterületek, inkubátorok, technológiai parkok befogadhatnak mind hagyományos, mind jövőcentrikus ágazatokat képviselő vállalkozásokat.

Az ilyen fejlesztési igények a nagyvárosok mellett számos kistelepülésen is megjelennek, elősegítve a vidéki foglalkoztatás bővítést.

A „Marasztaló élettér” prioritás célul tűzi ki a lakó- és pihenő környezet több célú és több irányú fejlesztését. A TOP képes hozzájárulni az egészséges, biztonságos, fenntartható, családbarát lakókörnyezet kialakításához a településfejlesztési intézkedéseken keresztül, illetve az önkormányzati alapszolgáltatások színvonalának és elérhetőségének javításához. Az építészeti beavatkozások nem csak az esztétikai élményt fokozzák a lakókörnyezetben, hanem a fenntartók energiaköltségeit is csökkentik.

A vonzerőfejlesztésen keresztül Nógrád megye még több látogatót képes vonzani, illetve annak köszönhetően a tartózkodási idő meghosszabbodik.

Az „Aktív, kreatív, együttműködő társadalom” prioritáson belül a TOP a foglalkoztatás bővítés eredményeként képes a lakosságot aktivizálni, illetve a helyi identitás és komplex társadalmi programokon keresztül az együttműködést ösztönözni. A TOP intézkedés kínálatában szerepelnek olyan elemek is (pl. megyei ösztöndíj program), amelyek a fiatalok megtartását segíti elő.

Az ITP TOP intézkedésekhez kapcsolódó céljait az alábbiak szerint határoztuk meg:

1. Üzleti infrastruktúra kapacitások bővítése, fejlesztése a vállalkozói aktivitás és a vállalkozások munkahelyteremtő képességének növelése érdekében
2. Környezeti és gazdasági szempontból fenntartható településfejlesztés
3. Az önkormányzatok működéssel összefüggő energetikai költségeinek minimalizálása
4. Korszerű, elérhető önkormányzati alapszolgáltatások
5. Nógrád megye turisztikai vonzerejének rendszerszerű, fenntartható fejlesztése

6. A lakosság, kiemelten a munkaképes megyei polgárok helyi kötődésének, együttműködésének erősítése

3. 4. Projekt előzményei, az elmúlt néhány év fejlesztései (hazai, helyi illetve nemzetközi háttér, kutatási eredmények, felmérések, tanulmányok, jó gyakorlatok)

Az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó kutatások számos diszciplína körében megjelentek nemzetközi és hazai szinten egyaránt, különös tekintettel a 2000 utáni időszakra vonatkozóan. Jelen alfejezet csupán néhány jelentős, természettudományi és társadalomtudományi kutatást emel ki, ugyanis a témához kapcsolódó hazai kutatások száma is rendkívülit ugrott a vizsgált időszakban.

A klímaváltozás hazai, több tudományterületet érintő kutatásainak legfontosabb mérföldköve volt az elmúlt bő 15 éves időszakban, hogy a tudományos kutatókból megalakult az első komoly klímaváltozással foglalkozó magyar projekt a VAHAVA, ennek keretében számos kutatás, elemzés készült a témakörben, amely nagy nyilvánosságot is kapott.

A VAHAVA projekt vezetője Láng István akadémikus volt. A projekt során meghatározták a magyarországi klíma változásának várható irányát, elemezték ennek az egyes ágazatokra és szakterületekre valószínűsíthető hatását. A VAHAVA projekt céljai a felkészülés, megelőzés, védekezés, helyreállítás érdekében az alábbiak (Láng I. 2006) :

- 1) A Nemzetközi és hazai előzmények áttekintése, a klímaváltozáshoz kapcsolódó új fogalmak bevezetése, a hazai időjárási jelenségek áttekintése, Az eddigi tapasztalatok, tanulságok áttekintése, a reagálások kritikai értékelése, valamint a hatásterületek, a válságmegoldások, eszközök, feltételek feltárása, ezekre a társadalom felkészülésének előmozdítása.
- 2) A klímapolitika hazai meghonosítása, a Nemzeti Éghajlat-változási Stratégia koncepciója alapjainak kidolgozása 20-25 év időtávra, amit időszakonként konkretizált cselekvési programokkal valósítanak meg.
- 3) Felsőszintű döntésre – országgyűlési határozatra – javaslat összeállítása, a feladatok végrehajtásáról, a feltételek megteremtéséről, a végrehajtásban szereplők felkészítéséről.

A kutatás olyan területeket érintett mint a meteorológia, mezőgazdaság, ezen belül is növénytermesztés, kertészet, növénynevelés, növényvédelem, rét- és legelőgazdálkodás, állattenyésztés, erdészet, növényélettan és stressztűrő képesség, természetvédelem, ökológia, élelmiszertermelés és kereskedelem, földhasználat, vízgazdálkodás, turizmus, regionális fejlesztés, közlekedés, települések energiaellátása, környezet-egészségügy, katasztrófavédelem, klímavédelem, gazdasági és jogi szabályozás az előbb említett területeken, kockázatelemzés, oktatás, képzés. A VAHAVA projekt zárótanulmánya szerint vitathatatlan változások mutathatók ki a hazai hőmérsékleti és csapadékviszonyokban: melegedni fog az éghajlat, különösen nyáron, míg nyáron csökkenni, télen pedig nőni fog a csapadék mennyisége, talajvíz csökkenés és árvizek várhatóak. Az összefoglaló szerint a klímaváltozás hazánkban természetes ökoszisztémákat, a természetes élőhelyeket, az erdőállományokat, a mezőgazdaságot, a vízgazdálkodást és az emberi egészséget egyaránt érintik. Jelentős mértékben, 2-3 Celsius fokkal emelkedett a legmagasabb nappali hőmérséklet 1975 és 2004 között.

Az OMSZ témához kapcsolódó kutatásai alapján szintén kiderül, hogy a hideg évszak legmagasabb hőmérséklete melegedést mutat 1990 után, így rövidebbek a havas időszakok, gyorsabban és hamarabb jön el az olvadás időszaka, tehát hazánkban is érezhető a klímaváltozás. Az uniós PRUDENCE program révén kalkulációk készültek hazánkra vonatkozóan arról, hogy milyen hőmérséklet és a csapadék várható a 2071-

2100 időszakban. Ha a várható legnagyobb mértékben nő az üvegházgáz kibocsátás, akkor a teljes időszakban jelentős, 3-5 fokok hőmérséklet növekedés várható az 1961-90-es évek átlagához képest.

Nyáron akár 4-5°C-kal is melegebb lehet. Már 1,5-2,5°C-os hőmérséklet növekedés is 20-30 százalékkal csökkenti a biodiverzitást, a biológiai sokféleséget Európában.¹⁶

A kutatóhelyek közül, a teljesség igénye nélkül kiemelhető az ELTE Meteorológia Tanszék munkája, az ELTE Elméleti Fizikai Tanszék és az MTA–ELTE Elméleti Fizikai Kutatócsoport, valamint Földtudományi Intézet kutatóinak tevékenységei.

Az Európai Unió által támogatott, természettudományi területen, a klímaváltozás hatásait kutató projektek közül kiemelhető a fent említett PRUDENCE projekt (Christensen et al., 2007) regionális szcenáriók összeállításával értékelte a klímaváltozással járó regionális hatásokat és kockázatokat Európára nézve. Ezt kiegészítve a STARDEX projekt (Goodess, 2003) az extrém időjárási események gyakoriságának és intenzitásának változásait vizsgálta a XXI. század végére vonatkozóan. A MICE projekt (Hanson et al., 2006) szintén a hőmérséklet, a csapadék, valamint a szél extrémumaira fókuszált, azonban ezeknek a gazdasági szektorra vonatkozó várható hatásait helyezte előtérbe. A CECILIA (Halenka, 2007) és a CLAVIER projekt ugyancsak vizsgálta az extrém időjárási eseményeket, a levegőtisztaságot, valamint a hidrológiai következményeket, ám a vizsgálatok során egy kisebb területet emeltek ki, s a Közép- és Kelet-Európai térségre koncentráltak. A két projekt között az alkalmazott regionális modellekben volt lényegi eltérés. A CECILIA az ALADIN (Csima és Horányi, 2008) és a RegCM (Torma et al., 2008) modelleket, a CLAVIER pedig a REMO-t (Szépszó és Horányi, 2008) alkalmazta.¹⁷

A természettudományi kutatások mellett a társadalmi hatások vizsgálata is rendkívül fontos szereppel bír. Az elmúlt 10 év legfontosabb hazai kutatásai közül kiemelhetek egyrészt azok, amelyek nagyvárosi terek sérülékenységeivel és adaptációjával foglalkoztak. A 2007. évi, „A klímaváltozás térbeli társadalmi hatásai: a budapesti térségben élők sérülékenysége és adaptációját meghatározó térbeli, társadalmi mechanizmusok.” című kutatást Prof. Dr. Szirmai Viktória (MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont, Szociológiai Intézet) irányította. A kutatás kérdőíves felmérés segítségével tárta fel a budapesti várostérségben élő, különböző térbeli-társadalmi csoportok klímaattitűdjét, adaptációs és mitigációs képességeit. A kutatás eredményeiből kiderült, hogy a lakosság környezettudatossága, a klímaváltozással kapcsolatos ismeretei egyre nagyobb mértékben jelen vannak, ezek alapján érzékelik a környezeti problémákat és a klímaváltozás jelenségét is. A lakossági adatfelvétel eredményei rávilágítanak arra, hogy alapvetően súlyos problémának érzékeli a társadalom a klímaváltozást és egyetértenek abban, hogy létezik ez a probléma. A lakosság véleményét azonban egyértelműen befolyásolja társadalmi státuszuk is: azok, akik feltehetőleg sérülékenyebbek, veszélyeztetettebbek (alacsony jövedelműek, alacsony végzettségűek), sokkal inkább látják súlyos problémának a klímaváltozást, mint a magas státuszúak, akiknek az alkalmazkodáshoz szükséges eszközök és lehetőségek szélesebbek.

¹⁶ http://www.policysolutions.hu/userfiles/elemzes/44/klimapolitika_magyarorszagon.pdf

¹⁷ Kis A. (2011): Csapadékindexek várható trendjei Magyarországon az ENSEMBLES szimulációk alapján. p.4.

3. 5. A tervezett célok megalapozása

A klímaváltozás társadalmi-gazdasági hatásai egyik legjellegzetesebben a mezőgazdaságban jelennek meg. Az ember természetes módon akklimatizálódott, hozzászokott lakóhelyének éghajlatához, illetve annak szélsőségeihez. Azonban minden társadalmi csoport rendelkezik bizonyos fokú érzékenységgel, mellyel az extrém eseményekre válaszol.

Nógrád megye lakosságából a klímaváltozás hatásainak leginkább kitett, legvesélyeztetettebb kor- és társadalmi csoportjai az idősek, a fiatal gyermekek, a nők, valamint a szegényebb társadalmi rétegek, különösképp a városokban. A klímaadaptációs szempontból a munkanélküli és/vagy kis jövedelmű szegényebb, hátrányos helyzetű, adott esetben leszakadó társadalmi csoportok jóval érzékenyebbek a változásokra, kevésbé tudnak alkalmazkodni a változó környezeti feltételekhez. Ebből a szempontból sajnos elmondható, hogy az országos szinttől mindvégig elmaradt a régió, és benne Nógrád megye kereseti színvonal.

A klímaváltozás okozta szélsőséges hőmérsékletekhez a kimutatások szerint kiugró, napi halálozási minta tartozik, mind a magas (hőhullámok), mind a nagyon alacsony (extrém téli hideg) hőmérsékletek esetében. Ahogy a demográfiai viszonyoknál láthattuk, vannak veszélyeztetett kor- és társadalmi csoportok, mint az idősek, a szív- és tüdőbetegek, „fogyatékkal” élők, valamint a városban élő szegényebb társadalmi rétegek.

Az attitűd vizsgálatokra adott válaszok is sok mindenre rámutatnak. Egyrészt, hogy a válaszadók a nehézségeket, dilemmákat a saját életükre való hatás alapján súlyozzák: legfontosabb, hogy mi hat közvetlenül az emberi egészségre, jólétre. Másrészt a válaszok alapján látszik, hogy mindenki rendelkezik valamilyen szintű ismerettel, véleménnyel, a témával kapcsolatban (nem tudom választ senki nem jelölt). Azonban elég elszomorító, hogy a magas UV sugárzást tartják a legnagyobb nehézségnek, miközben ennek a jelenségnek van legkevesebb köze a klímaváltozáshoz. Itt feltehetően keverik az ózonpajzs vékonyodásának jelenségét az üvegházhatással. Sokat mondó az is, hogy „viharkárok” jelenséget mindössze a válaszadók 4%-a jelölte meg, miközben ez okozza jelenleg is az egyik legnagyobb problémát a természeti és épített környezetben Nógrád megyében. A jelentős károk és kockázatok ellenére a viharok ideje alatt az emberek többsége bezárkózva a szobájába még az ablakon sem néz ki, és a tömegkommunikációs eszközök híreiből értesül arról, hogy mi történt másokkal. A napégést közvetlenül a bőrén tapasztalja. Hőségnapokon a saját szervezetének alkalmazkodó képességének határait ő éli át.

Nógrád megye lakossága az attitűd vizsgálatokban a környezetvédelemhez pozitívan állók listáján a rangsor végén helyezkedik el, vagyis itt a lakosság kevésbé érzékeny a témára, így a megye klímastratégiájában nagy hangsúlyt kell helyezni az érzékenyítésre, valamint a lakosság felé történő kommunikációra.

A prioritások szintjén a fentebb említett specifikus cél teljesüléséhez járul hozzá az élhető és fenntartható társadalmi környezet megteremtése elnevezésű prioritás, mely magában foglalja a természeti környezet megóvását és helyreállítását, valamint az energiahatékonyság javítását szolgáló intézkedések megvalósítását.

A természeti környezet állapotának megóvását, valamint a mezőgazdasági vagy ipari tevékenységhez kapcsolódóan a gazdálkodás fenntarthatóságának javítását szolgáló prioritás keretében a Program hangsúlyozza a vízgazdálkodással (öntözés, árvíz- és belvízvédelem), természetvédelmi területek kezelésével, természetbarát gazdálkodással, környezeti károk csökkentésével és helyreállításával, a klímaadaptációval kapcsolatos intézkedések megvalósításának fontosságát.

A megújuló energiaforrások használatának ösztönzését és az energiahatékonyság javítását célzó prioritás keretében kerültek azonosításra azok az intézkedések, melyek a megújuló energiaforrások használatának

ösztönzésére, illetve a vállalkozások, közintézmények és a lakosság olyan beruházásainak támogatása, mely az energiahatékonyság javítására irányulnak.

A megyei területfejlesztési program Környezeti értékelése a meglévő országos, helyi adatállományokra, dokumentumokra, stratégiákra épült, feltárta a Programban foglalt fejlesztési irányok környezetre gyakorolt közvetlen és közvetett kihatásait, továbbá vizsgálta a várható környezeti hatások természetét és kiterjedését is.

Összefoglalásként elmondható, hogy a program a környezeti állapot javítását, a természeti értékek fenntartását célozza meg, ennek megfelelően a meghatározott célrendszer és prioritások nem okozzák közvetlenül a környezetminőség romlását. Kedvezőtlen környezeti hatások bekövetkezésével elsősorban a gazdasági növekedést célzó specifikus célok és prioritások esetében kell számolni, míg a legtöbb cél és prioritás esetében negatív hatásoktól egyáltalán nem kell tartani. A fenntarthatóság elve, a környezeti értékek megóvása, a környezetbiztonság, a klímaváltozás negatív következményeinek csökkentése nem minden fejlesztési prioritás esetében fogalmazódott meg.

Fentiek alapján tehát elmondható, hogy bár a terület lakossága és gazdasága ki van téve a klímaváltozás hatásainak, a lakosság érzékenysége a téma iránt alacsony, és bár a megye fejlesztési dokumentumai az eddigiek során is érintették a témát, átfogó, a témát kellően részletező szakmai dokumentum azonban eddig nem készült.

3. 6. A projekt végrehajtása során várható gazdasági-társadalmi előnyök

A klímastratégia megalkotása, intézkedések és cselekvési tervek, projektek létrehozása, valamint szemléletformálási akciók, rendezvények szervezése egyértelműen hozzájárul a megyében élők, döntéshozók, vállalkozók, intézményvezetők tudásának bővítéséhez, amely számos előnnyel járhat a jövőbeni negatív tendenciák csökkentéséhez.

A projekt végrehajtása során várható gazdasági előnyök:

- 1) A klíma- és környezettudatos szemléletmód növekedésével, a szemléletformálási akciókban résztvevő intézmények, vállalkozások és döntéshozók csökkentik kiadásait, környezetterhelésüket, ezáltal az itt levő szervezetek gazdasági versenyképessége is növekszik.
- 2) A részletes helyzetfeltárás megismerése lehetővé teszi az itt levő vállalkozások számára azt, hogy jövőbeni tervezési-fejlesztési döntéseik során figyelemmel legyenek a térség alkalmazkodóképességére, valamint klímatudatosabb magatartásuk következtében a mitigációs tevékenységük is csökkenni fog.

A projekt végrehajtása során várható társadalmi előnyök:

- 1) Csökken a sérülékeny csoportok aránya. Ez az intézkedések során az egyik legfontosabb szempontrendszer. A szakirodalom ugyanis messzemenően egyetért abban, hogy az alacsony státusú rétegek a legsérülékenyebbek. Ez a kategória azonban nem írja le kellő pontossággal az érintett csoportokat. Míg az elit el tudja kerülni a kedvezőtlen hatások következményeit, főként akkor, ha a „biztonság prioritása” forgatókönyv lesz a meghatározó a következő évtizedekben, addig az áldozatok vagy enyhébben fogalmazva az „érintettek” köre egyrészt folyamatosan bővül, másrészt egyre nagyobb lesz. Az eddigi trendek alapján az alábbi csoportok tekinthetők a klímaváltozással szemben leginkább sérülékeny csoportoknak: 1) (egyedülálló) idősek; 2) (rossz körülmények között élő) gyermekek; 3) hajléktalanok; 4) betegek és fogyatékkal élők; 5) rossz városi környezetben élők; 6) etnikai kisebbségek; és 7) egyes speciális szakmák és ágazatok alkalmazottai.

A csoportok között nagy az átfedés, sok család és közösség egyszerre többféle szempontból is sérülékenynek tekinthető. Ebből is következik, hogy a klímaváltozás, az Európában valószínűsíthető „piac prioritása” forgatókönyv dominanciája esetén, az egyenlőtlenségek növekedéséhez járul hozzá. Azokban az országokban, amelyekben fejlett a szociálpolitika, a „policy prioritása” és/vagy a „fenntarthatóság prioritása” forgatókönyvek érvényesülnek, a klímaváltozás negatív hatása mérsékeltebb lesz.

- 2) Fiatal generáció környezettudatosságának erősödése.
- 3) Rendezvények kapcsán megvalósított, a térségben élő lakosság klímaadaptációs készségeinek növekedése.
- 4) A részletes információk, leendő veszélyforrások megismerésének, valamint a szemléletformálási akciók lebonyolítását követően a lakosság klímatudatos magatartása növekszik, új adaptációs technikák jelennek meg a térségi szint különböző szereplői körében.
- 5) Csökken a mitigáció, ezáltal élhetőbb települési, térségi környezet alakul ki az itt élők, valamint idelátogatók számára.

4. A projekt céljainak meghatározása

A Megyei Klímastratégia átfogó célja a klímaalkalmazkodást és klímaváltozás megelőzését szolgáló tevékenységek kereteinek, peremfeltételeinek biztosítása. További célja egyrészt, hogy részletes, tudományos módszerekkel alátámasztott és elemzett információkat nyújtson a térségben élők, döntéshozók, véleményformálók számára a megye jelenlegi klímaváltozással kapcsolatos helyzetről, potenciális veszélyekről, a megye alkalmazkodóképességéről. Másrészt a helyzetfeltárást és értékelést követően, a térségi szereplőkkel együttműködve adaptációs megoldásokat, térségi szintű cselekvéseket és intézkedéseket dolgozzon ki és mutasson be, javítva ezzel a megye jövőbeni alkalmazkodóképességét, valamint a helyiek klímatudatos magatartásának növelését.

A klímastratégia elkészítése, módszertani háttere a központilag elkészült útmutatóhoz igazodik, tartalmi és formai elemeit követi, elemzéseit szakterületekhez kötődő specialisták készítik. Egyeztetése, a társadalmasítás folyamata széles körben történik, konferenciák, workshopok és egyéb rendezvények keretén belül.

Jelen projekt célja, hogy Nógrád megyében elősegítsük az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, segítve a települési önkormányzatokat. Kiemelten fontos ezért a Nógrád Megyei Klímastratégia kidolgozása, az önkormányzati vezetők klímaadaptációs, klímaváltozást megelőzési ismereteinek bővítése, a helyi kapacitások megerősítése és a Nógrád megyei lakosság klímatudatosságának elősegítése. **Hosszú távú célunk** a klímaadaptációs, és klímaváltozást megelőző szempontok érvényesítése a megyei szintű területfejlesztések és a települési szintű várostervezés során.

A klímaváltozás negatív hatásaival szemben szinte egybehangzó vélemények szerint a helyi alkalmazkodás jelenthet stratégiai és koncepcionális megoldást. A régi szlogen helyett: „gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan” ideje újat megtanulni: **„figyeld, mi történik globálisan, ahhoz ALKALMAZKODJ lokálisan”**.

A helyi cselekvési tervek, alkalmazkodási stratégiák széles körű elfogadtatásához elengedhetetlen a lakosság bevonása az egyes döntés előkészítésekbe. Ehhez viszont alapos, átgondolt és közérthető tájékoztatás, szemléletformás szükséges.

Jelen projekttel további célunk, hogy széles társadalmi egyeztetéssel készüljön el Nógrád Megye Klímastratégiája, melyet a Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése elfogad. A megyei klímastratégia kidolgozásához kapcsolódóan – a minél nagyobb társadalmi, szakmai egyeztetés érdekében –konferencia megszervezését tervezzük Nógrád megye városi jogállású településein.

Terveink szerint 2017. év végére elkészül a klímastratégia első, egyeztetésre bocsátható változata. A tervezett konferenciák célja a résztvevők érzékenyítése a klímaváltozással kapcsolatos problémakörre, az elkészült megyei klímastratégia tervezetének megvitatása, véleményeztetése, cselekvési alternatívák bemutatása, az egyes résztvevők cselekvési lehetőségeinek bemutatása.

A Nógrád Megyei Éghajlatváltozási Platform létrehozásának célja a klímaváltozással kapcsolatos hírek, fejlesztési lehetőségek helyi szereplők részére történő eljuttatása, a klímaváltozással kapcsolatos fejlesztési igények, jó gyakorlatok felmérése, és összehangolása, az elhivatott résztvevők közötti szakmai párbeszéd biztosítása.

A programmal hosszú távú célunk, hogy a klímatudatos gondolkodás és a klímaváltozás hatásainak ismerete minél szélesebb körben elterjedjen Nógrád megyében.

A klímatudatosság elterjesztése érdekében 2017. év során több állomásból álló szemléletformálási programsorozaton vesz részt a Megyei Önkormányzat. Ennek keretében tervezzük a Nógrád megyei rendezvényeken való megjelenést standdal, bemutatóhellyel, előadásokkal: *Te Szedd- akció, Mátraalja Fesztivál, Megyenap, Föld Napja*, lefedve egész Nógrád megye területét, kiemelten kezelve a járási központokat.

Fontosnak tartjuk, hogy azokat a szereplőket, akik hosszú távon tovább tudják adni az ismereteket, valamilyen komolyabb képzésben részesítsük. Két célcsoportot, elsőként a megyei települési vezetőket, másodsorban a környezet- és természetvédelemmel foglalkozó megyei civil szervezeteket célozzuk workshopok keretében.

A programokat folyamatos kommunikációs tevékenység (sajtó megjelenés, online tanácsadás, riportok és rádióinterjúk készítése) kíséri. A szemléletformálási programokhoz kiadványok és reprezentációs anyagok elkészítését tervezzük.

A programsorozatok végén, 2018 tavaszán tervezzük, hogy a végleges, széleskörű társadalmi egyeztetésen átesett Nógrád Megyei Klímastratégia dokumentumot a Nógrád Megyei Közgyűlés elé terjesztjük elfogadásra.

A klímatudatosság elterjesztésének további célja, hogy a megszerzett ismeretek segítségével javuljon a lakossági fogyasztók életminősége (komforthiány), és csökkenjenek a lakosságot érintő környezet-egészségügyi hatások.

Ezért a szemléletformálási intézkedések kapcsán fő cél a tudatos energiafogyasztásból fakadó, az egyén életére gyakorolt, kedvező hatások hatékony és változatos kommunikációs eszközökkel történő bemutatása.

Az alacsony szén-dioxid-kibocsátást szem előtt tartó életvitel ösztönzése mellett a hazai szemléletformálás sajátos célja rávilágítani arra, hogy a magyar háztartásoknak többoldalúan kellene ellátniuk saját energiaigényeiket.

Rövid távú cél, hogy a lakosság figyelmét felhívjuk arra, hogy a környezet-és klímatudatos lét ma már nem luxus, nem csak lassan megtérülő, beláthatatlan mértékű beruházásokkal érhető el, hanem akár megfelelő odafigyeléssel és magatartásbeli változtatásokkal is.

Ehhez települési rendezvényekhez csatlakozva egész napos bemutatókkal, standdal szólítjuk meg a lakosságot, kiemelve a környezet- és természetvédelmi civil szervezeteket, továbbá külön megcélözva az általános és középiskolás gyerekeket.

5. A projekt tervezett tevékenységei (műszaki-szakmai eredményei)

5.1. Nógrád Megye Klímastratégiájának kidolgozása

A Nógrád Megyei Klímastratégia átfogó célja a klímaalkalmazkodást és klímaváltozás megelőzését szolgáló tevékenységek kereteinek, peremfeltételeinek biztosítása.

További célja egyrészt, hogy részletes, tudományos módszerekkel alátámasztott és elemzett információkat nyújtson a térségben élők, döntéshozók, véleményformálók számára Nógrád megye jelenlegi klímaváltozással kapcsolatos helyzetről, potenciális veszélyekről, a megye alkalmazkodóképességéről.

Másrészt, a helyzetfeltárást és értékelést követően, a térségi szereplőkkel együttműködve adaptációs megoldásokat, térségi szintű cselekvéseket és intézkedéseket dolgozzon ki és mutasson be, javítva ezzel a megye jövőbeni alkalmazkodóképességét, valamint a helyiek klímatudatos magatartásának növelését.

A klímastratégia elkészítése, módszertani háttere a központilag elkészült útmutatóhoz igazodik, tartalmi és formai elemeit követi, elemzéseit szakterületekhez kötődő specialisták készítik. Egyeztetése, a társadalmasítás folyamata széles körben történik, konferenciák, workshopok és egyéb rendezvények keretén belül.

5.2. A klímastratégia elkészítéséhez és megismertetéséhez kapcsolódó rendezvények

5.2.1. Konferenciák

A tervezett konferenciák célja az érintett szereplők (Klímabarát Települések Szövetsége képviselője, a megye területén található városi jogállású települések önkormányzatai, a megyében bejegyzett, környezet- és természetvédelmi tevékenységet folytató civil szervezetek, a meghatározó vállalkozások) érzékenyítése a klímaváltozással kapcsolatos problémakörre, információgyűjtés, kapcsolattétel a témában érintett szereplőkkel, igényfelmérés, ötletgyűjtés a stratégia kidolgozást megelőzően, továbbá az együttműködő munkát követően az elkészült megyei klímastratégia tervezetének megvitatása, véleményeztetése, cselekvési alternatívák bemutatása, véleményezési lehetőség az itt élők, döntéshozók számára.

5.2.1.1. Nyitó konferencia

5.2.1.1.1. A rendezvény szakmai koncepciója:

A megyei klímastratégia elkészítéséhez a szakértői munka mellett **elengedhetetlen a helyi véleményformálók bevonása a stratégia tervezetének véglegesítéséhez.**

Ők azok a szereplők, akik lokális ismereteik révén hozzájárulnak a stratégia testre szabásához, a helyi vonatkozásához érvényesítéséhez, a stratégiába történő beépítéshez. Ezen a konferencián találkozik, ötvözőik és alkot egységes egészet a szakmai munka és a helyi tudás, ismeret.

A konferencián ismertetésre kerül a klímastratégia tematikája, a tervezési folyamat, a megye érintettsége, továbbá a helyi résztvevőkkel együtt témaspecifikus munkacsoportok kialakításával a sérülékenységhoz, alkalmazkodáshoz, cselekvési alternatívákhoz kapcsolatos javaslatok kerülnek megbeszélésére.

5.2.1.1.2. Szakmai, technikai részletek

A rendezvény tematikája	A Klímastratégia tematikájának, a tervezési folyamatnak az ismertetése, testre szabásához szükséges lokális információk megszerzése, beépítése.
A rendezvény forgatókönyve	<ol style="list-style-type: none"> 1. Köszöntő (10 perc) 2. A klímastratégia tematikájának, a tervezési folyamatnak az ismertetése. (20 perc) 3. Magyarország, valamint Nógrád megye érintettségének bemutatása (20 perc) 3. Tematikus kiscsoportos munka (40 perc) 4. A kiscsoportos munka bemutatása (40 perc) 5. Összegzés, a konferencia zárása (10 perc)
Helyszín:	Salgótarján, Megyeháza
Időpont	2017. június
Időtartam	2,5 óra
Célcsoport	Helyi döntéshozók, településvezetők, vállalkozások és civil szervezetek képviselői, helyi lakosság.
Résztvevők száma	40-50 fő
Eszközigény	<p>50 fő befogadására alkalmas terem a település frekventált részén</p> <p>projektor, vetítővászon, laptop</p> <p>1 db roll up</p> <p>a résztvevők számára toll, mappa és jegyzetömb</p> <p>flip chart (3 db)</p>
A rendezvény kommunikációja, nyilvánosság	<p>A települési önkormányzatok által küldött meghívó az érintettek felé.</p> <p>Sajtóközlemény a helyi média és az önkormányzati hírportál számára (rádió, televízió, internetes portálok).</p>

	<p>Interjú a szakértőkkel és a település illetékes vezetőjével.</p> <p>Szakmai beszélgetés a helyi médiában (rádió, tévé).</p>
--	--

5.2.1.1.3. A rendezvénnyel elérni kívánt hatás

A rendezvénnyel elérni kívánt elsődleges hatás, hogy **a konferenciák során nemcsak a településvezetők, hanem a helyben élők számára is ismertté váljon az, hogy a megye számára klímastratégia készül, valamint ennek kialakításában, a közösségi tervezés szempontjait figyelembe véve, a helyiek is részt tudnak venni, növelve ezzel az itt élők téma iránti érzékenységét.**

5.2.1.2. Záró konferencia

5.2.1.2.1. A rendezvény szakmai koncepciója

A konferencia szakmai középpontjában a Nógrád Megyei Klímastratégia tervezetének megvitatása, véleményeztetése, cselekvési alternatívák bemutatása, az egyes résztvevők cselekvési lehetőségeinek bemutatása áll. Ennek keretében a társadalmasítási folyamat eredményeinek összegzése, a klímastratégiába beépítendő témakörök, tapasztalatok széleskörű ismertetése történik meg.

A konferencián bemutatásra kerülnek a véglegesített megyei klímastratégia tervezetének főbb pontjai, megyei hatások és intézkedések, cselekvési alternatívák.

5.2.1.2.2. Szakmai, technikai részletek

A rendezvény tematikája	Nógrád Megye Klímastratégiájának ismertetése tematikus blokkokban: helyzetelemzés, sérülékenység, átfogó és tematikus célok, főbb intézkedések ágazatonként.
A rendezvény forgatókönyve:	<p>1. Köszöntők (20 perc)</p> <p>2. A kidolgozott klímastratégia bemutatása 3 prezentációban:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helyzetelemzés és értékelés (2*20 perc) • Stratégiai célok és intézkedések (20 perc) • Kommunikáció, társadalmasítás (20 perc)

	<p>3. A helyi konferenciák és javaslatainak összegzése, ismertetése (20 perc)</p> <p>3. Vélemények, javaslatok megvitatása (20 perc)</p> <p>4. Válaszadás (10 perc)</p> <p>5. Összefoglalás, a konferencia zárása. (20 perc)</p>
Helyszín	Salgótarján, Megyeháza
Időpont	2018. május
Időtartam	3 óra
Célcsoport	Helyi döntéshozók, településvezetők, vállalkozások és civil szervezetek képviselői, lakosság, intézmények vezetői.
Résztevők száma	50 fő
Eszközigény	<p>50 fő befogadására alkalmas terem</p> <p>projektor, vetítővászon, laptop</p> <p>1 db roll up</p> <p>2 db molinó</p> <p>a résztvevők számára toll, mappa és jegyzetkönyv</p> <p>büféebéd biztosítása</p>
A rendezvény kommunikációja, nyilvánosság	<p>A települési önkormányzatok által küldött meghívó az érintettek felé.</p> <p>Sajtóközlemény a helyi média és az önkormányzati hírportál számára (rádió, televízió, internetes portálok).</p> <p>Országos média meghívása.</p> <p>Véleményformálók megszólaltatása (intézmények, vállalkozások).</p> <p>Interjú a szakértőkkel és a település illetékes vezetőjével.</p> <p>Szakmai beszélgetés a helyi médiában (rádió, helyi televízió).</p>

5.2.1.2.3. A rendezvénnyel elérni kívánt hatás:

A rendezvénnyel elérni kívánt elsődleges hatás, hogy a záró konferencia során nemcsak a településvezetők, hanem a megyei lakosság, intézményvezetők, civil szervezetek és gazdasági társaságok számára is ismertté váljon a dokumentum, segítve ezzel, hogy az itt élők klímatudatosabb magatartást folytassanak.

5.2.3. Workshopok

5.2.3.1. A rendezvény szakmai koncepciója

A megyei klímastratégia kialakításában nagyon fontos a helyi, az egész megyére kiterjedő információk összegyűjtése és feldolgozása, az ott lakókkal közösen. A workshopok keretében valódi műhelymunka folyik, a moderátor a stratégiakészítő szakértők és a helyi érintettek bevonásával. A workshopokon a résztvevők közösen alakítják ki a helyi sajátosságokra választ adó intézkedéseket, akcióterveket. Ezek a járási szintű rendezvények biztosíthatják, hogy minden olyan problémára választ adjon, amely az adott járásban merül fel (sebezhetőség, veszély, kockázat, adaptációs lehetőségek).

5.2.3.3. Szakmai, technikai részletek

A rendezvény tematikája	Nógrád Megye Klímastratégiájához kapcsolódó helyi sajátosságok közös feldolgozása, a stratégia aktuális helyzetének ismertetése, tematikus csoportmunka. A témakörök összegzése, intézkedések összeállítása.
A rendezvény forgatókönyve:	<ol style="list-style-type: none">1. Köszöntők (10 perc), moderátori bemutatkozó2. A workshop szabályainak ismertetése (10 perc)3. A stratégia tervezetének ismertetése<ul style="list-style-type: none">• Helyzetelemzés és értékelés (10 perc)• Stratégiai célok és intézkedések (10 perc)• Kommunikáció, társadalmassítás (10 perc)4. Tematikus csoportok kialakítása, csoportmunka (60 perc)<ul style="list-style-type: none">• Környezet• Társadalom• Gazdaság

	<ul style="list-style-type: none"> • Humán- és műszaki infrastruktúra • Kommunikáció <p>5. A csoportmunka eredményeinek prezentálása, csoportonként 20 perc ismertetése (5*10 perc)</p> <p>6. Összefoglalás, a konferencia zárása. (20 perc)</p> <p>7. A workshop zárása, további menetrend ismertetése (10 perc)</p>
Helyszín	Balassagyarmat Pásztó Rétság
Időpont	2017. október-november
Időtartam	Helyszínenként 3 óra
Célcsoport	Helyi döntéshozók, településvezetők, vállalkozások és civil szervezetek képviselői, intézmények vezetői, lakosság.
Résztevők száma	Helyszínenként 40-50 fő
Eszközigény	50 fő befogadására alkalmas terem projektor, vetítővászon, laptop 1 db roll up 2 db molinó 5 db flip chart a résztvevők számára toll, mappa és jegyzettömb kávészünet biztosítása
A rendezvény kommunikációja, nyilvánosság	Sajtóközlemény a helyi média és az önkormányzati hírportál számára (rádió, televízió, internetes portálok). Véleményformálók megszólaltatása (intézmények, vállalkozások). Interjú a szakértőkkel és a település illetékes vezetőjével.

5.2.3.2. A rendezvénnyel elérni kívánt hatás

A rendezvények célja a helyi klímaváltozási szempontok megismertetése, alkalmazkodási lehetőségek megismertetése, az egyes szereplők cselekvési lehetőségeinek ismertetése a megyei klímastratégiák ismertetésén túl.

A workshopokkal elérni kívánt hatás, hogy az érintettek, itt lakók és véleményformálók érzékenyítése történjen a téma kapcsán, felfigyeljenek a problémákra és a lehetséges következményekre. Sajátjukként érezzék a téma fontosságát és ezáltal elvárható, hogy a cselekvésekben, intézkedésekben aktívan részt vegyenek.

5.2.4. Összesítő tábla a Nógrád megyei konferenciákról

A szakmai rendezvények tervezett ütemezése	Délelőtt
2017. június	Salgótarján, Megyeháza – Nyitókonferencia
2018. május	Salgótarján, Megyeháza – Zárókonferencia

5.2.5. Összesítő tábla a Nógrád megyei járási workshopokról

2017. október	Balassagyarmat
2017. október	Pásztó
2017. november	Rétság

A rendezvényeken elérni kívánt résztvevők száma: minimum: 150-200 fő.

5.6. Szemléletformálási akciók

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat-megelőzés és –kezelés előmozdítása, továbbá a környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása érdekében a projekt keretén belül szemléletformáló programok megvalósítására is sor kerül.

5.6.1. Települési rendezvényeken történő megjelenés

A rendezvény szakmai koncepciója: A projekt előkészítés során célunk volt, hogy olyan szemléletformálási programokat részesítsünk előnyben, ahol közvetlen, személyes kapcsolatot tudunk kialakítani a résztvevőkkel. Két alternatíva merült fel. Az egyik, hogy önállóan szervezünk települési rendezvényeket, a másik, hogy már évek óta megrendezésre kerülő programokhoz csatlakozunk. Több okból kifolyólag is a második megoldást választottuk. Tapasztalataink szerint az egyes települések lakói jóval nyitottabbak saját, már ismert rendezvényükön, így több embert vagyunk képesek megszólítani. Az ilyen jellegű rendezvényeken a célközönség is jóval szélesebb. Nem utolsó sorban pedig költséghatékony, hiszen a résztvevők körében történő népszerűsítést maga a település végzi.

Szakmai, technikai részletek: A projekt keretében megvalósuló szemléletformálás célja a klímaváltozás közép- és hosszú távú várható hazai hatásainak megismertetése – részben ez által –a folyamat mérséklésének és az ahhoz való alkalmazkodás jelentőségének széles körben történő megismertetése. A projekt során a fentnevezett céllal 4 db szemléletformáló rendezvény kerül megtartásra Nógrád megyében.

A települési rendezvényeken egész napos szemléletformálási tevékenységet végzünk: megjelenés standdal, bemutatókkal, igény esetén szakmai előadásokkal.

A rendezvény napok folyamán elsődlegesen klímavédelmi bemutatók szervezésével, jó példák megismerését célzó tapasztalatok átadása a célunk. A rendezvényekre ismeretterjesztő szóróanyag is készül.

A települési rendezvényeken megjelenés a következő témákban történik:

- Klíma-teszt kitöltése
- Gyermekek számára játékos feladatok
- kerekasztal beszélgetések

A rendezvény várt hatása: A családok (általában a település lakosságának) klímavédelemmel, klímaadaptációval kapcsolatos tudásának bővülése, az általános érdeklődés növelése. A résztvevők hasznos tippeket kapnak a mindennapokhoz, hogy saját életvitelükben klímatudatosabban gondolkodhassanak.

Az alábbi rendezvényekhez tervezünk csatlakozni.

1) „Te Szedd!” akció

A rendezvény tematikája	A „Te szedd!” országos hulladékszedési akcióhoz való csatlakozás során a résztvevők számára is megismerhetővé válik, hogy klímastratégia készül a megyére vonatkozóan. A szemléletformálási akció keretén belül felhívjuk a figyelmet a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára, előnyeire, a környezeti hatásokra.
A rendezvény forgatókönyve:	<ol style="list-style-type: none"> 1. A „Te szedd!” akció ismertetése, találkozó a résztvevőkkel 2. A Megyei Klímastratégia szerepének, a tervezésnek ismertetése résztvevő szakértőkkel, ill. a helyi „Te szedd!” akció szervezőjével. 3. Közös hulladékgyűjtés
Helyszín	Regisztrált települések
Időpont	2017.
Időtartam	Helyszínenként 2 óra
Célcsoport	Helyi lakosság.
Résztvevők száma	200 fő
Eszközigény	nem releváns
A rendezvény kommunikációja, nyilvánosság	Sajtóközlemény a helyi média és az önkormányzati hírportál számára (rádió, televízió, internetes portálok).

2) Víz világnapja 2018

A rendezvény tematikája	A Víz világnapja egy évente ismétlődő esemény, melyet 1993 óta minden év március 22-én tartanak meg. A világnap célja, hogy ráirányítsa a figyelmet a mindenki számára elérhető, tiszta víz fontosságára és az édesvízkészletek veszélyeztetettségére. A víz világnapja minden évben egy adott tematikához kötődik, amelynek keretében intézmények és települések is részt vehetnek a témával kapcsolatos programok kialakításában.
--------------------------------	---

A rendezvény forgatókönyve:	Kerekasztal beszélgetés és előadások a tematikában megjelölt kapcsolatos témakörben, valamint a klímastratégiához kapcsolódóan. Vízhasználattal és eléréssel kapcsolatos kérdőív kitöltése Rajzpályázat
Helyszín	Résztevő települések és intézmények
Időpont	2018. március 22.
Időtartam	6 óra
Célcsoport	Helyi lakosság, elsősorban fiatal célközönség érzékenyítése.
Résztevők száma	200 fő
Eszközigény	2 db roll-up kérdőívek számára papír és íróeszköz rajzpályázat nyerteseinek jutalom könyvtalvány
A rendezvény kommunikációja, nyilvánosság	Sajtóközlemény a helyi média és az önkormányzati hírportál számára (rádió, televízió, internetes portálok).

3. Megyenap

A rendezvény tematikája	A Nógrád megyei megyenap a térség legnagyobb fesztiválja, amely több célcsoport számára nyújt kikapcsolódási, ismeretszerzési lehetőséget. A megyenapon lehetőség nyílik a terület aktuális helyzetének, programjainak ismertetésére is, így a klímastratégiát is, növelve ezzel a helyiek érzékenységét.
A rendezvény forgatókönyve:	Kerekasztal beszélgetés a klímaváltozással kapcsolatos témakörben Klímakérdőív kitöltése, valamint ökolábnyom számítása. Rajzkészítés és vetélkedő gyermekek számára.
Helyszín	Salgótarján/Balassagyarmat
Időpont	2017. szeptember
Időtartam	6 óra
Célcsoport	Helyi lakosság, látogató turisták.

Részvevők száma	Helyszínenként 200 fő
Eszközigény	Stand 2 db roll-up kérdőívek, rajzok készítése számára papír és íróeszköz 2 db asztal, 8 db szék
A rendezvény kommunikációja, nyilvánosság	Sajtóközlemény a helyi média és az önkormányzati hírportál számára (rádió, televízió, internetes portálok).

4) 2018. Föld Napja

A rendezvény tematikája	A Föld napja 2018-as év eseménye a projekt egyik fő zárórendezvénye. Kiadványok, szakmai beszélgetések és előadás keretében ismertetésre kerül a megyei klímastratégia, cselekvési és alkalmazkodási lehetőségek.
A rendezvény forgatókönyve:	1. Kerekasztal beszélgetés a klímaváltozással kapcsolatos témakörben 2. Előadás a klímastratégia ismertetése céljából 3. Klímakérdőív kitöltése több célcsoport számára 4. Ökolábnyom számítási lehetőségek
Helyszín	Salgótarján
Időpont	2018. április 20
Időtartam	4 óra
Célcsoport	Helyi lakosság, minden társadalmi csoport és korcsoport.
Részvevők száma	200 fő
Eszközigény	Stand 2 db roll-up kérdőívek számára papír és íróeszköz 2 db asztal, 6 db szék
A rendezvény kommunikációja, nyilvánosság	Sajtóközlemény a helyi média és az önkormányzati hírportál számára (rádió, televízió, internetes portálok). Véleményformálók megszólaltatása (intézmények, vállalkozások).

	Interjú a szakértőkkel és a megyei vezetőkkel.
--	--

A rendezvényeken elérni kívánt résztvevők száma: minimum: 800 fő.

4. táblázat

Szemléletformáló rendezvények

Település	Tervezett időpont
<ul style="list-style-type: none"> Regisztrált települések 	<ul style="list-style-type: none"> 2017. ősz Te Szedd - akció
<ul style="list-style-type: none"> Regisztrált települések 	<ul style="list-style-type: none"> 2018. március 22. Víz világnapja
<ul style="list-style-type: none"> Pásztó 	<ul style="list-style-type: none"> 2017. szeptember Megyenap
<ul style="list-style-type: none"> Regisztrált települések 	<ul style="list-style-type: none"> 2018. április 20. Föld Napja

5) Egyéb iskolai rendezvényeken való részvétel, a fiatal célcsoport érzékenyítése céljából:

A rendezvény tematikája	A klímavédelem kérdésköréhez kapcsolódóan klímavédelmi vetélkedő általános- és középiskolás gyerekek számára, kérdőív segítségével.
A rendezvény forgatókönyve:	<ol style="list-style-type: none"> Klímaváltozással kapcsolatos film vetítése. Klímakérdőív kitöltése A kérdőívek összegyűjtése és értékelése A résztvevők megjutalmazása a zárórendezvényen.
Helyszín	A programhoz csatlakozó iskolák
Időpont	2017. szeptember-2018. április
Időtartam	iskolánként 1 óra
Célcsoport	Gyermekkorúak
Résztvevők száma	1000 fő
Eszközigény	kérdőívek számára papír biztosítása

A rendezvény kommunikációja, nyilvánosság	Sajtóközlemény a helyi média és az önkormányzati hírportál számára (rádió, televízió, internetes portálok).
--	---

5.7. Klímastratégia elkészítéséhez kapcsolódó marketing

Szakmai koncepció: A tevékenység keretében egy tematikus kiadvány kerül elkészítésre. A kiadvány célja, hogy konferenciák résztvevői képet kapjanak a készülő megyei Klímastratégia témaköreiről, a megye jelenlegi klímaváltozási helyzetéről, a készülő stratégia egyeztetési változatának kivonata alapján. Ez lehetőséget, egyfajta gondolatébresztőt ad a konferenciákon résztvevők számára a stratégia elkészítésébe való bekapcsolódásra a helyi igények, problémák felvetésére.

Ezen kívül sajtó és médiamegjelenések is szükségesek a minél szélesebb körű megismertetéshez.

Szakmai, technikai részletek: B5-ös méretű, ábrákat és térképeket tartalmazó kiadvány, fényes papírra nyomtatva. Tervezett oldalszám: 20 oldal. Tervezett példányszám: 200 db. A szakmai kiadványt a klímastratégia adott témakörre specializált szakemberei szerkesztik. A kiadvány elektronikus formában is letölthető Nógrád megye honlapjáról.

A kiadvány szakmai tartalma, tervezett témakörei a Klímastratégia fejezeti alapján kerülnek kialakításra, annak egyeztetési változata szerint.

A stratégia elkészítését folyamatos kommunikációs tevékenység kíséri (sajtó megjelenés, online tanácsadás, riportok és rádióinterjúk készítése)

Várható hatások: A lakosság számára tudományos ismereteinek bővítése, a témához kapcsolódó figyelemfelhívás történik. A megye helyzetének megismerése során az itt élők adaptációs és mitigációs képessége is javulhat, szemléletformáló hatás is érvényesül. Az elkészült stratégia valós, helyi problémákra és igényekre épül.

5.8 . Szemléletformálást segítő marketing

5.8.1. Kiadvány, szóróanyag készítése

Szakmai koncepció: Az egyes rendezvényekhez szóróanyag is elkészítésre kerül. Fontos, hogy a célközönség minél többször találkozzon a témával, így a személyes magyarázat után egy olyan kiadványt tudunk adni, mely a legfontosabb klímaváltozással kapcsolatos, a települést és a magánszemélyt érintő problémával foglalkozik.

Szakmai, technikai részletek: A rendezvényekre olyan tematikus anyag készül, mely közérthető formában felhívja a lakosság figyelmét a klímaváltozása hatásaira és a cselekvési lehetőségekre.

A kiadvány célcsoportja a Nógrád megyei lakosság általában.

A szóróanyag egy három rétből hajtott A4 méretű anyag, amely 2000 példányban készül.

A szóróanyag minden szemléletformálási program során felhasználásra kerül, továbbá a klímastratégia társadalmasításával kapcsolatos rendezvényeken is be lesz mutatva.

Hatás: a megye lakosságának klímavédelemmel, klímaadaptációval kapcsolatos tudása nő, hasznos tippeket kapnak a mindennapokhoz

5.8.2. Szemléletformálást segítő sajtó és média megjelenések

Szakmai koncepció: A klímavédelemmel kapcsolatos Nógrád megyei szemléletformálást segítő sajtó- és média megjelenések. Célunk, hogy minél szélesebb körben beszámoljunk, hírt adjunk a projekt keretében megvalósuló rendezvényekről, programokról, workshopokról, szakmai vetélkedőkről.

Szakmai, technikai részletek: A szemléletformálási programokat lebonyolításuk során folyamatos kommunikációs tevékenység kíséri (sajtó megjelenés, online tanácsadás, riportok és rádióinterjúk készítése). A szemléletformálási programok során a megyét lefedő rádiókban stúdióbeszélgetések kerülnek lebonyolításra a helyi rendezvényekhez kapcsolódóan.

A rendezvényekhez kapcsolódóan a megyei lefedettségű nyomtatott sajtóban három-három alkalommal a szemléletformáló rendezvényekhez kapcsolódóan tervezünk újságmegjelenéseket. Továbbá minden rendezvényről sajtóanyag készül és kerül kiküldésre.

Hatás: a klímavédelemmel kapcsolatos ismeretek bővülése, figyelemfelhívás a problémákra, a lakosság érzékenyebbé válása

5.8.3. A klímaváltozás mérséklésével, az ahhoz történő alkalmazkodással kapcsolatos tudásmegosztás

5.8.3.1. Megyei éghajlatváltozási platformok létrehozása, működtetése

Szakmai koncepció: A Nógrád Megyei Éghajlatváltozási Platform létrehozásának célja a klímaváltozással kapcsolatos hírek, fejlesztési lehetőségek helyi szereplők részére történő eljuttatása, a klímaváltozással kapcsolatos fejlesztési igények, jó gyakorlatok felmérése, és összehangolása, az elhivatott résztvevők közötti szakmai párbeszéd biztosítása.

A Platform tulajdonképpen szakmai kerekasztalként a Nógrád Megyei Önkormányzat, mint „ernyőszervezet” koordinálásával, az alábbi tevékenységeket végzi:

- a megyei klímastratégia megalkotásához szükséges helyi szakmai információk, tapasztalatok becsatornázása, a stratégia véleményezése,
- a klímaváltozással kapcsolatos fejlesztési igények felmérése, fejlesztési irányok kijelölése,
- a résztvevőknél meglévő jó gyakorlatok felmérése, összehangolása, terjesztése,
- a klímaváltozással kapcsolatos hírek, fejlesztési lehetőségek eljuttatása a helyi szereplők számára,
- klímaváltozás mérséklésével, ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos elérhető pályázatok, forrásbevonási lehetőségek megismerése,
- klímaváltozással kapcsolatos rendezvénynaptárhoz információk megosztása;

Szakmai, technikai részletek: A fenti célok elérése érdekében a Nógrád Megyei Éghajlatváltozási Platform munkájába alábbi szereplőket tervezzük bevonni:

- Magyar Kereskedelmi és Iparkamara megyei képviselője,
- Nemzeti Agrárkamara megyei képviselője,
- Nemzeti Pedagógus Kar megyei képviselője,
- Magyar Tudományos Akadémia regionális kutatóintézetének vagy regionális bizottságának képviselője,
- környezetvédelmi, energetikai helyi civil szervezetek megyei képviselője
- Megyei Közgyűlés képviselője
- Országos Klímareferens Hálózat képviselője
- Klímabarát Települések Szövetségének képviselője
- a megyei klímastratégiát megvalósító szervezet képviselője.

A Nógrád Megyei Éghajlatváltozási Platform szakmai koordinációs és konzultációs feladatait a Nógrád Megyei Önkormányzat Platform Titkársága látja majd el. A program indításával egy időben megkezdjük – külső szakértő bevonásával – a Nógrád Megyei Klímastratégia kidolgozását. A klímastratégia elkészítése és a Platform működtetése során folyamatosan együttműködünk a Klímabarát Települések Szövetségével.

A Platform összejöveleire minimum negyedévente kerül sor. Az első mérföldkő eléréséig megtörténik a Platform résztvevői részéről a konkrét személyek delegálása, egyeztetésre kerülnek az alakuló ülés részletei, és lebonyolításra kerül a Platform alakuló ülése. A tervek szerint a Klímastratégia adott állapota, valamint a fenntartási időszakban az esetleges felülvizsgálata minden Platform ülés állandó napirendje lesz. 2018 első negyedévi ülésén pedig mindenképp sor kerül az addigra elkészült megyei klímastratégia kapcsán egy egységes Platform vélemény kialakítására.

A szervezés technikai részleteiért (meghívók, helyszín, technikai eszközök) és a megbeszélés szakmai tartalmáért a 2 fős Platform Titkárság felel. A Platform üléséről minden alkalommal emlékeztető készül, amely megküldésre kerül a tagok számára. A fentiekén túl a résztvevők bevonásával elkészítésre kerül minimum 3 elektronikus levelező lista, valamint havi rendszerességgel egy hírlevél. Ezen kívül a szakmai kollégák on-line tanácsadást biztosítanak a Platform résztvevőinek, de egyéb térségi szereplőknek, lakosoknak az e-mailben érkező kérdések, felvetések megválaszolásával, kezelésével, valamint feltöltik a honlapon is elérhető klímabarát rendezvénynaptárt tartalommal, vonatkozó rendezvényekkel, részben a Platform résztvevőitől kapott információk alapján.

Működésének hatásai: A Platform felelősségi és jogköre egyrészt a projektgazda felé teljes, másrészt a projekt teljes egészére kihatással van, befolyásolja a szemléletformáló akciók sikerességét, és a megfelelő tartalmú klímastratégia elkészültét is.

A projekt hatására a térség szakmai szereplői közötti együttműködés javul, a résztvevők klímaváltozáshoz való alkalmazkodási képessége fejlődik. Hosszú távú hatás a klímaadaptációs, és klímaváltozást megelőző szempontok érvényesítése a megyei szintű területfejlesztések és a települési szintű várostervezés során.

Szakmai koncepció: Az online tanácsadási tevékenység célja a megyei klímastratégia munkaverziójának minél szélesebb körben történő megismertetése, a megyei szereplők aktív bevonása a stratégiaalkotási folyamatba, a fejlesztési igények, elképzelések felmérése, a vélemények, javaslatok összegyűjtése, megvitatása. A szakmai anyagok megismertetésén és az aktív párbeszédese folyamaton keresztül elérni kívánt cél a klímaváltozás hatásainak bemutatásán, illetve a felmerülő kihívások ismertetésén túl a szükséges intézkedések, beavatkozási irányok közösen történő meghatározása.

A célcsoport meglehetősen széles, beletartoznak a települési önkormányzatok, oktatási intézmények, civil szervezetek, vállalkozások, továbbá a lakosság témára fogékony tagjai is.

További cél, hogy a témában felmerülő konkrét kérdéseikkel, felvetéseikkel a megyei szereplők kompetens szakértőkhöz tudjanak fordulni, azokra gyors és adekvát válaszokat kapjanak.

Szakmai-technikai részletek: Az online tanácsadással kapcsolatos koordinációs feladatokat a megyei éghajlat-változási platform szakmai koordinációs és konzultációs feladatainak keretében a Nógrád Megyei Önkormányzat által működtetett Titkárság látja el. A Titkárság egy főállású (8 órában foglalkoztatott) és egy rész munkaidős (6 órában foglalkoztatott) klímavédelmi, fenntarthatósági szakemberből áll.

A Titkárság elektronikus levelezési listákat állít össze az egyes célcsoportok vonatkozásában, melyekben szerepelnek a megye települési vezetői, témában érintett civil szervezetei, vállalkozásai, valamint oktatási intézményei. A levelezési listák a projekt megvalósítási és fenntartási időszakában igény szerint dinamikusan bővíthetők.

A levelezési listákon szereplők részére havi rendszerességgel hírlevelek kerülnek kiküldésre. A hírlevelek tartalmi összeállítását, valamint az e-mailen történő kiküldést a projekt menedzsment szervezet vezetőjének irányításával végzi a Titkárság. Az egyes hírlevelekben szerepelni fognak a megvalósult projektrendezvények, projektesemények összefoglalói, valamint a következő időszakban várható rendezvények legfontosabb adatai (helyszínek, időpontok, főbb programok).

Annak érdekében, hogy a projekt keretében megrendezésre kerülő eseményekről minél többen értesüljenek, a Titkárság a Nógrád Megyei Önkormányzat facebook oldalán is bejegyzést tesz közzé néhány nappal az egyes események időpontja előtt.

A kapcsolattfelvétel megkönnyítése érdekében a Titkárság működésének megkezdésére vonatkozó tájékoztató feltüntetésre kerül a Nógrád Megyei Önkormányzat honlapján, továbbá a facebook oldalon is. Ezek a felületeken, valamint a havi hírlevelekben egyaránt szerepeltetjük a Titkárság dolgozóinak e-mailes elérhetőségét, melyre várjuk a téma iránt érdeklődők felvetéseit, észrevételeit. Az e-mailen beérkezett kérdésekre a Titkárság munkatársai a lehető legrövidebb időn belül igyekeznek válaszolni. Amennyiben a kérdés megválaszolásához külső szervezet, vagy szakértő bevonása szükséges, ennek ügyintézésével egyidejűleg tájékoztatják a kérdés feltevőjét az egyeztetési folyamatról. A tudásmegosztás érdekében a vélhetően szélesebb kör érdeklődésére számot tartó témákról az aktuális hírlevélben is beszámol a Titkárság.

Hatás: Az internetes felületek működtetésén, a rendszeres információ-megosztáson, az online tanácsadáson, illetve konzultáción keresztül biztosítható leginkább a gyors információáramlás az érintett felek között, ami a projekt hatékony megvalósításának érdekében a teljes megvalósítási időszakban kiemelten fontos, különösen a stratégiai dokumentum véleményezési szakaszában.

A szolgáltatás további pozitív hozadéka, hogy a témában leginkább érintett szervezetek jobban megismerik egymást, egymás eddigi és tervezett munkáját, így biztosítható a tapasztalatok megosztása, valamint a tevékenységek összehangolása. A jó példák, jó gyakorlatok is könnyebben kerülnek felszínre a folyamatos párbeszéd során, azok szélesebb körben történő bemutatásával további jó kezdeményezéseket, projekteket tudunk indukálni.

5.8.4. Tájékoztatás, nyilvánosság

Kedvezményezett vállalja, hogy a projekttel kapcsolatos szakmai kommunikációja során – saját arculati elemei mellett - folyamatosan használja a Széchenyi 2020 kedvezményezetti infóblokkot. Az Arculati Kézikönyvben rögzített előírásoknak megfelelően az alkalmazásra kerülő infóblokk az alábbi elemeket tartalmazza:

- Széchenyi 2020 logó
- Magyar Kormány logó
- Európai Unió zászlója
- Támogatási alap szöveges megjelenítése magyar nyelven („Kohéziós Alap”)
- „Befektetés a jövőbe” szlogen

A felsorolt elemekből álló infóblokk megjelenik minden, a Kedvezményezett által készített kommunikációs anyagon (általános kiadványokon, szórólapokon, meghívókon, mappákon, jegyzetömbökön, fizetett sajtóhirdetéseken, médiamegjelenésekben, badge-eken, ültetőtáblákon, szóróajándékokon, prezentációs anyagokon, kiállítási installációkon) az Arculati Kézikönyvben előírt helyen, formátumban (álló vagy fekvő), színben és méretben, a letölthető sablonok szerint.

A kötelező tájékoztatási és nyilvánosság biztosítási feladatok ellátása az Általános Útmutató vonatkozó fejezete, az Arculati Kézikönyv, valamint a Széchenyi 2020 Kedvezményezettek Tájékoztatási Kötelezettségei Útmutató „KTK 2020” c. dokumentum előírásainak figyelembe vételével történik.

A következő táblázat tartalmazza a projekt előkészítési, megvalósítási és megvalósítást követő szakaszában alkalmazni kívánt kommunikációs eszközöket a projektre (150 millió forint támogatási összeg alatti egyéb fejlesztés) érvényes kommunikációs csomagnak megfelelően, feltüntetve az egyes eszközök tervezett célértékét, továbbá - a költségkorlátok figyelembe vételével - elszámolni tervezett bruttó költségét. Tekintettel arra, hogy a projekthez kapcsolódó tájékoztató (aloldal) létrehozása és működtetése nem kerül kiszáradásra (a Nógrád Megyei Önkormányzat Hivatalának illetékes munkatársai látják el ezeket a feladatokat), erre a tevékenységre nem tervezünk költséget elszámolni.

5. sz.. táblázat
Kötelező nyilvánosság biztosítására használt eszközök

A projekt előkészítő szakasza során használt kommunikációs eszközök	Igen	Nem	Célérték (darab)	(Tervezett) költség (bruttó Ft)
Kommunikációs terv készítése		X		
Meglévő honlapon a projekthez kapcsolódó tájékoztató (aloldal) létrehozása és folyamatos működtetése és frissítése	X		1	0
A projekt megvalósító szakasza során használt kommunikációs eszközök	Igen	Nem	Célérték (darab)	(Tervezett) költség (bruttó Ft)
Sajtóközlemény kiküldése a projekt indításáról és a sajtómegjelenések összegyűjtése		X		
A beruházás helyszínén C típusú tábla elkészítése és elhelyezése	X		1	10 000
Fotódokumentáció készítése	X		1	50 000
A projekt megvalósítását követően használt kommunikációs eszközök	Igen	Nem	Célérték (darab)	(Tervezett) költség (bruttó Ft)
Sajtóközlemény kiküldése a projekt zárásáról és a sajtómegjelenések összegyűjtése		X		
TÉRKÉPTÉR feltöltése a projekthez kapcsolódó tartalommal	X		1	0

Honlap-fejlesztés

Szakmai koncepció: A Nógrád Megyei Önkormányzat által működtetett www.nograd.hu oldalon a kötelező tájékoztatói és nyilvánosság biztosítási tevékenység keretén belül aloldal kialakítására kerül sor. Az aloldalon Kedvencményezett szerepelteti a projektre vonatkozó aktuális információkat, és a projekt pénzügyi zárásáig naprakészen tartja az adatokat. Az aloldalra feltöltésre kerül az elkészült klímastratégia egyeztetési változata, illetve a Közgyűlés általi elfogadást követően a végleges Nógrád Megyei Klímastratégia. A főoldalon található Eseménynaptáron és az aloldalon egyaránt láthatóvá válnak a tervezett rendezvények.

Szakmai-technikai részletek: Az európai uniós támogatásból megvalósuló fejlesztésre vonatkozó információkat tartalmazó aloldal a főoldalon belül jól látható helyen válik elérhetővé: a főoldal felső menüsávjának középső részén elhelyezésre kerülő Pályázatok menün belüli Klímastratégia kidolgozása almenü pontra kattintva nyílik meg.

Az Arculati Kézikönyv előírásainak megfelelően az aloldalon bemutatásra kerülnek a projektre vonatkozó alábbi információk:

- kedvezményezett neve;
- projekt azonosító száma,
- projekt címe;
- szerződött támogatási összeg;
- támogatás mértéke (%-ban);
- projekt tartalmának bemutatása;
- projekt tervezett befejezési dátuma (megvalósítást követően aktualizálva a tényleges befejezés dátumára);

Fentiekén túl, a megyei éghajlatváltozási platform megalakulásával, üléseivel kapcsolatos információk, a platform működését koordináló Titkárság felállításának ténye, valamint a szakmai közreműködők elérhetősége is feltüntetésre kerül az aloldalon. Feltöltésre kerül az aloldalra a klímastratégia véleményezési és végleges változata, továbbá a havi hírlevelek is.

Az aloldal létrehozása - a Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal illetékes munkatársainak közreműködésével - az első mérföldkő során megvalósul. Az oldal tartalma ezt követően rendszeresen frissítésre kerül az egyes eseményekre vonatkozó információkkal: megrendezés előtt a rendezvény helyszíne, időpontja, tervezett tematikája, megrendezést követően a rendezvényről készült rövid összefoglaló és néhány fotó kerül feltöltésre a felületre. Az egyes események a főoldalon megtalálható Eseménynaptáron is megjelennek, a kurzort a színes háttérű dátumra állítva szövegbuborékban megjelenik az aktuális naphoz kapcsolódó esemény neve, rákattintva pedig az esemény részleteit láthatjuk, az aloldal megfelelő helyére mutató linkkel.

Hatás: Az aloldal létrehozásával és működtetésével összeszedett és mindig aktuális információkat tudunk eljuttatni a projektekre vonatkozóan egy széles réteg számára, ezzel segítve a klímastratégia készítésének egyeztetési folyamatát. A szakmai közreműködők elérhetőségeinek nyilvánossá tételével megvalósulhat a folyamatos kommunikáció a felek között, hiszen az érdeklődők így nem csak az egyes rendezvényeken, hanem közvetlenül is el tudják juttatni felmerülő kérdéseiket, ötleteiket, javaslataikat a projekt szakértőinek.

5.8.5. Projektmenedzsment költségek

Jelen projektben a projektmenedzsmenti feladatokat 2 fő munkavállaló látja el célfeladat keretében. A geográfus végzettségű kolléga főbb feladatai:

- Szakértőként részvétel a projekttel kapcsolatos beszerzések előkészítésében, lebonyolításában
- Időszaki kifizetési kérelmek szakmai anyagának (szakmai beszámoló) összeállítása,
- Időközi kifizetési kérelmek dokumentációjának összeállítása és nyomon követése,
- Részvétel a projekttel kapcsolatos tájékoztatások szervezésében,
- A projekt keretébe tartozó tevékenységek tervezése, ütemezése,
- Támogatási szerződés esetleges módosításának előkészítése,
- Szakértőként részvétel a helyszíni ellenőrzéseken,
- A projekt szakmai támogatása, döntések előkészítésében való részvétel,
- A megvalósításban résztvevő vállalkozások tevékenységének koordinálása,
- A Közreműködő Szervezet, az Irányító Hatóság és a Nógrád Megyei Önkormányzat közötti közvetítés, információk eljuttatása, illetve azok operatív feladatokra bontása,
- A Platform működésének figyelemmel kísérése
- A projektfejlesztés és megvalósítás időszaka alatt is folyamatos kapcsolattartás a projekt szakmai megvalósítóival
- Záró kifizetési kérelem szakmai tartalmának készítése,

- A projekt záró dokumentációjának összeállítása.

A pénzügyi végzettségű projektasszisztens legfontosabb feladatai:

- A projektfejlesztés és megvalósítás során felmerülő pénzügyi kérdések tisztázásában segítségnyújtás a projektmenedzser részére
- Támogatási előleg lehívásának előkészítése, dokumentáció összeállítása,
- Időszaki kifizetési kérelmek (előleg elszámolás) pénzügyi dokumentációjának (pénzügyi beszámoló) összeállítása,
- Záró pénzügyi elszámolás dokumentációjának összeállítása, elkészítése,

5.8.6. Nem elszámolható költségek

Nem releváns.

6. Monitoring mutatók (eredmény és output indikátorok)

A monitoring az átláthatóság biztosításának egyik legfőbb eszköze, folyamatos adatgyűjtésen alapul, a tevékenység egyik kifejezett célja, az előzetesen kitűzött célok számszerűsítése, amikor egyes programokhoz, intézkedésekhez a kiindulási és célérték meghatározásával számszerűsített indikátorokat rendelnek. A mutató tartalmát tekintve ugyanazt kell, hogy jelentse a döntéshozóknak, a nyilvánosságnak, a projektmenedzsmentnek, azaz pontosan kell tükröznie a vizsgált, mért fogalmat (érvényesség). Mindazonáltal az indikátoroknak objektíven ellenőrizhetőnek és megbízhatóknak kell lenniük, ami azt jelenti, hogy a különböző vizsgálódók számára a projekt eredményeire nézve mindenképpen ugyanarra a következtetésre kell jutniuk.

Az indikátor a KEHOP által támogatott klímastratégia (ezen belül a megelőző környezetvédelemre összpontosító) kampányokban aktív módon résztvevők számát méri. Az aktív részvétel minden esetben valamilyen, a szemléletformálás témáját tükröző, a szakmai üzenet elmélyítését segítő, a célcsoport sajátosságoknak megfelelő kampánytermék (rajz, fotó vagy egyéb alkotás pl. kitöltött teszt feladatlap, vagy egyéb feladatok megoldása, élménybeszámoló, ötletpályázat, stb.) létrehozását jelenti.

Jelen projekt esetében a meghatározott kötelező indikátor minden megye tekintetében 2000 főben került meghatározásra, melynek célértékét 2018-ig kell teljesíteni.

Mutató	Mértékegység	Bázisérték	Célérték (2016)	Célérték (2017)	Célérték (2018)	Célérték összesen (2018-ra)
Klíma-alkalmazkodással kapcsolatos szemléletformálási akciókban aktívan résztvevő lakosság száma	fő	0	0	1750	250	2000/megyei projekt

A pályázati felhívásban szereplő indikátorokhoz pontos célértéket kell rendelni, ezen felül a további indikátorok is meghatározhatók, a részletes projektjavaslat tartalmának megvalósulásával létrejövő eredmények szerint.

A MT 5. fejezet 2. pontjában meghatározott szerkezet szerint minden részfeladat számszerűsíthető, konkrét outputját, melyek külső tényezőktől nem, vagy csak elhanyagolható mértékben függenek, ezért alkalmasak arra, hogy a pályázatban vállalt tevékenységek előrehaladását, illetve megvalósulását igazolják, mérhető és számon kérhető módon. A kiindulási érték minden esetben 0, az indikátor a fejlesztés következtében előálló változásokat mutatja be. Ennek megfelelően az egyes naptári évek végén várható indikátor értékek szerepeltetendők a táblázatban.

A kötelező indikátoron túl az alábbi output indikátorok várhatóak a projektnél:

- 4 db figyelemfelkeltő akció a lakosság részére;
- 3 db workshop;
- 1 db megyei éghajlatváltozási platform;
- 1 db megyei klímastratégia;
- klímastratégiával rendelkező települések összesített lakosság száma;
- nyomtatott információs anyagok, szórólapok, tematikus tájékoztató kiadványok.

A feladat megnevezése és megjelölése (sorszámmal)	Az output indikátor megnevezése	Mértékegység	Kiindulási érték	Indikátor érték			
				2016	2017	2018	Összesen
Projekt fejlesztés							
1.1. MT készítése	szakmai anyagok oldalszáma	oldal	0	0	60	0	95
Projekt megvalósítás							
2.1. Konferencia	darabszám	db	0	0	1	1	2
2.1.1. Meghívó készítése	darabszám	db	0	0	50	50	100
2.1.2. Kiadványok készítése	darabszám	db	0	0	200	0	200
2.1.3. Résztevők	létszám	fő	0	0	50	50	100
2.1.4. Média megjelenés	darabszám	db	0	0	2	2	4
3.1. Workshop	darabszám	db	0	0	3	0	3
3.1.1 Meghívó készítése	darabszám	db	0	0	100	0	100
3.1.2. Kiadványok készítése	darabszám	db	0	0	0	0	0
3.1.3. Résztevők	létszám	fő	0	0	150	0	150
3.1.4. Média megjelenés	darabszám	db	0	0	3	0	3
4.1. Figyelemfelkeltő akció	darabszám	db	0	0	3	1	4
4.1.1. Kiadványok készítése	darabszám	db	0	0	1800	200	2000
4.1.2. Résztevők	létszám	fő	0	0	1800	200	2000
platform létrehozása	darabszám	db	0	0	1	0	1
klímastratégia	darabszám	db	0	0	0	1	1

7. A Projekt megvalósítási terve, ütemezés

A projekt megvalósítását 18 hónapra tervezzük, 2016. decembertől 2018. júniusig terjedő időszakban. Az egyes feladatok ütemezését, egymásra épülését a mellékelt Gantt-diagramon mutatjuk be.

		Megvalósítás																					
Tevékenységek	Tevékenység kezdete év/hó/nap	Tevékenység vége év/hó/nap	2016. év			2017. év												2018. év					
			XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.		
1	Megalapozó tanulmány	2016.06.01	2016.06.29																				
2	Projektmenedzsment tevékenység	2016.12.01	2018.05.31	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3	Kötelező kommunikációs tevékenységek	2016.12.01	2018.05.31	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4	Szakmai megvalósítás	2016.12.01	2018.05.31	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
5	Közbeszerzés lefolytatása	2016.12.01	2017.03.31	x	x	x	x																
6	Települések kiválasztásának eljárásrendjének megalkotása	2016.12.01	2017.05.31	x	x	x	x	x	x														
7	Megalapozó konferencia	2016.12.01	2017.06.30	x	x	x	x	x	x	x													
8	Mérőldkő 1.	2016.12.01	2017.05.31	x	x	x	x	x	x	x													
9	Megyei éghajlatváltozási platform létrehozása	2016.12.01	2017.07.31	x	x	x	x	x	x	x	x												
10	Workshopok	2017.05.01	2018.02.27							x	x											x	
11	Figyelemfelkeltő akciók lebonyolítása	2017.05.01	2018.04.30							x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
12	Megyei klímastratégia megalkotása, elfogadása	2017.05.01	2018.04.30							x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
13	Mérőldkő 2.	2017.06.01	2017.07.31							x	x												
14	Megyei éghajlatváltozási platform létrehozása működtetése	2017.08.01	2018.05.31																				
15	Mérőldkő 3.	2017.08.01	2018.01.31																				
16	Klímastratégiát megvitató konferencia	2018.01.01	2018.01.31																				
17	Mérőldkő 4.	2018.02.01	2018.04.30																				
18	Mérőldkő 5.	2018.05.01	2018.05.31																				x

A közbeszerzési tervvel és az előkészítés ütemtervével összhangban, elkészítettük a kifizetési ütemtervet.

Szerződés VAGY Tevékenység ⁺		I. év [nettó Ft]		II. év [nettó Ft]	Összesen [nettó Ft]
megnevezése		I. félév	II. félév	I. félév	
Projekt megvalósítás					
1	Megvalósíthatósági tanulmány	1 181 102	-	-	1 181 102
2	Projektmenedzsment tevékenység	250 000	250 000	250 000	750 000
3	Kötelező kommunikációs tevékenység	39 370	39 370	39 370	118 110
4	Szakmai megvalósítás	1 924 000	859 223	859 222	3 642 445
5	Közbeszerzés lefolytatása	236 000			236 000
6	Megalapozó konferencia	800 000			800 000
7	Klímastratégiát megvitató konferencia	-	-	1 000 000	1 000 000
8	Workshopok	500 000	500 000	500 000	1 500 000
9	Figyelemfelkeltő akciók lebonyolítása	1 666 850	3 333 700	1 666 850	6 667 400
10	Megyei klímastratégia megalkotása, elfogadása	-	7 995 000	-	7 995 000
11	Megyei éghajlatváltozási platform (anyagköltség, utazási költség, rezszi, egyéb)		350 000	388 100	738 100
					24 628 157

8. A Projekt tervezett költségvetése

A pénzügyi vizsgálat időhorizontja 2016. december 1. – 2018. június 30.

A projekt fizikai zárásának dátuma 2018. június 30.

A likviditás biztosítása érdekében a Nógrád Megyei Önkormányzat a maximálisan igényelhető előleget már igénybe vette, mely az Önkormányzat számláján elkülönítetten rendelkezésre áll. A támogatási előleggel kalkulálva a záró elszámolás benyújtásakor (kifizetési kérelemmel) már teljes egészében az előleg elszámolása történik.

ssz	kölcségtípus	nettó összeg	ÁFA	bruttó összeg
1	Projekt előkészítés kölcségei, 5 %	1 181 102 Ft	318 898 Ft	1 500 000 Ft
2	Közbeszerzés kölcsége, 1 %	236 000 Ft	63 720 Ft	299 720 Ft
3	Egyéb szakértői szolgáltatási kölcségek	7 995 000 Ft	2 158 650 Ft	10 153 650 Ft
4	Marketing kölcségek I. (rendezvényszervezés, kommunikáció)	9 967 400 Ft	2 691 198 Ft	12 658 598 Ft
5	Kötelezően előírt nyilvánosság biztosításának kölcség, 0,5 %	118 110 Ft	31 890 Ft	150 000 Ft
6	Egyéb szolgáltatási kölcség (közjegyző, bank, illeték...)	240 000 Ft	0 Ft	240 000 Ft
7	Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás (br. Munkabér, járulék, adó, személyi jellegű kifizetések)	3 642 445 Ft	0 Ft	3 642 445 Ft
8	Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó útikölcség, kiküldetési kölcség	100 000 Ft		100 000 Ft
9	Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó anyagkölcség	280 000 Ft	75 600 Ft	355 600 Ft
10	Projektmenedzsment személyi jellegű ráfordítása, 2,5 % (br. Munkabér, járulék, adó, személyi jellegű kifizetések)	750 000 Ft	0 Ft	750 000 Ft
11	Általános (rezi) kölcség, 0,5 %	118 100 Ft	31 887 Ft	149 987 Ft
Mindösszesen		24 628 157 Ft	5 371 842 Ft	30 000 000 Ft

Jelen projekt minden kölcségtétele megfelel a támogatási felhívásban szereplő százalékos korlátnak

	Tevékenység megnevezése	A tevékenység kölcsége	Az összes elszámolható kölcségre vetített kölcségkorlát
1	Kötelező nyilvánosság	150 000 Ft	150 000 Ft
2	Projektmenedzser és pénzügyi vezető bére	750 000 Ft	750 000 Ft
3	Megvalósíthatósági tanulmány elkészítése (projekt előkészítés kölcsége)	1 500 000 Ft	1 500 000 Ft
4	Általános rezi kölcség	150 000 Ft	150 000 Ft

A költségek indoklása

A projektben tervezhető, a projekt megvalósításához kapcsolódó költségeket, a megadott lehetőséget kihasználva terveztük (projekt előkészítés, közbeszerzés, nyilvánosság, projektmenedzsment és általános költségek). Figyelemmel a projekt hosszú időszakára és a feladatok körére, ezt indokoltnak tartjuk.

– Rendezvények lebonyolításának költségei:

A klímastratégia kidolgozásának részét képezi

2 darab konferencia, a 3 darab workshop és a 4 darab figyelemfelkeltő akció rendezvények megszervezése, a rendezvények lebonyolításához szükséges engedélyek beszerzése, a rendezvényeszközök szállítása

– Marketingeszközök fejlesztése:

A klímastratégia kidolgozásának részét képezi

Konferenciák célcsoportjainak kiértékelése, a közvélemény a konferenciákon történt egyeztetésekkel való megismertetése média megjelenések segítségével. A workshop-ok célcsoportjainak kiértékelése, az előadók meghívása és a workshop-on létrehozott klímastratégiák, beavatkozási tervek tudásmegosztása a megye további vállalataival és önkormányzataival média megjelenések segítségével. A figyelemfelkeltő akció reklámkampánya és beharangozója, kiadványok, rendezvényi tájékoztatók elkészítése, terjesztése. Fotó- és videó dokumentáció készítése, sajtótájékoztatók lebonyolítása

– Klímastratégia kidolgozása (szolgáltatás):

A szakmai kompetenciák sokrétűsége valamint a tanulmány elkészítéséhez szükséges kapacitás indokolja a külső szolgáltatás igénybevételét.

A Klímabarát Települések Szövetsége által kiadott módszertani útmutató alapján elkészített klímastratégia, mely megfelel az útmutatóban, valamint a KEHOP-1.2.0-15 számú pályázati felhívásban foglalt tartalmi és formai követelményeknek. Együttműködés a Klímabarát Települések Szövetségével.

– Szakmai megvalósító bére:

A projekt ezen költsége tartalmazza a titkársági, klímaszakértői és szakmai megvalósítói feladatok ellátásának bér- és járulék költségét.

– Kötelező nyilvánosság:

Széchenyi 2020 arculati kézikönyvnek megfelelő kötelezően előírt nyilvánosság biztosítása

- 1) Az ajánlatkérő működő honlapjához a projekthez kapcsolódó tájékoztató megjelenítése és folyamatos frissítés a projekt zárásáig. A tájékoztatói kötelezettségek arculati előírásainak megfelelően a weboldal tartalmának összeállítása. Az ügyfél webmesterével való együttműködve a tartalom illesztése az ügyfél weboldalába, ezt követően a webmester támogatásával a tartalom folyamatos frissítése. Eredménye a projekt előrehaladását, eseményeit bemutató, folyamatosan frissülő tartalmú weboldal a projekt zárásáig.

- 2) A beruházás helyszínén „C” típusú tájékoztatótábla elkészítése és elhelyezése. Eredménye egy darab, az arculati kézikönyvnek megfelelő formájú, tartalmú C típusú tábla kihelyezése a megvalósítás helyszínén.
- 3) Kommunikációs célra alkalmas fotódokumentáció készítése a projekt teljes ideje alatt. Eredménye a projekt eseményeit bemutató, publikálásra alkalmas fotódokumentáció.
- 4) Térkép feltöltése a projekthez kapcsolódó tartalommal. Eredménye a megfelelő szöveges- és médiatartalommal feltöltött TÉRKÉPTÉR.

Tevékenység	Mennyiség egység	Mennyiség	Egységár Forint	Nettó ár Forint	Áfa 27 % Forint	Bruttó Ár Forint
A kedvezményezett működő honlapján a projekthez kapcsolódó tájékoztató (esetleg aloldal) megjelenítése és folyamatos frissítése a projekt időtartama alatt	weboldal	1	66929	66929	18071	85000
A beruházás helyszínén „C” típusú tájékoztató tábla kihelyezése	db	1	7874	7874	2 126	10000
Kommunikációs célra alkalmas fotódokumentáció készítése	db	1	39370	39370	10630	50000
TÉRKÉPTÉR feltöltése a projekthez kapcsolódó tartalommal	db	1	3937	3937	1063	5000
Összesen	-	-	-	118 110	31 890	150 000

- Projektmenedzser és pénzügyi vezető bére:
A projektmenedzser és a pénzügyi feladatok ellátásáért felelős szakemberek bére és járulékai, akik feladatainak részletezése a megvalósíthatósági tanulmány 2.2 pontjában került kifejtésre
- Megvalósíthatósági tanulmány elkészítése:
A felhívás mellékletét képező útmutató alapján elkészült megvalósíthatósági tanulmány elkészítése
- Általános rezsi költség:
A működéshez szükséges kommunikációs és postaforgalmi szolgáltatások költségét.

Az elvégzendő feladatok kapcsán a kommunikációnak kiemelkedő szerepe van az ehhez kapcsolódó feladatokat és eredményeket az alábbiakban soroljuk fel:

Kisebbséget tervezünk a megvalósításhoz kapcsolódó, alábbi tevékenységekre: egyéb szolgáltatás (bankköltség), szakmai megvalósításhoz kapcsolódó úti- és anyagköltség.

Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás (br. Munkabér, járulék, adó, személyi jellegű kifizetések) tevékenységre a projektben 2 fő rész munkaidőben történő feladatvégzését tervezzük (szakmai vezető, pénzügyi vezető).

A projekt két fő tevékenységét külső szakértő bevonásával kívánjuk megvalósítani, meghívásos eljárás keretein belül választunk ki. Előzetesen piackutatást végeztünk ezen tevékenységek megvalósítására és ennek alapján állítottuk be a díjakat a költségvetésbe.

A két tevékenység tartalmát a közbeszerzési táblázat foglalja magában.

9. A Projekt közbeszerzési/beszerzési ütemterve

A megvalósítási feladatokra közbeszerzési/beszerzési tervet készítettünk.

Tervezett közbeszerzéseket/beszerzéseket:

Tender neve	Részajánlat	(Köz)beszerzési eljárás típusa	Tender tartalma (tevékenységek felsorolása)	Becsült költség [nettó Ft]			Tervezett ütemezés [év. hó]					
				összes	önrész	támogatás	tender dokumentáció kidolgozása	IH jóváhagyás	ME KFF jóváhagyás	ajánlati fellévás megjelenése	Ajánlatok értékelése	Szerződéskötés
Megyei klímasztratégia kidolgozása térségi szereplők bevonásával	-	meghívásos eljárás	A stratégia megalapozását szolgáló adatok, dokumentumok összegyűjtése, szakértői interjúk lebonyolítása, felmérések, kiemelt adatbázisok, kutatások, tanulmányok készítése	7995000	0	7995000	2017.01. hó	nem releváns	nem releváns	2017.02. hó	2017.03. hó	2017.04. hó
Marketing és kommunikációs feladatok ellátása	-	meghívásos eljárás	Klímasztratégiák elkészítéséhez és megismertetéséhez kapcsolódó szakmai rendezvények szervezése és lebonyolítása: konferenciák, workshopok, valamint lakossági szemléletformáló akció, ötletpörze, lakossági rendezvények, tudástranszfer szervezése	9967400	0	9967400	2017.01. hó	nem releváns	nem releváns	2017.02. hó	2017.03. hó	2017.04. hó
közbeszerzési eljárás lefolytatása	-	három árajánlat	közbeszerzési eljárás lebonyolításának költsége	236000	0	236000	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	2016.12. hó
általános rezsiköltség	-	tapasztalat/ becslés alapján	A projekt megvalósítása során felmerülő rezsiköltségek a projekt teljes ideje alatt	118100	0	118100	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns
kötelező nyilvánosság	-	három árajánlat	kötelező nyilvánosság elemeinek biztosítása	118110	0	118110	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	2016.12. hó
megvalósíthatósági tanulmány elkészítésének költsége	-	három árajánlat	A projekt megalapozását nyújtó megvalósíthatósági tanulmány elkészítése	1181102	0	1181102	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	2016.12. hó
Szakmai tevékenységhez kapcsolódó szolgáltatás	-	tapasztalat/ becslés alapján	egyéb a projekt megvalósításához felmerülő költségek: bankköltség, közjegyzői és jogi költségek	240000	0	24000	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns
Szakmai megvalósításához kapcsolódó utiköltség	-	tapasztalat/ becslés alapján	szakmai megvalósítók utazásának költsége	100000	0	100000	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns
Szakmai megvalósításához kapcsolódó anyagköltség	-	tapasztalat/ becslés alapján	szakmai megvalósítás során felmerülő anyagköltségek összege a projekt teljes idejére	280000	0	280000	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns

10. Horizontális (esélyegyenlőségi és fenntarthatósági) szempontok érvényesülése a projektgazda szervezetére és a projektre

10.1. Esélyegyenlőség és fenntartható fejlődés érvényesítése a pályázó szervezetre vonatkozóan

Esélyegyenlőségi szempont	Szempont típusa	A pályázat benyújtásakor érvényes érték (I/N)	A projekt fizikai befejezésekor várható érték (I)
Esélyegyenlőségi terv (foglalkoztatási ET) megléte	szervezeti szinten értelmezendő	I	I

Az Esélyegyenlőségi Terv elkészítése a Nógrád Megyei Önkormányzat vállalt kötelezettség volt. Az Esélyegyenlőségi Terv hatálya kiterjed a Munkáltatóra és a munkáltatóval jogviszonyban állókra.

A Munkáltató a foglalkoztatottak érdekeit figyelembe véve, olyan munkafeltételeket biztosít és munkakörülményeket teremt, amelyek hozzájárulnak az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség törvényben megfogalmazott munkahelyi megvalósulásához.

Társadalmi fenntarthatósági szempont megnevezése	Szempont típusa	A projekt fizikai befejezésekor várható érték (I/N)
A szervezeti felelősségi rendszer áttekinthető és naprakész közzététele	szervezeti szinten értelmezendő	I

A Nógrád Megyei Önkormányzat és Hivatala törvény által is meghatározott, kötelezően elkészítendő szabályzatok alapján működik, melyben egyértelmű, áttekinthető és naprakész a szervezeti felelősségi rendszer. A Nógrád Megyei Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról (SZMSZ) kitér minden egyes részletre, és a projektgazda honlapján (www.nograd.hu) mindenki számára hozzáférhető. A dokumentum meghatározza az önkormányzat jogait, feladat- és hatáskörét, a Közgyűlés tisztségviselőinek és tagjainak körét, működési rendjét. Kimondja, hogy az Önkormányzati Hivatal ellátja a megyei önkormányzat működésével, valamint a közigazgatási ügyek döntésre való előkészítésével, végrehajtásával kapcsolatos feladatokat, fentiek alapján a jelen projekthez kapcsolódó projekt menedzsment feladatokat.

10.2. Esélyegyenlőség és fenntartható fejlődés érvényesítése a projektekre vonatkozóan

10.2.1. Fenntarthatósági szempontok

A szemléletformálási rendezvények során ügyelünk arra, hogy minél kisebb környezeti terheléssel járjon. Így a rendezvényekre utazó szakértő csapat telekocsiban utazik az egyes helyszínekre, hogy kizárólag egy jármű károsanyag kibocsátása terhelje a környezetet.

A programok során elsősorban kis energiaigényű, vagy megújuló energiát felhasználó berendezéseket tervezünk használni.

A klímastratégia készítése során egyértelműen törekszünk a fenntarthatóság elveinek legmagasabb szintű betartására. A stratégiakészítés során elektronikus kapcsolattartás történik, a stratégia tervezetének, valamint a tervezett tematikus kiadvány nyomtatását csak véglegesítést követően javasoljuk, környezetbarát eszközök segítségével (újrahasznosított papír), csökkentve ezáltal az elhasznált papír mennyiségét.

A rendezvények, így a konferenciák és workshopok során szintén a fenntarthatóság elveit követjük, a környezetbarát technikai és a catering elemek és költséghatékony termékek használatával.

A szemléletformáló rendezvények során elsődleges szempont, hogy kis ökológiai lábnyommal bíró élelmiszereket szolgáljunk fel.

10.2.2. Esélyegyenlőségi szempontok

A szemléletformálási rendezvényeket úgy terveztük, hogy a megye olyan településére is eljussunk, ahol magasabb a hátrányosabb helyzetű családok aránya. A programjainkat úgy készítjük el, hogy az alacsonyabb végzettségű, szegregáltabb társadalmi réteg is megtalálja a számára hasznos információt. (Nem kizárólag drága technológiai lehetőségeket mutatunk be, hanem apróbb az életvitelbe illeszthető megoldásokat, mely az adott célcsoport rezsiájának – és ezáltal károsanyag kibocsátásának – csökkentéséhez is hozzájárul. A programjainkkal olyan járásokba is ellátogatunk, ahol nagyobb a roma közösség, és mellyel várhatóan nagyobb a programban megszólított kisebbség aránya.

Rendezvényeink szervezése során kiemelten figyelünk arra, hogy mozgásukban korlátozottak is részt tudjanak rajta venni, így a helyszínválasztás során előnyben részesítjük az akadálymentesített helyszíneket (pl. workshopok).

A megyei klímastratégia egészének egyik legfontosabb pillére, hogy mindenki számára hozzáférhető legyen, valamint minden társadalmi csoport magáénak érezze a problémakört, a hatások csökkentésének fontosságát, élhető környezetük biztosítását. Ugyanis a jelenség mindenkire hat, függetlenül társadalmi csoportoktól, a sérülékenység és adaptációs lehetőségek viszont egyértelműen különbözőek. Gondoljunk az idős és fiatal korosztályra, az alacsony státusúakra, szegregált területeken élőkre, várandósokra, vagy hátrányos helyzetű csoportokra. Ezért a projekt célja, hogy olyan intézkedéseket alkosson, amelyek egyenlő esélyeket biztosítanak az itt élők számára az alkalmazkodáshoz, valamint ne tegyen különbséget az egyes társadalmi csoportok között.

A projekt megvalósítása során külön figyelmet szentelünk az esélyegyenlőség és a fenntartható fejlődés szempontjainak. Alapvető elkötelezettségünk a diszkrimináció tilalma (egyenlő bánásmód elve) vagyis, hogy senkit nem érhet hátrány azért, mert rendelkezik valamilyen tulajdonsággal, akár nem, életkor, etnikai hovatartozás, betegség, fogyatékoság vagy a szociális helyzete miatt a projekt tervezése és végrehajtása során, mind a Pályázó szervezetén belül, mind a projektbe bevont célcsoport tagjaira vonatkozóan.

A projekt megvalósítása során nem tervezünk olyan tevékenységeket, amelyek a nemek közötti esélyegyenlőség szempontjából hátrányosan érinthetné a résztvevőket.

Azon személyek, akik érzékszervi, így különösen látásszervi, hallásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során, esélyeik javítása érdekében, minél hatékonyabban próbáljuk elérni őket a projekttel kapcsolatos információkkal, javítva hozzáférésüket az elérhető szolgáltatásokhoz. A tájékoztatás területén figyelünk arra, hogy az érzékszervi fogyatékosok számára a projekttel kapcsolatos információk elérhetőek legyenek.

Továbbá alapvető elkötelezettségünk a diszkrimináció tilalma (egyenlő bánásmód elve).

Amellett, hogy a projekt során nem alkalmazunk diszkriminatív gyakorlatot (például romák és nem romák, férfiak és nők között), alapvető törekvésünk az is, hogy a nyújtott szolgáltatásokat igénybevevők között sem teszünk különbséget sem faji, sem nemi alapon.

Az esélyegyenlőség alapja a diszkriminációmentesség: sem a menedzsment, sem pedig a projektbe bevont célcsoport tagjai közül meghatározott tulajdonság miatt senkit hátrány nem érhet. Ezen felül mind a menedzsmentben, mind a projekt végrehajtása során törekszünk elősegíteni, hogy javuljon a célcsoportba tartozók hozzáférése a projekt által biztosított szolgáltatásokhoz.

Nógrád Megye Önkormányzata Esélyegyenlőségi Terve biztosítja a köztisztviselők és munkavállalók számára az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Amely kiterjed a munkavállalás megkezdése előtt és alatt minden foglalkoztatottra. Az Esélyegyenlőségi Terv az érintett csoportok helyzetének elemzésével felméri a munkavállalók valós helyzetét, helyzetük alakulását figyelemmel kíséri és elősegíti az esélyegyenlőségi célok megvalósulását, ezentúl intézményesen orvosolja az ezzel kapcsolatos sérelmeket.

Az Esélyegyenlőségi Terv kiemelt figyelmet fordít a hátrányos helyzetű csoportokra úgy, mint a nők, negyven év feletti munkavállalók, tíz éven aluli gyermeket nevelő kollégák. A munkáltató számára fontos az emberi méltóság és személyiségi jogok tiszteletben tartása, ezért olyan munkakövetelményeket, feltételeket alakít ki, amely szükséges az alapvető értékek megőrzéséhez. A munkavégzés körülményei és munkavédelem is hangsúlyos, ezért a munkakörülmények kialakításánál kialakításra kerültek a megfelelő munkabiztonsági körülmények.

Az esélyegyenlőség biztosítása terén a pályázatnak figyelembe kell venni bizonyos általános követelményeket. Ezen feltételek kiterjednek a pályázóra, a projekt által érintett csoportokra a megvalósítás teljes ideje alatt.

Az esélyegyenlőség javítása a projekt során célcsoport képviselőinek bevonásával a tervezés, elkészítés és lebonyolítás folyamán történik. A képviselők megkérdezésével a számukra alkalmas elemek beépülnek, és a megfelelő módon valósulnak meg a projektben. A programmal kapcsolatos információk közzététele a fogyatékkal élők számára is elérhető módon és formában történik, ezentúl azokra a csoportokra is figyelem fordul, amelyek nem rendelkeznek internet elérhetőséggel és ismerettel. A rendezvény helyszínének kiválasztásánál a fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés fontos szempont.

A fentiek megvalósításában segítséget nyújt a „Nógrád Megyei Család, Esélyteremtési és Önkéntes Ház”,

amely romák, fogyatékossgal élők, gyermekek, idősök, nők, hátrányos helyzetű térségben élők támogatásával foglalkozik.

A projekt tevékenységéből adódóan alapjaiban járul hozzá fenntartható fejlődéshez az ezzel kapcsolatos ismeretek átadásához. A megvalósítás során elsősorban az elektronikus felületeket használjuk a kommunikációs feladatokhoz. Nyomtatott kiadványokat csak indokolt mennyiségben adunk át a résztvevőknek.

A rendezvények során biztosítjuk a hulladékok szelektív kezelését és a programok során felhívjuk a résztvevők figyelmét környezeti hatások csökkentésének szükségességére.

A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket.

A környezeti fenntarthatóság azt jelenti, hogy addig a mértékig használhatjuk természetes környezetünk erőforrásait, amíg meg nem sértjük annak eltartó-képességét.

A beszerzésnél előnyben részesítjük az adott termék vagy szolgáltatás környezetbarát változatát, figyelünk arra, hogy a termékek lehetőség szerint minél több újrahasznosítható komponenst tartalmazzanak, szerkezetükből adódóan pedig maguk is minél könnyebben újrahasznosíthatóak legyenek. Kerüljük azokat az anyagokat, melyek károsak a környezet vagy a felhasználó egészségére. Vállaljuk, hogy már az ajánlatkérés tárgyában jelöljük a környezetvédelmi szempontok előnyben részesítését. Törekszünk arra, hogy csak olyan eszközöket vásároljunk, amelyek vagy környezetvédelmi védjeggyel, vagy a termékismertetőből, szerződési-feltételekből egyértelműen megállapítható környezetvédő funkcióval rendelkeznek.

Tovább a fentiekén túlmenően törekszünk a projekt előkészítése és megvalósítása során a környezetünk óvására, ennek érdekében igyekszünk a beszerzésekkel kapcsolatos döntésekben az ár és a minőség mellett a szolgáltatás környezeti terhelését is figyelembe venni (zöld beszerzés).

A Zöld Iroda programnak megfelelő irodai berendezésre való törekvés: a kommunikációs útvonalak figyelembevételével, valamint a munkatársak fizikai és lelki szükségleteinek szem előtt tartásával alakítjuk ki az irodai környezetet, a bútorokon kívül ügyelünk még a zajjal járó berendezések – nyomtató, fax, fénymásoló gép – elhelyezésére is, legyenek mindenki számára könnyen megközelíthetők, mégse zavarjanak senkit a munkavégzésben.

Az irodai munkák során az újrahasznosított papír használatára törekszünk, a papírfogyasztás csökkentése érdekében pedig preferáljuk a kétoldalas nyomtatást.

Papír-és hulladék-kímélő adatkezelési technológiák preferálása: igyekszünk a lehető legjobban elkerülni a hulladékok keletkezését, illetve felhalmozódását. A keletkezett hulladékokat pedig másodnyersanyagként próbáljuk hasznosítani.

Kiemelendő, hogy az irodában keletkező hulladékok megfelelő kezelése nemcsak környezetvédelmi szempontból fontos, hanem az alkalmazottak környezettudatosságának növelése miatt is, hiszen a dolgozók a munkahelyen megszokott jó gyakorlatokat átültethetik magánéletükbe is.

Világítás tekintetében két fontos energiatakarékossági pont van, melyeknek törekszünk a betartására: egyrészt megpróbálunk minél alacsonyabb fogyasztású eszközöket beszerezni, másrészt pedig törekszünk a természetes fény arányának maximalizálására.

Preferáljuk, hogy a munkavállalók autó helyett tömegközlekedéssel járjanak be dolgozni.

11. Kockázatkezelés

A projekt előkészítése és megvalósítás során felmerülő kockázatok tervezése, megelőzése és kezelése döntő részben a projekt menedzsment feladata, amelyhez a megfelelő szakemberek rendelkezésre állása egy megvalósult előfeltétel, ahogy a megvalósíthatósági tanulmány vonatkozó fejezetében ez bemutatásra is került. A projektmenedzser részt vesz már a megvalósíthatósági tanulmány elkészítésében is, így már ezen fázisban is foglalkozik a várható kockázatokkal, azokra adott lehetséges reakciókkal.

A projekt lehetséges kockázatai a következők:

- Műszaki kockázatok (előkészítés, kivitelezés kockázatai, meghibásodások, technikai károk)
 - Szakmai háttéranyag (Nógrád Megyei Klímastratégia) nem a megfelelő ütemben, határidőben készül el
 - Szakmai háttéranyag nem a Támogató elvárásainak megfelelő tartalommal készül el
- Jogi szempont (kapcsolódó jogszabályi környezet, szabványok változása, kibocsátási határértékek változása, stb.)
 - Jogszabályi környezet változása, szabványok változása
 - Jogi problémák a beszerzések lebonyolítása során
- Társadalmi szempont (lakossági ellenállás, közvélemény stb.)
 - Lakossági ellenállás: nem tapasztalható ellenállás
 - Lakosság érdektelensége a projekt iránt
- Pénzügyi-gazdasági fenntarthatósági szempont (fizetési hajlandóság, üzemeltető kiválasztása)
 - Projektgazda pénzügyi stabilitásának hiánya
 - Projekt-előkészítésre és megvalósításra tervezett költségek túl-, vagy alulbecslése
 - Be nem tervezett feladatok forrásigénye
- Intézményi szempont (új szereplők belépése a folyamatba, tervezett üzemeltetői struktúra változása a vizsgált időtávon, közbeszerzés, közigazgatási átalakítás hatásai stb.)
 - Konfliktushelyzet az érintettek között
 - Nem megfelelő projekt menedzsment szervezet működése
 - Támogatási szerződés szerinti feladatok csúszása, határidők betartása
 - Kulcs munkatársak, fontos vezetők hirtelen kilépnek, megbetegedése

6. sz. táblázat

A kockázati bekövetkezési valószínűsége és azok esetleges hatása a projektre

Kockázatok típusa	Bekövetkezési valószínűsége	Projektre gyakorolt hatása
Műszaki kockázatok		
Szakmai, technológiai kockázat	Minimális	Nagy
Jogi kockázatok		
Jogsabályi környezet változása	Közepes	Nagy
Jogi problémák a beszerzések során	Minimális	Nagy
Társadalmi kockázatok		
Lakossági ellenállás	Minimális	Nagy
Lakosság érdektelensége a projekt iránt	Minimális	Nagy
Pénzügyi-gazdasági kockázatok		
Finanszírozási kockázatok	Minimális	Nagy
Projekt-előkészítésre tervezett költségek eltérése	Minimális	Nagy
Be nem tervezett feladatok forrásigénye	Minimális	Nagy
Intézményi kockázatok		
Humán erőforrás változás	Közepes	Közepes
Nem megfelelő projektmenedzsment szervezet	Minimális	Nagy
Támogatási szerződés szerinti feladatok csúszása	Minimális	Közepes

A belső kockázatok bekövetkezési valószínűségének alacsony szinten tartását szolgálja a megfelelően felkészült és motivált szakember gárda biztosítása, az átgondolt finanszírozási terv készítés, a támogatási előleg igénylése, és a megfelelő kommunikációs technikák alkalmazása.

A Nógrád Megyei Éghajlatváltozási Platform résztvevői olyan mértékben érintettek és elkötelezettek a klíma változás témakörében, hogy az ő érdektelenségük szinte teljesen kizárható, együttműködésükből eredő konfliktusos kockázatokat pedig a projektmenedzsment feladata kezelni.

A külső kockázatok megelőzésére, nevükből is adódóan, a projektmenedzsment szervezetnek nincs ráhatása, azonban kezelésükre előzetesen felkészült, ahogy a beavatkozási terv is mutatja. Fontos cél a beavatkozás során a tapasztalatok visszacsatolása, a későbbiekben bekövetkező változások (kockázatok) gyorsabb és hatékonyabb kezelése érdekében.

Azonosítás:

A projektmenedzsment feladata a kockázatok bekövetkezésének minél gyorsabb felismerése. Ehhez az alábbi eszközök, módszerek állnak rendelkezésre:

- folyamatos jogszabályfigyelés,
- beszerzési folyamatokban a szakmai szempontok biztosítása, elvárások, kritériumok pontos megfogalmazása a megfelelő külső szereplők kiválasztása érdekében,
- napi szintű kapcsolattartás a projektben résztvevőkkel, Támogatóval,
- projektben résztvevők motiválása,
- szervezeten belüli folyamatok nyomon követése,
- ütemterv, költségek folyamatos aktualizálása, követése, szükség esetén módosítása.

A gyakran változó jogi környezetben a vonatkozó előírások, jogszabályok változásának bekövetkezési valószínűsége közepes, projektre gyakorolt hatása magas, így ez tekinthető az egyik legnagyobb külső kockázati tényezőnek.

Az előkészítési szakasz során a projekt egyes tevékenységeinek elvégzésére megfelelő szaktudású szerződött feleket választunk ki, így minden területen magas szakmai hozzáértéssel és tapasztalattal az esetleges hibák, kockázatok bekövetkezési valószínűsége így alacsony. A műszaki kockázatok tekintetében a nem megfelelő szakmai dokumentum (Nógrád Megyei Klímastratégia) fontos kockázati tényező lehet. Bekövetkezési gyakoriságuk közepes, a projektre gyakorolt hatásuk nagy.

Analízis:

A változások elemzése történhet eseti menedzsment megbeszéléseken, de szükség esetén rendkívüli egyeztetést is kezdeményezhet a projektmenedzser az érintett szakértőkkel.

Az elemzés során figyelembe kell venni:

- külső vagy belső kockázatról van-e szó,
- korábban bekövetkezett-e már hasonló esemény, milyen cselekvéseket hajtottunk végre és ezeknek mi lett az eredménye,
- amennyiben nem következett be ilyen a projekttel kapcsolatban, a projektben résztvevők szakmai előéletében történt-e hasonló, mik a tapasztalatok;

Vizsgálni kell a bekövetkező tényező konkrét következményeit:

- a projekt tartalmára,
- a projekt ütemtervére,
- a projekt finanszírozási helyzetére,
- az érintett szereplőkre,

Javaslatétel:

A konszenzusos javaslat a cél, mérlegelve azonban, hogy a konszenzus kialakításának időigénye, és a bekövetkezett változásra adott reakció sürgőssége milyen viszonyban áll egymással.

A javaslatban meg kell határozni a végrehajtandó feladatot, a végrehajtásban résztvevőket, a szükséges további erőforrásokat (egyéb szereplő, szakértő, belső munkatárs, tárgyi eszköz, finanszírozási forrás), a végrehajtás határidejét, a visszacsatolás módját.

Néhány lehetséges tevékenységi javaslat adott kockázat bekövetkezése esetén:

Jogszábaály változás: projekt tartalom módosítása, módosítás egyeztetése Támogatóval, szükség esetén támogatási szerződés módosítása

Beszerezések csúszása: beszerzési eljárás felülvizsgálata, lehetséges ajánlattevők körének kibővítése

Lakosság érdektelensége: új kommunikációs eszköz bevonása, vállalkozási szerződés módosítása, projekt tartalom módosítása, támogatási szerződés módosítása, többlet forrás átcsoportosítása

Nem megfelelő szakmai dokumentum: szakértő tájékoztatása Támogató kifogásairól, egyeztetések a módosításokról, változtatás nyomon követése, Támogatóval való egyeztetése

Többletköltség felmerülése: elszámolhatóság vizsgálata, projekt költségvetésében átcsoportosítási lehetőség megkeresése, szükséges támogatási szerződés módosítás kezdeményezése

Döntés:

A Nógrád Megyei Önkormányzatnak, mint kedvezményezettnek a legfőbb döntéshozó szerve a Közgyűlés, a szervezet képviselőjére feljogosított személy a Közgyűlés elnöke. Képviselői jogköre önálló, hatásköre teljeskörű a Közgyűlés által átruházott hatáskörök vonatkozásában, melyet a Szervezeti és Működési Szabályzat taglal részletesen. A döntés előkészítésben részt vesz a megyei főjegyző, mint az Önkormányzati Hivatal működésének szervezője, a közgyűlésen tanácskozási joggal részt vevő személy.

Végrehajtás:

A végrehajtás elsődleges felelőse a projektmenedzser, szükség esetén a pénzügyi vezető segítségének igénybevétele. A végrehajtásnak a döntéshozók által megadott határidőig kell megtörténnie, amennyiben ez valamilyen akadályba ütközik, akkor haladéktalanul újabb javaslattétel és döntés szükséges.

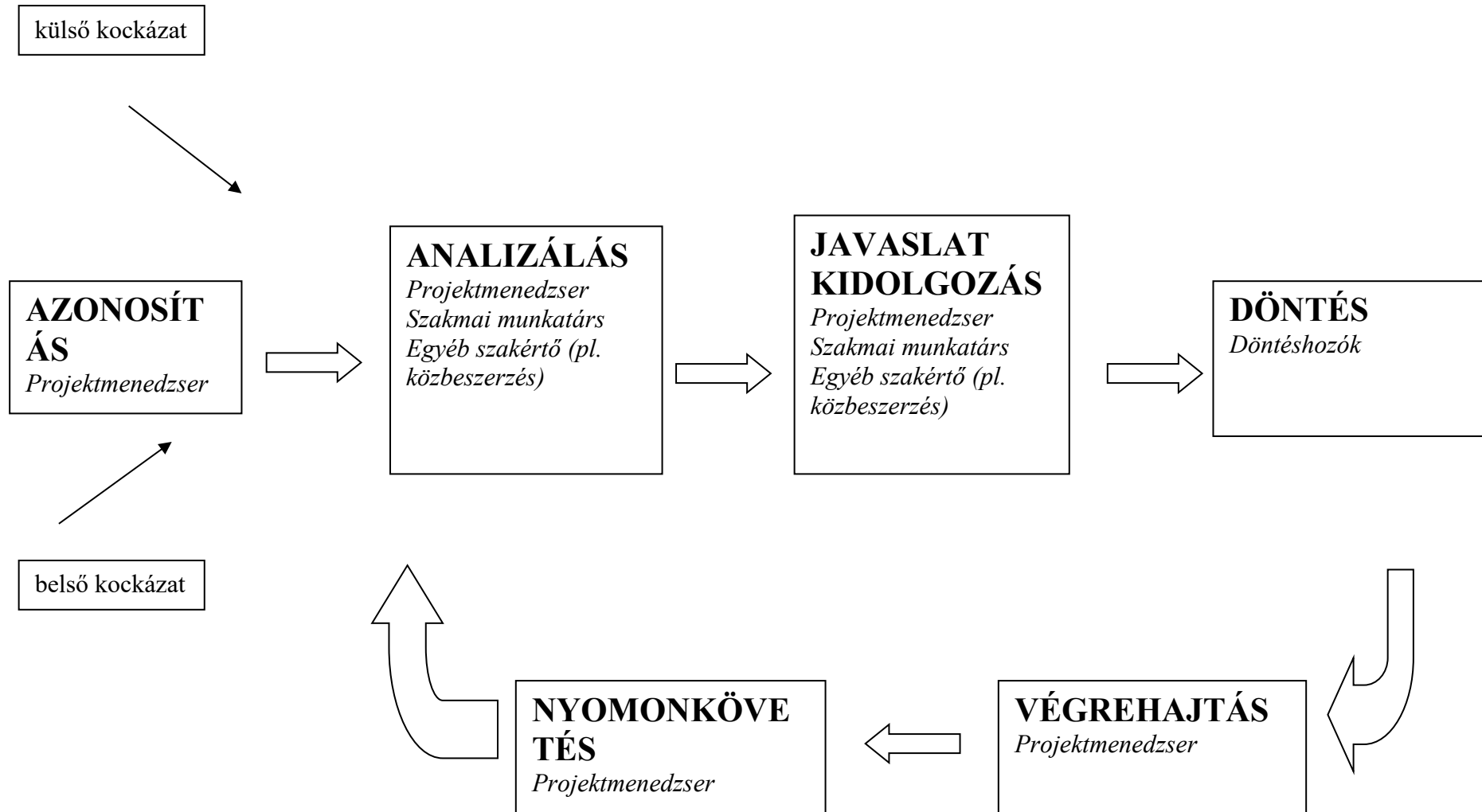
Nyomon követés:

A végrehajtott cselekmény tapasztalatait be kell építeni a projektbe, hasznosítani, illetve amennyiben nem vezetett eredményre, azonnal újabb javaslattétellel és döntéssel szükséges beavatkozni.

Rendelkezésre álló eszközök, vagyontárgyak

A Platform Iroda működéséhez szükséges irodai anyagok a projekt keretében beszerzésre kerülnek, az egyéb irodai infrastruktúra, informatikai háttér a projekt gazdánál rendelkezésre áll.

27. sz. ábra
Beavatkozási terv

A projekt eredményes megvalósítása, a klímastratégia kidolgozása, a megye szereplőinek érzékenyítéséhez és aktív részvételéhez kötött, így a legfőbb kockázati tényező a térségi szereplők viszonyulásban, érdeklődésben rejlik. A megfelelő számú, ambiciózus és szakmailag felkészült szakember (települési önkormányzatok, oktatási és egyéb jelentősebb önkormányzati intézmények képviselői, környezetvédelmi szakemberek, stb.) kiválasztása érdekében a projekt nagy hangsúlyt fektet a cselekvési ütemtervben a megalapozásra és a jelzett kommunikációra.

A klímaváltozás kapcsán a lakosság a globális problémákra gondol, ami az egész világ klímájának változását jelenti, azonban nem gondol arra, hogy a klímaváltozás hatásai, a természeti kockázatok, helyi és napi szinten is jelentkeznek és kellő időben fel kell készülni rá. Ezért a projekt célzott, direkt és indirekt technikákkal igyekszik rávilágítani a részvétel egyértelmű előnyeire a célcsoport körében.

Kockázatot jelent továbbá a figyelemfelkeltő akció során a visszajelzések megfelelő regisztrálása és értékelése, melyet a projekt hatékonysága érdekében a Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal Titkársága (2 fő alkalmazott) felelősségteljesen kezel és megteszi a szükséges lépéseket esetleges hiányosságok pótlására.

	Alacsony	Közepes	Magas	Kezelés
A készítése során jelentkező releváns adatok rendelkezésre állása.	+			A projekt előkészítése során nagy hangsúlyt helyeztünk az előkészítésre, ehhez megfelelő szakemberek, regionális klímareferensek biztosítják a segítséget.
A lakosság inaktivitása a rendezvényeken, a szemléletformálási akciók során.		+		A helyi lakosság érzékeli a klímaváltozás problematikáját és jelenlétét, de globális jelenségként fogják fel általában, vagyis az egyéni felelősségvállalás alacsony szinten van. Megfelelő, szakmailag korrekt és egyben játékos, csoportspecifikus kommunikációval egyértelműen növelhető az aktivitás és a figyelemfelkeltés, ezzel kezelhető a kockázat.
A térségi szereplők bevonása, különös tekintettel a gazdasági és civil szervezetekre.	+			Folyamatos és megfelelő kommunikációval, kapcsolattartással, érintettségük feltárásával szoros együttműködés alakítható ki a térségi szereplőkkel. Az oktatási, szociális intézményekkel a kapcsolatfelvétel a helyi önkormányzatok segítségével történik.

12. Fenntartás

A projekt keretében elkészülő aloldal a projekt gazda honlapján a Nógrád Megyei Önkormányzat üzemeltetésében működik tovább, és folyamatosan frissítésre kerül, például a szintén tovább működő Éghajlatváltozási Platformmal kapcsolatos információkkal, eseményekkel.

A Nógrád Megyei Éghajlatváltozási Platform fenntartási időszakban való működtetését a Nógrád Megyei Önkormányzat biztosítja, vállalva évente legalább egy megbeszélés összehívását és lebonyolítását. Ennek jelentős költsége nincs, a meghívók, postázás költségét az Önkormányzat költségvetéséből biztosítja, a megbeszélés az Önkormányzat épületében lebonyolítható.

A projekt eredményeként elkészült stratégiák, kommunikációs és képzési anyagok stb. további felhasználását és szakszerű tárolását a fenntartási időszakban és azt követően is a Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal biztosítja, ezeket a honlapon elérhetővé teszi, későbbi szemléletformálási akcióiban felhasználja.

A fenntartási időszakot követően a megyei éghajlatváltozási platformot az alábbi lehetőségek mentén kívánjuk hosszútávon működtetni:

1. A projekt lezárását követő fenntartási időszakban a Nógrád Megyei Önkormányzat továbbra is biztosítja a projekt keretében kialakított klíma honlap működését és azon keresztül az éghajlatváltozáshoz kötődő területeken tervezett és megvalósuló kezdeményezések megvalósulásának szakértői támogatását.
2. A fenntartási időszakban vállalt feladatot, a megyei éghajlatváltozási platform működését biztosítjuk. A fenntartási kötelezettség végén egy alkalommal záró fenntartási jelentést nyújtunk be. A projekttel kapcsolatos minden dokumentumot elkülönítetten kell nyilvántartanunk, és legalább 2023. december 31-ig megőriznünk. A projekt fenntarthatóságát szakmai és a pénzügyi fenntarthatóság feltételeinek együttes megteremtésével biztosítjuk.
3. Mindenképp alapozni kívánunk azokra a megyei klímareferens szakemberekre, akik az EGT Alap pályázati támogatásával, egy ingyenes és komplex képzési programon vettek részt 2015 novembere és 2016 márciusa között. Salgótarjánban 2015. december elején indult el a képzéssorozat (külső szakértők szervezésével és vezetésével), amely során a résztvevők (mintegy 15 fő) – többségében Önkormányzati szakemberek –, a klímaváltozással és annak magyarországi hatásaival, egy-egy ország, régió vagy éppen település sebezhetőségének mérésével és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás rugalmasságának lehetséges fokozásával, a települési klímaváltozási stratégia készítésének lépéseivel, a projektekhez, pályázatokhoz tartozó pénzügyi és technikai ismeretekkel, valamint a projektekhez kapcsolódó kommunikáció eszközeivel ismerkedhetnek meg. A képzés sikerességét igazolja, hogy a tervezett egy csoport helyett egy másik elindulására is volt lehetőségünk.

A csoport minden résztvevőjéről elmondhatjuk, hogy saját településükön aktív szerepet betöltő emberek, a környezetvédelemben, illetve az ott lakók szemléletformálásában. Tekintettel, hogy a megye különböző településeiről érkező egyénekről van szó, gyakorlatilag létre lehet hozni egy a megyét lefedő kis hálózatot, mely így a platform működését biztosítani tudná.

4. Jelen projektbe bevont településekkel szintén szeretnénk az aktív kapcsolatot fenntartani. Ebben segítségünkre lehetnek azok a szakmai szervezetek, melyek a platform kialakításában is részt vettek. A kiválasztott települések jó példaként szolgálhatnak megyénkben a többiek számára. Az ezekben elindított szemléletformálást más „testvér településeknek” is át lehetne adni szélesítve ezzel a „hálózat” körét.

5. Önkormányzatunk minden évben megtartja az immáron hagyományosnak számító Megyenapot, ahol színes, változatos programokkal várjuk az odalátogatókat. A rendezvényen szórólappal, tanácsadással lehetne tájékoztatni az embereket a megye, az ország aktuális éghajlati és környezetvédelmi problémáiról.
6. A kialakított titkárság, mint koordináló szervezet a projekt zárását követően is működne tovább, működtetné a honlapot, és kapcsolatot tartana a Klímabarát Települések Szövetségével.
7. A projekt zárását követően biztosítjuk a fejlesztések eredményeinek fenntartását, a létrejött tartalmak szükséges aktualizálást, fejlesztett tartalmak szerzői kéziratát digitális, szerkeszthető formában történő megőrzését, kidolgozott szemléletformálási program indokolt évenkénti aktualizálását, Megyei Éghajlatváltozási Platform további működését.

3. 13. Kötelező mellékletek

A PMT kötelező mellékletét képezik az alábbi dokumentumok:

GANTT-táblázat:

		Megvalósítás																					
Tevékenységek	Tevékenység kezdete év/hó/nap	Tevékenység vége év/hó/nap	2016. év																				
			XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.								
1	Megalapozó tanulmány	2016.06.01	2016.06.29																				
2	Projektmenedzsment tevékenység	2016.12.01	2018.05.31	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
3	Kötelező kommunikációs tevékenységek	2016.12.01	2018.05.31	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4	Szakmai megvalósítás	2016.12.01	2018.05.31	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
5	Közbeszerzés lefolytatása	2016.12.01	2017.03.31	x	x	x	x																
6	Települések kiválasztásának eljárásrendjének megalkotása	2016.12.01	2017.05.31	x	x	x	x	x	x														
7	Megalapozó konferencia	2016.12.01	2017.06.30	x	x	x	x	x	x														
8	Mérőföldkő 1. Megyei éghajlatváltozási platform létrehozása	2016.12.01	2017.05.31	x	x	x	x	x	x	x													
9	Workshopok	2017.05.01	2018.02.27																				
10	Figyelemfelkeltő akciók lebonyolítása	2017.05.01	2018.04.30																				
11	Megyei klímastratégia megalkotása, elfogadása	2017.05.01	2018.04.30																				
12	Mérőföldkő 2. Megyei éghajlatváltozási platform létrehozása működtetése	2017.05.01	2018.04.30																				
13	Mérőföldkő 3.	2017.06.01	2017.07.31																				
14	Mérőföldkő 4. Klímastratégiát megvitató konferencia	2017.08.01	2018.05.31																				
15	Mérőföldkő 5.	2017.08.01	2018.01.31																				
16	Mérőföldkő 6.	2018.01.01	2018.01.31																				
17	Mérőföldkő 7.	2018.02.01	2018.04.30																				
18	Mérőföldkő 8.	2018.05.01	2018.05.31																				

Kifizetési ütemterv

Szerződés VAGY Tevékenység * megnevezése	I. év [nettó Ft]		II. év [nettó Ft]	Összesen [nettó Ft]
	I. félév	II. félév	I. félév	
	Projekt megvalósítás			
1 Megvalósíthatósági tanulmány	1 181 102	-	-	1 181 102
2 Projektmenedzsment tevékenység	250 000	250 000	250 000	750 000
3 Kötelező kommunikációs tevékenység	39 370	39 370	39 370	118 110
4 Szakmai megvalósítás	1 924 000	859 223	859 222	3 642 445
5 Közbeszerzés lefolytatása	236 000			236 000
6 Megalapozó konferencia	800 000			800 000
7 Klímastartégiát megvitató konferencia	-	-	1 000 000	1 000 000
8 Workshopok	500 000	500 000	500 000	1 500 000
9 Figyelemfelkeltő akciók lebonyolítása	1 666 850	3 333 700	1 666 850	6 667 400
10 Megyei klímastratégia megalkotása, elfogadása	-	7 995 000	-	7 995 000
11 Megyei éghajlatváltozási platform (anyagköltség, utazási költség, rezi, egyéb)		350 000	388 100	738 100
				24 628 157

Közbeszerzési ütemező

Tender neve	Rész-ajánlat	(Köz)beszerzési eljárás típusa	Tender tartalma (tevékenységek felsorolása)	Beesült költség [nettó Ft]			Tervezett ütemezés [év. hó]					
				összes	önrész	támogatás	tender dokumentáció kidolgozása	III jóváhagyás	ME KFF jóváhagyás	ajánlati felhívás megjelenése	Ajánlatok értékelése	Szerződés kötés
Megyei klímastratégia kidolgozása térségi szereplők bevonásával	-	meghívásos eljárás	A stratégia megalapozását szolgáló adatok, dokumentumok összegyűjtése, szakértői interjúk lebonyolítása, felmérések, kimutatások, adatbázisok, kutatások, tanulmányok készítése	7995000	0	7995000	2017.01. hó	nem releváns	nem releváns	2017.02. hó	2017.03. hó	2017.04. hó
Marketing és kommunikációs feladatok ellátása	-	meghívásos eljárás	Klímastartégiák elkészítéséhez és megismertetéséhez kapcsolódó szakmai rendezvények szervezése és lebonyolítása: konferenciák, workshopok, valamint lakossági szemléletformáló akció, ötletbörze, lakossági rendezvények, tudástranszfer szervezése	9967400	0	9967400	2017.01. hó	nem releváns	nem releváns	2017.02. hó	2017.03. hó	2017.04. hó
közbeszerzési eljárás lefolytatása	-	három árajánlat	közbeszerzési eljárás lebonyolításának költsége	236000	0	236000	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	2016. 12. hó
általános rezsiköltség	-	tapasztalat/beeslés alapján	A projekt megvalósítása során felmerülő rezsiköltségek a projekt teljes ideje alatt.	118100	0	118100	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns
kötelező nyilvánosság	-	három árajánlat	kötelező nyilvánosság elemeinek biztosítása	118110	0	118110	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	2016. 12. hó
megvalósíthatósági tanulmány elkészítésének költsége	-	három árajánlat	A projekt megalapozását nyújtó megvalósíthatósági tanulmány elkészítése.	1181102	0	1181102	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	2016.12. hó
Szakmai tevékenységhez kapcsolódó szolgáltatás	-	tapasztalat/beeslés alapján	egyéb a projekt megvalósításához felmerülő költségek: bankköltség, közjegyzői és jogi költségek	240000	0	24000	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns
Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó utiköltség	-	tapasztalat/beeslés alapján	szakmai megvalósítók utazásának költsége	100000	0	100000	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns
Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó anyagköltség	-	tapasztalat/beeslés alapján	szakmai megvalósítás során felmerülő anyagköltségek összege a projekt teljes idejére	280000	0	280000	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns	nem releváns

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

41/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: az „Éghajlat-változási platform létrehozása Nógrád megyében” című KEHOP-1.2.0-15-2016-00015 azonosítószámú pályázat keretében elkészült Nógrád Megyei Klímastratégia elfogadása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése elfogadja az „Éghajlat-változási platform létrehozása Nógrád megyében” című KEHOP-1.2.0-15-2016-00015 azonosítószámú pályázat keretében elkészült - e határozat mellékletét képező - Nógrád Megyei Klímastratégiát.

A Közgyűlés jóváhagyólag tudomásul veszi e dokumentumnak a Klímabarát Települések Szövetsége (a továbbiakban: Szövetség) részére előzetesen történt rendelkezésre bocsátását.

A Közgyűlés felkéri elnökét, hogy gondoskodjon jelen határozat Szövetség részére való megküldéséről.

Határidő: haladéktalanul

Felelős: Skuczi Nándor, a közgyűlés elnöke

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

Nógrád Megyei Klímastratégia

Nógrád Megye Önkormányzata megbízásából a
KEHOP-1.2.0-15-2016-00015 pályázat keretében készítette a
Dipol Humánpolitikai Intézet Kft.

Budapest, 2018

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Kohéziós Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

*A Nógrád Megyei Önkormányzat megbízásából a dokumentum
készítésében részt vevők:*

Dr. Váradi Zsuzsanna – geográfus

Dr. Bóna Csaba – önkormányzati és településmarketing tanácsadó

Petrovác Rózsa Rita - településmérnök

Papp Gergely – geográfus

Adorján Balázs – geográfus

Vadas Anett - geográfus

TARTALOMJEGYZÉK

1	ELŐSZÓ	4
2	VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	6
2.1	A klímastratégia felépítése	8
3	NÓGRÁD MEGYE KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI HELYZETKÉPE	9
3.1	Nógrád megye klímaadottságai, fókuszálva a klímaváltozásból eredő hatásokra	9
3.2	Nógrád megye társadalmi-gazdasági helyzetképe a klímaváltozás tükrében	19
4	MITIGÁCIÓS HELYZETÉRTÉKELÉS	35
4.1	Üvegház hatású gázok megyei szintű leltára	35
5	ALKALMAZKODÁSI HELYZETÉRTÉKELÉS	59
5.1	A megye szempontjából releváns éghajlatváltozási problémakörök és hatásviselők meghatározása (érintettség)	59
5.2	Nógrád megye sérülékenységének és veszélyeztetettségének összegző értékelése	77
5.3	Klíma- és energiatudatossági, szemléletformálási helyzetértékelés	80
5.4	Éghajlati szempontú megyei SWOT analízis és problématerkép	86
6	STRATÉGIAI KAPCSOLÓDÁSI PONTOK AZONOSÍTÁSA	90
6.1	Nemzeti szintű kapcsolódási pontok és az azokból levezethető éghajlatpolitikai kihívások	90
6.2	Kapcsolódás a megyei stratégiai dokumentumokhoz	94
7	JÖVŐKÉP ÉS CÉLRENDSZER: KLÍMAVÉDELMI CÉLOK AZONOSÍTÁSA	98
8	BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK AZONOSÍTÁSA ÉS INTÉZKEDÉSI JAVASLATOK	107
8.1	Mitigációs intézkedési javaslatok	107
8.2	Adaptációs intézkedések	110
8.3	Szemléletformálási intézkedések	114
9	VÉGREHAJTÁSI KERETRENDSZER MEGHATÁROZÁSA	120
9.1	Menedzsment eszközök, javaslatok a megyei klímastratégiai tervezés településeket támogató koordinációs szerepének erősítésére	120
9.2	Intézményi együttműködési keretek	120
9.3	Érintettek, partnerségi terv	136
9.4	Monitoring és felülvizsgálat	137
	FELHASZNÁLT IRODALOM	146
10	MELLÉKLET	147
	1.sz. melléklet: Megvalósult fenntartható energiagazdálkodási projektek	147
	2.sz. melléklet: Nógrád megyében megvalósult szemléletformálási, illetve a környezettudatos fogyasztási szokások ösztönzését célzó projektek listája	156

1 ELŐSZÓ

A szélsőséges időjárási jelenségek világszerte megfigyelhető gyarapodásának jelentős kockázatokkal, károkkal fenyegető következményei ráirányították a döntéshozók, a szakemberek és a közvélemény figyelmét a klímapolitikára, a nemzeti és lokális szintű megoldások kidolgozására. Számos eddigi kutatás, (például a 2000-es évek közepén megvalósult VAHAVA projekt, vagy a közelmúltban befejezett EU ESPON-CLIMATE projekt) elemzései rávilágítottak, hogy Magyarország az éghajlat sérülékenysége tekintetében a különösen sérülékeny térségek közé tartozik. A jövőbeni előrejelzések sem mutatnak kedvező képet: a klímamodellek középtávú előrejelzései szerint Magyarországon a hőmérséklet további emelkedése várható, melynek mértéke 2021–2050-re minden évszakban, szinte az ország egész területén eléri az 1°C-ot, az évszázad végére pedig a nyári hónapokban a 4°C-ot is meghaladhatja. A csapadék éves összegében nem számíthatunk nagy változásokra, az eddigi évszakos eloszlás viszont nagy valószínűséggel átrendeződik, a nyári csapadékmennyiség csökken, míg az őszi-téli időszakban növekedni fog. A kedvezőtlen társadalmi-gazdasági változások azonban méginkább módosíthatják ezeket a természetes folyamatokat. Bár az üvegház hatású gázok kibocsátása tekintetében Magyarország kedvező értékeket ér el, folyamatosan csökken a kibocsátás, fontos, hogy rávilágítsunk azokra a megoldásokra, amelyek a kibocsátás-csökkentést a gazdaság fenntartható növekedésével párosulva valósíthatják meg.

A problémakör komplexitása miatt összehangolt, hosszú távú, globális, nemzeti, valamint regionális és helyi szintű koncepciók adhatnak megoldást. Globális szinten az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló 2007. évi LX. törvényben foglaltak, valamint az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye Részleges Felelősségű 21. konferenciája keretében, 2015. november 30. és december 11. között aláírt Párizsi Megállapodás a legfontosabb iránymutató dokumentum. Emellett az Európai Bizottság 2013. áprilisában közleményben hozta nyilvánosságra az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra vonatkozó uniós stratégia tervezetét, amelyet a Környezetvédelmi Tanács 2013. június 18-i közleményében hagyott jóvá. A stratégia a 3. intézkedés keretében szorgalmazza a városok adaptációs erőfeszítéseit, elsősorban helyi adaptációs stratégiák elfogadására és szemléletformálási intézkedések megvalósítására irányuló önkéntes kötelezettségek kezdeményezése révén, míg a 4. intézkedés közvetlenül az ismeretbeli hiányosságok felszámolását célozza.

Magyarországon a klímapolitika stratégiai szemléletű megközelítése a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia megalkotásával vette kezdetét. A 29/2008. (III. 20.) OGY határozattal elfogadott stratégia a 2008-2025 közötti időszakra tervezett intézkedések kereteit fogalmazta meg. Azonban az országnak az éghajlatvédelem nemzetközi feladataiban való arányos részvétele, továbbá a várható kedvezőtlen hatásokra való felkészülés, valamint a 2007. évi ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló 2007. évi LX. törvény módosítása kapcsán sor került a stratégia felülvizsgálatára. Az új tervezet 2013-ban készült el, ezt követően, a 2015. decemberi Párizsi Megállapodásnak megfelelően szükségessé vált a stratégia további átdolgozása. A második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia jelenlegi tervezete a klímapolitika, a zöldgazdaság-fejlesztés és az alkalmazkodás átfogó keretrendszerét adja, amely az éghajlatvédelem céljait (ideértve a nemzetközi kötelezettségeket is) és cselekvési irányait tükrözi mind ágazati, mind területi dimenziókban a szakpolitikai és gazdasági tervezés számára, illetve a társadalom egésze felé. A

stratégia magában foglalja az üvegházhatású gázok kibocsátás-csökkentésének céljait, prioritásait és cselekvési irányait tartalmazó Hazai Dekarbonizációs Útitervet, emellett az éghajlatváltozás várható magyarországi hatásainak, természeti és társadalmi–gazdasági következményeinek, valamint az ökoszisztémák és az ágazatok éghajlati sérülékenységének értékelését, amelyre a Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia épül. Ezen kívül a hazai dekarbonizáció és az éghajlati alkalmazkodás teendőit éghajlati szemléletformálási program egészíti ki.

Az országos szintű stratégia felhívja a figyelmet a problémakör térségi szintű kihívásaira, a speciális területegységek és társadalmi csoportok klímaváltozáshoz kapcsolódó feladataira. Azonban a helyi éghajlatpolitikai tervezésnek, valamint a megvalósításnak a lokális sajátosságokon kell alapulnia. Ehhez Magyarország Kormányának „Klímastratégiák kidolgozásához kapcsolódó módszertan- és kapacitásfejlesztés, valamint szemléletformálás” című a Környezet- és Energetikai Hatékonyági Operatív Program (KEHOP) 1.2.0. felhívása nyújt háttérrel, amely lehetőséget biztosít a megyei önkormányzatok, központi költségvetési szervek, civil szervezetek részére a klímaváltozáshoz történő hatékony alkalmazkodás társadalmi feltételeinek megvalósítására. A felhívás egyik központi eleme a klímaváltozással kapcsolatos kihívások, lehetőségek, feladatok meghatározása, illetve – a helyi érdekeltek bevonásával zajló partnerségi folyamat keretében – megyei szintű klímastratégiák kialakítása. A felhívást követően a Nógrád Megyei Önkormányzat sikeres pályázatot nyújtott be, amelynek eredményeképpen jelen megyei szintű klímastratégia kidolgozására, szemléletformáló akciók megvalósítására, valamint megyei éghajlatváltozási platform működtetésére kerül sor a KEHOP-1.2.0 pályázat keretében.

2 VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A globális klímaváltozás századunk egyik legjelentősebb kihívása. Egy olyan változás, amely közvetlen, vagy közvetett módon minden társadalom életére jelentős hatással lehet. A szélsőséges időjárási jelenségek világszerte megfigyelhető gyarodásának jelentős kockázatokkal, károkkal fenyegető következményei ráirányították a döntéshozók, a szakemberek és a közvélemény figyelmét a klímapolitikára, nemzeti és lokális szintű megoldások kidolgozására. Számos eddigi kutatás, elemzés rávilágított arra, hogy Magyarország az éghajlat sérülékenysége tekintetében a különösen sérülékeny térségek közé tartozik. A jövőbeni előrejelzések sem mutatnak kedvező képet: a klímamodellek középtávú előrejelzései szerint Magyarországon a hőmérséklet további emelkedése várható, melynek mértéke 2021–2050-re minden évszakban, szinte az ország egész területén eléri az 1°C-ot, az évszázad végére pedig a nyári hónapokban a 4°C-ot is meghaladhatja. A csapadék éves összegében nem számíthatunk nagy változásokra, az eddigi évszagos eloszlás viszont nagy valószínűséggel átrendeződik, a nyári csapadékmennyiség csökken, míg az őszi-téli időszakban növekedni fog.

A kedvezőtlen társadalmi-gazdasági változások azonban még inkább módosíthatják ezeket a természetes folyamatokat. Bár az üvegházhatású gázok kibocsátása tekintetében Magyarország kedvező értékeket ér el és folyamatosan csökken a kibocsátás, fontos, hogy rávilágítsunk azokra a megoldásokra, amelyek a kibocsátás-csökkentést a gazdaság fenntartható növekedésével párosulva valósíthatják meg.

A klímaváltozás ugyan globális folyamat –és hatásai térben, valamint részben időben is függetlenek az azt okozó üvegházhatású gázkibocsátástól –a hatások kezelése mégis lokális feladat. Ennek oka a területi különbségekben rejlik, amelyek alapvetően befolyásolják a klímaváltozás következményeinek természetét és súlyosságát, nemcsak az eltérő természeti adottságok, hanem a nagyon változatos társadalmi-gazdasági jellemzők következtében is.

A várható változásokhoz való alkalmazkodást úgy kell megtervezni, hogy az a helyi tudásra és ismeretekre messzemenően épülve mindig a helyi viszonyokhoz illeszkedjen, továbbá integrálható legyen a helyi fejlesztési tevékenységekbe, mert így –nem idegen elemként –nagyobb eséllyel lesz sikeres. A fenti feladat megvalósításának elősegítésében jelentős szerepe lehet a megyei klímastratégiáknak.

Nógrád megyében az erdők aránya magyar viszonylatban kiemelkedőnek mondható, amelyre a klímaváltozás negatív hatásai komplex módon, fokozottan jelentkehetnek (pl. kiszáradás, új kártevő fajok megjelenése). A mezőgazdasági termelést a területen leginkább a talajerózió veszélyezteti. Az intenzív csapadékhullással járó időszakok gyakoriságának növekedése emeli a villámárvizek kockázatát, amely fokozza az erózióveszélyt.

Társadalmi szinten – követve az országos tendenciákat - Nógrád megyében is fogy a népesség (15 év alatt megközelítőleg 30 ezerrel), fokozatosan előregedik a megye társadalma, növekszik az egyedülálló nők aránya, a fiatal korosztály elvándorlása folyamatosan növekszik. Problémaforrás a (főleg községekben élő) lakosság egészségi állapota, illetve a munkanélküliség magas aránya, a közfoglalkoztatottak egyelőre még csak részleges értékhordozó munkája, a lakásállomány állapota, végezetül az átlagjövedelmek országos átlag alatti színvonala.

Gazdasági szinten előnyt jelent az erdőterületek magas aránya és a diverz mezőgazdaság, mely elősegíti a környezeti változásokhoz való társadalmi alkalmazkodóképesség növekedését, valamint az egyéni vállalkozások magas aránya a gazdaságban, benne az ipari szektorban, mely növeli a helyi társadalom adaptációs képességének potenciálját a környezeti változások viszonylatában.

Hátrányként jelenik meg az ipari parkok területi és hatékonysági növekedésének megrekedése, mely csökkenti a szakképzett munkaerő megtartását és a környezeti változásokra is reagáló gazdasági, ipari, technológiai innovációk megjelenését, alkalmazását. A képzetlen munkaerő a keleti térségben jelentősebb arányban van jelen, melynek képzettségi és jövedelmi szintje erősen sérülékenyvé teszi a gazdasági és környezeti változásokkal, haváriákkal szemben.

További gyengeség a magas exportkitettség, amely negatívan befolyásolja a helyi alkalmazkodóképességet, illetve az ipari üzemek jelenleg alacsony száma, valamint a turizmus sérülékenysége is jelentős.

A Nógrád Megyei Klímastratégia – hasonlóan az országos szintű Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiához – alapvető célja, hogy lefedesse azokat az irányvonalakat és célokat, amelyek megvalósításával az éghajlatváltozás káros hatásai hosszútávon megelőzhetőek. Ez elérhető egyrészt az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével, másrészt a szén-dioxid elnyelő kapacitásaink növelésével. Emellett erősíteni kell a helyi szereplők klímaérzékenységét, vagyis jól működő, újszerű szemléletformálási tevékenységekkel, lokális szintű kezdeményezésekkel növelni kell a lakosság, a döntéshozók, valamint a gazdasági szféra probléma iránti érzékenységét, amelyeket a Stratégia célrendszere, intézkedései is megfogalmaztak.

Jelen stratégia eredményei a partnerségi együttműködés és magas szintű szakmai együttműködés során jöttek létre, a Nógrád Megyei Önkormányzat, valamint a Nógrád Megyei Éghajlatváltozási Platform tagjainak aktív részvételével. A Stratégia helyzetelemzését követően egy olyan közösen megfogalmazott vízió, jövőkép került megfogalmazásra, amely nem általános megfogalmazásokat tartalmaz, hanem egyértelműen tükrözi Nógrád megye sajátosságait. Ez alapján tehát Nógrád megye számára jövőbeni cél az, hogy hosszú távon is az ország egyik legerdősültebb megyéje legyen, ahol a természetközeli élőhelyek, ökoszisztémák megléte továbbra alapvető jelentőségű. A vízió alapján az erdőgazdálkodás fenntartható módon történik, az erdők szerepének megismertetése, a táji környezet bemutatása korszerű, innovatív és klímatudatos megoldások, fejlesztések segítségével zajlik. A természetközelség és a természet védelme az itt élők és gazdálkodók, vállalkozók és nem utolsósorban a települések vezetői, véleményformálói mindennapjaiban is meghatározó jelentőségű.

A Stratégia további fontos elemét és eredményét képezi, hogy nagy hangsúlyt helyez a lakosság környezet- és klímatudatosságának további javítására, ennek érdekében célként került megfogalmazásra az, hogy az itt élők klímatudatossága erősödjön, klímaváltozással kapcsolatos ismeretei bővüljenek és a mindennapi tevékenységekbe ösztönösen beépüljenek. Ezzel párhuzamosan jövőbeni cél a kibocsátás csökkentése, mind a teljes kibocsátás, mind pedig a fajlagos értékek alakulásában, így várhatóan Nógrád megyében a jelenlegi értékek (644 ezer tonna CO₂ egyenérték) 85%-ára csökken az üvegházhatású gázok kibocsátása 2050-re.

2.1 A klímastratégia felépítése

A Nógrád Megyei Klímastratégia tartalma igazodik a KEHOP-1.2.0. Megyei Klímastratégiák Módszertani Útmutatójához, a Klímabarát Települések Szövetsége által kiadott dokumentumhoz. A stratégia főbb tartalmi elemei a következők:

- 1) Megyei szintű környezeti, társadalmi és gazdasági helyzetkép a problémakör háttérének megismeréséhez, valamint a mitigációhoz, alkalmazkodáshoz és szemléletformáláshoz kapcsolódó célok megfogalmazásának alátámasztásához.
- 2) Megyei szintű Üvegház Hatású Gázok (ÜHG) leltárának elemzése, főbb gazdasági szektoronként, idősoros elemzés segítségével.
- 3) Nógrád megye alkalmazkodási helyzetértékelése, a térséget érintő jelentős éghajlatváltozási problémakörök és hatások bemutatása.
- 4) Megyespecifikus, klímaváltozás szempontjából veszélyeztetett természeti és épített környezeti értékek bemutatása.
- 5) A lakosság klímaattitűdjének ismertetése országos szintű kutatások segítségével, a megye társadalmi, klíma- és energiatudatossági, szemléletformálási helyzetértékelése céljából.
- 6) SWOT analízis, probléma- és célfa meghatározása.
- 7) Jövőkép és vízió megfogalmazása, továbbá a mitigációhoz, az adaptációhoz, valamint a szemléletformáláshoz kapcsolódó célok kialakítása.
- 8) Beavatkozások, intézkedések megfogalmazása időkerettel, tartalommal, finanszírozási igényekkel, lehetséges források, valamint felelősök megnevezésével.
- 9) A végrehajtás keretrendszerének kidolgozása.

A stratégia kidolgozása során nagy hangsúly került a közösségi tervezés elemeinek figyelembe vételére. Eszerint a dokumentum nem csupán a statisztikai adatok eredményeire támaszkodik, hanem a megyei szakemberekkel végzett mélyinterjúk, szakmai beszélgetések és egyeztetések tapasztalatain, a járási szintű workshopokon, valamint konferenciákon elhangzott szakemberek és helyi lakosok visszacsatolásain alapul, amelyek megfelelő alapot szolgáltattak a reálisan megvalósítható célok kidolgozásához.

3 NÓGRÁD MEGYE KÖRNYEZETI, TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI HELYZETKÉPE

3.1 Nógrád megye klímaadottságai, fókuszálva a klímaváltozásból eredő hatásokra

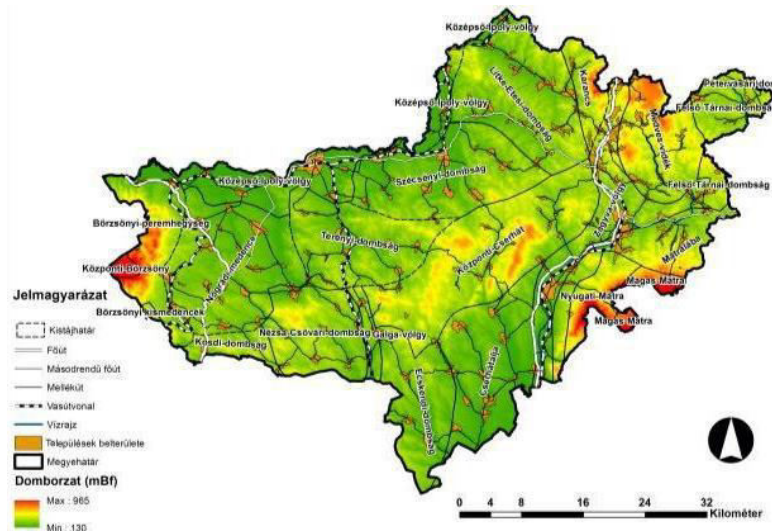
3.1.1 Nógrád megye természeti-táji környezete, adottságai

Nógrád megye az Észak-magyarországi-középhegység területén helyezkedik el. Térszerkezetének, külső és belső kapcsolatrendszerének meghatározója elsősorban a domborzat. Nyugaton a Börzsöny, keleten a Mátra-vidék, északnyugaton az Észak-magyarországi medencék részeként az Ipoly és völgye, északkeleten a Karancs és a Medves határolja, a megye közepén pedig a Cserhát-vidék terül el (Dövényi, 2010).

Az Északi-középhegység legnyugatibb része a Börzsöny, melynek keleti vonulata tartozik Nógrádhoz. A hegység jellegzetes kiemelkedése a megye területén a 622 m magas Kámor, illetve a Nógrád és Pest megye határán emelkedő, 939 m magas Csóványos. A börzsönyi peremhegység északi oldalán meredekebbek, déli irányban enyhébbek a lejtők, látványos sziklaképződményekkel.

A nógrádi táj igazi jellegét a Cserhát adja meg, ami az Északi-középhegység legváltozatosabb része. Nagy kiterjedésű részletei még a 300 m-es magasságot sem érik el, ennek köszönhetően szinte átmenet nélkül illeszkedik a szomszédos Nógrádi-medencéhez és a Zagyva-völgyhöz. A Cserhát völgyekben és forrásokban gazdag. A Zagyva és a Tarna között emelkedő Mátrának csak az északnyugati területe tartozik Nógrád megyéhez, ami Nyugati- vagy Pásztói-Mátra néven is ismert. A Nyugati-Mátra legnagyobb magasságát a 805 m-es Muzsla kiemelt tönkjében éri el. Jellegzetes csúcса még a hegység északnyugati szélén emelkedő, a Magas-Mátrához tartozó 789 m-es Ágasvár. A Karancs és a Medves a megyén belül önálló egységet képező, kisebb területű, vulkanikus hegycsoport. Közvetlenül az országhatár mellett emelkedik az Ipoly és a Zagyva vízválasztójánál. A 729 m magas Karancs területén nincsenek települések, csaknem teljes egészében erdők borítják. A Medves nagyobb kiterjedésű és felszíne is változatosabb; a több millió évvel ezelőtti kitörések eredményei a fiatalabb bazaltvulkánok, melyek közül a nagyobbak és nevezetesebbek: Salgó, Pécskő, Szilváskő és a Medves-fennsík. A Karancs-Medves földtana, domborzata és élővilága komoly tájképi vonzerőt jelent.

1. ábra Nógrád megye tájbeosztása

Szerk: Adorján B.

Éghajlat

A megye általános képére a mérsékelt hűvös és mérsékelt száraz éghajlat a jellemző. Az időjárás kedvező, alapvetően nagy szélsőségeket nem mutat, mivel a megye éghajlatát leginkább a Cserhát alacsony hegységi-, dombosági jellege határozza meg, így az Alföldre jellemző nagy hőhullámok vagy a magasabb hegyvidéki területek rekord hidegei itt enyhébben jelennek meg az évi időjárási változások során.

A megyei klímastratégia egyik alapvető eleme, hogy a Nógrád megyében élők miként tudnak alkalmazkodni az éghajlat változásával kapcsolatos, az itt élő lakosság szempontjából negatív és/vagy eddig nem megszokott tendenciákhoz, változó természeti adottságokhoz, körülményekhez és hőmérsékleti viszonyokhoz. Az elmúlt évtizedek tudományos kutatásai,¹ és a nemzetközi előrejelzések is azt mutatják, hogy Magyarország esetében a hőmérséklet értékeiben tapasztalhatók a legegységesebb változások. Az országos éves átlag a globális változásokkal összhangban, hasonlóan gyorsuló ütemet, de még valamivel annál is nagyobb melegedési értéket mutat. Az évszakok közül a nyarak átlag feletti, az őszi valamivel átlag alatti melegedése jellemző. A minimum- és maximumhőmérsékletek szintén emelkednek, a nyári hőség és forró napok száma növekszik.

A Magyarország 21. századi éghajlatára vonatkozó különböző becslések mind a hőmérséklet további emelkedését mutatják. A különböző modellek közötti különbség kisebb, mint az általuk jelzett növekedés, így nagy bizonyossággal kezelhető ez a változás. A hőmérséklet esetében 2050-ig 1-2°C-os, 2100-ig 3-4°C-os emelkedés várható az 1961–1990 referencia időszakhoz viszonyítva. A napi minimum és maximum értékek is leginkább nyáron fognak növekedni, ugyanakkor a maximumok nagyobb mértékben, ezzel a napi hőingás is magasabb lesz. A szélsőséges hőmérsékletű napok száma is a melegedést tükrözi, tehát a fagyos napok száma erősen csökken (2100-ig akár több mint 40

¹ lásd pl. Klímaváltozás 2011- Klímaszcenáriók a Kárpát-medence térségére, ELTE-MTA-OMSZ, Budapest 2011.

nappal), a nyári forró és hőségnapok száma pedig jelentősen emelkedik (2100-ig akár 37 nappal). A növények vegetációs időszaka is megváltozik, a század végére 50 nappal is hosszabbá válhat, aminek számtalan, nehezen megjósolható következménye lehet, illetve várható hatásainak kutatásai jelenleg is folynak. Az Alföldön némileg magasabb melegedés várható, mint a többi országrészben. Nógrád megyében a várható változások az előzőekben említett kedvezőbb fekvése miatt az országos átlag körül prognosztizálhatók.

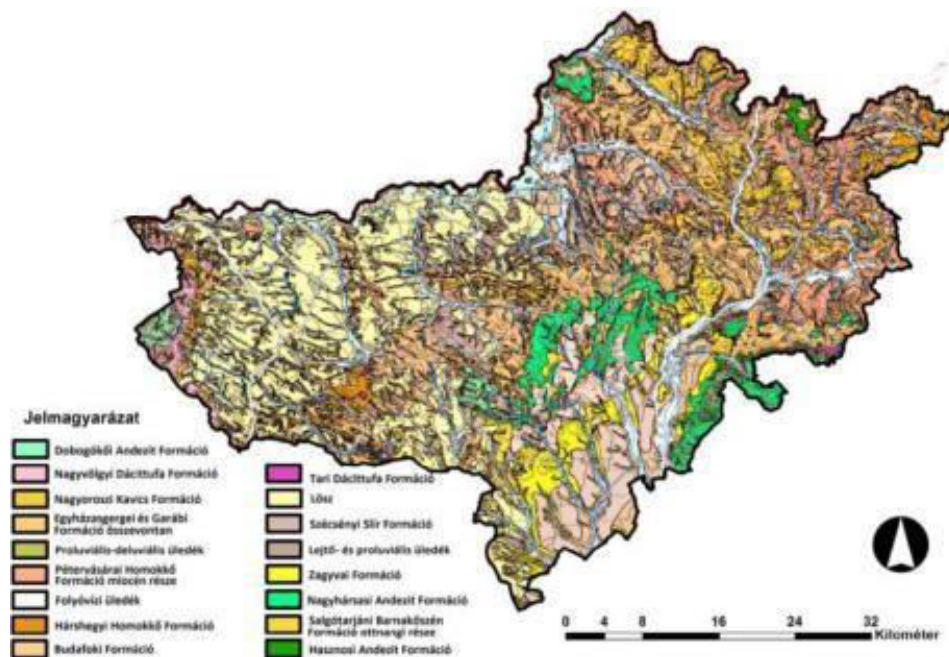
Nógrád megye éghajlata az eltérő domborzati adottságokból fakadóan változatos jelleget mutat. A magasabb területeken, mérsékelt hűvös - mérsékelt nedves az éghajlat, míg a dombos területeken, illetve a völgyek és medencék területén mérsékelt hűvös - mérsékelt száraz az éghajlat. A napsütéses órák számának évi összege 1850-1950 óra körüli, nyáron 740 – 770 óra, míg télen 160-200 óra körüli. Az évi átlagos középhőmérséklet 8-10°C, míg a magasabban fekvő hegyvidéki területeken ezek az értékek 6-8°C között változnak. A vegetációs időszak átlagos hőmérséklete 15,2-16,8°C. A nyári hőmérsékleti maximumok sokéves átlaga a magasabb részeken 28-30°C, máshol 31-33°C. Az éves csapadékösszeg a magasabb részeken 750 mm, az alacsonyabb, zártabb részeken, 550-600 mm, ebből 340-430 mm vegetációs időszakban hullik. A 24 óra alatt hullott csapadék eddig mért legmagasabb összege 176 mm, azonban a csapadékintenzitás növekedésével és a szélsőségek gyakoribbá válásával még ez az érték is megdőlhet a jövőben. Az átlagos hótakarós napok száma 40-60 között van, az átlagos maximális vastagsága van, ahol 20-25 cm (Zagyva és a Tarna völgye), a dombos területeken 35-40 cm, míg a magasabb területeken az 50-60 cm-t is eléri.

A csapadékviszonyok alakulásában az átlagos értékek jellemzően az elég nagy évek közötti különbségekből adódnak. Ez az évek közötti szórás várhatóan fokozódni fog az éghajlatváltozással. Az elpárologtatott csapadékot az adott területen a párolgáshoz rendelkezésre álló energiával összekapcsolva kiszámítható a Budiko-féle ariditási index. Az ariditási index alakulása szoros kapcsolatban van a természetes növényföldrajzi övezetekkel, 1/3 és 1 között erdő, 1 és 2 között füves puszta a természetes növénytakaró. A megye legnagyobb részén az ariditási index 1,00-1,28 körül változik. A melegedés és a csapadékösszegek várható csökkenése erdészeti és mezőgazdasági, valamint vízgazdálkodási szempontból is alapos felkészülést igényel, a csapadékesemények intenzitásának növekedése pedig eróziós-talajvédelmi és katasztrófavédelmi (villámárvizek) szempontból jelent további megoldandó problémát.

Földtani adottságok

Nógrád megyében számos vulkáni kőzet (andezit, riolit, bazalt), ugyanakkor mészkő és dolomit is megtalálható. Nagy területen lelhető fel egykori sekélytengeri, partközeli üledék, homokkő és agyagmárga. A Börzsöny felszínének 2/3-át vulkáni anyagok (főként andezit, andezittufa és agglomerátum) fedik, tőle keletre a Nógrádi medencéig homokkőves és agyagos üledék borítja a felszínt. A medence felszínén agyag, lejtőagyag és löszderivátum is jellemző.

2. ábra Nógrád megye geológiai jellemzői

Szerk: Adorján B.

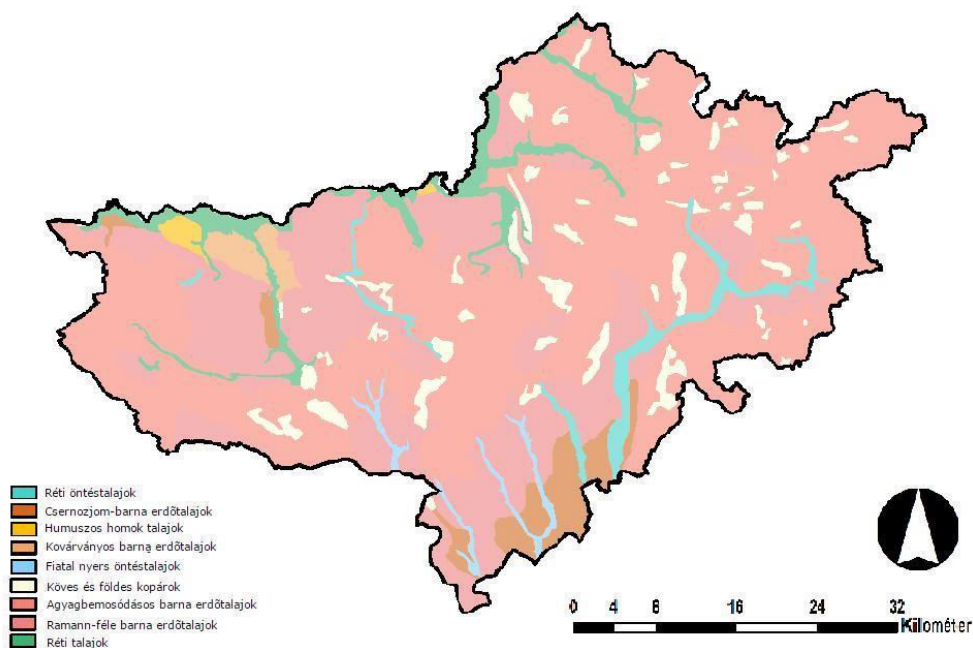
A középső, üledékes sávba tartozik a Cserhát területe, ahol a két szomszédos hegységtől, a Börzsönytől és a Mátrától eltérően nem a vulkanikus kőzetek vannak többségben: a hegység nagyobbik részét a földtörténet újkorában lerakódott üledékes kőzet alkotja. A Cserhát nyugati része javarészt több millió éves hajdani tengeri üledékekből áll, míg északi része erősen felszabdalt, dombsági jellegű terület. A Központi-Cserhátban vulkanitok és üledékek vegyesen vannak jelen. A Nógrádi medence részeként a Zagyva völgyének felszínét agyagok, löszderivátumok alkotják.

A megye keleti felén, a Medves területén, jellegadó a bazalt, amelytől délre agyagos, homokos, széntelepes képződmények találhatók. A barnakőszén telepek korábban az egész megye gazdaságát meghatározták, mára azonban a bányászat megszűnt. A felhagyott bányák különböző környezeti állapota (pl. potenciális tömegmozgás-veszélyt jelentő területeik) egy-egy adott helyre speciális kezelési tervet igényel, de komplex környezeti problémáik (közegészségügyi, környezetszennyezési, lefolyási stb.) miatt mindenképpen megoldásra váró területek.

Talaj

A megye geológiai felépítése, klímája és vegetációja nagy szerepet játszik a talajai kialakulásában, a hosszú ideig fennálló erdővegetáció következtében a különböző erdőtalajok a meghatározó talajtípusai. A legalacsonyabb térszíneken váltakozva humuszos homok, réti öntés- és réti talajok mellett agyagbemosódásos barna erdőtalajok, Ramann-féle barna erdőtalajok, valamint kovárányos barna erdőtalajok találhatók.

3. ábra A talajtani adottságok Nógrád megyében

Szerk. Adorján B.

Az erdőirtások nyomán megjelenő szántóföldeken fokozott mértékben van jelen a talajlehordás, emiatt a barna erdőtalajok különböző mértékben erodálódnak, melynek következtében a humuszos „A” talajszint sok helyen teljesen lepusztult. A megye egyes területein löszön képződött barnaföldek is vannak, melyek művelhetősége a legkedvezőbb és néhol földes kopárak is jellemzőek. A helyenként már most is degradálódott talajok fokozottan érzékenyek az éghajlatváltozásra.

Vízrajz

Nógrád megye bővelkedik vízfolyásokban, amelyek közül a legnagyobbak az Ipoly, a Zagyva, a Tarna és a Galga. A terület nagy vízfolyássűrűséggel rendelkezik, számos kisebb-nagyobb patak hálózta be, amelyek vízhozama az időjárás függvényében változó. Ezek aszályos időszakokban ki is száradhatnak, vízhiányt okozva ezzel az adott térségben.

A magasabb területekről érkező gyorsfolyású patakoknál árvízi veszély áll fenn, mivel ezek a rövid idő alatt lehulló, hirtelen csapadék miatt rendkívül gyorsan meg tudnak áradni és így villámárvizeket okozhatnak, melynek térségi megjelenése és hatása az alkalmazkodási helyzetértékelésben kerül részletesebb bemutatásra. A megye kisebb tavai mindössze néhány hektáros területet foglalnak el, többségük mesterségesen szabályozott vízfelület, horgász- és halastó. A talajvíz a vízfolyások mentén a lerakódott kavicssteraszokból származik, így ezek környékén fokozottan kell ügyelni arra, hogy ide ne kerüljenek különféle, főleg a mezőgazdaságból származó szerek, kemikáliák. A rétegvizeket jellemzően homokkő rétegek tárolják a térségben.

A kisvízfolyások szélsőséges vízjárásának kiegyenlítésében, a hirtelen árhullámok kialakulásának megelőzésében jelentős szerepe van a tározó tavaknak, melyek integrált, ökológiai szemléletű továbbfejlesztése szükséges. Az ilyen irányú vízügyi szemlélet és tervezés a 2010-es évek óta már elindult Magyarországon megyei szinten is. Az elkövetkezendő időszakban szükséges beindulnia az

ezzel kapcsolatos átfogó fejlesztéseknek és jogi, település- és területrendezési szabályozásoknak mind térségi, mind települési szinten.

A felszín alatti ivóvízbázisok veszélyeztetettségét leginkább az okozza, hogy a vízbázisok jelentős része vagy nem rendelkezik jogerőre emelkedett védőterületi határozattal, vagy az annyira általános, hogy abban a vízbázisra vonatkozó korlátozások, intézkedési kötelezettségek nem jelennek meg. Ennek következtében a sérülékeny ivóvízbázisok túlnyomó részén a védelembe helyezés lépései elmaradtak, a biztonságba helyezés nem történt meg.

Az előzőekben vázolt okok miatt jelentős problémát okoz a klímaváltozással összefüggésbe hozható aszályos évek sorozata, a téli hótakaró rendszeres elmaradása vagy az éghajlatnak nem megfelelő mennyisége és jelenlétének hossza, a nyári hőségek idejének meghosszabbodása, vagy akár az egyre gyakoribb légköri aszály. A klímaváltozás jelének tekinthető számos új, délről felhúzódozó faj megjelenése és térnyerése. A vízhiányon túl – az eddigi előrelépések ellenére még mindig - jellemző probléma például a Zagyva, az Ipoly és Tarna vízfolyáson, hogy főként a halak számára nem átjárható a víztest, amit a duzzasztók és zsilipek nem megfelelő üzemeltetése, ill. a hallépcsők hiánya okoz.

Gyakran előforduló problémát jelentenek a nem megfelelő, ökológiai szempontokat nélkülöző mederfenntartó munkálatok, valamint a helytelen mezőgazdasági gyakorlatok (pl. partok mederélig való szántása). A túl nagy területre kiterjedő, vagy rosszul időzített mederfenntartó munkálatok élőhelyek eltűnését, fajok, fajcsoportok sérülését, a parti zónáció pusztulását eredményezhetik.

A vizek minőségéből adódó problémák legtöbbször lokális (pl. szennyvízkibocsátások, műtrágyázás és növényvédőszeres, állattartó telepek, hulladéklerakók). Nagyobb területet érinthetnek a diffúz mezőgazdasági szennyezések, de alapvetően ezek a nem megfelelő vízminőségből eredő problémák kisebb ökológiai kockázatot rejtjenek, mint az általános vízhiány.

Élővilág

A növényföldrajzi beosztás alapján Nógrád megye a Pannonicum flóratartományon belül a Matricum flóraidékéhez tartozik. Az eredeti növénytakaró szinte mindenütt erdő volt, és a mezőgazdasági hasznosításra kevésbé alkalmas talajok és a domborzati viszonyok miatt Magyarország megyéi közül ma is itt a legmagasabb, 40% körüli az erdővel borított terület aránya. Természeti adottságai révén a megye területén kapcsolódik egymáshoz a Börzsöny, a Cserhát és a Mátra, valamint az önálló egységként kezelendő Karancs-Medves vidék, melyek nógrádi részein többnyire a cseres tölgyes a természetes vegetáció. A folyóvölgyekben az ártéri ligeterdők és mocsarak a meghatározók, ill. néhol a tatárjuharos lösztölgyesek. A magasabb területeken a hegyi gyertyános tölgyesek és a szubmontán bükkösök is megtelepednek a természetes vegetáció részeként. A védett ritka növények közül esztétikai szépségét tekintve is kiemelendő a körzet címernövénye, a bársonyos kakukkszegfű, valamint a dunai csillagvirág, a kardos madársisak és az ikrás fogasír. Az állatvilág az erdőknek és hegységeknek köszönhetően igen gazdag, kiemelendő a számos nagyvad, az elmúlt 1-2 évtizedben visszatelepülni kezdett nagyragadozók (barnamedve, farkas, hiúz), a folyóvizekben élő nagyszámú halfaj, valamint sok védett és fokozottan védett állatfaj. Az alacsonyabb részeken megjelenik az átmenetiség is az Alföld felé. Az erdők természetközeli állapotát jelzi a gazdag madárvilág, amelynek különleges képviselői a darázsölyv, a császármadár és a fehérhátú fakopáncs. Felhagyott agyag- és

homokbányákban, pl. Rimóc és Egyházaskerve községek határában gyurgyalagok fészkelőtelepe látható.

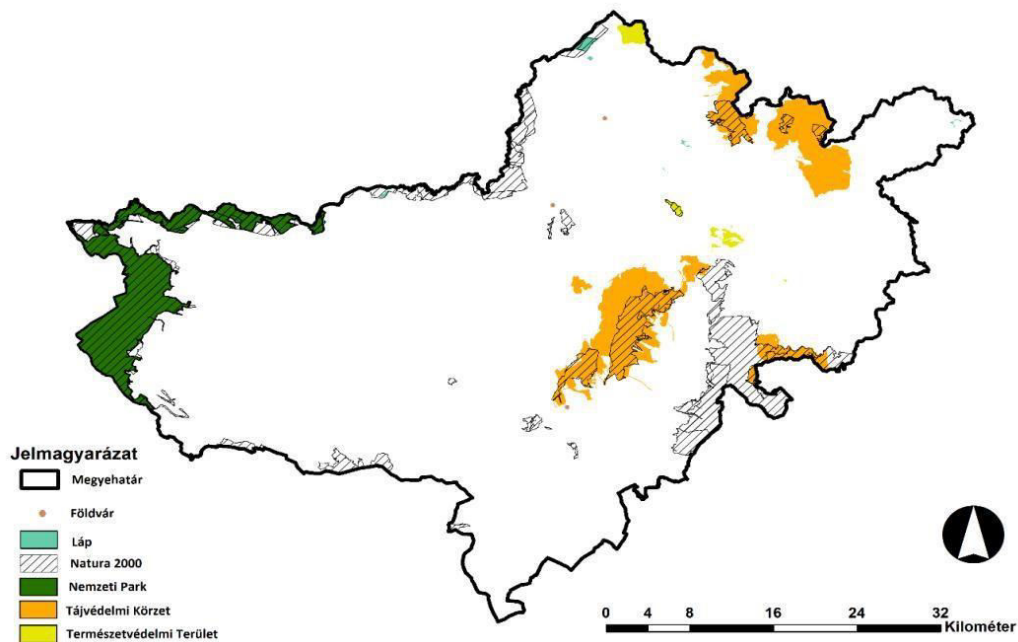
A rovarvilág sokszínűségét Európa legnagyobb bogara, a nagy szarvasbogár, a havasi cincér, valamint a ritka nyolcpettyes virágbogárjelzi.

A fajok elterjedésére hatással lesz az éghajlatváltozás, a hegyvidék és alföld peremén elhelyezkedő területeken ez fokozottabban érvényesülhet. A következő évtizedekben a klíma melegedésével egyre magasabbra tolnak a fajok számára ideális éghajlati zónák, ami fokozott stresszhatást jelent az erdőknek és a hozzájuk kapcsolódó élőhelyeknek. A változások hatására az invazív fajok benyomulásának és/vagy további, fokozott elterjedésének veszélye is nő, ami többek közt természetvédelmi, erdészeti és egészségügyi (pollen) szempontból is kockázatot jelent. A hazai természetvédelmi gyakorlat elsőként az inváziós növényfajok által okozott természetpusztítással szembesült az 1990-es évek elején. Ennek egyik oka a tájhasználat radikális megváltozása a rendszerváltás idején: nagy területen jelentek meg a parlagok, sok korábban használt gyepterületen abbamaradt a legeltetés-kaszálás, ami kedvező körülményeket teremtett az inváziós fajok fokozott terjedésének. Nógrád megyében az ártéri és az alacsonyabb dombosági özönnövények elterjedése számottevő ebből a szempontból, jellemzően a Zagyva és Ipoly völgyében, illetve a Cserhátan. Legelterjedtebb nem őshonos invazív növény a megyében - akárcsak Magyarország jelentős részén – az akác, mely használata azonban mára szervesen beépült a térség életébe, társadalmának mindennapi gazdálkodásába, például a méhészet fő célnövényeként, így a lehetséges irtása, ritkítása a környezeti kérdések mellett erős helyi társadalmi-gazdasági problémákat, konfliktusforrásokat is felvet, melyeket bármiféle erre irányuló stratégia előtt egyeztetni kell a helyi érdekeltekkel.

Védett természeti területek

A legjelentősebb védett területek a Duna-Ipoly Nemzeti Park fennhatósága alá tartozó Börzsönyi és Ipoly-menti részek, melyek a hegyvidéki és az ártéri élővilág szempontjából is kiemelten fontosak. A megyében számos tájvédelmi körzet, kisebb természetvédelmi terület található, különösen a Cserhát, a Karancs-Medves és a Mátra területén. A Natura 2000-es védelem az előzőeken túl az Ipoly teljes megyei szakaszára és a Mátra és Cserhát közötti térségre terjed ki jelentősebb mértékben. A megyében az országos jelentőségű védett természeti értékeket túlnyomórészt a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, kisebb részben, de védettség szempontjából magasabb (nemzeti park) fokon a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság kezeli. A Duna-Ipoly Nemzeti Park 1997-ben alakult, területe 60 676 hektár. A Börzsöny igen változatos táji, geomorfológiai, geológiai, hidrológiai, botanikai, zoológiai és kultúrtörténeti értékekben bővelkedő védett területéből Nógrád megyéhez csak a hegység keleti pereme tartozik. A Nemzeti Parknak része az Ipolyszögi Égerláp 106 hektárnyi területtel. Az elsőfokú természetvédelmi hatóság Salgótarjáni Járási Hivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya. Az ökológiai hálózat javítása fontos prioritás, amely a természetvédelmi területek élővilágának megőrzését segítheti az éghajlatváltozással járó problémákkal szemben.

4. ábra Nógrád megye védett természeti értékei

Szerk. Adorján B.

A Kelet-Cserhát Tájvédelmi Körzet nagyrészt a Központi-Cserhát, kisebb részben a Cserhátalja és a Zagyva-völgy területén fekszik, Nógrád megye délkeleti részén. A természetvédelmi szempontból legértékesebb élőhelytípusok a természetközeli erdők, a természetközeli gyepek, valamint féltermészetes gyepek. A déli oldalak mészköves területein hagyományos szőlőművelés folyt, melynek felhagyása után a természetes szukcesszió félszáraz gyepeket hozott létre. Ezek a gyepek a tájvédelmi körzet talán legértékesebb növényzeti típusai. Több nemzetközi szinten is jelentős, fokozottan védett állatfaj él a területen.

Az országhatár mellett, Salgótarján északkeleti irányból körülölelő Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet 1989-ben létesült. A növénytakaságok közül különösen értékesek a szubmontán bükkösök és tölgyesek, a molyhostölgyes bokorerdők, és a sziklagyepek még megmaradt foltjai. A geológiai értékek közül a Salgó, a Kis-Salgó vagy Boszorkánykő, a Szilvaskő környéki bányák feltárásai és másodlagos barlangrendszere, illetve az eresztvényi bányák feltárásai.

A Mátrai Tájvédelmi Körzet Nógrád megyébe Pásztó és Bátonyterenye közigazgatási területén nyúlik át. Az Ágasvár északi oldalán Bec-kútig elnyúló területen értékes közephegységi bükkösök és gyertyános-tölgyesek találhatóak. A patakok mentén és az összefutó vizekből létrejövő kis tavak mellett égerligetek és magas kőrissávosok élnek. Ezekben néhány védett növényfaj találja meg életfeltételeit.

Az Ipolytarnóci Ősmeradványok Természetvédelmi Terület Ipolytarnóc község határában helyezkedik el. A miocén földtörténeti korból származó, mintegy 22 millió évvel ezelőtti életteret bizonyító bemutató park az őselet számos emlékével rendelkezik (kövült fatörzs, ősemők lábnyomai, cápafogak).

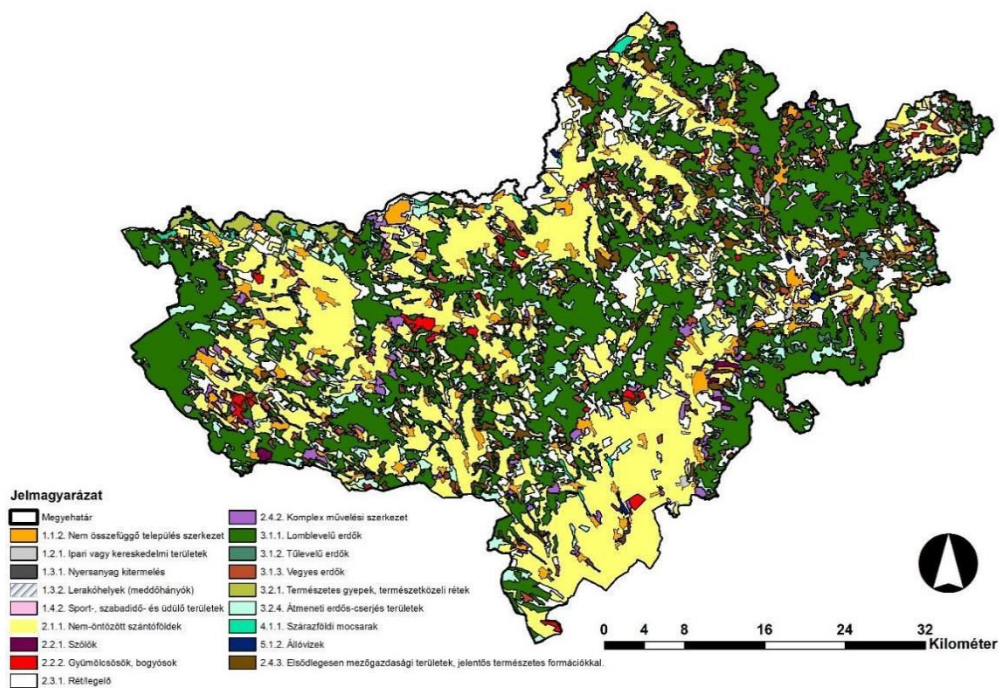
További természetvédelmi területek a Hollókői Tájvédelmi Körzet, Sóshartyáni Hencse-hegy Természetvédelmi Terület (a Sóshartyán melletti homokos sziklagyepek, sztyepprétek és pusztai cserjések), a Márkházapusztai fás legelő Természetvédelmi Terület (mozaikos erdők, fás legelők, gyepek) és a Maconkai-rét Természetvédelmi Terület (Bátonyterenyei Zagyva-völgy életközösségei, különösen mocsárrétje, magassásosai).

Civil kezdeményezés eredményeként a Cserhát Natúrpark Alapítvány 2005-ben alakult (2009-ben Natúrpark címet kapott), a Novohrad-Nógrád Geopark pedig 2010-ben jött létre, elősegítve az ökoturizmus alapjainak megteremtését. A táji értékeket méltóképpen emeli a világörökség címet kapott (1987), és legújabban Territoria Europe díjat is kiérdemlő Hollókő (2010) és az Európa Diplomás Ipolytarnóci Ősmaradványok Természetvédelmi Terület. A megye legújabb természetvédelmi területe a Maconkai-rét. A megyében egy nemzeti park, négy tájvédelmi körzet és négy természetvédelmi terület összesen 27 625 hektár kiterjedéssel került eddig egyedi jogszabállyal országos védelem alá. Ez az országos érték 10,5%-a. E területek 3,7%-a fokozottan védett, pl. Csarnavölgy – Sasfészek-bérc, Poros-hegy – Hosszú-bérc.

Felszínborítás

Nógrád megye teljes közigazgatási területe 2544 km², ami az ország területének mindössze 2,7%-a. A CORINE felszínborítási adatai alapján a területének 75%-a mezőgazdasági területnek minősül, melyek túlnyomó részét szántóföldek alkotják, de jelentős a rétek, legelők aránya is.

5. ábra A területhasználat alakulása Nógrád megyében

Szerk: Adorján B.

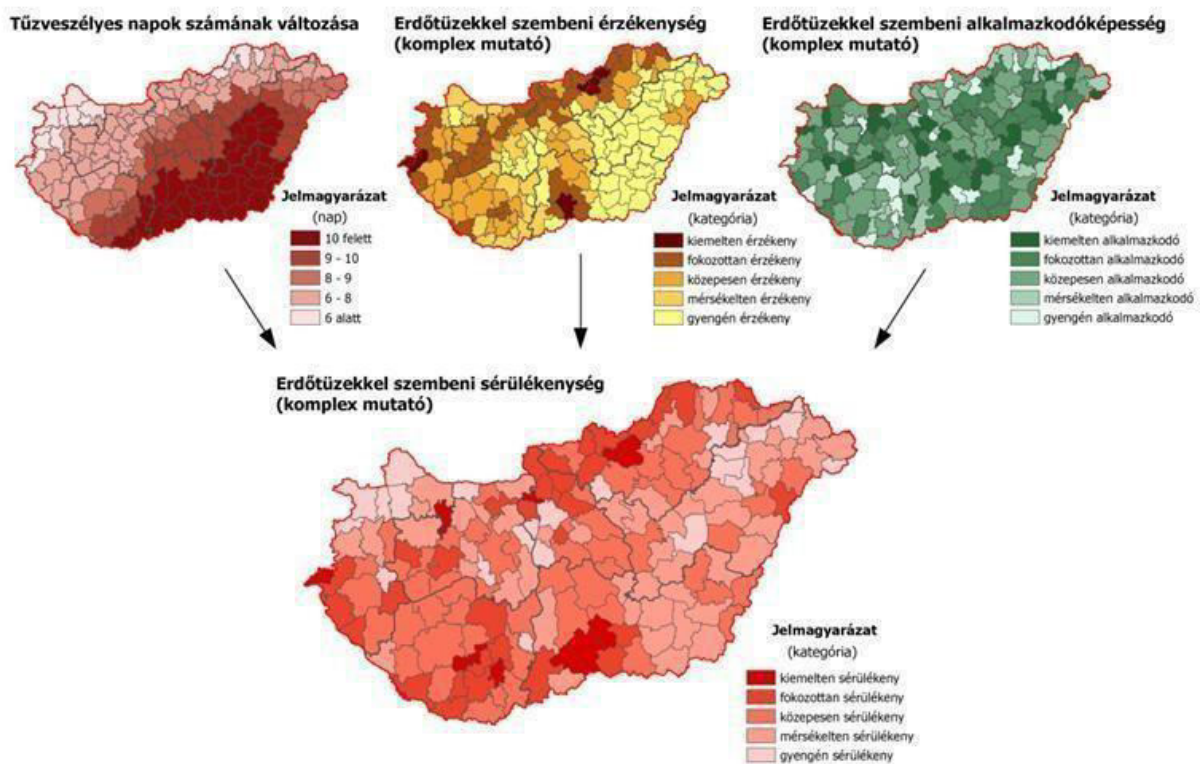
Nógrád megye természeti, környezeti, termőhelyi adottságai igen kedvezőek az erdőgazdálkodás számára. Az előbb említett adatbázis alapján csak 25% az erdők aránya, viszont a különböző erdészeti és egyéb nyilvántartásokból tudjuk, hogy 40% feletti a megye erdőborítása. A különbség a CORINE adatbázis jóval durvább térbeli felbontása miatt van, ami folytán számos kisebb erdőrészeslet, erdősáv vagy (éppen művelt területek miatt) szakadozottabb erdőállomány más kategóriába került.

A Cserhát területén a legjellemzőbb az erdők felszabdaltsága, ezáltal a táj mozaikossága. Az erdős területek mindössze 2%-át alkotja mesterséges térszín, a vizenyős területek és egyéb vízfelületek aránya elenyésző. Az erdők a talajvédelem, porszennyezettség és tájvédelem szempontjából is

fontosak és a közeljövőben várható változások miatt jóval nagyobb szükség lesz rájuk. A mikroklíma szempontjából is kiemelten fontos szerepük van, aminek a melegedés miatt még nagyobb jelentősége lesz a művelt területek védelmében. A megye területén található nagyobb erdőségek közötti összeköttetés javítása szintén szükséges az ökológiai hálózat teljessége érdekében és törekedni kell a természetközeli erdők és az őshonos fafajok részarányának megőrzésére, lehetőség szerint növelésére is.

Az erdősültség viszonylagos nagy aránya, a hőmérséklet növekedése potenciális veszélyforrást alakíthat ki erdőtűzek formájában, vagyis növekedhet az erdőtűzveszélyes területek aránya Nógrád megyében is, követve az országos tendenciát. Erdőtűzveszélyesnek azt az időszakot tekinthetjük, amikor a napi maximum hőmérséklet 30°C fölé emelkedik, a relatív nedvesség nem éri el a 30%-ot és a megelőző 30 napban a csapadékösszeg nem éri el a 30 mm-t. A kitettségi indikátor esetében jól kirajzolódik hazánk éghajlatának övezetessége, azonban az erdők területi eloszlása miatt – ami döntően az érzékenységi mutatót befolyásolja – a sérülékenység nem mutat zonalitást. Az erdőtűz szempontjából a legsérülékenyebb térségek közül Nógrád megye fokozottan érzékeny, és különösen figyelemmel kell lennünk azokra a járásokra és az ott élő lakosságra, ahol magas az erdősültség, jelentős a védett területek aránya, domborzati adottságuk miatt nehezen megközelíthetőek, és a faállomány faj- és korösszetétele miatti érzékenyséjük is számottevő.

6. ábra Erdőtűzekkel szembeni sérülékeny területek Magyarországon

Forrás: Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

A megyében az Ipoly Erdő Zrt., valamint az Egererdő Zrt. végzi az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó tevékenységeket, fontos szerepük van az erdőterületek megőrzésében, a folyamatos erdőborítás fenntartásában, örökördő gazdálkodásban. Az erdőfelújítás munkálataival érintett terület eléri az évi háromezer hektárt.

Az Ipoly Erdő Zrt. Pest és Nógrád megyében, 64 ezer hektár állami erdőterületen gazdálkodik, működési területe magában foglalja a Börzsöny hegységet és a Cserhátot - benne a Karancs és a Medves kistájat, valamint érinti a Gödöllői-dombvidéket is. A társaság által kezelt erdők 52 százaléka természetvédelmi oltalom alatt áll. Itt elsődleges rendeltetés a védelem. A Egererdő Zrt. tevékenysége mintegy 72 ezer hektáron, a Mátra hegység teljes területén, a Bükk hegység nyugati részén és a Hevesi-dombvidéken gazdálkodik. Nógrád megye területén a Bátorterenyei Erdészet végzi el a kapcsolódó feladatokat.

Az erdészetek fő tevékenységei az erdő- és a vadgazdálkodás, valamint az ezekhez kapcsolódó és a turizmussal, környezettudatos szemléletformálással és oktatással összefüggő szolgáltatások. Kiváló kapcsolatot ápolnak a térségi oktatási intézmények fiataljaival és pedagógusaival. Oktatására minősített erdészeti erdei iskolákban fogadják a csoportokat.

Összességében Nógrád megye természeti viszonyairól elmondható, hogy Nógrád megye egyik legfontosabb természeti értéke a térség magas erdősültség, természetközelsége. A rendszerváltozás óta, az ipari szerkezet átalakulásával csökkentek a környezetkárosító hatások, bár lokális jelleggel (pl. bányák rekultivációja, szennyezett talajú területek felszámolása, Salgótarján levegőminőségének javítása) akadnak megoldandó problémák. A mezőgazdasági művelés szempontjából a talajadottságok kedvezőtlenek, jelentős a savanyú kémhatású, gyenge termőképességű területek kiterjedése. A változatos domborzati adottságok és lejtőviszonyok, valamint az erős szabdaltság következtében igen nagy terület veszélyeztetett eróziós kártétel által. Természetvédelmi szempontból értékes, termelést korlátozó adottságokkal rendelkező területek nagy számban fordulnak elő a megyében, melyek fenntartása környezeti szempontból alapvető feladat.

3.2 Nógrád megye társadalmi-gazdasági helyzetképe a klímaváltozás tükrében

Nógrád megye az ország második legkisebb területű, lélekszámát tekintve a legkisebb megye, az Észak-magyarországi régió része és megyeszékhelye Salgótarján. A megye területe 2544 km², ez az ország területének mindössze 2,7%-a.

3.2.1 Társadalom

A társadalmi alkalmazkodóképességet meghatározó tényezők a népesség számának, korösszetételének változása, a megye településszerkezete, a különböző településtípusaiban és járásaiban végbemenő demográfia változások, ezzel összefüggésben a közszolgáltatásokhoz és azon belül az egészségügyi alpinfrastruktúrához való társadalmi hozzáférés. Továbbá meghatározó tényezők a foglalkoztatási és lakhatási viszonyok és azok alakulása. Ezzel összefüggésben a különböző társadalmi és jövedelmi csoportok arányának változása is fontos indikátorok, mivel a létbiztonság és iskolázottság mértéke, a munkaerő-piaci alkalmazkodóképesség vagy a vállalkozói kedv is kihatással vannak a helyi társadalom környezeti hatásokkal és változásokkal szembeni sérülékenységének és alkalmazkodóképességének alakulására.

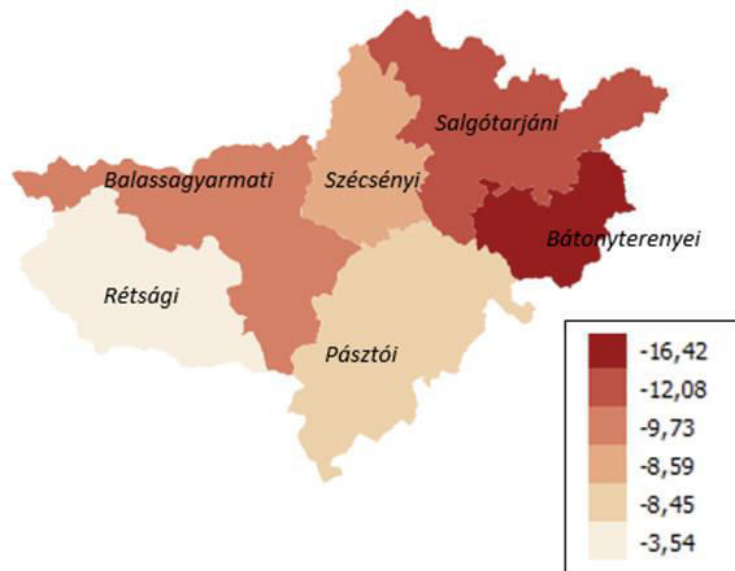
Demográfia

Nógrád megye lakónépessége 2016-ban 193 964 fő volt, népsűrűsége 76 fő/km². A születéskor várható élettartam Nógrád megyében 2016-ban mind a nők (78,13 év), mind a férfiak (71,13 év) esetében elmarad és fokozatosan távolodik a hazai átlagtól (79,21 illetve 72,43 év). A térség lakónépességének száma folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. Az elmúlt öt évben a népességcsökkenés aránya 4,83% volt. Míg 2000-ben a megye lélekszáma 221 605 fő volt, addig mára közel 28 000 fővel csökkent a 15 év alatt. A fogyás csökkenő trendjének fennmaradása, vagy későbbiekben a népességszám viszonylagos stabilizálódása egyelőre az elkövetkező évtized kérdése, melyet a gazdasági folyamatokon túl erősen befolyásol a szociálpolitika jelenlegi és jövőbeli alakulása, változása is.

A járási szintű népességszám változás adatai alapján megfigyelhető a térségben egy nyugat-keleti területi ellentét. A megye nyugati fele egyre szervezettebben be tud kapcsolódni a Budapest vonzáskörzetében kialakuló, gazdaságilag prosperáló övezetbe, míg Kelet-Nógrád az Északi-középhegység társadalmilag és földrajzilag elzártabb vidékeihez csatlakozva konzerválja negatív társadalmi tendenciáit.

Az évtizedek óta egyre erősödő megosztottságot a népességszám járási bontása is visszaigazolja. A járások népességszám csökkenésének intenzitásában hatótényezőként jelenik meg többek között a nyugati térségbe – elsősorban a Rétsági járásba - beköltöző fiatal, főként családos emberek pozitív demográfia hatása, illetve a keleti térség társadalmi-gazdasági kilátástalanságai hatására megjelenő erőteljesebb elvándorlás.

7. ábra: Nógrád megye járásai népességszám változása (%) 2001 és 2016 között

Forrás: KSH adatok alapján szerk. Papp G.

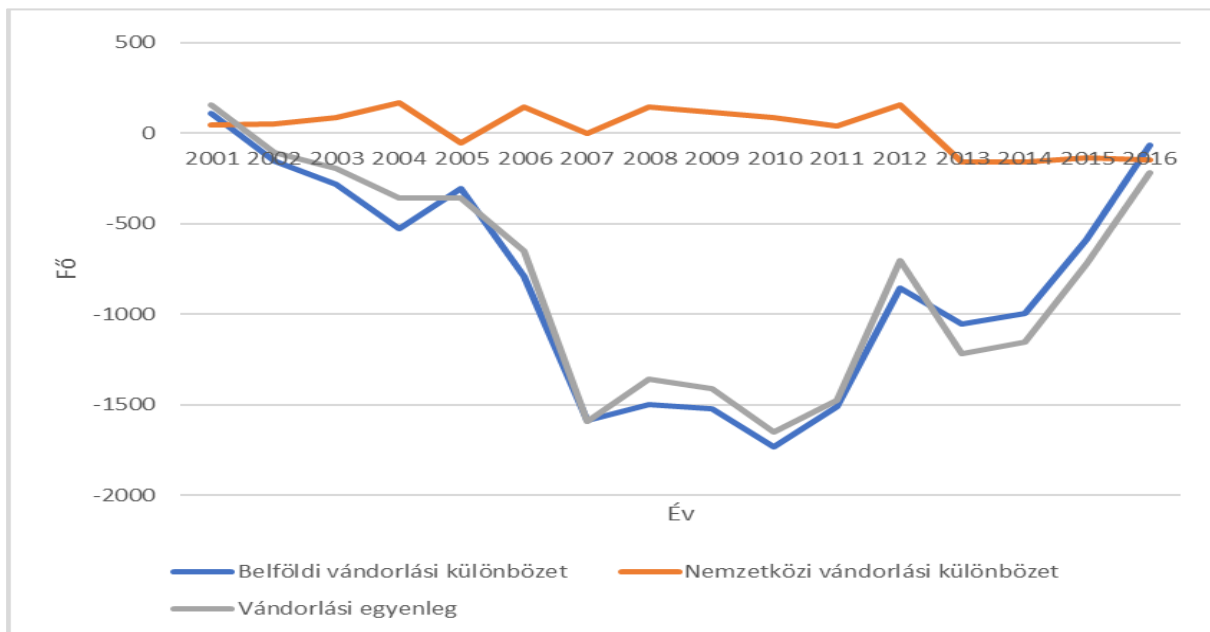
A népességszám változásának trendje a településkategóriák szerint különbözően alakult. A kétezres évek eleje óta közel 19 000 fővel csökkent a városok és megközelítőleg 9 000 fővel a községek népessége. A városok népességszámában egyenletes csökkenés tapasztalható, míg a községek esetében a csökkenés a 2008-tól kezdődő válság hatására indult meg és vált egyre erőteljesebbé. A klímaváltozás által okozott negatív hatások inkább a kisebb településeken élőköt érintik, ahol várhatóan

több sérülékeny csoport (idősek, alacsony jövedelmi és képzettségi szintű társadalmi réteg) lesz jelen, így az alkalmazkodási lehetőségek kidolgozására fokozottan kell figyelni.

Az alapvető népmozgalmi mutatók közül mind az élve születési (8,7 fő/1000 lakos), mind a halálozási arányszám (15,3 fő/1000) értéke kedvezőtlenebb volt a hazai átlagnál (9,3 és 12,9 fő/1000 lakos). Számszerűen jellemezve az élve születéseket (1762 fő) és a halálozásokat (2916 fő) a természetes fogyás megyei szinten 1154 lakos elvesztését jelentette 2016-ban.

A Nógrád népességét alakító tényezők közül a kétezres évek elejétől 2006-ig még a természetes fogyás volt a meghatározó, 2007-től 2010-ig azonban megfordultak az arányok, az elvándorlás egyre nagyobb szerepet játszott. A kedvezőtlen társadalmi, gazdasági viszonyai miatt jelentős negatív migrációs egyenleg jellemezte ebben az időben a megyét. Az elmúlt években újra a természetes fogyás vette át a vezető szerepet a negatív vándorlási egyenleggel szemben, mindazonáltal megfigyelhető, hogy a nemzetközi vándorlási különbözet 2013 óta folyamatosan negatív az eddigi pozitív trendhez képest, ami jelzi egyrészt a szakképzett fiatal munkaerő már a megyéből induló külföldre való kivándorlását, illetve a szomszédos dél-szlovákiai, magyar lakta vidékekről eddig a megyébe is irányuló nagyarányú migrációs kedv csökkenését, megszűnését.

8. ábra: Vándorlási egyenleg alakulása Nógrád megyében 2001 és 2016 között

Forrás: saját szerkesztés a KSH adatai alapján

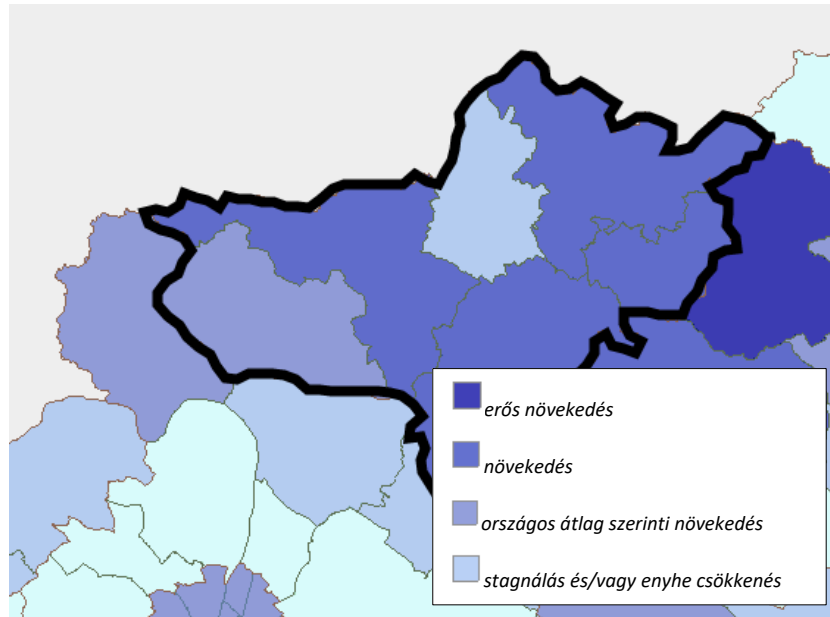
Összességében elmondható, hogy a születések számának csökkenő trendje következtében egyre kevesebb gyermekkorú lakosa van Nógrád megyének, s ezt a negatív tendenciát a növekvő elvándorlás tovább fokozza. A vándorlási statisztikákból is kikövetkeztethető, hogy napjaink nógrádi traumája a fiatal, iskolázott szakemberek elvándorlása, mely, ha továbbra is folytatódik, illetve az alacsony iskolai végzettségűek aránya növekszik, akkor ezek következtében folyamatosan csökken a megye - egyébként is alacsony - környezeti hatásokat változtatásával szembeni társadalmi adaptációs és innovációs képessége.

A népességszám időbeli és területi változásai mellett továbbra is megfigyelhető ezen trendekkel összefüggésben a korösszetétel romlása, vagyis az idősek számának növekedése, ami a népesség elöregedését jelenti.

Nógrád megye lakosságának korösszetétele az országosnál kedvezőtlenebb, a demográfiai öregedés folyamata intenzívebb, mint a megyék átlagában. A gyermekkorúak aránya a 2012-es 14,17%-ról 2016-ra 13,91%-ra csökkent, miközben a 65 évesek és idősebbeké 18,37%-ról 19,62%-ra nőtt. Így az öregségi index² a 2012-es 129,65%-ról 2016-ra 141,03%-ra nőtt.

Ha a megye elmúlt évtizede demográfiai folyamatainak alakulását vizsgáljuk, a jelenlegi folyamatok alapján következtethetünk az elkövetkező évek várható tendenciáira. Ezzel megmutathatjuk a demográfiai változások valószínűsíthető alakulását a közeljövőben, ami segítséget nyújt a környezeti hatások változásához való alkalmazkodási képesség és sérülékenység alakulásához.

9. ábra: Nógrád megye öregségi indexének várható változása 2021-ig

Forrás: saját szerkesztés a <http://map.mfgi.hu/nater/> adatai és megjelenítése alapján

A nemi arányok tekintetében a megyében – az országos trendekhez hasonlóan – a 40-50 éves korosztályig férfiféltélet jelentkezik, míg felette már a női nem jelenléte a jelentősebb. Ez egyben azt is jelenti, hogy nő az időskori egyedülállók, főleg nők aránya a megye társadalmában, mely társadalmi csoport fokozottan ki van téve a környezeti hatásoknak és azok változásának különösen a községekben. A településméret csökkenésével általánosságban egyre nagyobb arányú a nem kellő mértékben kiépített és működtetett közszolgáltatások – pl. egészségügyi alapinfrastruktúra – jelenléte.

A jelenlegi trendeket és a jövőbeni várható tendenciákat figyelembe véve az időskorúak, azon belül is az egyedülállók, főleg nők arányának növekedésével - mivel ezek a korcsoportok igen sérülékenyek - fokozatosan nő a megye társadalmának kitettsége és veszélyeztetettsége a növekvő intenzitású környezeti változásokkal szemben, így külön hangsúlyt kell fektetni ezen csoportok védelmére, alkalmazkodóképességének javítására.

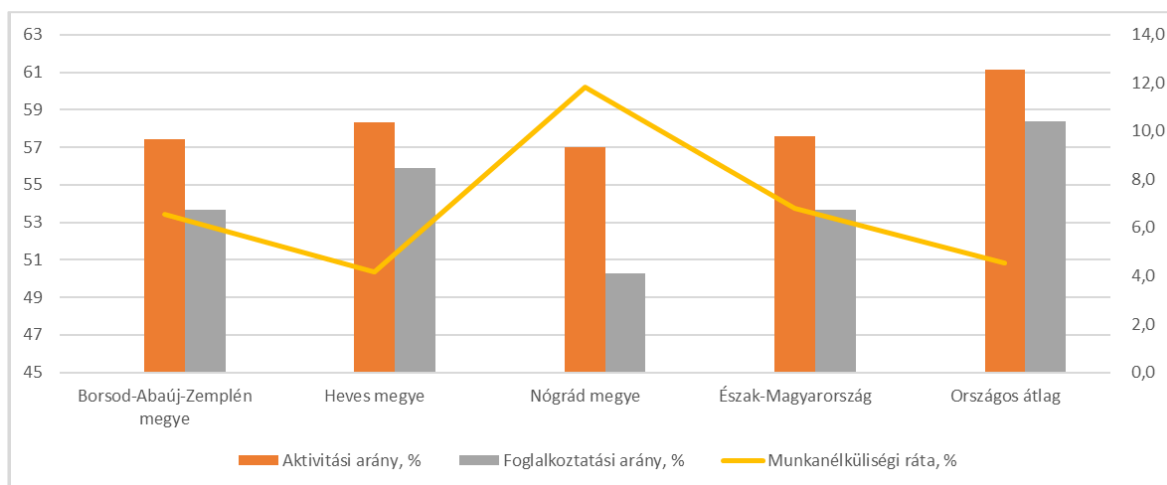
² Az idős népesség (65–X éves) a gyermeknépesség (0–14 éves) százalékában

Foglalkoztatottság, kvalifikáltság, jövedelmi viszonyok

A társadalom képzettségi szintje, a klímaváltozás témájához kapcsolódó ismerete, tudása meghatározza a lakosság alkalmazkodóképességének, kockázatokra való felkészültségének szintjét.

A foglalkoztatási, munkanélküliségi mutatók alapján Nógrád megye az egyik legkritikusabb térség hazánkban. A foglalkoztatás szintje folyamatosan alacsonyabb, mint országos átlag, miközben a munkanélküliségi ráta rendre magasabb értéket mutat. A megye helyzetét jellemzi, hogy 2016-ban a foglalkoztatás szintje országos és régiós viszonylatban is itt volt a legalacsonyabb, miközben a munkanélküliségi ráta a legmagasabb. Az elmúlt években jelentősen romlottak a gazdasági aktivitást jelző mutatók.

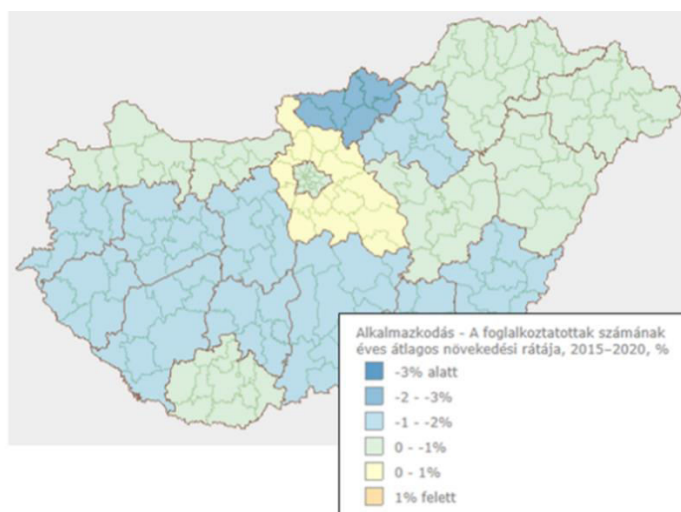
10. ábra: Nógrád megye foglalkoztatottsága régiós és országos viszonylatban 2016-ban

Forrás: saját szerkesztés a KSH adatai alapján

Nógrád megyében a foglalkoztatottság növekedési rátája, a 2015-től eltelt két év trendjét viszonyítási alapnak véve, várhatóan erősen csökkenni fog.

11. ábra: Nógrád megye várható foglalkoztatottsági ráta változása régiós és országos viszonylatban 2020-ig

Forrás: saját szerkesztés a <http://map.mfgi.hu/nater/> adatai és megjelenítése alapján

Az elkövetkező évek térségfejlesztési elképzeléseinek és cselekvéseinek így fontos szegmense kell legyen a foglalkoztatás bővítésének ösztönzése, mivel ezen faktor nagyon erősen meghatározza a környezeti változásokhoz való társadalmi alkalmazkodóképességet és annak változását.

A környezeti fenntarthatóságot és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodóképesség növelésének szükségességét a foglalkoztatás bővítési intézkedéseknél is mindig szem előtt kell tartani, így ügyelni kell az ipar fejlesztésénél a negatív externáliák minimalizálására, korszerű, környezettudatos technológiák bevezetését, fejlesztését támogatva. Emellett támogatni ajánlott a kis és közepes vállalkozások ipari tevékenységeinél a klaszteresedést, a környezetkímélő, korszerű technológiák közös fejlesztési kereteinek és lehetőségeinek sikeres megteremtéséért, és ezen technológiák használatát a manufakturális ipartól egészen a multinacionális ipari cégek összeszerelő és beszállító hálózatáig.

Az iskolázottság és a szakképzettség szintje a társadalmi-gazdasági fejlettség egyik legfontosabb ismérve. A változó körülményekhez igazodva elengedhetetlenül szükséges az új ismeretek megszerzése, illetve a már meglévők korszerűsítése. A 2016-os adatok azt jelzik, hogy Nógrád megye lakosságának iskolázottsági szintje nem érte el az országosan jellemző mértéket. A 15 éves és idősebb népesség legmagasabb befejezett iskolai végzettségének vizsgálata szerint 2016-ban a megyében az országos átlagnál magasabb volt a legfeljebb általános iskolát, illetve a szakmunkásképzőt, szakiskolát végzettek aránya, míg az érettségivel, diplomával rendelkezők aránya nem érte el a hazai átlagot.

A rendszerváltást követően kialakult kistérségi foglalkoztatási, munkanélküliségi különbségek továbbra is megmaradtak. A megyei átlagot jelentősen meghaladja az álláskereső aránya – a munkavállalási korú népességen belül – a salgótarjáni és a szécsényi körzetekben, míg a leghátrányosabb helyzetűnek számító bátonyterenyi kistérségben a megyei átlagtól jelenleg elmaradó értéket mutat, vagyis a kedvező változást a tömeges közfoglalkoztatás okozta. Megyei viszonylatban a balassagyarmati és a rétsági körzetek munkaerő-piaci pozíciója a legkedvezőbb, viszont a pásztói térséget is átlagon aluli érték jellemzi.

A klímaváltozáshoz való társadalmi alkalmazkodóképesség nagyban függ a társadalom anyagi erőforrásaitól, mivel a szegényebb társadalmi csoportok sérülékenyebbek a környezeti változásokkal szemben. Az alkalmazásban állók havi nettó átlagkeresetének változása 2016 és 2017 között Nógrád megyében összehasonlítva régiós, országos és Közép-Magyarország adataival.

1. táblázat Az alkalmazásban állók havi nettó átlagkeresetének változása Nógrád megyében

	Havi nettó átlagkereset (Ft)			Átlagos havi munkajövedelem (Ft)
	fizikai foglalkozású	szellemi foglalkozású	összesen	
2016/I. negyed	95 574	171 934	127 787	199 624
2017/I. negyed	111 554	192 893	146 148	229 024

Forrás: saját szerkesztés a KSH adatai alapján

A szegénység jövőbeli várható területi képének meghatározásakor a deprivációs megközelítés jelenti az alapot, amely abból indul ki, hogy amennyiben egy társadalmi csoport rendelkezésére álló erőforrások és feltételek tartósan elmaradnak az adott közegben átlagosnak minősíthetőtől, akkor az érintett csoport tagjai nem lesznek képesek a társadalmilag fenntartható és a többségi társadalommal és a környezettel – pl. betegségek a szennyezett ivóvíz miatt, fürdési lehetőségek hiánya, fokozott környezet- és talajszennyezés a lakókörnyezetükben – harmonikus életmódot folytatni, így hosszabb távon kirekesztődnek, elszigetelődnek a társadalom többi csoportjától. Ez alapján tehát minél több

dimenzióban, s minél inkább kedvezőtlen irányban tér el az átlagostól, annál inkább tekinthető az adott területi vagy társadalmi csoport depriváltk.

A társadalmi alkalmazkodóképesség és ezzel összefüggésben a sérülékenység jövőbeli területi képének vázolásakor a trendek bizonytalansága fokozottan érvényesül, hiszen a gazdaság alakulása mellett rendkívül fontos tényezőt jelent a jövőbeli szociálpolitika alakulása is, amely átcsoportosítások és ösztönzők révén alapjaiban képes megváltoztatni a veszélyeztetett csoportok összetételét, jellemzőit, alkalmazkodóképességét. A szociálpolitika jövőbeli prioritásaitól, hatásaitól azonban el kell vonatkoztatnunk, hiszen ezek jelen körülmények között többnyire előrejelezhetetlenek. E korlátozó tényezők mentén tehát az mondható, hogy egy közepes demográfiai és gazdasági forgatókönyv megvalósulása esetén a szegénység által leginkább veszélyeztetett területek jelezhetőek előre.

A Rétsági és a Balassagyarmati járás által alkotott nyugati rész társadalmát a budapesti agglomerációéhoz és Észak-Dunántúléhoz hasonló társadalmi mutatók jellemzik, míg a Szécsényi, Salgótarjáni, Bátorterenyei, Pásztói járás által alkotott keleti felet jellemző társadalmi indikátorok Észak-Magyarország hátrányos helyzetű térségeiéhez hasonlóak. A roma nemzetiség foglalkoztatási rátája, így a stabil és társadalmi integrációhoz szükséges jövedelmi viszonya, igen alacsony, melyen belül a roma nők foglalkoztatási rátája mindössze 10% körül mozgott az elmúlt években. Ez adódik egyrészt az alacsony iskolázottsági szintből, valamint a korai gyermekvállalásból. Számos gazdasági-társadalmi folyamatot tapasztalunk, amelyek kedvezőtlenül érintik a leghátrányosabb helyzetű térségeket, illetve társadalmi csoportokat, melyek tovább növelik ezen térségek és csoportok társadalmi sérülékenységét az intenzíven változó környezeti hatásokkal, azaz a klímaváltozással szemben.

Klímaadaptációs szempontból a munkanélküli és/vagy kis jövedelmű szegényebb, hátrányos helyzetű, adott esetben leszakadó társadalmi csoportok jóval érzékenyebbek a változásokra, kevésbé tudnak alkalmazkodni a változó környezeti feltételekhez. Az előzőekben ismertetett foglalkoztatási mutatók és jövedelmi viszonyok alapján elmondható, hogy a kelet-nógrádi térségben, illetve a községekben - méretük csökkenésével növekvő arányban - található a megye átlagánál szegényebb, magasabb munkanélküliséggel rendelkező társadalmi csoportok. Kisebb mértékben, de a városi szegregátumok lakossága is érintett ezen társadalmi sérülékenység növekedésében.

Lakhatási viszonyok

Nógrád megyében 2015 év végén 89 244 db ingatlan volt, így a laksűrűség a megyében 2,17 fő/lakás. A lakásállomány számát tekintve stagnálás, illetve kisebb mértékű növekedés észlelhető. 2006 óta az épített lakások számában folyamatos csökkenés tapasztalható a megyében. 2016-ban 24 új lakás épült, mely régiós, de országos szinten is nagyon alacsonynak mondható. A népesség fogyása, a kistelepülések lakosságának előregedése, a munkalehetőség hiánya miatt a falvakból történő elvándorlás, a városi lakásokban működő irodák, üzleti vállalkozások, valamint a csak idényszerűen, pl. üdülésre, használt lakások mind a nem lakott lakások számát növelik, miközben a megye városaiban tovább nőtt az üresen álló lakások és üzlethelyiségek száma.

A lakások felszereltsége, komfortossága javult 2001 óta. A településtípusok közötti különbségek csökkennek, de az ellátottsági szint még mindig jelentősen eltérő a városok és a községek között. A vezetékes vízellátásban mutatkozik a legkisebb különbség, bár Kelet-Nógrád erősen hátrányos

térségeiben és településeiben van, ahol még mindig magas a vezetékes vízzel be nem kötött lakások száma és aránya. A csatornázottság a legkevésbé megoldott, főleg a községekben és nagyobb arányban a megye keleti részén lévő településeken. A meleg víz és a vízőblítéses WC megléte a városokban az országos átlagnak megfelelő, a községekben néhány százalékponttal kevesebb. A megye városaitól és környezetüktől távolabb sok faluban hiányzik a szennyvíz-elvezető hálózat, a csatornázott településeken is alacsony a csatlakozási arány. A csatornahálózatba nem kerülő szennyvizek jelentős mennyisége nem kerül szennyvíztisztító telepre és a környezetet - elsősorban a talajvizet és az ivóvizet - szennyező módon kerül elhelyezésre.

Ha a lakásállomány minőségét vizsgáljuk a településrészek és közösségek, illetve az ott élő egyének társadalmi életére, mindennapi gyakorlataira vonatkozóan, akkor megállapíthatjuk, hogy klímaadaptációs szempontból a legerőteljesebb hatást a közművesítés, azon belül többek között az ivóvíz jelenléte okozza. Amennyiben a közművesítés hiánya nincs megfelelő módon kezelve, a közművesítés és komfort nélküli lakókörnyezet hátrányos helyzetet konzerváló hatása tovább erősödik a klímaváltozás során fellépő hosszú távú vízhiányoknál, extrém időjárási körülményeknél (aszály, hőhullám, extrém hideg), ezzel tovább erősítve ezen csoportok társadalmi leszakadását.

Fontos szempont az élhető lakások kialakítására való törekvés, a klímaváltozással járó hatásokra való tekintettel. Foglalkozni kell a nyári hővédelemmel, az árnyékolással, természetes szellőztetés kérdésével. Kiemelt figyelmet kell fordítani a tájolásra, olyan házak tervezése szükséges, ahol a nap inkább télen süt be a szobánkba és nyáron csak a tetőnket süti, ahol esetleg napelem van, ki lehet nyitni éjszakára az ablakot, mellyel kellemes, elviselhető mikroklíma teremthető a lakásokban. Emellett, fontos a növénytelepítés kérdése, akár a közterületeken, akár az épületeken belül (pl. zöldtető).

Egészségi állapot

Egy adott területen élő lakosság egészségi állapotát meghatározni nehéz feladat, hiszen nem könnyű megtalálni azokat a mutatókat, amelyek mérik és mutatják a közvetlen kapcsolatot az egészséget meghatározó tényezők és a lakosság egészségi állapota között. A halálozási és megbetegedési indikátorok a lakosság egészségi állapotának igen fontos összetevői. A megye halálozásainak okait vizsgálva – az országos adatokhoz hasonlóan – a teljes korcsoport esetében, mind a férfiak, mind a nők körében a keringési rendszer betegségei, majd a daganatok okozta betegségei általi halálozás részaránya a legmagasabb.

A megyében a közfinanszírozott háziiorvosi szolgálatok száma 2017. június 30-i állapot szerint: 134, ebből felnőtt háziiorvosi szolgálat: 54, házi gyermekorvosi szolgálat: 24, vegyes körzet: 56. Területi ellátási kötelezettség nélküli közfinanszírozott körzet nem működik a megyében. A betöltetlen szolgálatok száma: 17, ebből 3 felnőtt háziiorvosi, 4 házi gyermekorvosi, 10 vegyes körzet. Tartósan, tehát több mint 6 hónapja betöltetlen körzet a megyében: 16. Az alapellátásban dolgozó orvosok száma 2017-ben az elmúlt egy év alatt összességében 1 fővel csökkent. A megyében a háziiorvosok átlagéletkora 61,8 év, a házi gyermekorvosoké 61,6 év. A 65 év feletti háziiorvosok és házi gyermekorvosok aránya folyamatosan növekszik.

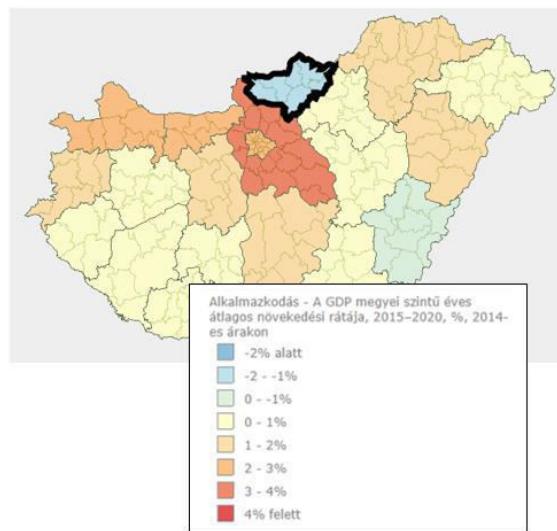
A megye lakosságának háziiorvosi ellátottsága nagy különbségeket mutat kelet és nyugat, illetve a városok és a községek között. A helyzet a megye keleti részén a legkedvezőtlenebb, illetve azokon a

kis községes területeken, melyek már viszonylag távolabb vannak a járási központoktól. E területeken gyakorlatilag hiányzik az állandó háziorvosi ellátás. Kielégítőnek csak a városok és azok szűk vonzáskörzetének állandó háziorvosi ügyeleti ellátottsága nevezhető. A megye keleti részén, illetve kisebb településein nagy arányú az idős és hátrányos helyzetű lakosság, melyek megfelelő és időben történő egészségügyi ellátása fontos adaptációs tényező a klímaváltozás ezen csoportokat veszélyeztető hatásainak mérséklésére.

3.2.2 Gazdaság

Nógrád megye minden gazdasági mutató tekintetében utolsó helyen áll 2016-ban a megyék rangsorában. Pozíciója leszakadó, növekedése az utóbbi évtizedben nem számottevő. Meglepő, hogy mindez Közép-Európa egyik legdinamikusabban fejlődő térségének szomszédságában történik, amelynek hatásai nem érződnek, illetve annak húzóereje nem érvényesül, vagy nem tudja azt a megye kihasználni. Mára egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy megfelelő és hatékony beavatkozás nélkül Nógrád megye végképp periférikus helyzetbe kerül, és leszakadása visszafordíthatatlanná válik.

12. ábra: A makrogazdasági trendek a 2010-es évek második felében Nógrád megye és az ország viszonylatában

Forrás: egyedi szerkesztés a <http://map.mfgi.hu/nater/> adatai és megjelenítése alapján

Ha a gazdaság helyzetét vizsgáljuk, alapvetően itt is két terület rajzolódik ki: Kelet-Nógrád és Nyugat-Nógrád. A gazdasági mutatók összességében ugyan nem mutatnak jelentős eltéréseket, de a gazdaság szerkezete mégis különböző. A gazdaság és az export motorját a Nyugat-Nógrádban működő multinacionális vállalatok adják, míg a hagyományos ágazatok és a belőlük kinőtt kkv-k Kelet-Nógrádban működnek. Nyugat-Nógrádon belül a gazdaság- és iparfejlesztés, elsősorban Rétság és Balassagyarmat térségére vonatkoztatva kiemelkedő a térségben.

Nógrád megye mai gazdasági arculatára - az országos trendeknek megfelelően - a terciálizálódás jellemző, így a mezőgazdasági és ipari ágazatok súlyának csökkenésével szemben nőtt a szolgáltató szféra részesedése. Továbbra is meghatározó ág az ipar, amit a gépipar gerjeszt és az export éltet. Közel másfélszeresére nőtt a kereskedelem, javítás, csaknem duplájára a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén dolgozók részaránya, miközben közel ötszörösére emelkedett az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatásban tevékenykedők. Sajnálatosan csökkenő a súlya az

egészségügyi, szociális ellátásnak, ezzel ellentétben a közigazgatás, védelem aránya növekvő. A pénzügyi tevékenység aránya csekély.

Mezőgazdaság

Nógrád megye összterületének 76%-a termőterület, a többi művelés alól kivett területnek minősül. Magyarország megyéi közül Nógrádban a legmagasabb – mintegy 40% – az erdős terület aránya. A természetes növénytakaró majdnem mindenütt az erdő volt, ugyanis a gyenge minőségű talajon nem volt túl jelentős a mezőgazdaság.

Nógrád megyében a mezőgazdasági területek aránya 48%, mely jóval alacsonyabb, mint az országos átlag (72,4%). A mezőgazdasági területeken belül az országos átlagnál jelentősen alacsonyabb a szántóterületek (68,1%) aránya, bár területnagyság alapján így is ez a földhasználati forma dominál a megyében. A második legnagyobb kiterjedésű mezőgazdasági földhasználat a gyeperősítés, részese a megye mezőgazdasági területén belül 25,6%, ami sokkal magasabb, mint az országos részarány (14,1%). A konyhakert, a szőlő és a gyümölcsös aránya az összes mezőgazdasági területhez viszonyítva a magas fokú erdősültség okán is természetesen alacsony. A megyében a halastavak területe az elmúlt évtizedben jelentősen megnőtt. 2000-ben még 1 hektár, 2014-ben már 36 hektárnyi halastóval rendelkezik a megye, mely jelentős vízfelület növekedést jelent a megye számára.

A megye agráriuma az 1980-as években az állami támogatások visszafogásának, az ipari melléküzemágak felszámolásának, a '90-es évek elején a privatizációnak és a szövetkezetek „szétszedésének” következményeit a mai napig nem heverte ki. A megye mezőgazdaságában dolgozók létszáma az 1990. évi több mint 13 ezer főről a kétezres évekre 1000-1100 fő közé csökkent, azóta lényegében stagnál. A mezőgazdaság aránya a bruttó hozzáadott értékből 3,8%, mely kicsivel elmarad az országos 4,4%-tól.

A gabonafélék termésmennyiségének folyamatos csökkenése figyelhető meg a rendszerváltástól, mely romló tendencia egyik oka a művelés alá vont földterület csökkenése. A megye legjelentősebb szántóföldi növényei a búza, a napraforgó, a kukorica és a repce. A növénycsoportok vetésterület arányának közel 50%-át a gabonafélék teszik ki, de jelentős az olajos magvak és a szálaskorpa területének aránya is. A szántóföldi növények termésátlaga elmarad az országos adatokhoz képest kilogramm/hektár tekintetében.

Az állatállomány fajlagos mutatói általában rosszabbak a régiós és az országos átlagnál is. Egyik kivétel a szarvasmarha-állomány, mely 2014-ben közel 13 ezer egyedet jelentett. A száz hektár mezőgazdasági területre jutó szarvasmarhák száma Nógrádban (13-15 között a 2010-es években) több mint az észak-magyarországi régióban (9-11 között a 2010-es években), és magasabb az országos átlagnál (12-14 között a 2010-es években) is.

2. táblázat A főbb gazdasági haszonállatfajok állománya (2014)

Megnevezés	Szarvasmarha	Sertés	Juh	Tyúk
Nógrád megye, ezer egyed	13	9	10	235
Az országos százalékában	1,7	0,3	0,8	0,8

Forrás: KSH, Nógrád megye számokban

Fontos tudatosítani az állattenyésztés, azon belül kiemelten a szarvasmarha-tartás környezeti hatásait: például, hogy a talaj szerkezete változik a legeltetés hatására, a levegőbe jutó üvegházhatású gázok

közvetlenül kapcsolódnak a tartáshoz, feldolgozáshoz, így mérlegelni kell ezek csökkentési lehetőségeit.

Nógrád megye földterületeinek 40%-át erdőterület borítja, ahol az állami tulajdon részaránya több mint 60%. Különösen magas az erdősültség a Börzsöny és a Mátravidék kistájain, a Cserhát keleti részén, és Karancs-Medves vidékén. Az Ipoly Erdő Zrt. kezelésében lévő erdők fajfajösszetétele változatos, minőségében különböző. A szakemberek elsődleges feladata az ésszerű és tartamos erdőgazdálkodás révén a fa, mint természetes alapanyag újratermelése és ezzel párhuzamosan az erdők szakszerű kezelése. Mai ismereteink szerint mintegy 30 ezer hektár erdő telepítése indokolt Nógrádban a gazdaságosan nem hasznosítható mezőgazdasági területeken. Utóbbiak erdősítésével mód nyílik a fajta-összetétel javítására, egyben a térségi foglalkoztatási gondok enyhítésére. Mindezek alapján – az erdőhöz kapcsolódó társadalmi igények szélesebb körű és magas színvonalú kielégítése mellett – a biodiverzitás és az erdő ökológiai stabilitásának biztosításával az erdővagyon hosszú távú növelése és gazdagítása is célul tűzhető ki.

Az erdők életfeltételeit az erdészeti klímátípus – melyből négyet különböztetünk meg a bükkösöktől az erdőpusztáig, amelyek mindegyike megtalálható Nógrád megyében –, a talaj és a csapadékon felüli vízbeviteli lehetőségek határozzák meg. A termőhely adottságait az erdőgazdálkodás extenzív jellege miatt nem áll módunkban megváltoztatni, ezért ezekhez alkalmazkodni kell. Fel kell készülni azonban arra, hogy ezeket az adottságokat a klímaváltozás hosszabb-rövidebb időtávon belül jelentősen megváltoztatja.

Az erdőterületek további növekedése, illetve szinten tartása segíti a térség klímaváltozással kapcsolatos ellenállóságának növekedését, a melegedés mérséklésével. Eközben a vadgazdálkodás is meg tud maradni, illetve bővülni tud, ami a helyi gazdaság több lábón állását erősíti. A klímaadaptációban a térség természetközeli erdőinek fajgazdasága is előny.

A mezőgazdaság fejlesztésének iránya a hagyományos növényi kultúrák (például bogyógyümölcsök) és a „honos állattenyésztés” (juh, sertés, szarvasmarha) fenntartása és korszerűsítése lehet. Fontos elemként kell megjelennie az alkalmazkodni képes, több lábón álló agrárium kialakításának, a környezeti kihívásoknak megfelelő (szárazságtűrő, ellenálló fajták stb.), magasabb hozzáadott értéket képviselő termékszerkezet (ki)fejlesztésének. Különös figyelmet kell fordítani a házi-, háztáji gazdaságban rejlő lehetőségekre, az erdőgazdálkodás másodlagos természeti forrásainak felhasználására, és az élelmiszergazdaságban rejlő esélyek megragadására.

Összességében elmondható, hogy Nógrád megye nagy erőssége klimatikus szempontból, hogy a monokultúras szántóföldi mezőgazdaság - ahol csak egy-két termény és fajta termesztése folyik, és így kevésbé tud alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez - országosan alacsony, ami elősegíti a talajok természetes ellenállóképességét és adaptációját a különböző környezeti hatások viszonylatában. A területhasználat, tájhasználat, mikroklíma, szélérózió, tájlesztés, turizmus, egészség szempontjából is kedvező a diverz tájhasználat, valamint az erdősültség magas foka és aránya.

Ipari és terciér szektor

Nógrád megye ipari szektorának alakulása is jelentős változáson ment keresztül az elmúlt évtizedekben, a nehézipar összeomlása, a szektor átalakulása egyértelműen rányomta bélyegét a társadalmi és környezeti viszonyok alakulására. A megye feldolgozó iparának főbb ágazatai a gép-, berendezés gyártás, a kohászat, a fémfeldolgozás, a villamos berendezések gyártása, valamint a gumiiipar, a műanyag- és építőanyagipar, a textil- és bőripar, illetve az élelmiszeripar.

Az élelmiszeripar az agrártermékek feldolgozásának, élelmiszerek előállításának gazdája. A megye profiljába tartozik a megye adottságainak megfelelő burgonya-, gyümölcs- és zöldségfeldolgozás, tartósítás, étolaj, tej- és malomipari termékgyártás. A mezőgazdasági vállalkozások – melyeknél egyre jelentősebb arányt képviselnek a kis- és középvállalkozások, 2016. évi száma (9348) meghaladja a 2014. évit (8843), míg feldolgozóiparon belüli 1046-as száma növekedett a 2014-es 1036-os számhoz képest. Fontos feladat a szövetkezés (2016-ban az agrárvállalkozásoknál 27, a feldolgozásban pedig 29 volt a számuk) szorgalmazása, a termelés és a helyi értékesítés láncszemeinek felfűzése.

3. táblázat: A regisztrált vállalkozások száma gazdasági ág és gazdálkodási forma szerint, 2014.

	Gazdasági szervezetek száma összesen	Ebből			
		társas vállalkozás	önálló vállalkozó	vállalkozás összesen	nonprofit szervezet
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	8873	248	8617	8865	8
Bányászat, kőfejtés	11	10	1	11	-
Feldolgozóipar	1036	616	420	1036	-
Ipar	1111	664	440	1104	4
Építőipar	1320	657	662	1319	1
Kereskedelem, járműjavítás	2436	1222	1213	2435	1
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	839	253	581	834	2
Információ, kommunikáció	408	204	201	405	3
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	571	109	461	570	1
Ingtalanügyletek	2541	201	1802	2003	537
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	1746	621	1108	1729	16
Egyéb	5235	251	2757	3008	1723
Összesen	20892	4805	15506	20311	573

Forrás: saját szerkesztés a KSH adatai alapján

A gépgyártás napjainkban is húzóágazat, 2016-ban is ebben a szektorban volt a legtöbb működő vállalkozás és ennek a termelési értéke volt a legnagyobb arányú az iparban. Úgy tűnik, Nógrád iparát évtizedek óta és napjainkban is a gépgyártás gerjeszti, annak exportja élteti. Az utóbbi években a gépipar „külpiacon kitettsége” – az elmúlt években folyamatosan több mint 95%-os exporthányada – miatt, az európai gazdasági válság hatására nehezebb helyzetbe került, amit a 2010-es évek közepére tudott csak kiheverni. Az iparon belül jelentős még a fémalapanyag, fémfeldolgozási termékek gyártása. A Nógrád megyei ipar fejlesztésének egyik útja-módja a gyorsabb ütemű korszerűsítés, ezen belül is a magasabb tudástartalmú ágazatok fejlesztése lehet. Ugyanakkor a megyei társadalom leszakadó részének nagyobb arányú foglalkoztatása érdekében, ezen munkaerő-állomány képzettségi és

mobilitási szintjére is tekintettel, meg kell találni a kisebb hozzáadott értékkel rendelkező, betanított- és segédmunkára épülő ipari tevékenységek fejlesztési lehetőségeit is.

Az 1990-es évektől döntően megváltozott az építőipar tulajdonosi és szervezeti struktúrája: a nagy építőipari vállalatok helyébe kis- és középvállalkozások léptek. Így történt ez Nógrádban is, azzal a különbséggel, hogy a megyében a rendszerváltás utáni negatív folyamatok az országosnál is tovább tartottak, és eközben a megye építőipara leépült. A megyei székhelyű építőipar termelése az 1990-es években folyóáron ugyan már nőtt, a termelés volumene azonban még az ezredfordulón sem érte el az 1990-es szintet, miközben a megyék jó részében már jelentős volt az építőipari teljesítmény-növekedés. A stabilizáció az ezredforduló után sem következett be, sőt, Nógrád építőiparának teljesítménye ma már folyóáron is csökkent.

Az elmúlt években Nógrád megyében jellemzően kisebb volumentű iparterület fejlesztések történtek, a meglévő ipari parkok javarészt beteltek, ami magával hozta a tőkebeáramlás csökkenését. Salgótarján ipari parkjának domborzati viszonyai nem teszik lehetővé, versenyképes feltételekkel, nagyobb területű üzem létesítését azon a részen, ahol a termelékenység intenzitásának fokozása, bővítése elképzelhető lenne. A működő ipari parkok közül kiemelendő a 11 hektáron fekvő, jó közlekedési kapcsolattal rendelkező Bátorterenyei ipari park, mely magas színvonalú kiépített közműrendszerrel rendelkezik. A városban várhatóan további jelentős iparterület fejlesztés várható a közútfejlesztések mellett. Az ipari parkban jelenleg 5 vállalkozás tevékenykedik, melyek közül környezeti szempontból fontos a gumihulladék-hasznosító pirolízis üzem, valamint a biohulladék hasznosító telephely. A Rétsági Ipari Parkban továbbra is benne van mind területileg, mind közműellátottság szempontjából a bővülési potenciál. Balassagyarmat ipari parkja tipikusan kkv-k számára létesült, s a helyi önkormányzatnak már minimális eladható területe van. *A klímaváltozás által is felerősödő ipari kockázatokkal párhuzamosan látni kell, hogy az ipari vállalkozások egyre növekvő mértékben alkalmaznak korszerű, a klímaadaptációt és a környezeti fenntarthatóságot egyre jobban figyelembe vevő ipari technológiákat. A jövőben éppen ezért különösen fontos az ipari szektort érintő változások (az ipar 4.0 új lehetőségeinek) figyelembevétele, az itt dolgozók szemléletformálása, környezettudatos magatartásának javítása.* Kelet-Nógrádban a domborzati viszonyok jelentősen korlátozzák az iparterület fejlesztési lehetőségeket. Klímaadaptációs szempontból a barnamezős területek újrahasznosításának lehetőségét érdemes megfontolni, mintsem zöldmezős területek ipari létesítését.

Nógrád megyében a K+F nem jelentős. A Nemzeti Kutatási Infrastruktúra Regiszterben egyetlen nógrádi intézmény, bázis sem szerepel. Kutatóhelyek kizárólag a gazdasági szférában vannak jelen, melyekhez gyakran társul együttműködés keretében egyetemi, vagy más kutatóintézeti háttér, illetve akár külföldi K+F+I kapcsolatrendszer.

Turizmus

A turizmus Nógrád megyének évtizedek óta a „remény ágazata”, azonban a várt dinamizálódása az ezredfordulót követő időszakban sem következett be. A megye idegenforgalmára az egynapos látogatás, valamint a rövid tartózkodási idő (2-3 éjszaka) jellemző, amelyek alapján megyénk pozíciója régiós és országos összehasonlításban is kedvezőtlen.

Nógrád megye számos országos és nemzetközi jelentőségű turisztikai terméket, attrakciót kínál az ide látogatóknak, így az aktív, kulturális és vallási turizmus iránt érdeklődők számára is jelentős látnivalókkal rendelkezik a megye. A legfontosabb megyei attrakció Hollókő-Ófalu UNESCO világörökségi terület, amely egyedi építészeti és kulturális értékeivel, rendezvényeivel a leglátogatottabb területe a megyének. A megye várai (Nógrád és Drégely), kastélyai (az alsópetényi Prónay-kastélytól a szügyi Simonyi kastélyig bezárólag) szintén jelentős építészeti, turisztikai szempontból egyre inkább meghatározó értékek. A vallási turizmus szempontjából nemzeti kegyhely, a Mátraverebély-Szentkúton található zarándokhely, amely ma már komplex szolgáltatásokat is nyújtva várja a látogatókat. Az ipolytarnóci ősmaradványokat bemutató természetvédelmi terület és látogatóközpont oktatási és turisztikai szempontból is egyedülálló. Az egykori palóc települések egyedi értékei, épített környezete, a Karancs-Medves fennsík természeti és geológiai értékei, Somoskő és Salgó vára, Balassagyarmat és belső-Nógrád kulturális és építészeti öröksége, valamint Nógrád megye irodalmi és történelmi értékei, a speciális ún. Nógrádikumok azok a turisztikai látnivalók, melyekre érdemes környezetileg és társadalmilag is fenntartható, a helyi lakosság és környezet adottságait figyelembe vevő és integráló turizmust kialakítani. *Az ökoturisztika környezetileg fenntartható szemlélete és gyakorlata a legadaptívabb a környezeti hatások és a klímaváltozás szempontjából, így ennek erőteljes jelenléte a megyében mind turisztikailag, mind társadalmilag igen előnyös és további fenntartása és erősítése ajánlott.*

Ezekre az értékes látnivalókra napjainkban még a rövid időtöltéssel és alacsony költséssel járó látogatóturizmus jellemző. A megyében, az adottságai alapján, leginkább a természetközeli ökoturizmust (pl. lovas-kocsis/szános turizmus a Karancs-Medves vidékén) érdemes fejleszteni. Így lehet az olyan eddig elzártabb és hátrányosabb térségeinek, mint például a Belső-Cserhát hagyományőrző falvainak építészeti és táji értékeinek a felértékelődését elősegíteni, illetve a helyi társadalom környezetileg is tudatos boldogulását előmozdítani.

3.2.3 Összegzés

A helyzetelemzés során az alábbi főbb tendenciák emelhetők ki a természeti-táji, valamint társadalmi-gazdasági környezet klímaspecifikus vonatkozásban.

A természeti-táji környezet klímaspecifikus jellemzői:

1. Nógrád megyében az erdők aránya magyar viszonylatban kiemelkedőnek mondható, ugyanakkor az éghajlatváltozás az erdészetet is komoly kihívások elé állítja. Az éghajlat melegedése az erdők klímazónáinak magasabbra tolódásához vezet, amely a szárazsággal és a csapadék szélsőségesebbé válásával a növényzet számára fokozódó stresszhelyzetet idéz elő. A csapadék csökkenése és intenzitásának növekedése, illetve az átalakuló-degradálódó növényzet tovább erősíti az eróziós folyamatokat. Előrelátó, fenntartható és komplex tervezésre van szükség a talajok, az erdők és velük együtt a mezőgazdasági területek védelmében, a mozaikos, őshonos faállomány előtérbe helyezését, a folyamatos erdőborítást figyelembe vevő erdőszerkezet kialakításával, fejlesztésével. A megyében meghatározó szerepet betöltő erdőgazdálkodás ellenére alacsony szintű a helyben települt faipari

feldolgozás és termékgyártás. Társadalmilag és környezetileg is előnyösebb lenne a helyi, kisebb térrészek erdőállományára épülő fafeldolgozás, illetve társadalmilag kívánatos lenne a térségi termékgyártás környezettudatos fejlesztése.

2. Az intenzív csapadékhullással járó időszakok gyakoriságának növekedése emeli a villámárvizek kockázatát, amely fokozza a monokultúras mezőgazdasági termelés miatti amúgy is nagy talajeróziót és további erózióvesztést jelent, pl. a nagyobb meredekségű, laza, fiatal üledékekből álló lejtőkön a lejtős tömegmozgások felerősödése várható. Mindezek gyors, nehezen kezelhető hordalék áthalmozódásához vezethetnek, amelyek az instabil lejtőoldalú völgyekben veszélyeztethetik a közlekedési infrastruktúrát, valamint gátolják a turisztikai hasznosítást is.
3. Általános problémaként kell említeni a dombvidéki vízfolyásoknál a mederszabályozási beavatkozások következményeként a vizek gyors levezetése miatt előálló vízhiányt, az ökológiai szempontból sivár mederformákat, melyek gátjai a változatos élőhely-mozaikok kialakulásának, a természetközeli társulások megtelepedésének a parti zónában. A medrek szabályozottsága a síkvidéki kisvízfolyásokon az élőhelyek változatosságának csökkenését, a hegy- és dombvidéki területeken, a néhol előforduló tarvágások miatt gyorsuló lefolyást eredményez.
4. Annak ellenére, hogy a vízbázisok belső és külső védőövezetének védelmére szigorú előírások vonatkoznak, számos potenciális pontszerű szennyezőforrással kell számolni, melyek havária jellegű szennyezések miatti kockázatot jelentenek. A természeti haváriák nagysága és gyakorisága a klímaváltozás fokozódásával tovább növekszik, így ezen haváriák környezetileg fenntartható kezelése, ennek fejlesztése egyre égetőbbé válik.
5. A csapadék csökkenése és intenzitásának növekedése, illetve az átalakuló-degradálódó növényzet tovább erősítik az eróziós folyamatokat. A súlyosabb problémák megelőzése érdekében átfogó talajvédelmi gyakorlatra van szükség, melyben az erózió elleni védekezés mellett szerepet kap más talajdegradációs folyamatok mérséklése, a talajok vízgazdálkodásának javítása, illetve a fenntartható talajhasználat is.
6. Az éghajlatváltozás hőhullámokat előidéző káros hatásai – megfelelő felkészülés és beavatkozás hiányában – súlyos következményekkel járhatnak a lakosság egészségi állapotára vonatkozóan, a hátrányos helyzetű térségekben pedig a kritikus infrastruktúra és az épített környezet elemeire is kedvezőtlen hatást gyakorolhatnak, tehát az adaptációs helyzetértékelésnél és a lehetséges alkalmazkodási célok kidolgozásánál ezt a szempontot is erősen figyelembe kell venni a klímastratégia további, vonatkozó részeiben.
7. Nagy számmal fordulnak elő a megye területén ex lege védett lápok, természeti emlékek – barlangok, víznyelők, források, földvárak – valamint helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek, erdőrezervátumok, továbbá európai közösségi jelentőségű területek (NATURA 2000 Területek), illetve Ramsari területek, melynek jelenléte és fenntartása a térség természeti ellenállóképességének növelése okán elengedhetetlen fontosságú a hatékonyabb, klímaváltozás során egyre fontosabbá váló környezeti és társadalmi alkalmazkodóképességhez és a negatív tendenciák mérsékléséhez, térségi mitigációhoz.

Összegző megállapítások Nógrád megye társadalmi-demográfiai struktúrája tükrében:

1. A lakosság száma folyamatosan csökken (15 év alatt megközelítőleg 30 ezer fővel), területileg jelentős különbségek tapasztalhatók, különösen Kelet- és Nyugat-Nógrád között. A fiatal korosztály elvándorlása a megye egészében számottevő, ami rendkívül súlyos probléma, mivel épp az alkalmazkodásra és mérséklésre hivatott jövő generáció tűnik el a térségből.
2. Nógrád megye korcsoport szerinti megoszlása, hasonlóan a magyarországi tendenciákhoz, előregedést mutat. Növekszik az idősek száma (főleg az egyedülálló, kistelepüléseken élők), akik a leginkább sérülékeny csoportot képezik.
3. A depriváció jelenléte számottevő, mely a községek településméretének csökkenésével fordított arányban növekszik. Emellett, a keleti területek lakosságát és a városi szegregátumok, különösen Salgótarján szegény rétegeit sújtja jelentősen. A lakosság egészségi állapota romlik, a munkanélküliség aránya magas, a közfoglalkoztatottak egyelőre még csak részleges értékhordozó munkája, illetve az itt élők átlagjövedelme országos átlag alatti, amely tényezők a társadalom sérülékenységét alapvetően befolyásolják.
4. A képzettség javuló tendenciát mutat, de a szakképzett, főleg felsőfokú végzettségűek magas elvándorlási aránya, illetve a szakképzés egyelőre nem elégséges alkalmazkodása a helyi viszonyokhoz, elvárásokhoz és munkaerő-piaci igényekhez.
5. Az ipari parkok területi és hatékonysági növekedésének megrekedése jellemző, mely csökkenti a szakképzett munkaerő megtartását és a környezeti változásokra is reagáló gazdasági, ipari, technológiai innovációk megjelenését, alkalmazását.
6. A turizmus sérülékenysége jelentős, mivel erősen épít a megye a táji adottságokra alapozó ökoturizmusra, mely a környezeti és gazdasági változásokhoz való alkalmazkodóképesség fokozásával csökkenthető.

4 MITIGÁCIÓS HELYZETÉRTÉKELÉS

A társadalmi-gazdasági és táji környezet megismerését követően jelen alfejezet a megyei szintű üvegházhatású gáz³ (továbbiakban: ÜHG) kibocsátás ágazati megoszlásának, tendenciájának, valamint a megyében megvalósult, illetve folyamatban lévő fenntartható energiagazdálkodási projekteknek az elemzését és értékelését tartalmazza.

4.1 Üvegház hatású gázok megyei szintű leltára

A megyei ÜHG leltár elkészítésének célja a fő kibocsátó ágazatok meghatározása, valamint a rendelkezésre álló adatok függvényében a kibocsátás szerkezetében bekövetkező változások elemzése. Az ÜHG leltár alapján határozható meg a kibocsátás megyei szintű csökkentésére irányuló intézkedések köre. Ezen leltárak előállítása és elemzése a megye dekarbonizációs tevékenységeinek eredményességére vonatkozóan nyújthat információt a folyamatos nyomon követés során.

A megyei ÜHG leltár elemzése az energiaszolgáltatás (áram, földgáz, lakossági tűzifa- és szénfogyasztás), továbbá a nagyipari kibocsátás, a közlekedési, a mezőgazdasági szektorok kibocsátását, illetve a hulladékkezeléshez kapcsolódó kibocsátás adatait tartalmazza. Az ÜHG elnyelés vonatkozásában a leltár az erdőterületek változását veszi figyelembe.

4.1.1 Nógrád megye villamos energia ellátása

Nógrád megye villamos energia hálózata a Heves megyei Detk településnél kapcsolódik az országos hálózati rendszerhez.

A megye településeinek villamos energia ellátása a főelosztó hálózati alállomásokból kiindulva középfeszültségű (20, 35 kV) gerinchálózatokon keresztül történik. Ez a gerinchálózat látja el árammal a településeken található transzformátor-állomásokat, melyekből kisméretű hálózaton keresztül jut el az energia a fogyasztókhoz. A megye városaiban a legtöbb esetben földkábeles hálózat épült ki, míg a községekben jellemzően szabadvezetékes, léghálós rendszer. Az ellátás teljes körű, mind a 131 település ellátott villamos energiával.

A megyében öt nagy villamos energiaellátó állomás található: Salgótarjánban, Bátorfőnyerény Nagybátony városrészben, Balassagyarmaton, Rétság, Nógrádkövesden, melyek az elmúlt közel másfél évtized alatt átépítésre kerültek.

Ugyan a megye villamosenergia-ellátásában közvetlenül nem játszanak szerepet a megye területén áthaladó villamos energiaszállító és ellátó, 400 kV-os, illetve az energiaátvitelt befolyásoló 120 kV-os elosztó hálózati vezetékek, azonban a hálózatok országos szinten biztosítják az energiaátvitelt, így üzemzavar esetén csökkentik, főként átterheléssel megakadályozzák a felhasználói kieséseket. Ennek megfelelően üzembiztonsági szempontból a megye számára is fontos jelentőséggel bírnak.

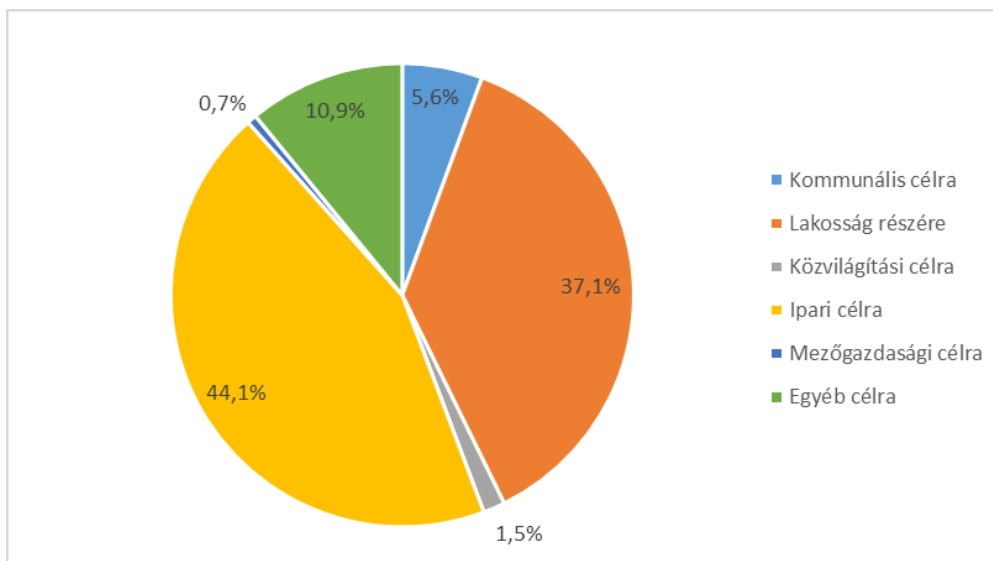
³ Üvegházhatású gáz a szén-dioxid (CO₂), metán (CH₄), dinitrogén-oxid (N₂O), kén-hexafluorid (SF₆), hidrofluorkarbonok (HFC-k) és a perfluorkarbonok (PFC-k).

4.1.2 Megyei áram- és földgázfogyasztás

Az energiafelhasználás okozta ÜHG kibocsátás szempontjából a leltár a megyei áramfogyasztás és gázfogyasztás, valamint a lakosság szén- és tűzifa-felhasználást veszi alapul.

A megyei áramfogyasztás 2015-ben 501 060 000 kWh volt, mely a kommunális célra, a lakosság részére, közvilágítási, ipari, mezőgazdasági és egyéb (szolgáltatás) célra szolgáltatott villamos energia mennyiséget jelenti. 2015-ben a megyei áramfogyasztás során keletkezett ÜHG kibocsátás (CO₂) két nagy forrása a lakosság részére (37,1%), illetve az ipari célra (44,1%) szolgáltatott villamos energia, ezt követi a szolgáltatási szektor áramfelhasználásából adódó ÜHG kibocsátás részaránya 10,9%-kal.

13. ábra A 2015. évi megyei áramfogyasztás CO₂ egyenérték kibocsátásának összetevője az okozó ágazat szerint

Forrás: KSH adatszolgáltatás – KBT SZ adatok alapján szerk. Petrovácz Rita

Az 1990-es évek közepéig a barnakőszén bányászata és felhasználása volt meghatározó, majd a bányászat felhagyásával a széntüzelést felváltotta a gáz- és villamos energiafelhasználás.

A különböző céllal értékesített villamos energia fogyasztás alakulását elemezve elmondható, hogy egyedül a kommunális és ipari célra értékesített villamos energia mennyiségében figyelhető meg növekedés 2012 és 2015 között. A többi szektor által felhasznált villamos energia csökkenő mennyiségének oka többek között a lakónépesség csökkenése (mely az elvándorlással és a születések számának csökkenésével magyarázható). A mezőgazdasági szektor villamos energia felhasználása annak ellenére csökkent, hogy az ebben a nemzetgazdasági ágazatban működő vállalkozások száma folyamatosan nőtt 2012 és 2015 között. Az ipari célra értékesített mennyiség 2012 és 2014 között folyamatosan csökkent, majd a 2015. évi érték a 2012. évihez képest 9,5%-kal nőtt, így az ezen szektort érintő klímavédelmi intézkedésekre fokozott figyelmet kell fordítani a jövőben annak érdekében, hogy az ipar okozta ÜHG kibocsátás mérséklése az energiahatékonyság növelése mellett valósulhasson meg.

Az ipar mellett a kommunális célra szolgáltatott energiamennyiség felhasználásban figyelhető meg a 2012 és 2014 közötti folyamatos csökkenést követően jelentősebb növekedés.

A közvilágítás villamos energia felhasználásának csökkenése a településeken végbemenő energiatakarékos közvilágítási fejlesztéseknek köszönhető.

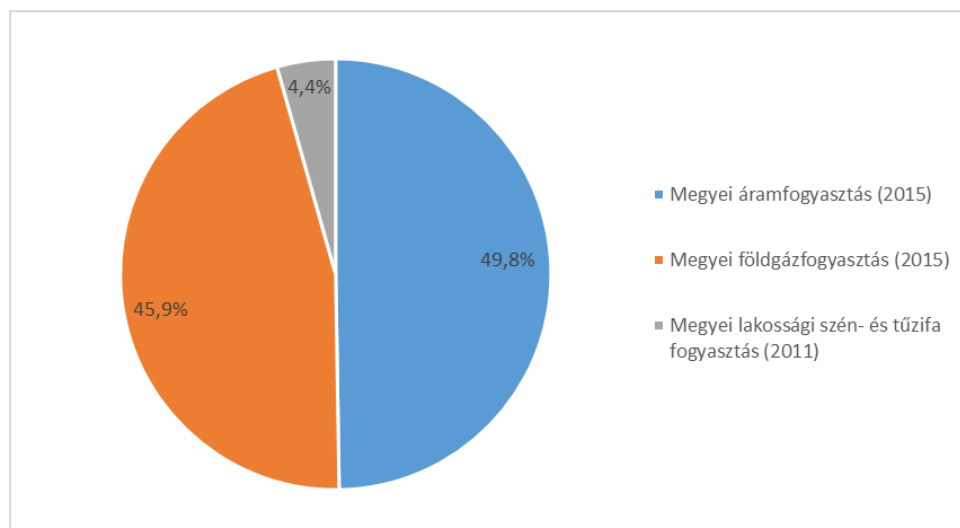
4. táblázat: A szolgáltatott villamos energia mennyisége, 1000 kWh, 2012-2015

Év	Összesen	Lakosság részére	Egy főre jutó szolgáltatott villamos energia	Kommunális célra	Ipari célra	Mezőgazdasági célra	Közvilágítási célra	Egyéb célra
2012	525 545	195 972	0,98	26 688	201 853	5 943	7 840	87 249
2013	522 889	191 667	0,97	23 258	199 918	5 746	7 822	94 478
2014	484 947	183 156	0,93	21 149	193 629	5 569	7 794	73 650
2015	501 060	186 117	0,96	28 063	221 099	3 324	7 634	54 823

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis – Energiagazdálkodás, 2015

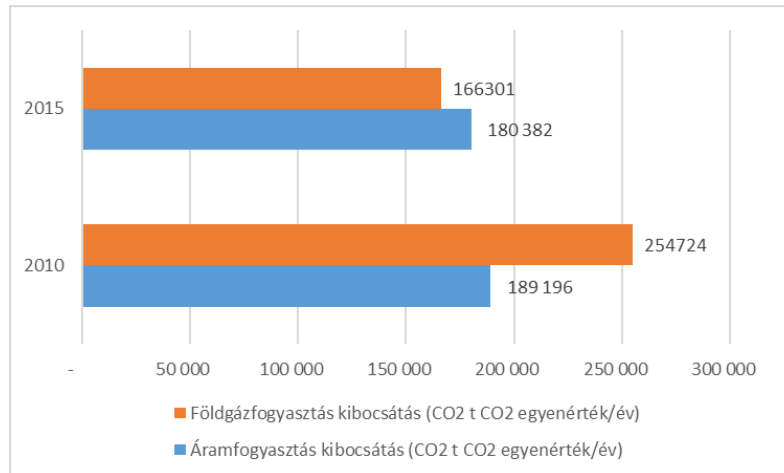
Az energiafelhasználás szerkezetét tekintve megállapítható, hogy a földgázfelhasználás meghaladja az országos átlagot (30%)⁴. A megyei energiafelhasználás okozta ÜHG kibocsátás az áramfelhasználáson kívül a földgázfogyasztásból, illetve a lakossági szén- és tűzifa fogyasztásból ered. Utóbbi esetében a legfrissebb adat a 2011. évi népszámlálásból áll rendelkezésre. Az energiaszektor ÜHG kibocsátás összetételét tekintve a 2015. évi szerkezet vonatkozásában nem mutat jelentős eltérést akkor sem, ha a 2011. évi lakossági tűzifa és szénfogyasztás adatait a 2012. évi áram- és 2010. évi földgázfogyasztással vetjük össze (azaz a 2010.évi ÜHG leltárt állítjuk elő). A megyei áram és gázfelhasználás közel azonos arányban figyelhető meg. 2010-ről 2015-re az energiafelhasználás, és ehhez kapcsolódóan az ÜHG kibocsátás, 21,1%-kal csökkent. A kibocsátás szerkezetében ugyanezen időszakban a villamos energiafelhasználás ÜHG kibocsátása 4,7%-kal, a földgázfelhasználásé 34,7%-kal csökkent. A megye földgáz fogyasztása többek között a lakossági fogyasztás folyamatos csökkenésével, a gáz ár emelkedésével, illetve a gázüzemű fűtőberendezések, kazánok energiahatékonyságának javulásával magyarázható.

14. ábra 2015.évi megyei energiafelhasználás okozta ÜHG kibocsátás megoszlása

Forrás: A 2015. évi megyei ÜHG leltár alapján szerk. Petrovác Rita

15. ábra Az éves megyei áram- és földgázfogyasztás ÜHG kibocsátásának alakulása 2010. és 2015. években

Forrás: KSH adatszolgáltatás – KBTSZ adatok alapján szerk. Petrovác R.

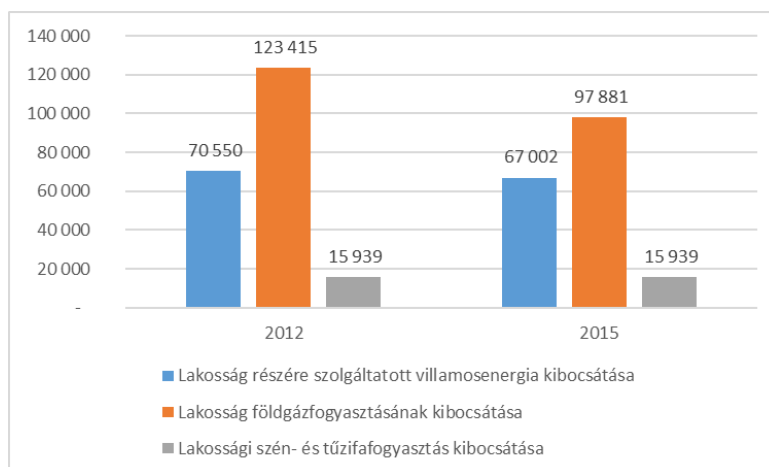
4.1.3 Lakossági energiafogyasztás

A lakossági energiafogyasztás alatt a lakosság saját célra történő energiafelhasználása értendő, melynek egy része a lakásokban történő energiafogyasztást, másik része a lakóhelyen kívül használt energiát jelenti. Előbbibe sorolható a fűtés, a villamos áram, a gáz, melegvíz-ellátás, míg utóbbiba a közlekedéshez kapcsolódó felhasználás sorolható.

2015-ben a megyei éves villamos energiafelhasználás több mint egyharmadát (37%) a lakossági fogyasztás tette ki. 2009 óta csökken a villamos energia felhasználása. 2015-ben az összes értékesített gáz 59%-át a háztartások használták fel.

A megye háztartásainak villamos energia és földgázfelhasználása révén okozott ÜHG kibocsátás 2012-ről 2015-re csökkent. A háztartási áramfogyasztás kibocsátása 5%-kal, a háztartások számára értékesített (lakóépületek központi kazánjaival együtt) földgázfelhasználás keltette kibocsátás közel 21%-kal csökkent. Melynek további oka a szén- és fatüzelésre történő visszatérés, illetve a biomassza ilyen célú felhasználása a lakosság részéről, mely a levegőminőségre kedvezőtlen hatással bír. A fatüzelés, valamint egyéb a környezeti levegőt szennyező anyagok fűtési célú elégetése főleg az alacsonyabb jövedelemmel rendelkező, hátrányos helyzetű háztartásokra jellemző a megyeszékhelyen is, emellett a megye városaiban, kistélepüléseiben is.

16. ábra A lakossági energiaigény ÜHG kibocsátásának alakulása 2012. és 2015. években

Forrás: KSH adatszolgáltatás – KBTSZ adatok alapján szerk. Petrovác R.

4.1.4 Ipari kibocsátás

Az útmutató által javasolt ETS adatbázisban két salgótarjáni székhelyű ipari szereplő található, azonban ezen kibocsátók mindegyike vélhetően szerepel a megyei energiafelhasználás adataiban. Az egyik a városi fűtőmű, a másik egy gázmotoros kiserőmű. Önkormányzati adatszolgáltatás és egyeztetés szükséges arról, hogy működik-e olyan ipari létesítmény a megyében, amely egyéb energiahordozók (pl. kőolaj, biomassza, szén, dízel) felhasználásával működik, vagy olyan ipari folyamatokat működtet, melyek során jelentős mennyiségű ÜHG keletkezik. Ilyen jellegű létesítmények, illetve folyamatok például a cementgyártás során, a vegyiparban, valamint a fém-iparban fordulnak elő.

Az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (OKIR)⁵ adatbázisból, ⁶ az EPER és E-PRTR jelentésekben szereplő telephelyi kibocsátási adatok között történő lekérdezés a megyei ipari ÜHG kibocsátáshoz hozzájáruló, tevékenysége során 2016 évben 415 277,466 t szén-dioxid, 0 kg metán, 87 103 kg dinitrogén-oxid, 128 209 kg szén-monoxid, 24 kg SF₆, 162 kg F gőz, és további 215 812 kg 64 féle légszennyező anyag megyei telephelyű, ipari létesítmény eredményezett.

Légszennyezettség

Légszennyezettség szempontjából Nógrád megye területének jelentős része ma már az ország kevésbé terhelt területei közé tartozik. A légszennyezettség elsősorban a városokban és a fő közlekedési útvonalak környezetében jelentősebb. Speciális földrajzi elhelyezkedése révén gyakori a szmog jelensége Salgótarjában, főleg a téli fűtési időszakban. Az egész megye területén jellemző a

⁵ <http://web.okir.hu/sse/?group=PRTR>

⁶ <http://web.okir.hu/sse/?group=PRTR>

porszennyezés a közlekedésből származó források mellett. A közvetlen szennyező források által nem érintett települések levegőminősége megfelelő, jelentős kiterjedésű területeken pedig kifogástalan. A városok fő szennyező forrásai a közúti közlekedés, a lakossági-közintézményi fűtés-energiafelhasználás és az ipari, szolgáltatási kibocsátások. Előreláthatólag a nyári szmogos időjárási helyzetek gyakorisága növekedhet Magyarországon, így akár Nógrád megye eleve rossz levegőminőségű térségeiben is, ugyanakkor a téli szmogos időszakok tartósságát befolyásolhatja a téli eső formájában lehulló gyakoribb csapadékesemények. Nógrád megyében egyedül Salgótarjánnak vannak az automata és manuális mérőhálózatban mért adatai, Balassagyarmaton a manuális hálózat az NO₂-t méri. Salgótarján tartozik az országos átlagnál magasabb légszennyezettségi veszélyeztetettségű csoportba, az úgynevezett „Kijelölt városok” közé. Salgótarján esetében a légszennyezettség a nitrogén oxidok és az aeroszol részecskék vonatkozásában a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van. Azonban a kétezres évek elejétől fokozatosan csökken a kén-oxidok kibocsátása, a szén-monoxidé jelentős visszaesés után másfélszeresére nőtt, a nitrogén oxidoké kisebb megtorpanással több mint kétharmadára csökkent, a szilárd anyagoké folyamatosan mérséklődik, a szén-dioxidé viszont a többszörösére növekedett. Az adatok értékelésénél figyelembe kell venni, hogy a szálló por terhelés a csökkenő tendencia ellenére is aggodalomra ad okot: 2016 évben az óras határérték túllépések száma 33 volt 90-75 százalék közötti adat rendelkezésre állás mellett. Az óras határérték egy évben 35-nél többször nem léphető túl. (Forrás: OMSZ: 2016 évi összesítő értékelés hazánk levegőminőségéről az automata mérőhálózat adatai alapján) A mérőhelyek telepítésénél elsősorban a közlekedési terhelést vették figyelembe, napjainkra a legnagyobb problémát a lakossági (hulladékkal, rossz minőségű fa- és fosszilis tüzelőanyaggal való) fűtés jelenti.

A klímaváltozás hatására számolni kell azzal, hogy a kora tavaszi fák virágporára allergiás betegek tünetei hamarabb jelentkeznek, illetve hosszabb ideig állnak fenn. A fokozatos felmelegedéssel egyre erősödik a pollenterhelés, mely többek között az immunrendszer legyengülését idézi elő.

4.1.5 Közlekedés

Nógrád megyében az állami tulajdonú úthálózat hossza 948 km, melyből 173 km főút, mely magában foglalja:

- a 2. számú Budapest–Vác–Rétság–Hont,
- a 21. számú Hatvan–Somoskőújfalu elsőrendű főutakat,
- a 22. számú Rétság–Salgótarján és
- a 23. számú Kisterenye–Tarnalelesz másodrendű főutakat,
- a 211. számú Salgótarján belterülete és
- a 222. számú Balassagyarmat-országhatár másodrendű főút.

Ezen országos jelentőségű közúthálózati elemek csak a legszükségesebb elérhetőségeket biztosítják a megye méretéhez, települési viszonyaihoz igazodva.

A megye további 774 km hosszú mellékúthálózata, illeszkedve az apró falvas térségi települési struktúrához, elsősorban összekötő utakból és bekötőutakból áll. Ezen közúti hálózati elemek állapota a megfelelő fenntartási munkák forráshiánya miatt rendkívül leromlott, mely a feltárt települések

elérhetőségét és megközelíthetőségét jelentősen rontja. Ez a térség fejlesztési lehetőségeinek is korlátokat szab. Ennek megfelelően a megyében a térség- és gazdaságfejlesztést a közlekedési kapcsolatok fejlesztésével együtt, a térség, illetve a térségen belüli elérhetőség feltételeinek javításával, komplex szemléletben szükséges megvalósítani.

A megye úthálózatát tekintve az önkormányzati tulajdonú és fenntartású utak hossza 5067 km, melyből 1356 km a belterületi út. Utóbbinak közel egyharmada (420 km) nem kiépített, illetve a 2007-2013-as programozási ciklus regionális operatív programja keretében megvalósított önkormányzati fejlesztések ellenére a burkolt belterületi utak közel felének gyenge vagy rossz a minősítése. A megye 3710 km hosszú külterületi úthálózatának mindössze 2,1%-a (78 km) kiépített.

Fontosabb közúthálózati hiányok, fejlesztési igények⁷:

- Az egyik legalapvetőbb közlekedési kapcsolati hiány a 21. sz. főút esetében mutatkozik középtávon, melyhez a 21. sz. főút négy nyomúsítása indokolt. Ennek kivitelezése jelenleg folyamatban van, a szakasz fele már elkészült.
- További közlekedési kapcsolati hiányt jelent a 23. sz. főút települési belterületi szakaszokon átvezető jelenlegi nyomvonala. Bátornyerenye (Kisterenye) és Nemti elkerülésének hiánya akadályozza a főúti funkció megfelelő betöltését.
- Hiányzó kapcsolat a 22. sz. főút Balassagyarmat elkerülésének elmaradt folytatása. A 2004-ben megépült belterületi rövid elkerülést mindkét irányban hosszabbítani szükséges a városon kívülre, hogy az elkerülés teljes értékű lehessen. (A Balassagyarmatot északról elkerülő út keleti negyedének megépítése országos főközlekedési útként van nevesítve az OTTrT-ben, míg a déli elkerülő út hálózati jelentőségű, új összekötő útként van rögzítve, 2020-ig megvalósítandó fejlesztésként. Mivel utóbbi az állami közútkezelő „forrásvezérelt” terveiben 2020-ig nem szerepel, így ezen közúthálózati szakasz esetében a balassagyarmati ipari területeket összekötő, feltáró (megközelítőleg 5,7 km hosszú), önkormányzati útként történő fejlesztése reális csak 2020-ig, az önkormányzati forrásallokálás biztosítása esetén.
- További szükséglet a 2. sz. és 22. sz. főutakon a többi település elkerülése, fontossági sorrendben előre hozva Rétság (nappal 25 dB-es, éjjel 28 dB-es zajhatárérték túllépés), Szécsény városát és Érsekvadkertet.
- A másik legalapvetőbb közúti beruházás az M2 autópályát kiépítése középtávon (hosszú távon autópályává történő fejlesztése), mely lehetővé teszi a megye nyugati felén élők számára a gazdasági vérkeringésbe nemzetközi szinten (E77) történő bekapcsolódást, megkönnyítve a Budapest vonzáskörzetébe tartozó területről az ingázást. Az útszakasz a TEN-T közúti hálózat része, azonban a tervezést nehezíti a Natura2000 területek igénybevétele. A 2014-2020 közötti időszak fontos feladata a tervek teljes körű elkészítése, és az engedélyezési eljárások lefolytatása.

⁷ Forrás: Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója 2014-2020, Helyzetfeltárás, pp. 57-58

- Hiányzó kapcsolatot jelentenek a jelenleg csak egy irányból megközelíthető zsáktelepülések (pl. Bér), az Ipoly-híd hiányok (pl. Drégelypalánk, Balassagyarmat-Újkóvár, hugyagi egykori híd), és a hiányzó határutak (Karancsberény-Lipóvány, Zabar-Gömörpéterfala).
- Ugyancsak szükséges a Szécsény-Hollókő turisztikai fejlesztési tengely folytatásaként a hollókői világörökségi attrakció és a 21. sz. főút Pásztó, Bátorterenyé térségébe eső szakasza közötti közúti kapcsolat kiépítése.

Általánosságban elmondható, hogy az országban megvalósított kerékpáros fejlesztések hálózati integráltsága hiányos, sok esetben szigetszerű, egymással nem összeérő kerékpáros beruházások valósultak meg. Igaz ez a jelenség a megye kerékpárút-hálózatára is, melyben az egyes kerékpárutak, kerékpárosnyomok és nyomvonalak nem alkotnak egységes hálózatot⁸, hiányoznak a települések közigazgatási határán átnyúló, az egyes települések közötti, illetve a regionális összeköttetést biztosító kerékpáros kapcsolatok. Továbbá jellemző, hogy a hivatásforgalmat szolgáló kerékpáros fejlesztések mellett jelenleg is hiányoznak, vagy nem megfelelőek a turisztikai célú kerékpározás infrastruktúra és szolgáltatás oldali feltételei. Jelentős turisztikai célú kerékpáros fejlesztések várhatóak egyrészt a magyar-szlovák határon átnyúló nemzetközi program keretében (Hollókőtől Murányig – Határon átnyúló kerékpárút-hálózat néven) 70 km hosszon, illetve a Zagyva, kiemelt kerékpáros fejlesztése révén Salgótarján és a Heves megyei Boldog települések kerékpáros összekötésével, valamint egyéb, az OTRt-ben nevesített törzshálózati kerékpárutak (Palócok földje kerékpárút - 2.A, 2.B és 21.) jövőbeni fejlesztésével. A kerékpáros aktív turizmus feltételeinek javítására további fejlesztési igények kielégítése is szükséges, mint pl. a kerékpárszállítás és tárolás feltételeit biztosító beruházások (vasúti járművek és megállóhelyi B+R kapacitások kiépítése), nem beszélve a kerékpáros pihenőhelyek funkciógazdag kialakításának igényeiről.

Az elmúlt időszakban átadott Pösténypuszta [Szécsény] – Pető (Pet'ov) és Rárópuszta [Nógrádszakál] – Raroš közötti hidakkal újabb határátlépési pontok létesültek. Az átadott két hídon túl további hidak megépítése, valamint az Ipoly folyóval nem érintett határszakaszon egykori útkapcsolatok visszaépítése indokolt lehet, egyrészt, ha ezt a forgalmi igények alátámasztják, másrészt a határon túli magyarság anyaországi kapcsolati igénye alapján, mely identitásból adódó mobilitási igényeken alapszik.

A megye vasútvonalai az országos átlagnál rosszabb állapotban vannak. A megyében csak egy vágányú, villamosítás nélküli, az átlagon felüli mennyiségű állandó és ideiglenes lassújellel terhelt szakasz található, melyek a közlekedést jelentős mértékben zavarják, ezáltal a vasúti szolgáltatások a minimálisan elvárt szolgáltatásokat sem képesek nyújtani sem a teher-, sem a személyszállítás területén. Fejlesztése környezetvédelmi, klímavédelmi szempontból egyaránt indokolt lenne. Jelenleg a megyeszékhelyről Budapestre vezető 110 km-es utat a vasúton két és fél, illetve háromórás menetidővel lehet elérni (44-37 km/h átlagsebesség mellett).

Az országos vasúthálózat egyik legrégebben kiépített elsőrendű fővonalán megközelíthető Salgótarján az egyetlen megyeszékhely, amelynek nincs közvetlen vasúti kapcsolata Budapesttel, és nincs emelt

⁸ Nógrád megyében négy elszigetelt kerékpárút épült ki: Rimóc–Hollókő (8,4 km), Pásztó és Hasznos (0,69 km), a 21. sz. főút mentén Salgótarjánnál (1,84 km), illetve a nőtincsi tározó partján. Forrás: Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója 2014-2020, Helyzetfeltárás, p. 54

szintű szolgáltatást nyújtó (intercity vagy eurocity) közlekedés sem. Indokolt lenne a vasútvonal városi közlekedésbe történő bevonása, illetve meggondolandó lenne a vasút használhatóságának (sebességének) növelése legalább Pásztóig. A korábbi, Budapesttel és Közép-Szlovákiával közvetlen kapcsolatot teremtő, expressz- és gyorsvonatok elvesztése jelentős szolgáltatási színvonal csökkenést okozott a vasúton utazóknak. Ezt a kedvezőtlen folyamatot tovább súlyosbította a kishatárforgalom, a Szlovákiával történő összes napi szintű közösségi közlekedési kapcsolat, megszűnése. Ezzel szemben a 81-es (Hatvan – Somoskőújfalu) vasútvonalon, az ütemes menetrendet kialakítva, az utazások száma jelentősen nőtt. Azonban ez csak a hivatásforgalom növekedését jelentette kis távolságú utazások esetére. A kapcsolódó mellékvonalak tengelyterhelését a gyenge szakaszokon a szolgáltatásokhoz mérten javítani kell.

A közlekedési ágazat okozta megyei ÜHG kibocsátásért főként a közúti és (vasúti) személy-, illetve áruszállítás tehető felelőssé.

Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) tanulmánya szerint⁹ 2014-ben az EU összes üvegházhatású gáz-kibocsátásának körülbelül egynegyede¹⁰ a közlekedésből származott, mely magában foglalta a nemzetközi hajózást és repülést is. A jelentésben szereplő előzetes adatok alapján a személygépjárművek adták ezen kibocsátás 44%-át.

Az európai szintű folyamatok a megyei közlekedési ÜHG kibocsátás tekintetében is a közúti közlekedés (személy- és áruszállítás) okozta üvegházhatású gázok magas részarányával követhetők nyomon.

A közúti **közlekedés**, mint ÜHG kibocsátásért felelős szektor 2005., 2010. és 2015. évi leltára teljeskörűen előállítható az útmutató szerinti országos keresztmetszeti forgalomszámlálás eredményeinek adatai alapján.¹¹

A motorizáció (1000 főre jutó személygépkocsik száma) folyamatosan nőtt az elmúlt másfél évtizedben, mind a megyében, mind a régióban. Egyedül a 2008-as gazdasági válság érezte hatását, mely során az autót vásárlás valamelyest visszaesett, illetve a devizahitelekkel terhelt személygépkocsik eladásával némileg csökkent a megyei személygépkocsi állomány. A motorizáció mértéke 2013-ban érte el a 2008-as szintet.

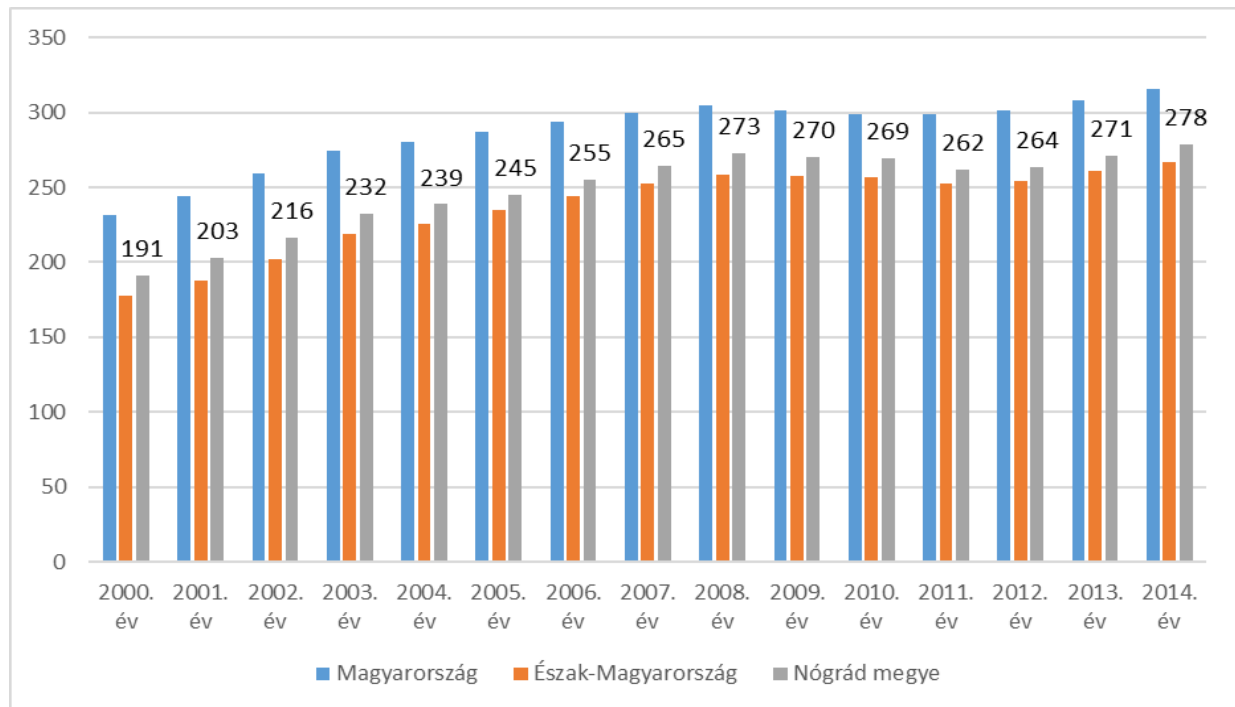
⁹ EEA jelzések 2016, Haladás a tiszta és intelligens mobilitás felé - Közlekedés és környezet Európában, <https://www.eea.europa.eu/hu/publications/eea-jelzesek-2016-haladas-a> (EEA jelzések 2016)

¹⁰ 25% a nemzetközi repülés és hajózást is beleszámítva, míg 20% ezen ágazatok nélkül. Forrás: EEA jelzések 2016

¹¹ A közúthálózat útkategóriánkénti átlagos napi forgalma és forgalmi teljesítménye mindhárom évre (2005., 2010., 2015.) leválogatható a <http://internet.kozut.hu/Lapok/forgalomszamlalas.aspx> oldalon, az éves keresztmetszeti forgalomszámlálások vonatkozó adatsorainak kigyűjtésével.

A vasúti közlekedés ÜHG kibocsátása ugyanakkor csak a leltársablon szerint előre megadott, 2012. évi megyei vasúti futásteljesítményi adatokkal határozható meg, mely a 2010. évre, illetve 2015. évre feltételezhetően irányadó lehet, de 2005. évre már nem. Ennek megfelelően a közlekedési szektor ÜHG kibocsátásának egy adott évre vonatkozó meghatározása, ill. idősoros összehasonlítása csak akkor végezhető el, ha rendelkezésre állnak közelítő adatok a 2005. évi, illetve optimális esetben már a 2015. évi, megyei vasúti futásteljesítmények tekintetében is.

17. ábra 1000 főre (év végi lakónépességszámra vonatkoztatva) jutó személygépkocsik számának változása 2000. és 2015. között.

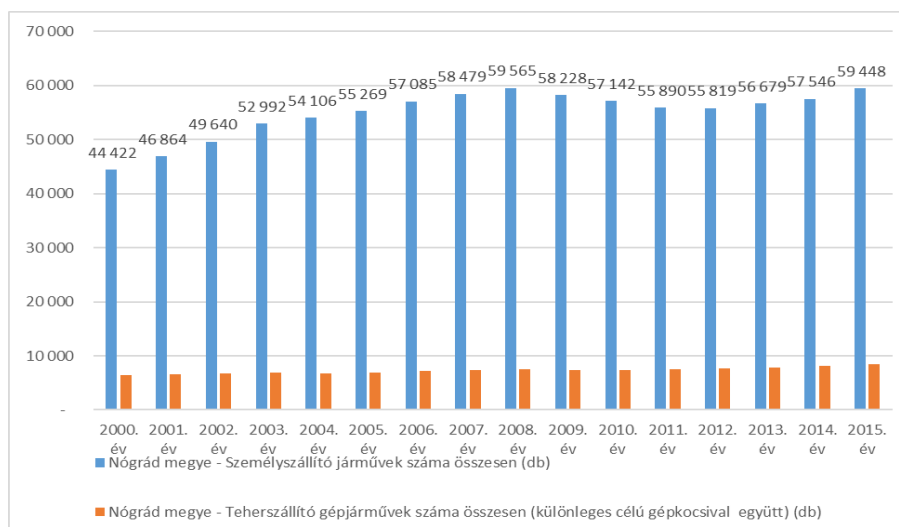

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis - Területi statisztika

Az alábbi ábra is jól mutatja, hogy a személyszállító járművek száma (személygépkocsi, motorkerékpár, autóbusz együttesen) 2008-tól 2012-ig folyamatosan csökkent, majd 2013 óta növekszik, de a 2015. évi adat sem érte el a válság előtti értéket. A személyszállító gépjárművek száma várhatóan a jövőben is növekedni fog. A javuló tendencia ott várható, ahol a gépjárművek korösszetétele fiatal. Sajnos országosan a gépjárművek átlag életkora 2002-ben 11,7 év, 2009-ben 10,8 év 2016-ban már 13,9 év volt, így a javuló tendenciák hatásait egyelőre nem élvezhetjük.

A benzinüzemű személygépkocsik száma a megyében 42 222 db, míg a gázolajüzeműeké 13 519 db volt 2015-ben. A benzinüzemű tehergépkocsi állomány 523 db, míg a gázolajüzeműeké 6 947 db volt.

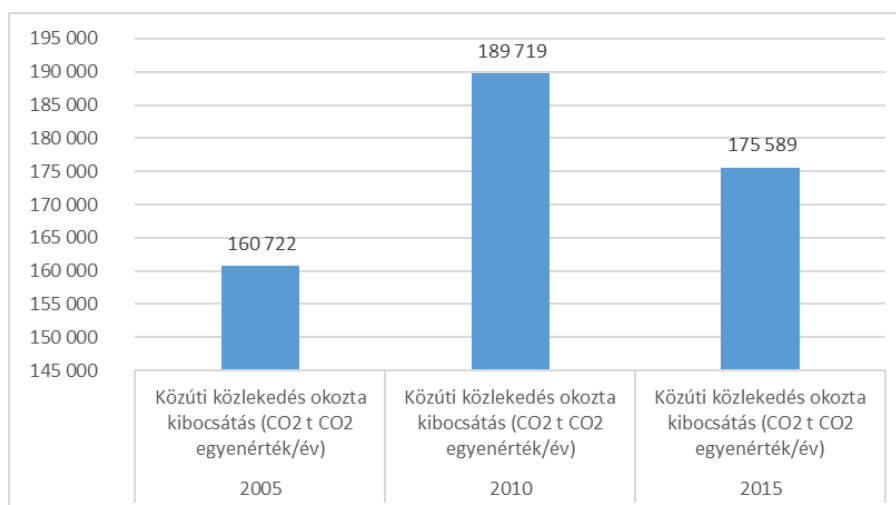
18. ábra A személy- és teher szállító gépjárműállomány változása a megyében 2000-2015 között

Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis - Területi statisztika

A közúti közlekedés okozta szén-dioxid kibocsátás változása a megyei ÜHG leltárak alapján az alábbiak szerint alakult:

19. ábra Közúti közlekedés okozta megyei ÜHG kibocsátás alakulása

Forrás: a megyei ÜHG leltáral alapján szerk. Petrovác R.

Az ábrán a közúti közlekedés CO₂ kibocsátásának 2010-ről 2015-re vonatkozóan 4%-kal történő csökkenésének egyik oka a motorizáció csökkenése a 2008-as gazdasági válságot követően. A csökkenés másrészt a technológiai fejlődéssel magyarázható, miszerint az egyre szigorúbb euronormájú, eladott autók és teherautók az elmúlt években egyre energiahatékonyabban lettek, így kevesebb üzemanyagot fogyasztanak kilométerenként, amivel kevesebb szén-dioxidot és egyéb szennyező anyagot bocsátanak ki.¹² 2010 óta a CO₂ kibocsátás az újonnan regisztrált autók körében 12%-kal kevesebb. A 2015-re kitűzött 130g CO₂/km célérték két évvel a kitűzött határidő előtt teljesült. Az EEA adatai szerint a 2015-ben regisztrált új autók kibocsátása átlagosan 119,6 g CO₂/km-nek felelt meg. A következő, 2021-re megvalósítandó, célkitűzés 95 g CO₂/km.

A gazdasági növekedésnek, illetve a mobilitás iránt is egyre növekvő igénynek köszönhetően a közlekedés okozta ÜHG kibocsátás csökkentésének lehetséges iránya nem elsősorban a technológiai innovációk elterjedése, hanem a közlekedés szerkezetváltása, a közlekedési szokások fenntartható módon történő generálása és kielégítése, mind a személy-, mind az áruszállítás tekintetében. Mely egyrészt jelenti az egyéni (személygépjármű) közlekedés használatával szemben a közösségi módokra történő átváltás ösztönzését, továbbá az egyéni közlekedés tekintetében a gépjárműhasználati szokásokat befolyásoló közösségi közlekedés, illetve a közlekedési eszközök megosztásán alapuló használat, mint a car-sharing, ill. car-pooling rendszerek kialakítását és használatának elterjedését, melyek a fajlagos károsanyag-, ill. ÜHG kibocsátás szempontjából kedvezőbbnek tekinthetők.

Az egyes közlekedési módok közötti munkamegosztás racionalizálása a közösségi közlekedés használatának ösztönzése tekintetében a kötöttpályás, vasúti közlekedés preferenciáját, kihasználva a legkisebb fajlagos emisszióját, használhatóságát jelentős fejlesztést követően lehet ösztönözni. Az

¹² Az európai környezet - Állapot és előretekintés 2015, Összefoglaló jelentés, <https://www.eea.europa.eu/soer-2015/synthesis/2015jelentés#tab-data-visualisations>

áruszállításban a tehergépjárműforgalomról a vasúton történő áruszállításra történő átállás akkor ösztönözhető, ha ennek feltételei (nagyobb sebesség, szükséges megállók kiépítése stb.) adottak lesznek. A motorizált közlekedési módok tekintetében az alternatív hajtásláncok (elektromos, illetve hibrid, CNG, stb.) használatának jövőbeni elterjedése is hozzájárul a közlekedés okozta ÜHG kibocsátás csökkentéséhez, ha ehhez fizetőképes kereslet társul. Emellett, a közösségi közlekedési hálózat és menetrend fejlesztése és optimalizációja hozzájárul a közlekedési módváltáshoz, mely segíthet az autóhasználat visszaszorításában.

Közlekedésfejlesztési projektek esetében a klímaváltozás szempontjainak vizsgálata is indokolt lenne. A 21-es út négy nyomúsításánál alkalmazott körforgalmak geometriai kialakítása olyan, hogy a tempós haladást erősen visszavetik, fékezés, újra gyorsulás plusz üzemanyag fogyasztással jár. Emellett indokolt az út mellé telepített fák utógondozása, mert az útépítés miatt kivágott fák árnyékadó képességét e nélkül soha nem fogják tudni pótolni.

4.1.6 Mezőgazdaság

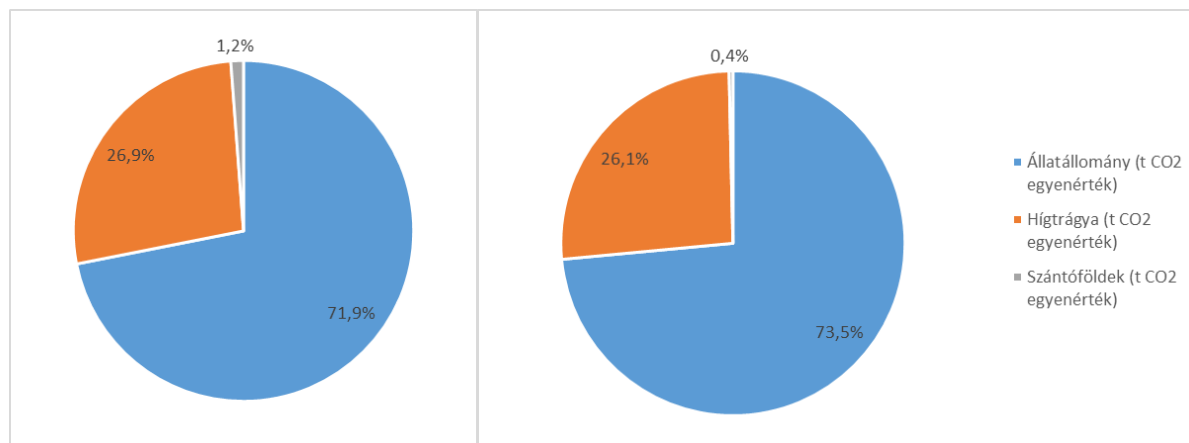
A megyében a mezőgazdasági területek részaránya 48%, mely lényegesen az országos átlag (72,8%) alatt helyezkedik el. A szántóterületek, mint domináns földhasználati forma, aránya 68,1%, mely szintén alacsonyabb az országos átlagnál. A gyepek aránya (25,6%) viszont országos átlag feletti. A mezőgazdaság folyamatosan vesztett gazdasági szerkezeten belüli súlyából az 1980-as években bekövetkezett állami támogatások visszafogásának, valamint a kapcsolódó ipari melléküzemágak felszámolásának, továbbá az 1990-es évek elején végbement privatizációnak és a szövetkezetek átalakításának köszönhetően.

Ugyan a mezőgazdasági termelés fokozatosan csökkent az 1980-as évek óta, továbbá az állatállomány fajlagos mutatói is az országos és régiós átlag alattiak, ennek ellenére a metán levegőben történő feldúsulásáért felelős szarvasmarha-állomány a régiós (2013: 10 000 db) és országos (2013: 13 000 db) szintet meghaladón növekedett 2010 óta. 2010-ben 13 030 db, 2013-ban 14 500 db, 2015-ben pedig 15 000 db¹³ volt. Ez okozza az állatállomány tartásából eredő CO₂ egyenértéken számított metán kibocsátás közel 12%-os növekedését 2010-ről 2013-ra (2010: 25 575 t, 2013: 28 688 t).

A rendelkezésre álló 2010. és 2013. évi adatok alapján a mezőgazdasági szektor okozta ÜHG kibocsátás 2010. évi értéke 35 573, míg a 2015. évi értéke 39 024 t CO₂ egyenérték, melynek összetételét az alábbi diagram szemlélteti:

¹³ Forrás: KSH Agrárium GSZÖ 2010, 2013, 2016. - www.ksh.hu/agrararcenzusok

20. ábra A mezőgazdasági szektor okozta ÜHG kibocsátás megoszlása 2010-ben és 2013-ban

Forrás: a megyei ÜHG leltár alapján szerk. Petrovác R.

A szektor kibocsátása a 2013. évi agárcenzus összeírása alapján a megyében:

- a kérődzők (14 500 db szarvasmarha) által kibocsátott 28 688 t CO₂ egyenértéken számított metánkibocsátás az összes szektorális kibocsátás 73,5%-a,
- a hígtrágya emisszió a mezőgazdasági szektor kibocsátásán belül 26,1%-os részaránnyal bír. Ez az típusú emisszió a megyei szarvasmarha állomány tartása során keletkező trágyatárolás során keletkező 6 170 t CO₂ egyenértéken számított metán és 3 577 t CO₂ egyenértéken számított dinitrogén-oxid kibocsátásból, valamint a megyei sertésállomány (8 400 db) tartása során keletkezett trágya tárolása révén keletkező 53 t CO₂ egyenértéken számított metán és 164 t CO₂ egyenértéken számított dinitrogén-oxid kibocsátásból, végül a megyei baromfiállomány (218 600 db) 135,12 t CO₂ egyenértéken számított metán és 97,65 t CO₂ egyenértéken számított dinitrogén-oxid kibocsátásából származik.

A 2015. évi megyei szerves- és műtrágya emisszió 139,31 t CO₂ egyenértéken számított dinitrogén-oxid kibocsátása a szektor kibocsátásának 0,4%-a.

A szerves- és műtrágya emisszió CO₂ egyenértéken számított dinitrogén-oxid kibocsátása 2010-ről 2015-re 425,99 t-ről 139,31 t-ra csökkent. A változás oka a szervestrágyázott terület csökkenése 5 672-ről 3 053 ha-ra, továbbá több mint felével csökkent az egy hektárra jutó szervestrágya mennyisége (27,9-ről 12,5 t/ha-ra), azonban majdnem kétszeresére nőtt a megye műtrágyázott alapterülete (23 077 ha-ról 45 680 ha-ra). 2010. és 2015. között 5%-kal nőtt az egy hektárra jutó műtrágya mennyisége.

A 2013. évi adatok alapján¹⁴ a mezőgazdaság ÜHG részarányának 89,8%-a metán, 10,2%-a dinitrogén-oxid. A metán egy része az állattenyésztés eredménye, ami az állatok emésztése során, illetve a trágyatárolásból kerül a légkörbe. A dinitrogén-oxid kibocsátás a szerves és szervesetlen nitrogén tartalmú trágyák használatának közvetett eredményeként jön létre.

¹⁴ A KBTSZ által készített ÜHG leltár számolótáblában felhasznált adatok forrásai: és
<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/foldhaszn/foldhaszn1022.xls>
https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_omn010.html

A mezőgazdaság okozta ÜHG kibocsátás csökkentése kiemelten fontos, mivel a szektor jelentős mértékben hozzájárul a metán és dinitrogén-oxid légkörben történő feldúsulásához, mely gázok klímaváltozásban betöltött szerepe nagyobb a szén-dioxidnál, mivel 1 kg metán 25-ször, 1 kg dinitrogén-oxid pedig 298-szor nagyobb felmelegedést okoz, mint 1 kg szén-dioxid.

4.1.7 Hulladékkezelés, hulladékgazdálkodás, vízellátás, szennyvízkezelés

A megyében átlagosan 61,5 l/nap vizet fogyasztottak 2011-ben a háztartások, melyből átlagosan 45-50 l/nap szennyvíz keletkezett. A szennyvizek elhelyezését megelőzően, jellemzően egy többfokozatú tisztításra kerül sor a megyében található vízbázisok védelme érdekében.

2011-ben a megye 131 települése közül 98-ban épült ki szennyvízcsatorna-hálózat. A hálózatra csatlakoztatott lakások aránya (67,5%) magasabb a régiós (65,1%), de alacsonyabb az országos (72,8%) átlagnál. A szennyvíztisztítás helyzete, kapacitása összességében a folyamatos fejlesztéseknek köszönhetően fokozatosan javult az elmúlt években, azonban a kisebb szennyvíztisztító telepeknél általában nem megoldott a szennyvíziszap helyben történő elhelyezése. Az elmúlt tíz évben a településeken keletkező szennyvizek megnövekedett tápanyagtartalmát többnyire még a közelmúltban létesített szennyvíztisztító telepek sem tudják kellően eltávolítani. A szennyvíztisztítás területén ezért még jelentős fejlesztésekre van szükség annak érdekében, hogy a fenntartható fejlődés környezeti követelményeinek megfelelőhessen a megye.¹⁵

Nógrád megyében a rendszeres hulladékgyűjtés 2007 óta már mind a 131 településen megoldott. A szolgáltatásba a lakásállomány több mint 85%-a került bevonásra.

A keletkező települési szilárd hulladék mennyisége kis mértékben csökkent az elmúlt években, azonban az összmennyiségben belül folyamatosan növekedett a lakossági eredetű hulladék aránya.

Az elszállított, közel 62 ezer tonna települési szilárd hulladék jelentős része továbbhasznosításra kerül. A Nógrádmarcali Hulladékkezelő központban a komposztálható szerves hulladék helyben komposztálásra kerül, majd további hasznosítható frakciókat választanak le. A Salgótarjáni Térségi Hulladékkezelő Központ, a Nógrádmarcali kezelőhöz hasonlóan házhoz menő szelektív gyűjtést és hulladékgyűjtő szigeteket alkalmaz. A Salgótarjáni Térségi Hulladékkezelő Központba beérkező vegyesen gyűjtött hulladék mechanikai és biológiai kezelésre kerül. A ledarált, rostált hulladékból a szerves frakció biológiai stabilizálásra kerül, takaró földet biztosít a depónián, de a lehetőség adott a komposztként való értékesítésére. A könnyű frakció légszeparálóra kerül, a könnyű frakció (műanyag, papír) magas fűtőértékű fűtőanyagként hasznosítható. A nehéz frakció lerakásra kerül. Lomhulladékot válogatás után előkezelik, a hasznosítható frakciót anyagában hasznosítóhoz juttatják. Építési bontási hulladékok hasznosítása is megoldott, egyelőre helyben, belső útépitésre, de a lehetőség a további hasznosításra is biztosított. Hulladék udvarok is üzemelnek, ahol a lakosságtól átveszik a veszélyes és nem veszélyes hulladékot, ezek szakszerű továbbadása mellett. Újrahasznosítási központok is

¹⁵ Forrás: Nógrád Megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2020, Helyzetfeltárás, p. 59

üzemelnek: itt leadhatók a ruha és használható, de a használója számára fölöslegessé váló tárgyak. Ezeket továbbadják rászorulóknak. Hulladéklerakón képződő depóniagáz is hasznosításra kerül: tisztítás után gázmotorokat hajt meg, melyek áramot termelnek a hálózatra. Állati hulladék kezelése is megvalósul: hasznosítással, komposztálással partner szervezet bevonásával.

Nógrád megyében meglévő, illetve fejlesztésre tervezett regionális hulladéklerakó helyek Nógrádmarcalon és Salgótarjában találhatóak, melyek együttes kapacitása sem elegendő a megyében jelentkező igények, feladatok teljeskörű megoldására. Előbbi hosszú távon is kielégíti a nyugat-nógrádi térség igényeit, míg utóbbi az országos hulladékgazdálkodási programban 2010-ig nem szereplő kelet-nógrádi területeket szolgálja ki. Azonban a legnagyobb területi vonzással rendelkező salgótarjáni lerakó mellett Bátorfyerenye és Jobbágyi lerakóiba is szállítanak hulladékot mikro-térségi vonzással, illetve a megyén kívül, Hatvanban üzemelő átrakóba is.

2012-ben 4 térségi jelentőségűnek nevezhető szilárd hulladéklerakó üzemelt a megyében, Salgótarján (29 település, 73 000 lakos), Bátorfyerenye (10 település, 35 000 lakos), Jobbágyi (23 település, 20 000 lakos) és Nógrádmarcal (54 nógrádi település, több mint 60 000 nógrádi lakos) településeken.

A megye településeinek hosszú távú hulladék-elhelyezési feladatait térségi hulladékgazdálkodási rendszerek kialakításával, két korszerű, nagytérségi települési hulladékkezelő és lerakó létesítmény működtetésével kívánja Nógrád megye megoldani. Nógrádmarcalon kezelik 2010. második felétől, a Zöld Híd Program (Észak-kelet Pest és Nógrád Megyei Regionális Hulladékgazdálkodási Projekt) részeként EU normák szerint megépült hulladékkezelő központban, a Nógrád megye nyugati részének 54 településéről beszállításra kerülő települési szilárd hulladékot. Az eddig 51 települést magában foglaló Kelet-Nógrád Térségi Hulladékgazdálkodási Társulás uniós (KEOP) támogatást nyert a salgótarjáni fő helyszínnel fejlesztendő térségi hulladéklerakó továbbtervezésére.

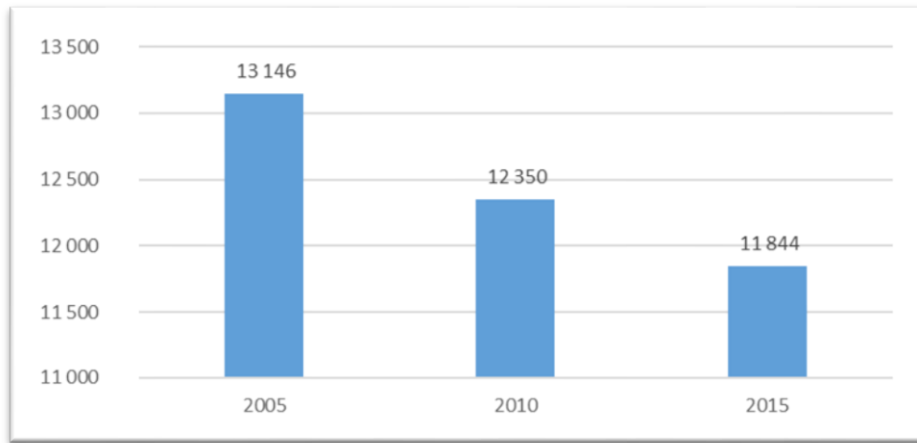
A hulladékok újrahasznosítását elősegítő, a nem hasznosítható hulladékok számára pedig a környezetvédelmi követelményeket maradéktalanul kielégítő két lerakó, a teljes megyét lefedni képes integrált, komplex, EU konform hulladékgazdálkodási rendszert képez a megyében.¹⁶

A hulladékkezelés során a tárolt szerves hulladékból szabadul fel metán, míg a szennyvízkezelés során dinitrogén-oxid is keletkezik. A 2005., 2010. és 2015. évi megyei ÜHG leltár vonatkozó adatainak¹⁷ összehasonlítása alapján elmondható, hogy a hulladékkezelés okozta kibocsátás csökkent az elmúlt másfél évtizedben, melynek valószínűleg egyik oka a lerakott hulladék mennyiségének csökkenése, valamint más területekre, megyei hulladéklerakókba történő szállítása, továbbá feltehetőleg az illegális hulladéklerakás és égetés, amely sajnos a megye lakosságának gazdasági-jövedelmi helyzetéhez kapcsolható. 2006-ban 74 614 t/évről 2015-re 43 795 t-ra változott az érték, ami a jövőre nézve a hulladékhasznosítás nyomonkövetését teszi szükségessé (vagyis pontosan megismerjük, milyen települési és lakossági folyamatok zajlanak a hulladékkezelésben). Az anyagában hasznosított hulladék mennyisége a 2006 évi 406 t-ról 2015-re 4 960 t-ra nőtt.

¹⁶ Forrás: Nógrád Megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2020, Helyzetfeltárás, p. 61

¹⁷ Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evesi_ur010.html

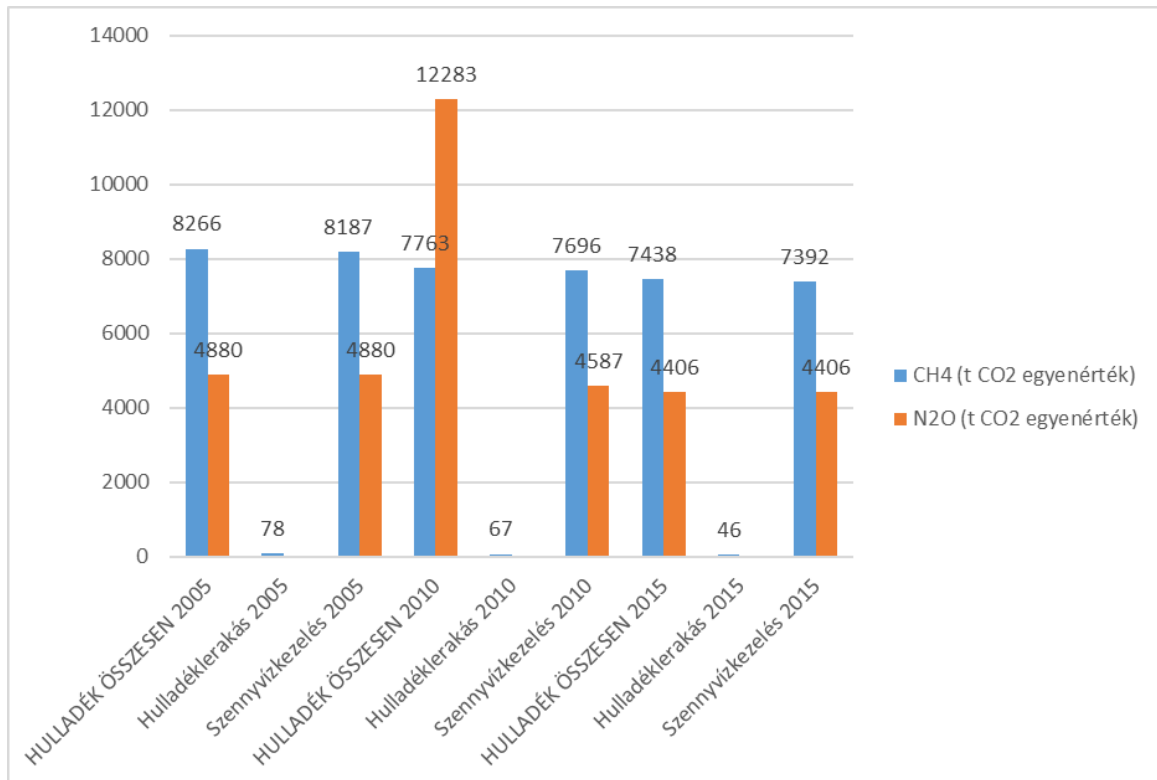
21. ábra A hulladékkezelés során keletkező összes ÜHG kibocsátás alakulása 2005., 2010., 2015. években

Forrás: Megyei ÜHG Ieltárak alapján szerk. Petrovácz Rita

A hulladékkezelés során keletkező kibocsátás során metán és dinitrogén-oxid keletkezik. Mind a metán, mint a dinitrogén-oxid kibocsátás CO₂ egyenértéken számított 2015. évi értéke a 2005. évi mennyiség 90%-a, (CH₄ 2005: 8 265,49 t, CH₄ 2015: 7 437,78 t, N₂O 2005: 4 880,44 t CO₂ egyenérték, N₂O 2015: 4 406,12 t CO₂ egyenérték). A szilárdhulladék kezelése során keletkezett metán 40%-kal csökkent 2005-ről 2015-re.

22. ábra A hulladékkezelés során keletkező metán és dinitrogén-oxid kibocsátás alakulása 2005, 2010 és 2015-ben

Forrás:

A szilárd hulladék kezelése során a légkörbe kerülő CO₂ egyenértéken számított metánkibocsátás a szerves anyagok egyre nagyobb arányban történő komposztálása miatt folyamatosan csökkent az elmúlt tíz évben. A vizsgált években továbbá folyamatosan csökkent a szennyvízkezelés során keletkező metán és dinitrogén-oxid kibocsátás is.

5. táblázat Hulladékkezelés során az egy főre jutó CO₂ kibocsátás értéke és a Szennyvízkezelés során az egy főre jutó CO₂ kibocsátás értéke

Év	Hulladékkezelés során az egy főre jutó CO ₂ kibocsátás értéke (kg)	Szennyvízkezelés során az egy főre jutó CO ₂ kibocsátás értéke (kg)
2005	58,99	58,62
2010	58,57	58,25
2015	59,06	58,85

Forrás:

4.1.8 Erdőterületek

Nógrád megye területének egy tizede országos jelentőségű védett terület. A megye területének 40%-a erdő, mely Magyarország erdeinek 18%-át teszi ki. Országos szinten Nógrádban a legmagasabb az erdősültség, mely a megyén belül különösen magas a Börzsöny és a Mátravidék kistájain, illetve a Cserhát keleti részén és a Karancs-Medves vidékén. Ezen természeti adottságoknak köszönhetően jelentős az erdő- és vadgazdálkodás.¹⁸

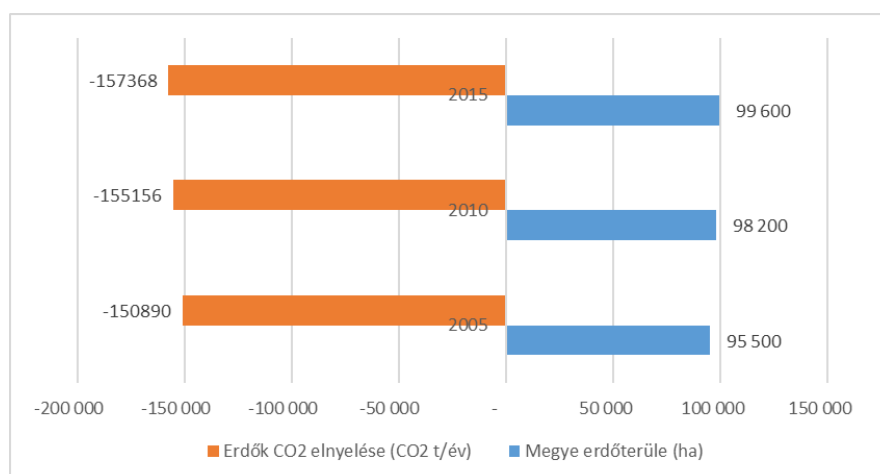
A megye erdőterületeinek 61,8%-a állami tulajdonban van. Mivel az Ipoly Erdő Zrt., valamint az Egererdő Zrt. kezelésében lévő fafajta összetétel szempontjából változatos erdők minősége különböző, így az erdőgazdálkodás egyik fontos feladata a faújratemelés megvalósítása és az állomány szakszerű kezelése. Mintegy 30 ezer hektár erdő telepítése indokolt a megyében a gazdaságosan nem hasznosítható mezőgazdasági területeken. Ezen területek erdősítése révén lehetőség nyílik a fajta-összetétel javítására, mely a megye foglalkoztatási helyzetének javítását is szolgálná. Az erdőgazdálkodásban rejlő társadalmi felzárkóztatási lehetőségek minél szélesebb körű és magas színvonalú kielégítése mellett, a biodiverzitás és az erdő ökológiai stabilitásának biztosítása révén, az erdővagyon folyamatos fenntartása, hosszútávon történő növelése és gazdagítása tűzhető ki célul, amelynek jelents hatása lenne klímavédelmi szempontból is¹⁹

2005. és 2015. között összesen 4%-kal nőtt a megyei erdőterület nagysága, melynek köszönhetően az erdők elnyelő képessége révén ez a folyamat hozzájárult az ÜHG kibocsátás csökkenéséhez a vizsgált években.

¹⁸ Forrás: Agrárium 2016 gazdaság szerkezeti összeírás, http://www.ksh.hu/docs/hun/agraar/agraarium2016/agraarium_2016_12no.pdf

¹⁹ Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepciója 2014-2020, Helyzetfeltárás p. 17.

23. ábra Az erdőterület nagyságának és az erők által elnyelt CO₂ mennyiségnek alakulása 2005., 2010., 2015. években

Forrás: A 2005., 2010., 2015. évi megyei ÜHG leltárak alapján szerk. Petrovácz Rita

4.1.9 A megyében megvalósult fenntartható energiagazdálkodási projektek bemutatása

Jelen fejezet a 2007-2017 között, EU-s források felhasználásával megvalósult, illetve folyamatban lévő azon fejlesztések, beruházások összegző bemutatását tartalmazza, melyek a fenntartható energiagazdálkodás megteremtését célozzák a fosszilis energiahordozók felhasználásának csökkentése révén. A megye mitigációs helyzetértékelésének másik fontos összetevője, az egyes szektorok ÜHG kibocsátásának statisztikai adatelemzésen alapuló bemutatása mellett, a megyében 2007 óta megvalósult, illetve folyamatban lévő energiahatékonyságot és megújuló energiafelhasználást növelő megyei, ill. települési szintű fejlesztések vizsgálata is. A releváns projektek összegyűjtése az Egységes Monitoring és Információs Rendszerben (EMIR) rendelkezésre álló pályázati információk leválogatásával történt.

A 2007-2013-as Európai Unió programozási időszakban főként a Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) forrásai biztosítottak finanszírozást két külön prioritástengely (4. prioritás: A megújuló energiaforrás-felhasználás növelése, ill. az 5. prioritás: Hatékonyabb energiafelhasználás) keretében a megújuló energiaforrások részarányának növelése, illetve az energiafelhasználás javítása tekintetében.

A 4. prioritástengely célja volt az ellátásbiztonsághoz, illetve a klímavédelmi célok megvalósulásához való hozzájárulás az energiahordozó forrásszerkezet befolyásolása, a megújuló energiaforrások felhasználásának növelése révén, melyet az alábbi beavatkozási területeken tervezett megvalósítani:

- Biomassza-felhasználás támogatása
- Hulladék-felhasználás támogatása
- Biológiai hulladék alapú biogáz termelés és használat támogatása
- Geotermikus hő- és/vagy villamosenergia-termelés és használat támogatása
- A legkorszerűbb fűtési és hűtési célú hőszivattyús rendszerek telepítésének támogatása
- Napenergiát hasznosító rendszerek telepítésének támogatása (napelemek, napkollektorok)
- A már meglévő vízerőművek élettartamának növelése, hatékonyságának javítása
- A szélenergiával történő villamosenergia-termelés támogatása

Az 5. prioritási tengely céljaként az energiatakarékosságot és a hatékony energiefelhasználást szolgáló eszközrendszer kialakítását határozta meg az operatív program, mely a termelési és a fogyasztói szférát egyaránt célterületként jelölte meg, melynek megvalósítására az alábbi két beavatkozási műveletet irányozták elő:

- Épületek energiefelhasználásának a korszerűsítése
- A távhőellátó-rendszerek korszerűsítése

A fenti két prioritáson túlmenően a 6. Fenntartható életmód és fogyasztás prioritási tengely két beavatkozási területe, (1) a fogyasztás környezeti és társadalmi hatásaival, fenntartható életmóddal és fogyasztással kapcsolatos kampányok (szemléletformálás, informálás), illetve a (2) fenntarthatóbb életmódot és fogyasztási alternatívákat bemutató, népszerűsítő és, terjedésüket elősegítő mintaprojektek, beruházások megvalósításai is a megye mitigációs képességét kívánták befolyásolni.

A KEOP fentiekben felsorolt beavatkozási területein túlmenően a 2007-2013-as időszakban az **Észak-Magyarországi Operatív Program (ÉMOP)** finanszírozási forrásai is lehetőséget nyújtottak, a komplex település-rehabilitációs és humán közösségi infrastruktúra fejlesztési projektek részeként, az egészségügyi, közoktatási és szociális infrastruktúra környezet- és klímavédelmi célokat szolgáló fejlesztésének és korszerűsítésének megvalósítására.

Az ÉMOP legfontosabb két releváns prioritás tengelyét a 3. prioritás: Településfejlesztés, illetve a 4. prioritás: Humán közösségi infrastruktúra fejlesztése jelentette. Előbbi során a mitigációt érintő fejlesztések a társadalmi szempontból szegregálódó és környezeti szempontból kockázatot jelentő városi területek megújításának megvalósítása keretében, az ezen területeken felmerülő, a társadalmi és környezeti feszültségek csökkentését irányozták elő. Utóbbi prioritástengely esetében az épületek támogatással megvalósuló fejlesztése, korszerűsítése során az energiatakarékos fűtési, világítási megoldások és lehetőség szerint a megújuló energia-források használatának, alkalmazásának ösztönzését tűzték ki célul.

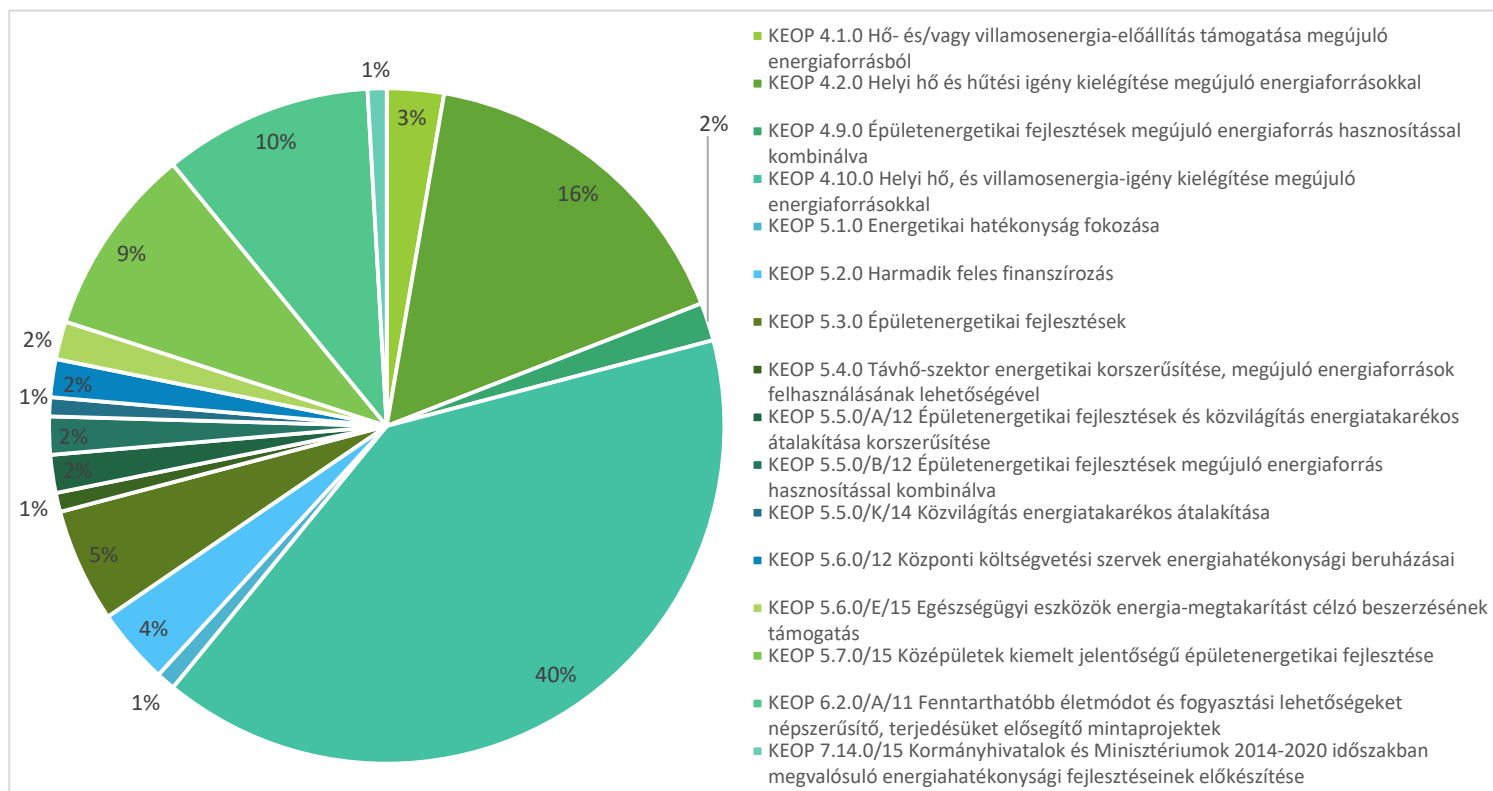
Mivel elsődleges környezet- és klímavédelmi fókusszal a KEOP releváns pályázati konstrukciói bírtak, így az alábbiakban főként a fenntartható energiagazdálkodás szempontjából meghatározó KEOP források felhasználásának összefoglaló ismertetésére kerül sor.

A 2007-2017 között megvalósult, KEOP, illetve folyamatban lévő Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP) projektek értékelése során a megye 53 településének 121 (110 KEOP-projekt és 11 db KEHOP-projekt) támogatott projektjének vizsgálatára került sor, melyekre összesen több mint 8,6 milliárd Ft összegű finanszírozási forrást ítélt meg. A leválogatott fejlesztések Nógrád megye 125 településének 42%-át érintették, továbbá a pályázatok 37%-a a megye városaiban valósult meg, melyre összesen több mint 6,42 Mrd Ft támogatási forrást nyertek el a kedvezményezettek. Az összegyűjtött, támogatott projektek közül a legtöbb (15%) a megyeszékhelyen, illetve szintén jelentős mértékben (10,7%) Balassagyarmaton valósult meg, előbbi 3,37 Mrd Ft, utóbbi 1,96 Mrd Ft megítélt támogatás felhasználásával.

A leválogatott projektek több mint felénél települési önkormányzatok, míg a fejlesztések 13%-a esetében gazdasági társaságok nyújtották be a támogatott pályázatot.

A fejlesztési elemek tartalma szerinti megoszlást az alábbi diagram szemlélteti a KEOP nyújtotta pályázati konstrukciókat vizsgálva.

24. ábra: A 2007-2013-as programozási ciklus KEOP forrásainak felhasználása²⁰

Forrás: palyazat.gov.hu

A legtöbb pályázatot (56%) a helyi hő, és villamos energia- és hűtési igény megújuló energiaforrásokkal történő kielégítése céljából nyújtották be, melyek főként önkormányzati épületek, egészségügyi (pl. Margit Kórház Pásztón), oktatási, bentlakásos intézmények napelemes, illetve napkollektoros rendszerrel történő felszerelését és ellátását, illetve biomassza-kazánok létesítését jelentették és a megítélt támogatások több mint 40%-át fedték le. A vizsgált, támogatott fejlesztési pályázatok 10%-a a fenntarthatóbb életmódot és fogyasztási lehetőségeket népszerűsítő, terjedésüket elősegítő mintaprojektek megvalósítását célozta, melyek a lakossági zöldhulladék komposztálásának népszerűsítésére irányultak komposztálóládák biztosításával (többek között Felsőpetény, Nőtincs, Nógrád, Berkenye, Ósagárd, ill. a Pásztói kistérség településein, stb.) és azok megfelelő használatával kapcsolatos szemléletformálás és ismeretterjesztés révén, mely mindössze a megítélt támogatások 1%-át tette ki közel 84 millió Ft értékben.

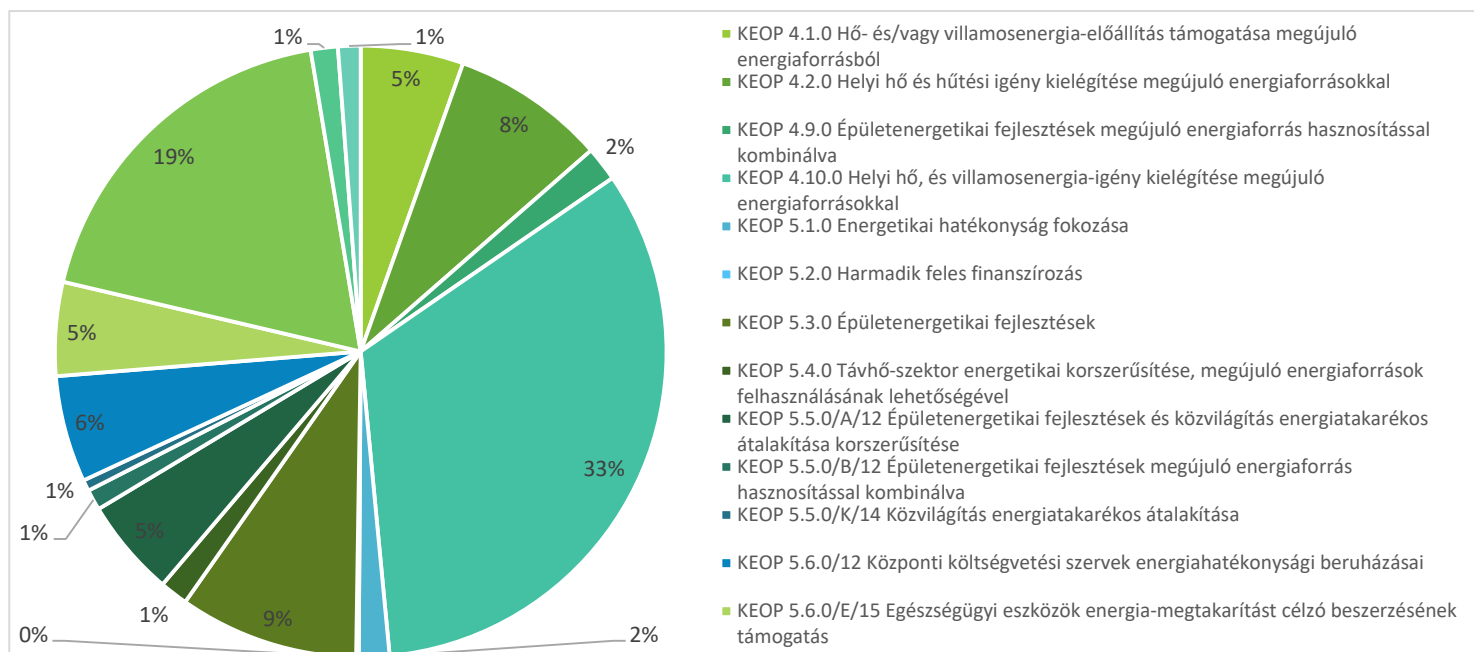
A szemléletformálással közel azonos volumenben (9%) nyertek támogatást a középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztései, melyek megvalósítására a megítélt összes vizsgált KEOP támogatás 19%-át használták fel többek között az épületek hőszigetelésének javítására és nyílászárók cseréjére. A fejlesztések továbbá önkormányzati fenntartásban lévő intézmények fűtőkorszerűsítését, a települési közvilágítás energiatakarékos átalakítását, az egészségügyi eszközök energia-megtakarítást célzó beszerzésének támogatását (energiatakarékos röntgengép beszerzése a Margit

²⁰ A KEOP-4.1.0 Hő- és/vagy villamosenergiaelőállítás támogatása konstrukció 2009. január 31-én megszűnt.

Kórházba), valamint az energiaszolgáltatók esetében a távhőrendszer korszerűsítését, illetve új fogyasztók távhőrendszerbe kapcsolását (pl. Salgótarján) valósították meg.

A megítélt támogatások fejlesztési területenkénti (pályázati konstrukciónkénti) megoszlását a megyében az alábbi diagram ábrázolja:

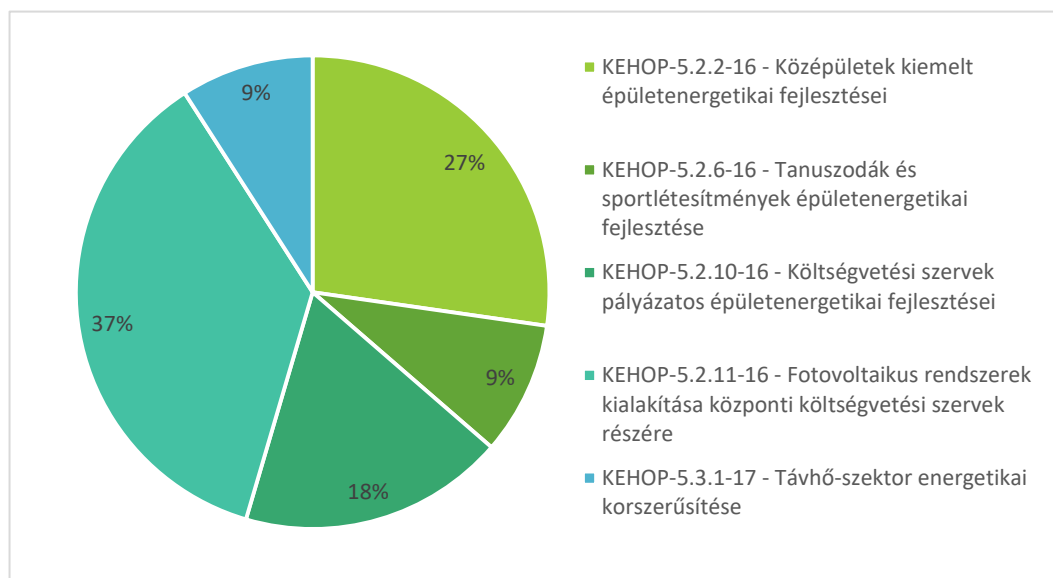
25. ábra: A KEOP keretében megvalósult és támogatott fenntartható energiagazdálkodást célzó fejlesztések részére megítélt támogatási összegek megoszlása

Forrás: palyazat.gov.hu

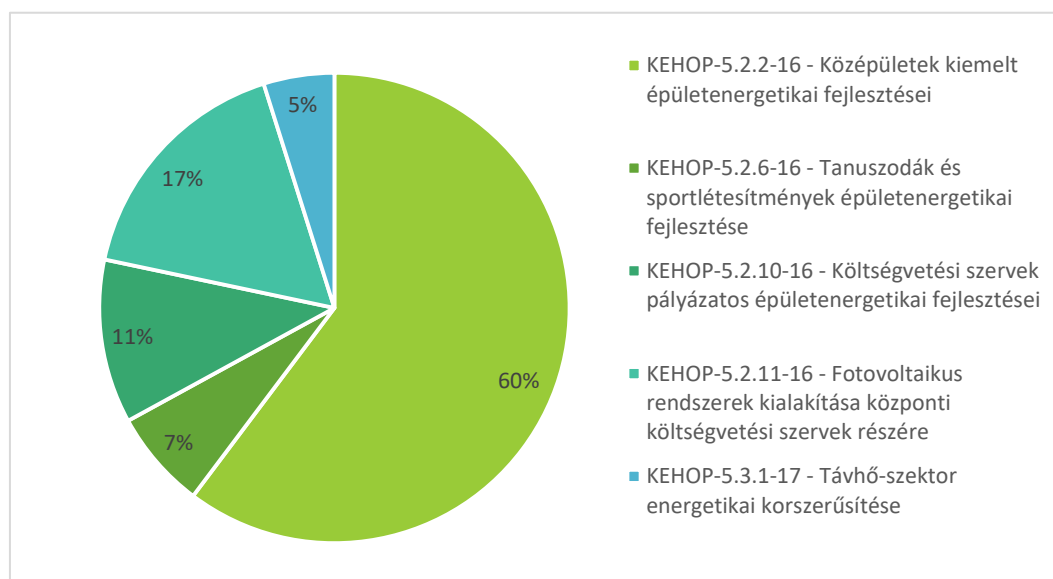
A 2014-2020-as finanszírozási időszakban, a Környezeti és Energhatékonsági Operatív Program, „Az energiahatékonyság növeléséről, megújuló energiaforrások alkalmazásáról szóló 5. prioritás” keretében eddig összesen több mint 2,8 Mrd Ft támogatás megítélésére került sor a megyében. A nyertes pályázatok 36%-a központi költségvetési szervek fotovoltaiikus rendszereinek kialakítására irányulnak, míg több mint fele középületek kiemelt, ill. költségvetési szervek pályázatos, továbbá tanuszodák és sportlétesítmények épületenergetikai fejlesztéseit tartalmazzák. Előbbi a megítélt finanszírozási források 17%-át, míg utóbbi fejlesztések a megítélt támogatás több mint háromnegyedét használják fel.

27. ábra A KEHOP energetikai hatékonyság javulását szolgáló nyertes pályázatainak megoszlása a pályázati konstrukciók szerint

Forrás: palyazat.gov.hu

26. ábra A KEHOP pályázati konstrukciói keretében megítélt támogatások megoszlása

Forrás: palyazat.gov.hu

4.1.10 Összefoglalás

A megyei energiaforrások tekintetében összefoglalásként elmondható, hogy bár a bányaműszaki mutatók azt valószínűsítik, hogy a medencében a hazai átlagnál lényegesen kisebb költséggel lehetne mélyművelésű szénbányászatot üzemeltetni, ennek ellenére a megyében is kiemelten fontos annak átgondolása, hogy a helyi lehetőségek és adottságok kihasználásával hosszú távon hogyan lehet enyhíteni a fosszilis energiahordozóktól való függésen.

Az alternatív energiaforrásokon belül a megyének kiemelendő potenciális adottsága a biomassa, mely a megye erdeiben keletkező dendromassza (tűzifa)²¹, a megyében működő fafeldolgozó üzemekben keletkező pár ezer m³ fűrészipari hulladék hasznosítása révén áll rendelkezésre. Az erdőn kívül, a fás és lágyszárú energiaültetvények növelése, további erdőtelepítések céljából a jelenlegi parlagterületek bevonásával, hatékony megoldás lehet a nyersanyag termelés növelésére.

A biomassa energetikai hasznosításában a fő felhasználási terület a termőterülethez viszonylag közeli fűtési célú hő, valamint a használati melegvíz előállítására közösségi és egyéni hőtermelő berendezésekben. Ennek megfelelően az ilyen berendezések jövőbeni keresletének kielégítésére megfontolandó a szükséges eszközök, berendezések megyében történő gyártása az ipari szerkezetváltást elősegítve, a tüzelőberendezések gyártásának korábbi megyei hagyományaira alapozva.

Egyéb hasznosítható, megújuló energiaforrások a megyében a napenergia és a szélenergia. Az elektromos áram és használati melegvíz termelése céljából a napenergia is jelentős potenciált jelenthet. A napelemek és napkollektorok gyártása – mely további munkahelyeket hozna létre - szintén esetleges iparfejlesztési kitörési pont lehet a megye számára, kiegészülve a napenergián alapuló intelligens és integrált térségi, illetve települési szintű elektromos áramellátási rendszerek kialakításával, az EU 2020 stratégia céljainak megvalósítását szolgálva. Javasolt továbbá a napelemes közvilágítási eszközök telepítése, melyek hálózati tápellátás nélkül működnek.

A szélenergiának országos összehasonlításban kisebb jelentősége lehet a megyében, mivel a területi adottságok alapján 75 méter magasságban a szélesebbévi átlagos értéke: 4-5 m/s. Ez alól kivétel a Börzsönynek a megyét csak kisebb mértékben érintő térsége, ahol az érték 6-7 m/s is lehet (ennek kihasználását azon a területen azonban számos, a szél erőművek telepítését kizáró tényező is befolyásolhatja).²²

A geotermikus energia hasznosítása hőszivattyús rendszerek telepítésével valósítható meg, melyhez kedvező adottságnak tekinthető a megyében, hogy a domborzati viszonyok lehetővé teszik kisebb és közepes szivattyús energiatárolók megépítését, melyek telepítésének vizsgálata javasolt a jövőben. Jelenleg is több geotermikus létesítmény működik a megyében, pl. Pásztó és Szirák településeken, ahol kis mélységű kutak üzemelnek. A geotermikus energia egyrészt hőhasznosítás céljára alkalmazható másrészt a helyi energiabázist támogathatja. Nógrád megye geotermikus potenciálja hasznosításra alkalmas, zöld energia kinyerését teszi lehetővé.²³

Az alternatív energiaforrások hasznosításában rejlő lehetőségek révén Nógrád megye külső energiafelhasználása már 2020-ra nagymértékben csökkenthető, 2030-ra pedig nagyrészt megszüntethető, vagyis a fenti fejlesztési lehetőségek megvalósítása esetén Nógrád megye helyben megtermelheti az általa felhasznált energiát, megteremtve ezzel energiafüggetlenségét.

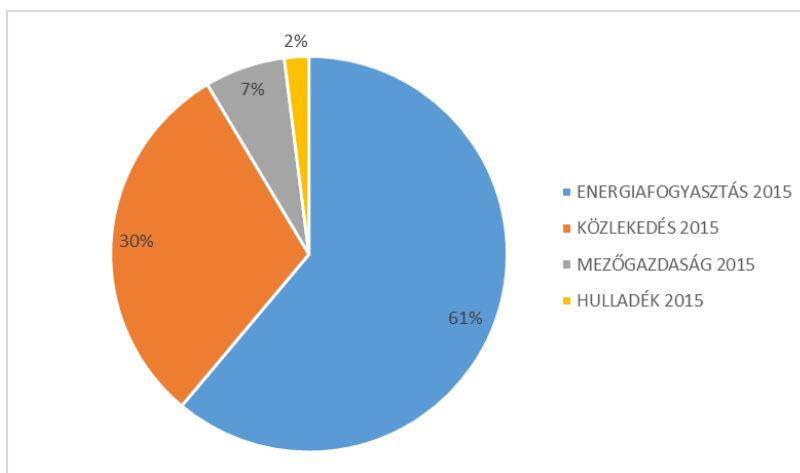
²¹ Éves szinten több mint 600 ezer m³ a faanyag „termelődik”, melyből tervszerű és fenntartható erdőgazdálkodással párhuzamosan, a kitermelhető fa mennyisége megközelítőleg 350 ezer m³/év. Ebből a mennyiségből 50-60 ezer m³ energetikai célra hasznosítható, a többi alaki, minőségi tulajdonságai miatt egyéb felhasználásra kerül.” Forrás: Nógrád Megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2020, Helyzetfeltárás p. 12

²² Forrás: Nógrád Megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2020, Helyzetfeltárás p. 13

²³ http://geotermia.lapunk.hu/tarhely/geotermia/dokumentumok/201401/geot_energia_es_termalviz_kincs_nograd_megyeben_i_cikk.pdf

Az alábbi diagram az egyes ágazatok megyei szintű ÜHG kibocsátás hozzájárulását ismerteti.

28. ábra Az egyes ágazatok ÜHG kibocsátása a megye 2015. évi ÜHG leltára alapján

Szerk. Petrovácv Rita

Az ÜHG kibocsátás több mint kétharmadát az energiaszektor fogyasztása adja, melyet a közlekedési szektor követ 30%-kal, utóbbi elmarad az EU-s átlagtól (25%), illetve kisebb, mint az országos részarány (34,25%). Az ÜHG szerkezeten belüli magas részarány okait a szektor elemzése már ismertette, a lehetséges jövőbeni fejlesztési irányokkal együtt.

A 2015. évi ÜHG leltárban, ill. jelen elemzésben 419 705,481 t CO₂, 100 188 kg NO₂, 130 956 kg CO ipari kibocsátás található az OKIR adatbázisban.

A 2015. évi ÜHG leltárban, ill. jelen elemzésben jelenleg nem szerepelnek a nagyipari kibocsátók adatai.

Az energiafelhasználás kedvezőtlen, az összes ÜHG kibocsátáson belül magas részarányt²⁴ (61%) képvisel, mely valamivel az országos átlag feletti (60,33%).

A mezőgazdaság okozta ÜHG kibocsátás a megyében az összes ÜHG kibocsátás 7%-a, mely az EU-s 10%-os részarány alatt, viszont az országos részarány (4,12 %) felett van. Mivel a megye gazdasági szerkezetében a mezőgazdaság meghatározó, ennek megfelelően a fenntartható talajhasználat, a hatékonyabb műtrágyahasználat és trágyagazdálkodás, a hatékonyabb hús- és tejtermelés, innovatív technológiák alkalmazása révén valósítható meg. A 2020-ig rendelkezésre álló uniós források lehetőséget nyújtanak az állattartótelepek és trágyatárolók korszerűsítésére, melyek hozzájárulhatnak az ÜHG kibocsátás csökkenéséhez.

A megye 2015. évi ÜHG leltára alapján az ÜHG - CO₂ egyenértéken számított - összetételét tekintve a szén-dioxid kibocsátás adja az összkibocsátás 88%-át, míg a metán 10%-ot, a dinitrogén-oxid pedig 2%-ot.

²⁴ A 2010. évi magyarországi ÜHG leltár alapján a villamos- és hőenergia termelés és lakossági és közületi fűtés ágazatok összes ÜHG kibocsátáson belüli részaránya 44%-ot képviselt. Forrás: <http://nak.mfgi.hu/hu/node/32>

5 ALKALMAZKODÁSI HELYZETÉRTÉKELÉS

A környezeti és ezzel összefüggésben az éghajlatváltozási sérülékenység vizsgálatok alkalmasak leginkább arra, hogy információt szolgáltatassanak a klímaváltozás meglévő környezeti-társadalmi-gazdasági hatásairól, amelyeket így fel lehet használni az adott terület környezeti alkalmazkodóképesség szerinti helyzetképeinek feltárásában, az előrejelzések előkészítésében, a megjelenő és/vagy fokozódó negatív környezeti hatások csökkentésében és a megvalósítható helyi alkalmazkodási stratégiák kialakításában.

A klimatikus hatások okozta sérülékenység jelentős társadalmi-gazdasági kockázatot rejt magában, amely felerősítheti a helyi társadalom negatív jelenségeit és folyamatait, és ezzel a területi egyenlőtlenségek és társadalmi instabilitás fokozódásához járulhat hozzá. A társadalom és a gazdaság természeti kockázatoknak és veszélyeknek való kitettsége komplex módon jelenti a sérülékenységet.

A sérülékenység vizsgálatok célja annak feltárása, hogy az egyes térségek mennyire érintettek és veszélyeztetettek az éghajlatváltozás hatásaival szemben, illetve, hogy az éghajlatváltozás szempontjából helyi specifikus jellemzők, azaz a klímaváltozás lehetséges hatásai közül melyek jelentkeznek az adott megyében, továbbá melyek azok a helyi értékek (hatásviselők), amelyeket veszélyeztethetnek e várható hatások.

5.1 A megye szempontjából releváns éghajlatváltozási problémakörök és hatásviselők meghatározása (érintettség)

Az eddigi nemzetközi és országos szintű kutatások alapján Magyarországon tíz kiemelt problémakörben találkozunk a klímaváltozás okozta hatásokkal.²⁵

Nyolc problémakör esetében a megyék veszélyeztetettsége differenciált, azaz e problémakörök jelentősége, relevanciája megyénként eltérő. Az érintett hatásviselők megyei mértéke, kiterjedése, előfordulásának gyakorisága ad útmutatást a jelentőség meghatározásához. Azaz, ha egy problémakör érintettjeinek száma magas egy adott megyében, akkor ott azt a problémakört jelentősnek tekinthetjük.

Nógrád megye érintettsége a megyespecifikus nyolc éghajlatváltozási problémakör tekintetében az alábbi táblázat szerint alakul:

²⁵ Az EU Adaptációs Stratégiája, az IPCC Ötödik Helyzetértékelő Jelentése, a VAHAVA kutatás, a NÉS-2 (Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia) kidolgozása, a NATÉR (Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer) kialakítása, továbbá több hazai tudományos publikáció figyelembevételével alapján kialakított országspecifikus problémakörök

6. táblázat Magyarország megyéinek érintettségi területei az éghajlatváltozás hatásával összefüggésben és Nógrád megye érintettsége a megadott színskálával

Kiemelt éghajlati problémakörök	Főbb hatások, elsődleges következmények	Főbb érintett hatásviselők	Veszélyeztetettségi mutató (érintettség szempontjából)
MEGYÉK DIFFERENCIÁLT ÉRINTETTSÉGE			
Árvíz általi érintettség	visszatérő árvízi elöntések a folyók mentén	árvízveszélyes területen (magas árvízi kockázatú településen) élő népesség	települések árvízi kockázati besorolása (BM OKF) alapján megyei besorolás
Belvíz általi érintettség	tartós és visszatérő belvíz elöntések	belvízveszélyes területen (magas belvízi kockázatú településen) élő népesség	települések belvízi kockázati besorolása (BM OKF) alapján megyei besorolás
Villámárvíz általi érintettség	nagy mennyiségű lokális csapadék rövid idő alatti lehullása következtében a kisvízfolyásokon kialakuló árvizek	villámárvíz veszélyes területen (magas villámárvízi kockázatú településen) élő népesség	települések villámárvízi kockázati besorolása (BM OKF) alapján megyei besorolás
Aszály veszélyeztetettség	agrárgazdasági terméskiesés (növénytermesztés)	növénytermesztő agrártevékenység (szántó, konyhakert, gyümölcsös, szőlő)	növénytermesztés területaránya a megye területéhez viszonyítva
Ivóvízbázisok veszélyeztetettsége	csökkenő vízkészletek és növekvő vízigény árvizek karsztárvizek esetén kialakuló vízminőség-romlás	víziközmű infrastruktúra érzékeny ivóvízbázisról ellátott népesség	ivóvízbázisok klímaérzékenységi besorolása
Természeti értékek veszélyeztetettsége	biológiai sokféleség csökkenése, invazív fajok előretörése	Természeti értéket képviselő erdők, gyepek, legelők, nádasok, halastavak (természetes területek) élővilága	erdők, gyepek, legelők, nádasok, halastavak összesített területének aránya a megye területéhez viszonyítva
Erdőtűz veszélyeztetettség	„száraz erdő” spontán tüzek	erdők, cserjések	erdősült területek aránya a megye területéhez viszonyítva
Turizmus veszélyeztetettsége	vízparti, téli és városlátogató desztinációk veszélyeztetettsége	turisták (kiemelten: vízparti, téli és városlátogató turizmus)	kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma az országos összeshez viszonyítva

Kiemelt éghajlati problémakörök	Főbb hatások, elsődleges következmények	Főbb érintett hatásviselők	Veszélyeztetettségi mutató (érintettség szempontjából)
ÁLTALÁNOS ÉRINTETTSÉG (MINDEN MEGYÉBEN RELEVÁNS PROBLÉMAKÖRÖK)			
Hőhullámok egészségügyi veszélyeztetettsége	szív- érrendszeri tünetek, hőség, kiszáradás	hőhullámoknak leginkább kitett idősebb (>65 éves) és kisgyermekkorú (<3 éves) népesség	-
Építmények viharok általi veszélyeztetettsége	homlokzati és tető károk, extrém csapadék okozta károk	lakóépületek, középületek, vonalas infrastruktúra, hidak, felüljárók	-

	A probléma kiemelkedő jelentőségű a megyében; kezelése a megyei éghajlati alkalmazkodási tevékenység fókuszában áll (fokozottan ajánlott beavatkozási elemek)
	A probléma átlagos jelentőségű, az alkalmazkodási tevékenység javasolt
	A probléma relevanciája alacsony a megyében, alkalmazkodási tevékenység tervezése opcionális

Forrás: Papp Gergely szerkesztése a MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ MEGYEI KLÍMASTRATÉGIÁK KIDOLGOZÁSÁHOZ, pp. 17-19. alapján

A két általános érintettségű tématerület a következők miatt lett országos lefedettségű. A hőhullámok egészségügyi veszélyeztetettsége szempontjából az ország teljes népessége érintett, bárhol, bárkit sújthatnak a hőhullámok hatásai (a hőhullámok hatásának súlyossága ugyanakkor eltérő a népesség egyes csoportjai között, pl. az idősebb népesség sérülékenysége magasabb). Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a hőhullámok általi veszélyeztetettség valamennyi megye számára releváns éghajlatváltozási problémakör. Hasonló a helyzet az építményekkel, ahol valamennyi épített környezeti elem érintett a viharok szempontjából, így minden megyében releváns problémakört képez.

Nógrád megye klímaváltozáshoz kapcsolódó veszélyeztetettsége 8 megyespecifikus és két, az egész országban klímaváltozás szempontjából magas veszélyeztetettségű tématerület segítségével került megvizsgálásra. A nyolc megyespecifikus terület közül négy esetén a megye érintettsége magas, egy kategóriában közepes (aszály általi veszélyeztetettség), háromban pedig alacsony (árvíz, belvíz általi veszélyeztetettség és a turizmus veszélyeztetettsége). Ezek alapján a megye veszélyeztetettsége az országos átlagtól nem tér el.

5.1.1 Árvíz általi érintettség és veszélyeztetettség

Nógrád megye bővelkedik vízfolyásokban, amelyek közül a legnagyobbak az Ipoly, a Zagyva, a Galga és a Tarna. Nógrád megye területének nagy része két vízgazdálkodási tervezési alegységre, az Ipoly- és a Zagyva-alegységre osztható. Az Ipolynak két jellemző árvize van: a hóolvadás utáni tavaszi (március), mely egybeesik a Duna árvizével, és a nyári esőzések hatására kialakuló kora nyári, a Duna nyári árvize után. Kisvize augusztus-szeptember hónapokra esik. A vízmennyiségi szempontból jelentősebb mellékvizek hazánk területén kívül érkeznek a folyóba. A mellékvizek esése az Ipolynak öt-tízszere is lehet. Nagyobb hazai mellékvizei: a Dobroda-, Ménes-, Szentlélek-, Fekete-víz, Lókos-, Derék-patakok, jellemző tározója a Komra-völgyi-tározó.

Az érintett vízgyűjtők dombvidéki jellegű kisvízfolyásainak vízjárása szélsőséges. Jellemző, hogy az év nagy részében a vízszállításuk minimális, azonban a nyári nagyintenzitású csapadékból, illetve a gyors hóolvadásból, plusz csapadékból pár óra alatt ugrásszerűen megnő a vízhozamuk, árhullám alakul ki, és vonul végig a patakon, esetleg a mederből kilépve a völgyfenéken. Az árhullámok levonulási ideje pár óra, 1-2 nap. A probléma jelenleg alacsony kockázatú, mivel kis területegységet, egy-egy településrészt érint, amely mikroszintű cselekvést igényel.

5.1.2 Villámárvíz általi érintettség és veszélyeztetettség

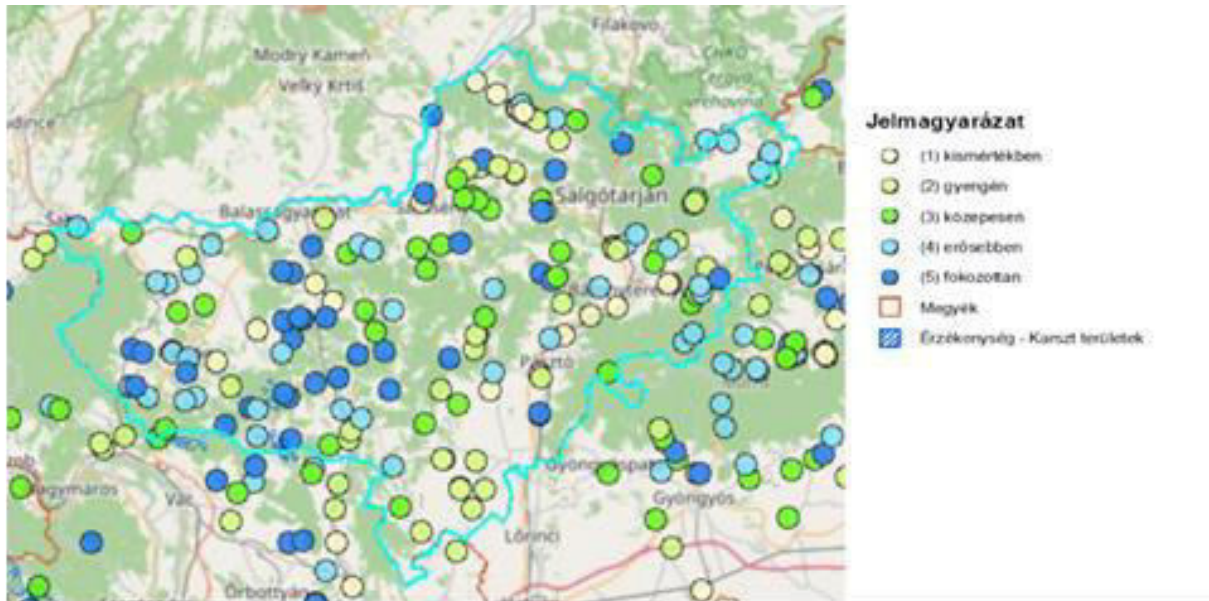
A klímaváltozás következményeként várhatóan megnő az extrém időjárási jelenségek gyakorisága és intenzitása, úgy, mint a lokálisan jelentkező, hirtelen lezúduló, 30 mm/nap intenzitást meghaladó csapadékeseményeké (pl. szupercella), ami villámárvíz kialakulásához vezethet. A villámárvíz kialakulását befolyásolja a vízgyűjtő terület felszínborítottsága, vízrajza, talajadottságai, geomorfológiája és lejtőszöge. Az utóbbi feltétel síkvidéken értelemeszerűen nem játszik meghatározó szerepet, éppen ezért a villámárvíz fogalma csak a domb- és hegyvidéken értelmezhető. Az egyes települések villámárvizekkel szembeni veszélyeztetettségét az azokat átszelő vízfolyások vízgyűjtőjének tulajdonságai és a térség növényzettel való borítottsága nagymértékben meghatározza.

Az a vízgyűjtő, amelyen a megjelenő intenzív csapadék a településre nézve veszélyt jelenthet, minden esetben a településen áthaladó vízfolyások legalacsonyabban fekvő pontjához (az erózióbázishoz) képest jelölhető ki, éppen ezért a villámárvíz veszélyeztetettségi besorolás is az erózióbázis pontjára vonatkozik. Amennyiben egy településen több vízfolyás is található, úgy azok mindegyikére önálló villámárvíz veszélyeztetettségi besorolás vonatkozik.

Nógrád megye területe villámárvíz veszélyeztetettség szempontjából a domborzati viszonyoknak megfelelően (hegyvidék, síkvidék) két, egymástól élesen elkülönülő részre osztható.

Nógrád megyében a folyók, patakok vízállása és vízhozama szerény, ugyanakkor szélsőségesen változó. A legtöbb vízfolyás medrében alig csordogál komolyabb vízmennyiség az év nagy részében, ugyanakkor hóolvadás, nagyobb esőzések idején árvizek formájában történő lefolyásuk igen intenzív.

29. ábra Nógrád megye jelentős vízgyűjtőinek és kifolyási pontjainak érzékenység-vizsgálata

Forrás: NATÉR

A fenti térkép azokra a településekre vonatkozóan tartalmaz adatot, amelyek területén egy vagy több vízfolyás halad át. A villámárvizekkel szembeni veszélyeztetettség mértékét kifejező kategóriákba sorolás – az előzőekben leírtaknak megfelelően – egyrészt a csapadéviszonyok prognosztizált változásának, másrészt a vízgyűjtők jellemzőinek együttes értékelésén nyugszik.

Nógrád villámárvíz veszélyeztetettsége a fenti térkép alapján a kiemelkedő és magas kockázati tényezőjű kategóriában helyezkedik el. Villámárvíz veszélye elsősorban a magasabb területekről érkező gyorsfolyású patakoknál áll fenn, mivel ezek a rövid idő alatt, hirtelen lehulló csapadék miatt rendkívül gyorsan meg tudnak áradni. Villámárvizeket okozva ezzel a szűk, nagy lejtésű hegy- és dombvidéki területeken, fokozottan veszélyeztetve az itteni településeket, mező- és erdőgazdálkodási területeket. A megye teljes területe, de leginkább a Cserhát és a Mátra lejtőin elterülő települések (pl. Pásztó, Szuha) veszélyeztetettek. A járások érintettségét vizsgálva, a Balassagyarmati, Bátornyerenyei és a Rétsági járásokban található a legtöbb villámárvízzel fokozottan veszélyeztetett település.

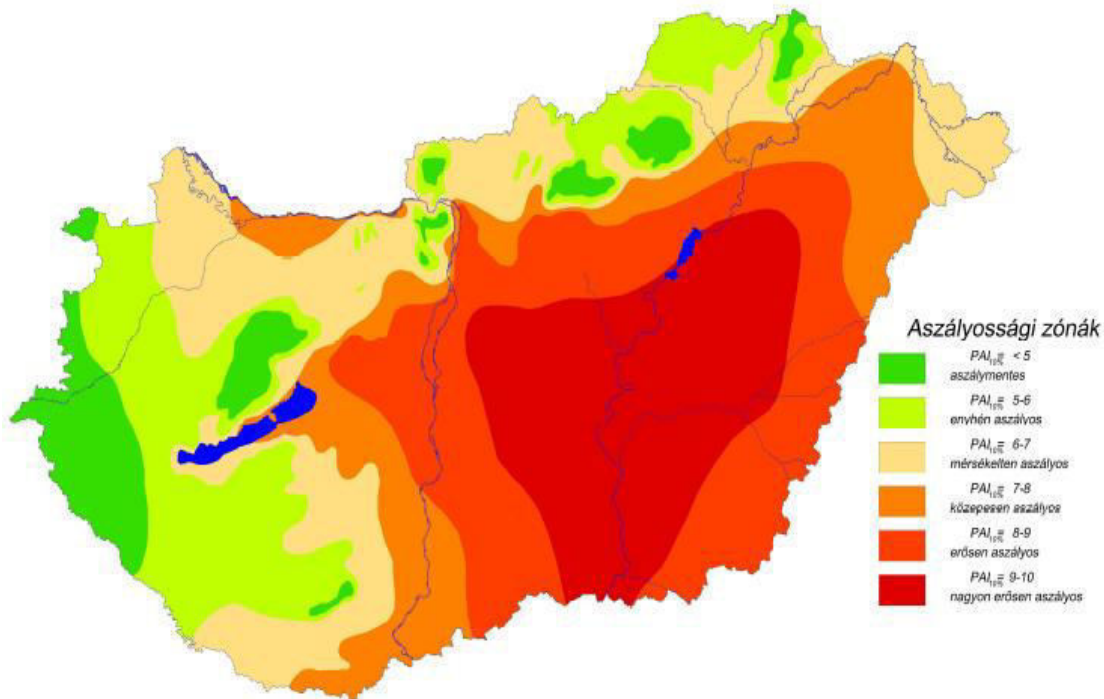
5.1.3 Belvíz általi érintettség és veszélyeztetettség

Területileg és időben kiterjedt belvíz nem jellemző a megyére. Rövidebb időre kiterjedtebb belvíz csak a nagyobb vízfolyásokra jellemző, elsősorban a tél vége és a tavaszi hóolvadás idején. Lokálisan számottevő lehet ez a jelenség a Zagyva Bátornyerenye alatti szakaszának környékén található területeken, ahol alacsonyabb lejtésű és térszínű területekre érkeve lelassul a folyó, ami által az egyes szakaszokon kiszélesedő folyóvölgyben jelentős vízmennyiség rekedhet meg hosszabb ideig árvíz és nagyobb esőzések idején. Jelentősebb árvíz esetén ez a talajvíz lokális emelkedéséhez is vezethet ezekben a lankás, teknő alakú völgyekben, mélyedésekben.

5.1.4 Aszály általi érintettség és veszélyeztetettség

Az aszály kialakulása egy területen két ok miatt történhet. Egyrészt okozhatja a víz csökkenése (talajvíz, csapadék), másrészt a párolgás erősödése (átlagos hőmérséklet eloszlás emelkedése). Nógrád megye ezen faktorok mértéke szempontjából országos viszonylatban kedvező helyzetben van dombvidéki-hegyvidéki adottságai okán.

30. ábra Magyarország aszályossági zónái

Forrás: Pálfai István aszályossági indexe alapján, 2004.

A vízfolyások közül az Ipoly folyó szerepe kiemelkedő, azonban a folyó évek alatt történő szabályozása mára azt eredményezte, hogy a meder egy gyors vízlevezető csatornává alakult a nagy esőzések idejére, melynek következtében a mederfenék egyre mélyebbre süllyed, a környező területek pedig kezdenek kiszáradni, illetve az áradó folyóvíz nem tud szétterülni a meglévő ártereken. Mindez a folyómeder közvetlen környezetének kedvezőtlen irányú átalakulását vonja maga után a flóra és a fauna sorsának alakulása és a biodiverzitás megőrzése szempontjából.

Aszályos időszakokban a kisebb vízfolyások ki is száradhatnak, vízhiányt okozva ezzel az adott térségben, bár az aszályos időszakok és mértékük szempontjából a megye országos viszonylatban alacsony veszélyeztetettséggel bír.

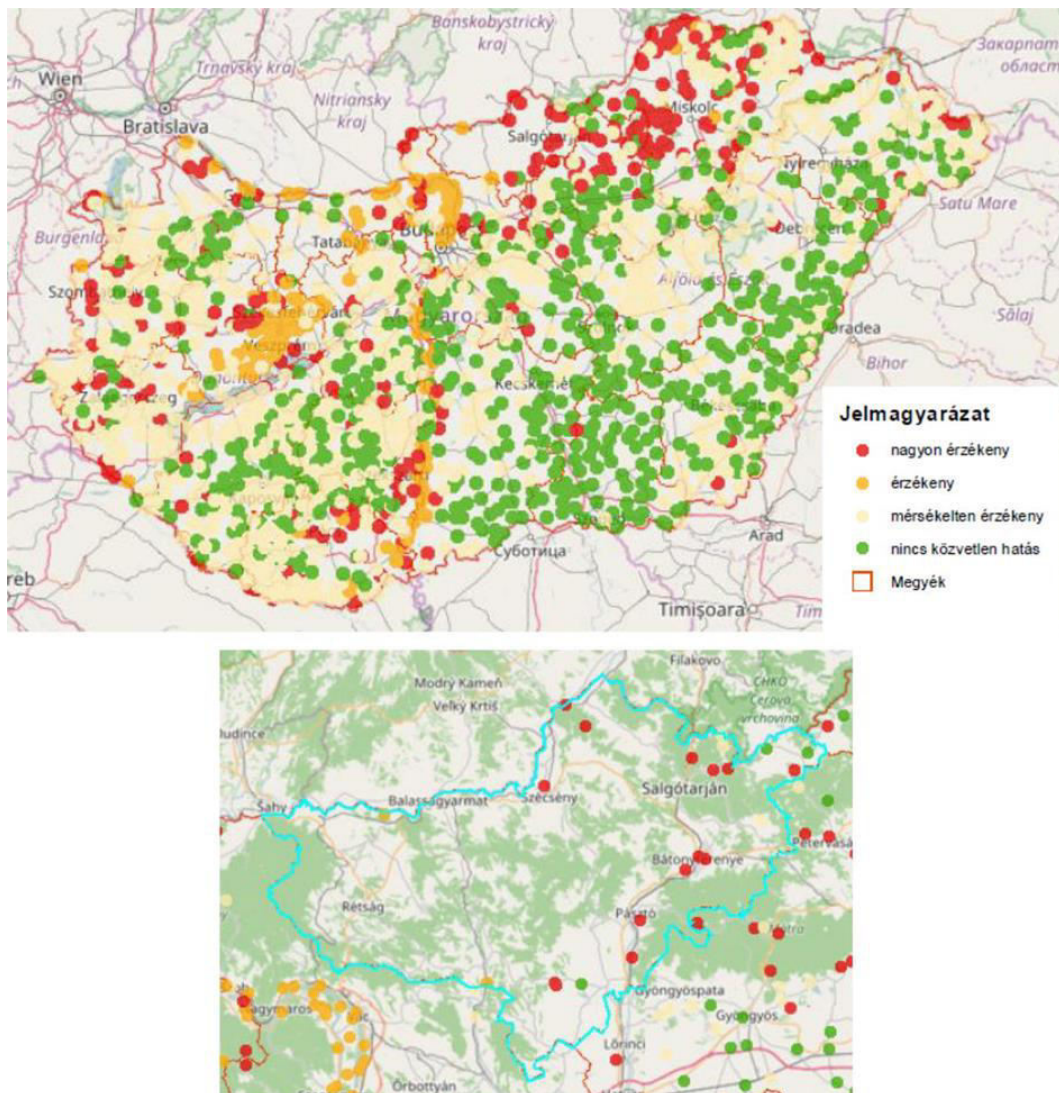
5.1.5 Ivóvízbázisok sérülékenysége és veszélyeztetettsége

Az ivóvízbázisok sérülékenység-vizsgálatának célja az ivóvízbázisok érzékenységének és sérülékenységének meghatározása az éghajlat várható jövőbeli alakulásával szemben. Az ivóvízbázisok sérülékenysége jelentősen befolyásolja az érintett terület alkalmazkodóképességét is,

hiszen a klímaváltozásnak számos olyan vetülete van, ahol az alkalmazkodáshoz szükség van az ivóvíz társadalmi, lakossági hozzáféréseinek növelésére, amely akár a vízhasználat növekedésével is járhat.

Az országos klímaalkalmazkodási vizsgálat során az Országos Vízügyi Főigazgatóság nyilvántartásában szereplő vízbázisokat klíma-érzékenységi kategóriákba sorolták. A sérülékenységi térképek az éghajlati kitettséget, az ivóvízbázisok érzékenységét, a települések alkalmazkodóképességét, valamint az alkalmazott klímamodellek eredményeit figyelembe véve készültek. A jövőre vonatkozó klíma-sérülékenység meghatározása a klímamodellek adatainak felhasználásával készült. A sérülékenységre vonatkozó információknál fontos figyelembe venni, hogy tartalmazzák a klímaprojekciók bizonyos fokú bizonytalanságát, amely mind időben, mind térben jelen van.

31. ábra Érzékenység – Vízbázisok klíma-érzékenységének mértéke

Forrás: NATÉR

A megye két legfontosabb felszín alatti vízkészlete a talajvíz és a rétegvíz. A hasznosítható talajvíz döntően a megye vízfolyásai mentén képződött kavicssteraszokból származik. Az előbbieket mellett meg kell említeni a különböző korú andezit és bazalt hasadékvizekből és homokkő rétegekből eredő források szerepét is. Nógrád megye adottságai miatt azonban a vízellátás elsősorban tisztított felszíni vízre, és a felszínközeli vízkészletre alapozódik. Ennek bázisaként az Ipoly, a Zagyva, a Galga, a Kövicses-patak víztározói, illetve ezek partiszűrésű vízkészlete, továbbá a talajvíz szolgál. A nyugati térségben

átvezetésre került a Pest megyei Duna-szakaszon kitermelt partiszűrészű víz, amely kiszolgálási körzetében jelentős vízpótlást jelent. A nagyobb vízkivételi művek mentén víztisztítók üzemelnek: Mihálygerge, Dejtár, Hasznos településeken.

A megye területén 20 db sérülékeny vízbázis található, ebből 5 db tartalék vízbázis. Nógrád megyében kevés vízbázis van, azonban ezek nagy része a nagyon érzékeny kategóriába esik, így a megye, országos összehasonlításban, talán a legkedvezőtlenebb helyzetben van. A megye teljes területén találhatóak porózus vízadóra települt vízbázisok. Ezek jelentős része sekély mélységű (<30m), így a nagyon érzékeny kategóriába tartoznak. Szintén nagyon érzékeny a Komravölgyi víztározóra települt felszíni vízkivétel. Kedvezőbb, azaz érzékeny kategóriába tartozik a Dejtári és az Acsai parti szűrészű vízbázis. A Medves-fennsíkon repedezett vízadóra települt vízbázisok találhatóak, amelyek mérsékelten érzékenyek.

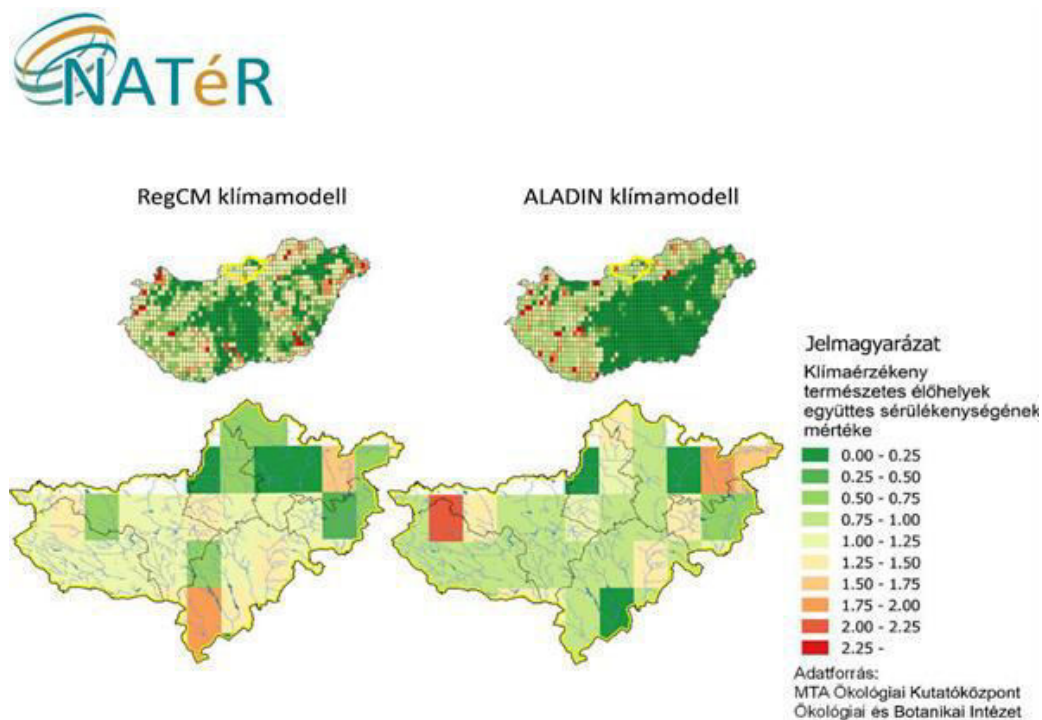
5.1.6 Természeti értékek érintettsége és veszélyeztetettsége

A természetes és féltermészetes ökoszisztémák önszerveződő rendszerek, amelyeknek fizikai és biológiai tulajdonságaik határozzák meg klímaérzékenységüket és alkalmazkodási kapacitásukat.

Az éghajlatváltozás várható hatása jellemzően kedvezőtlen lesz a klímaérzékeny erdőkre, míg a többi - jellemzően fátlan - klímaérzékeny élőhely legalább részben profitálni látszik az éghajlatváltozásból. A vizes élőhelyeknél ez a megnövekedett téli csapadék eredménye lehet. Nógrád megyében – lévén, hogy az erdősült területek aránya itt a legmagasabb az országban – fokozottan kedvezőtlen folyamatok indulhatnak el, vagy a már megfigyelhető negatív trendek intenzitásai növekedhetnek a természeti értékek veszélyeztetettségével összefüggésben.

Az elemzések során a szakértők két klímamodellt alkalmaztak, melyek alapján a sérülékenységi térkép is két változatban készült el. Általánosságban a RegCM klímamodell alapján a magyarországi ökoszisztémákat negatívabb hatás éri, mintha az ALADIN klímamodellt vennék alapul.

32. ábra Természeti értékek veszélyeztetettsége

Forrás: NATÉR

A bemutatott két térkép a klímaérzékeny természetes élőhelyek egyesített sérülékenységét mutatja 2021-2050-között a 2003-2006-os - referencia-időszakbeli - állapothoz képest. A vizsgálat azon területegységekre tartalmaz adatot, ahol legalább az egyik klímaérzékeny élőhely előfordult a referencia-időszakban. A számérték a modell alapján 0 és 5 közé esik, ahol a 0 a kevésbé, míg az 5 a kiemelten sérülékeny élőhelyeket jelenti.

Nógrád megye mindkét klímamodell alapján az ország veszélyeztetettebb területéhez tartozik. A megyében található ökoszisztémák összességében a RegCM klímamodell alapján számított veszélyeztetettség szerint vannak kedvezőtlenebb helyzetben. A megye északi térsége van a legkedvezőbb helyzetben. Ugyanakkor mindkét klímamodell veszélyeztetett élőhelyként azonosítja a Medves-fennsík és Szécsény térségét, Ipoly-völgye környezetét.

Szintén fontos feladat a megye biológiai sokféleségének megóvása, a fajok és élőhelyek hosszú távú fenntartásának biztosítása, a természetvédelmi- és NATURA 2000 területeink, egyedülálló természeti értékeink megőrzése, fenntartása és védelme. A meglévő vizes élőhelyek megóvása, és emellett újak létrehozása – ha az adott természeti környezet számára ez előnyökkel jár - alapvető ökológiai és gazdasági érdek. E területen Nógrád adottságai és lehetőségei kitűnőek, ezért fontos az ökoszisztéma-alapú vízgazdálkodás fejlesztése tisztavízű, környezeti és gazdasági értéket is hordozó ökocentrikus tavak, az éves természetes vízjárással harmonizáló vízmegtartó és -elvezető rendszerek, létrehozásával.

Sérülékenység szempontjából mindenképp érdemes az idegenhonos növényekre kitérni. Az özön- vagy inváziós fajok által jelentett ökológiai, környezeti és gazdasági probléma az egész világon, így Magyarországon is egyre fokozódó figyelmet kap. A biológiai sokféleségre gyakorolt hatásuk mellett, az általuk okozott gazdasági károk mértéke rendkívül jelentős és szerteágazó lehet.

Az inváziós fajok elleni küzdelem Nógrád megye számos pontján folyik, a nemzeti parkok, az erdő- és mezőgazdálkodók és a civil szervezetek által.

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom az élőhelyek, az élővilág sokféleségét, a fajok összességét, valamint a fajon belüli genetikai változatosságot jelentő biológiai sokféleség, a biodiverzitás fogalma. Az élővilág sokféleségét azonban számtalan tényező veszélyezteti, amelyek lehetnek természetes okok, pl. hosszabb távon az éghajlatváltozások, illetve emberi tevékenység által kiváltott okok, pl. erdőirtás, beépítés, ipari tevékenységek, vagy éppen idegen fajok betelepítése.

Az élőlények vándorlása, új területeken való megjelenése és térhódítása természetes folyamat. A legtöbb idegenhonos faj nem képes életben maradni és alkalmazkodni új környezetéhez, néhányan „beépülnek” az őshonos fajok közösségébe és a táplálkozási hálózat részesévé válnak, és néhány esetben e fajok hirtelen és tömegesen terjednek el, felborítva az ökológiai egyensúlyt, kiszorítva az őshonos fajokat.

A szakirodalom szerint inváziós fajok azok a gyorsan terjedő, nem őshonos fajok, amelyek nagy része szándékos betelepítés eredménye (pl. ellenállóbb, gyorsabban növő fák, haszonnövények, dísz- vagy haszonállatok stb.), de jelentős mennyiségű idegen faj érkezik véletlenszerűen (pl. konténerekben, hajókra tapadva), illetve megtelepedhetnek kertekből, akváriumból való kiengedés vagy kiszabadulás útján is.

A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (DINPI) a Pozsonyi Térségi Természetvédelmi Egyesülettel (BROZ) partnerségben 2012-2014 között megvalósított „Özönnövények elleni egységes védelem homoki és ártéri élőhelyeken” című projektben célként tűzte ki a magyarországi és a szlovákiai homoki és ártéri élőhelyeken az özönnövények visszaszorítását.²⁶

A projekt keretében az alábbi feladatok kerültek elvégzésre:

- A korábbi projektek, kezelések ismereteinek összegyűjtése, területkezelők képzése.
- Szlovákiában három, a DINPI működési területén öt helyszínen, ártéri és homoki élőhelyeken fajspecifikus kezeléseket végeztek a legnagyobb természetvédelmi problémát jelentő fajok visszaszorítása érdekében. A projekt során kezelt teljes terület 645 hektár volt.
- Szemléletformálás és szakmai tapasztalatcsere elindulása, az özönnövények visszaszorításában leginkább érintett, vagy legnagyobb lehetőségekkel bíró gazdálkodó és kezelő szervezetek bevonásával.

Jelenleg a megyében a Nógrád Megyei Kormányhivatal Salgótarjáni Járási Hivatala Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya látja el az inváziós fajokhoz kapcsolódó teendőket, melyek élőhelyi terepi kutatásának, összeírásának befejezése és kezelésükkel kapcsolatos határozatok és eljárások elindítása még csak az elkövetkező években várhatók.

²⁶ http://www.termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/IAS/20160202200712-rosalia-kezikony3-teljes-sqzty9px.pdf

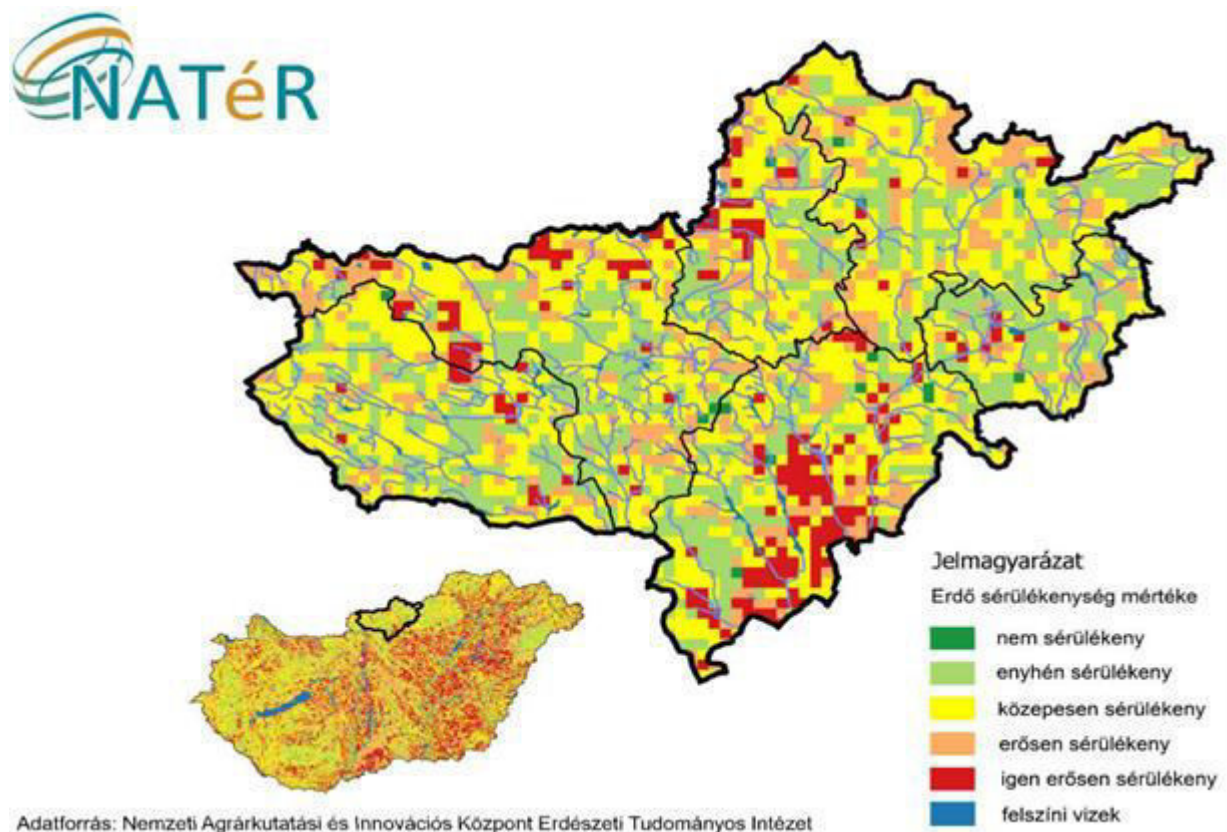
5.1.7 Erdőterületek érintettsége és veszélyeztetettsége

Magyarország területének ma közel 20%-át borítja erdő. Hazánk, vegetációföldrajzi helyzetéből adódóan, a zárt erdők és az erdőspuszta közötti átmenet zónájában fekszik, ezért a klímaváltozás érzékenyen érintheti erdőterületeink közel felét.

Az erdők életfeltételeit, növekedési potenciálját az erdészeti klímátípus, a talaj és a csapadékon felüli vízbevételi lehetőségek határozzák meg, amelyhez alkalmazkodni kell. Fel kell készülni azonban arra is, hogy ezeket az adottságokat a klímaváltozás hosszabb-rövidebb idő alatt jelentősen megváltoztathatja. Az idő az erdőgazdálkodás fontos tényezője, hiszen itt legalább 20-30 évre, de akár több mint 100 évre szóló döntéseket kell meghozni, tehát jelentős szerepe van a modellezésen alapuló adaptációnak.

Hazánkban nemzeti célkitűzés az erdősültség további emelése, azaz, hogy az ország több mint 25%-át borítsa erdőterület. Az erdőterületek növelésének, az erdősítéseknek egyik célja többek között a CO₂ megkötése, a talajok állagmegőrzése, erózió és egyéb felszínpusztító tényezők elleni védelem, melynek hatására a klimatikus változások hatásai is mérsékelhetőek, úgymint a vízvisszatartás, az árnyékoló hatás vagy a talajerózió csökkentése.

33. ábra Erdők sérülékenysége

Forrás: NATÉR

Nógrád megye erdős területei a Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ Erdészeti Tudományos Intézet által elvégzett vizsgálat alapján országos összehasonlításban a kevésbé érzékeny kategóriába esnek. A megyében található erdők túlnyomó többsége kedvező helyzetben van, ugyanakkor az északi és keleti részekén előfordul kedvezőtlenebb (Cserhátalja) helyzetben lévő terület is. Ezen területek erdő borítottsága jelenleg is minimális, és a modell alapján erdészeti hasznosításuk a jövőben sem javasolt.

Az erdőirtások nyomán megjelenő szántóföldeken fokozott mértékben van jelen a talajlehardás, emiatt a barna erdőtalajok különböző mértékben erodálódnak, melynek következtében a humuszos talajsztint sok helyen teljesen lepusztult. A megye egyes területein löszön képződött barnaföldek is vannak, melyek művelhetősége a legkedvezőbb, és néhol földes kopárok is jellemzőek. A helyenként már most is degradálódott talajok fokozottan érzékenyek az éghajlatváltozásra. A csapadék mennyiségének csökkenése és intenzitásának növekedése, valamint az átalakuló-degradálódó növényzet tovább erősítik az eróziós folyamatokat. A súlyosabb problémák megelőzése érdekében átfogó talajvédelmi gyakorlatra van szükség, melyben az erózió elleni védekezés mellett szerepet kap az egyéb talajdegradációs folyamatok mérséklése, a talajok vízgazdálkodásának javítása, illetve a fenntartható talajhasználat is.

Az ökológiai hálózat teljessége érdekében a megye területén található nagyobb erdőségek közötti összeköttetés javítása szükséges, és törekedni kell a természetközeli erdők és az őshonos fafajok részarányának megőrzésére, lehetőség szerint növelésére.

Az erdősültség viszonylag nagy aránya és a hőmérséklet növekedése potenciális veszélyforrást alakíthat ki erdőtűzek formájában, vagyis növekedhet az erdőtűzveszélyes területek aránya Nógrád megyében. Erdőtűzveszélyesnek azt az időszakot tekinthetjük, amikor a napi maximum hőmérséklet 30 °C fölé emelkedik, a relatív nedvesség nem éri el a 30%-ot és a megelőző 30 napban a csapadékösszeg nem éri el a 30 mm-t.

Az erdőtűz szempontjából legsérülékenyebb térségek közül Nógrád megye fokozottan érzékeny, és különösen figyelemmel kell lenni azokra a járásokra és az ott élő lakosságra, ahol magas az erdősültség, jelentős a védett területek aránya, illetve amelyek domborzati adottságuk miatt nehezen megközelíthetőek és a faállomány összetételük miatti érzékenységük is számottevő.

Nógrád megyében az erdők aránya magyar viszonylatban kiemelkedőnek mondható, ugyanakkor az éghajlatváltozás az erdészetet is komoly kihívások elé állítja. A mezőgazdasági termelést a területen leginkább a talajerózió veszélyezteti. Az intenzív csapadékhullással járó időszakok gyakoriságának növekedése emeli a villámárvizek kockázatát, amely fokozza az erózióveszélyt. Ez a fajta, erózió elleni sérülékenység és kitettség a nagyobb meredekségű, laza, fiatal üledékekből álló lejtőkön a szállítóközeg nélküli lejtős tömegmozgások felerősödésével járhat együtt. Ezek az eróziós folyamatok gyors, nehezen kezelhető hordalék áthalmazódásához vezethetnek, amelyek az instabil lejtőoldalú völgyekben veszélyeztethetik a közlekedési infrastruktúrát, valamint a turisztikai hasznosítást is gátolják. Az éghajlat melegedése az erdők klímazónáinak magasabbra tolódásához vezet, amely a szárazsággal és a csapadék szélsőségesebbé válásával a növényzet számára fokozódó stresszhelyzetet idéz elő. A csapadék mennyiségének csökkenése, illetve intenzitásának növekedése és az átalakuló-degradálódó növényzet tovább erősítik az eróziós folyamatokat. Előrelátó és fenntartható, komplex tervezésre van szükség a talajok, az erdők és velük együtt a mezőgazdasági területek védelmében.

5.1.8 Turizmus érintettsége és veszélyeztetettsége

A turizmusra nemcsak a közvetlen klímamutatók (hőhullámok, változó vízjárás, gyakoribb viharok) gyakorolnak hatást, hanem a klímaváltozás okozta természeti hatások (biodegradáció, invazív fajok elterjedése) és azok társadalmi-gazdasági következményei (fertőző betegségek elterjedése, energia-, ivóvíz árának és elérhetőségének alakulása) is. A klíma változása korlátozhatja a turisztikai tevékenységek kapacitását, megszüntethet egy-egy konkrét turisztikai kínálati elemet – különösen, ha az a környezeti igazságosság szempontjából eredendően nem fenntartható – de akár újabb alternatív turisztikai termékek kialakítását is ösztönözheti.

A klimatikus viszonyok elsősorban a szabadtéri – főleg nyaraló-, aktív-, téli sport – turizmus esetében bírnak meghatározó jelentőséggel. Az éghajlatváltozás módosítja az idegenforgalmi szektor alaperőforrását, az időjárását, ezáltal pedig egyszerre befolyásolja a keresleti és kínálati oldalt. Az extrém időjárási események, az átalakuló évszakok és az ehhez kapcsolódó fűtési-hűtési költségek alapjaiban változtatják meg a turisztikai szolgáltató szektor lehetőségeit, továbbá a megváltozott éghajlati viszonyok új üzleti preferenciákhoz, döntésekhez vezethetnek.

A megyében jellemző a turisztikai vonzerők egymástól független fejlesztése és piaci megjelenése, amely gátolja az attrakciók egymást kölcsönösen erősítő hatását. Fontos azonban kiemelni, hogy világörökségi területtel rendelkezik Nógrád megye, Hollókő-Ófalu 1987 óta az UNESCO világörökség része, ahol évről évre növekszik a látogatók száma, különösen az ünnepkehez kapcsolódóan. Ezt bizonyítja, hogy jelentős szálláshely-fejlesztés valósult meg, valamint komplex turisztikai fejlesztések valósulnak meg a településen.

Annak érdekében, hogy a turizmus kifejtsen további gazdaságfejlesztő hatását, elősegítve ezzel a foglalkoztatás bővítését és az idegenforgalomból származó jövedelmek növekedését, a vidék értékeire, a helyi agráriumra épülő, egymással összehangolt, egyedi turisztikai attrakciók, termékek, és tematikus, munkahelyteremtéssel járó szolgáltatások fejlesztése, valamint egységes turizmusmarketing kialakítása szükséges. Ennek során szem előtt kell tartani a helyi lakosság elsőbbségét a helyi közszolgáltatások és természeti erőforrások környezetileg és társadalmilag tudatos, igazságos és fenntartható felhasználásában.

5.1.9 Hőhullámok általi érintettség és veszélyeztetettség

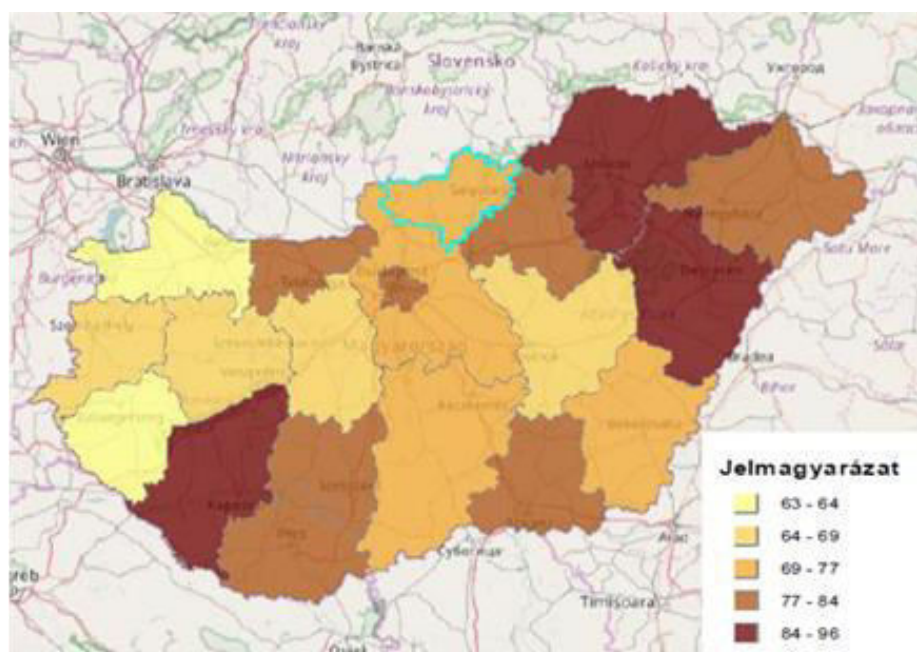
A klímaváltozás okozta szélsőséges hőmérsékletekhez, a kimutatások szerint, kiugró napi halálozási minta tartozik, mind a magas (hőhullámok²⁷), mind a nagyon alacsony (extrém téli hideg) hőmérsékletek esetében. A demográfiai viszonyok alapján vannak veszélyeztetett kor- és társadalmi csoportok, úgy mint az idősek, a szív- és tüdőbetegek, a „fogyatékkal” élők, valamint a városban élő szegényebb társadalmi rétegek. A hirtelen és szokatlan légköri változások – elsősorban a hőhullámok – következtében növekszik a halálozás, gyakoribbá válnak a szív- és érrendszeri betegségek, az embólia és agyvérzés, illetve a metabolikus kórképek, továbbá a közúti balesetek.

A hőhullámok jelentik az ország legnagyobb területén jelentkező egyik kockázatot. A kiemelten és fokozottan sérülékeny területek az ország területének 52%-át fedik le, amelyen a lakosság 37%-a él.

A hőhullámokkal szembeni sérülékenység vizsgálat arra irányul, hogy az egyes térségekre jellemző – mért adatok alapján számított – hőhullámok alatti többlethalálozás mértékét állandónak véve mekkora többlethalálozást eredményeznének a 2021–2050-es évek átlagára prognosztizált klimatikus paraméterek.

Előrejelzések szerint hazánkban 2021–2050 között évente átlagosan 150 többlethaláleset várható, a hőségriadós napok gyakorisága pedig az éghajlati forgatókönyvek alapján 20-70%-os növekedést fog mutatni.

34. ábra Hőhullámos napok gyakorisága 2021-2050

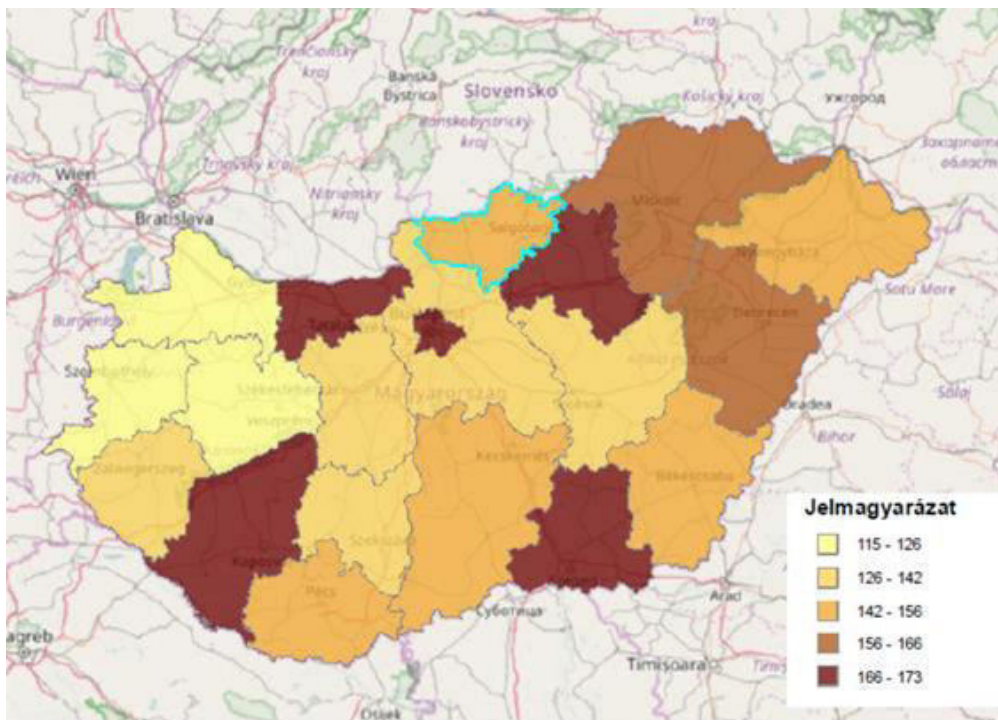

Forrás: NATÉR

²⁷ Hőhullámnak tekinthető az az időszak, amikor legalább három egymást követő napon a napi átlaghőmérséklet meghaladja a napi 25°C átlaghőmérsékletet. E jelenség előfordulása Magyarországon az utóbbi években egyre gyakoribb.

A többlethalálozás változást a hóhullámos napok gyakoriságának és a többlethőmérséklet változásának együttes hősszeg-növelő hatása okozza. Az előrejelzés szerint az éves átlagos többlethalálozás – térségektől függően – 107-182%-kal emelkedik meg a következő évtizedekben. A fenti térkép alapján kirajzolódik, hogy az Alföld déli és keleti része, valamint az Északi-középhegység és környező területei minősülnek a legsérülékenyebbnek a hóhullámokkal szemben, a hóhullámos időszakok gyakoriságának, a többlethőmérséklet növekedésének és a kedvezőtlen társadalmi–gazdasági körülményeknek köszönhetően. Legkevésbé sérülékenyek a Kisalföld és a tőle délebbre lévő területek, többek között az országos átlagot meghaladó jövedelmi helyzet és az ott élő népesség átlagnál kedvezőbb egészségi állapotának következtében.

35. ábra Sérülékenység – Többlethalálozás változás, 2021-2050

Forrás: NATÉR

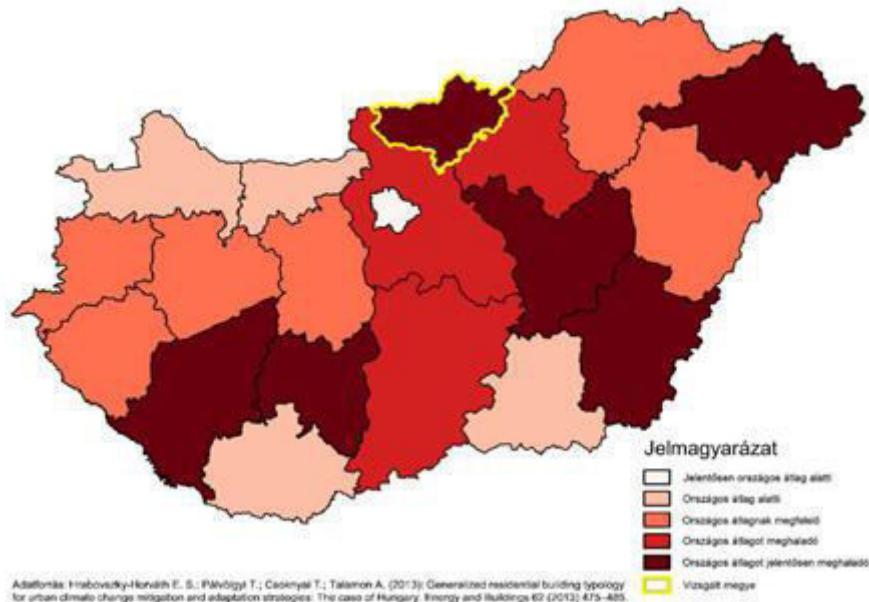
Hóhullám tekintetében Nógrád megye érintettsége az országos átlagnál magasabb, ami összefügg azzal, hogy a hóhullámos napok többlet hőmérséklete is jelentősen magasabb az országos átlagnál. A megyén belül tapasztalható különbségek is elsősorban a hóhullámos napok többlet hőmérsékletével függnek össze, ugyanakkor a lakosság kedvezőtlen egészségügyi és jövedelmi helyzete is hatással van a megyén belüli mikrotérségi különbségekre, így Kelet-Nógrád gazdaságilag és társadalmilag sérülékenyebb, kevésbé fejlett térségei, települései jobban ki vannak téve a hőmérsékletnövekedés negatív hatásainak.

A Nógrád megye nagy részén található aprófalvas térségekben nagy arányú az idős és hátrányos helyzetű lakosság, akiknek megfelelő és időben történő egészségügyi ellátása fontos adaptációs tényező a klímaváltozás ezen csoportokat veszélyeztető hatásainak mérsékléséhez. Ezen követelményeknek való megfelelés azonban növeli az egészségügyi szolgáltatások fejlesztését és igénybevételének növekedését, amely az egészségügyi ellátórendszer minden ellátási szintjén a betegforgalom és az ellátási terhek növekedésével járhat együtt. Itt fontos megvizsgálni a helyi egészségügyi rendszer településszerkezeti és szolgáltatási változtatási, illetve ellátásbeli-technológiai innovációs lehetőségeit.

5.1.10 Épületállomány érintettsége és veszélyeztetettsége

Az építmények szerkezetét, állékonyságát az időjárási események változatos módon veszélyeztetik. A hőhullámok, a tartós fagyok, a szélviharok, a szélsőséges csapadékok és áradások egyaránt kedvezőtlenül érinthetik az épített környezetet.

36. ábra Lakóépületek viharok általi veszélyeztetettsége

Forrás: NATÉR

Nógrád megye esetében e veszélyeztető tényezők közül a lakók szélterheléssel szembeni veszélyeztetettségét vizsgáljuk, tekintettel arra, hogy egyéb építményekkel (pl. utak, hidak, vasutak, ipari- mezőgazdasági és középületek), illetve más időjárás okozta károkkal összefüggésben jelenleg nem áll rendelkezésre megyei szinten hasznosítható információ.

Az éghajlatváltozás során várható maximális széllokések növekedése elsősorban az épületek külső határoló szerkezeteit érinti, így a homlokzatot és a tetőn lévő szerkezeteket, mint például a napelemeket. Fontos megjegyezni, hogy a kisebb napelemes erőművek telepítése elsősorban az épületek tetőzetén javasolt, nem az értékes termőföld felületének lefoglalásával. (A nagyobb fotovoltaikus erőműtelepek telepítésére a mezőgazdasági hasznosításra kevésbé alkalmas külterületeket és a rekultivált, közel sík felületű hulladéklerakó telepek területét javasolt hasznosítani.) A tartószerkezeti méretezés mellett, a homlokzatokon a szerelt burkolatok és a nyílászárók, árnyékolók tekintetében kell problémákra számítani. A tetőn elsősorban a tetőfedő elemeknél és a vízszigetelő lemezeknél, illetve a tetősíkból kiálló elemeknél jelentkezhetnek problémák.

Nógrád megye lakóépületeinek viharok általi veszélyeztetettsége az országos átlagot kb. 15%-kal haladja meg. Ennek elsődleges oka az aprófalvas településeken fellelhető nagyszámú elavult, 1945 előtt épült lakóépület, de a városok épületállományára is túlnyomó részt az 1990 előtt épült, sok esetben évtizedek óta felújítatlan családi ház a jellemző. A hagyományos épületszerkezeteink viszonylag viharállóak, bár ezekben is okozhatnak károkat a nagyobb széllokések, de ezek inkább a hibásan megépített, vagy a helytelenül alkalmazott "szerelt" korszerű elemeknél jellemző.

Az épületállományra gyakorolt természeti veszélyek között megjegyzendő a földrengésveszély is, mivel 2011-2014 között több esetben fordult elő a lakosság által már érzékelhető földrengés, melyek hatására épületekben, építményekben keletkeztek károk (középületek, lakóépületek és kéményei, valamint ipari kémény sérülése). A rengések Richter-skála szerinti értéke 0,9-4,3 M (Magnitúdó) közötti volt. A klímaadaptáció során helyzeti előnnyel járhat, ha mind a falvak, mind a városok tekintetében fokozódik a korcsoportok együttélése, melynek következtében jobban biztosítva van a sérülékenyebb csoportok, legfőképp az idősek felügyelete, illetve adott esetben a szükséges ellátásuk.

5.1.11 Az éghajlatváltozás által veszélyeztetett megye-specifikus értékek bemutatása

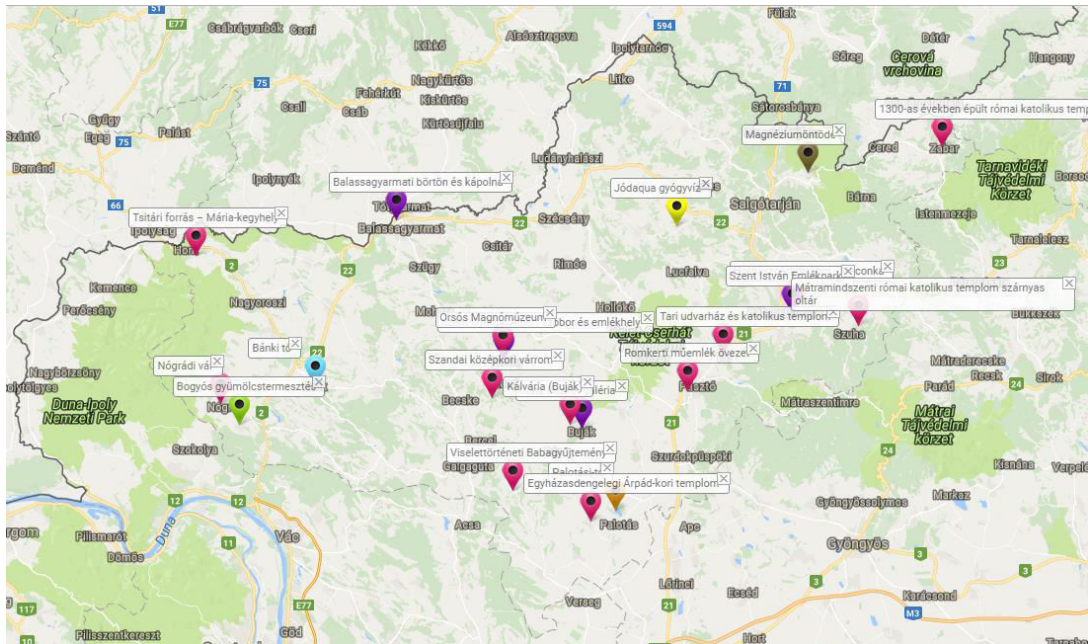
Nógrád megye települései elkötelezettek abban, hogy minden hasznos örökségüket megőrizték. A megye hagyományait, helyi specialitású ételeit, italait, kézműves termékeit, a területén található építészeti, mezőgazdasági különlegességeket, növényeket, állatokat, természeti értékeket, kiemelkedő, egyedi értéket hordozó szokásokat, különösen a Nógrádikumokat, a Nógrád Megyei Értéktár tartja nyilván.²⁸Jelen értékek számbavételének célja kettős: elsősorban az értékek minél szélesebb körben történő megismertetése, másrészt – és ez talán még jelentősebb feladat –, a megye értékeinek közös erővel való őrzése, ápolása, az utókornak való továbbörökítése. A Nógrád Megyei Értéktárban levő értékeket áttekintve kiemeltük azokat, amelyeket az éghajlatváltozás hatásai és következményei (elsősorban a szélsőséges időjárási események, viharkárok, villámárvizek és a felmelegedéssel járó élőhely-változás) kedvezőtlenül érinthetnek. (Az éghajlatváltozás által veszélyeztetett további megye-specifikus értékek az 1. sz. mellékletben találhatóak.)

1) *Nógrád megyében fellelhető, nemzetközi jelentőségű természeti, táji értékek mindegyike sérülékenynek minősíthető:*

- A legjelentősebb érték Nógrád megyében az 1987 óta az UNESCO, a kulturális és természeti világörökség, részét képező Hollókő Ófalu településrésze. A tudatosan megőrzött Ófalu a 20. századi mezőgazdasági forradalom előtti falusi élet élő példája. A 145 hektárnyi falu népi építészeti együttese 55 lakó- és gazdasági épületből, valamint a templomból áll. A hagyományos palóc építészeti forma- és anyaghasználattal együtt harmonikus egységet alkot a táji-természeti környezettel, amit nadrágszj-parcellás gazdálkodás, gyümölcsösök, szőlőskertek, legelők és erdők jellemeznek. A helyszín magába foglalja a falu fölé magasodó középkori várromot is. A jövőbeni fejlesztések kialakításánál alapvető szempont a világörökségi terület fenntartható fejlesztése, a táj és a lakókörnyezet védelme, valamint az overtourism jelenségének elkerülése is.

²⁸ A Nógrád megyei értékek bemutatásának jó gyakorlata az országos rendezvényeken való megjelenés, többek között az évente megrendezésre kerülő Magyar Értéknapon való megyei értékek népszerűsítése.

2) A speciális tájfajta agrár- és élelmiszergazdasági termékek és műemlék-együttesek (Nógrádikumok) tekinthetők sérülékenyek.

3) Természeti értékek:

- Börzsöny hegyvidéki, erdős ökoszisztémái
- Ipolytarnóci ősmaradványok
- Kazári riolit tufa
- Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet
- Zagyva és környékének erdőségei
- Kelet-Cserhát Tájvédelmi Körzet
- Béri oszlopos elválású andezit (európai szinten is ritkaság)
- Ipolyszögi Éger-láp
- Medves – fennsík (Közép-Európa egyik legnagyobb bazalttakarója)
- Nógrádszakáli Páris-patak völgye
- Nézsai Reviczky-kastély védett parkja
- Honti szakadék és szurdokvölgy
- Herencsényi Arethusa-forrás
- Egyházasgerge Homok-gödör

4) Épített környezet, műemlékek

- Salgói vár
- Nógrádi vár
- Petőfi kunyhó - Salgótárján -Somoskő
- Nagyboldogasszony-bazilika, Szentkút
- Jákotpusztai ökológiai tájközpont
- Alsópetényi Prónay-kastély

- Báronyterenyei Gyürky-Solymossy kastély
- Berceli Bene-Teichmann kastély
- Sziráki Teleki-Degenfeld kastély.
- Szécsényi Tűztorony
- Szentkúti Remete-barlangok

5) A turizmus által érintett területek és

- Bátonyterenyei, Palotási, Diósjenői, Magyarnándori, Alsópetényi, Kétdobonyi, Mátraszelei, Nőtincsi horgásztavak
- Bánki tó (strand, fesztiválok)
- Drégely vára és várjátékok (Drégelypalánk)
- Mihálygerge - víztározó
- Nyírjesi Fűvészkert és Vadaspark
- Tari Körösi Csoma Sándor Emlékpark, Sztúpa
- Mátraverebélyi kegytemplom, Szentkút zarándokhely
- Civitas Fortissima nap (Legbátrabb város-Balassagyarmat)
- Nőtincsi Seholsziget Élmenypark

5.2 Nógrád megye sérülékenységének és veszélyeztetettségének összegző értékelése

A veszélyeztetettség tényezőik kapcsán az látható, hogy több problémakör jelentősen érinti Nógrád megye egészét. A megyei szakértőkkel való egyeztetésekkel összhangban a megye sérülékenysége az 1-3-ig terjedő skálán a következőképp alakul:

7. táblázat Nógrád megye érintettsége az országos éghajlatváltozási problémakörök terén

Árvíz	Belvíz	Villámárvíz	Aszály	Ivóvízbázisok	Természeti értékek	Erdőtűz	Turizmus
általi veszélyeztetettség				veszélyeztetettség	általi veszélyeztetettség		veszélyeztetettség
1	1	3	2	3	3	3	1

	a probléma kiemelkedő jelentőségű a megyében; kezelése a megyei éghajlati alkalmazkodási tevékenység fókuszában áll (fokozottan ajánlott beavatkozási elemek)
	a probléma átlagos jelentőségű, az alkalmazkodási tevékenység javasolt
	a probléma relevanciája alacsony a megyében, alkalmazkodási tevékenység tervezése opcionális

Forrás: Papp Gergely szerkesztése a MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ MEGYEI KLÍMASTRATÉGIÁK KIDOLGOZÁSÁHOZ, p. 19. alapján

1. **Árvíz:** A terület nagy vízfolyássűrűséggel rendelkezik, számos kisebb-nagyobb patak hálózta be, azonban árvízi veszélyeztetettség koncentráltan jelenik meg, összességében a megyét alacsony szinten érintő problémakör.
2. **Villámárvíz:** A villámárvíz veszélye elsősorban a magasabb területekről érkező gyorsfolyású patakoknál áll fenn, mivel ezek, a rövid idő alatt, hirtelen lehulló csapadék miatt, rendkívül gyorsan meg tudnak áradni és így villámárvizeket okozhatnak a szűk, nagy lejtésű hegy- és dombvidéki területeken, fokozottan veszélyeztetve az itteni településeket, mező- és erdőgazdálkodási területeket. A megye teljes területe, de leginkább a Cserhát és a Mátra lejtőin elterülő települések veszélyeztetettek. A járások érintettségét vizsgálva, a Balassagyarmati és a Rétsági járásokban található a legtöbb, villámárvízzel fokozottan veszélyeztetett település. Az ehhez a problémakörhöz kapcsolódó alkalmazkodási tevékenység tervezésének az integrált, ökoszisztéma-alapú vízgazdálkodás szerves részét kell képeznie. Ezen felül, a hirtelen lezúduló csapadék megtartására, javasolt megfontolni a záportározók építésének lehetőségét, mely a felszíni vízkészleteink számára – gondolva az aszályos nyarakra - nagyobb biztonságot jelentené.
3. **Belvíz:** Területileg és időben kiterjedt belvíz nem jellemző a megyére. A probléma relevanciája alacsony a megyében, belvízzel kapcsolatos alkalmazkodási tevékenység tervezésének az integrált, ökoszisztéma-alapú vízgazdálkodás szerves részét kell képeznie.
4. **Aszály:** Aszályos időszakokban a kisebb vízfolyások ki is száradhatnak, vízhiányt okozva ezzel az adott térségben, bár az aszályos időszakok és mértékük szempontjából a megye országos viszonylatban alacsony veszélyeztetettséggel bír. Az ehhez a problémakörhöz kapcsolódó alkalmazkodási tevékenység tervezésének az integrált, ökoszisztéma-alapú vízgazdálkodás szerves részét kell képeznie.
5. **Ívóvízbázis:** Nógrád megyében kevés vízbázis van, azonban ezek nagy része a nagyon érzékeny kategóriába esik, így a megye, országos összehasonlításban, talán a legkedvezőtlenebb helyzetben van. Az ehhez a problémakörhöz kapcsolódó alkalmazkodási tevékenység tervezésének az integrált, ökoszisztéma-alapú vízgazdálkodás szerves részét kell képeznie.
6. **Természeti értékek:** Nógrád megye az ország veszélyeztetettebb területéhez tartozik ebből a szempontból. A megye északi térsége van a legkedvezőbb helyzetben. Kiemelten veszélyeztetett élőhelyként van azonosítva a Medves-fennsík és környezete. Fontos a nem őshonos, invazív fajok folytatódó, megye szintű összeírása és kezelési tervük kialakítása.
7. **Erdők:** Az erdősültség viszonylag nagy aránya, a hőmérséklet növekedése potenciális veszélyforrást alakíthat ki erdőtüzek formájában, vagyis növekedhet az erdőtűzveszélyes területek aránya Nógrád megyében. Az alkalmazkodóképesség esetében nem határozhatók meg egyértelmű területi sajátosságok, jelentős heterogenitás figyelhető meg. Az erdőtűz szempontjából a legsérülékenyebb térségek közül Nógrád megye fokozottan érzékeny, és különösen figyelemmel kell lenni azokra a járásokra és az ott élő lakosságra, ahol magas az erdősültség, jelentős a védett területek aránya, melyek domborzati adottságuk miatt nehezen megközelíthetők, és a faállomány összetételük miatti érzékenységük is számottevő.
8. **Nógrád megye turisztikai veszélyeztetettsége** kb. 10%-kal haladja meg az országos átlagot, elsősorban a jelentősebb kitettség és a gyengébb alkalmazkodóképesség miatt, viszont az alacsony vendégforgalom és az ökoturizmus felé való térségi elmozdulás hatására kevésbé érzékeny terület

országos átlagban. A turisztikai kínálati elemek közül a télisport és a hegyvidéki turizmus, valamint a szabadtéri rendezvény turizmus erősen veszélyeztetett, de a városlátogató turizmus, a kerékpáros turizmus és a természetjárás is fokozott veszélyeztetettséggel jellemezhető.

9. **Hőhullám:** Hőhullámok gyakoriságának növekedése tekintetében Nógrád megye érintettsége az országos átlagnál magasabb, ami összefügg azzal, hogy a hőhullámos napok többlet hőmérséklete és ennek változása is jelentősen magasabb az országos átlagnál. A megyén belül tapasztalható különbségek is elsősorban a hőhullámos napok többlet hőmérsékletével, a növekedés mikrotérségi eltéréseivel függnek össze, ugyanakkor a lakosság kedvezőtlen egészségügyi és jövedelmi helyzete is hatással van a növekedésre, tovább fokozva a mikrotérségi, járási különbségeket. A Nógrád megye nagy részén található aprófalvas térségekben nagy arányú az idős és hátrányos helyzetű lakosság, akiknek megfelelő és időben történő egészségügyi ellátása fontos adaptációs tényező a klímaváltozás ezen csoportokat veszélyeztető hatásainak mérsékléséhez. Ezek a településtípusok a keleti járásokban nagyobb arányban és a kedvezőtlen társadalmi helyzet szempontjából jelentősebb mértékben vannak jelen.
10. **Épületállomány:** Nógrád megye lakóépületeinek viharok általi veszélyeztetettsége az országos átlagot kb. 15%-kal haladja meg. Ennek elsődleges oka az aprófalvas településeken fellelhető nagyszámú elavult, 1945 előtt épült lakóépület, de a városok épületállományára is túlnyomó részt az 1990 előtt épült, sok esetben évtizedek óta felújítatlan családi ház a jellemző.
11. **Turizmus:** bár jelenleg nem tekinthető húzóágazatnak az idegenforgalom, Nógrád megye természeti és épített környezetének adottságai miatt potenciális lehetőség a gazdaság fejlesztésére. Prioritásként kezelendő Hollókő-Ófalu, mint világörökségi terület védelme, fenntartható módon történő fejlesztése, illetve az aktív turizmus potenciális helyszíneinek fenntartható tájhasználat.

5.3 Klíma- és energiatudatossági, szemléletformálási helyzetértékelés

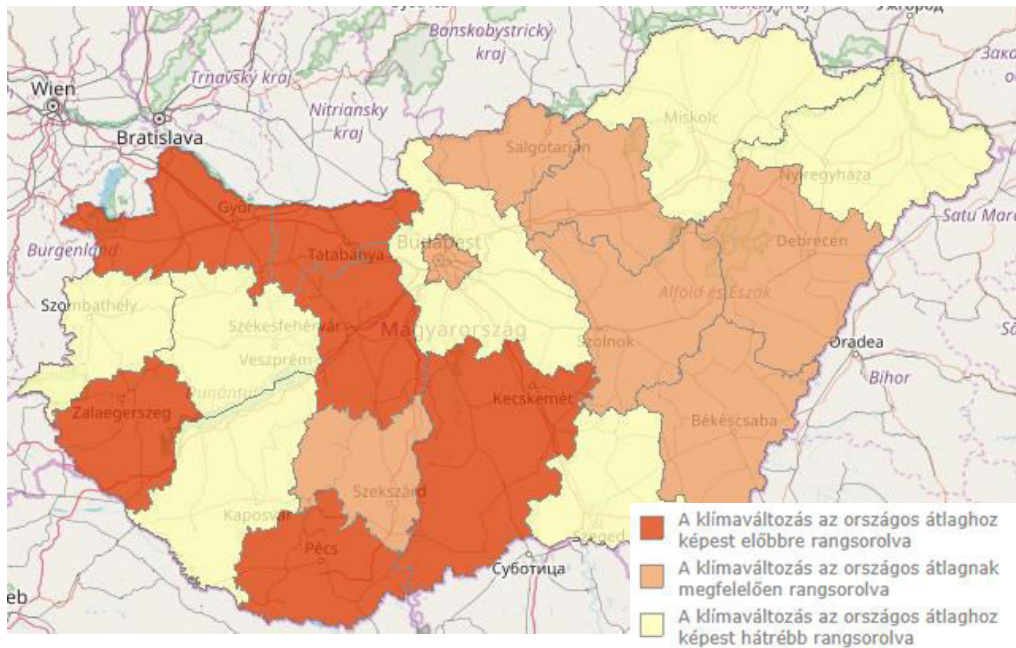
5.3.1 A megye társadalmának klímaváltozáshoz való attitűdje

Az elmúlt évek során számos olyan kutatás készült Magyarországon is, amelyek keretében térségi szintű összehasonlító elemzések készültek a lakosság klímaattitűdjére, a klímaváltozás érzékelésére vonatkozóan.

Egy 2015-ben végzett, országos reprezentatív lakossági kérdőíves adatfelvétel készült arra vonatkozóan, hogy feltárja a magyar felnőtt lakosság attitűdjét, percepcióit a klímaváltozással kapcsolatban, és a kutatók megpróbáljanak ezek alapján következtetéseket levonni a klímaváltozáshoz kapcsolódó jövőbeni várható cselekedeteikre, figyelembe véve a területi és társadalmi sérülékenység eltérő megjelenését (Baranyai-Varjú, 2015). A lakossági adatfelvétel a KSH népszámlálási és települési adatain alapulva, országos és megyei szinten is reprezentatív telefonos kérdőíves megkereséssel történt, 3269 fő lekérdezésével. Az adatfelvétel nemre, korcsoportra és településtípusra is reprezentatív volt. Az eredmények szerint „a klímaváltozással kapcsolatos problémakör viszonylag széles körben ismert, s a magyar társadalom jelentős része a jelenség súlyosbodásáért felelős okokkal és a kedvezőtlen hatásokkal is tisztában van. A lakossági lekérdezés alapján elmondható, hogy a magyarországi válaszadók majd 98%-a hallott már a klímaváltozásról, és 92%-uk – saját bevallása szerint – nagyjából vagy pontosan tudja, hogy az mit is jelent.

Nógrád megye esetén a lakosság klíma- és környezeti attitűdjének vizsgálatára vonatkozó eredmények emelhetők ki. A kutatók több kérdés átlagindexéből, egy 1-5-ig terjedő skálát hoztak létre arra vonatkozóan, hogy feltárják a lakosság klímaváltozáshoz, mint társadalmi problémához való viszonyát. A megyék átlagindexéből az derül ki, hogy a környezetvédelemhez kapcsolódó legpozitívabb attitűddel a Pest és Békés megyékben élők rendelkeznek. Erős pozitív attitűdje van a Szabolcs-Szatmár-Bereg, Csongrád, Komárom-Esztergom és Vas megyékben élőknek, azaz ezekben a megyékben számíthat a környezetpolitika (és benne a klímapolitika) a legnagyobb együttműködésre. Nógrád megye a rangsor végén helyezkedik el, vagyis itt a lakosság kevésbé érzékeny a témára, így a megye klímastratégiájában nagy hangsúlyt kell helyezni az érzékenyítésre, valamint a lakosság felé történő kommunikációra.

37. ábra Az attitűdindex megyei különbségei

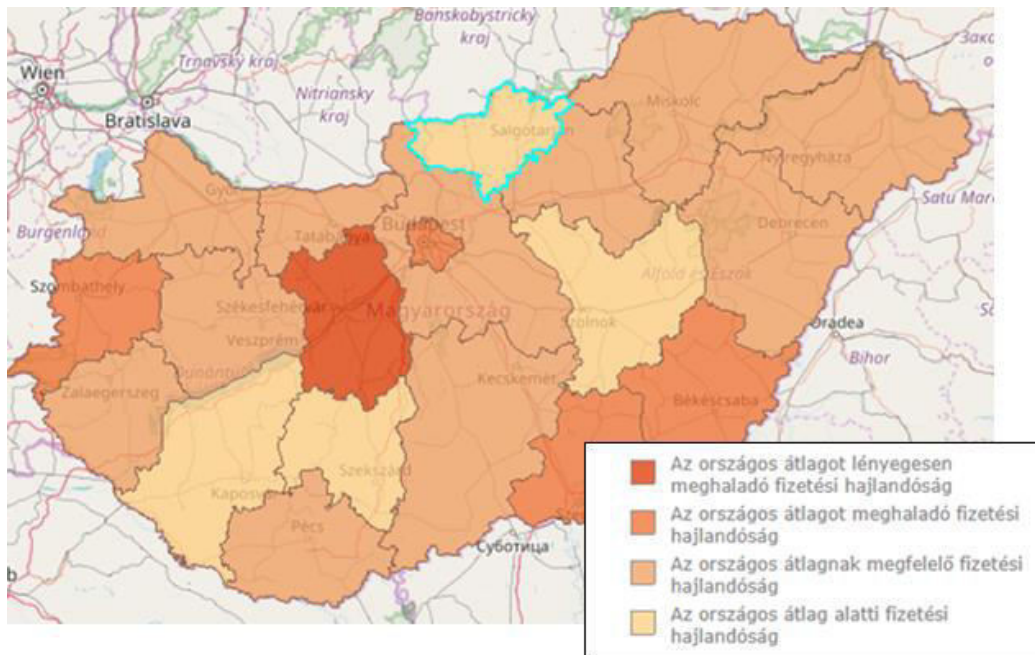

Forrás: Baranyai N. – Varjú V. (2015): A lakosság klímaváltozással kapcsolatos attitűdjének empirikus vizsgálata. 272. p.

A kutatás eredményei arra világítanak rá, hogy a klímaváltozás problémakörét közelebb kell hozni az egyénekhez, s az általános, „elidegenítő” megoldási javaslatok helyett a háztartási szinten megvalósítható apró lépések hangsúlyozására van szükség. Ebben jelentős szerepet kell vállalnia az oktatáspolitikának, különösen azért, mert a szűkebb ismerettel rendelkező réteg körében nagyszámú fiatalot találunk. A kézzelfogható eredménnyel (pl. költségmegtakarítás) is járó gyakorlati megoldások népszerűsítése enyhítheti a hatások által leginkább veszélyeztetett társadalmi csoportok jövőbeli sérülékenységét. Az ilyen jellegű programok sikere mellett is várható a migráció növekedése, ami a klímaváltozás okozta jelenségek (pl. szélsőséges időjárás, forróság) egyik következményeként prognosztizálható. A csaknem fele-fele arányban belföldre és külföldre irányuló vándorlás szintén az alacsonyabb státuszúak, s főként a fiatalok körében válhat jellemzővé, ami a demográfiai és munkaerőpiaci előrejelzések negatív jövőképét még tovább ronthatja.” (Baranyai-Varjú, 2015).

Az attitűdvizsgálatoknál vizsgálatok során érdemes a lakosok alkalmazkodóképességét is figyelembe venni, vagyis azt, mekkora mértékben vállal anyagi szerepet a klímaváltozás mérséklésében. Ebből a szempontból Nógrád megye az országos átlag alatt szerepel, ez egyértelműen a térség társadalmi-gazdasági helyzetével hozható összefüggésbe.

38. ábra Alkalmazkodás - A klímaváltozás mérséklésében vállalt lehetséges anyagi szerepvállalás

Forrás: NATÉR

5.3.2 Stakeholder analízis

A klímastratégia szempontjából azért szükséges stakeholder analízist készíteni, mert adott feladat megoldásával kapcsolatos döntések előtt figyelembe kell venni az érintettek teljes körét. Hiszen részvételük és támogatásuk kritikus a stratégia működésének sikerében. A vizsgálat célja az érintettek, valamint az általuk leginkább befolyásolt kérdések közötti kapcsolatrendszer, illetve a folyamatra gyakorolt hatásuk felvázolása, az elvárások felismerése és a megfelelő kommunikáció kialakítása.

Érintettnek kell tekinteni minden olyan hatóságot, szervezetet vagy személyt, személyekből álló csoportot, intézményt, az állami-, a magán- és a civil szektor szereplőjét, akik valamilyen módon kapcsolatba kerülhetnek a klímaváltozással, befolyásolják vagy befolyásolhatják a célkitűzések realizálódását, érdekeltek a vizsgált beavatkozásban.

Ide sorolhatók a Nógrád megyében található alábbi érintettek:

- a természet- és környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek, társaságok, melyek a lakosság szemléletformálásában, az ismeretek és jó gyakorlatok átadásában bírnak tapasztalatokkal,
- az alap-, közép- és felsőfokú, valamint felnőttoktatással foglalkozó intézmények,
- szakmai szervezetek, kamarák, különös tekintettel az agrárkamara, kereskedelmi- és iparkamara, valamint a mérnöki kamara képviselőire, szakembereire
- a Világörökségi Gondnokság
- a témával foglalkozó szakemberek, véleményformálók

- a klímaváltozás problémájával aktívan szembesülő hatóságok és területi állami szereplők, mint például a kormányhivatal, katasztrófavédelem, vízügyi igazgatóságok, nemzeti parkok, erdészetek, geoparkok
- a hulladékgazdálkodással, energiaellátással, vízszolgáltatással, közlekedéssel foglalkozó közszolgáltatók
- gazdasági szervezetek, vállalkozások, akik érintettek az ÜHG kibocsátás terén, valamint akik aktívak a környezet- és klímavédelem terén
- települési önkormányzatok
- a Nógrád Megyei Éghajlatváltozási Platform, valamint a Nógrád Megyei Értéktár Bizottság.

5.3.3 Nógrád megyében megvalósult szemléletformálási projektek

A megye kedvező természeti adottságai révén a Nógrád megyei települési önkormányzatok, itt működő civil szervezetek többsége régóta elkötelezett a környezet- és klímatudatos településirányítás és szemléletformálás irányába, így 2009. óta számtalan környezet-és klímatudatos projekt és rendezvény valósult meg, elsősorban KEOP-források felhasználásával, több mint 260 millió Forint értékben.

A szemléletformálást érintő projektek esetében fontos szempont volt, hogy a megfogalmazott üzenetek sikeresen el is érjenek a meghatározott célcsoportokhoz. Szintén kiemelendő, hogy a projektekben meghatározott célokat elsősorban pozitív kommunikáció segítségével sikerült a leghatékonyabban eljuttatni a befogadókhoz. A programok elsődleges közönsége az óvodások és iskolások voltak, hiszen egyrészt ők fogékonyak az környezettudatos gondolkodásra, másrészt rajtuk keresztül a szülőket és a többi családtagot is könnyebb elérni és megszólítani.

A pályázatok során településtípustól, települmérettől függetlenül számos sikeres program bonyolódott le. Az első időszakban a KEOP 6.1.0/A projekt keretében a környezettudatos szemléletmód elterjesztésével és a fogyasztási szokások ösztönzésével kapcsolatos kampányok zajlottak, melyek célcsoportja a térség lakossága, valamint a térségbe érkező aktív turisták voltak (pl. túraútvonalak, gyalogtúra rendezvénysorozatok kialakításával kapcsolatos szemléletformálás). Példa és jó gyakorlat erre vonatkozóan:

A diósjenői Börzsöny Természetbarát és Hegymászó Egyesület a KEOP 6.1.0/A/09 „A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés) pályázat keretében 3.676.500 Ft támogatást nyert a „Tematikus tájbejáró-, bemutató-és természetjáró gyalogtúra rendezvénysorozat a Börzsöny-hegységben és a Naszály mentén” c. programjára.

A sikeres pályázattal a szakemberek, az alkalmazott kommunikációs módszerek hozzájárultak a résztvevők tudás-növeléséhez, és elindítottak egy pozitív folyamatot az általános értékrend, illetve az egyéni attitűdnek a résztvevő személy által történő átalakítása terén. A projekttel – a visszacsatolások alapján – elérték céljukat, informatív tanítással a legkülönbözőbb társadalmi szegmensekhez tartozó egyének esetében indult el valami: vágy a természeti értékek megismerésére, az értékmegőrzésre, a környezettudatos magatartásra. Közvetlenül a prevenció tárgyát – élő- és élettelen természeti értékeket - mutatták be. A résztvevők megszerzett élményei, ismeretei mindenképpen hozzájárultak a preventív, környezettudatos gondolkodás kialakulásához. Erdei, hegyi környezetben hívták fel a figyelmet az élő- és élettelen mulandóságára.

A következő, 2010-2013. évi projektek elsősorban a diákságot szólították meg, emellett a lakosság komposztálással kapcsolatos ismeretei bővültek, ezt elősegítő szemléletformáló rendezvénysorozatok, valamint eszközbeszerzés valósult meg. Jó gyakorlatként kiemelhető:

A balassagyarmati Szent Imre Keresztény Általános Iskola, Gimnázium és Szakképző Iskola a KEOP 6.1.0/A/11 „A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés) pályázat keretében 4.455.500 Ft támogatást nyert a „Fenntarthatósági rendezvénysorozat a balassagyarmati Szent Imre Keresztény Általános Iskola és Gimnáziumban” c. programjára.

A pályázat keretében megtartásra került első rendezvénynap 2011.10.19-e volt, melynek keretében 40 fő 1-2. évfolyamos diák vett részt többek között az alábbi programokon: filmvetítés, előadások, ökológiai lábnyomszámítás, ajándékkészítés, rajzverseny, honlap elemzés, valamint kiadványszerkesztés.

Ezzel párhuzamosan a megye teljes lakosságát lefedő szemléletformáló, a helyi termékek fogyasztásának ösztönzését segítő kommunikációs kampánysorozat is zajlott. Ezek közül kiemelhető:

A BVKF Bánki Vidékfejlesztési Nonprofit Kft a KEOP 6.1.0/B/09 „A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés) pályázat keretében 13.375.989 Ft támogatást nyert a „A környezeti szempontok előtérbe helyezése a közlekedési eszközök kiválasztásakor” c. programjára.

A projekt során két közvetlen célcsoportot különböztettek meg: egyrészt a kistérség településeiről ingázó munkavállalókon belül a napi ingázók közül a személygépkocsival közlekedőket, másrészt a helyben lakó és dolgozó személygépkocsival közlekedőket. Ezen felül természetesen a teljes kistérség érintett, hiszen a projekttel kapcsolatos tevékenységgel számos helyen találkozhattak az érdeklődők. Egyrészt az összefogásra, közös autóhasználatra, egyfajta "telekocsi" programra ösztönző közösségi portálon, másrészt a nagyobb nyilvánosságú rendezvényeken, falunapokon specifikus programokkal az iskolákban, a TV-ben, nyomtatott sajtó hasábjain, kiadványokon. A cél az összefogás, a közös gondolkodás, az optimumkeresés megjelenése, kapcsolatok kiépülése, együttműködések kialakulása, a mobilitás növelése a hátrányos helyzetben élők körében és a környezeti szempontok előtérbe helyezése volt.

A térségben jelentős volumenű szemléletformálási projektként említhető a balassagyarmati ÖKO-Pannon Csomagolási Hulladékok Kezelését Koordináló Szervezet Nonprofit Közhasznú Kft a KEOP 6.1.0/B/09 „A fenntartható életmódot és az ehhez kapcsolódó viselkedésmintákat ösztönző kampányok (szemléletformálás, informálás, képzés) pályázat keretében 46.590.828 Ft támogatást elnyert „Az újrahasznosítással mindenki nyer” c. programja.

A projekt során az ÖKO-Pannon Nonprofit Kft. megismételte a KEOP 6.1.0/C/09-2009-0001-es azonosítószámú projektjében megvalósított médiakampányát, amellyel a lakosság figyelmét hívta fel a hulladék-megelőzés és szelektív hulladékgyűjtés lehetőségeire és fontosságára. A kampány törzsét az országos társadalmi célú reklámkampány (ATL) adta, amely igénybe vette a televízió, rádió, nyomtatott sajtó, közterület csatornákat, hogy az adott keretek között a lehető leghatékonyabban elérje a 18 és 60 év közötti lakosságot. A médiamixbe - a már kipróbált és megbízható kommunikációs csatornák mellé - új elemként vonták be a közösségi médiát, amely az utóbbi években jelentős és megkerülhetetlen információforrássá vált a fiatalok körében. A célcsoport 18 és 30 év közötti szegmensét a Facebook-on való megjelenéssel érték el: az oldalon elhelyezett hirdetések mellett saját profiloldalt is létrehoztak.

A megye többi szemléletformálási projektjét a 2. számú mellékletben levő táblázat tartalmazza.

5.3.4 A lakosság klíma- és energiatudatosságának összegző megállapításai

Nógrád megyében az országos és megyei szintű klímaattitűd vizsgálatok, a résztvevő és mérvadó érintettek értékelése, valamint az eddig megvalósult projektek a következő főbb jellemzőkre mutatnak rá:

- Bár a megye természeti környezete, valamint lakossága, helyi értékei ki vannak téve a klímaváltozás hatásainak, a lakosság érzékenysége a téma iránt jelenleg igen alacsony, így szükség van a klímaváltozással kapcsolatos tudásmegosztásra mind településvezetői, mind lakossági szinten.
- Számos sikeres, mintaértékű szemléletformáló akció valósult meg Nógrád megyében, a projektgazdaként oktatási intézmények és civil szervezetek egyaránt megjelentek, így a fiatal korosztály elérése volt az elsődleges.
- A szemléletformáló projektek az alkalmazkodáshoz, valamint az ÜHG kibocsátáshoz kapcsolódóan is megjelentek. A mitigáció terén a fogyasztási szokások átalakításával kapcsolatos projektek kerültek előtérbe, amely különösen annak tükrében hasznos, hogy a hulladékmennyiség fajlagosan növekedett a megyében.

5.4 Éghajlati szempontú megyei SWOT analízis és problématerkép

Erősségek	Gyengeségek
<p>ÜHG kibocsátás</p> <ul style="list-style-type: none"> A megye gazdaságának szerkezetváltásával, ipari dominanciájának megszűnésével jelenleg nincsenek nagyipari kibocsátók, alacsony a veszélyes üzemek aránya A közlekedés összes CO2 kibocsátása a gépjárműpark átalakulásának hatására javuló tendenciát mutat A hulladékkezelés okozta ÜHG kibocsátás a technológiai fejlesztések hatására csökkenő tendenciát mutat 	<p>ÜHG kibocsátás</p> <ul style="list-style-type: none"> A fosszilis energiahordozóktól való függés, a lakosság fosszilis energiafogyasztásának nagy aránya Lokális, pontszerű, kisebb kibocsátók emissziójának és megtakarításának mérése, szabályozása hiányos A motorizáció drasztikus növekedésével az egy főre jutó CO2 kibocsátás növekszik A hulladékkezelés összes ÜHG kibocsátásának csökkenése ellenére az egy főre jutó CO2 kibocsátás növekszik
<p>Fenntartható energiagazdálkodási és fenntartható közlekedési projektek tapasztalatai</p> <ul style="list-style-type: none"> Jelentős számú megvalósult közintézményi épületenergetikai fejlesztés Gazdálkodó szféra növekvő arányú megújuló energiahasználatát célzó fejlesztések Javuló műszaki infrastruktúra és elérhetőség 	<p>Fenntartható energiagazdálkodási és fenntartható közlekedési projektek tapasztalatai</p> <ul style="list-style-type: none"> Főleg intézményi fejlesztések valósultak meg, a nagyobb lélekszámú városokban Nincs információ a lakossági fejlesztésekről Az energetikai projektek hasznosulása, eredményei nem ismertek, egységes adatbázis hiánya A közösségi közlekedés utasforgalom tekintetében alacsony szinten maradt
<p>Releváns megyei éghajlatváltozási problémakörök Kitettség</p> <ul style="list-style-type: none"> Erdőterület jelentős nagysága, országos átlagon felüli aránya Az ország leghidegebb területei itt találhatók <p>Érzékenység</p> <ul style="list-style-type: none"> Változatos, tagolt felszín, hegyvidéki jelleg Erdőterületek nagy aránya, a térség természetközeli erdőinek biodiverzitása Nagy kiterjedésű védett természeti területek Változatos épített környezet, világörökségi terület, növekvő számú megyei értékek (ún. Nógrádikumok) Aktív turizmus növekvő jelentősége <p>Alkalmazkodási képesség</p> <ul style="list-style-type: none"> A lakosság képzettségi szintjének növekedése, foglalkoztatottsági helyzetének javulása Megfelelően kiépített ár- és belvízvédelmi rendszer A Megyei Önkormányzat, állami szervek (pl. erdészetek) klímapolitika iránti elkötelezettsége <p>Energia és klímatudatossági szemléletformáló programok tapasztalatai</p> <ul style="list-style-type: none"> Pontszerű rendezvények és nemzetközi, országos rendezvényeken való részvétel szemléletformálás terén 	<p>Releváns megyei éghajlatváltozási problémakörök Kitettség</p> <ul style="list-style-type: none"> A hóhullámos napok gyakorisága növekszik, a nyári csapadékmennyiség csökken, így az aszályos napok száma növekszik Erózióknak való kitettség, talajok kiszáradása Az eróziós völgyekkel szabdaltsága felszín éghajlati kitettsége jelentős Szeszélyes csapadékviszonyok miatt a villámárvízkitettség növekszik <p>Érzékenység</p> <ul style="list-style-type: none"> A hóhullámok által érintett társadalmi csoportok növekedése (idősek) Az épületállomány kedvezőtlen fizikai állapota, az erre vonatkozó információk hiánya, magas veszélyeztetettség viharok által Kiseb beavatkozásokra is érzékenyen reagáló természetközeli területek <p>Alkalmazkodási képesség</p> <ul style="list-style-type: none"> A fogyasztási magatartás változatlansága, a túlfogyasztás további tendenciáinak erősödése Tudásintenzív iparágak hiánya Előregedő, fogyó népesség, romló egészségi állapot és ellátási rendszer, sérülékeny lakosság, akik a hóhullámokkal szemben kevésbé tudnak alkalmazkodni Pontszerű hiányosságok, az épületek és a csapadékvízvezető rendszerek rossz állapota,

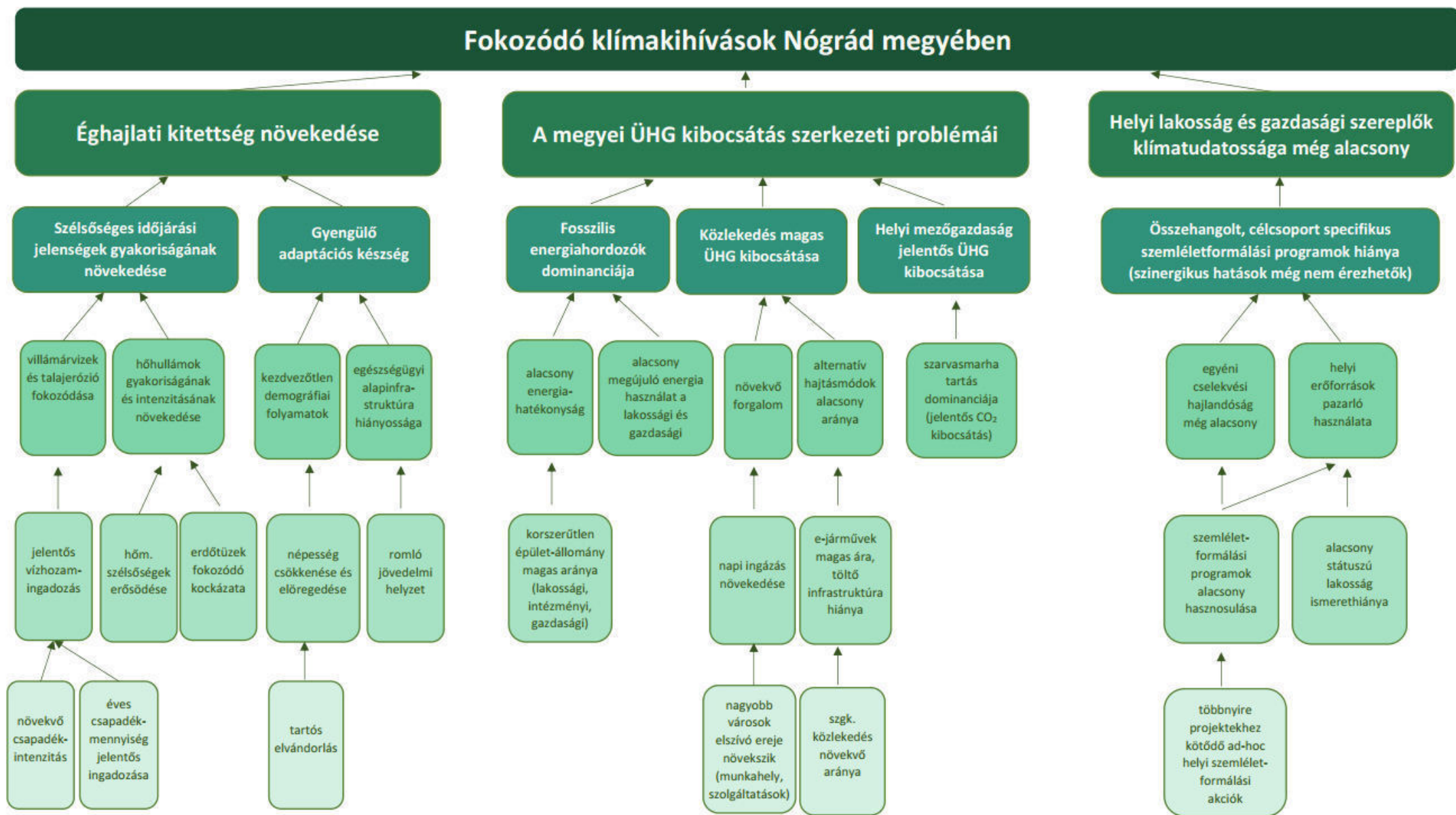
Erősségek	Gyengeségek
	<p>havária jellegű megoldások és javítások</p> <p>Energia és klímatudatossági szemléletformáló programok tapasztalatai</p> <ul style="list-style-type: none"> A megye lakossága országos viszonylatban kevésbé érzékeny a klímaváltozás témája iránt

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> A megújulóenergia-használat további térnyerésének ösztönzése Az energetikai, környezeti témájú pályázati rendszerek egyszerűsödése a lakosság, vállalkozások felé Gépjárműállomány összetételében elmozdítás az alacsonyabb CO2 vagy zero emissziós járművek felé, valamint a közösségi közlekedési rendszerek javítása, ez irányú ösztönzők kialakítása A közösségi közlekedési rendszerek összehangolása, a kerékpáros közlekedés infrastrukturális feltételeinek javítása, az egyéni közlekedés szerepének csökkentésére vonatkozó akciók szervezése A helyi hulladék helyi szinten történő feldolgozása, szelektív hulladékgyűjtés feltételeinek szélesebb körben történő biztosítása, a lakossági hulladékkibocsátás csökkentése, szemléletmód változása Folyamatos erdőborítottság biztosítása, valamint növelése, városi zöldfelületek további növelése (pl. klímeparkok kialakítása), biodiverzitás megtartásával Környezettudatos fókuszú aktív turizmus fejlesztése A klímatudatosság javítására vonatkozó célcsoportspecifikus szemléletformáló akciók, kialakítása A szemléletformálásban a megyei aktív civil szervezetek összefogása, szerepük növelése A megyében tudásintenzív, nem szennyező iparágak letelepedésének ösztönzése A gazdasági fejlődés kapcsán fiatal népesség perspektívájának megteremtése, a letelepedésük ösztönzése megfelelő lakókörnyezet kialakításával A települési önkormányzatok számára megfelelő tervezési és pályázati feltételek, a károkat megelőző támogatói rendszerek kialakítása Klímareferens tanácsadó munkakör kialakítása a Megyei Önkormányzaton belül 	<ul style="list-style-type: none"> A szabályozási rendszerek változása, adók kivetése a megújuló energiaforrások használatára vonatkozóan A pályázatok beszükülése, forráskimerülés, változó pályázati rendszerek A lakosság jövedelmi helyzetének további romlása, önrész biztosításának nehézségei A közösségi közlekedésfejlesztéshez szükséges infrastrukturális háttér (töltőállomások) kiépítésének elmaradása Rövid távú érdekek mentén történő fejlesztések a hosszú távúak helyett A mikroklimatikus viszonyok változásával tájidegen fajok megjelenése A tervezett fejlesztések, feladatok felelőseinek hiánya Az ökoturizmus népszerűsödésével a turisztikai kereslet növekedése, a táj degradációja A szemléletformáló akciók információi nem hasznosulnak a célcsoportoknál A civil szervezetek anyagi erőforrásainak csökkenése Az innováció iránti fogékonyság elmaradása A szociális szférában dolgozók számának további csökkenése, a tájékoztatáshoz szükséges kapacitásuk csökkenése, túlterheltségük további növekedése Működtetési nehézségek (forrás- és kapacitáshiány)

Nógrád megye klímaspecifikus problémái három nagy területre bonthatók. A problémák egyrészt a kibocsátás növekedéséből, másrészt a megye egésze (így a népesség, természeti környezet) alkalmazkodóképességének romlásából, valamint a lakosság klímaattitűdjének jelenlegi alacsony szintjéből adódnak.

A kibocsátás növekedése az intézmények, a lakosság (különösen az egy főre jutó mennyiségek), a vállalkozások kedvezőtlen, pazarló, sokszor környezetkárosító tevékenységének tudható be, valamint annak, hogy a megújuló energiaforrások nem kellően kiaknázottak. A közlekedés kibocsátása számottevő és égető probléma (beleértve a motorizációt, a közösségi közlekedés szerepének csökkenését), csakúgy, mint a kibocsátáshoz, energiamegtakarításhoz kapcsolódó tudás-, információ-, és adathiány is.

A megye alkalmazkodóképességének romlása az éghajlati kitettség növekedésének, a társadalom adaptációs képessége csökkenésének, valamint a stratégiai döntések nem megfelelő jellegének, hiányának tudható be. Nógrád megye aszályal szembeni területei, csakúgy, mint a hóhullámos napok száma, szintén emelkedést mutatnak, a szélsőséges időjárási események gyakoribbá válnak, amelyek a természetet, társadalmat, valamint infrastruktúrát egyaránt károsítják. A népesség számának jelentős csökkenése jellemző, a fiatalok elvándorolnak a térségből, a társadalom elöregedő és az egészségi állapot romlik. Bár számos kiváló szemléletformáló akció jelent meg a megyében, általános az itt élők tudás- és információhiánya, amely különösen súlyos lehet a jövőben annak tükrében, hogy a fiatal, a tanulni és környezetét megváltoztatni képes korosztály aránya folyamatosan csökken.

6 STRATÉGIAI KAPCSOLÓDÁSI PONTOK AZONOSÍTÁSA

6.1 Nemzeti szintű kapcsolódási pontok és az azokból levezethető éghajlatpolitikai kihívások

6.1.1 Európa 2020 Stratégia

Az Európa 2020 stratégia az EU 2010 és 2020 közötti időszakra szóló foglalkoztatási és növekedési stratégiája. A stratégiában hangsúlyt kap az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés, mert ennek révén orvosolhatók az európai gazdaság strukturális hiányosságai, növelhető a versenyképesség és a termelékenység, illetve lefektethetők a fenntartható szociális piacgazdaság alapjai. Fő céljai: a gazdaságpolitikák összehangolása, a versenyképesség és a foglalkoztatás növelése.

Az éghajlatváltozás elleni küzdelem és fenntartható energiagazdálkodás területét érintő számszerűsített céljai:

- az üvegházhatású gázok kibocsátása 20%-kal csökkenjen az 1990-es szinthez képest,
- a megújuló energiaforrások aránya 20%-ra nőjön,
- az energiahatékonyság 20%-kal javuljon.

6.1.2 Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

A Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS2) tervezetét 2017. május 20-i ülésén fogadta el a Kormány. A dokumentum 2015. június 2-án került a Parlament elé, és jelenleg is tárgyalás alatt van.²⁹ A NÉS2 egy háromszintű, hierarchiába rendeződő célrendszerre épül. Az átfogó célok a magyarországi éghajlatpolitika fő prioritásait mutatják, míg a tematikus és specifikus célok az átfogó célok részletesebb, szakterületi kifejtését jelentik.

A NÉS2-ben két átfogó cél került kialakításra. Mindkét átfogó cél, vagyis a „fennmaradás és tartalmas fejlődés egy változó világban”, valamint az „adottságaink, lehetőségeink és korlátaink megismerése” legfontosabb elemei igazodnak Nógrád megye jövőképehez, valamint célrendszeréhez, ahol az elkövetkező évtizedek egyik legfontosabb feladata a megye természeti értékeinek védelme. Emellett, az extrém időjárási események gyakoriságának növekedésével, valamint a lakásállomány jelenlegi helyzetének figyelembevételével az épített környezet megőrzése is fontos feladat. Az országos dokumentumhoz kapcsolódó további cél a hőhullámok várható növekedésével az emberi egészség védelme.

A NÉS2 tematikus céljai szintén egyértelmű illeszkedést mutatnak Nógrád megye vonatkozásában. A dekarbonizáció során a legfontosabb feladat a megyében a közlekedésből eredő emisszió csökkentése.

²⁹ <http://nak.mfgi.hu/hu/node/44>

Az alkalmazkodás terén a megyében élők, a gazdálkodók helyi vízkárokkal, hőhullámokkal, valamint az aszályal szembeni adaptációs feladatai emelhetők ki. Az éghajlati partnerség, mint tematikus cél azt szolgálja, hogy „a magyarországi klímapolitika széleskörű partnerség és társadalmi-gazdasági konszenzus keretei között valósuljon meg” (NÉS2, 42. oldal). Ehhez mindenképpen szükséges, hogy növekedjen az emberek klímaváltozással kapcsolatos tájékozottsága, amelyhez a Nógrád Megyei Önkormányzat, a civil szervezetek, a hatóságok, valamint az államháztartáson kívüli forrásokat biztosító szereplők részvétele egyaránt szükséges. Az az információkhoz való hozzájutásban szerepet játszhat a Nógrád Megyei Önkormányzat tájékoztató tevékenysége, klímareferens tanácsadó munkája, illetve javasoljuk a NATÉR adatbázishoz való széleskörű hozzáférés biztosítását.

6.1.3 Nemzeti Energiastratégia 2030

A Nemzeti Energiastratégia 2030 (a továbbiakban: Energiastratégia) a hazai energiaellátás hosszú távú fenntarthatóságát, biztonságát és gazdasági versenyképességét hivatott biztosítani. A dokumentum legfőbb üzenete: „függetlenedés az energiatüggőségtől”. Az Energiastratégia megalkotásával a Kormány célja az energia- és klímapolitika összhangjának megteremtése a gazdasági fejlődés és a környezeti fenntarthatóság szem előtt tartásával, az elfogadható energiaigény és az energetikai fejlesztések jövőbeli irányainak meghatározása, valamint a magyar energetika jövőképe kialakítása az energiapiaci szereplők bevonásával.

A dokumentumban megjelölt törekvések közül Nógrád megyét érintően fontos cél a jövőben a lakossági, valamint az intézményi energiatakarékosság ösztönzése, illetve az energiahatékonyság fokozása, a megújuló energiák részarányának növelése, valamint ennek nyomán követése (annak elérése, hogy információk álljanak rendelkezésre a megújuló energiák eredményeiről).

6.1.4 Nemzeti Épületenergetikai Stratégia

A Nemzeti Épületenergetikai Stratégia (továbbiakban: NÉeS) elsősorban a hazai épületállomány energetikai korszerűsítésének lehetőségeivel, főbb szempontjaival és a megvalósítás feltételeivel foglalkozik. A dokumentum rögzíti azokat a célokat és fő irányokat, amelyek a 2020-ig terjedő időszakban – kitekintéssel 2030-ig – a hazai épületállomány korszerűsítését, energiafelhasználásának jelentős mértékű csökkentését teszik lehetővé, megadva a későbbiekben kidolgozandó épületenergetikai cselekvési tervek, konkrét programok, intézkedések elvi keretét.

Amint a lakásállomány elemzése kapcsán kiderült, Nógrád megyében kimagasló az 50 évnél idősebb épületek, a régi népi építészeti értékek aránya, ezek állagának védelmével, javításával, korszerűsítésével kiemelten kell foglalkozni. Ez a cél teljesen megegyezik a NÉeS-ben foglaltakkal, vagyis kiemelt figyelmet kell fordítani a családi házak korszerűsítésére, az ÜHG kibocsátás csökkentésére.

A NÉeS a lakóépületek és középületek felújítása mellett további területeken is célokat határoz meg. Az új épületek építése és az épületállomány kicserélődése, a vállalkozások épületeinek felújítása, a megújuló energia hasznosítása, az épületenergia menedzsment rendszerek bevezetése, a

tudatformálás, tájékoztatás, tanácsadás, információcsere segítségével további primerenergia megtakarítást kell elérni 2020-ig. Az információkhoz való hozzájutásban szerepet játszhat a Nógrád Megyei Önkormányzat tájékoztató tevékenysége, a klímareferens tanácsadó munkája.

6.1.5 Energia- és Klímatudatossági Szemléletformálási Cselekvési Terv

A Cselekvési Terv célja az energia- és klímatudatosság elterjesztése, ezért ennek megfelelően azonosítja azokat a rövid távon – többségében 2020-ig – megvalósítandó kormányzati intézkedéseket, amelyek képesek jelentős mértékben hozzájárulni a klímaváltozással és energiefelhasználással kapcsolatos szemléletváltás bekövetkezéséhez, a fogyasztói szokások megváltoztatásának, továbbá a hazai szereplők ilyen irányú tevékenységének dinamikus előmozdításához. A dokumentum további célja, hogy a lehetőségekre való rámutatással csökkenjenek a háztartások energiaköltségei, enyhüljenek az abból adódó nehéz életkörülmények, ezáltal javítva az emberek életminőségét.

Nógrád megye lakosságának klímaattitűd-vizsgálatának eredménye egyértelműen igazolja, hogy a környezettudatosságnak jelentősen javulnia kell a megyében. Fontos, hogy az itt élők megismerjék a megyét érintő problémákat, a szemléletformálás pedig – a Cselekvési Tervben megfogalmazott célokkal azonosan – minden célcsoportot érintsen (lakosság, vállalkozások, önkormányzatok, államigazgatási szervek, civil szervezetek), kiemelt hangsúlyt helyezve a különösen sérülékeny csoportokra, így a növekvő idős társadalomra, a gyermekekre és a kistelepülésen élőkre. A megyei problémák feltárása kapcsán kiderült, hogy a lakosság felé a legfontosabb üzeneteket, kommunikációs és oktatási intézkedéseket a tudatosabb energiahasználat, a lakások korszerűsítése, a gépkocsihasználat mérséklése, a hulladék mennyiségének csökkentése, valamint az egyszerű alkalmazkodási lehetőségek kiaknázása képezi majd a jövőben.

6.1.6 Magyarország Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terve 2020-ig

Az Európai Unió jogszabályait figyelembe véve a tagállamoknak első alkalommal 2014. április 30-ig, majd ezt követően háromévente nemzeti energiahatékonysági cselekvési tervet kell benyújtaniuk. Ez alapján készült el hazánkban a III. Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terv az Európai Bizottság számára. A dokumentumban a 2020-ig megvalósítandó indikatív nemzeti energiahatékonysági célkitűzések, az alkalmazott számítási módszerek, a primerenergia-felhasználás teljes, illetve ágazatokra lebontott becsült mértéke, továbbá a végsőenergia-megtakarítás kerül áttekintésre, vagyis az, hogy az egyes ágazatoknak mekkora csökkenést kell elérnie a célvire vonatkozóan. A dokumentumban számos pont kapcsolódik a Nógrád megyei mitigációs tendenciákhoz és hangsúlyozza a közlekedésből, illetve a lakossági energiafogyasztásból eredő, valamint a mezőgazdaságból származó kibocsátás csökkentésének fontosságát.

6.1.7 Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve 2010-2020

A megújuló energiaforrások jövőben tervezett hasznosítása a Nemzeti Cselekvési Terv (a továbbiakban: NCsT) megalkotását tette szükségessé. A dokumentum célja, hogy Magyarország természeti, gazdasági, társadalmi, kulturális, és geopolitikai adottságaira építve a lehető legnagyobb össztársadalmi hasznot biztosítsa. A megújuló- és alternatív energia hasznosításának elsődleges célja a gáz- és kőolajimport-függőség csökkentése. Nógrád megyét ez abból a szempontból érinti, hogy a fűtésrendszerek korszerűsödjenek, valamint a közlekedési rendszerekben is az alternatív módok kerüljenek előtérbe.

Nógrád megyét érintően fontos cél továbbá, hogy minden célcsoport számára ismertté váljanak a megújulóenergia-hasznosítás lehetőségei (melyik a legoptimálisabb egy adott helyszínen), a használók legyenek tisztában azok megtérülésével, ismerjék a megyében a kiépítést elvégző szakemberek közvetlen elérhetőségét, az igénybe vehető pályázatokat, valamint, hogy az elért eredmények folyamatosan nyomon követhetők legyenek, és létrejöjjön egy működő monitoring rendszer.

6.1.8 Kvassay Jenő Terv Nemzeti Vízstratégia

A Kvassay Jenő Terv (KJT) - a Nemzeti Vízstratégia - a magyar vízgazdálkodás 2030-ig terjedő keretstratégiája és 2020-ig terjedő középtávú intézkedési terve, (vízügyi) szakpolitikai stratégia. A KJT célja a társadalom és a víz viszonyának a feltárására támaszkodva intézkedések megfogalmazása, hogy a világot fenyegető vízválságot hazánk elkerülhesse, annak már mutatkozó jelei ellen időben megtehesse a szükséges intézkedéseket. Feladata a vizek kezelésével és állapotával kapcsolatos célok kijelölése, az ezek eléréséhez szükséges intézkedések azonosítása, valamint a végrehajtás feltételeinek és módjának a meghatározása. A Terv egyértelműen kiemeli a klímaváltozás hazai vízkészletre való negatív hatásait, a főbb problémákat, amelyeket kisebb területi szinten kell megoldani. A Nógrád Megyei Klímastratégiában ennek figyelembevételével kiemelt célként szerepel a „vízválság” elkerülése, az árvízvédelmi rendszer fenntartása, a vízelvezetés és a vízhasznosítás összekapcsolása, a vízvisszatartás eszközeinek kialakításával. Amint a Kvassay Terv is megfogalmazza, a klímaváltozás hatásait regisztrálni képes átfogó monitoring-rendszer hiánya országos probléma, az adatok feldolgozásának és közzétételi rendszerének hiánya jelentős, melyek a megyei klímastratégiának is fontos elemeit képezik.

6.1.9 Nemzeti Erdőstratégia (2016-2030)

Az erdőket társadalmi jelentőségüknek, természetvédelmi szerepüknek és környezetgazdálkodási súlyuknak megfelelően kell a következő évtizedekben megközelíteni, erre fókuszálva készült el hazánk 2016 és 2030-ig terjedő időszakra vonatkozó Nemzeti Erdőstratégiája. A stratégia alapján az elkövetkező évtized fő feladata a gazdálkodás és az ökoszisztémák dinamikus folyamatainak összehangolása, az ökoszisztéma szemlélet megvalósítása. Hazánk erdeiben a körzeti erdőtervezés keretében határozzák meg a fenntarthatóság követelményét szem előtt tartó haszonvételi

lehetőségeket (kivéve szabad rendelkezésű erdők). Ezt figyelembe véve, az erdő, mint élettér és alapvető társadalmi-gazdasági érték, védelmében az erdőgazdálkodási módszerek hatékonyságának fejlesztése érdekében stratégiai célok kerültek megfogalmazásra, amelyek közül a Nógrád Megyei Klímastratégia is számos célt figyelembe vett, így az erdőgazdálkodás fejlesztését állami és magán szinten, az erdő- és természetvédelem szerepének fontosságát, a korszerű erdővédelmet, racionális erdőhasználathoz kapcsolódó tevékenységeket.

6.1.10 Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia

A Keretstratégia alapvetően az országunkon belüli fenntarthatóság kérdéskörével foglalkozik, a megfogalmazott fenntarthatósági célok ugyanakkor kijelölik azokat a prioritásokat is, amelyeket Magyarországnak a nemzetközi együttműködések keretében követnie érdemes. A Keretstratégia szemléletében a fenntarthatóság felé való átmenet célja a közjó tartós biztosítása. A jó élet lehetőségének alapjait jelentő erőforrásaink hosszabb távú megóvása a rövidtávú érdekekkel egyensúlyba hozó kormányzást, szabályozást és gazdálkodást jelent. A fenntarthatósági politika középpontjába pedig – az eddigi ágazati megközelítés helyett – az embert és a közösségeket kell helyezni, amely szemléletmódot jelen Stratégia is szem előtt tart.

6.2 Kapcsolódás a megyei stratégiai dokumentumokhoz

6.2.1 Nógrád Megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2020

A természeti környezet hasznosításának eddigi érzékeny területeit és negatív hatásait feltárja a koncepció megyei szintű társadalmi, gazdasági, környezeti helyzetének elemzési része, mely megfelelő kiindulási pont a terület hosszú távú klímaadaptációjának azonosítására és jövőbeni megvalósítására. A dokumentum kitér a felszín és a talaj degradációs veszélyeire, a vízkészletek sérülékenységeire, a fokozott aszályok és áradások kezelésének lehetőségeire, az energiatermelés- és felhasználás diverzifikálásának szükségességére, az alternatív energiaforrások hasznosítási lehetőségeire. A mezőgazdaságban felhívja a dokumentum a figyelmet a hagyományos növényi kultúrák (például bogósgyümölcsök) és a „honos állattenyésztés” (juh, sertés, szarvasmarha) fenntartására és korszerűsítésére, szem előtt tartva az alkalmazkodni képes, több lábon álló agrárium kialakítását a környezeti kihívásoknak megfelelően (szárazságtűrő, ellenálló fajták stb.). Az élelmiszeriparban a szövetkezés fontosságának szorgalmazása, a termelés és a helyi értékesítés láncszemeinek felfűzésével, mely heterogén, helyi erőforrásokra épülő struktúra a klímaadaptáció számára is előnyös. A dokumentumban több helyen is megjelennek az újraiparosítás, a térségi szénvagyon gazdaságos hasznosításának lehetőségei, de nem jelenik meg ennek környezeti kockázata, hatásvizsgálatai, klímatudatos alkalmazási lehetőségei, módjai. Ennek hiányában a széntermelés és a kitermelt szén eltűzelése rossz hatékonyságú tüzelőberendezésekben a jelenlegi levegőminőségi helyzet és éghajlatváltozás hatásaihoz való hozzájárulás miatt nem támogatható. A koncepció említi a környezetileg fenntartható turizmus szempontját a turisztikai fejlesztés irányainál, a szoft turizmus

erősítésének szándékánál. A dokumentum rámutat a közművesítés fejlesztésének fontosságára, mely a környezeti fenntarthatóság szempontjából is fontos cél.

A helyzetértékelési részben erősségként említi, hogy a térségben nem működnek a környezetet intenzíven terhelő megavállalatok és környezeti katasztrófák kockázatát hordozó veszélyes üzemek, illetve azt, hogy Nógrád megye Magyarország egyik legerdősültebb megyéje, egyedülálló geológiai értékekkel. A lehetőségek között kettő olyan megállapítás is szerepel, ami jelen klímastratégiához kapcsolódik: egyrészt a 2030-ra szóló globális előrejelzések szerint fokozódni fog a világban a víz- és élelmiszerhiány, ami felértékeli Nógrád megye adottságait, megerősíti ebbéli potenciáljait, még a globális felmelegedés felgyorsulása esetén is, másrészt tovább nő az energiaszükséglet a világon, felértékelődnek a jelenleg ki nem használt, megújuló energiaforrások is.

6.2.2 Nógrád Megye Területfejlesztési Programja 2014-2020

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése a 2014-2020 közötti Európai Unió tervezéséhez kapcsolódóan – a stratégiai tervezésért felelős miniszter állásfoglalásában javasoltak figyelembevételével – a 80/2014. (IX. 10.) Kgy. határozatával elfogadta Nógrád megye 2014-2020-ra vonatkozó Területfejlesztési Programját, valamint annak mellékletét képező „Nógrád Megyei Stratégiai Program 2014-2020 területi hatásvizsgálata” elnevezésű dokumentumot.

A Program, mely egy stratégiai és egy operatív programrészből áll, a 2014-2020-as európai uniós költségvetési ciklus sikeres forrásfelhasználását szolgálja a megyei területfejlesztési koncepcióban foglaltakon alapulva. A stratégiai rész a Program átfogó célját, valamint specifikus, területi és horizontális célkitűzéseit határozza meg, továbbá kijelöli az átfogó és a specifikus célok elérését szolgáló prioritásokat is.

Az operatív rész részletesen ismerteti az egyes prioritások mentén meghatározott intézkedéseket és azon belül azonosított beavatkozásokat, a végrehajtás módját és a lehetséges finanszírozási források megjelölését, a nyomon követést szolgáló indikátorokat.

A prioritások szintjén a fentebb említett specifikus cél teljesüléséhez járul hozzá az élhető és fenntartható társadalmi környezet megteremtése elnevezésű prioritás, mely magában foglalja a természeti környezet megóvását és helyreállítását, valamint az energiahatékonyság javítását szolgáló intézkedések megvalósítását.

A környezetvédelem és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás a megye területfejlesztési programjában jól definiálható, rendszerszintű helyet kap. Ha a koncepció átfogó céljait nézzük, két céljában a „Fejlődő gazdaságban” /1. átfogó cél/ és a „Marasztaló élettérben” /3. átfogó cél/ erősen megjelennek ezek a szempontok.

Az első átfogó cél specifikus céljai között a „Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság” és a „Jövőcentrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése” képviseli legerősebben ezt a szemléletet. Ezen szempontok az EU 2020 klímaváltozáshoz kapcsolódó alábbi tematikus célkitűzésekkel harmonizálnak, azaz az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése, a környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való

áttérés. Az utolsó tematikus célkitűzéssel való harmonizálás fontosságát minden ágazatra, illetve átfogó és horizontális célra kiterjeszti a dokumentum.

A harmadik átfogó cél, a „Marasztaló élettér” specifikus céljai közül a következőkben jelenik meg erőteljesen a klímatudatos szemlélet: egészséges, vonzó, emberközpontú, megfizethető lakó- és pihenőkörnyezet; fokozódó környezetbiztonság. Ezek a célok az alábbi aktuális uniós irányelvek szerinti tematikus célokkal harmonizálnak: az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése; környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése.

Erőteljesen megjelenik a klímatudatosság a következő horizontális célkitűzésekben is: egészséges ételmiszer, tiszta ivóvíz és helyi energiaellátás környezetkímélő biztosítása (6); a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás, kockázatkezelés (5); a környezet védelme, a hatékony erőforrás-felhasználás elősegítése; a fenntartható közlekedés támogatása, szűk keresztmetszetek felszámolása kulcsfontosságú infrastrukturális hálózatokban.

6.2.3 Nógrád Megye Integrált Területi Programja 2014-2020

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése a 2014-2020 közötti Európai Unió tervezési-végrehajtási ciklushoz kapcsolódóan 2015. augusztus 31-i ülésén elfogadta Nógrád Megye 2014-2020-ra vonatkozó „Nógrád Megye Integrált Területi Programja (2014-2020)” (a továbbiakban: ITP) elnevezésű dokumentumát. A közgyűlés a 2016. áprilisi ülése alkalmával egyetértett az ITP teljeskörű módosításával. Az irányító hatósággal lefolytatott egyeztetéseket követően a dokumentum az 1612/2016. (XI. 8.) Korm. határozatban elfogadásra került.

A megyei területfejlesztési program, illetve a TOP közötti kapcsolódást az ITP kezeli azáltal, hogy leképezi azokat a célokat, amelyek eléréséhez a TOP támogatást tud biztosítani.

Mivel átfogó területfejlesztési programról van szó, annak megvalósításához az ágazati források, illetve hazai, határon-átnyúló, vagy egyéb programok támogatására is szükség van a saját források bevonása mellett.

A megyei területfejlesztési program célrendszerét megvizsgálva látható, hogy a TOP intézkedéseivel kapcsolódó célok elsősorban a „Fejlődő gazdaság”, illetve „Marasztaló élettér” prioritásokban jelennek meg.

A társadalom fejlesztésére fókuszáló prioritás rész céljai csak szűkebb mértékben kapcsolhatók a TOP ESZA típusú beavatkozásaihoz, mivel azokban a társadalmi felzárkóztatás igénye jelenik meg hangsúlyosan.

A „Fejlődő gazdaság” prioritáson belül a TOP elsősorban a szűk kínálattal rendelkező üzleti infrastruktúrák bővítését, illetve azok megközelítését képes támogatni. Az új kapacitásokat igénybe vevő vállalkozások aktivitása, kapacitása növekszik. Az új iparterületek, inkubátorok, technológiai parkok befogadhatnak mind hagyományos, mind jövőcentrikus ágazatokat képviselő vállalkozásokat.

Az ilyen fejlesztési igények a nagyvárosok mellett számos kistelepülésen is megjelennek, elősegítve a vidéki foglalkoztatás bővítését.

A „Marasztaló élettér” prioritás célul tűzi ki a lakó- és pihenő környezet több célú és több irányú fejlesztését. A TOP képes hozzájárulni az egészséges, biztonságos, fenntartható, családbarát lakókörnyezet kialakításához a településfejlesztési intézkedéseken keresztül, illetve az önkormányzati alapszolgáltatások színvonalának és elérhetőségének javításához. Az építészeti beavatkozások nem csak az esztétikai élményt fokozzák a lakókörnyezetben, hanem a fenntartók energiaköltségeit is csökkentik.

A vonzerőfejlesztésen keresztül Nógrád megye még több látogatót képes vonzani, illetve ennek köszönhetően a tartózkodási idő meghosszabbodik.

Az „Aktív, kreatív, együttműködő társadalom” prioritáson belül a TOP a foglalkoztatás bővítés eredményeként képes a lakosságot aktivizálni, illetve a helyi identitás és komplex társadalmi programokon keresztül az együttműködést ösztönözni. A TOP intézkedés kínálatában szerepelnek olyan elemek is (pl. megyei ösztöndíj program), amelyek a fiatalok megtartását segítik elő.

Az ITP TOP intézkedésekhez kapcsolódó céljait az alábbiak szerint határoztuk meg:

- Üzleti infrastruktúra kapacitások bővítése, fejlesztése a vállalkozói aktivitás és a vállalkozások munkahelyteremtő képességének növelése érdekében
- Környezeti és gazdasági szempontból fenntartható településfejlesztés
- Az önkormányzatok működéssel összefüggő energetikai költségeinek minimalizálása
- Korszerű, elérhető önkormányzati alapszolgáltatások
- Nógrád megye turisztikai vonzerejének rendszerszerű, fenntartható fejlesztése
- A lakosság, kiemelten a munkaképes megyei polgárok helyi kötődésének, együttműködésének erősítése

6.2.4 Hollókő-Ófalu Világörökségi Kezelési Terv

Fontosnak tartjuk a dokumentum elemzését, mivel kiemelten foglalkozik a világörökségi területen a klímaváltozás lehetséges hatásainak vizsgálatával, kezelési módszereivel. A KET kiemeli, hogy a klímaváltozás hatással van és lesz Hollókő természeti és kulturális értékeire, épített környezetére is: Egyes növény- és állatfajok visszaszorulásával, eltűnésével, megjelenésével megváltozik az élőhelyek fajkészlete, megváltoznak a természetett/természeti kívánt fajok és fajták életfeltételei: a melegedés előnyösebb lehet pl. a szőlőtermesztés számára. A változás alkalmazkodást követel meg, a károk mérséklését, az esetleges előnyök kihasználhatóságát, a megelőzés, az új feltételekhez illeszkedő tervezés szükségességét (új fajták, fajok bevonása, régi /és új/ fajták életfeltételeinek mesterséges biztosítása: pl. gyógy- és fűszernövények, zöldségfélék, öntözéses vagy öntözés nélküli kultúrák alkalmazása stb.) A kiemelkedő egyetemes érték szempontjából a szalagparcellák, erdők, hagyásfás legelők, az Ófalu és a Vár a legfontosabb tájalkotó elemek. A klímaváltozás becsült irányában a különböző egymásra hatások valószínűsíthetők, amelyekre a KET és a Klímastratégia is megfelelő válaszokat tartalmaz.

7 JÖVŐKÉP ÉS CÉLRENDSZER: KLÍMAVÉDELMI CÉLOK AZONOSÍTÁSA

Nógrád megye Klímastratégiájának célrendszere a helyzetelemzési munkarészek megállapításaira és a helyi szereplőkkel folytatott műhelymunkák eredményeire építve került kidolgozásra, ennek megfelelően számos területre kiterjedő, de a fő üzenetekre, problémákra koncentrááló célokat tartalmaz.

Az EU 2020 Klímavédelmi célkitűzéseire és a hazai szakpolitikai célkitűzésekre igazodó, azokkal összhangban lévő Nógrád Megyei Klímastratégia célrendszerében kiemelt, és a korábbiaknál is lényegesen hangsúlyosabb, szerepet kap az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és az alacsony CO₂-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás. (Az EU 2014-2020-as időszakra szóló stratégiai dokumentumaiban kiemelt cél az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának 20 %-kal - ezáltal a 2008-as szint alá - történő csökkentése 2030-ig.) A közösségi politikai célok megvalósulását az EU-s költségvetési politika forrásmegosztása is támogatja a tervezési időszakban rendelkezésre álló források 20%-ának éghajlatvédelmi célokra történő allokációja révén.

A többszintű célrendszer logikai felépítésében a megyei klímastratégiai jövőkép megfogalmazását követően a klímavédelem három legfontosabb tématerülete (mitigáció, adaptáció és klímatudatoság/szemléletformálás) mentén átfogó és speciális célok kerültek kidolgozásra, melyek megvalósulását az intézkedési rendszer eszközei, valamint a végrehajtási keretrendszer ún. menedzsment eszközei (intézményi, finanszírozási, szabályozási) segítik.

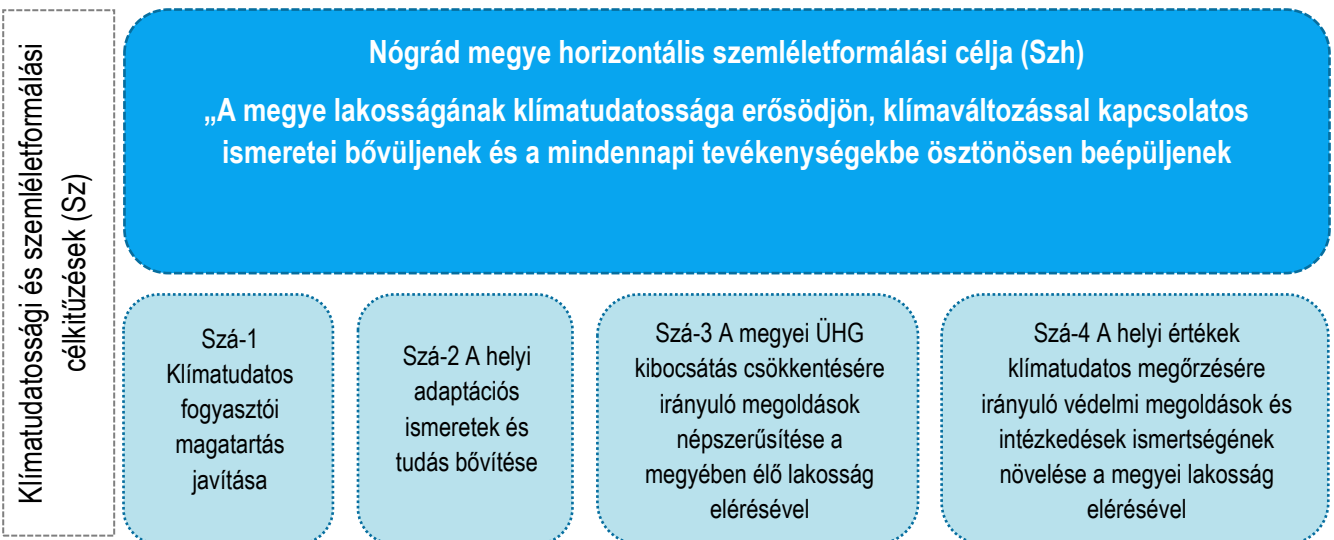
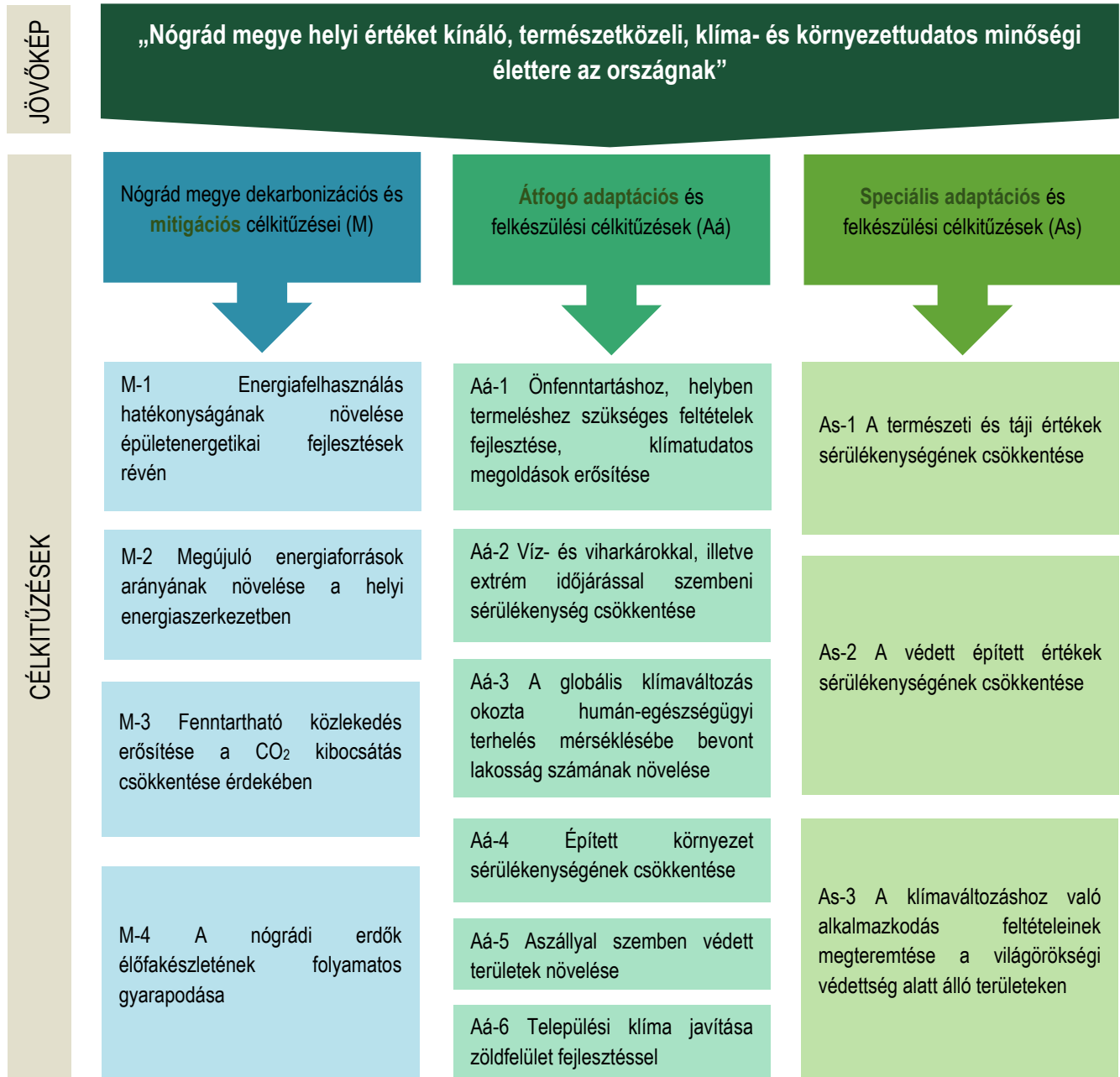
JÖVŐKÉP

„Nógrád megye helyi értéket kínáló, természetközeli, klíma- és környezettudatos minőségi élettere az országnak”

Nógrád megye hosszú távon is az ország egyik legerdősültebb megyéje, ahol a természetközeli élőhelyek, ökoszisztémák megléte alapvető jelentőségű. Az erdőgazdálkodás fenntartható módon történik, az erdők szerepének megismertetése, a táji környezet bemutatása korszerű, innovatív és klímatudatos megoldások, fejlesztések segítségével zajlik.

A természetközelség és a természet védelme az itt élők és gazdálkodók, vállalkozók és nem utolsósorban a települések vezetői, véleményformálói mindennapjaiban is meghatározó jelentőségű. A környezet és klímatudatos magatartás és tudás mindennapi tevékenységükbe már ösztönösen beépül. A lakosság különböző csoportjai fenntartható módon gazdálkodnak és védik épített és természeti környezetüket, minőségi életteret létrehozva ezzel.

A helyi klímatudatos gazdaságfejlesztés egyik fő eszköze a helyi termékek, a rövid ellátási láncok kialakítása. A Nógrád megyei termékek alapvető és minőségi élelmiszerként, termékként jelennek meg a magyar piacon, a „Nógrádikum”, mint „Kincseink őrzője”- brand, védjegy jelleg erősödik, sugallva ezzel a térség környezettudatosságát és egyediségét.

Mitigációs célkitűzések (M)

A mitigációs helyzetértékelés rávilágított az energiafelhasználás és ezzel párhuzamosan az ÜHG kibocsátás megyei sajátosságaira és szerkezeti problémáira. A klímastratégia mitigációs célkitűzései ezek alapján a következőképpen kerültek megfogalmazásra:

- **M-1 Energiafelhasználás hatékonyságának növelése épületenergetikai fejlesztések révén:** A megye energiafelhasználásában lényeges javulás érhető el az épületállomány korszerűsítésével, az épületekben megvalósítandó épületenergetikai korszerűsítések (pl.: szigetelés, nyílászárócsere, fűtési és melegvíz rendszer korszerűsítése, mozgásérzékelők, fényérzékelő kapcsolók stb.) révén. Az épületek általánosan rossz állapotára, az anyagi lehetőségek hiányában elmaradt karbantartási, felújítási munkákra tekintettel a fejlesztések fókuszja a megye esetén meglehetősen széleskörű kell, hogy legyen, melyekkel a lakossági, az intézményi és a gazdasági célú épületállományt egyaránt meg kell célozni.
- **M-2 Megújuló energiaforrások arányának növelése a helyi energiaszerkezetben:** Az épületenergetikai fejlesztések mellett a kibocsátás csökkenthető azzal is, ha új technológiák kerülnek bevezetésre az energiaforrások használatában, különös tekintettel a megyében nagy pontenciállal rendelkező megújuló energiaforrásokra. A biomassa és napenergia hasznosítása minden szereplőt érinthet, a lakosságot, a gazdálkodókat, valamint az intézményeket egyaránt, térnyerésük az európai uniós támogatási rendszereknek köszönhetően folyamatosan növekszik. A biomassa energetikai hasznosításában a fő felhasználási terület a termőterülethez viszonylag közeli fűtési célú hő-, valamint a használati melegvíz előállítására közösségi és egyéni hőtermelő berendezésekben (pl. hőszivattyú), így ezeknek a technológiáknak az ösztönzése, a megújuló energiák általi megtakarítás eredményeinek ismertetése fontos célkitűzés a kibocsátás csökkentése érdekében. Az alternatív energiaforrások hasznosításában rejlő lehetőségek révén Nógrád megye külső energiafelhasználása már 2020-ra nagymértékben csökkenthető a számítások szerint.
- **M-3 Fenntartható közlekedés erősítése a CO₂ kibocsátás csökkentése érdekében:** A megyék közül Nógrád megye azon szerencsés helyzetben van, ahol a közlekedésből származó CO₂-kibocsátás az utóbbi években nem növekedett, sőt, kismértékű csökkenést (2010-2015 között 4%-os) mutatott. Ennek háttérében azonban nem annyira a helyi lakosság környezettudatos szemlélete, a fenntartható közlekedési módok erőteljes megjelenése, hanem sokkal inkább a megye kedvezőtlenebb társadalmi-gazdasági helyzete, a motorizáció mérsékeltebb növekedése áll. A CO₂-kibocsátás országos viszonylatban is kedvező szintjének megtartása, esetleg további mérsékelt csökkenésének megőrzése a következő években csak komoly beavatkozások révén érhető el, hiszen a válság elmúltával, a gazdaság élénkülésével Nógrád megyében is a közlekedés kibocsátásának növekedése lenne prognosztizálható.

Ennek érdekében kiemelten fontos, hogy a megye életében jelentős szerepet jelentő napi ingázás során:

- csökkenjen a felesleges autóhasználat, különös tekintettel az egyszemélyes autóhasználatra;
- növekedjen és népszerűsödjön a korszerű /teleautózási/carsharing- rendszerek használata

- a helyi igényekhez mérten növekedjen a közösségi közlekedés jelentősége, különösen a munkába járást célzó járatok vonatkozásában (pl. kisebb és korszerűbb buszok, valamint vasútfejlesztési lehetőségek kiaknázása)
 - a településeken belüli közlekedésben, azok méretéből adódóan erősödjön a gyalogos és kerékpáros közlekedés szerepe, fejlődjön az ehhez szükséges háttérinfrastruktúra
 - erősödjön a fenntartható közlekedési módokat népszerűsítő szemléletformálási tevékenységek szerepe
- **M-4: A nógrádi erdők élőfakészletének folyamatos gyarapodása:** Nógrád megye az ország egyik legerdősültebb megyéje. Az erdőállománynak jelentős a gazdálkodásban betöltött szerepe. Az erdő legfontosabb hatásai között élenjáró a legnagyobb szén-dioxid megkötő és oxigén-termelő képessége. Az erdőgazdálkodás célja ezért nem lehet más, mint az erdő védelme és a fenntartható erdőgazdálkodási tevékenység annak érdekében, hogy az erdő megőrizze biológiai változatosságát, termő- és felújuló képességét, valamint megfeleljen a társadalmi igényekkel összhangban lévő környezeti- és gazdasági elvárásoknak, továbbá szolgálja az egészségügyi-szociális, valamint oktatási és kutatási célokat. További cél az egyéb zöldfelületek folyamatos növelése, valamint a jelenlegiek fenntartása is.

A fenti célok megvalósulásával Nógrád megye mitigációs célkitűzései a következők szerint számszerűsíthetők:

	Bázisidőszak (2015)	2020	2030	2050
Összes ÜHG kibocsátás (tonna CO₂ egyenérték)	646 355	614 037	583 335	562 328
Változás (%)	100%	95%	90%	85%
Egy főre jutó CO₂ kibocsátás (tonna CO₂ egyenérték / fő)	2,91	2,7	2,61	2,47
Változás (%)	100%	97%	90%	85%

Átfogó Adaptációs és felkészülési célkitűzések (Aá)

Az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó, extrém időjárási események gyakoriságának növekedése, valamint a megyében zajló társadalmi-gazdasági változások indokolják az itt élők alkalmazkodóképességének, védekezőképességének javítását, valamint az éghajlatváltozásnak erőteljesen kitett területek arányának csökkentését.

A megye sérülékenységének és veszélyeztetettségének részletes vizsgálata alapján Nógrád megye adaptációs céljai a következők:

- **Aá-1 Önfenntartáshoz, helyben termeléshez szükséges feltételek fejlesztése, klímatudatos megoldások erősítése:** Nógrád megye egyik unikális értéke a természetközeli környezete, melynek megőrzése és a helyi lakosság életfeltételeinek, helyben maradásának

ösztönzése a kiemelt célok között szerepel a megye stratégiai dokumentumaiban. Ehhez kapcsolódóan a klímastratégia adaptációs céljai között az önfenntartáshoz és a helyi termeléshez szükséges feltételek klímatudatos megteremtése jelenik meg az egyik leghangsúlyosabb, elsődleges prioritást élvező elemként. Fontos, hogy a helyi lakosok felismerjék az önfenntartás és a környezettudatos gazdálkodás előnyeit, valamint a minőségi helyi termékek és a rövid ellátási láncok szerepét. Ennek érdekében erősíteni kell az otthoni gazdálkodást / termelést, a kis helyi termelő közösségek, bemutatóhelyek, lokális értékesítőhelyek, helyi piacok szerepét. Mindezek révén Nógrád megye a helyi adottságokat fenntartható módon kihasználó, vonzó élettere lesz az országnak és a megye kelet-nyugati megosztottsága is oldódhat.

- **Aá-2 Víz- és viharkárokkal, illetve extrém időjárással szembeni sérülékenység csökkentése:** Elsősorban a hirtelen lezúduló, extrém csapadékmennyiség elleni védekezés fokozásával, az elöntött területek arányának csökkentésével, a települési szintű csapadékvíz-elvezetés megfelelő kialakításával, valamint a vízvisszatartási és -tározási lehetőségek megteremtésével érhető el a sérülékenység csökkentése. A megye változatos domborzati adottságainak köszönhetően az intézkedések tervezésénél kiemelt figyelmet kell fordítani a dombvidéki és síkvidéki területeket érő eltérő hatásokra, így a szükséges beavatkozások eltérő jellegére.
- **Aá-3 A globális klímaváltozás okozta humán-egészségügyi terhelés mérséklésébe bevont lakosság számának növelése:** Az éghajlatváltozással összefüggésbe hozható egészségügyi hatások szerteágazóak. Ide sorolhatóak a direkt, azonnali hatások, melyeket a szélsőséges időjárási helyzetek (kánikula, hőhullámok, fagyok) közvetlen módon idéznek elő, továbbá az indirekt, vagyis ökológiai hatások, amelyek közvetett módon betegítenek meg (pl. allergia, vírusos és bakteriális fertőzések), illetve a katasztrófák okozta fertőzések, a klímaváltozás következtében kialakult extrém helyzetek, pl. árvizek, okozta fokozódó fertőzésveszély.
- **Aá-4 Épített környezet sérülékenységének csökkentése:** A megye épületállományának szerkezeti problémái és fizikai állagának folyamatos romlása miatt szintén adaptációs célként került azonosításra az épített környezet sérülékenységének csökkentése tekintettel arra, hogy a felújítási és karbantartási munkák folyamatos elmaradása miatt a megyei épületállomány szerkezetét, állékonyságát veszélyeztetik az egyre gyakrabban előforduló szélsőséges időjárási események.
Az épített környezet sérülékenysége a probléma volumenéből és komplexitásából adódóan megyei szinten hosszú távú, számos szereplőt érintő beavatkozások révén javítható. A cél megvalósulását célzó intézkedések a lakó- és intézményi épületek mellett kiemelt figyelmet kell, hogy fordítsanak az értékes épületállomány megóvására, állapotának javítására. Jól megtervezett stratégia mentén és a rendelkezésre álló anyagi lehetőségek figyelembevételével, lépésről-lépésre haladva is pozitív elmozdulások, részeredmények érhetők el.
- **Aá-5 Aszályal szemben védett területek növelése:** A domborzati adottságoknak köszönhetően a megye aszályal szembeni sérülékenység szempontjából országos viszonylatban nem tartozik a legkedvezőtlenebb területek közé, a probléma azonban Nógrád megye területén is jelen van. Beavatkozás nélkül szerepe évről-évre erősödne, ezzel lényegesen rontva, akadályozva a térség életében jelentős szerepet betöltő mezőgazdasági

termelés esélyeit. A helyi mezőgazdaság szerkezetében bekövetkezett változások után, amely során nagyon sokan felhagytak a tradicionális bogyós növénytermesztéssel és méhészkedéssel, a túlélő, innovatív és helyben maradó, helyben termelő gazdák felkarolása, a helyi termelésben rejlő potenciálok fenntartható és tudatos kihasználása érdekében a megye figyelmet kíván fordítani az aszályal szemben védett területek növelésére. Az aszályal szembeni védekezés a megyében elsősorban mikroszintű (háztartási, intézményi, települési) beavatkozásokkal, így a vízvisszatartási feltételek javításával, tározási kapacitások növelésével, az öntözési lehetőségek fejlesztésével és a talajok folyamatos javításával, kezelhető.

- **Aá-6 Települési klíma javítása zöldfelület fejlesztéssel:** A beépített területek növekedésével, az ipari szerkezetváltás hatásaival főleg a városi területek érintettek a zöldfelületek csökkenésében. Fontos, hogy élhető, lélegző települések, Nógrád megye természeti szépségéhez illeszkedő településkép jöjjön létre, ennek érdekében cél a mikroszintű, bel- és külterületi zöldfelület javító intézkedések kialakítása, amelyek a lakosság hőhullámokkal szembeni sérülékenységét is csökkentik.

Speciális Adaptációs és felkészülési célkitűzések (As)

Nógrád megye gazdag természeti és táji értékeinek, várainak, valamint a világörökségi védelem alatt álló Hollókőnek és palóc kulturális hagyományoknak (pl: palóc útvonalak) köszönhetően számos olyan értékkel rendelkezik, amelyek klímavédelem szempontjából speciális felkészülést igényelnek.

A megye éghajlatváltozás által veszélyeztetett értékeinek fokozottabb megőrzését szolgáló célok ennek megfelelően a következőképpen fogalmazhatók meg:

- **As-1 A természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése:** A megye területén található országos szintű védett természeti területek és értékek száma és jelentős területi kiterjedése - különös tekintettel a Duna-Ipoly és a Bükk Nemzeti Park, valamint a Natura 2000 zónájába tartozó élőhelyekre - indokolja egy részletes vizsgálat elkészítését, a klímaváltozás konkrét hatásai, az élőhelyek jövőjének és a térség biodiverzitásának alakulása, a tájidegen, inváziós fajok megjelenése, valamint az extrém időjárási események, így a vízkárok és aszály által veszélyeztetett területek növekedésével járó kockázatok számbavétele, és a speciális megoldások kidolgozása érdekében.
- **As-2 A védett épített értékek sérülékenységének csökkentése:** Az értékek megőrzését célzó konkrét beavatkozásokhoz elsőként egy olyan részletes sérülékenységi vizsgálat elkészítése szükséges, amely a különböző szakemberek által elkészített vizsgálatok eredményeit követően, teljes körűen bemutatja a megyei értéktárban fellelhető épületek és értékek fizikai állapotát, az állagmegóvás, felújítás érdekében elvégzendő feladatokat.

A vizsgálat alapján az egyes feladatok rangsorolhatók, ütemezhetők és felelőshöz rendelhetők a rendelkezésre álló források függvényében.

- **As-3 A klímaváltozáshoz való alkalmazkodás feltételeinek megteremtése a világörökségi védettség alatt álló területeken:** Hollókő, mint Nógrád megye turisztikailag legfrekvenciáltabb

és leglátogatottabb területe, évről-évre több millió látogatót vonz. A nagyobb ünnepekkor, különösen Húsvétkor, a település már-már megtelik a hazai és külföldi látogatókkal.

A település turisztikai kínálata és háttérinfrastruktúrája az igényeknek és a világörökségi védelemnek, illetve a rendelkezésre álló forráslehetőségeknek köszönhetően folyamatos fejlesztés alatt áll. Továbbá az elkövetkező években szintén jelentős beruházások, beavatkozások várhatók, melyek során a tömegturizmus helyett a fókusz egy fenntarthatóbb, szolidabb turizmus megteremtésére kell irányuljon, ahol a klímavédelem tekintetében olyan szempontok is előtérbe kell kerüljenek, mint pl. az épületek és a rendezvények extrém időjárással szembeni védelme, a turisták által termelt hulladék lehetőség szerinti csökkentése, a helyi termékek értékesítése, rövid ellátási lánc kialakítása a vendéglátás és a turisták kiszolgálása során, stb.

Klímatudatossági és szemléletformálási célkitűzések (Sz)

Nógrád megyében, a kedvező természeti környezet fenntartása, valamint a társadalmi-gazdasági problémák jelenléte nagy kihívás elé állítja a jövő generációját. A védett természeti és épített értékek, hagyományok és Nógrádikumok megőrzése akkor lehet sikeres, ha az itt élő különböző társadalmi csoportok megszólítása megfelelő módon történik, illetve, ha a klímastratégiában meghatározott célokat megértik az itt élők, amelynek eredményeképpen azok beépülnek a mindennapi életükbe. Ennek megvalósításához olyan szemléletformálási célokat kell meghatározni, melyek jól körülhatárolható módon lefedtetik azokat az intézkedési javaslatokat, melyekkel a legkönnyebben és leggyorsabban lehet átadni a klímatudatos szemléletet.

A megyei problémák feltárása kapcsán kiderült, hogy a lakosság felé a legfontosabb üzeneteket a tudatosabb energiahasználat, a helyi termékek védelme, ezek szerepének felismerése, a természet védelme, a gépkocsihasználat mérséklése, a háztartási hulladék mennyiségének csökkentése, valamint az egyszerű alkalmazkodási lehetőségek kiaknázása képezi majd a jövőben, vagyis ezeknek a céloknak horizontális célként, minden szegmenset érintően kell megvalósulnia.

Bár Nógrád megye gazdasági helyzetét tekintve jelenleg kedvezőtlen helyzetben van, és számos negatív hír éri a lakosokat, az itt élők számára azonban mégis fontos, hogy megmaradjon a pozitív kommunikáció, hiszen egy pozitív alapokra, esetlegesen nem a megszokott módon felépített szemléletformálási eszköz igénybevételére alapozott módszer erőteljesebb és tartósabb hatást, eredményt hozhat.

Nógrád megye horizontális szemléletformálási célja (Szh)

„A megye lakosságának klímatudatossága erősödjön, klímaváltozással kapcsolatos ismeretei bővüljenek és a mindennapi tevékenységekbe ösztönösen beépüljenek”

Szá-1 Klímatudatos fogyasztói magatartás javítása

Szá-2 A helyi adaptációs ismeretek és tudás bővítése

Szá-3 A megyei ÜHG kibocsátás csökkentésére irányuló megoldások népszerűsítése a megyében élő lakosság elérésével

Szá-4 A helyi értékek klímatudatos megőrzésére irányuló védelmi megoldások és intézkedések ismertségének növelése a megyei lakosság elérésével

Szá-1 Klímatudatos fogyasztói magatartás javítása: Nógrád megyében a lakosság meglehetősen alacsony klímaattitűddel rendelkezik, s ahhoz, hogy a környezettudatos lépések beépüljenek az itt élők mindennapjaiba, olyan célzott szemléletformálási intézkedéseket kell megtervezni és végrehajtani, amelyeket a megyében élők kis odafigyeléssel, sok esetben ráfordítás nélkül, alkalmazni tudnak. Ezért a szemléletformálási tevékenység során kiemelt témaként kell kezelni a tudatosabb energiahasználatot, a helyi termékek ismeretét, azok termelésének és vásárlásának ösztönzését, a gépkocsihasználat mérséklését, a háztartási hulladék mennyiségének csökkentését.

Szá-2 A helyi adaptációs ismeretek és tudás bővítése: Az alkalmazkodási technikák kidolgozása és végrehajtása csak a klímatudatos gondolkodással, oktatással és a szereplők egyéni felelősségének fontosságára való felhívással érheti el a célját. Ezért olyan területspecifikus – a domb- és síkvidéki területek eltérő problémáiból adódó – alkalmazkodási lehetőségeket kell előtérbe helyezni, amelyek egyrészt csökkentik az éghajlatváltozás káros hatásait (hozzájárulnak a mitigáció céljaihoz), másrészt egyéb előnyökkel és többlehaszonnal járnak. A megyében élők tudásának bővítése a különböző célcsoportokra kidolgozott adaptációs intézkedésekkel érhető el, mint például a kerttulajdonosok, mezőgazdasági termelők számára új talajművelési, csapadékvíz gazdálkodási technológiák megismertetése, jó gyakorlatok megosztása, vagy hőségnapokon a hőérzet javítását szolgáló tájékoztatás nyújtása.

Szá-3 A megyei ÜHG kibocsátás csökkentésére irányuló megoldások népszerűsítése a megyében élő lakosság elérésével: A megyei ÜHG leltár az energiafogyasztáshoz (áram, földgáz, valamint a lakosság tűzifa- és szénfogyasztása), a nagyipari, a közlekedési, a mezőgazdasági, valamint a hulladékkezeléshez kapcsolódó üvegházhatású gázok kibocsátás adatait tartalmazza. A szemléletformálás keretében cél a lakossági, gazdasági, vállalkozói, intézményi szféra energiahatékonysági beruházásainak ösztönzése, valamint az energiahatékonysággal kapcsolatos beruházások eredményeinek nyilvánossá tétele, folyamatos nyomon követése, illetve az összegyűjtésre kerülő adatok felhasználásával egy adatbázis létrehozása, , létesítendő klímeparkokban való tartózkodás egészségi előnyeit ecsetelő tájékoztatás nyújtása

Szá-4 A helyi értékek klímatudatos megőrzésére irányuló védelmi megoldások és intézkedések ismertségének növelése a megyei lakosság elérésével: Különösen fontos, hogy a Megyei Önkormányzat jó példát mutatva információval lássa el a megyei célcsoportokat, szakmailag összefogja és koordinálja a megyei szintű klímatudatos intézkedéseket, programokat, cselekvési terveket, mely tevékenység ellátásához elengedhetetlen a széleskörű kommunikációs csatornák igénybevétele, felhasználása.

A szemléletformálási intézkedéseket minden esetben célcsoport-specifikusan szükséges megtervezni és végrehajtani.

Szemléletformálási átfogó célok

szemléletformálási terület	azonosított probléma vagy kapcsolódó adaptációs/ mitigációs intézkedés	célcsoport	üzenetek	intézkedés típusa	intézkedés
Klímatudatos fogyasztói magatartás javítása	a célcsoportok klímatudatos gondolkodásának alacsony szintje	lakosság, vállalkozások, intézmények	a fenntartható/ klímatudatos életmód társadalmi/gazdasági előnyei	kommunikációs és tájékoztatósi	megújuló energiaforrások használatával kapcsolatos szemléletformálás
A helyi adaptációs ismeretek és tudás bővítése	az éghajlatváltozás hatásaira való felkészülés, a várható változásokhoz való alkalmazkodás	lakosság, vállalkozások, intézmények	az éghajlatváltozás miatti alkalmazkodó- és védekezőképesség javítása létfontosságú	kommunikációs és tájékoztatósi	alkalmazkodási technikák kidolgozása és végrehajtása klímatudatos gondolkodással, oktatással és a szereplők egyéni felelősségének fontosságára való felhívással
Az ÜHG kibocsátásának csökkentését célzó szemléletformálás	az éghajlatváltozás fő okozójának, az ÜHG kibocsátásának csökkentése, alternatívák, helyettesítő termékek bemutatása	lakosság, vállalkozások, intézmények	merjünk kilépni a komfortzónából, az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése saját és gyermekeink érdeke is	kommunikációs és tájékoztatósi	a lakossági, gazdasági, vállalkozói, intézményi szféra energiahatékonysági beruházásainak ösztönzése, valamint ezek eredményeinek nyilvánossá tétele, folyamatos nyomon követése, adatbázis (big data) létrehozása.
a Megyei Önkormányzat klímatudatos szakmai és lakossági kommunikációja	a megyei települési önkormányzatok, lakosság vállalkozások, intézmények részére példamutatás, szakmai segítségnyújtás	megyei döntéshozók	pozitív kommunikációval és példamutatással a megyei településeken élők támogatása	kommunikációs és tájékoztatósi	Megyei Önkormányzat klímatudatos kommunikációs stratégiájának kidolgozása, alkalmazása

8 BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK AZONOSÍTÁSA ÉS INTÉZKEDÉSI JAVASLATOK

8.1 Mitigációs intézkedési javaslatok

8.1.1 M-1 célhoz kapcsolódó intézkedések

Lakossági energiahatékonysági beruházások ösztönzése, tanácsadás				Intézkedés kódja
<p>Nógrád megyében az egyik alapvető feladat a lakásállomány minőségi megújítása. Ennek érdekében törekedni kell a megyei lakásállomány energetikai hatékonyságának érdemi javítására (pl. ablak, kazán, szigetelés, elavult háztartási gépek cseréje). A rendelkezésre álló támogatási források felkutatása, illetve széles körben történő ismertetése ösztönözheti a lakosság részvételét ezekben a programokban. A Nógrád Megyei Önkormányzat saját kommunikációs csatornáin (pl. honlap) keresztül népszerűsítheti az aktuálisan futó programokat és pályázatokat (pl. Otthon Melege Program), segítve ezzel az épületek felújítását, energiatakarékos berendezések beszerzését.</p>				M-1 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
	M-1		Szá-1; Szá-3; Szá-4	
Időtáv:	2017-2020			
Felelős:	Nógrád Megyei Önkormányzat, Klímareferens			
Célcsoport	Megye lakossága			
Finanszírozási igény	változó			
Lehetséges forrás	NFM – Otthon Melege Program, jelenleg futó konstrukció: Konvektor csere alprogram. Hitelkonstrukciók, lakosság saját forrása			

Önkormányzatok és közintézmények energetikai korszerűsítései				Intézkedés kódja
<p>A 2014-2020-as programozási időszakban számos közintézmény megújítása elkezdődött. Ennek folytatása indokolt, amely során épületenergetikai fejlesztések (hőszigetelés, nyílászárók cseréje), valamint épületgépészeti beavatkozások révén tovább csökkenthető az ÜHG kibocsátás, illetve növelhető az energiahatékonyság. Az intézkedés keretében a Nógrád Megyei Önkormányzat klímareferense tájékoztatást nyújt az érintettek számára az aktuális felhívásokról.</p>				M-2 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
	M-1; M-2		Szá-1; Szá-3; Szá-4	
Időtáv:	2017-2023			
Felelős:	Nógrád Megyei Önkormányzat, Intézmények fenntartói és tulajdonosai			
Célcsoport	Települési önkormányzatok, a szociális, egészségügyi és oktatási-nevelési intézmények fenntartói, közigazgatási intézmények fenntartói.			
Finanszírozási igény	3-5 Mrd Ft			
Lehetséges forrás	TOP 3.2.1; TOP 1.4.1; TOP 4.1.1; TOP 4.2.1 TOP-6.5.1-16			

8.1.2 M-2 célhoz kapcsolódó intézkedések

Önkormányzatok és közintézmények megújuló energia felhasználásának növelése				Intézkedés kódja
<p>A megújuló energiaforrások használata az intézmények számára is lehetőséget jelent a költségmegtakarítás, környezettudatos szemlélet terén. A pályázati konstrukciókban a megújuló energia felhasználásával elérhető eredmények ismertetése, a szakmai segítségnyújtás elősegítheti a helyi potenciál nagyobb mértékű kihasználását.</p>				M-3 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
	M-2		Szá-1; Szá-3; Szá-4	
Időtáv:	2018-2020 (2023)			
Felelős:	Nógrád Megyei Önkormányzat, közintézmények fenntartói			
Célcsoport	Megyei Önkormányzat, települési önkormányzatok			
Finanszírozási igény	2-5 millió Ft a tájékoztatáshoz, az intézményei fejlesztésekre vonatkozóan 10-20 mrd Ft			
Lehetséges forrás	TOP -3.2.2, TOP-6.5.1-16			

A lakosság megújuló energia felhasználásának növelése				Intézkedés kódja
<p>Az energetikai korszerűsítéshez kapcsolódó felújítások mellett Nógrád megye vonatkozásában a napelem és biomassza potenciál kihasználása szükséges a helyi adottságokra építő megújuló-energiahasználat arányának növeléséhez a lakosság körében. A lakosság megfelelő tájékoztatása a megújuló energia hasznosításáról, az elérhető eredményekről, megtakarításokról, a kiépítésben jártas helyi szakemberekről, segítheti a beruházási kedv növekedését.</p>				M-4 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
	M-2		Szá-1; Szá-3; Szá-4	
Időtáv:	2018-2020 (2023)			
Felelős:	Nógrád Megyei Önkormányzat, civil szervezetek, Nógrád Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara			
Célcsoport	A megye lakossága			
Finanszírozási igény	2-5 millió Ft a tájékoztatáshoz, a lakossági fejlesztésekre vonatkozóan 5-10 mrd Ft			
Lehetséges forrás	Hitelkonstrukciók			

8.1.3 M-3 célhoz kapcsolódó intézkedések

Fenntartható (közösségi és kerékpáros) közlekedés szerepének erősítése				Intézkedés kódja
Az intézkedés magában foglalja a közösségi közlekedési rendszerek optimalizálását, összehangolását irányuló kezdeményezéseket, másrészt a kerékpározás népszerűsítését célzó szemléletformálási akciók, mozgalmak megvalósítását. pl.: Bringázz a munkába!, Autómentes Nap, közlekedésbiztonsági programok, egyéb ösztönző programok tájékoztatását.				M-5 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
	M-3		Szá-1; Szá-3; Szá-4	
Időtáv:	2017-2020			
Felelős:	Magyar Állam, települési önkormányzatok, Nógrád Megyei Önkormányzat klímareferense, kerékpáros civil szervezetek, valamint közösségi közlekedést szolgáltató vállalkozások			
Célcsoport	Helyi lakosság, turisták			
Finanszírozási igény	5 mrd Ft.			
Lehetséges forrás	GINOP, TOP-3.1.1; 1.2.1; 6.4.1			

8.1.4 M-4 célhoz kapcsolódó intézkedések

A folyamatos erdőborítást fenntartó erdőgazdálkodási módszerek, természetközeli erdőgazdálkodás erősítése				Intézkedés kódja
Nógrád megyében az erdővédelem, az erdőterületek folyamatos fenntartása alapvető célként jelenik meg a térség klímavédelemhez kapcsolódó feladataiban. Az intézkedés során, a megyében működő erdészetekkel, természetvédelmi szervezetekkel együttműködve cél az erdőtörvényben megfogalmazottak betartása, a folyamatos fenntartás és fejlesztés biztosítása, valamint az erdészetek által megvalósított szemléletformáló programok további kialakítása.				M-7 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
	M-4		Szá-1; Szá-3; Szá-4	
Időtáv:	2018-tól folyamatos			
Felelős:	Magyar Állam, erdészetek, civil szervezetek, nemzeti park igazgatóságok			
Célcsoport	lakosság, vállalkozások, helyi önkormányzatok, civil szervezetek			
Finanszírozási igény	200-500 m Ft			
Lehetséges forrás				

8.2 Adaptációs intézkedések

8.2.1 Aá-1 célhoz kapcsolódó intézkedések

Helyi piacok fejlesztése, rövid ellátási láncok kialakítása				Intézkedés kódja
<p>Nemcsak a jó minőségű, a származását jól nyomon követhető élelmiszerek ellátását célozzák a ma reneszánszukat élő termelői piacok, valamint bolhapiacok vagy garázsvásárok, hanem közösségszervező erővel is bírnak, legyen az egy kistelepülés vagy városi térség. Cél, hogy a településeket, helyi társadalom életében rendszeres, térségi ismertségű piacok jöjjenek létre, amelynek kialakításában a megyei Klímareferens, valamint a kapcsolódó civil szervezetek aktívan részt vegyen.</p>				Aá-1 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
		Aá-1; Aá-2	Szá-2	
Időtáv:	2017-2020			
Felelős:	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (tanácsadás, pályázaton való indulás segítése), Nógrád Megyei Önkormányzat klímareferense			
Célcsoport	Nógrád megyei gazdák, vállalkozások, termelői csoportok			
Finanszírozási igény	1 Mrd Ft			
Lehetséges forrás	VP3-16.4.1-17			

Helyi gazdák fenntartható vízgazdálkodási tevékenységének ösztönzése				Intézkedés kódja
<p>A mezőgazdasági termelés biztonságának növelése érdekében a helyi gazdák, valamint a lakosság, a konyhakert tulajdonosok víztakarékos gazdálkodását, öntözési technológiáinak fejlesztését, fenntartható területhasználatát, valamint a vízkészletek védelmét szolgáló tevékenységek megvalósításának ösztönzését szolgálja az intézkedés, ami hozzájárul az öntözött területek nagyságának növekedéséhez. Ehhez megfelelő szakmai segítséget nyújt a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, valamint a klímareferens munkája.</p>				Aá-2 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
		Aá-1; Aá-2	Szá-2	
Időtáv:	2017-2020			
Felelős:	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (tanácsadás, pályázaton való indulás segítése), Nógrád Megyei Önkormányzat klímareferense			
Célcsoport	Nógrád megyei gazdák, vállalkozások, termelői csoportok			
Finanszírozási igény	1-2 Mrd Ft			
Lehetséges forrás	VP2.-4.1.4-16, VP3-5.1.1.1-16, VP4-4.4.2.1-16			

8.2.2 Aá-2 célhoz kapcsolódó intézkedések

A helyi vízkár veszélyeztetettség csökkentése és a környezeti káresemények megelőzése				Intézkedés kódja
<p>A megye településeinek vízkár elleni védelme, a havária helyzetek elkerülése társadalmi, gazdasági és vízügyi szempontból is kiemelten kezelendő, hiszen az elmúlt években a települési káresemények zöme ebből adódott. Az intézkedés keretében a helyi csapadék-elvezető rendszerek fejlesztése, karbantartása, a helyi csapadékvizek megtartását és hasznosítását célzó jó megoldások és gyakorlatok alkalmazása, illetve ezek elterjesztése valósul meg. Az intézkedés fontos eleme a jó gyakorlatok ismertetése (pl.: záportározók, lakossági gyűjtőedények szétosztása, szivárgó burkolat alkalmazására vonatkozó információk terjesztése) a tervezésben, és alkalmazásuk ösztönzése a pályázati felhívásokban.</p>				Aá-4 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseire:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
		Aá-1; Aá-2; Aá-4; Aá-6	Szh; Szá-2; Szá-4	
Időtáv:	2018-tól folyamatos			
Felelős:	települési önkormányzatok, Nógrád Megyei Önkormányzat klímareferense, DMRV Zrt, BM Katasztrófavédelem Nógrád megyei Igazgatósága			
Célcsoport	Nógrád megye települései és lakossága			
Finanszírozási igény	települések eltérő mértékű igénye			
Lehetséges forrás	KEHOP 1.3.0, KEHOP 1.5.0, KEHOP 5.11.0, KEHOP 1.2.1			

8.2.3 Aá-3 célhoz kapcsolódó intézkedések

Hőségriadó Tervek készítésének ösztönzése települési és intézményi szinten				Intézkedés kódja
<p>A hóhullámos napok gyakoriságának, valamint a sérülékeny csoportok arányának növekedése miatt a probléma kezelésére minden településnek, szociális és egészségügyi intézménynek fel kell készülnie. Az intézkedés keretében tájékoztató készül a helyi önkormányzatok, érintett intézmények számára a hőségriadó tervek kidolgozásáról, a hóhullámok megyében tapasztalt gyakoriságának és időtartamának növekedéséről, a védekezési lehetőségekről, valamint az intézmények felkészítéséről és feladatairól, különös figyelmet fordítva a leginkább sérülékeny célcsoportokra.</p>				Aá-5 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseire:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
		Aá-3	Szh; Szá-2; Szá-4	
Időtáv:	2018-folyamatos			
Felelős:	Nógrád Megyei Önkormányzat klímareferense, települési önkormányzatok, Nógrád Megyei Kormányhivatal – Népegészségügyi Főosztály, szociális- és egészségügyi intézmények			
Célcsoport	Nógrád megye lakossága			
Finanszírozási igény	3-4 M Ft			
Lehetséges forrás	saját forrás, KEHOP 1.2.1, KEHOP 5.11.0			

8.2.4 Aá-4 célhoz kapcsolódó intézkedések

Épített környezet és infrastruktúra sérülékenységeinek felmérése				Intézkedés kódja
<p>Nógrád megyében az épített környezet kiemelten sérülékeny terület, így – nemzetközi példák segítségével – a módszertani kidolgozást és adott mintaterület kiválasztását követően részletes felmérés, adatbázis és tematikus térképi állomány készülhet az épületek, a lakásállomány fizikai állapotáról, klímasérülékenységről, ami további előrejelzésként szolgálhat más területegységekre vonatkozóan.</p>				Aá-6 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
		Aá-2; Aá-3; Aá-4; Aá-6	Szh; Szá-2; Szá-4	
Időtáv:	2018-2020			
Felelős:	Katasztrófavédelem Nógrád megyei Igazgatósága, partnerként: ÉMI, Magyar Mérnöki Kamara			
Célcsoport	Nógrád megye lakossága, közigazgatás			
Finanszírozási igény	100 M Ft			
Lehetséges forrás	pilot projektként Norvég Alap donor partnerintézménnyel együttműködve HORIZON2020			

8.2.5 Aá-5 célhoz kapcsolódó intézkedések

Talajminőség javító intézkedések				Intézkedés kódja
<p>A talajminőség fenntartása érdekében a minőségjavító tevékenységek támogatása, az aszály és eróziós folyamatok negatív hatásainak csökkentése / elkerülése az alapvető feladat, mely hozzájárul ahhoz, hogy Nógrád megyéből továbbra is kiváló minőségű mezőgazdasági termékek kerüljenek ki. Az intézkedések keretében elsősorban a talaj humusztartalmának pótlása, a szerves anyag tartalom hatékonyabb helyi hasznosulásának biztosítása, jó gyakorlatok megismertetése, precíziós talajművelési technológiák, illetve környezetbarát növényvédőszer alkalmazásának ösztönzése és ismertetése történik meg.</p>				Aá-8 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
		Aá-1; Aá-2; Aá-5	Szá-2	
Időtáv:	2017-folyamatos			
Felelős:	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Növényvédőszer-gyártó cégek			
Célcsoport	megyei gazdák, termelőszövetkezetek / szervezetek, termelői csoportok			
Finanszírozási igény	20-50 millió Ft			
Lehetséges forrás	VP, saját forrás			

8.2.6 Aá-6 célhoz kapcsolódó intézkedések

Települési zöldfelületek növelése és fenntartása				Intézkedés kódja
<p>A települési önkormányzatok, a megyében élők, a gazdálkodók és a vállalkozások számára információk biztosítása a zöldfelületek bővítésének jelentőségéről. Az intézkedés magában foglalja a települések zöldfelületi terveinek kialakítását, a honos és inváziós fajokról szóló tájékoztatás biztosítását, valamint a zöldfelületek növekedésének elősegítését, illetve a jelenlegiek fenntartását ösztönző programok létrehozását. Például klímeparkok, közösségi parktervezés- és gondozás; közösségi kertek, társasházi zöldfelületek, csemete sétányok kialakítása; országos programokban való részvétel, minősítési rendszer kialakítása (legszebb konyhakert, rendezett udvarok és parkok versenye).</p> <p>Az élıhetőség javítását szolgálja a belterületi zöldterületek, parkok, klímeparkok létesítése, a létesített parkok folyamatos gondozása, fenntartása mellett.</p>				Aá-9 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseihöz:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
		Aá-4; Aá-6		
Időtáv:	2017-folyamatos			
Felelős:	Nógrád Megyei Önkormányzat klímareferense, civil szervezetek, erdészetek, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága, Bükk Nemzeti Park Igazgatósága, erdészetek			
Célcsoport	a megye lakossága, vállalkozások, mezőgazdasági termelők			
Finanszírozási igény	50-100 millió Ft			
Lehetséges forrás	TOP-6.3.2-16 (Zöld Város Program), gazdasági szervezetek felhívásai (pl. Mol Zöldövezeti Program)			

8.2.7 As-1-3 célhoz kapcsolódó intézkedések

Megyei védett értékek sérülékenységi felmérése				Intézkedés kódja
<p>Az intézkedés a Nógrád Megyei Értéktárban szereplő természeti és táji értékek, épített értékek (műemlékek és védett épületek), illetve a speciális helyi értékek (Hollókő-Ófalu Világörökségi terület) részletes klímascifikus sérülékenységi vizsgálatának elkészítését, a klímaváltozás negatív hatásainak enyhítéséhez szükséges beavatkozásokat, azok prioritizálását és ütemezését tartalmazza.</p>				As-1 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseihöz:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
		As1-3	Szh	
Időtáv:	2018-2020			
Felelős:	Nógrád Megyei Értéktár Bizottság, Hungarikum Bizottság, Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, Katasztrófavédelem, Miniszterelnökség, erdészetek, a Magyar Művészeti Akadémia, Hollókői Világörökség-kezelő Nkft.			
Célcsoport	védett értékek tulajdonosai és fenntartói, települési önkormányzatok			
Finanszírozási igény	150 M Ft			
Lehetséges forrás	állami forrás			

8.3 Szemléletformálási intézkedések

8.3.1 Szá-1 célhoz kapcsolódó intézkedések

Helyi termékek vásárlásának ösztönzése, helyi vásárlóközösségek kialakítása				Intézkedés kódja
Az intézkedés keretében szemléletformáló tájékoztatás és folyamatos kommunikáció történik a megye lakossága felé a klímaturdos fogyasztói szokások erősítése céljából, a napi élet szempontjából releváns témákra fókuszálva, mint pl. helyi termelők bemutatkozási lehetőségei (helyi termék piacok szervezése, helyi lapban külön rovat biztosítása, helyi támogatási rendszer kialakítása), helyi termékkel kapcsolatos marketingkampány, helyi termékekből készült ételek/italok versenye.				SZ-1 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
			Szá-1	
Időtáv:	2018-tól folyamatos			
Felelős:	települési önkormányzatok, , oktatási intézmények civil és szakmai szervezetek			
Célcsoport	a megye lakossága			
Finanszírozási igény	A program tartalmától függően 0-50 M Ft			
Lehetséges forrás	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai, országos akciókban való részvétel, FM-LSZF/2017, Visegrádi Alap			

Helyi, fenntartható termelési módok bemutatása és ösztönzése				Intézkedés kódja
Az intézkedés keretében a megyében már működő biogazdaságok bemutatására kerül sor, az ottani jó gyakorlatok széles körben történő megismertetése, a termelési módszerek átadása, illetve ismeretterjesztés céljából, amivel a megyei gazdálkodók körében ösztönözni lehetne a fenntartható termelési módszerek átvételét, bevezetését.				SZ-1 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
			Szh; Szá-1	
Időtáv:	2018-tól folyamatos			
Felelős:	települési önkormányzatok, Nógrád Megyei Önkormányzat klímareferense, civil és szakmai szervezetek, biogazdaságok, őstermelők			
Célcsoport	Nógrád megye lakossága			
Finanszírozási igény	A program tartalmától függően 0-50 M Ft			
Lehetséges forrás	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai, országos akciókban való részvétel, FM-LSZF/2017, Visegrádi Alap			

8.3.2 Szá-2 célhoz kapcsolódó intézkedések

Kistelepülésen élők számára tudásátadás biztosítása				Intézkedés kódja
Az intézkedés keretében a megyei kistelepülések lakói számára képzések, konferenciák, egyéb rendezvények (pl. falunapokon klímasátor, családi vetélkedők) szervezésével, illetve digitális formában (honlap, közösségi média, hírlevelek, applikációk) történne meg a klímatudatos szemléletformálás.				SZ-1 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
			Szh; Szá-2	
Időtáv:	2018-tól folyamatos			
Felelős:	települési önkormányzatok, Nógrád Megyei Önkormányzat, klímareferens, oktatási intézmények civil és szakmai szervezetek			
Célcsoport	a megye lakossága			
Finanszírozási igény	A program tartalmától függően 0-50 M Ft			
Lehetséges forrás	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai, országos akciókban való részvétel, FM-LSZF/2017, Visegrádi Alap			

Generációk találkozása és tapasztalatcseré a klímaadaptáció tükrében				Intézkedés kódja
Az intézkedés keretében a nagyszülők és az unokák generációja fogja egymásnak átadni azokat a tudáselemeket, melyekkel ők maguk rendelkeznek. Például: az idősek számos olyan klímabarát tudással rendelkeznek pl. a zöldség/gyümölcsök tartósítása, a takarítás, az épületfelújítás/házépítés terén, melyeket a fiatalabb generáció már nem ismer, a fiatalok viszont pl. a digitális tudásukkal tudnák kiegészíteni és erősíteni az idősek tapasztalatait.				SZ-1 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
			Szh; Szá-2	
Időtáv:	2018-tól folyamatos			
Felelős:	települési önkormányzatok, Nógrád Megyei Önkormányzat klímareferense, oktatási intézmények civil és szakmai szervezetek			
Célcsoport	a megye lakossága			
Finanszírozási igény	A program tartalmától függően 0-50 M Ft			
Lehetséges forrás	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai, országos akciókban való részvétel, FM-LSZF/2017, Visegrádi Alap			

A hőhullámok és az extrém időjárási viszonyok elleni védekezésről felvilágosító kampány				Intézkedés kódja
Az intézkedés keretében a lakosság minden rétegét érintően, célcsoportspecifikus kampány keretében lesznek átadva a hőhullámok elleni védekezéssel kapcsolatos információk, mely során a hagyományos papír alapú kommunikáció (helyi újság, szórólap) mellett a digitális információátadás (közösségi oldalak, hírlevelek, applikációk) lehetőségei is kiaknázásra kerülnek, illetve nem marad el a települési rendezvényeken való megjelenés sem.				SZ-1 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
			Szh; Szá-2	
Időtáv:	2018-tól folyamatos			
Felelős:	települési önkormányzatok, Nógrád Megyei Önkormányzat klímareferense, civil és szakmai szervezetek, járási hivatalok népegészségügyi osztályai			
Célcsoport	a megye lakossága			
Finanszírozási igény	A program tartalmától függően 0-50 M Ft			
Lehetséges forrás	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai, országos akciókban való részvétel, FM-LSZF/2017, Visegrádi Alap			

8.3.3 Szá-3 célhoz kapcsolódó intézkedések

Tájékoztatási, szemléletformálási kampány indítása a klímatudatos fogyasztói szokások kialakítására				Intézkedés kódja
Az intézkedés keretében a jelenleg alacsony lakossági attitűd növelése valósul meg, melynek keretében a hagyományos és a digitális marketingelemeket igénybe véve célcsoportspecifikusan fog megtörténni az ismeretterjesztés, a tudásátadás.				SZ-1 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
			Szh; Szá-3	
Időtáv:	2018-tól folyamatos			
Felelős:	települési önkormányzatok, Nógrád Megyei Önkormányzat klímareferense, oktatási intézmények civil és szakmai szervezetek, járási hivatalok fogyasztóvédelmi osztályai			
Célcsoport	a megye lakossága			
Finanszírozási igény	A program tartalmától függően 0-50 M Ft			
Lehetséges forrás	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai, országos akciókban való részvétel, FM-LSZF/2017, Visegrádi Alap			

Országos nagyrendezvényeken való részvétel erősítése				Intézkedés kódja
Az intézkedés keretében a már több éve működő országos környezetvédelmi/környezettudatos kampányokban (pl. Fűts okosan, Te Szedd, Föld Napja, Víz Világnapja, Ne vásárolj semmit-nap, Autómentes nap, Európai Hulladékcsökkentési Hét, stb.) való megyei szintű részvétel arányának növelése történik meg, ennek keretében cél, hogy minél több megyei település részt vegyen e kampányokban.				SZ-1 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
			Szh; Szá-3	
Időtáv:	2018-tól folyamatos			
Felelős:	települési önkormányzatok, Nógrád Megyei Önkormányzat klímareferense, oktatási intézmények civil és szakmai szervezetek			
Célcsoport	Nógrád megye lakossága			
Finanszírozási igény	A program tartalmától függően 0-50 M Ft			
Lehetséges forrás	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai, országos akciókban való részvétel, FM-LSZF/2017, Visegrádi Alap			

Oktatási-nevelési intézmények számára klímaprogramok kialakítása, zöld óvodák és iskolák továbbfejlesztése				Intézkedés kódja
Az intézkedés keretében a megyei óvodai és iskolai hálózat megyei klímastratégiába történő bevonása történik meg, melynek során a nevelési/oktatási intézmények már működő környezetvédelmi ismeretterjesztő munkájában hangsúlyosabb szerepet kapna a klímatudatos szemlélet.				SZ-1 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseivel:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
			Szh; Szá-3	
Időtáv:	2018-tól folyamatos			
Felelős:	települési önkormányzatok, Nógrád Megyei Önkormányzat klímareferense, oktatási intézmények civil és szakmai szervezetek			
Célcsoport	a megye lakossága			
Finanszírozási igény	A program tartalmától függően 0-50 M Ft			
Lehetséges forrás	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai, országos akciókban való részvétel, FM-LSZF/2017, Visegrádi Alap			

Erdei iskolák klímaprogramja				Intézkedés kódja
Az intézkedés keretében a meglévő megyei erdei iskolai hálózat megyei klímastratégiába történő bevonása történik meg, melynek során az erdei iskolák már működő környezetvédelmi ismeretterjesztő munkájában hangsúlyosabb szerepet kapna a klímatudatos szemlélet.				SZ-1 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseire:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
			Szh; Szá-3	
Időtáv:	2018-tól folyamatos			
Felelős:	Nógrád Megyei Önkormányzat klímareferense, oktatási intézmények civil és szakmai szervezetek, Ipoly Erdő Zrt, nemzeti parkok			
Célcsoport	a megye lakossága			
Finanszírozási igény	A program tartalmától függően 0-50 M Ft			
Lehetséges forrás	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai, országos akciókban való részvétel, FM-LSZF/2017, Visegrádi Alap			

8.3.4 Szá-4 célhoz kapcsolódó intézkedések

Klímatudatos falu, mint helyi érték és védjegy (Nógrádikum) kialakítása				Intézkedés kódja
Az intézkedés keretében egy településmarketing szempontból sem elhanyagolható helyi érték és védjegy (Nógrádikum), a klímatudatos falu kerülne bevezetésre, mely címet egy megyei önkormányzati rendeletben lefektetett alapelveknek megfelelő község viselhetné. A feltételek között szerepelne pl. a helyi termékek/termelők támogatása, a klímatudatos/energiahatékony beruházások megléte, a helyi civil közösségek, intézmények, vállalkozások klímabarát tevékenységeinek megléte.				SZ-1 beavatkozás
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseire:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
			Szh; Szá-4	
Időtáv:	2018-tól folyamatos			
Felelős:	települési önkormányzatok, Nógrád Megyei Önkormányzat klímareferense, oktatási intézmények civil és szakmai szervezetek			
Célcsoport	a megye lakossága			
Finanszírozási igény	A program tartalmától függően 0-50 M Ft			
Lehetséges forrás	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai, országos akciókban való részvétel, FM-LSZF/2017, Visegrádi Alap			

Klímareferens, energetikai és környezetvédelmi munkatárs alkalmazása, meglévő munkatárs képzése				Intézkedés kódja SZ-1 beavatkozás
Az intézkedés keretében elsősorban a megyei önkormányzati hivatal meglévő állományából klímareferens végzettséggel rendelkező munkatárs foglalkoztatása valósul meg a munkaköre kiegészítésével, másodsorban meglévő, de ilyen végzettséggel nem rendelkező munkatárs képzése valósul meg, melyek révén biztosítható a megyei önkormányzat klímatudatos feladatainak koncentráltan, egy kézben történő ellátása.				
Kapcsolódás a megyei klímastratégia célkitűzéseire:	Mitigációs célkitűzés kódja	Adaptációs célkitűzés kódja	Szemléletformálási célkitűzés kódja	
			Szh; Szá-4	
Időtáv:	2018-tól folyamatos			
Felelős:	Nógrád Megyei Önkormányzat klímareferense			
Célcsoport	a megye lakossága			
Finanszírozási igény	A program tartalmától függően 0-50 M Ft			
Lehetséges forrás	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai, országos akciókban való részvétel, FM-LSZF/2017, Visegrádi Alap			

9 VÉGREHAJTÁSI KERETRENDSZER MEGHATÁROZÁSA

9.1 Menedzsment eszközök, javaslatok a megyei klímastratégiai tervezés településeket támogató koordinációs szerepének erősítésére

A megyei klímastratégia végrehajtásának sikeressége döntően azon is múlik, hogy az adott idő- és költségkereten belül sikeresen teljesüljenek a stratégiában meghatározott célok. A menedzsment lényegi kihívása, hogy a célok teljesüléséhez szükséges erőforrásokat és eszközöket optimálisan és ezek szinergiáját biztosítva használja fel.

A megyei klímastratégiai tervezés végrehajtási kereteit az alábbiakban lehet megfogalmazni:

- a) A fejlesztés intézményrendszerének azonosítása és konkretizálása: e feladatait a Nógrád Megyei Éghajlatváltozási Platform a Nógrád Megyei Önkormányzat közreműködésével látja el. Fontos végrehajtási feladatként jelentkezik a kapcsolódó feladatok felelős irányítására, koordinálására. A végrehajtás sikeréhez elengedhetetlen, hogy a döntéshozók és a vezetők példát mutassanak a klímatudatosság gyakorlati alkalmazásában.
- b) A Nógrád Megyei Önkormányzat koordináló szerepének további megerősítése a lakosság és a települési önkormányzatok felé tudatformálás, információátadás, szakmai segítség nyújtás révén. Ez elsősorban a megye lakosságának környezet- és klímatudatos információkkal történő ellátását és szemléletformálását; a helyi klímastratégiák elkészítéséhez nyújtott szakmai támogatást, valamint a tervezési és végrehajtási munkálatokban való együttműködési-összehangolási-szervezési-adminisztrációs közreműködést, illetve a partnerség elvének érvényesítéséről való gondoskodást jelenti. A sikeres megvalósításhoz el kell különíteni a célcsoportokat és meg kell határozni a számukra megfelelő kommunikációs alapelveket, csatornákat.
- c) Konkrét klímavédelmi intézkedések határidővel, felelősök megjelölésével való megtervezése, a klímastratégiában foglaltak gyakorlatba való átültetéséért.
- d) Monitoring és felülvizsgálat: monitoring rendszer felállítása, a különböző indikátorok alapját jelentő adatok rendszeres gyűjtése, az elkészült klímastratégia megvalósulásának különböző időközönként történő értékelése és ezen értékelések alapján történő felülvizsgálata.
- e) Érintettek bevonása: releváns érintettek (társadalmi-, gazdasági-, civil szervezetek, lakosság stb.) meghatározása, elérési módjainak kidolgozása és ezek alapján történő bevonása, állandó kapcsolattartás biztosítása, partnerségi terv kidolgozása.

9.2 Intézményi együttműködési keretek

A tervezési feladatok, továbbá az elmúlt években végrehajtott megyei szintű projektek során a Nógrád Megyei Önkormányzat számos partneri kapcsolatot épített ki, melyekre alapozva a megyei klímastratégia végrehajtásában vezető szerepet vállalhat. A végrehajtás minél szélesebb körűvé tétele érdekében a Nógrád Megyei Éghajlatváltozási Platform – a klímastratégia elfogadását követően is – működni fog.

A klímastratégia megalkotása és végrehajtása során cél, hogy minél szélesebb körű intézményi bevonás történjen, valamint, hogy a megyében működő intézmények, hatósági szervezetek, és

települési önkormányzatok megismerjék a Stratégiát, így a leendő kihívásokra közös megoldások szülessenek. Az intézkedések során célként szerepelt a kooperációval megvalósuló, többszereplős projektek azonosítása. Az együttműködések szorosabb kialakítása, a problémák súlyosságának azonosítását követően a következő szektorokban indokolt:

- A közlekedési rendszerek, infrastruktúrához kapcsolódó szereplők: A közlekedésre, mint az egyik legfontosabb ÜHG kibocsátó és a klímaváltozás hatásaiban érintett ágazatra (például úthálózat sérülékenysége heves esőzések, viharok kapcsán) kiemelt figyelmet kell fordítani, ezért együttműködés kialakítása javasolt a közlekedésfejlesztés és közlekedési infrastruktúra fejlesztésében érintett megyei és térségi szereplőkkel. Ez azért is szükségszerű, mert a feladatok számos esetben több szereplőn átívelőek, hiszen például a helyi közút tulajdonosa a települési önkormányzat, míg a településen kívüli utakhoz fűződő feladatok a közútkezelőt terhelik. Ez alapján Nógrád megyében a helyi, települési forgalomszabályozási és infrastruktúra fejlesztési kérdésekben az érintett önkormányzatok képviselik az intézményi rendszer egyik pillérét, míg a megyei közútszakaszok esetében a Magyar Közút Nonprofit Zrt. jelenti az elsődleges intézményi partnert.
- Kiemelten fontos partnerként kezelendő a megyei helyi és helyközi közösségi közlekedési feladatokat ellátó KMKK Középkélet-magyarországi Közlekedési Központ Zrt. (KMKK Zrt). Az ÜHG kibocsátás csökkentése miatt elsődleges fontosságú, hogy a lakosság számottevő részének alternatíva legyen a közösségi közlekedés. Ennek eléréséhez az szükséges, hogy a közösségi közlekedés megfelelő minőségben (pl. járművek tisztasága, hibrid-, illetve elektromos buszok beszerzése) és mennyiségben (megfelelő menetrenddel, csatlakozási pontokkal, összhangba hozva az adott térség autóbusz és a vonat menetrendjét), európai színvonalon biztosítson közszolgáltatást.
- Vízgazdálkodás, katasztrófavédelem: Egy adott térségben megjelenő extrém időjárási események legfontosabb szereplői azok a hatóságok, amelyek közvetlenül érintettek a károk felszámolásában, és akik sokszor elsőként találkoznak a problémákkal. Nógrád megyében, a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság látja el a vízügyi ágazat hatósági és felügyeleti feladatait, emellett szakmai irányítást ad, üzemeltetési-, fenntartási feladatokat, illetve védekezési munkákat végez. Az általános vízgazdálkodási feladatokat a Duna-menti Regionális Vízmű Zrt. látja el, míg a katasztrófavédelem feladatait a Nógrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság. A két szervezet és a Megyei Önkormányzat alapvetően jó, bejárattott együttműködést ápol, emellett mindkét szervezet bevonásra került a Nógrád Megyei Éghajlatváltozási Platform testületébe. A megyei célrendszerben mindkét szereplő közreműködőként, felelősként jelenik meg egy-egy intézkedés kapcsán, így ezek összehangolása is indokolja az együttműködés fenntartását. Emellett jelentős területen lát el ivóvízellátási és szennyvízelvezetési- és tisztítási feladatokat az Északmagyarországi Regionális Vízművek Zrt (ÉRV ZRt.). Mindemellett fontos megjegyezni, hogy az épített környezet – közúthálózat – sérülékenysége heves esőzések, viharok kapcsán sok esetben a termőföldek helytelen művelésének a következménye, így a Katasztrófavédelem mellett fontos intézményi partnerek a járási szintű földművelésügyi hatóságok is.
- Mezőgazdaság, erdő- és vadgazdálkodás: A mezőgazdaság érintettsége, a megfogalmazott célok és intézkedések jelentősége kapcsán a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Nógrád Megyei Igazgatósága jelenti a legerősebb intézményi partnert, amely éppen ezért bevonásra került a

Nógrád Megyei Éghajlatváltozási Platform testületébe. A helyi gazdák szemléletformálása fontos célkitűzése a klímastratégiának, így a különböző gazdasági társaságok (vetőmag/vegyszergyártók, borászatok, hegyközségek), illetve mintagazdaságok, biokertek partnerként való bevonása lehetőséget biztosíthat a tapasztalatcserére, tudásátadásra. Az erdő- és vadgazdálkodás terén az Ipoly Erdő Zrt. szakmai megvalósító partnerként jelenhet meg.

- Épített környezet: A szélsőséges időjárási viszonyok az épített környezetre közvetlen hatással van, így a megfelelő felkészülés, a korszerű technológiák alkalmazásának segítése kiemelten fontos. A Nógrád Megyei Építész Kamara, az építészeti tevékenység szakmai információkkal, állásfoglalással segítheti.
- Vállalkozásfejlesztés: A vállalkozásokat érintő célok és intézkedések szereplői között említendő a Nógrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, amely a Nógrád Megyei Éghajlatváltozási Platform tagjaként tudásmegosztással, képzésekkel segítheti a vállalkozást folytatók klímatudatos magatartásának erősítését, illetve információt biztosíthat számukra a klímatudatos fejlesztési lehetőségekről.
- Oktatás: Az oktatási szervek tekintetében a Klebersberg Központ tankerületi központjaival, esetenként adott oktatási intézménnyel célszerű együttműködést kialakítani.
- Egészségügy: Az egészségügyi intézményi együttműködés kiemelten fontos, hiszen a klímaváltozás negatív hatásai, illetve a stratégiai célok jelentős része a lakosság hőhullámokkal szembeni védelmére fókuszál. Az egészségügyi területen érintett partnerek lehetnek: Nógrád Megyei Kormányhivatal érintett osztályai, Nógrád Megyei Kórház, háziorvosi szolgálatok, védőnői hálózat. Olyan szakmai tanácsadói együttműködés kiépítése a cél, melynek keretében az érintett szervezetek együtt tudnak fellépni a lakosság klímaadaptációra való felkészítésében.
- Civil együttműködések: A szemléletformálásnak, a lakossági attitűd javításának leghatékonyabb szereplői egyértelműen a civilek, ezért is került bevonásra számos civil szervezet a Nógrád Megyei Éghajlatváltozási Platform testületébe. A szakmai egyeztetéseken, a jövőbeni programok, szemléletformálási akciók és rendezvények előkészítésében kimondottan indokolt az együttműködés folytatása a bevont civil szervezetekkel. Finanszírozás

A tervezéshez szükséges egyrészt a pályázati támogatás, másrészt az önrész biztosítása, amely piaci alapon is finanszírozható. A célok megvalósításához kapcsolódó, Nógrád megye számára releváns finanszírozási lehetőségek a következők:

- 1) Hazai és európai uniós társfinanszírozás
 - a. Operatív programok
 - b. Lakossági pályázatok
 - c. További finanszírozási lehetőségek (pl. hitelek, lakástakarék pénztárak, kereskedelmi bankok, vállalkozások pályázatai)
- 2) Nemzetközi források
 - a. LIFE program
 - b. HORIZON 2020
 - c. Európai Helyi Energia Támogatás (European Local Energy Assistance – ELENA)

- d. Európai Területi Együtműködés (ETE)
 - e. Az Európai Energiahatékonysági Alap (European Energy Efficiency Fund –EEE-F)
 - f. Norvég Alap
 - g. Visegrádi Alap
- 3) Alternatív finanszírozás: ESCO (Energy Service Company - Energetikai Szolgáltató Vállalat), közösségi finanszírozás

A rendelkezésre álló források finanszírozási feltételei, a konstrukciók tartalma az alábbiakban kerül kifejtésre.

9.2.1 Hazai és európai uniós társfinanszírozás

Operatív programok

Az operatív programok közül jelenleg a következő felhívások kapcsolódnak a klímaváltozás hatásainak mérsékléséhez, a kibocsátás csökkentéshez, valamint a szemléletformáláshoz:

- KEHOP-5.1.1-17 - Megújuló alapú zöldáram-termelés elősegítése 4 MW beépített teljesítményt meghaladó villamos energia termelő rendszerek telepítésével
- KEHOP-5.2.10-16 - Költségvetési szervek pályázatos épületenergetikai fejlesztései
- KEHOP-5.2.11-16 - Fotovoltaikus rendszerek kialakítása központi költségvetési szervek részére
- KEHOP-5.2.12-17 - Állami tulajdonú sportlétesítmények energetikai fejlesztése
- KEHOP-5.3.1-17 - Távhő-szektor energetikai korszerűsítése
- KEHOP-5.3.2-17 - Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal
- KEHOP-5.4.1-16 - Szemléletformálási programok
- GINOP-4.1.1-8-4-4-16 - Megújuló energia használatával megvalósuló épületenergetikai fejlesztések támogatása kombinált hiteltermékkel
- TOP-6.5.1-16 - Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése

Hulladékgazdálkodáshoz kapcsolódó pályázati felhívások

- KEHOP-3.1.1 - A települési hulladékgyűjtési, szállítási és előkezelő rendszerek fejlesztése
- KEHOP-3.1.2 - A biológiailag lebomló hulladék eltérítése a hulladéklerakóktól
- KEHOP-3.1.3 - Szemléletformálás a hulladékképződés megelőzésére
- KEHOP-3.2.1-15 - Az előkezelés, a hasznosítás és az ártalmatlanítás alrendszerének fejlesztése a települési hulladék vonatkozásában

Infrastruktúra fejlesztéshez, közlekedéshez kapcsolódó pályázati felhívások

- EFOP-2.3.1-17 - Infrastrukturális beruházások a leginkább elmaradott járások területi felzárkóztatása érdekében

Nógrád Megyei Klímastratégia

- EFOP-2.4.2 - Lakhatási körülmények javítása
- IKOP-3.2.0-15 - Fenntartható városi közlekedés fejlesztése és elővárosi vasúti elérhetőség javítása a kevésbé fejlett régiókban
- IKOP-2.1.0-15 - Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi elérhetőség javítása
- IKOP-1.1.0-15 - Nemzetközi (TEN-T) közúti elérhetőség javítása
- TOP-3.1.1-16 - Fenntartható települési közlekedésfejlesztés
- IKOP-4.1.0-15 - TEN-T hálózat közúti elérhetőségének javítása

Kármentesítéshez kapcsolódó pályázati felhívások

- KEHOP-3.3.0-15 - Szennyezett területek kármentesítése

Környezetvédelemhez kapcsolódó pályázati felhívások

- KEHOP-1.1.0-15 - Vízgazdálkodással és az éghajlatváltozás hatásaival kapcsolatos tervezés, informatikai és monitoring fejlesztés
- KEHOP – 1.2.1. Helyi klímastratégiák kidolgozása és szemléletformálási tevékenységek
- KEHOP-1.6.0-15 - Katasztrófavédelmi rendszerek fejlesztése
- KEHOP-2.2.2 - Felhívás a fejlesztési kötelezettséggel rendelkező települések számára szennyvízelvezetéssel és kezeléssel kapcsolatos fejlesztések megvalósítására
- KEHOP-2.3.0-16 - Felhívás a szennyvíziszap optimális hasznosítása érdekében szükséges beruházások, fejlesztések megvalósítására, energiahatékonysági elemekkel
- KEHOP-3.2.1-15 - Az előkezelés, a hasznosítás és az ártalmatlanítás alrendszereinek fejlesztése a települési hulladék vonatkozásában
- KEHOP-3.3.0-15 - Szennyezett területek kármentesítése
- KEHOP-3.3.1-16 - Szennyezett területek kármentesítése-szakaszolt projektek
- KEHOP-4.2.0-15 - A Természetvédelmi Őrszolgálat és monitorozó rendszer fejlesztése
- KEHOP-4.1.0-15 - Élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzetének javítása, a természetvédelmi kezelés és bemutatás infrastruktúrájának fejlesztése

Helyi klímastratégiák készítéséhez, szemléletformáláshoz kapcsolódó felhívások

- KEHOP- 1.2.1. Helyi klímastratégiák kidolgozása, valamint a klímatudatosságot erősítő szemléletformálás

Vízgazdálkodáshoz kapcsolódó felhívások

- KEHOP-1.3.0-15 - Fenntartható vízgazdálkodás infrastrukturális feltételeinek javítása
- KEHOP-1.4.0-15 - Árvízvédelmi fejlesztések
- KEHOP-1.5.0-15 - Dombvidéki vízgazdálkodás fejlesztése
- KEHOP-2.1.2-15 - Felhívás egyes, derogációval érintett ivóvízminőség-javító projektek megvalósítására

- KEHOP-2.1.5-16 - Felhívás ivóvízellátó hálózatok átalakítására, fejlesztésére

Turizmushoz kapcsolódó felhívások

- GINOP-7.1.2-15 - Aktív turisztikai hálózatok infrastruktúrájának fejlesztése
- GINOP-7.1.5-16 7.1.5-16 - Nemzeti parkok komplex turisztikai fejlesztése
- TOP-6.1.4-16 - Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetésre került, aktuális felhívások

- VP4-16.5.1-17 - A fenntarthatóságot célzó tájgazdálkodás, terület- és tájhasználat váltás együttműködései
- VP2-4.1.1.4-16 - Juh- és kecsketartó telepek korszerűsítése
- VP2-4.1.2-16 - Kisméretű terménytároló, -szárító és -tisztító építése, korszerűsítése
- VP3-4.2.2-16 - Borászat termékfejlesztésének és erőforrás-hatékonyágának támogatása
- VP2-4.1.1.2-16 - Baromfitartó telepek korszerűsítése
- VP2-4.1.2-16 - Kisméretű terménytároló, -szárító és -tisztító építése, korszerűsítése
- VP6-7.2.1-7.4.1.2-16 - Külterületi helyi közutak fejlesztése, önkormányzati utak kezeléséhez, állapotjavításához, karbantartásához szükséges erő- és munkagépek beszerzése
- VP-6-7.4.1.1-16 - A vidéki térségek kisméretű infrastruktúrájának és alapvető szolgáltatásainak fejlesztésére
- VP2-4.1.1.1-16 - Állattartó telepek korszerűsítése
- VP4-15.2.1.2-17 - Erdészeti genetikai erőforrások fejlesztése
- VP4-4.4.2.1-16 - Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: létesítmények kialakítása, fejlesztése
- VP4-4.4.2.2-16 - Vízvédelmi célú nem termelő beruházások: vízvédelmi és vizes élőhely létrehozása, fejlesztése
- VP5- 8.1.1-16 - Erdősítés támogatása
- VP5-8.2.1-16 - Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása
- VP-2-4.1.3.1.-16 - Kertészet korszerűsítése- üveg- és fóliaházak létesítése, energiahatékonyágának növelése geotermikus energia felhasználásának lehetőségével
- VP-2-4.1.3.2.-16 - Kertészet korszerűsítése - ültetvénytelepítés támogatására öntözés kialakításának lehetőségével
- VP2.-4.1.4-16 - A mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése
- VP2-6.1.1-16 - A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás
- VP3-16.4.1-17 - Együttműködések támogatása a REL és a helyi piacok kialakításáért, fejlesztéséért és promóciójáért
- VP2-6.3.1-16 - Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése
- VP4-8.5.2-17 - Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése

- VP5- 8.5.1.-16 - Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások
- VP6-19.3.1-17 - A LEADER - Helyi Akciócsoportok együttműködési tevékenységeinek előkészítése és megvalósítása
- VP6-6.4.1-16 - Nem mezőgazdasági tevékenységek beindítására és fejlesztésére irányuló beruházások támogatása
- VP3-5.1.1.2-17 - Jégesőkár megelőzésére szolgáló beruházás
- VP2.-4.1.4-16 - A mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése

Közösségi szinten irányított helyi fejlesztési források

- A Településfejlesztési Operatív Program 7. prioritási tengelye keretében elérhető közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések. A közösség által irányított helyi fejlesztés (CLLD) képes mozgósítani és bevonni a helyi közösségeket, szervezeteket, hogy azok hozzájáruljanak az Európa 2020 stratégiában kitűzött intelligens, fenntartható és inkluzív fejlődéshez, a területi kohézió támogatásához, és a konkrét szakpolitikai célkitűzések teljesüléséhez.

9.2.2 Lakossági pályázatok

Otthon Melege Program

A támogatás nyújtása Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvény 1. melléklet XVII. NFM fejezet 20. cím Fejezeti kezelésű előirányzatok, 35. alcím Klíma-, energia és zöldgazdaság-politika ágazati programok 4. jogcímcsoport Zöldgazdaság Finanszírozási Rendszer előirányzat terhére, vissza nem térítendő támogatás formájában történik. Az Otthon Meleg Program alprogramjai:

- Konvektor csere alprogram: A jelenlegi kiírások közül kiemelhető a gázkonvektorok cseréjéhez kapcsolódó alprogram, amelyre a rendelkezésre álló 1,5 milliárd forint összegű forrás kimerüléséig igényelhetnek támogatást a magánszemélyek. A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium 80%-os támogatási intenzitás mellett maximum 500.000 forint vissza nem térítendő támogatást biztosít.
- Kazáncsere alprogram (ZFR-KAZ/2017): Az alprogram keretében a beruházással érintett családi házban, vagy az egyedi fűtési rendszerű társasházi lakásban tulajdonjoggal rendelkező természetes személyek igényelhetnek vissza nem térítendő támogatást új kondenzációs kazán beépítésére és a kiegészítő költségekre (pl.: kéményátépítés, radiátorok cseréje, fűtési csőhálózat korszerűsítése). A támogatás maximális mértéke az elszámolható bruttó költségek 40%-a, de legfeljebb 700.000 forint.
- Háztartási nagygépek (hűtő vagy fagyasztó készülékek, mosógépek illetve mosó-szárítógépek) energia megtakarítást eredményező cseréje alprogram. A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (NFM) pályázatán nagykorú természetes személyek, a magyar háztartások

energihatékonyágának növelése érdekében, meglévő háztartási nagygépek (hűtő vagy fagyasztó készülék, vagy mosógép illetve mosó-szárítógép) magas energiahatékonyságú, új berendezésekre történő cseréjéhez nyújthatnak be támogatási kérelmet. Az alprogram elsődleges célja az energiahatékonyság javítása.

9.2.3 További finanszírozási lehetőségek

Hitelprogramok

A jelenleg ismert pályázati finanszírozás több olyan vállalkozás, intézmény, önkormányzat számára is lehetőséget biztosít bizonyos beruházások, fejlesztések kivitelezéséhez, amelyeket önerőből nem tudnak elindítani. Sok esetben ezeket a beruházásokat nem az igény vezérli, hanem a pályázati forrás rendelkezésre állása, így ezek a beruházások általában rövid távú eredményeket hoznak. Ezért az Európai Unió 2020. után átalakítja pályázati rendszerét. Azon kihelyezendő pénzügyi források arányát és összegét kívánja növelni, amelyek visszafizetése a pályázatban résztvevők pénzügyi stratégiájának alapos kidolgozását és megvalósítását követelik meg.

A lépés további célja, hogy a visszatérítendő források (hitel, kombinált hitel, kockázati tőke) továbbgyűrűző hatásának erősítésével még nagyobb vállalkozásfejlesztésbe fektethető összeg forogjon az egyes nemzetgazdaságokban, így Magyarországon is.

Jelenleg elérhető hitelkonstrukciók:

- GINOP-8.4.1/A-17 Lakóépületek energiahatékonyságának és megújuló energia felhasználásának növelését célzó hitel. A kölcsönfelvevő lehet természetes személy, társasház, valamint lakásszövetkezet. Természetes személy kölcsönfelvevő esetén minimum 500 000 forint, maximum 10 millió forint, míg Társasház és Lakásszövetkezet kölcsönfelvevő esetén társasházi és lakásszövetkezeti lakásonként minimum 500 000 forint, maximum 7 millió forint igényelhető. A pályázat keretében lakóépületek hőszigeteléséhez, fűtési rendszereinek korszerűsítéséhez, nyílászáró szerkezetek cseréjéhez, világítási rendszerek energiatakarékos átalakításához, továbbá megújuló energiát hasznosító rendszerek (napelem, napkollektor, biomassza kazán, hőszivattyú) telepítéséhez igényelhető 0%-os kamatozású kölcsön.

9.2.4 Nemzetközi források

- **HORIZON 2020:** Az Európai Unió kutatás-fejlesztési és innovációs politikáját 2014-2020 közötti időszakban meghatározó program, amely minden eddigénél nagyobb, közel 79 milliárd eurós költségvetéssel gazdálkodik. A program a kontinens globális versenyképességének növelését célzó Európa 2020 stratégia „Innovatív Unió” elnevezésű kiemelt kezdeményezésének egyik alappillére.
- **LIFE program:** A közvetlen brüsszeli forrás olyan környezet- és klímavédelmi projekteket finanszíroz, amelyek fő célkitűzései a következők:
 - a) az erőforrás-hatékony, alacsony szén-dioxid-kibocsátású, az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaságra való átállás; a környezet minőségének,

védelmének és javításának, valamint a biológiai sokféleség csökkenés megállításának és visszafordításának elősegítése, ideértve a Natura 2000 hálózat támogatását és az ökoszisztémák leromlásával szembeni intézkedéseket;

- b) az uniós környezetvédelmi- és éghajlat-politika, illetve a kapcsolódó jogszabályok kidolgozásának, végrehajtásának és érvényesítésének javítása, valamint a környezet- és éghajlatvédelmi célkitűzések más uniós szakpolitikákba, illetve a köz- és a magánszféra gyakorlatába történő beintegrálásának és általános érvényesítésének előmozdítása és ösztönzése (többek között a köz- és a magánszféra kapacitásának növelésével);
 - c) jobb környezetvédelmi és éghajlat-politikai irányítás támogatása valamennyi szinten, beleértve a civil társadalom, a nem kormányzati szervezetek és a helyi szereplők fokozott bevonását;
 - d) a 7. környezetvédelmi cselekvési program végrehajtásának támogatása.
- **ELENA:** (European Local ENergy Assistance – Európai Helyi Energia Támogatás) az Európai Bizottság támogatási eszköze, amelyet az Intelligent Energy Europe program keretében, az Európai Beruházási Bank (EIB) közreműködésével lehet igénybe venni. Megvalósíthatósági és piacfelmérési tanulmányok, a program felépítésének megtervezése, energia auditok, eljárások, valamint olyan megbízható üzleti és műszaki tervek elkészítése finanszírozható ebből a támogatásból, amelyek lehetővé teszik a privát bankok és egyéb források által történő finanszírozást.
 - **Európai Területi Együttműködési programok:** a tagállamok határon átnyúló, transznacionális és – alapvetően tapasztalatcserére épülő – interregionális együttműködési programokat dolgoznak ki és valósítanak meg együtt. Ezek közül Nógrád megye szempontjából releváns lehet:
 - Duna Transznacionális Együttműködési Program
 - Interreg Central Europe
 - Interregionális programok (Interreg Europe, Urbact III, Interact III, ESPON 2020)
 - **EEE-F:** (European Energy Efficiency Fund – Az Európai Energiahatékonysági Alap) a forrás célja a kisebb volumenű önkormányzati energiahatékonysági és megújuló energia projektek közvetlen vagy közvetett (pénzügyi közvetítő révén történő) támogatása.
 - **Norvég Alap:** Izland, Liechtenstein és Norvégia hozta létre az Európai Unió 16 tagországának társadalmi és gazdasági fejlesztésére. Célja az Európai Gazdasági Térség (EGT) gazdasági és társadalmi különbségeinek csökkentése, valamint a kétoldalú kapcsolatok erősítése. Jelen pályázati ciklusban is kiemelt terület a klíma- és környezetvédelem.
 - **Visegrádi Alap:** kisebb projektek, települési és megyei szintű együttműködések finanszírozására alkalmas. Három típusa létezik: Az általános pályázat keretében kulturális együttműködésre, K+F projektekre, oktatásra, diákcsere, határon átnyúló és határ menti régiós együttműködésre, turizmusfejlesztésre lehet támogatást igényelni. A kis pályázat lehetőségei csak a keretszámokban térnek el az általános pályázat feltételeitől. A Visegrádi Stratégiai Program elsősorban hosszú távú, két vagy több visegrádi országot érintő projektet támogat. Nógrád megyében a Megyei Önkormányzat, valamint a települési önkormányzatok lehetnek érintettek, hiszen a pályázat által lehetőség nyílik a környező országok jó gyakorlatainak megismerésére, közös szemléletformáló akciók, programok szervezésére.

9.2.5 Alternatív finanszírozás

ESCO támogatás

Az ESCO (Energy Service Company - Energetikai Szolgáltató Vállalat) teljes körű korszerűsítéssel kapcsolatos műszaki és pénzügyi szolgáltatás, ahol az ESCO vállalja a projekt azonosítását, kulcsrakész kivitelezését, az üzemeltetést és karbantartást, a számlázás lebonyolítását, illetve a finanszírozás megszervezését. Az ESCO konstrukció lehetővé teszi a közsféra számára, hogy az energiafelhasználás fejlesztésére irányuló projektjeihez kapcsolódó energetikai rendszereket és szolgáltatásokat hosszú távra kiszervezzék. Ez a közsféra és a magánsféra együttműködésével, ún. PPP (Public Private Partnership) formában valósul meg. A projektek gyakorlatilag önmagukat finanszírozzák, azaz a különböző energiahatékony technológiák és a kapcsolódó szolgáltatások beszerzése, a szerződés alapján, az elért megtakarításból történik. A közüzemi díjakon elért megtakarítások bizonyos része, mint éves egyszeri díj, kerül kifizetésre az ESCO szolgáltató részére.

A rendszer jellemzői:

- Minden egy kézben összpontosul (beruházás, finanszírozás, kivitelezés, karbantartás).
- Hosszú távú elköteleződés, akár 10-15 év futamidőre is szólhat.
- Magyarországon jellemzően a következő területeken alkalmazzák: fűtőkorszerűsítés, ipari- és távhő korszerűsítés, közvilágítás korszerűsítése, beltéri világításkorszerűsítés.

Közösségi finanszírozás

A közösségi finanszírozás (crowdfunding) internetalapú platformon keresztül történő anyagi segítségnyújtást jelent, amikor nagyszámú magánszemély vagy szervezet egyenként kis összeggel finanszíroz művészeti, sport-, társadalmi, technológiai vagy üzleti projekteket, elképzeléseket. A közösségi finanszírozás potenciális finanszírozási forrása a kkv-szektorban, különösen a startup vállalkozásoknak. A fejlett országokban a finanszírozás e formája gyors növekedést mutat, de más finanszírozási formákhoz képest ma még marginálisnak tekinthető. Magyarországon is megjelentek az első közösségi finanszírozással foglalkozó oldalak. A piac fejlődését leginkább a befektetői bizalom szolgálja, amelynek kialakításához egy jól működő üzleti struktúrára, transzparenciára és megfelelő szintű befektető védelemi szabályokra van szükség (Bethlendi-Végh).

Nógrád Megyei

Intézkedés	Int. Leírása	Indokoltság	Célrendszeri kapcsolódás	Összköltség	Finanszírozási forrás	Ütemezés	Bevonandó partnerek	Elvart outputok	Elvart eredmény
Lakossági energiahatékonysági beruházások ösztönzése	a megyei lakásállomány energetikai hatékonyságának érdemi javítása, a rendelkezésre álló támogatási források felkutatása, kommunikációja, a lakosság ösztönzése	lakossági ÜHG kibocsátás magas aránya	M-1, Szá-1; Szá-3; Szá-4	5-10 mrd Ft	Otthon Melege Program, hitelkonstrukciók	2017-2020	települési önkormányzatok, civil szervezetek, NMÖ	a lakásállomány javulása, az épületek energiahatékonyságának növekedése	az egy főre jutó lakossági ÜHG kibocsátás csökken
Önkormányzatok és közintézmények energetikai korszerűsítései	az intézmények energetikai korszerűsítéseinek ösztönzése, környezettudatos magatartásának javítása, ÜHG kibocsátás csökkentése	kommunális ÜHG kibocsátás aránya, korszerűtlen közintézmény állapot	M-1, M-2, Szá-1; Szá-3; Szá-4	3-5 Mrd Ft	TOP 3.2.1; TOP 1.4.1; TOP 4.1.1; TOP 4.2.1 TOP-6.5.1-16	2017-2023	települési önkormányzatok, NMÖ	a közintézmények energiahatékonyságának, valamint a pályázatokban résztvevők számának növekedése	az egy főre jutó kommunális ÜHG kibocsátás csökken
Önkormányzatok és közintézmények megújuló energiafelhasználásának növelése	a helyi adottságokra építő megújuló-energiahasználat arányának lehetőség szerinti növelése a közintézmények számára	ÜHG kibocsátás csökkentése, megyei potenciál jobb kihasználása	M-2, Szá-1; Szá-3; Szá-4	2-5 millió ill. 10-20 mrd Ft	TOP -3.2.2 TOP-6.5.1-16	2017-2020	települési önkormányzatok, civil szervezetek, NMÖ	a megújuló energiaforrások használatát igénybe vevők számának növekedése, a közintézmények állapotának javulása	a kommunális ÜHG kibocsátás csökkenése
A lakosság megújuló energiafelhasználásának növelése	a helyi adottságokra építő megújuló-energiahasználat arányának lehetőség szerinti növelése a lakosság számára	ÜHG kibocsátás csökkentése, megyei potenciál jobb kihasználása	M-2, Szá-1; Szá-3; Szá-4	2-5 millió ill. 5-10 mrd Ft	hitelkonstrukciók	2017-2020	települési önkormányzatok, civil szervezetek, NMÖ, Nógrád Megyei Kereskedelmi- és Iparkamara	a megújuló energiaforrások használatát igénybe vevők számának növekedése, a lakásállomány állapotának javulása	a lakossági ÜHG kibocsátás csökkenése
Fenntartható közlekedés szerepének erősítése	a megye kerékpáros infrastruktúra-hálózatának fejlesztése, bővítése, a kerékpáros közlekedés népszerűsítése	ÜHG kibocsátás csökkentése	M-3, Szá-1; Szá-3; Szá-4	10-50 m Ft	GINOP, TOP-3.1.1; 1.2.1; 6.4.1	2017-2020	Magyar Állam, települési önkormányzatok, NMÖ, kerékpáros civil szervezetek, közösségi közlekedés szolg. vállalkozások	a kerékpárút-hálózat bővülése	a közlekedésből eredő ÜHG kibocsátás csökkenése

Nógrád Megyei Klímastratégia

Intézkedés	Int. Leírása	Indoklás	Célrendszeri kapcsolódás	Összköltség	Finanszírozási forrás	Ütemezés	Bevonandó partnerek	Elvart outputok	Elvart eredmény
A folyamatos erdőborítást fenntartó erdőgazdálkodási módszerek, természetközeli erdőgazdálkodás erősítése	cél az erdőtörvényben megfogalmazottak betartása, a folyamatos fenntartás és fejlesztés biztosítása, valamint az erdészetek által megvalósított szemléletformáló programok további kialakítása.	mitigáció csökkentése, alkalmazkodóképesség javítása	M1-3, Aá-1; Aá-2 Szá-2	50 m Ft	KEHOP, HORIZON2020	2018-	erdészetek, civil szervezetek	erdőborítottság növekedése	folyamatos, jó minőségű erdőterületek jelenléte, magas erdőborítottságú megye
Helyi piacok fejlesztése, rövid ellátási láncok kialakítása	településeket, helyi társadalom életében rendszeres, térségi ismertségű piacok jöjjenek létre	mitigáció csökkentése, alkalmazkodóképesség javítása	M1-3, Aá-1; Aá-2 Szá-2	50 m Ft	VP	2018-	települési önkormányzatok, civil szervezetek	helyi piacok számának növekedése	helyben termelés és fogyasztás növekedése, környezettudatosabb életmód
Helyi gazdák fenntartható vízgazdálkodási tevékenységének ösztönzése	a helyi gazdák, valamint a lakosság, konyhakert tulajdonosok víztakarékos gazdálkodását, öntözési technológiáinak fejlesztését, fenntartható területhasználatát, valamint a vízkészletek védelmét szolgáló tevékenységek megvalósításának ösztönzése	alkalmazkodóképesség javítása, aszályos, csapadékhiányos területek csökkentése	Aá-1; Aá-2 Szá-2	1-2 Mrd Ft	VP2-4.1.4-16 VP3-5.1.1.1-16 VP4-4.4.2.1-16	2018-	Nemzeti Agrár-gazdasági Kamara, NMÖ	a fenntartható vízgazdálkodást folytatók, a pályázatokban résztvevők száma	az öntözött terület növekedése
Talajminőség javító intézkedések	jó gyakorlatok megismertetése, precíziós talajművelési technológiák, környezetbarát növényvédőszer alkalmazásának ösztönzése és ismertetése	a talaj minőségének további fenntartása, a mezőgazdasági szektor fejlődése	Aá-1; Aá-2 Szá-2	20-50 m Ft	VP, saját forrás	2018-	Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Növényvédőszer-gyártó cégek, NMÖ	a talajminőség javítását alkalmazók arányának növekedése	magas termésátlagok és aranykorona értékű földek
Hőségriadó Tervek készítésének ösztönzése települési és intézményi szinten	tájékoztató a helyi önkormányzatok, érintett intézmények számára a hőségriadó tervek kidolgozásáról, a hőhullámok megyében tapasztalt gyakoriságának és	a lakosság, intézmények alkalmazkodóképességének javítása	Aá-3 Szá-2, Szá-4	3-4 m Ft	saját forrás, KEHOP 1.2.1, KEHOP 5.11.0	2018-	NMÖ, települési önkormányzatok, Nógrád Megyei Kormányhivatal – Népegészségügyi Főosztály, szociális- és egészségügyi	települési hőségriadó tervek dokumentumai	a lakosság alkalmazkodóképességének javulása, kedvező demográfiai mutatók

Nógrád Megyei Klímastratégia

Intézkedés	Int. Leírása	Indokoltság	Célrendszeri kapcsolódás	Összköltség	Finanszírozási forrás	Ütemezés	Bevonandó partnerek	Elvart outputok	Elvart eredmény
	időtartamának növekedéséről és a védekezési lehetőségekről, az intézmények felkészítéséről, feladatairól						intézmények		
Épített környezet és infrastruktúra sérülékenységeinek felmérése	módszertani és adott mintaterület kiválasztását követően részletes felmérés, adatbázis és tematikus térképi állomány készítése	adathiány a kedvezőtlen állapotú épületekről	Szá-2, Szá-4 Aá-2; Aá-3, Aá-6	100 m Ft	Norvég Alap, HORIZON2020	2018-	Nógrád Megyei Építész Kamara, Nógrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság, partnerként: ÉMI, Magyar Mérnöki Kamara	módszertan, adatbázis és dokumentáció	az épületállomány sérülékenységeinek csökkenése
Települési zöldfelületek növelése és fenntartása	a jelenlegi zöldfelületek fenntartása, lehetőség szerinti bővítése, tájékoztatás a megfelelő fajokról, zöldfelületi kataszter és tervek kialakítása	zöldfelületek mikroklima javító hatása, CO ₂ elnyelő képességének növelése	Aá-6	települések eltérő mértékű igénye	TOP-6.3.TOP 6.3. 2-16, egyéb hazai forrás	2017-	települési önkormányzatok, társasházak, NMÖ	kibocsátás csökkenése, zöldfelületek bővülése (Hektár)	mikroklima, levegőminőség és lakossági közérzet javulása
Megyei védett értékek sérülékenységi felmérése	a Nógrád Megyei Értéktárban szereplő természeti és táji, turisztikai értékek, épített értékek (műemlékek és védett épületek), speciális területek (borvidékek) részletes klímaspecifikus sérülékenységi vizsgálata	az épített és természeti értékek klímaspecifikus állapotáról nincsenek adatok	As 1-3 Szá-4	100 m Ft	állami forrás	2018-	Nógrád Megyei Értéktár Bizottság, Hungarikum Bizottság, Nemzeti Park igazgatóságok, Katasztrófavédelem, Miniszterelnökség, a Magyar Művészeti Akadémia, Hollókői Világörökség Kezelő NKft.	dokumentáció	az épített és természeti értékek sérülékenységeinek és veszélyeztetettségének csökkenése

Nógrád Megyei Klímastratégia

Intézkedés	Int. Leírása	Indokoltság	Célrendszeri kapcsolódás	Összköltség	Finanszírozási forrás	Ütemezés	Bevonandó partnerek	Elvart outputok	Elvart eredmény
Helyi termékek vásárlásának ösztönzése, helyi vásárlóközösségek kialakítása	szemléletformáló tájékoztatás és folyamatos kommunikáció	környezet- és klímatudatos magatartás alacsony volumene, információk hiánya	M-2, As-1-3	A program tartalmától függően 0-50 m Ft	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai, országos akciókban való részvétel, FM-LSZF/2017, Visegrádi Alap	2018-	települési önkormányzatok, NMÖ, oktatási intézmények civil és szakmai szervezetek	a programsorozatokon való lakossági részvétel és tudásbővülés	a lakossági klíma- és környezeti attitűd növekedése, ezáltal a kibocsátás csökkenése
Országos nagyrendezvényeken való részvétel erősítése	szemléletformálás erősítése az országos és nemzetközi rendezvényeken való részvétellel	alacsony részvételi aránya a településeknek	M1-3, As 1-3	A program tartalmától függően 0-50 m Ft	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai	2018-	települési önkormányzatok, NMÖ, oktatási intézmények civil és szakmai szervezetek	a programsorozatokon való lakossági részvétel és tudásbővülés	a lakossági klíma- és környezeti attitűd növekedése, ezáltal a kibocsátás csökkenése
Helyi, fenntartható termelési módok bemutatása és ösztönzése	szemléletformáló tájékoztatás és folyamatos kommunikáció	környezet- és klímatudatos magatartás alacsony volumene, információk hiánya	M-2, As-1-3	A program tartalmától függően 0-50 m Ft	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai, országos akciókban való részvétel, FM-LSZF/2017, Visegrádi Alap	2018-	települési önkormányzatok, NMÖ, oktatási intézmények civil és szakmai szervezetek, NAK	a programsorozatokon való lakossági részvétel és tudásbővülés	a lakossági klíma- és környezeti attitűd növekedése, ezáltal a kibocsátás csökkenése

Nógrád Megyei Klímastratégia

Intézkedés	Int. Leírása	Indokoltság	Célrendszeri kapcsolódás	Összköltség	Finanszírozási forrás	Ütemezés	Bevonandó partnerek	Elvart outputok	Elvart eredmény
Oktatási-nevelési intézmények számára klímaprogramok kialakítása, zöld óvodák és iskolák továbbfejlesztése	A megye óvodái, általános és középiskoláira kiterjedő, kifejezetten a fiatal korosztályt célzó komplex programsorozat	a gyermekkorúak érzékenységének és tudásának bővítése	M1; M2; M3 Aá 1-6; Szá 1-3	A program tartalmától függően 0-30 m Ft	KEHOP 1.2.1 KEHOP 5.11; KEHOP 3.1.3, Visegrádi Alap, Norvég Alap	2018-	KLIK – oktatási intézmények, települési önkormányzatok	a programsorozatokon, szemléletformálásban való részvétel és tudásbővülés	klíma- és környezeti attitűdjének növekedése,
Kistelepülésen élők számára tudásátadás biztosítása	lakosság, különös tekintettel a kistelepülések, alacsony státusú lakosság számára tájékoztató előadások, képzések kidolgozása, lebonyolítása	a lakosság információkkal való ellátottságának alacsony szintje	M1; M2 Aá-1; Aá-2, Aá-5 Szá 1-4	2 m Ft	KEHOP 1.2. 1., TOP pályázatokhoz kapcsolódó szemléletformálási tevékenységek keretében	2018-	civil szervezetek, oktatási intézmények	képzésben résztvevők száma, tudásbővülés	lakosság klíma- és környezeti attitűdjének növekedése, ezáltal a kibocsátás csökkenése
Generációk találkozási és tapasztalatcsere a klímaadaptáció tükrében	szemléletformáló tájékoztatás és folyamatos kommunikáció, rendezvények szervezése, ahol a generációk tudásátadása zajlik	környezet- és klímatudatos magatartás alacsony volumene, információk hiánya	M-2, As-1-3	A program tartalmától függően 0-50 m Ft	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai, országos akciókban való részvétel, FM-LSZF/2017, Visegrádi Alap	2018-	települési önkormányzatok, NMÖ, oktatási intézmények civil és szakmai szervezetek, NAK	a programsorozatokon való lakossági részvétel és tudásbővülés	a lakossági klíma- és környezeti attitűd növekedése, ezáltal a kibocsátás csökkenése
A hőhullámok és az extrém időjárási viszonyok elleni védekezésről felvilágosító kampány	a hőhullámos időszakban tájékoztatás és folyamatos kommunikáció	környezet- és klímatudatos magatartás alacsony volumene, információk hiánya	M-2, As-1-3	A program tartalmától függően 0-50 m Ft	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai, országos akciókban való részvétel, FM-LSZF/2017, Visegrádi Alap	2018-	települési önkormányzatok, civil és szakmai szervezetek., Kormányhivatal Környezetegészségügyi Főosztály	a programsorozatokon való lakossági részvétel és tudásbővülés	a lakossági klíma- és környezeti attitűd növekedése, ezáltal a kibocsátás csökkenése

Nógrád Megyei Klímastratégia

Intézkedés	Int. Leírása	Indokoltság	Célrendszeri kapcsolódás	Összköltség	Finanszírozási forrás	Ütemezés	Bevonandó partnerek	Elvárt outputok	Elvárt eredmény
Tájékoztatási, szemléletformálási kampány indítása a klímatudatos fogyasztói szokások kialakítására	szemléletformáló tájékoztatás és folyamatos kommunikáció	környezet- és klímatudatos magatartás alacsony volumene, információk hiánya	M-2, As-1-3	A program tartalmától függően 0-50 m Ft	KEHOP 1.2.1; KEHOP 5.11.0; KEHOP 5.4.1, közreműködő intézmények saját forrásai, országos akciókban való részvétel, FM-LSZF/2017, Visegrádi Alap	2018-	települési önkormányzatok, NMÖ, oktatási intézmények civil és szakmai szervezetek	a programsorozatokon való lakossági részvétel és tudásbővülés	a lakossági klíma- és környezeti attitűd növekedése, ezáltal a kibocsátás csökkenése
Klímatudatos falu, mint helyi érték és védjegy (Nógrádikum) kialakítása	meghatározott feltételek alapján a NMÖ által kidolgozott szempontoknak megfelelően cím odaítélése	nincsen hasonló jellegű kezdeményezés	M1-3, As 1-3	A program tartalmától függően 5-50 m Ft	KEHOP 1.2.1	2018-	települési önkormányzatok, NMÖ, oktatási intézmények civil és szakmai szervezetek	tudatosabb szemlélet a települések életében, klímatudatos falvak védjegy kialakítása	a lakossági, intézményi klíma- és környezeti attitűd növekedése, ezáltal a kibocsátás csökkenése
Klímareferens és energetikai és környezetvédelmi munkatárs alkalmazása	a megye klímavédelem terén aktív szereplőinek összefogása, tevékenységeinek összehangolása klímareferens munkájának segítségével	a szakemberek tudásbázisa nincsen jelenleg összehangolva	M1-3 Aá 1-6, Sz 1-4	2-5 m Ft/ év	a résztvevők saját forrása	2018-	Nógrád megye települési önkormányzatai	szakemberek által kialakított és működtetett hálózat kialakulása	a szakemberek folyamatos kommunikációja által a klíma- és környezettudatos szemlélet növekedése

9.3 Érintettek, partnerségi terv

A hatékony energia- és klímatudatos szemléletformálás mind az egyén, mind a közösségek szintjén kiemelkedő fontosságú annak érdekében, hogy a társadalom megfelelő információhoz jusson, érezze szerepét és felelősségét a probléma kialakulása és kezelése kapcsán. A megyei klímapartnerség során a lehető legtöbb érintettet szükséges bevonni a tervezésbe, megvalósításba, monitoringba és ellenőrzésbe. Az együttes tervezés a problémák feltárása, a kockázatok azonosítása, a konstruktív vita módszerével hozzásegíti a résztvevőket a felkészülésre, életmódjuk megváltoztatására.

A partnerségi tervben azon szereplők kerülnek azonosításra, akik jelentős hatást gyakorolnak az adott közösség, Nógrád megye életére, így:

- a természet- és környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek, melyek a lakosság szemléletformálásában, az ismeretek és jó gyakorlatok átadásában bírnak tapasztalatokkal,
- a megye alap-, középfokú-, valamint felnőttoktatással foglalkozó intézményei,
- megyei szakmai szervezetek, kamarák, különös tekintettel az agrárkamara, kereskedelmi- és iparkamara, valamint a mérnöki kamara képviselőire, szakembereire
- a témával foglalkozó szakemberek, véleményformálók
- a klímaváltozás problémájával aktívan szembesülő hatóságok és területi állami szereplők, mint például a kormányhivatal, katasztrófavédelem, vízügyi igazgatóság, nemzeti park
- a hulladékgazdálkodással, energiaellátással, vízszolgáltatással, közlekedéssel foglalkozó közszolgáltatók
- a megyében működő gazdasági szervezetek, vállalkozások, akik érintettek az ÜHG kibocsátás terén, valamint akik aktívak a környezet- és klímavédelem terén
- települési önkormányzatok
- a Nógrád Megyei Éghajlatváltozási Platform.

A fenti szervezetek, intézmények klímatudatos szemléletformálással kapcsolatos tevékenységeinek koordinálásában, szakmai segítésében kiemelt szerepe van a Nógrád Megyei Éghajlatváltozási Platformnak, amely 2017 júniusában az alábbi szervezetek bevonásával jött létre:

- Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése.
- Klímabarát Települések Szövetsége
- Bükk Nemzeti Park
- Duna-Ipoly Nemzeti Park
- Ipoly Erdő Zrt., valamint Észak Erdő Zrt.
- Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Nógrád Megyei Igazgatósága
- Nógrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Nógrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara
- Nógrád Megyei Mérnöki Kamara
- Nógrád Megyei Kormányhivatal - Salgótarjáni Járási Hivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály

- Hollókői Világörökség-kezelő Nonprofit Kft
- Cserhát Természeti és Kulturális Értékeiért Alapítvány
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
- Somosi Környezetnevelési Központ
- Dipol Humánpolitikai Intézet Kft
- Országos Klímareferens Hálózat

Az együttműködő szervezetek legfontosabb szerepe a projektben a stratégia kidolgozást megelőzően az ötletgyűjtés, majd a klímastratégia elkészítésében való rendkívül aktív közreműködés volt, a szakmai egyeztetések konstruktív módon zajlottak. A partnerség széleskörű biztosítására, valamint a Stratégia magas minőségi szinten való kidolgozása érdekében többszörösen is sor került az elkészült megyei klímastratégia tervezetének megvitatására, véleményezésére, ahol a bevont partnerek részletes véleményt nyújtottak a stratégiáról, javaslattételükkel valódi közös munka zajlott.

A Klímastratégia megvalósulását követően további célként került megfogalmazása annak is, hogy a közreműködő szakmai szervezetek, a Platform tovább segítsge a megye klímavédelmi munkáját, szakmai, tanácsadói tevékenysége révén, amelyre a Nógrád Megyei Önkormányzat is egyértelmű támogatását nyújtja. Ennek érdekében a Nógrád Megyei Önkormányzat kötelezettséget vállal arra, hogy a platform működtetését a felhívásban jelzett fenntartási időszak teljes hosszában biztosítja. A projekt megvalósítása során megszerzett szakmai kapcsolatait, kapcsolati tőkéjét mozgósítva további források megteremtését tűzi ki célul a megszerzett szakmai eredmények megőrzése és további terjesztésében.

A Stratégiában kijelölt intézkedések végrehajtásának ellenőrzése is a kijelölt partnerszervezetekkel közösen történik majd, ehhez megfelelő szakmai kereteket és találkozókat, kommunikációs csatornákat biztosít és alakít ki a Megyei Önkormányzat. A kitűzött célok, beavatkozások végrehajtásának feladata így egy széles intézményi együttműködésen alapul.

9.4 Monitoring és felülvizsgálat

A stratégia teljesülésének nyomon követése több szempontból is alapvető jelentőséggel bír. Mindenekelőtt támpontot nyújt annak megítéléséhez, hogy melyik beavatkozási területen mutatkozik a legnagyobb mértékű lemaradás, így hova érdemes koncentrálni a rendelkezésre álló pénzügyi és emberi erőforrásokat. Ugyanakkor értékes visszajelzést nyújt a stratégia kidolgozói és elfogadói számára abból a szempontból is, hogy a lefektetett célkitűzések, előirányzott intézkedések mennyire bizonyulnak életszerűnek, az intézkedések milyen mértékben képesek hatékonyan szolgálni a célok elérését, és mindezzel párhuzamosan milyen módosításokat indokolt eszközölni a klímastratégia soron következő felülvizsgálata során.

A stratégiaiban kijelölt célok elérésének, a meghatározott intézkedések végrehajtásának nyomon követése a megjelölt indikátorok mentén történik. Az alábbi táblázat részletesen bemutatja az egyes indikátorok fő jellemzőit, a számításukhoz szükséges adatok forrását stb. Az indikátorok célveinek kijelölése során az elsődleges szempont az volt, hogy minden esetben a legkorábbi olyan év kerüljön

meghatározásra, amikorra érdemi eredmények elérésére nyílik kilátás. Az adatok alábbiakban meghatározott rendszerességgel történő gyűjtéséért a Nógrád Megyei Önkormányzat vonatkozó főosztálya a felelős, az adatok számszerűsítéséhez azonban egyéb szervezetek közreműködésére is szükség van. Az adatgyűjtés eredményes lebonyolítása érdekében a Nógrád Megyei Önkormányzat, kidolgozza a klímastratégia nyomon követéséhez szükséges adatgyűjtés rendjét, amely tartalmazza az annak lebonyolításáért felelős szervezeti egység megnevezését, továbbá – az alábbi táblázatot alapul véve – a gyűjtendő adatok körét, a gyűjtés ütemezését, és az adatgazdák megnevezését. A monitoring feladat ellátásáért felelős szervezeti egység az e dokumentumban meghatározott időközönként és formában elvégzi a szükséges adatgyűjtést, illetve számításokat, továbbá a mutatók értékeinek alakulásáról két évente összefoglalót készít.

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium KEHOP Helyettes Államtitkárság és a szakpolitikai főosztály elvárásainak megfelelően – a stratégiai felülvizsgálatát legalább három évente szükséges elvégezni.

Ennek érdekében célszerű a programozási ciklus fázisaihoz való igazodás szerint a felülvizsgálatokat elvégezni, mindamelllett célszerű a stratégiai irányvonalakhoz és dokumentációkhoz kapcsolódó értékelési fázisokat követni (előzetes, vagyis ex-ante értékelés, közbeni, vagyis a folyamatba épített vagy középidei értékelés, valamint az utólagos, ún. ex-post értékelés).

Ezek közül az előzetes (ex-ante) értékelés ajánlott, a közbeni (folyamatba épített vagy középidei) értékelés és utólagos (ex-post) értékelés viszont elvárás volt a klímastratégiák kapcsán. Az előzetes értékelés egy, a program hatásait előre feltáró értékelés típus, a program stratégiájának, prioritásai sorrendiségének, valamint külső és belső koherenciájának optimalizálására törekvő értékelés. Ennek során a tervezőktől független külső szakértők ellenőrzik a közel végleges anyagot. Ez jelen esetben több fázisban is megtörtént, egyrészt a Nógrád megyei Éghajlatváltozási Platform szakembereinek folyamatos és szakszerű munkájával, másrészt egyéb szereplők véleményezése által, a társadalmasság során. Az előzetes értékelés során a tartalmi elemek koherenciája; belső beavatkozási logika vizsgálata; releváns nemzeti és megyei átfogó és szakágazati koncepciókhoz, stratégiákhoz való igazodás, operatív programokkal való összhang vizsgálata; indikátorrendszer és EU-s közös indikátorokkal való kapcsolat, eredmény és output mutatók előzetes vizsgálata: bázis és célértékek adatforrások megfelelősége, mérhetőség, relevancia; forráselosztás vizsgálata; végrehajtási (pénzügyi, monitoring) rendszerek előzetes megfelelőségének elemzése történt.

A közbeni értékelés a program végrehajtása során alkalmazott értékelés típus. Az értékelés azt vizsgálja: a program kitűzött céljainak megvalósítása hogyan halad. Vagy egy előre kijelölt időben (félidei értékelés) kerül rá sor, vagy abban az esetben, ha a monitoring tevékenység a kezdeti célkitűzésekhez képest a teljesülésben eltéréseket azonosít be. A vizsgálat célja annak megállapítása: a stratégia eszközei megfelelőek maradtak-e a kezdeti célkitűzések eléréséhez, emellett a tartalmi koherencia, az indikátorok alakulása, a végrehajtás, az intézményrendszer működésének vizsgálata is ebben a fázisban történik. A Klímastratégia kapcsán javasolt a végrehajtás félidejében történő lefolytatás, de legkésőbb az elfogadást követő 5–7. évben el kell készülni a stratégia közbeni értékelésének.

A kötelezően elvégzendő utólagos értékelésre a stratégia időtávjának lezárulta után 2-3 évvel kerül sor. A vizsgálat kiterjed a források felhasználására, a támogatás hatékonyságára és eredményességére, valamint mindazon tényezőkre, amelyek segítették vagy hátráltatták a stratégia célkitűzéseinek végrehajtását, az eredmények elérését. Ehhez eszköz az eredményindikátorok alakulásának, a

célértékek elérésének részletes vizsgálata. Az utólagos értékelés részletesen elemzi, hogy a releváns nemzeti és megyei célok teljesüléséhez miként járult hozzá a Stratégia.

A monitoring tevékenység részeként a felülvizsgálatok során szükséges (de lehetőség szerint a stratégia elfogadását követően évente megismételve ajánlott) a dekarbonizációs célértékek alapjául szolgáló ÜHG számolótábla frissítése, ezáltal az ÜHG leltár aktualizálása.

8. táblázat A stratégia célrendszeréhez tartozó eredményindikátorok

Intézkedés	Indikátor neve	Mérték-egység	Adat forrása	Bázisév	Bázisévi érték	Célév	Célérték
A lakosság megújuló energiafelhasználásának növelése	Felújított épületek száma	db	KSH, Települési Önkormányzatok	2018	n.a.	2030	+20%
Önkormányzatok és közintézmények energetikai korszerűsítései	Felújított épületek száma	db	KSH, Települési Önkormányzatok	2018	n.a.	2030	+20%
Fenntartható közlekedés szerepének erősítése	kerékpárút hossza, közösségi közlekedéshez kapcsolódó projektek száma	km, db	NIF, KSH	2018	n.a.	2030	+15%
A folyamatos erdőborítást fenntartó erdőgazdálkodási módszerek, természetközeli erdőgazdálkodás erősítése	erdőborítottság aránya	(%)	KSH	2015	36%	2030	+15%
Helyi piacok fejlesztése, rövid ellátási láncok kialakítása	Elnyert projektek száma	db	NMÖ	2018	n.a.	2020	+25%
Helyi gazdák fenntartható vízgazdálkodási tevékenységének ösztönzése	Rendezvény száma	db	NAK	2018	n.a.	2020	10
Talajminőség javító intézkedések	Rendezvény száma	db	NAK	2018	n.a.	2020	10
Hőszigetelési Tervek készítésének ösztönzése települési és intézményi szinten	hőszigetelési tervek száma	db	NMÖ KH	2018	n.a.	2030	+30%
Épített környezet és infrastruktúra sérülékenysége felmérése	Komplex sérülékenységet vizsgáló tanulmány	db	DINP, BNP, erdőszetek, HVK Nkft., Katasztrófavédelem	2018	0	2020	1
Települési zöldfelületek növelése és fenntartása	elnyert projektek száma, zöldfelület aránya	db, Ha	KSH, NMÖ	2018	n.a.	2020	+10%
Megyei védett értékek sérülékenységi felmérése	Komplex sérülékenységet vizsgáló tanulmány	db	DINP, BNP, erdőszetek, HVK Nkft.	2015	0	2020	1
Helyi termékek vásárlásának ösztönzése, helyi vásárlókörösségek kialakítása	vásárlókörösségek száma	db	NMÖ	2016	n.a.	2020	3
Országos nagyrendezvényeken való részvétel erősítése	rendezvények száma	db	NMÖ	2016	n.a.	2020	10
Helyi, fenntartható termelési módok bemutatása és ösztönzése	rendezvények száma	db	NMÖ	2016	n.a.	2025	10
Oktatási-nevelési intézmények számára klímaprogramok kialakítása, zöld óvodák és iskolák továbbfejlesztése	képzések száma, zöld óvodák száma	db	NMÖ	2018	n.a.	2020	10
Kistelepülésen élők számára tudásátadás biztosítása	rendezvények száma	db	NMÖ	2018	n.a.	2025	20

Intézkedés	Indikátor neve	Mérték-egység	Adat forrása	Bázisév	Bázisévi érték	Célév	Célérték
Generációk találkozása és tapasztalatcsere a klímaadaptáció tükrében	rendezvények száma	db	NMÖ	2018	n.a.	2025	10
A hőhullámok és az extrém időjárási viszonyok elleni védekezéstről felvilágosító kampány	rendezvények száma	db	NMÖ	2018	n.a.	2025	10
Tájékoztatási, szemléletformálási kampány indítása a klímatudatos fogyasztói szokások kialakítására	rendezvények száma	db	NMÖ	2018	n.a.	2025	10
Klímatudatos falu, mint helyi érték és védjegy (Nógrádikum) kialakítása	védjegy száma	db	NMÖ	2018	n.a.	2020	1
Klímareferens és energetikai és környezetvédelmi munkatárs alkalmazása	alkalmazottak száma	fő	NMÖ	2018	1	2030	3

9. táblázat Az intézkedések indikátorai

Intézkedés	Indikátor neve	Mértékegység	Adatforrás	Célrendszeri kapcsolódás	Gyűjtési gyakoriság	Indikátor típusa (output, eredmény, hatás)	Célév	Célérték	Gyűjtés felelőse
Lakossági energiahatékonyági beruházások ösztönzése	lakossági pályázatokon elnyert támogatások összege, megtakarított energia mennyisége	db, GJ	lakosság, energiaszolgáltatók, pályázati irodák	M-1, Szá-1; Szá-3; Szá-4	5 év	eredmény	2050	növekedés	NMÖ
Önkormányzatok és közintézmények energetikai korszerűsítései	pályázatokon elnyert támogatások összege, megtakarított energia mennyisége	db, GJ	intézmények, energiaszolgáltatók, pályázati irodák	M-1, Szá-1; Szá-3; Szá-4	5 év	eredmény	2050	növekedés	NMÖ
Önkormányzatok és közintézmények megújuló energia felhasználásának növelése	megtakarított energia mennyisége, kiépített rendszerek száma	db, GJ	a kivitelezést végző vállalkozások, lakosság, energiaszolgáltatók	M-2, Szá-1; Szá-3; Szá-4	2 év	eredmény	2050	növekedés	NMÖ
A lakosság megújuló energia felhasználásának növelése	megtakarított energia mennyisége, kiépített rendszerek száma	db, GJ	a kivitelezést végző vállalkozások, intézmények, energiaszolgáltatók	M-2, Szá-1; Szá-3; Szá-4	2 év	eredmény	2050	növekedés	NMÖ
Fenntartható (közösségi és kerékpáros) közlekedés szerepének erősítése	kerékpárút hálózat hossza, projektek száma	km, db	NIF, KSH	M-3, Szá-1; Szá-3; Szá-4	2 év	eredmény	2030	növekedés	NMÖ
A folyamatos erdőborítást fenntartó erdőgazdálkodási módszerek, természetközeli erdőgazdálkodás erősítése	erdőborítottság aránya	%	erdészetek	M-3, Szá-1; Szá-3; Szá-4	3 év	eredmény	2030	növekedés	NMÖ, erdészetek
Helyi piacok fejlesztése, rövid ellátási láncok kialakítása	projektek száma	db	települési önkormányzatok, civil szervezetek	M, Szá1-4.	2 év	eredmény	2030	növekedés	NMÖ, NAK
Helyi gazdák fenntartható vízgazdálkodási tevékenységének ösztönzése	az öntözött területek nagysága	hektár	NAK	Aá-1; Aá-2 Szá-2	3 év	eredmény	2030	növekedés	NMÖ, NAK
Helyi gazdák fenntartható vízgazdálkodási tevékenységének	rendezvények száma	db	NAK	Szá2, 4, M1-3,	1 év	eredmény	2030	növekedés	NAK

Nógrád Megyei Klímastratégia

Intézkedés	Indikátor neve	Mértékegység	Adatforrás	Célrendszeri kapcsolódás	Gyűjtési gyakoriság	Indikátor típusa (output, eredmény, hatás)	Célév	Célérték	Gyűjtés felelőse
öszöntzése									
A helyi vízkár veszélyeztetettség csökkentése és a környezeti káresemények megelőzése	csapadékvíz elvezető rendszerek felújítása	km	települési önkormányzatok	Szá-2, Szá-4 Aá-1, Aá-2, Aá-4; Aá-5	3 év	eredmény	2030	növekedés	TMÖ, Katasztrófavédelem
Hőségriadó Tervek készítésének ösztönzése települési és intézményi szinten	tervdokumentum száma	db	települési önkormányzat	Aá-3, Szá-2, Szá-4	2 év	eredmény	2030	növekedés	NMÖ, Nógrád Megyei Kormányhivatal – Népegészségügyi Főosztály
Épített környezet és infrastruktúra sérülékenységének felmérése	dokumentum	db	Nógrád Megyei Katasztrófavédelemi Igazgatóság, partnerként: ÉMI, Magyar Mérnöki Kamara	Szá-2, Szá-4 Aá-2; Aá-3, Aá-6	5 év	eredmény	2030	1	NMÖ, Katasztrófavédelem
Talajminőség javító intézkedések	a területek minőségi alakulása	aranykorona	KSH, NAK	Aá-1; Aá-2 Szá-2	3 év	eredmény	2030	változatlan minőség, valamint növekedés	NMÖ, NAK
Települési zöldfelületek növelése és fenntartása	a zöldfelületek nagysága	hektár	KSH	Aá-6, M1	5 év	eredmény	2030	növekedés	NMÖ
Megyei védett értékek sérülékenységi felmérése	dokumentum	db	Nógrád Megyei Értéktár Bizottság, Hungarikum Bizottság, nemzeti park igazgatóságok, Katasztrófavédelem, Miniszterelnökség, a Magyar Művészeti Akadémia	As 1-3 Szá-4	5 év	eredmény	2030	1	NMÖ
Helyi termékek vásárlásának ösztönzése, helyi vásárlóközösségek kialakítása	programok száma, a lakossági ÜHG kibocsátás mértéke	db, GJ	civil és szakmai szervezetek, NMÖ, települési önkormányzatok	Szá 1-4, M-2	2 év	hatás	2030	növekedés, valamint a kibocsátás terén csökkenés	NMÖ
Helyi, fenntartható termelési módok	programok száma, a	db, GJ	civil és szakmai	Szá 1-4, M-2	2 év	hatás	2030	növekedés,	NMÖ, NAK

Nógrád Megyei Klímastratégia

Intézkedés	Indikátor neve	Mérték-egység	Adatforrás	Célrendszeri kapcsolódás	Gyűjtési gyakoriság	Indikátor típusa (output, eredmény, hatás)	Célév	Célérték	Gyűjtés felelőse
bemutató és ösztönzés	lakossági ÜHG kibocsátás mértéke		szervezetek, NAK					valamint a kibocsátás terén csökkenés	
Kistelepülésen élők számára tudásátadás biztosítása	programok száma, a lakossági ÜHG kibocsátás mértéke	db, GJ	civil és szakmai szervezetek, NAK	Szá 1-4, M-2	2 év	hatás	2030	növekedés, valamint a kibocsátás terén csökkenés	NMÖ, NAK
Generációk találkozása és tapasztalatcsere a klímaadaptáció tükrében	programok száma, a lakossági ÜHG kibocsátás mértéke	db, GJ	civil és szakmai szervezetek, NAK	Szá 1-4, M-2	2 év	hatás	2030	növekedés, valamint a kibocsátás terén csökkenés	NMÖ, NAK
A hóhullámok és az extrém időjárási viszonyok elleni védekezésről felvilágosító kampány	programok száma, a lakossági ÜHG kibocsátás mértéke	db, GJ	civil és szakmai szervezetek, NAK	Szá 1-4, M-2	2 év	hatás	2030	növekedés, valamint a kibocsátás terén csökkenés	NMÖ
Tájékoztató, szemléletformálási kampány indítása a klímatudatos fogyasztói szokások kialakítására	programok száma, a lakossági ÜHG kibocsátás mértéke	db, GJ	civil és szakmai szervezetek, NAK	Szá 1-4, M-2	2 év	hatás	2030	növekedés, valamint a kibocsátás terén csökkenés	NMÖ, NAK
Országos nagyrendezvényeken való részvétel erősítése	programok száma	db	civil és szakmai szervezetek, NAK	Szá 1-4, M-2	2 év	hatás	2030	növekedés, valamint a kibocsátás terén csökkenés	NMÖ, országos szervezetek
Oktatási-nevelési intézmények számára klímaprogramok kialakítása, zöld óvodák és iskolák továbbfejlesztése	programok és programban résztvevők száma	db, fő	KLIC – oktatási intézmények, Települési önkormányzatok, civil szervezetek	M1; M2; M3 Aá 1-6, Szá 1-3	2 év	hatás	2030	növekedés, tudásbővülés	NMÖ
Erdei iskolák klímaprogramja	programok száma, képzésben résztvevők száma	db, fő	erdészetek, mérvadó civil és szakmai szervezetek, NMÖ	M1; M2 Aá-1; Aá-2, Aá-5 Szá 1-4	2 év	eredmény	2030	növekedés	erdészetek
Klímatudatos falu, mint helyi érték és védjegy (Nógrádikum) kialakítása	védjegy	db	települési önkormányzatok	M1; M2 Aá-1; Aá-2, Aá-5, Szá 1-4	2 év	eredmény	2030	növekedés	NMÖ

Nógrád Megyei Klímastratégia

Intézkedés	Indikátor neve	Mérték-egység	Adatforrás	Célrendszeri kapcsolódás	Gyűjtési gyakoriság	Indikátor típusa (output, eredmény, hatás)	Célév	Célérték	Gyűjtés felelőse
Klímareferens és energetikai és környezetvédelmi munkatárs alkalmazása	munkatársak száma	fő	NMÖ	M1-3Aá 1-6, Szá 1-4	2 év	eredmény	2030-	növekedés	NMÖ

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Baranyai N. – Varjú V. (2015): A lakosság klímaváltozással kapcsolatos attitűdjének empirikus vizsgálata. In: Czirfusz M.-Hoyk E.-Suvák A.: Klímaváltozás – társadalom – gazdaság Hosszú távú területi folyamatok és trendek Magyarországon. Pécs, pp. 257.284.
- Dövényi Z. (2010): Magyarország kistájainak katasztere. 2., átdolgozott és bővített kiadás. Budapest, MTA FKI, 876 p.
- Kiss É. (2016): Területi különbségek a hazai népesség egészségi állapotában, 1989 után. In: Területi Statisztika, 2016, 56(5): 483–519
- Páldy A. – Erdei E. – Bobvos J. (2003): A klímaváltozás egészségi hatásai, AGRO 21 Füzetek., 32. szám, pp. 62-77.
- Páldy A. (2015): A hőhullámok okozta többelhalálozás vizsgálata a jelenben és a klímaváltozás következtében. Országos Közegészségügyi Központ, KRITÉR Projektzáró Rendezvény 2015. december 8., Budapest.
- Pálfai I. (2013): Aszály és öntözés az éghajlatváltozás tükrében. Nemzetközi Építésügyi Konferencia, Szeged, 2013. május 31.
- Uzzoli A. (2017): Személyes mélyinterjú a magyarországi egészségügyi ellátóhálózat helyzetéről és a lakosság egészségi állapotáról. Készítette: Váradí Zsuzsanna.
- Zsebeházi G. (2011): Magyarország éghajlatának jellemzése az ENSEMBLES projektbeli és a hazai regionális modelleredmények együttes vizsgálatával. ELTE Meteorológiai Tanszék, földtudomány BSc szakdolgozat.

Stratégiák, fejlesztési dokumentumok:

- ENSZ Klíma Keretegyezmény (Paris Agreement-2015)
- Energia- és Klímatudatossági Szemléletformálási Cselekvési Terv
- Európa 2020 Stratégia
- Kvassya Jenő Terv – Nemzeti Vízstratégia
- Nemzeti Aszálystratégia
- Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030
- Nemzeti Energiastratégia 2030
- Nemzeti Épületenergetikai Stratégia
- Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve 2010-2020
- Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia
- Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégia
- Nógrád Megye Területfejlesztési Konceptiója (Feltáró-értékelő és Javaslattevő rész)
- Nógrád Megyei Területfejlesztési Program
- Nógrád Megye Integrált Területi Programja (2014-2020)
- Nógrád Megye Területrendezési Terve

10 MELLÉKLET

1.sz. melléklet: Megvalósult fenntartható energiagazdálkodási projektek

EU 2007-2013						
Ssz.	Alintézkedés	Település	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítelt támogatás (Ft)
1	KEOP 5.7.0/15 Középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése	Balassagyarmat	Balassagyarmat Város Önkormányzata	Balassagyarmat közintézményeinek energetikai fejlesztése	2015.09.21	149 533 450
2	KEOP 5.3.0/A/09 Épületenergetikai fejlesztések	Balassagyarmat	Balassagyarmat Város Önkormányzata	Balassagyarmati közintézmények energetikai korszerűsítése	2011.03.30	207 607 425
3	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Bárna	Bárna Község Önkormányzata	Energetikai fejlesztés Bárnán	2015.01.19	35 970 010
4	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Bátonyterenye	Bátonyterenye Város Önkormányzata	Napelemes rendszer telepítése a bátonyterenyei Polgármesteri Hivatal épületére	2014.12.31	35 219 798
5	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Bátonyterenye	Bátonyterenye Város Önkormányzata	A II. János Pál Pápa Katolikus Óvoda és Általános Iskola energetikai korszerűsítése Bátonyterenye városban	2015.09.01	117 365 447
6	KEOP 5.7.0/15 Középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése	Bátonyterenye	Bátonyterenye Város Önkormányzata	Nógrád Megyei Váci Mihály Gimnázium épületének energetikai korszerűsítése	2015.09.21	150 000 000
7	KEOP 5.7.0/15 Középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése	Bátonyterenye	Bátonyterenye Város Önkormányzata	Borbély Lajos Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium Fáy András Szakképző Iskolája és Kollégiuma épületeinek energetikai korszerűsítése	2015.09.25	135 630 466
8	KEOP 5.3.0/A/09 Épületenergetikai fejlesztések	Becske	Becske Község Önkormányzata	A becskei általános iskola és óvoda komplex épületenergetikai korszerűsítése	2011.01.27	13 102 919
9	KEOP 6.2.0/A/11 Fenntarthatóbb életmódot és fogyasztási lehetőségeket népszerűsítő, terjedésüket elősegítő mintaprojektek	Bercel	Bercel Községi Önkormányzat	Mintaprojekt Bercel község zöldhulladékának komposztálására	2011.12.15	5 075 375
10	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Bercel	Bercel Községi Önkormányzat	Bercel Község Önkormányzat épületein fotovoltaikus rendszer kialakítása	2015.01.19	35 601 043
11	KEOP 5.3.0/A/09 Épületenergetikai fejlesztések	Bercel	Bercel Községi Önkormányzat	Bercel közszolgáltatási intézményeinek komplex épületenergetikai korszerűsítése	2011.03.28	140 049 037
12	KEOP 4.1.0 Hő- és/vagy villamosenergia-előállítás támogatása megújuló energiaforrásból	Balassagyarmat	Biohő-Energetikai Fejlesztő Korlátolt Felelősségű Társaság	A Biohő-Energetikai Kft. megújuló energiát felhasználó új kazánüzemének létesítése a Balassagyarmati Kórházban energiahordozó váltással	2008.11.20	284 650 000
13	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Buják	Buják Község Önkormányzata	Napelemes rendszerek telepítése Buják önkormányzatának épületein	2013.11.21	45 994 830

EU 2007-2013						
Ssz.	Alintézkedés	Település	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítelt támogatás (Ft)
14	KEOP 5.2.0 Harmadik feles finanszírozás	Csécse	"CAMINUS" Energiaracionalizálási Szolgáltató és Fővállalkozó Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Csécse Község Önkormányzatának fenntartásában lévő 2 db intézmény fűtéskorszerűsítése a "Caminus" Zrt. beruházásaként a "Szemünk Fénye Program" keretében	2008.09.29	1 539 284
15	KEOP 5.2.0/A/09 Harmadik feles finanszírozás	Dorogháza	"CAMINUS" Energiaracionalizálási Szolgáltató és Fővállalkozó Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Dorogháza Község Önkormányzatának fenntartásában lévő 2 db intézmény fűtéskorszerűsítése a "Caminus" Zrt. beruházásaként a Szemünk Fénye Program keretében	2009.09.25	2 284 303
16	KEOP 5.2.0/A/09 Harmadik feles finanszírozás	Jobbágyi	"Caminus" Energiaracionalizálási Szolgáltató és Fővállalkozó Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Jobbágyi Község Önkormányzatának fenntartásában lévő 7 db intézmény világításkorszerűsítése a "Caminus" Zrt. beruházásaként a Szemünk Fénye Program keretében	2009.12.16	2 172 578
17	KEOP 5.2.0/A/09 Harmadik feles finanszírozás	Karancsság	"Caminus" Energiaracionalizálási Szolgáltató és Fővállalkozó Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Karancsság Község Önkormányzatának fenntartásában lévő 5 db intézmény világításkorszerűsítése a "Caminus" Zrt. beruházásaként a Szemünk Fénye Program keretében	2010.02.23	1 935 996
18	KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Bátonyterenye	CAT -PO Építő- Szolgáltató- és Kereskedelmi Kft.	Napelemes rendszer telepítése a CAT PO Kft-nél	2011.08.23	17 340 000
19	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Diósjenő	Diósjenő Községi Önkormányzata	Napelemes rendszer telepítése Diósjenő településen.	2014.12.31	46 216 854
20	KEOP 4.10.0/E/12 Egyházi jogi személyek épületenergetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosításával kombinálva a konvergencia régiókban	Balassagyarmat	DON BOSCO SZALÉZI TÁRSASÁGA	Kollégium korszerűsítés	2014.03.17	119 334 281
21	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Dorogháza	Dorogháza Község Önkormányzata	Energetikai fejlesztés Dorogházán	2013.11.21	17 582 194
22	KEOP 4.10.0/F/14 Önkormányzatok és intézményeik épületenergetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosításával kombinálva a konvergencia régiókban	Dorogháza	Dorogháza Község Önkormányzata	Energetikai korszerűsítés Dorogházán	2015.03.20	79 700 392
23	KEOP 4.10.0/K/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása központi költségvetési szervek részére	Balassagyarmat	DR. KENESSEY ALBERT KÓRHÁZ- RENDELŐINTÉZET	Fotovoltaikus rendszer telepítése a Dr. Kenessey Albert Kórház hét épületén	2014.12.31	172 710 220

EU 2007-2013						
Ssz.	Alintézkedés	Település	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítelt támogatás (Ft)
24	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Ecseg	Ecseg Község Önkormányzata	Fotovoltaikus rendszer telepítése Ecseg Község Önkormányzatának épületeire	2015.01.19	16 222 399
25	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Érsekvadkert	Érsekvadkert Község Önkormányzata	Napelemes rendszer telepítése Érsekvadkert Község Önkormányzat fenntartásában működő épületeken II.	2014.03.11	23 443 501
26	KEOP 5.7.0/15 Középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése	Érsekvadkert	Érsekvadkert Község Önkormányzata	Érsekvadkert Községi Ház, Községháza és Öregek Egyesített Szociális Intézete épületek energetikai besorolásának javítása az épülethatároló szerkezeteinek hőszigetelésével és nyílászárók cseréjével.	2015.10.08	83 249 073
27	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Etes	Etes Község Önkormányzata	Fotovoltaikus rendszerek kialakítása Etesen	2015.03.20	16 950 006
28	KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Rimóc	Faerk Fafeldolgozó és Erdészeti Kereskedelmi Bt.	Napelemes rendszer telepítése a Faerk Fafeldolgozó és Erdészeti Kereskedelmi Bt.-nél	2011.06.20	2 422 500
29	KEOP 4.1.0 Hő- és/vagy villamosenergia-előállítás támogatása megújuló energiaforrásból	Csitár	FÓNIX Kastélyszanatórium és Egészséghotel Korlátolt Felelősségű Társaság	Kardiológiai szanatórium energetikai felújítása megújuló energiaforrások alkalmazásával - Nógrádgárdony	2008.11.20	24 094 610
30	KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Galgaguta	Galgaguta Község Önkormányzata	Galgaguta község önkormányzatának energetikai korszerűsítése napkollektoros rendszerrel	2011.07.07	7 108 141
31	KEOP 5.5.0/A/12 Épületenergetikai fejlesztések és közvilágítás energiatakarékos átalakítása korszerűsítése	Salgótarján	GEOFOR Föld- és Bányamérési Korlátolt Felelősségű Társaság	Geofor Kft. - épületenergetikai fejlesztés	2014.03.11	15 754 044
32	KEOP 5.3.0/A/09 Épületenergetikai fejlesztések	Bercel	Harmónia Rehabilitációs Intézet és Ápoló Gondozó Otthon	A Kenderváros út 23.sz.alatti lakóépület épületenergetikai korszerűsítése	2011.02.22	7 444 494
33	KEOP 5.3.0/A/09 Épületenergetikai fejlesztések	Héhalom	Héhalom Község Önkormányzata	A Héhalmi Általános Iskola épületének energetikai korszerűsítése	2010.12.11	29 328 683
34	KEOP 5.7.0/15 Középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése	Horpács	Horpács Község Önkormányzata	Mikszáth Kálmán Emlékház épületének energetikai korszerűsítése	2015.10.08	21 434 997
35	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Hugyag	Hugyag Község Önkormányzata	Energetikai fejlesztés Hugyagon	2015.01.19	14 999 595
36	KEOP 4.10.0/E/12 Egyházi jogi személyek épületenergetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosításával kombinálva a konvergencia régiókban	Salgótarján	Jó Pásztor Katolikus Óvoda	Jó Pásztor Katolikus Óvoda épületenergetikai fejlesztése	2014.03.17	17 170 238
37	KEOP 5.7.0/15 Középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése	Jobbágyi	Jobbágyi Község Önkormányzata	Jobbágyi Község művelődési házának és óvodájának épületenergetikai fejlesztése	2015.10.08	103 219 439
38	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló	Kazár	Kazár Község Önkormányzata	Energetikai fejlesztés Kazáron	2013.11.21	25 355 204

EU 2007-2013						
Ssz.	Alintézkedés	Település	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítelt támogatás (Ft)
	energiaforrásokkal					
39	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Keszeg	Keszeg Község Önkormányzata	Napelemes rendszer kiépítése Keszeg településén	2013.11.21	7 322 248
40	KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Nógrád	K&K Energy Service Környezetvédelmi, Építőipari és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	"K&K" Kft. energetikai fejlesztése napelem alkalmazásával.	2011.07.14	28 438 412
41	KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Nógrád	K&K Energy Service Környezetvédelmi, Építőipari és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	A K&K Kft. technológiai energiaelőállítását biomasszakázán segítségével	2011.09.20	18 896 220
42	KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Nógrád	"KONI" Kereskedelmi, Szállítási és Oktatási Betéti Társaság	"KONI" Bt. energetikai fejlesztése	2011.07.14	28 970 845
43	KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Kozárd	Kozárd Község Önkormányzata	Napelemes energiatermelés a kozárdi községházán	2011.08.05	6 396 250
44	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Pásztó	MARGIT KÓRHÁZ PÁSZTÓ	Napkollektoros rendszer kiépítése, telepítése a Margit Kórháznál Pásztó településén	2013.11.21	36 209 635
45	KEOP 5.6.0/E/15 Egészségügyi eszközök energia-megtakarítást célzó beszerzésének támogatás	Pásztó	MARGIT KÓRHÁZ PÁSZTÓ	Energiatakarékos röntgen készülék beszerzése a pásztói Margit Kórházba	2015.10.09	78 253 099
46	KEOP 4.10.0/F/14 Önkormányzatok és intézményeik épületenergetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosításával kombinálva a konvergencia régiókban	Mátramindszent	Mátramindszent Község Önkormányzata	Komplex épületenergetikai fejlesztés Mátramindszinten megújuló energiaforrás bevonásával	2015.03.20	48 125 306
47	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Mátranovák	Mátranovák Község Önkormányzata	Napelemes rendszerek telepítése Mátranovák Községi Önkormányzat épületein	2015.01.19	37 965 832
48	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Mátraszőlős	Mátraszőlős Község Önkormányzata	Napelemes rendszer kivitelezése Mátraszőlősön	2014.03.11	12 155 439
49	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Mátraverebély	Mátraverebély Község Önkormányzata	Energetikai fejlesztés Mátraverebélyen	2013.11.21	46 511 563
50	KEOP 4.1.0 Hő- és/vagy villamosenergia-előállítás támogatása megújuló energiaforrásból	Salgótarján	Medves-Host Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Szállodaépület Kazánházának korszerűsítése Energiahordozó Váltással	2008.09.09	9 990 000

EU 2007-2013						
Ssz.	Alintézkedés	Település	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítelt támogatás (Ft)
51	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Mohora	Mohora Község Önkormányzata	Energetikai fejlesztés Mohorán	2013.11.21	7 440 696
52	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Nagylóc	Nagylóc Község Önkormányzata	Napelemes rendszerek telepítése Nagylóc önkormányzatának épületein	2013.11.21	33 476 948
53	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Nagyoroszi	Nagyoroszi Község Önkormányzata	Energetikai fejlesztés Nagyorosziban	2015.01.19	15 375 870
54	KEOP 5.7.0/15 Középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése	Nagyoroszi	Nagyoroszi Község Önkormányzata	Középületek energetikai korszerűsítése Nagyorosziban	2015.09.16	149 999 700
55	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Balassagyarmat	"NICO-LUX" Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Hálózatra csatlakoztatott 5,88 kWp beépített teljesítményű napelemes rendszer(ek) megvalósítása a Nico Lux Kft-nél.	2013.11.21	2 292 000
56	KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Nógrád	Nógrád Község Önkormányzata	Óvoda energetikai korszerűsítése Nógrád községben	2011.07.20	49 994 665
57	KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Nógrád	Nógrád Község Önkormányzata	A Nógrádi Általános Iskola épületének energetikai korszerűsítése	2011.07.14	49 985 100
58	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Nógrád	Nógrád Község Önkormányzata	Energetikai fejlesztés Nógrádon	2013.11.21	5 406 999
59	KEOP 4.10.0/F/14 Önkormányzatok és intézményeik épületenergetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosításával kombinálva a konvergencia régiókban	Nógrád	Nógrád Község Önkormányzata	Energetikai korszerűsítés Nógrádon	2015.03.20	100 758 517
60	KEOP 7.14.0/15 Kormányhivatalok és Minisztériumok 2014-2020 időszakban megvalósuló energiahatékonysági fejlesztéseinek előkészítése	Salgótarján	Nógrás Megyei Kormányhivatal	Energiahatékonysági fejlesztések előkészítése Nógrád megyében	2015.09.25	69 735 270
61	KEOP 5.6.0/12 Központi költségvetési szervek energiahatékonysági beruházásai	Balassagyarmat	Nógrás Megyei Kormányhivatal	NMKH Balassagyarmat, Mártírok útja 78. sz. alatti telephely energiahatékonyságának fokozása	2013.12.07	153 146 000
62	KEOP 5.6.0/12 Központi költségvetési szervek energiahatékonysági beruházásai	Balassagyarmat	Nógrád Megyei Kormányhivatal	NMKH Salgótarján, Baglyasi út 2. sz. alatti telephely energiahatékonyságának fokozása	2013.12.07	177 430 000
63	KEOP 4.10.0/K/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása központi költségvetési szervek részére	Szécsény	Nógrád megyei rendőr-főkapitányság	Védjük környezetünket is - az LHH térségében lévő rendőrkapitányságok energiaellátása napelemmel	2014.12.31	143 597 965
64	KEOP 6.2.0/A/11 Fenntarthatóbb életmódot és fogyasztási lehetőségeket népszerűsítő, terjedésüket elősegítő mintaprojektek	Nógrádkövesd	Nógrádkövesd Község Önkormányzata	Összefogás Nógrádkövesden a fenntartható jövőért	2013.10.09	7 739 399

EU 2007-2013						
Ssz.	Alintézkedés	Település	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítelt támogatás (Ft)
65	KEOP 5.5.0/B/12 Épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva	Nógrádmarcal	Nógrádmarcal Község Önkormányzata	Épületenergetikai fejlesztés Nógádmarcalon	2013.10.22	19 703 686
66	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Nógrádmegyer	Nógrádmegyer Község Önkormányzata	Nógrádmegyer Község Önkormányzatának tulajdonát képező épületeire hálózatra csatlakozó napelemes rendszer telepítése	2015.01.19	46 175 081
67	KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Nógrádsáp	Nógrádsáp Község Önkormányzata	A nógrádsápi iskola villamos energia ellátása napelemes rendszerrel	2011.08.11	14 280 000
68	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Nógrádsáp	Nógrádsáp Község Önkormányzata	Napelemes rendszer telepítése Nógrádsáp Községében.	2013.11.21	18 760 657
69	KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Nógrád	Nógrád-Wellness Szolgáltató Kft	Energetikai fejlesztés a Nógrád Wellness Kft telephelyén	2011.09.20	48 240 350
70	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Nőtincs	Nőtincs Község Önkormányzata	Napelemes rendszer telepítése Nőtincs településen.	2015.01.19	20 482 501
71	KEOP 4.9.0/11 Épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva	Ósagárd	Ósagárd Község Önkormányzata	Ósagárdi Óvoda épületenergetikai fejlesztése	2012.02.06	7 294 358
72	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Palotás	Palotás Község Önkormányzata	Fotovoltaikus rendszerek telepítése Palotás Község Önkormányzatának épületeire.	2014.12.31	19 874 867
73	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Pásztó	Pásztó Község Önkormányzata	Napelemes rendszer telepítése Pásztó Városi Önkormányzatának intézményeire	2014.12.31	32 872 970
74	KEOP 4.2.0/B/09 Helyi hő- és hűtési energiaigény kielégítése megújuló energiaforrásokból	Salgótarján	Perkons Bio Energiatermelő Kft.	Távhőtermelési célú faapríték tüzelésű kazán telepítése Salgótarjánban	2010.06.18	129 842 928
75	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Szurdokpüspöki	RAKTÁR-INVEST Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Raktár-Invest Kft energiaellátásának fejlesztése napelemes rendszer kiépítésével	2013.11.21	14 730 240
76	KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Rimóc	Rimóc Község Önkormányzata	Napkollektoros fejlesztés Rimóc Község Gondozási Központjában	2012.12.13	3 459 117
77	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Rimóc	Rimóc Község Önkormányzata	Napelemes rendszer telepítése Rimóc településen.	2015.01.19	29 410 187
78	KEOP 5.5.0/K/14 Közvilágítás energiatakarékos átalakítása	Rimóc	Rimóc Község Önkormányzata	Rimóc Község közvilágításának energiatakarékos átalakítása	2014.12.31	34 567 300
79	KEOP 5.7.0/15 Középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése	Romhány	Romhány Község Önkormányzata	Romhány Művelődési Otthon és Idősek gondozó háza energetikai korszerűsítése	2015.10.08	61 332 100

EU 2007-2013						
Ssz.	Alintézkedés	Település	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítelt támogatás (Ft)
80	KEOP 5.4.0/12 Távhő-szektor energetikai korszerűsítése, megújuló energiaforrások felhasználásának lehetőségével	Salgótarján	Salgó Vagyon Salgótarjáni Önkormányzati Vagyonkezelő és Távhőszolgáltató KFT	A salgótarjáni távhőrendszer korszerűsítése	2015.06.12	87 533 440
81	KEOP 5.5.0/A/12 Épületenergetikai fejlesztések és közvilágítás energiatakarékos átalakítása korszerűsítése	Salgótarján	Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata	Salgótarján Megyei Jogú Város közvilágításának korszerűsítése	2014.03.11	287 161 068
82	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Salgótarján	Napelemek telepítése Salgótarjában.	Napelemek telepítése Salgótarjában.	2015.01.19	36 824 923
83	KEOP 5.7.0/15 Középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése	Szécsény	Szécsény Város Önkormányzata	Szécsény Város Önkormányzata középületeinek energetikai korszerűsítése	2015.10.08	149 967 074
84	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Szendehely	Szendehely Község Önkormányzata	Napelemes rendszer kiépítése Szendehely településén.	2013.11.21	16 295 592
85	KEOP 5.5.0/B/12 Épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva	Patak	Szent Ambrus Katolikus Általános Iskola	2648 Patak Rákoczi út 4 / Szent Ambrus Katolikus Általános iskola épület energetikai felújítása.	2013.07.25	44 415 469
86	KEOP 4.9.0/11 Épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva	Balassagyarmat	Szent Imre Keresztény Általános Iskola, Gimnázium és Szakképző Iskola	A Szent Imre Keresztény Általános Iskola, Gimnázium és Szakképző Iskola fűtéskorszerűsítésre, és az intézmény épületeinek részleges hőszigetelésére és a nyílászárók cseréjére irányuló projektje	2013.05.13	99 477 508
87	KEOP 4.10.0/K/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása központi költségvetési szervek részére	Salgótarján	Szent Lázár Megyei Kórház	A Szent Lázár Megyei Kórház villamosenergia fogyasztásának kielégítésére napelemes rendszer telepítése	2014.12.31	216 774 275
88	KEOP 5.6.0/E/15 Egészségügyi eszközök energia-megtakarítást célzó beszerzésének támogatása	Salgótarján	Szent Lázár Megyei Kórház	Energia-megtakarítást célzó eszközbeszerzés a Szent Lázár Megyei Kórházban	2015.09.16	211 969 600
89	KEOP 4.10.0/E/12 Egyházi jogi személyek épületenergetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosításával kombinálva a konvergencia régiókban	Borsosberény	Szent Márton Katolikus Általános Iskola	Borsosberény, Katolikus Általános Iskola épületenergetikai felújítása	2014.03.17	85 995 120
90	KEOP 5.3.0/A/09 Épületenergetikai fejlesztések	Balassagyarmat	Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság	A Reménysugár Otthon épületenergetikai felújítása	2011.04.11	158 670 479
91	KEOP 5.7.0/15 Középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése	Szuha	Szuha Község Önkormányzata	Szuha Község Önkormányzata középületeinek energetikai fejlesztése	2015.10.08	92 728 667
92	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Szurdokpüspöki	Szurdokpüspöki Község Önkormányzata	Napelemes rendszerek telepítése Surdokpüspöki Önkormányzatának épületein	2013.11.21	21 889 595
93	KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Szügy	Szügy Község Önkormányzata	Napelemes rendszer kialakítása Szügyön.	2015.01.19	21 652 290

EU 2007-2013						
Ssz.	Alintézkedés	Település	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítelt támogatás (Ft)
94	KEOP 5.1.0 Energetikai hatékonyság fokozása	Salgótarján	TARJÁNHÓ Szolgáltató-Elosztó Kft.	Új fogyasztók távhőrendszerbe kapcsolása Salgótarjánban	2009.02.23	94 586 790
95	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Tereske	Tereske Község Önkormányzata	Energetikai fejlesztés Tereskén	2013.11.21	35 762 382
96	KEOP 4.2.0/A/09 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Bánk	Tó Hotel Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	A Bánki Tó Wellnes Hotel hő igényeinek kielégítése megújuló energiaforrásokkal	2010.04.27	8 399 450
97	KEOP 4.2.0/A/09 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Bánk	Tó Hotel Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	A Bánki Tó Wellnes Hotel energetikai fejlesztése hőszivattyús rendszerrel	2011.01.12	9 875 000
98	KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Bánk	Tó Hotel Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	A Bánki Tó Wellness Hotel napelemes fejlesztése	2011.03.28	13 276 000
99	KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Tolmács	Tolmács Község Önkormányzata	Megújulás Tolmácson	2011.08.05	11 241 250
100	KEOP 4.10.0/A/12 Helyi hő, és villamosenergia-igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Tolmács	Tolmács Község Önkormányzata	Napelemes rendszer kiépítése Tolmács településén	2013.11.21	5 523 801
101	KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	Nógrád	"Tűztövis" Környezetvédelmi Kft	Energetikai fejlesztés Nógrádon	2011.07.22	28 970 845
Széchenyi 2020						
Ssz.	Alintézkedés	Település	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítelt támogatás (Ft)
1	KEHOP-5.2.11-16 - Fotovoltaikus rendszerek kialakítása központi költségvetési szervek részére	Balassagyarmat	Balassagyarmati Fegyház és börtön	Energiahatékonysági korszerűsítés a Balassagyarmati Fegyház és Börtön épületében	2016.12.19	101 606 376
2	KEHOP-5.2.11-16 - Fotovoltaikus rendszerek kialakítása központi költségvetési szervek részére	Balassagyarmat	Dr. Kenessey Albert Kórház- rendelőintézet	Kiegészítő fotovoltaikus rendszer kialakítása a Dr. Kenessey Albert Kórházban	2017.09.28	145 668 190
3	KEHOP-5.2.10-16 - Költségvetési szervek pályázatos épületenergetikai fejlesztései	Szécsény	Lipthay Béla Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium	Lipthay Béla Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium energetikai korszerűsítése	2017.03.20	77 989 160
4	KEHOP-5.2.11-16 - Fotovoltaikus rendszerek kialakítása központi költségvetési szervek részére	Pásztó	Margit Kórház Pásztó	Napelemes rendszer telepítése a pásztói Margit Kórház villamosenergia igényének ellátására	2016.12.19	102 726 807

EU 2007-2013						
Ssz.	Alintézkedés	Település	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítelt támogatás (Ft)
5	KEHOP-5.2.2-16 - Középületek kiemelt épületenergetikai fejlesztései	Salgótarján	Nemzeti Fejlesztési és Stratégiai Intézet Korlátolt Felelősségű Társaság	Nógrád megyei oktatási intézmények épületenergetikai fejlesztése	2016.09.15	290 000 000
6	KEHOP-5.2.2-16 - Középületek kiemelt épületenergetikai fejlesztései	Salgótarján	Nemzeti Fejlesztési és Stratégiai Intézet Korlátolt Felelősségű Társaság	Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság épületeinek energetikai fejlesztése	2016.10.06	400 000 000
7	KEHOP-5.2.6-16 - Tanuszodák és sportlétesítmények épületenergetikai fejlesztése	Balassagyarmat	Nemzeti Fejlesztési és Stratégiai Intézet Korlátolt Felelősségű Társaság	Észak-magyarországi tanuszodák épületenergetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosításának lehetőségével	2017.01.19	190 000 000
8	KEHOP-5.3.1-17 - Távhő-szektor energetikai korszerűsítése	Salgótarján	NFP Nemzeti Fejlesztési Programiroda Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	A salgótarjáni Beszterce lakótelep távhőrendszerének fejlesztése	2017.09.28	136 430 275
9	KEHOP-5.2.2-16 - Középületek kiemelt épületenergetikai fejlesztései	Salgótarján	Nógrád Megyei Kormányhivatal	Nógrád Megyei Kormányhivatal épületeinek energetikai fejlesztése	2016.08.10	1 000 000 000
10	KEHOP-5.2.10-16 - Költségvetési szervek pályázatos épületenergetikai fejlesztései	Salgótarján	Salgótarjáni Szakképzési Centrum	Salgótarjáni Lorántffy Zsuzsanna Kollégium energetikai korszerűsítése	2016.12.19	238 126 656
11	KEHOP-5.2.11-16 - Fotovoltaikus rendszerek kialakítása központi költségvetési szervek részére	Salgótarján	Salgótarjáni Szakképzési Centrum	Fotovoltaikus rendszer kiépítése a Salgotarjáni Szakképzési Centrumnál	2017.06.16	121 860 384

2.sz. melléklet: Nógrád megyében megvalósult szemléletformálási, illetve a környezettudatos fogyasztási szokások ösztönzését célzó projektek listája

Projekt címe	Kapcsolódás mitigációs/adaptációs törekvésekhez	Helyszín	Megvalósítás (tervezett) időszaka	Tervezett/Elért célcsoport	Összköltség (Ft)	Támogatás (millió Ft) (amennyiben releváns)	Finan- szírozás forrása
Tematikus tájbejáró-, bemutató-és természetjáró gyalogtúra rendezvénysorozat a Börzsöny-hegységben és a Naszály mentén	Mitigáció	Diósjenő	2009-2010	Diósjenő és környéke lakossága, turisták	~ 4.000.000	3 676 500 Ft	KEOP-6.1.0/A/09
Fenntartható életmódot és viselkedésmintát népszerűsítő rendezvénysorozat - Palotás	mitigáció, adaptáció	Palotás	2012-2013	Palotás község lakossága	~4 500 000	4 099 884	KEOP 6.1.0/A/11
Fenntarthatósági rendezvénysorozat a balassagyarmati Szent Imre Keresztény Általános Iskola és Gimnáziumban	mitigáció, adaptáció	Balassagyarmat	2011-2012	Balassagyarmat diákjai	~5 000 000	4 455 500	KEOP 6.1.0/A/11
Egyházasgergei szemléletformáló iskolai rendezvények	mitigáció, adaptáció	Egyházasgerge	2011-2012	az egyházasgergei iskola diákjai	~3 800 000	3 510 060	KEOP 6.1.0/A/11
Fenntartható Fejlődés Szirákon	mitigáció	Szirák	2011-2012	a község lakói	~5 500 000	4 999 850	KEOP 6.1.0/A/11
A fenntartható életmód és környezettudatosság ösztönzése az Uzoni Péter Gimnáziumban	mitigáció	Salgótarján	2011-2012	az iskola diákjai	~3 300 000	3 002 000	KEOP 6.1.0/A/11
Fenntartható Fejlődés	mitigáció, adaptáció	Vanyarc	2011-2012	helyi lakosság	~ 5 500 000	4 999 850	KEOP

Nógrád Megyei Klímastratégia

Projekt címe	Kapcsolódás mitigációs/adaptációs törekvésekhez	Helyszín	Megvalósítás (tervezett) időszaka	Tervezett/Elért célcsoport	Összköltség (Ft)	Támogatás (millió Ft) (amennyiben releváns)	Finanszírozás forrása
Vanyarcon							6.1.0/A/11
A környezeti szempontok előtérbe helyezése a közlekedési eszközök kiválasztásakor.	mitigáció	Bánk	2010-2011	helyi és környéki lakosság	~ 15 000 000	13 375 989	KEOP 6.1.0/B/09
Erdei tanóra program Nógrád-megyében	mitigáció, adaptáció	Rétsági járás	2010-2011	lakosság, turisták	~ 15 500 000	14 607 580	KEOP 6.1.0/B/09
ÖKO-Pannon Csomagolási Hulladékok Kezelését Koordináló Szervezet Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelőségű Társaság "Újrahasznosítási Hónap 2010"	adaptáció	Balassagyarmat	2010	helyi lakosság	~ 40 000 000	38 001 306	KEOP 6.1.0/B/09
ÖKO-Pannon Csomagolási Hulladékok Kezelését Koordináló Szervezet Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelőségű Társaság "AZ ÚJRAHASZNOSÍTÁSSAL MINDENKI NYER"	adaptáció	Balassagyarmat	2011	helyi lakosság	~ 50 000 000	46 590 828	KEOP 6.1.0/B/09
"A szeméthegyen túl" - fenntarthatósági tematikájú interaktív rendezvény 5 megye gyermekvédelmi gondoskodásban élő fiataljainak	mitigáció, adaptáció	Bátonyterenye	2013	gyermekkorúak	~ 19 000 000	17 781 735	KEOP 6.1.0/B/11

Nógrád Megyei Klímastratégia

Projekt címe	Kapcsolódás mitigációs/adaptációs törekvésekhez	Helyszín	Megvalósítás (tervezett) időszaka	Tervezett/Elért célcsoport	Összköltség (Ft)	Támogatás (millió Ft) (amennyiben releváns)	Finan- szírozás forrása
Lakossági komposztálás népszerűsítő projekt a Pásztói kistérség északi településein	mitigáció	Pásztói járás	2010-2011	a járás lakossága	~10 500 000	9 716 059	KEOP 6.2.0/A/09
Komposztálást népszerűsítő projekt Jobbágyi Község Önkormányzata szervezésében	mitigáció	Jobbágyi	2011-2012	helyi lakosság	~10 000 000	9 143 750	KEOP 6.2.0/A/09
Lakossági komposztálást népszerűsítő mintaprojekt a Pásztói kistérség déli településein	mitigáció, adaptáció	Palotás	2010-2011	a járás lakossága	~10 000 000	9 489 079	KEOP 6.2.0/A/09
Mintaprojekt Bercel község zöldhulladékának komposztálására	adaptáció	Bercel	2012	helyi lakosság	~5 500 000	5 075 375	KEOP 6.2.0/A/11
Komposztáljunk együtt Felsőpetényen és Ősagárdon	adaptáció	Felsőpetény	2013-2014	a két település lakossága	~11 000 000	10 136 973	KEOP 6.2.0/A/11
Összefogás Galgagután környezetünk megóvásáért	adaptáció	Galgaguta	2014	helyi lakosság	~ 6 000 000	5 685 692	KEOP 6.2.0/A/11
Összefogás Nógrádkövesden a fenntartható jövőért	mitigáció, adaptáció	Nógrádkövesd	2014	helyi lakosság	~ 9 000 000	7 739 399	KEOP 6.2.0/A/11
Komposztálás népszerűsítése Nőtincsen	adaptáció	Nőtincs	2014	helyi lakosság	~ 11 000 000	10 136 956	KEOP 6.2.0/A/11
Fenntarthatóbb életmódot és fogyasztási lehetőségeket népszerűsítő, terjedésüket elősegítő mintaprojekt megvalósítása az Uzoni Péter	mitigáció, adaptáció	Salgótarján	2012	diákok és tanárok	~ 8 000 000	6 949 250	KEOP 6.2.0/A/11

Nógrád Megyei Klímastratégia

Projekt címe	Kapcsolódás mitigációs/adaptációs törekvésekhez	Helyszín	Megvalósítás (tervezett) időszaka	Tervezett/Elért célcsoport	Összköltség (Ft)	Támogatás (millió Ft) (amennyiben releváns)	Finan- szírozás forrása
Gimnáziumban							
Házi komposztálás bevezetése Tolmács, Nógrád és Berkenye településeken	adaptáció	Berkenye	2012	a községek lakossága	~ 9 000 000	8 309 650	KEOP 6.2.0/A/11

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

42/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: „Nógrád Megye Integrált Területi Programja (2014-2020)” (5.0) módosításának elfogadása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése e határozat mellékleteként elfogadja – a Nemzetgazdasági Minisztérium Regionális Fejlesztési Programokért Felelős Államtitkársága (a továbbiakban: Irányító Hatóság) által minőségbiztosítással ellátott – „Nógrád Megye Integrált Területi Programja (2014-2020)” (5.0) elnevezésű dokumentumot.

A Közgyűlés felkéri elnökét, hogy gondoskodjon jelen határozat megküldéséről az Irányító Hatóság részére.

Határidő: 2018. április 30.

Felelős: Skuczi Nándor, a közgyűlés elnöke

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

NÓGRÁD MEGYE INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAMJA

2018. április 26.

Cím	NÓGRÁD MEGYE INTEGRÁLT TERÜLETI PROGRAMJA
Verzió	5.0
Megyei közgyűlési határozat száma és dátuma	42/2018. (IV. 26.) Kgy. határozat, 2018. április 26.
Területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős minisztériumi jóváhagyás száma és dátuma	
IH jóváhagyó határozat száma és dátuma:	<i>...Korm. határozat</i>
Finanszírozó operatív program:	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)
Érintett földrajzi terület:	NÓGRÁD megye

ITP felelős szervezet:	Nógrád Megye Önkormányzata
ITP felelős szervezet kapcsolattartó:	<i>dr. Szabó József megyei jegyző jegyzo@nograd.hu</i>
ITP felelős szervezet címe:	3100 Salgótarján, Rákóczi u. 36.

Tartalom

Bevezető.....	3
1. A megye által alkalmazott Területi Kiválasztási Kritériumrendszer	8
2. Az ITP célrendszere és integráltsága	11
2.1 Az ITP célrendszere	11
2.2 Az ITP integráltsága.....	15
2.3 Területi integráltság.....	17
2.4 Az ITP külső kapcsolatrendszere	18
3. Az ITP forrásallokációja.....	20
3.1 Az ITP forrásallokációjának alátámasztása	23
4. Az ITP indikátor vállalásai	36
5. Az ITP ütemezése.....	39
6. Mellékletek.....	42

Bevezető

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény szerint **amegyék területfejlesztési koncepciót és programot készítenek**, valamint közreműködnek a 2014-2020-as területi alapú fejlesztések tervezésében, a fejlesztések területi integrációjának szintje az 1702/2014. (XII. 3.) Kormányhatározat (a továbbiakban: 1702/2014. (XII. 3.) Korm. határozat) 2. pontja alapján a megye és a megyei jogú városok.

A megyék a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) – Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal (NTH) koordinációja mellett elkészítették a megyei szintű **helyzetfeltáró dokumentumaikat**, valamint 2014 tavaszán leadták a **megyei területfejlesztési koncepciók** végleges anyagait is. Mindkét tervezési dokumentum minőségbiztosítása megtörtént az NTH részéről. A megyei területfejlesztési koncepciókat a megyei önkormányzat fogadta el, összhangban a felsőbb szintű tervdokumentumokkal (OFTK). *A megyei területfejlesztési program elkészítését a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételükről szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet szabályozza.* A megyei területfejlesztési program tartalmi követelményeit külön sablon határozta meg.

Az uniós tervezés szempontjából a koncepciók és programok fontos funkciója, hogy sajátos területi igényeket, területi szempontokat rögzítenek és biztosítják a kapcsolatot az országos szintű átfogó és ágazati tervekkel, miközben figyelemmel vannak az uniós célokra és a Strukturális Alapok forrásfelhasználásának kereteire. A megyei programok alapvető fontosságúak az egyes megyei várostérségek, járások és járásközpontok tervezéséhez is. A 2015-ös tervezési tevékenységek között a legfontosabb, hogy a megyei programoknak és magának a megyei ITP-knek is jelentős befolyásoló szerepe van a járásközpontok ITS készítése során.

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése a 2014–2020 közötti Európai Uniós tervezéshez kapcsolódóan a 2014. február 27-ei ülésén elfogadta a 15/2014. (II. 27.) Kgy. határozattal Nógrád Megye Területfejlesztési Koncepcióját és annak mellékletét képező Területi Hatásvizsgálatot, míg 80/2014. (IX. 10.) Kgy. határozatával Nógrád Megye Területfejlesztési Programja 2014-2020 elnevezésű dokumentumokat. A Testület **Nógrád Megye Integrált Területi Programjának 1.0 egyeztetési változatát** 2014. október 9-én fogadta el 88/2014 (X.9.) Kgy. számú határozatával.

Az Európai Unióval történt egyeztetések alapján az ITP tervezési módszertana és tartalmi elvárása 2014-hez képest újraszabályozásra került 2015 tavaszán, ezért szükségessé vált az ITP 1.0. átdolgozása (ITP 2.0. verzió), az RFP Irányító Hatóság (továbbiakban: IH) iránymutatásai alapján. Az IH állásfoglalásában javasoltak figyelembevételével az ITP 3.0. változata a 32/2015. (V. 7.) Kgy. határozattal elfogadásra került, majd módosítást követően az ITP 4.0. a 85/2016. (IX. 22.) Kgy. határozat és a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program keretében megvalósuló integrált területi programok jóváhagyásáról szóló 1612/2016. (XI. 8.) Kormányhatározat alapján jelenleg hatályos dokumentum.

Tekintettel a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 57. § (4) bekezdése alapján, az ITP módosítását évente két alkalommal, április 30-ig és december 31-ig kezdeményezheti a területi szereplő.

A teljes megyei tervezés az alábbi jogszabályok előírásainak figyelembe vételével történt:

- 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről;
- 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól;
- 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat a 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról;
- 1115/2013. (III.8.) számú határozat a 2014-2020 közötti források területi koordinációjának kereteiről;
- 1322/2013.(VI.12.) Korm. határozat a 2014–2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználására irányuló programozási dokumentumok tervezésével kapcsolatos aktuális feladatokról;
- 1298/2014. (V. 5.) Korm. határozat a 2014–2020 közötti időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról;
- 1702/2014. (XII. 3.) Korm. határozat a 2014–2020 közötti programozási időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, valamint az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról;
- 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről
- 1580/2015. (IX. 4.) Kormányhatározat a 2014-2020 közötti programozási időszak felhívásainak meghirdetésével kapcsolatos feladatokról
- 1018/2016. (I. 22.) Kormányhatározat a 2014-2020 közötti programozási időszak uniós forrásainak teljes körű felhasználása érdekében szükséges intézkedésekről

A 2014–2020-as tervezés tekintetében a fenti felhatalmazások alapján a megyék elsődlegesen a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) finanszírozásával megvalósuló fejlesztésekhez készítene**megyei integrált területi programok**ata TOP tartalmi és forrás keretei között. Nógrád megye forráskerete a 1702/2014. (XII.3.) Korm. határozat szerint összesen **41,13milliárd Ft**.

A Partnerségi Megállapodásban rögzített nemzeti fejlesztési fókuszoknak megfelelően a**TOP fejlesztéseinek elsősorban a gazdaságfejlesztést és a foglalkoztatást kell**, hogyszolgálják, valamint ehhez kapcsolódóan az e célkitűzést segítő társadalmi és infrastrukturális fejlesztéseket.

Nógrád Megye Integrált Területi Programját a**Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. és a Nógrád Megyei Önkormányzati Hivatal munkatársai készítették** a megyei szereplők – önkormányzatok, vállalkozások, nonprofit szervezetek, egyéb intézmények – körében végzett fejlesztési igény felmérést követően. Az elkészítés módszertana az NGM által kiadott útmutató szerint történt.

A korábbi dokumentum az „Útmutató a megyék integrált területi programjainak kidolgozásához és megvalósításához 2.1.” (NGM 2016. január) című dokumentum alapján történt, jelen módosítás a Nemzetgazdasági Minisztérium NGM/39437/2017 „Tájékoztatás a TOP 2. sz. módosítását követő CO34 indikátor célértékeinek változásáról” tárgyú levele alapján kerül végrehajtásra. .

A megyei ITP tervezése a szakmai partnerek, potenciális projektgazdák széleskörű bevonásával indult el. Nógrád megyében a teljes 2014–2020 időszakra vonatkozó tervezési munkába bevontuk – részben vagy egészben – Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal által 2013 augusztusában kiadott „Útmutató a megyei önkormányzatok tervezés koordinációs feladataihoz kapcsolódóan” című dokumentum javaslatai alapján felállított munkacsoportokat. A több fázisban készült ITP tartalmát megismerték és véleményezték a partnerségbe bevont alábbi szereplők:

- Megyei Tervezéskoordinációs Testület;
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Munkacsoport;
- járasonként létrejött Területi Munkacsoportok (6 db).

A Nógrád **Megyei Tervezéskoordinációs Testület** feladata, hogy döntsön a megyei szintű tervdokumentumok időközi és végső változatainak szakmai elfogadásáról és a megyei önkormányzat elé terjesztéséről. Az NMTT-ben elsősorban szakmai szervezetek és stakeholderok képviselői kaptak helyet. A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése a 123/2013. (XI. 27.) Kgy. határozatában a 2014–2020-as európai uniós tervezési ciklushoz és az ehhez kapcsolódó jövőbeni feladatok ellátásához létrehozta a 15 fős Nógrád Megyei Tervezéskoordinációs Tanácsot. Az NMTT elnöke a megyei közgyűlés elnöke, titkári feladatait a megyei jegyző látja el tagként. Az NMTT a szakmai dokumentumokat megtárgyalta és a közgyűlésnek elfogadásra javasolta. Az NMTT a jelenlegi felhívásokhoz kapcsolódó előkészítésben és a pályázatok beadásában nem vesz részt.

A **Területi Munkacsoportok** járasonként jöttek létre. Feladatuk, hogy a programozás során érvényesítsék a területi érdekeket, térképezzék fel és csatornázzák be az alulról jövő fejlesztési javaslatokat. A területi munkacsoportokat a járási központ szerepét betöltő település képviselője vezeti. A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése a 126/2013. (XII. 19.) Kgy. határozat 3. pontjában, valamint a 112/2014. (XI. 27.) Kgy. határozat kijelölte a TMCS-ben résztvevő képviselőket. Tekintettel arra, hogy a tervezésben változás történt és az ITP területi szintje a megye és a megyei jogú városok térségére korlátozódik, jelenleg a munkacsoportok működése korlátozott.

Az **Ágazati Munkacsoportok** létrehozásának célja, hogy a területiség mellett az ágazati lefedettség is biztosítva legyen a megyei tervezés programozási fázisában. Az Ágazati Munkacsoportok profilja a megyei területfejlesztési program prioritásaihoz illeszkedik az alábbiak szerint:

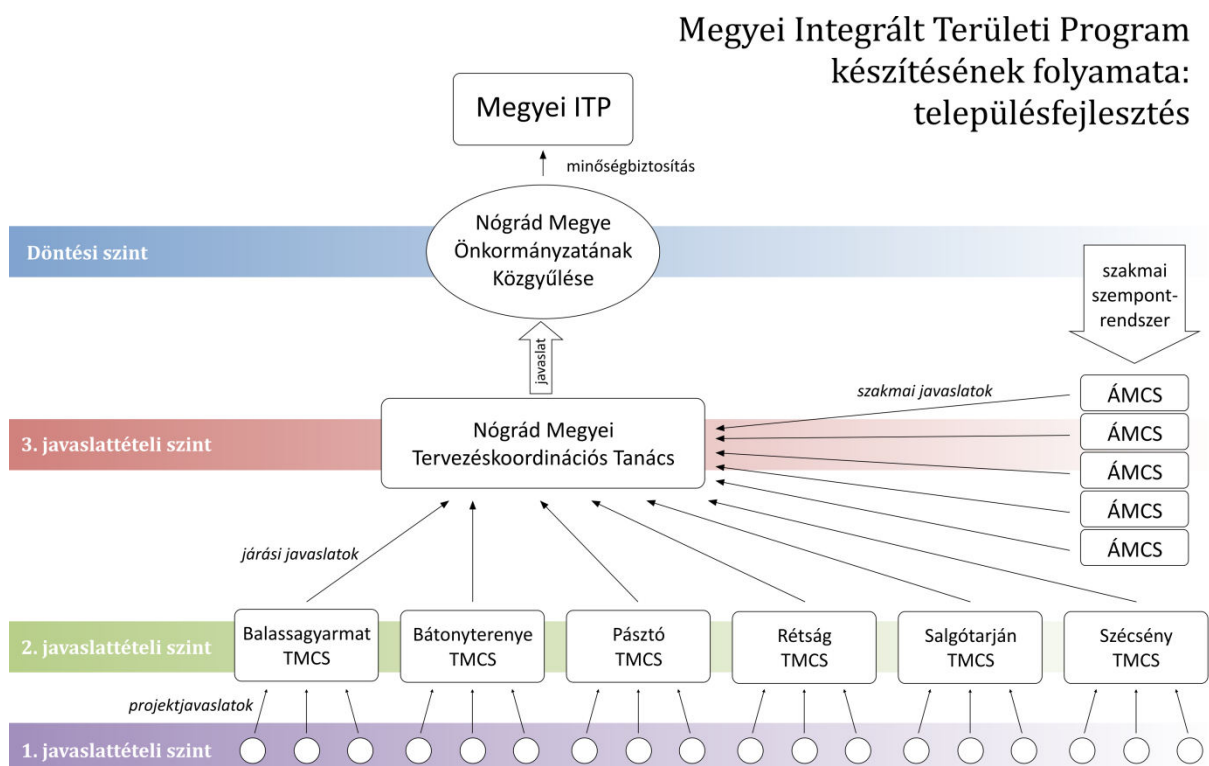
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Munkacsoport,
- Zöldgazdaság, Vidékgazdaság és Turizmus Munkacsoport,
- Társadalomfejlesztési Munkacsoport,
- Település- és Infrastruktúra-fejlesztési Munkacsoport,
- Közszolgáltatás-fejlesztési Munkacsoport.

Tekintettel arra, hogy a megyéknek nem lesz szerepe az ágazati operatív programok kivitelezésében, jelenleg az ÁMCS-nek nincs funkciója. Ugyanakkor a szakmai csoportok nem kerültek felosztatásra tekintettel arra, hogy a jövőben készülhetnek a területfejlesztési programhoz kapcsolódó ágazati elemzések, stratégiák, programok, monitoring anyagok, amelyek készítésébe, véleményezésébe bekapcsolhatók.

Az ITP előző verzióinak megtárgyalásába területi szinten az **összes településnek** biztosítottunk részvételi lehetőséget **járási egyeztetések** alkalmával. Itt a településvezetők részletes tájékoztatást kaptak a TOP végleges tartalmáról, illetve a végrehajtáshoz szükséges lépésekről, feladatokról. Ezeken a fórumokon a megye 130 településéből 101 vett részt. A **civil szektor** két vidéki helyszínen szervezett rendezvényen ismerkedhetett meg részletesen a TOP, illetve annak turisztikai intézkedése által kínált lehetőségekkel.

A fejlesztési igények felmérése 2013 decemberében kezdődött. Az egyes járásokban lévő települések vezetőivel az egyeztetéseket járási felelős tervezők koordinálták. A javasolt fejlesztések egy jelentős részénél lezajlott a műszaki felülvizsgálat is, fókuszálva azokra a projektjavaslatokra, amelyek már rendelkeznek valamilyen szintű előkészítési dokumentumokkal.

A településfejlesztési beavatkozások tervezésének módját az alábbi, 1. sz. ábra szemlélteti:

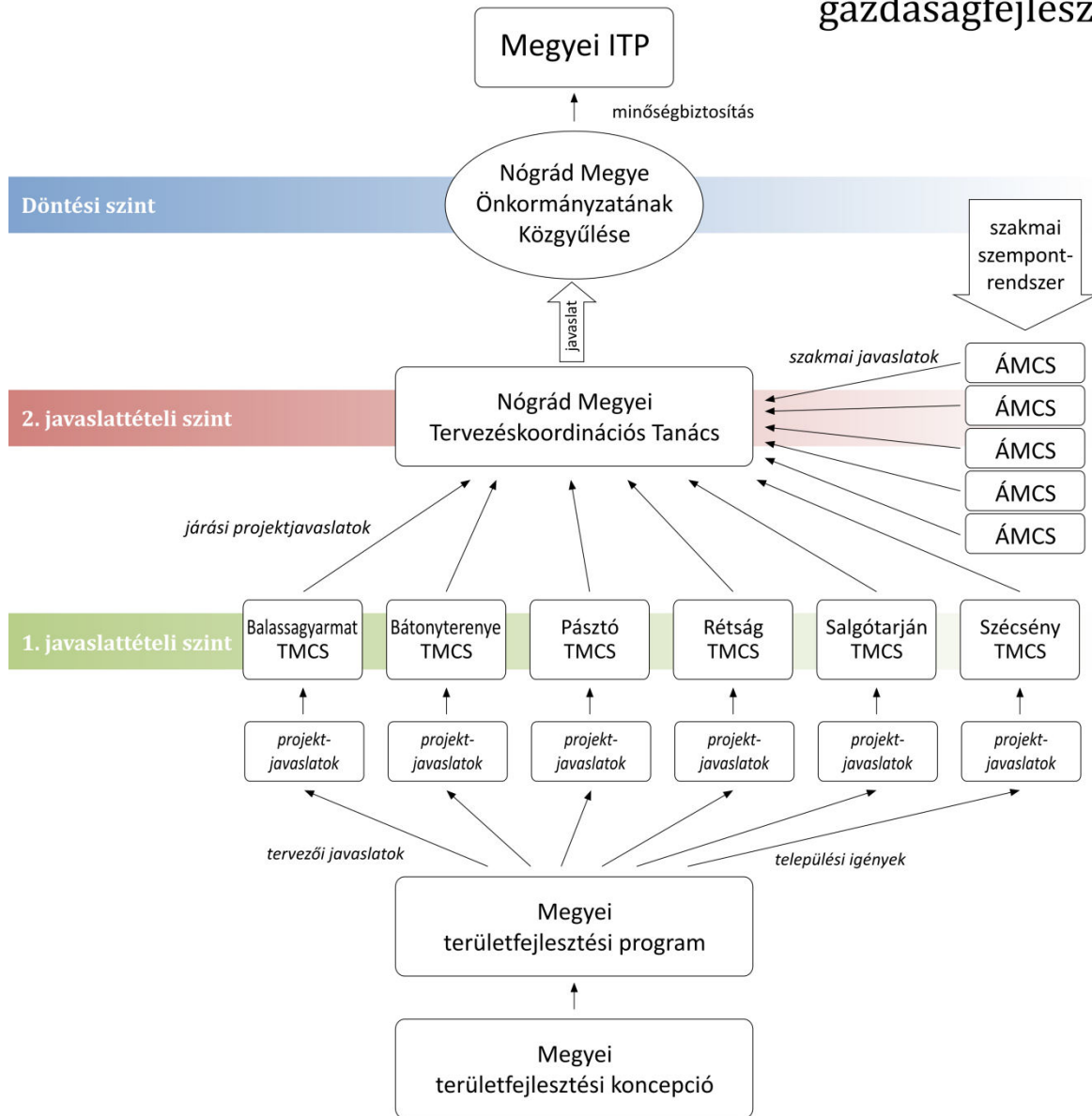

1. sz. ábra: Megyei Integrált Területfejlesztési Program településfejlesztési beavatkozásainak tervezési folyamata

A gazdaságfejlesztési beavatkozások tervezése részben felülről történt, reagálva a megyei területfejlesztési programban megfogalmazott szükségletekre.

A gazdaságfejlesztési beavatkozások tervezése az alábbi, 2. sz. ábrán követhető nyomon:

Megyei Integrált Területi Program készítésének folyamata: gazdaságfejlesztés

2. sz. ábra: Megyei Integrált Területfejlesztési Program gazdaságfejlesztési beavatkozásainak tervezési folyamata

1. A megye által alkalmazott Területi Kiválasztási Kritériumrendszer

Az ITP dokumentum jelen fejezete határozza meg a TOP esetében alkalmazandó Területi Kiválasztási Eljárásrend (továbbiakban TKR) eszközeként értelmezhető Területi Kiválasztási Kritérium Rendszert, amely megalapozza és így lehetővé teszi a megvalósításra szánt beavatkozások (fejlesztési elképzelések) kiválasztását. A területi kiválasztási rendszerről és az azt magában foglaló ITP-ről a **2014–2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet** rendelkezik.

A **Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer** olyan kritériumokat tartalmaz, amelyek keretét képezik, és elvi megalapozását adják a későbbiekben a projektkiválasztásnak. A kiválasztási kritériumok nem egyenlők az értékelési szempontokkal, viszont az értékelési szempontok a kiválasztási kritériumokból kerülnek levezetésre.

Az IH által meghatározott kritériumokat minden területi szereplő egyaránt figyelembe veszi. A kritériumokat maga az IH terjeszti a Monitoring Bizottság elé, **a területi szereplőknek nincs lehetősége ezeken módosítani.**

Az IH által meghatározott, kötelező Területi Kiválasztási Rendszer kritériumok:

Sorszám	Kritérium megnevezése	Tartalmi magyarázat
I.1.	Illeszkedés a TOP céljaihoz	A kiválasztás kritériuma, a TOP valamely konkrét céljához/céljaihoz való szoros illeszkedés és a kapcsolódó indikátorokhoz való hozzájárulás.
I.2.	Szakmai indokoltság, igény és kihasználtság	A kiválasztás kritériuma a beavatkozás indokoltsága. Szükséges a szakmai alátámasztás, indoklás és/vagy igényfelmérés és kihasználtság terv.
I.3.	Megalapozottság	A kiválasztás kritériuma, hogy a fejlesztési elképzelés kivitelezhetősége, megvalósíthatósága milyen mértékben megítélhető a rendelkezésre álló információk, és a benyújtásra került dokumentumok alapján. A szempont ennek megfelelően garanciát is jelent pl. a vállalt indikátorértékek teljesítésére és a költségigényekre vonatkozóan.
I.4.	Kockázatok	A kiválasztás kritériuma, hogy a megvalósíthatóság és a működtetés milyen kockázatokat hordoz.
I.5.	Projekt komplexitása	A kiválasztás kritériuma, hogy a beavatkozás mennyire képes hozzájárulni működőképessé rendszerek létrehozásához.
I.6.	Hatás	A kiválasztás kritériuma, hogy mekkora földrajzi területen, illetve hogy milyen számú érintett körben váltja ki a beavatkozás a hatását.

I.7.	Integrált megközelítés	Az ágazati OP-k projektjeihez, illetve a TOP más intézkedéseinek projektjeihez való kapcsolódás, a tervezett fejlesztések egymáshoz való illeszkedése, szinergikus hatása.
I.8.	Fenntarthatóság	Kiválasztási kritérium a beavatkozás eredményeként megvalósuló produktum társadalmi, környezeti és leginkább pénzügyi fenntarthatósága, az erőforrás-hatékonyság, az alacsony károsanyag-kibocsátás és környezetterhelés, a környezettudatosság (pl. a fejlesztésekben az energiahatékonysági szempontok érvényesítése, megújuló energiaforrások, a kedvezőbb környezeti hatásokkal járó megoldások előnyben részesítése). A tervezett fejlesztés az ÜHG kibocsátást a lehető legkisebb mértékben növelje, lehetőleg csökkentse. A fejlesztés pénzügyileg megalapozott, a projekt megvalósításához és működtetéséhez szükséges pénzügyi erőforrások rendelkezésre állnak, többlet fenntartási támogatást nem igényelnek.
I.9.	Esélyegyenlőség	A kiválasztási kritérium a fejlesztés azon aspektusát vizsgálja, hogy az semmilyen módon ne legyen kirekesztő egyetlen társadalmi csoport számára sem.
I.10.	Költséghatékonyság	A beruházás költséghatékony módon, reális és takarékos költségvetéssel tervezett.
I.11.	Eredményesség	A fejlesztési elképzelés reálisan járul hozzá a releváns indikátorteljesítéshez

A Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer területi szereplőre specifikált elemeit is a TOP Monitorig Bizottság hagyja jóvá.

Nógrád megye az 1702/2014. (XII.3.) Korm. határozat alapján meghatározott Integrált Területi Program forráskeretének felhasználásához az alábbi saját Területi Kiválasztási Rendszer kritériumokat kívánja figyelembe venni:

Sorszám	Kritérium megnevezése	Tartalmi magyarázat
1.	Illeszkedés a megyei területfejlesztési programhoz és a vonatkozó indikátoraihoz	A kiválasztás kritériuma, a megye területfejlesztési programjához és az adott témában megjelenített indikátorokhoz való hozzájárulás.
2.	Hozzájárulás a gazdasági növekedéshez	A kritérium alapján a beavatkozások gazdasági növekedéshez történő hozzájárulása kerül mérlegelésre.

3.	Hozzájárulás a munkahelyteremtéshez	A kritérium bevezetése a foglalkoztatottsági helyzet javulását támogatja.
----	--	---

A kritériumok kiválasztásának indoklása:

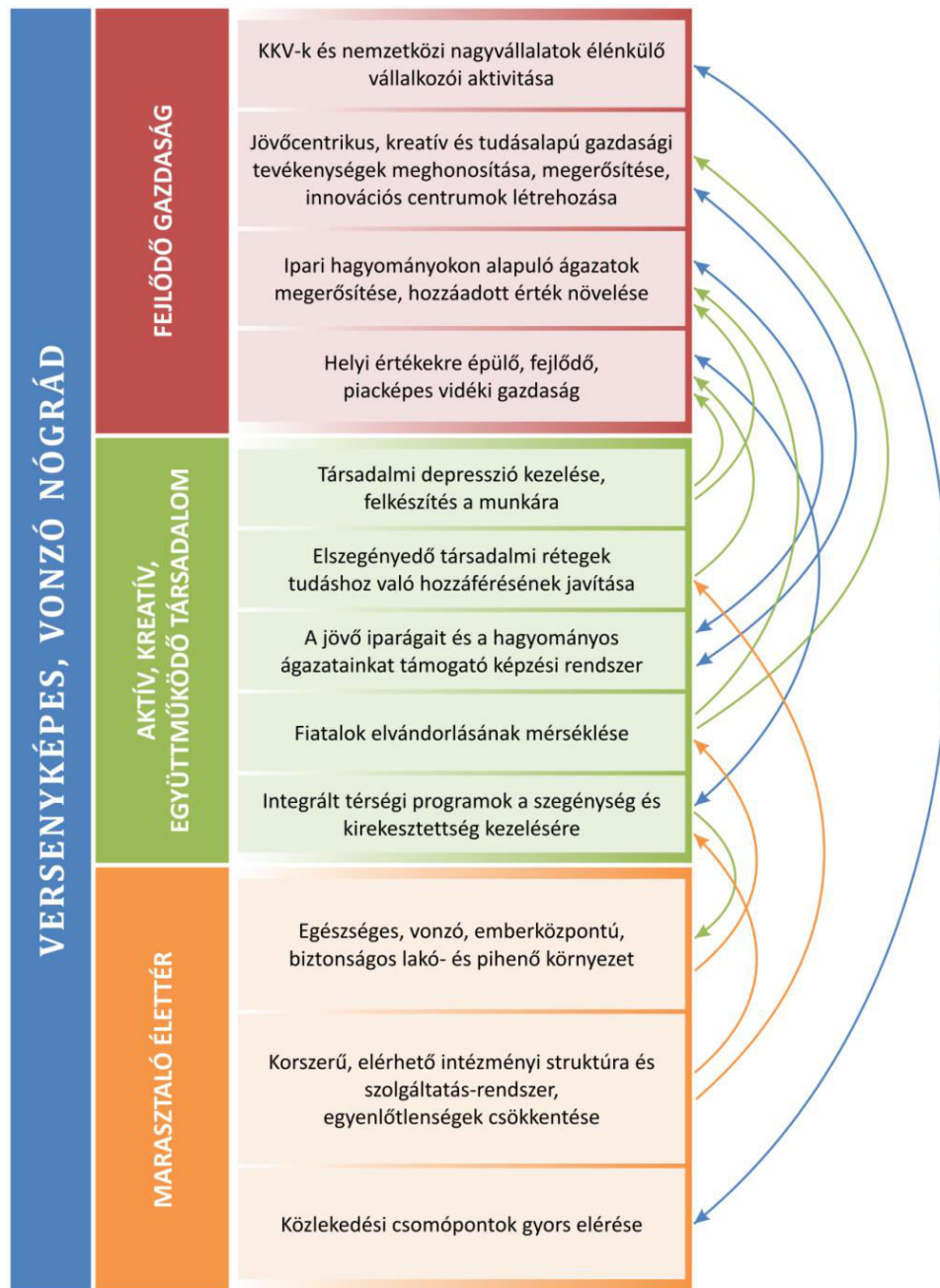
Sorszám	Kritérium megnevezése	Szöveges magyarázat
1.	Illeszkedés a megyei területfejlesztési programhoz és a vonatkozó indikátoraihoz	<p>Alaphelyzet:Nógrád Megye Önkormányzata elfogadott megyei területfejlesztési programmal rendelkezik</p> <p>Illeszkedő megyei program prioritások:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fejlődő gazdaság 2. Aktív, kreatív, együttműködő társadalom 3. Marasztaló élettér
2.	Hozzájárulás a gazdasági növekedéshez	<p>Alaphelyzet: Nógrád megye az egy főre jutó GDP tekintetében a megyék között az utolsó helyen áll. A gazdasági növekedés felgyorsulása nélkül a leszakadási folyamat fel fog erősödni, és a megye végképp perifériára kerül.</p> <p>Illeszkedő megyei program cél (ok):</p> <p>KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok élénkülő vállalkozói aktivitása Jövőcentrikus, kreatív és tudásalapú gazdasági tevékenységek meghonosítása, megerősítése, innovációs centrumok létrehozása Ipari hagyományokon alapuló ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság A jövő iparágait és a hagyományos ágazatainkat támogató képzési rendszer</p>
3.	Hozzájárulás a munkahelyteremtéshez	<p>Alaphelyzet: Nógrád megye mind a munkanélküliségi ráta, mind a foglalkoztatottság tekintetében az ország megyei között a legrosszabb mutatókkal rendelkezik.</p> <p>Illeszkedő megyei program cél (ok):</p> <p>KKV-k és nemzetközi nagyvállalatok élénkülő vállalkozói aktivitása Ipari hagyományokon alapuló ágazatok megerősítése, hozzáadott érték növelése</p>

		<p>Helyi értékekre épülő, fejlődő, piacképes vidéki gazdaság</p> <p>Társadalmi depresszió kezelése, felkészítés a munkára</p> <p>A jövő iparágait és a hagyományos ágazatainkat támogató képzési rendszer</p>
--	--	---

2. Az ITP célrendszere és integráltsága

2.1 Az ITP célrendszere

Nógrád megye területfejlesztési programja az OFTK-val összhangban kijelöli a fő gazdaságfejlesztési irányokat, miközben a program céljainak kialakításánál a megye településeinek településfejlesztési igényei és javaslatai is figyelembevételre kerültek. A településekről folyamatosan érkező projektjavaslatok valós, helyi igényeken és lehetőségeken alapulnak, de nem feltétlen vannak teljes mértékben összhangban a megye átfogó és reálisan megvalósítható céljaival. Ezt az esetleges ellentmondást a megyei program kezeli (3. sz. ábra).

3.sz. ábra: A megyei területfejlesztési program célrendszere

A megyei területfejlesztési program, illetve a TOP közötti kapcsolódást az ITP kezeli azáltal, hogy leképezi azokat a célokat, amelyek eléréséhez a TOP támogatást tud biztosítani. Mivel átfogó területfejlesztési programról van szó, annak megvalósításához az ágazati források, illetve hazai, határon-átnyúló, vagy egyéb programok támogatására is szükség van a saját források bevonása mellett.

A megyei területfejlesztési program célrendszerét megvizsgálva látható, hogy a TOP intézkedéseivel kapcsolódó célok elsősorban a „Fejlődő gazdaság”, illetve „Marasztaló életér” prioritásokban jelennek meg. A társadalom fejlesztésére fókuszáló prioritás rész céljai csak szűkebb mértékben kapcsolhatók a TOP ESZA típusú beavatkozásaihoz, mivel azokban a társadalmi felzárkóztatás igénye jelenik meg hangsúlyosan.

A **„Fejlődő gazdaság”** prioritáson belül a TOP elsősorban a szűk kínálattal rendelkező üzleti infrastruktúrák bővítését, illetve azok megközelítését képes támogatni. Az új kapacításokat igénybe vevő vállalkozások aktivitása, kapacitása növekszik. Az új iparterületek, inkubátorok, technológiai parkok befogadhatnak mind hagyományos, mind jövőcentrikus ágazatokat képviselő vállalkozásokat. Az ilyen fejlesztési igények a nagyvárosok mellett számos kistélepusélen is megjelennek, elősegítve a vidéki foglalkoztatás bővítést.

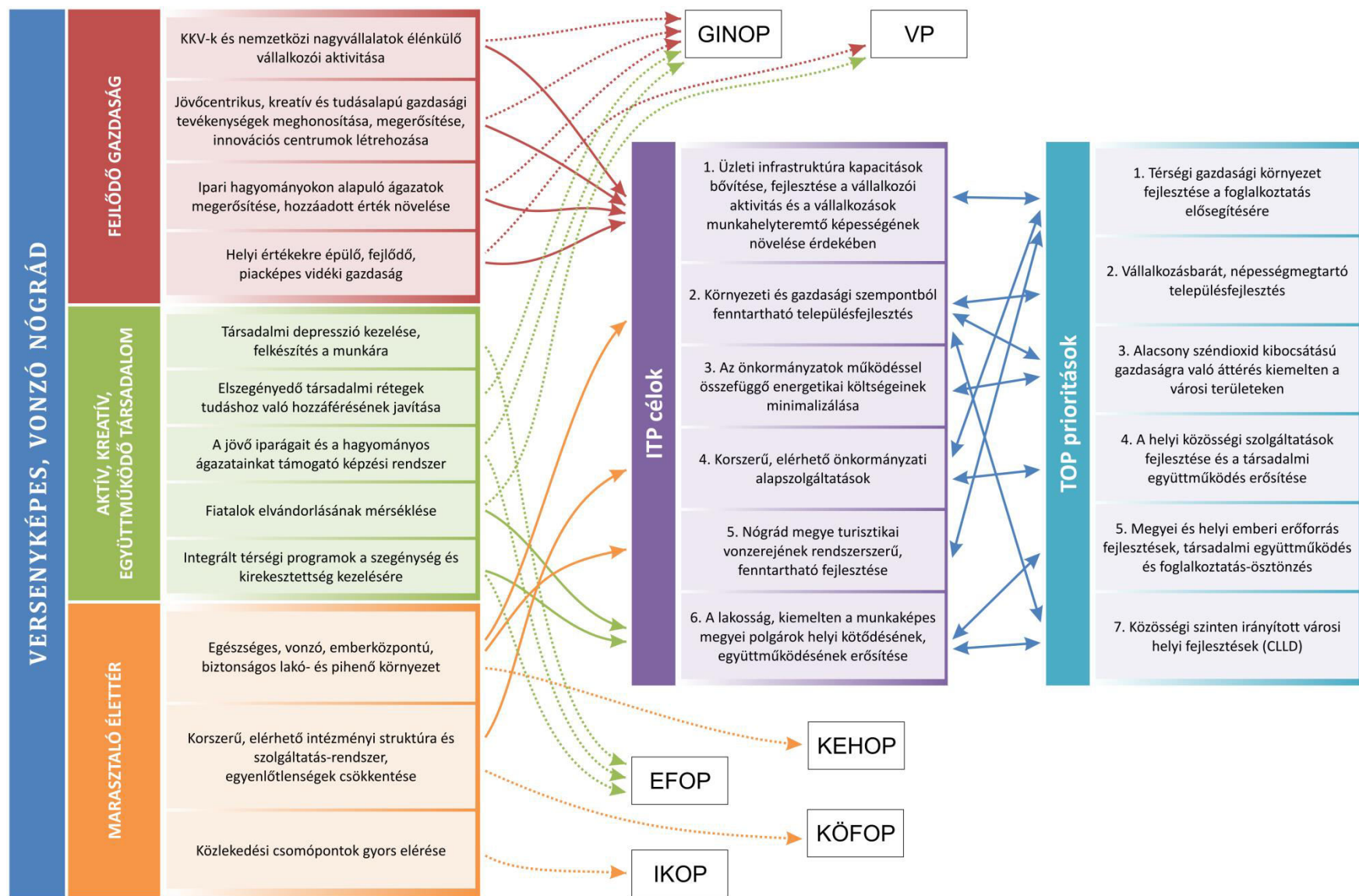
A **„Marasztaló élettér”** prioritás célul tűzi ki a lakó- és pihenő környezet több célú és több irányú fejlesztését. A TOP képes hozzájárulni az egészséges, biztonságos, fenntartható, családbarát lakókörnyezet kialakításához a településfejlesztési intézkedéseken keresztül, illetve az önkormányzati alapszolgáltatások színvonalának és elérhetőségének javításához. Az építészeti beavatkozások nem csak az esztétikai élményt fokozzák a lakókörnyezetben, hanem a fenntartók energiaköltségeit is csökkentik. A vonzerőfejlesztésen keresztül Nógrád megye, mint a központi régió rekreációs övezete még több látogatót képes vonzani, illetve annak köszönhetően a tartózkodási idő meghosszabbodik.

Az **„Aktív, kreatív, együttműködő társadalom”** prioritáson belül a TOP a foglalkoztatás bővítés eredményeként képes a lakosságot aktivizálni, illetve a helyi identitás és komplex társadalmi programokon keresztül az együttműködést ösztönözni. A TOP intézkedés kínálatában szerepelnek olyan elemek is (pl. megyei ösztöndíj program), amelyek a fiatalok megtartását segíti elő.

Az ITP TOP intézkedésekhez kapcsolódó céljait az alábbiak szerint határoztuk meg:

- 1. Üzleti infrastruktúra kapacítások bővítése, fejlesztése a vállalkozói aktivitás és a vállalkozások munkahelyteremtő képességének növelése érdekében**
- 2. Környezeti és gazdasági szempontból fenntartható településfejlesztés**
- 3. Az önkormányzatok működéssel összefüggő energetikai költségeinek minimalizálása**
- 4. Korszerű, elérhető önkormányzati alapszolgáltatások**
- 5. Nógrád megye turisztikai vonzerejének rendszerszerű, fenntartható fejlesztése**
- 6. A lakosság, kiemelten a munkaképes megyei polgárok helyi kötődésének, együttműködésének erősítése**

Az ITP TOP-hoz, illetve megyei területfejlesztési programhoz való viszonyát az alábbi ábra mutatja be (4. sz. ábra):

Míg a megyei területfejlesztési program a megye teljes területére kiterjed, a TOP az abban megfogalmazott beavatkozásoknak csak egy részét képes finanszírozni. A megyei ITP szerepe, hogy metszetét adja a két dokumentumban szereplő fejlesztési elképzeléseknek, illetve ezeket szükséglet oldalról alátámassza. A 4. sz. ábrán jól látható, hogy a megyei területfejlesztési program három prioritásában megfogalmazott részcélok megvalósításához ágazati európai uniós források bevonására is szükség van. A fejlődő gazdaság prioritás céljaihoz rendelt a TOP-on túl megjelenik a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP), illetve a Vidékfejlesztési Program (VP). A nagy hangsúllyal megjelenő társadalmi programrésznek csak kisebb szelete illeszthető az ITP-be, jelentős forrásokat várunk hozzá az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programból (EFOP) is. A marasztaló élettér fejlesztésébe pedig a Környezeti és Energiahatékonysági (KEHOP), a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési (KÖFOP), valamint az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP) forrásainak bevonására is szükség van.

2.2 Az ITP integráltsága

Nógrád megye településeinek összes fejlesztési igénye többszörösen meghaladja a TOP által biztosított fejlesztési kereteket. Egyebek mellett ez is indokolja, hogy a megyei Integrált Területi Programok gazdaságfejlesztési és településfejlesztési célú beavatkozásai az integráltság horizontális elve szerint kerüljenek kialakításra.

A környezeti és gazdasági szempontból fenntartható településfejlesztés **szinergikus kapcsolatban áll** üzleti infrastruktúra kapacitások bővítésével, fejlesztésével. A foglalkoztatás bővítés fontos feltétele, hogy a munkát adó vállalkozások környezetében elérhető legyenek azok az alapszolgáltatások, amelyek a munkavállalók komfortos életviteléhez szükségesek, illetve segítik a munkába állást. A humán erőforrás fejlesztések elősegítik, hogy az új üzleti infrastruktúrákban megtelepedő vállalkozások számára helyben legyen biztosítva aktív munkaerő, illetve rugalmasan megoldható legyen az anyák visszatérése a munkahelyükre. A megyei kerékpárút fejlesztések egy része hivatásforgalmi célokat szolgál, így ilyen módon is megközelíthetővé válik biztonságosabb iparterület. A lakosság helyi kötődésének, együttműködésének erősítése nem kizárólag az itt lakók, ezen belül kiemelten a fiatalok megtartását célozza, hanem azt is, hogy a vonzó, biztonságos települések képesek legyenek a hiányzó menedzsment, illetve egyéb szükséges szellemi kapacitások Nógrádba csábítására. A helyi identitás program képes ezeket a törekvéseket ösztönzőkkel támogatni. Ezen szinergikus kapcsolatokban a kölcsönösség elsősorban ott jelenik meg, hogy az üzleti infrastruktúrákban megtelepedő vállalkozások által befizetett helyi adó a szükséges önerő megteremtéséhez, az európai uniós forrásokból nem támogatható helyi fejlesztések alapjainak megteremtéséhez járul hozzá, mindemellett a lakosság helyben elkölthető jövedelmét növeli, élénkítve ezáltal a belső gazdaságot.

További szinergikus kapcsolatok az ITP-n belül:

– **Üzleti infrastruktúra kapacitások bővítése, fejlesztése**

A megyei üzleti infrastruktúrák tervezésénél figyelembe vettük a megyén belüli eltérő adottságokat. A területi adottságok vonatkozásában a tervezett üzleti infrastruktúrák nem kínálati versenytársai lesznek egymásnak, hanem kiegészítik egymást. Kiemelt figyelmet kapnak a szabad vállalkozói zónák és az ezekben a zónákban biztosítható – nem pályázati – előnyök. A fejlesztések közötti kapcsolatot a foglalkoztatási paktumok is megerősítik.

– **Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés**

A 2.1 intézkedésekhez kapcsolódó fejlesztéseket –tervezés kezdeti szakaszában – megyei szinten összehangoltuk. Kiemelt figyelmet kap, egységesen megjelenik a városi zöld területek fejlesztése, illetve az ebben a gazdasági fókuszú szemléletben megtervezett fejlesztések. A barnamezős területek rehabilitációjával és újbóli hasznosításával hozzájárulunk a lakosság térségben történő megtartásához, közérzetük javításához az új gazdasági lehetőségek megteremtésével. További szinergikus tényezőként számoltunk az ezen intézkedésen belül megvalósítandó – a természeti csapásokból eredő károk enyhítését célzó – csapadékvíz elvezető rendszerek fejlesztési elképzeléseivel. A projektek térségi (járási, majd megyei szintű) összehangolásával biztosítható a prioritás indikátorainak optimális megvalósíthatósága.

Az intézkedésen belül olyan infrastruktúra-fejlesztések is támogatásra kerülnek, amelyek javítják a települések általános környezeti állapotát, segítik a település fenntartható fejlődési pályára állítását, a beruházások során olyan technológiák, módszerek kerülnek alkalmazásra, amelyek környezet- és természetvédő módon biztosítják a megépített infrastruktúra és a település működését, elősegítik a fenntartható fejlődést.

A közlekedési infrastruktúra javítása – utak felújítása, közlekedésbiztonság fokozása – egyszerre szolgálja a népesség megtartását, valamint a gazdaság fejlesztését a jobb elérhetőség biztosításával. Mindezen fejlesztések hozzájárulnak a következő, CO₂ kibocsátás csökkentő intézkedésekhez is, tekintettel arra, hogy a közúti közlekedés az egyik legnagyobb károsanyag-kibocsátó. Szemléletformálással, folyamatos haladási sebesség lehetőségének megteremtésével (pl: burkolatfelújítás), alternatív közlekedési módok elérhetőségének – biztonságos hivatásforgalmi kerékpározás – biztosításával jelentősen mérsékelhető a közúti közlekedésből adódó szennyezés.

– **Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia felhasználásának növelése**

Ezen intézkedés esetében megyei szinten a leghatékonyabb eredményt kívánjuk elérni a CO₂ kibocsátás vonatkozásában. Ennek érdekében a potenciális fejlesztési elképzeléseket átvizsgáltuk, és azokat a projekteket részesítjük előnyben, melyek az adott indikátor vonatkozásában a legjobb eredményre vezetnek.

Tekintettel azonban arra a valós veszélyre, hogy a jelenlegi számítási módszertan szerint meghatározott energia megtakarítás alapján elszámolható beruházási költségek nem elegendőek a projektek megvalósításához, valamint a nehéz helyzetben lévő önkormányzatok önerőt nem tudnak biztosítani a pályázatokhoz, ezért a pályázásuk ellehetetlenül, szükségszerű lenne a számítási módszertan felülvizsgálata.

ESZA beavatkozások

Az ESZA beavatkozásokhoz kapcsolódó projektek tervezése megyei szinten történik. Ezen beavatkozások egyrészt fontos gazdaságfejlesztési eszközként jelennek meg, másrészt a településfejlesztési intézkedésekhez kapcsolódó fejlesztések esetében lehetőséget teremtenek arra, hogy a megye lakossága ténylegesen birtokba is vegye ezen közcélú fejlesztéseket.

2.3 Területi integráltság

A megyei területfejlesztési program a területi célok meghatározásánál utal Nógrád megye kis méretére. A dokumentum alapvetően két területet határol le – Kelet-Nógrádot és Nyugat-Nógrádot -, azonban rögzíti, hogy a két térség között jelentős eltérések nincsenek. A programdokumentum elkészülését követően jelent meg a Kormány 106/2015. (IV. 23.) számú rendelete a kedvezményezett járások besorolásáról. **Nógrád megye összes járása szerepel a kedvezményezett járások listáján**, ami azt jelenti, hogy helyzetüket tekintve a nyugat-nógrádi és kelet-nógrádi térségek közeledtek egymáshoz. A Szécsényi járásegyedülként „komplex programmal fejlesztendő” besorolásba került.

Tervezői szinten külön megvizsgáltuk, hogy a Nógrád megyei ITP esetén milyen módon szükséges előnyöket biztosítani **a megye komplex programmal fejlesztendő Szécsényi járása** számára, amely 14 településből áll. A Szécsényi járás a megyében lakosság szám alapján a második legkisebb járás, székhelyének, Szécsénynek a lakossága nem éri el a 10 000 főt (2011. évi népszámlálási adatok alapján állandó népessége 6 153 fő). A térség gazdaságában mindig is a kereskedelem és a mezőgazdaság, élelmiszeripar volt sokkal inkább meghatározó, mint a feldolgozó ipar. A városban a mai napig mezőgazdasági szakképző iskola működik. A **gazdaság fejlesztésében** a helyi termelési hagyományokhoz illeszkedő kis- és középvállalkozásoknak érdemes erőteljesebb szerepet szánni, mivel a gyorsforgalmi közlekedési utaktól a megyében talán leginkább kieső térséget a nagytőke eddig is elkerülte. A helyi gazdaságfejlesztési törekvések, projektötletek vizsgálatakor a tervezők számos esetben az operatív programok szerinti lehatárolási problémákkal találták szembe magukat. A város és a térség számos gazdaságfejlesztési kezdeményezése a Vidékfejlesztési Program forrásaiból lehet csak támogatható. A fenti okok miatt, illetve a megyei szinten viszonylagosan magas forrásallokációra történő hivatkozással az 1. prioritáson belül nem született területi lehatárolási javaslat az egyetlen komplex programmal fejlesztendő járás javára. A foglalkoztatást elősegítő társadalmi felzárkóztatási programokra fokozott igény mutatkozik a foglalkoztatók, illetve kezdeményezés a helyi civil társadalom részéről, azonban ezek támogatása az EFOP lehetőségeinek körébe tartozik. A humán fejlesztések tekintetében a 4. prioritáson belül a szociális városrehabilitáció lehetősége igen korlátozott a járási székhelyen, mivel a statisztikai adatok alapján határozott szegregátum, vagy szegregációval fenyegetett akcióterület nehezen rajzolható ki.

A fenti okok miatt célterületi programlehatárolás a TOP vonatkozásában nem válik kifejezetten indokolttá, ezért **az ITP kiemelt fejlesztési célterületet általánosságban nem határoz meg Nógrád megyén belül.**

A megyei ITP forrásallokációjával és indikátor vállalásaival kapcsolatban részletes térségi egyeztetéseket tartottunk, amelyekben projekt szinten megbeszélésre kerültek a lehetséges fejlesztések járásonként. A járásonkénti konzultációk összegzéséből adódik a megyei integrált területi szemlélet.

2.4 Az ITP külső kapcsolatrendszere

Az ITP külső kapcsolatrendszerének vizsgálatakor Salgótarján Megyei Jogú Város, a megyei TOP-hoz kapcsolódó ágazati fejlesztések, illetve a határon átnyúló kapcsolatok irányában tekintjük át az összefüggéseket.

A kevésbé fejlett régiókban elhelyezkedő 18 megyében megvalósuló megyei decentralizált fejlesztések tervezésére rendelkezésre álló területi szintű indikatív forrásallokációt az 1702/2014. (XII. 3.) Korm. határozat tartalmazza. A kormányhatározat a megyékre és a megyei jogú városokra határoz meg indikatív forraskeretet. **Salgótarján Megyei Jogú Város** forraskerete a 2014–2020 időszakra 9,2 milliárd forint, melynek felhasználását önállóan tervezi saját integrált területi programja keretében. A TOP Európai Bizottság által jóváhagyott végleges tartalma szerint a megyei jogú városok önálló prioritáson belül terveznek (6. prioritás), a dokumentum csak néhány esetben enged eltérést attól, hogy a megyei fejlesztések célterülete a megye megyei jogú városon kívüli területe. Mindemellett azonban a megyei önkormányzat felelős a területi szintű koordinációért, amelybe beleértendő a megyei jogú város fejlesztései is. Ennek a szerepkörnek a végrehajtás szakaszában ki kell terjednie a tervezésen túl a megvalósításra és a nyomon követésre is.

A **gazdaságfejlesztés** területén az együttműködésre kiváló lehetőséget jelent a megyei foglalkoztatási paktum, melyben a megyei jogú város is szerepet kell, hogy kapjon. Ezen platform keretében átfogóan láthatók, nyomon követhetők azok a gazdaságfejlesztési infrastrukturális beavatkozások, amelyekhez a paktumok keretében finanszírozott **humán fejlesztések** kiegészítő lehetőségeket kínálnak az azokat igénybe vevő, az oda betelepülő vállalkozások számára. Az üzleti infrastruktúra-fejlesztéshez kapcsolódó olyan kiegészítő tevékenységek, mint a gazdaság-szervezés vagy foglalkoztatási stratégia készítése, a megyei jogú város területére is kiterjednek. A gazdaságfejlesztés területén külső kapcsolatnak tekinthető még a GINOP illetve a VP is. Kifejezett célunk e két fejlesztési program és a TOP gazdaságfejlesztési beavatkozás összehangolása, a szinergiák kihasználása. Ennek érdekében átfogó befektetés-ösztönzési eszközöket kívánunk alkalmazni.

A **településfejlesztési beavatkozások** esetén a megyei jogú város és a járása esetén a koordinációt a megye végzi. Különös figyelmet kell arra fordítani, hogy párhuzamos, indokolatlan kapacitásépítéssel az indikátorok teljesülése, illetve a fenntarthatóság ne kerüljenek veszélybe amellet, hogy a szolgáltatások elérhetősége kiegyenlítetten legyen biztosítva.

Az ITP külső kapcsolatrendszerébe beletartoznak az **ágazati európai uniós operatív programok** is. Az ezekkel kialakítandó közvetett kapcsolatrendszer részben szemlélteti a 4. sz. ábra. A TOP prioritások felhívásai által támogatható tevékenységekkel párhuzamosan igyekeztünk figyelembe venni az ágazati operatív programok által kínált lehetőségeket. A **gazdaságfejlesztés** tekintetében alapvető segítség lehet a TOP keretében fejlesztett infrastruktúrába települő vállalkozásoknak a GINOP forrása. Azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a foglalkoztatás bővítéshez nem elegendő a TOP vagy GINOP által biztosított foglalkoztatási, képzési támogatás. A jelentős számú hátrányos helyzetű lakosság munkaerő-piaci integrációjához az EFOP forrásainak hatékony felhasználására is szükség van. Az agrárszektor és a kistelepüléseken működő, létrejövő helyi gazdaságok fejlesztéseit a VPTudja támogatni.

A **határon átnyúló fejlesztések** tekintetében elmondható, hogy Nógrád megye az INTERREG V-A Szlovákia-Magyarország Együttműködési Programtervezői munkacsoportjában (Task Force) vesz részt, melynek a szomszédos Besztercebánya Régió is a tagja. A **Neogradiensis Régió Egyesület** tevékenységén keresztül pedig a közvetlen határos járások tekintetében zajlanak az operatív egyeztetések.

A határon átnyúló tervezésben a fejlesztési fókuszok meghatározásánál alapvetően azokat a tematikus célkitűzéseket támogattuk, amelyek a mobilitást segítik elő, illetve illeszkednek a megye területén működő egyetlen Európai Területi Társulás, a határon átnyúló geoparkot működtető Novohrad-Nógrád ETT által kitűzött célokhoz. A közlekedés területén fontosnak tartjuk, hogy a „KÖZOP-hoz illeszkedő projektek határmetszési szakaszainak megvalósíthatósági tanulmány szintű feltárása, azok hálózati hatásainak vizsgálata a magyar-szlovák határszakaszon” című projekt keretében elkészített dokumentumok alapján minél több nógrádi fejlesztés megvalósulhasson.

Összhangban a határon átnyúló közlekedési infrastruktúra fejlesztése tárgyában született korábbi megállapodásokkal 2014. március 27-én Szadán Együttműködési Szándéknyilatkozat (Szándéknyilatkozat) aláírására került sor. Ebben a felek kinyilvánították, hogy az Európai Unió 2014-2020-as programozási időszaka alatt megvalósítják a Szándéknyilatkozatban szereplő indikatív projektlistában felsorolt közlekedési kapcsolatokat Magyarország és a Szlovák Köztársaság között.

A Szándéknyilatkozatban foglalt projektek megvalósítását a Szlovákia-Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Operatív Program 2014-2020 közlekedésfejlesztési allokációjából kívánják biztosítani (az OP keretének 35-40 %-át teszi ki), mely az előzetes felmérés alapján Nógrád és Besztercebánya között (a jelenleg rendelkezésre álló tanulmányok költségbecslései alapján) várhatóan 4 határátkelőhely építését teszi lehetővé.

A közgyűlés a 61/2015. (VI. 11.) Kgy. határozatában az alábbi szlovák-magyar határmetszési pontokat részesítette előnyben:

Szakmai szempontrendszer szerinti sorszám	Új közúti közlekedési kapcsolat
1.	Balassagyarmat-Újkóvár és Koláre (Kóvár)
3.	Drégelypalánk és Ipel'ské Predmostie (Ipolyhídvég)
6.	Hugyag és Kovácvce (Szécsénykovácsi)
7.	Karancsberény és Lipovany (Romhánypuszta)
10.	Zabar és Petrovce (Gömörpéterfalva)

A 2014-2020. évek közötti határ menti közúti infrastruktúra-fejlesztésekről szóló 1007/2016. (I. 18.) Korm. határozat 1. melléklete alapján az alábbi fejlesztések megvalósulása tervezett:

- Drégelypalánk és Ipel'ské Predmostie (Ipolyhídvég) között (Ipolyhíd-építése);
- Balassagyarmat- Újkóvár és Koláre (Kóvár) között (Ipolyhíd-építése);
- Őrhalom és Vrbovka (Ipolyvarbó) között (Ipolyhíd-építése);

- Huguag és Kováčovce (Szécsénykovácsi) között (Ipoly-híd építése);
- Zabar és Petrovce (Gömörpéterfalva) között (Mellékút fejlesztése).

A kijelölt határátkelőhelyek közül Drégelypalánk, Balassagyarmat és Huguag esetében a híd építését a foglalkoztatás elősegítése, ezáltal a gazdaság fejlesztése indokolja, mivel a határon átnyúló mikroregionális kapcsolatok erősítését elősegíti. Közvetlen kapcsolódás mutatható ki a TOP-1.1.1 intézkedéssel. Órhalom esetében a turisztikai célú fejlesztés alapozhatja meg a híd építését.

A fentiek mellett a 2007–2013-as HU-SK program támogatásával elkészített „**Hollókőtől – Murányig**” **kerékpárút** terve alapozza meg a Nógrád megyei kerékpárút fejlesztések fő irányát. Fontos, hogy az önkormányzatok által a fejlesztéssel érintett térségből kezdeményezett turisztikai kerékpárút fejlesztési javaslatok hálózatosan kapcsolódjanak ehhez a kijelölt kerékpáros körúthoz. A közvetlen határtérség tekintetében csatlakozási pontot jelentenek azok a kerékpárutak, amelyeket a Losonci, Füleki és Poltári járásokban jelöltek ki térségi hálózatos fejlesztésre.

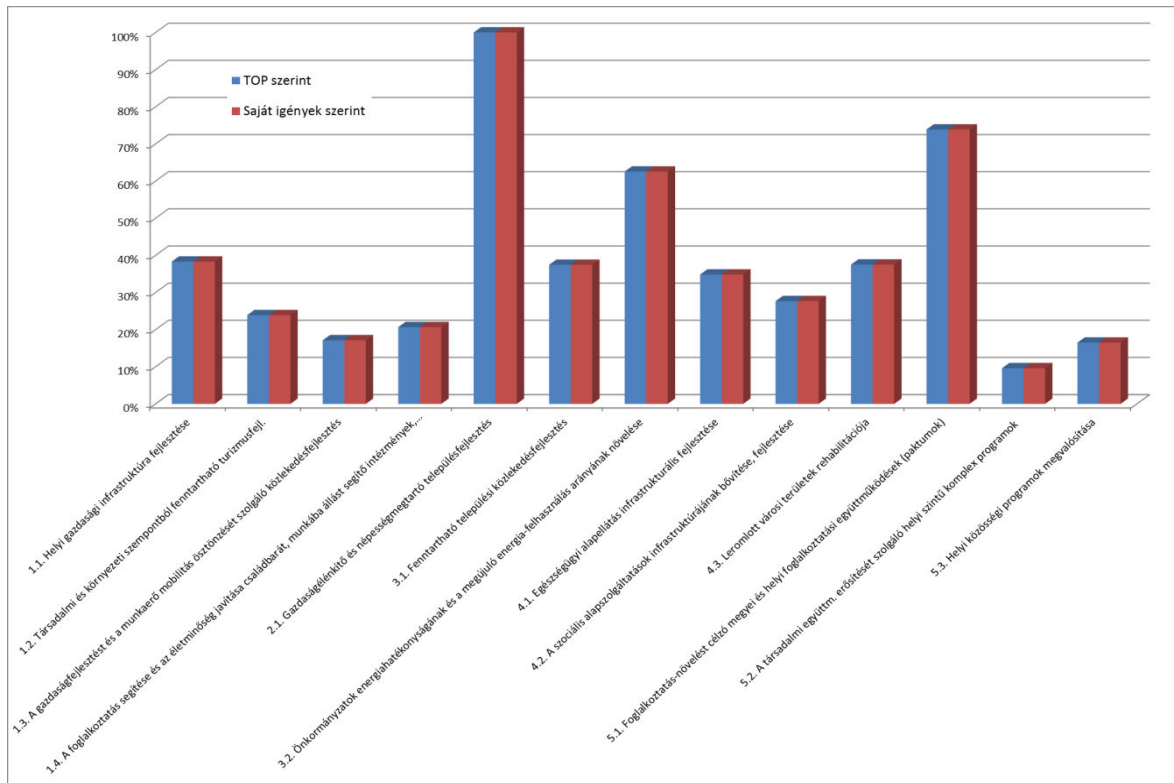
3. Az ITP forrásallokációja

Nógrád megye TOP forráskerete a 1702/2014. (XII.3.) Kormányhatározat szerint összesen **41,13 milliárd Ft.**

A Nógrád megyei forrásallokációs javaslat összeállítása a következő elvek és lépések mentén történt:

- Az IH által megküldött, és a TOP intézkedésenkénti allokációja alapján beképletezett táblákat a megyei forráskeretre lemodelleztük.
- Megvizsgáltuk, hogy az egyes intézkedésekre jutó forrás a beérkezett javaslatok alapján lehívható lesz-e. Arra a következtetésre jutottunk, hogy a beérkezett fejlesztési javaslatok forrásigénye minden intézkedés esetén jóval meghaladja a rendelkezésre álló kereteket, azaz egyik intézkedés esetén sem áll fenn a forrásvesztés veszélye.

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése 16/2015. (III.3.) Kgy. határozatával úgy döntött, hogy Nógrád megye forráskerete vonatkozásában **nem tér el a TOP prioritások intézkedésenként meghatározott belső forrásarányaitól**, hanem saját Integrált Területi Programjában azt követi.

5. sz. ábra: Az ITP forrásallokációja

1. sz. táblázat: Az ITP forrásallokációja

TOP prioritások	1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére				2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken		4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése			5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés			Ellenőrzés
	1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés	1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével		2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés	3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése	4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja	5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)	5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	
Forrást biztosító Strukturális Alap megnevezése	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ESZA	ESZA	ESZA	
TOP prioritások közötti forrásmegosztás (Mrd Ft)	298,450				147,785	200,986		61,769			89,691			798,68
A megye forráskeretének megoszlása TOP prioritások között (Mrd Ft)	15,369				7,610	10,350		3,181			4,619			41,13
Az egyes TOP prioritásokon belüli intézkedések közötti forrásmegosztás (Mrd Ft)	114,354	71,328	51,126	61,642	147,785	75,276	125,710	21,510	17,089	23,170	66,271	8,622	14,798	798,68
A megye TOP forráskeretének megoszlása prioritásonként és intézkedésenként a TOP belső arányok szerint (Mrd Ft)	5,889	3,673	2,633	3,174	7,610	3,876	6,474	1,108	0,880	1,193	3,413	0,444	0,762	41,13
Az egyes TOP prioritások közötti saját igényeken alapuló forrásmegosztás (Mrd Ft)	15,369				7,610	10,350		3,181			4,619			41,13
Az egyes TOP prioritásokon belüli az intézkedések közötti saját igényeken alapuló forrásmegosztás (Mrd Ft)	5,889	3,673	2,633	3,174	7,610	3,876	6,474	1,108	0,880	1,193	3,413	0,444	0,762	41,13
2015-ben meghirdetett források (Mrd Ft)	3,700	2,500	2,633	1,200	7,160	2,500	4,447	1,108	0,880	0,587	3,413	0,444	0,000	30,572
2016-ban meghirdetésre kerülő források (Mrd Ft)	2,189	1,173	0,000	1,974	0,450	1,376	2,027	0,000	0,000	0,606	0,000	0,000	0,762	10,557
2017-ben meghirdetésre kerülő források (Mrd Ft)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Ellenőrzés	5,889	3,673	2,633	3,174	7,610	3,876	6,474	1,108	0,880	1,193	3,413	0,444	0,762	41,129
	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

3.1 Az ITP forrásallokációjának alátámasztása

Az alábbiakban intézkedésenként vizsgáljuk meg, hogy az ITP szerinti forrásallokációt milyen fejlesztési igények támasztják alá.

1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése

Nógrád megye területfejlesztési koncepciójának helyzetelemző része rámutat, hogy a befektetések bővítésének legszűkebb keresztmetszetét a kiejánlható iparterületek, telephelyek hiánya jelenti. A területfejlesztési program leszögezi, hogy a foglalkoztatás élénkítése érdekében szükség van olyan intézkedésekre, amelyek fokozzák mind a megyei KKV-k, mind a befektetők munkahely-teremtési képességét, így elengedhetetlen a telepítési tényezők és a termelői infrastruktúra állapotának javítása, valamint a vállalkozás és befektetés élénkítéshez kapcsolódó kapacitások létrehozása, megerősítése.

A fenti beavatkozások sikeres megvalósításához járulhat hozzá a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program 1.1. intézkedése, amely a területi szereplőknek lehetőséget teremt az üzleti infrastruktúrák bővítésére. Nógrád megye négy, a szabad vállalkozási zónákhoz tartozó járásában (Salgótarjáni, Bátorterenyei, Pásztói és Szécsényi járások) a Kormány által kínált kedvezményeknek köszönhetően érezhetően megélnék a betelepülési, beruházási érdeklődés. Elmulaszthatatlan esélyt jelent ennek a térségnek, hogy a szabad vállalkozási zónák közül legközelebb van Budapesthez, ahol vissza nem térítendő támogatások már nem vehetők igénybe kapacitásbővítéshez. Ez az élénkülő beruházói érdeklődés indokolja, hogy nem csak a járási székhelyek, hanem a kistépülések is nyújtottak be a megyei önkormányzathoz üzleti infrastruktúra fejlesztési projektjavaslatokat. A piaci igényekre történő hasonló reakciók azokból a járásokból is érkeztek, amelyek nem részei a szabad vállalkozási zónának. A Balassagyarmat-Szügy térségébe vagy Rétsággra települt külföldi tulajdonú vállalatok már érezhető húzóerőt képviselnek a hasonló befektetéseket tervező cégek vagy beszállítói irányába. Az új vállalkozások betelepítésén túl a belső vállalkozói kedv élénkítését várják azok a települések, amelyek elsősorban gyártási vagy logisztikai célú inkubátorok építését tűzték ki célul.

A megyei ITP-ben az 1.1. intézkedésre tervezett forrás nagysága lehetővé teszi, hogy mind a járási székhelyek, mind a vállalkozóbarát települések végre tudják hajtani a tervezett üzleti infrastruktúra-fejlesztést. Az allokált 5,889 mrd Ft, forrás aránya és összege megfelelő nagyságrendet képvisel ahhoz, hogy a leghátrányosabb térségek javára ne váljon szükségessé dedikált források lehatárolása.

1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

A TOP beavatkozási logikájának megfelelően az 1.2. intézkedés esetén arra törekedtünk, hogy a turisztikai attrakciók és szolgáltatások rendszerszerű, egymásra épülő fejlesztése valósuljon meg a kijelölt tematikus irányok mentén annak érdekében, hogy növekedjen Nógrád megye turisztikai potenciálja, a megyébe látogatók száma, a turizmus foglalkoztatás-növelő képessége. A fejlesztési konzultációk során azt tapasztaltuk, hogy a helyi önkormányzatok elsősorban pontszerű fejlesztésekben gondolkodnak, míg az egyéb nonprofit szereplők esetén már megjelenik a hálózatos

gondolkodás. A projektgenerálás megfelelő orientálása érdekében a meglévő attrakciókra fűzve három olyan turisztikai csomagot alkottunk, amelyek integrálni képesek a fejlesztési elképzeléseket.

A turisztikai projektgenerálás során vezérattrakciónak a már meglévő, vagy éppen fejlesztés alatt álló kiemelt, ismert látogatóhelyek kerültek a fejlesztések középpontjába, ezekre fűzzük rá a támogató projekteket tekintve, hogy a TOP inkább helyi, kisléptékű fejlesztéseket támogatja. A turisztikai csomagban hálózati fejlesztés is megjelenik (kerékpárút). A turisztikai csomag felépítését az alábbi ábra szemlélteti:

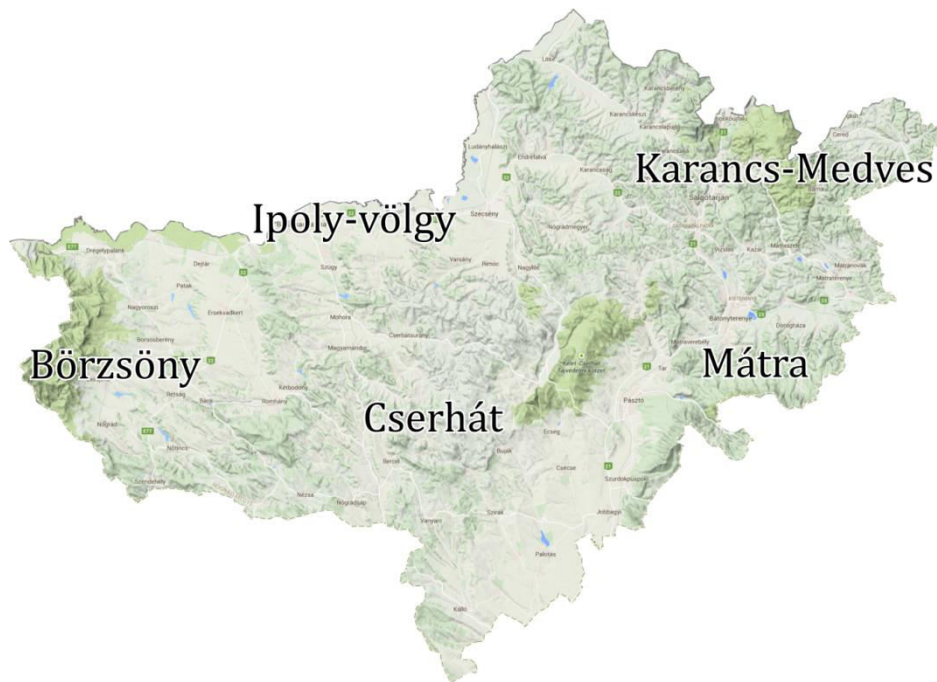
Turisztikai vonzerő fejlesztési projektcsomag

6. sz. ábra: Turisztikai vonzerőfejlesztés kijelölt célterületei

A kijelölt turisztikai irányok közül a kulturális és ökoturizmus határozottan illeszkedik a TOP rendszeréhez, míg a testi-lelki egészség csomagnak lehetnek olyan, vallási turizmushoz kötődő elemei, amelyeket a GINOP forrásaiból lehet támogatni (pl. Mária Úthoz kapcsolódó fejlesztések).

A tervezési folyamat során felvetődött a területi kijelölés és forrásallokáció átgondolásának kérdése a turizmus vonatkozásában is. Ha rápillantunk Nógrád megye domborzati térképére, jól látszik, hogy a hegységek (Börzsöny, Cserhát, Mátra, Karancs-Medves), vizek, mint potenciális célterületek, a megye területét szinte teljesen lefedik. A természeti és környezeti értékek vonatkozásában földrajzilag igen nehéz olyan kiemelt fejlesztési célterületet lehatárolni, amely megfelelő indokoltságú lehet egy viszonylag kisméretű megyén belül. Ezen okok miatt az ITP tervezők végül nem tettek javaslatot kiemelt turisztikai célterület lehatárolására.

7. sz. ábra: Potenciális ökoturisztikai célpontok elhelyezkedése Nógrád megyében

A kulturális örökség helyszínek fejlesztése kapcsán meglévő kiállítóhelyek kínálatának megújítása, illetve a megye ismert irodalmi személyiségeinek műveit interaktív módon megjelentető attrakció kialakítása jelent meg az ITP tervezésekor benyújtott javaslatok között.

1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés

Nógrád megye 4-5 számjegyű és önkormányzati belterületi útjainak rendkívül rossz állapota miatt a településeken óriási igény mutatkozik útfelújításra, útfejlesztésre. Az intézkedésre allokálható forrás korlátai azonban nem tették lehetővé, hogy a tervezés során a projektjavaslatok gyűjtését széles körben kinyissuk. A TOP-ban szereplő kiválasztási elvek figyelembe vételével az igények felmérésénél szigorúan érvényesítettük a gazdaságfejlesztési, munkaerő-piaci mobilitási fókuszot. Az intézkedés keretében azon fejlesztéseket kívánjuk támogatni, amelyek elsősorban a meglévő és fejlesztendő ipari területek, üzleti infrastruktúrák megközelítését, elérését segítik, hozzájárulva a területi integrációhoz. Mivel a TOP szerint a nevesített kedvezményezettek köre korlátozva van, ilyen lehatárolásra vonatkozó döntés nem válik feltétlen szükségessé.

1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével

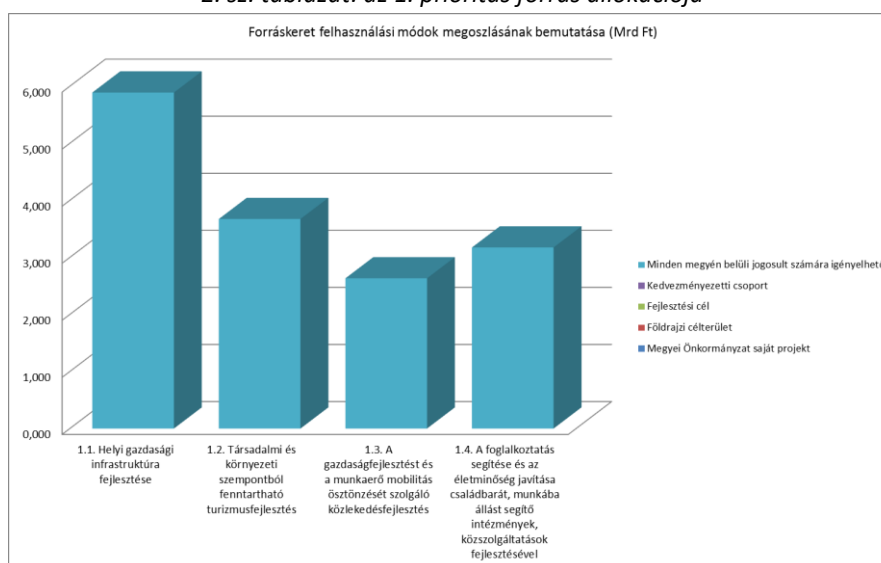
A kisgyermekesek munkaerőpiacra történő visszatérésének elősegítésében és a lakosság fogyasztásának megállíthatóságában kétségtelen szerepe van a fejlett óvodai és bölcsődei intézményi struktúrának, a szolgáltatások gyors elérésének. 2014–2020 között nem maradhat el a kapacitáshiányos, korszerűtlen intézmények fejlesztése, új férőhelyek létrehozása, a közszolgáltatások fejlesztése. Megyénkben több olyan település is található, ahol az óvodák és bölcsődék esetében jelentkezik többlet kapacitáshiányosság.

Jelenleg több olyan óvoda működik, ahol a szolgáltatások minőségében és a rendelkezésre álló infrastruktúrában jelentős különbségek vannak, fontos szempont ezeknek az eltéréseknek kiegyenlítése. Azokban az intézményekben is, ahol a kapacitások biztosítottak, indokolt a szabvány előírásoknak való megfeleltetés, illetve az intézmények eszközökkel való ellátása a kisgyermek egészséges testi, szellemi fejlődése és a területi különbségek csökkentése érdekében is szükséges a források biztosítása.

A bölcsődei alapellátás megyénkben igen szűk keretek között működik, melynek egyik oka a munkahelyek hiánya. Fejlesztési koncepciónkban szerepel új bölcsőde intézmény létesítése, férőhelyek kialakítása és meglévő férőhelyek komplex fejlesztése, melyeket konkrét települési projektkezdmenyvezések is alátámasztanak. Új bölcsődei férőhelyek létesítésére kifejezetten szükség van Szécsényben, illetve a megye legnyugatibb Rétsági járásában is. Cél a minél rugalmasabb és költséghatékonyabb szolgáltatások megvalósítása, a helyi igényeken alapuló leghatékonyabb megoldások keresése. A komplex fejlesztések lehetőséget adnak az önkormányzataink számára arra is, hogy a működésük gazdaságos, illetve a létesítmény fenntartása racionalizálható legyen.

1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére		1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés	1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	Ellenőrzés
Prioritáson belüli intézkedéscsoport forrásmegosztás (Mrd Ft)		5,889	3,673	2,633	3,174	15,369
Forráskeret felhasználási módok	Megyei Önkormányzat saját projekt	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Földrajzi célterület	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Fejlesztési cél	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Kedvezményezetti csoport	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	Minden megyén belüli jogosult számára igényelhető	5,889	3,673	2,633	3,174	15,369
	Ellenőrzés:	5,889	3,673	2,633	3,174	15,369

2. sz. táblázat: az 1. prioritás forrás allokációja

8. sz. ábra: 1. prioritás forrás-felhasználási módjai

2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés

Jelen tervezési dokumentum készítésének időpontjában Nógrád megye négy városában – Balassagyarmaton, Bátorterenyén, Pásztón és Szécsényben – az Integrált Településfejlesztési Stratégiák elkészültek és elfogadásra kerültek. A városokkal folytatott fejlesztési konzultációk során a városvezetők kifejezték igényeiket a megkezdett városfejlesztési programok folytatása tekintetében. Barnamezős területek rekultivációja és bevonása a városi szövetbe Rétság esetében bír jelentőséggel, ahol a volt honvédségi laktanya területének állapota akadályt képez az ott lévő ingatlanok megfelelő hasznosításának.

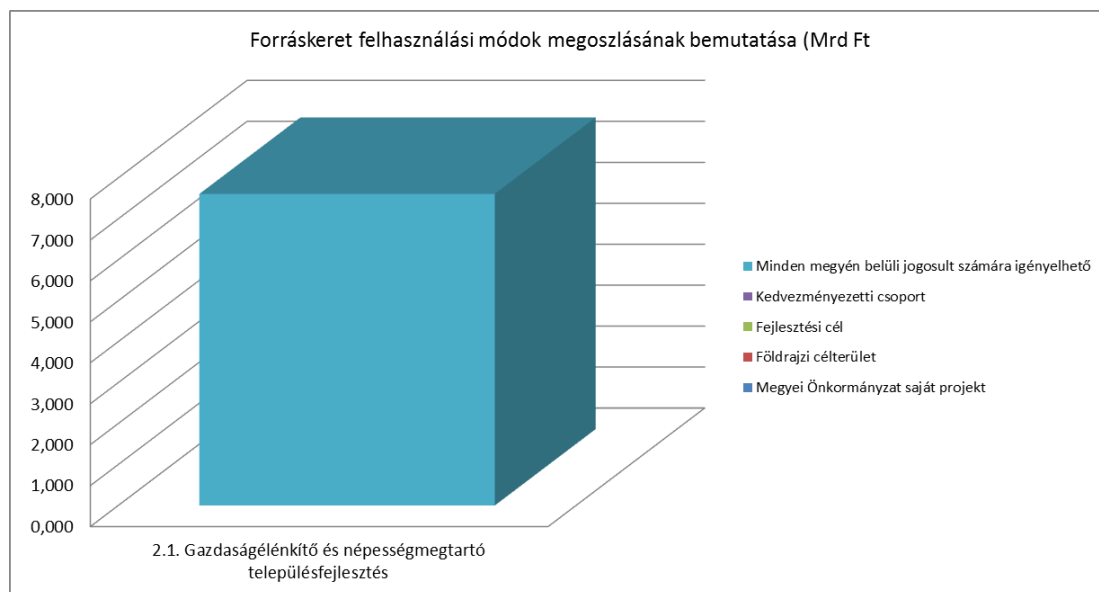
A városok többsége a fejlesztések megvalósítása során szemelőtt tartja a városi közterületek környezettudatos, család- és klímabarát megújítását, azaz azt, hogy a beavatkozások területe alkalmas legyen a családok és a fiatalok számára szabadidejük hasznos eltöltéséhez, úgy, hogy mindeközben a fejlesztések a környezeti fenntarthatóság követelményeit szolgálják, a városi zöld környezet megteremtéséhez, ezek gazdaságos fenntartásához járuljanak hozzá.

Az intézkedésen belül, mintegy kiegészítő jelleggel jelennek meg a kistelepülések belterületi csapadékvíz elvezetésre vonatkozó fejlesztési igényei. Számos esetben ezek az igények engedélyes tervekkel alátámasztottak, mivel korábban már benyújtásra kerültek támogatási céllal az ÉMOP keretében. A megye domborzati viszonyaiból adódik, hogy a csapadékvíz számos településen vet fel környezetbiztonsági problémákat. A Nógrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatósággal egyeztetve elsősorban azokon a településeken támogatjuk a belterületi csapadékvíz elvezetési kezdeményezéseket, amelyek az Igazgatóság besorolása alapján különösen ki vannak téve a víz általi veszélynek.

Az intézkedés forrásait a barnamezős területek rehabilitációja, zöldváros és a csapadékvíz elvezetési projektek támogatása céljával került megnyitásra.

2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés		2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés
Prioritáson belüli intézkedésenkénti forrásmegosztás (Mrd Ft)		7,610
Forráskeret felhasználási módok	Megyei Önkormányzat saját projekt	0,000
	Földrajzi célterület	0,000
	Fejlesztési cél	0,000
	Kedvezményezett csoport	0,000
	Minden megyén belüli jogosult számára igényelhető	7,610
Elenőrzés		7,610

3. sz. tábla: a 2. prioritás forrásallokációja

9. sz. ábra: 2. prioritás forrás-felhasználási módjai

3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés

Nógrád megye városhálózatát a kisvárosok jellemzik, melyből Rétság lakosságának száma nem éri el a hazai, népességszám alapján kialakult hierarchia rendszer alsó értékét sem. A kis- és aprófalvas térség magas településsűrűségéből adódóan a falvak közel találhatók, a lakosság nagy része hagyományosan kerékpárral közlekedik az alacsonyabb forgalmú utakon. A városokat is felfűző főútvonalak magas gépjárműforgalma miatt a közlekedésbiztonság csökken, ezért a kerékpárosok kevésbé veszik igénybe a balesetveszély miatt. A városok és a vonzáskörzetükhöz kapcsolódó települések között kiemelkedő igény mutatkozik az – elsősorban hivatásforgalmi célú – kerékpáros közlekedésre, a városi munkahelyek és a lakóhelyek közötti ingázás vonatkozásában. A város–falvak közötti ingázás során a kerékpárút kialakításával ösztönözni lehet a környezetbarát közlekedési módot. A megyében az Országos Kerékpárút Törzshálózat tagjaként a 22.számú út mellett megvalósuló hálózati elemre csatlakoznak helyi jelentőségű elemek, mely a járáások belső közlekedési rendszerén javítanak, illetve egyes esetekben a települések belterületi, balesetveszélyes szakaszainak kiváltására is lehetőséget teremtenek.

A 21-es út négy nyomúsítása során a kerékpáros közlekedés számára nem került kijelölésre alternatív lehetőség, így a kerékpárral közlekedők hátrányosabb helyzetbe kerültek. A főútvonal felületén nem közlekedhetnek a kialakított közlekedési rend szerint, párhuzamos, közlekedésre alkalmas szervízút csak helyenként található. Indokolt egy, a 21-es utat kiváltó kerékpáros útvonal megvalósítása. Ezen intézkedésen belül a megyei tervezők nem tettek javaslatot konkrét területi lehatárolásra a városok javára.

3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése

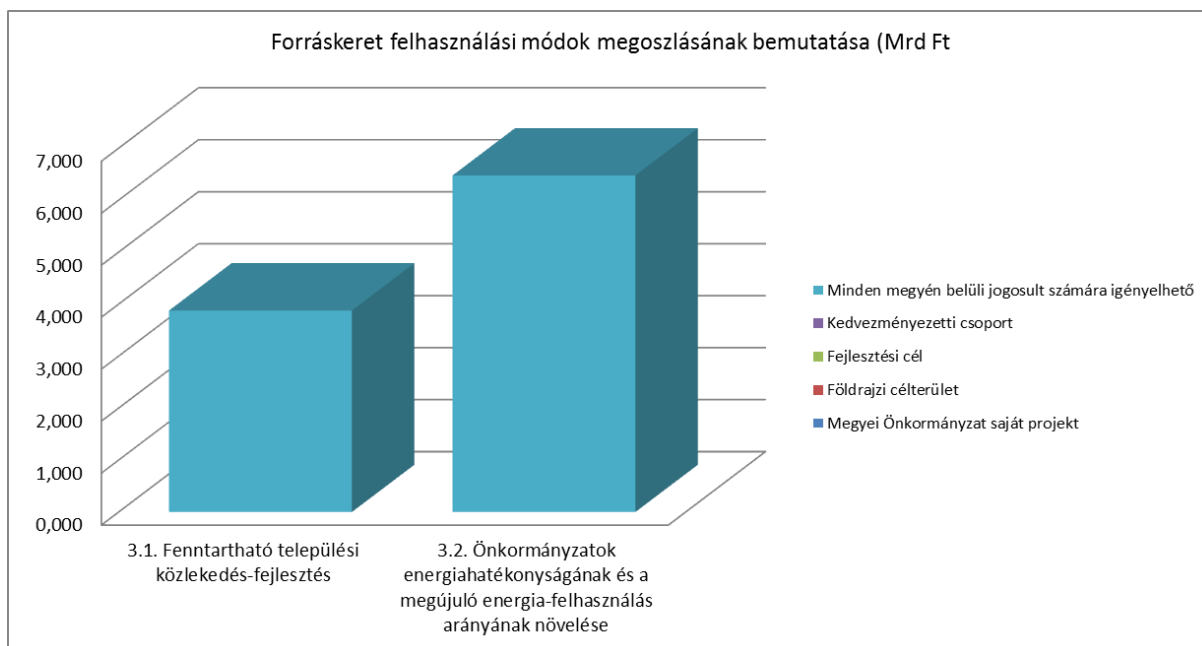
Nógrád megye területfejlesztési programjának kiemelt célkitűzése a megye energiahatékonyságának növelése, mivel az energiaigényének optimalizálása révén jelentős megtakarítások érhetők el. Fontos a rendszerek optimalizálása, megfelelő méretezése és összhangjának biztosítása, mely feltételek

teljesülése esetén érhetjük el, hogy a felhasznált energiaforrásaink jól hasznosuljanak. Nógrád megyében az önkormányzati épületállomány nagy része korszerűtlen szerkezetekkel, gépészeti- és elektromos rendszerekkel rendelkezik, pazarlóan üzemel, és még nem felel meg az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról szóló 7/2006. (V.24.) TNM rendelet vonatkozó előírásainak, energetikai korszerűsítésük révén azonban mérhető megtakarítások keletkeznek. Alig akad a megyében olyan település, ahol energetikai korszerűsítés igénye ne jelenne meg.

A tervezett fejlesztések célja egyrészt az önkormányzati intézmények, épületek energiahatékonyságának növelése, a bennük lévő feladatok ellátásának hosszú távon történő biztosítása, másrészt az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése a helyben előállított megújuló energia részarányának növelésével. A beavatkozások az önkormányzatok azon intézményeinek körét érintik, amelyeknél üzemeltetési, működtetési és feladat-ellátási kötelezettség van. A tervezett beavatkozások során az önkormányzati épületállomány hatályos energetikai jellemzőket nem teljesítő külső határoló felületein utólagos hőszigetelés készül, emellett fűtéskorszerűsítés, használati melegvíz ellátás és világítási rendszer korszerűsítése keretében sor kerül megújuló energiahordozók alkalmazására való áttérésre. A projektek kiválasztásában preferenciát kívánunk biztosítani azon kedvezményezettek részére, amelyek projektjavaslatai kiemelkedő mértékben járulnak hozzá a megyei indikátorvállalás teljesítéséhez.

3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken		3.1. Fenntartható települési közlekedés-fejlesztés	3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energiafelhasználás arányának növelése	Ellenőrzés
Prioritáson belüli intézkedésenkénti forrásmegosztás (Mrd Ft)		3,876	6,474	10,35
Forráskeret felhasználási módok	Megyei Önkormányzat saját projekt	0,000	0,000	0,000
	Földrajzi célterület	0,000	0,000	0,000
	Fejlesztési cél	0,000	0,000	0,000
	Kedvezményezetti csoport	0,000	0,000	0,000
	Minden megyén belüli jogosult számára igényelhető	3,876	6,474	10,350
	Ellenőrzés:	3,876	6,474	10,350

4. sz. tábla: a 3. prioritás forrásallokációja

10. sz. ábra: 3. prioritás forrás-felhasználási módjai

4.1. Az egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése

Nógrád megye lakosságának korösszetétele az országosnál kedvezőtlenebb, a demográfiai öregedés folyamata intenzívebb az átlagosnál. A helyi önkormányzatok egészségügyi alapellátási szolgáltatásainak helyet adó épületek felújítása, korszerűsítése kiemelt fontosságú feladatunk.

Az aprófalvas településeken külön problémát jelent az idősek számára a környező településeken lévő orvosi szolgáltatás igénybevétele. Ez is indokolja azt, hogy ne csak a járási székhelyek, illetve a nagyobb települések rendelőinek felújítása, korszerűsítése történhessen meg. Az ellátási infrastruktúra racionalizálásához kapcsolódóan a mobilitás biztosítása is szerepet kap.

Fejlesztéseinket az egészségügyi alapellátási rendszer infrastruktúrájának területi kiegyenlítetlensége, illetve az elavult és hiányos eszközökkel működő rendelők indokolják. A szolgáltatások színvonalának és a munkafeltételek minőségének javítása korszerű infrastruktúra-fejlesztéssel és eszközbeszerzéssel párosul. Fejlesztéseink során nem kizárólag a háziorvosi rendelők felújítását tartjuk fontosnak, hanem a fogorvosi alapellátás, a védőnői ellátás, az iskola-egészségügyi ellátás fejlesztését is. Előnyben részesítjük a több egészségügyi alapszolgáltatás egy épületbe történő integrálását biztosító fejlesztéseket.

A kötelező alapellátási szolgáltatásokon túl egészségfejlesztési feladatok ellátása, preventív szolgáltatások fejlesztése, egészségfejlesztő programoknak helyet adó helyiségek fejlesztése is része a projektnek. A projekt keretében olyan infrastrukturális fejlesztés valósul meg, amely hozzájárul a környezeti fenntarthatósághoz az erőforráshatékonysági és a környezettudatossági szempontok érvényesítésével.

A megyei települések igényei az ITP-ben allokált forráskeretet jelentősen meghaladják. Az értékelési kritérium rendszerből emeljük át értékelési preferenciát (pl. komplex szolgáltatás)!

4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése

Nógrád megye deprivált gazdasági-társadalmi helyzetét kiemeli a területfejlesztési koncepció helyzet-elemzése is. A koncepció rámutat, hogy a megye népessége az országos ütemet lényegesen meghaladó mértékben fogy, nagyfokú elöregedés jellemzi. Ebből a helyzetéből fakadóan különösen indokolt a Szociális törvény 57 § (1) bekezdésében nevesített alapszolgáltatások biztosítása, a szolgáltatáshiányos településeken élők számára az új szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek megteremtésével, új intézmények létesítésével.

A megye lakosságának elöregedésével különösen indokolt az idősek nappali ellátását biztosító szociális alapellátásként már meglévő idősek napközi otthonainak fejlesztése, (tekintettel, arra, hogy új szolgáltatás létrehozása nem támogatott) leginkább a megye aprófalvas településein. A szociális törvényben definiált étkeztetési szolgáltatás biztosításának szükségessége teszi indokolttá a törvényi előírásoknak megfelelő infrastruktúra kialakítását a falvakban. Sok esetben településen belül több helyen kisebb csoportokban történik a szociális étkeztetés a mai jogszabályi előírásoknak már nem megfelelő épületekben, eszközökkel. Ez a szétaprózás megdrágítja a szolgáltatás biztosításának költségét is.

A szociális problémákkal leginkább sújtott településeken indokolttá vált a családsegítő szolgáltatás önálló szolgáltatásként való kialakítása, megteremtve ezzel a marginalizálódott lakosság felzárkóztatásának több csatornás lehetőségét, fókuszálva a családok problémáinak alapellátásban történő eredményes megoldására.

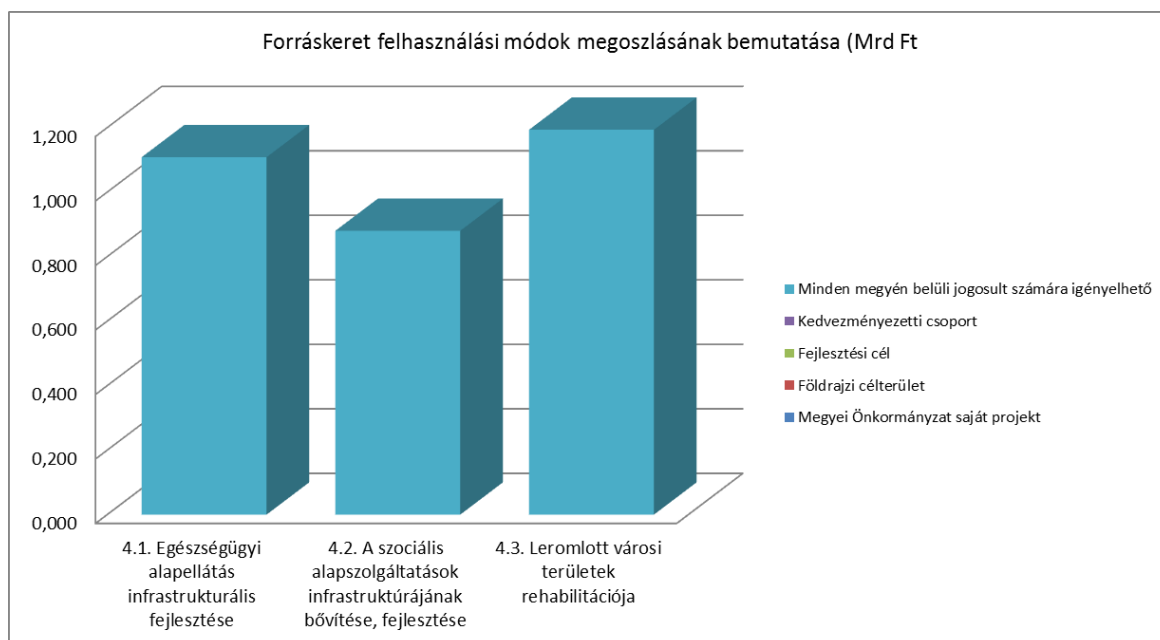
Az intézkedésre vonatkozóan a tervezési folyamat során a szociális alapszolgáltatások egyre növekvő fejlesztési igénye jelent meg azzal párhuzamosan, hogy néhány, vagy az összes szolgáltatás tekintetében több település is fontolgatja, hogy kiszáll a térségi szinten szervezett szociális ellátó rendszerekből, és elégedetlensége okán saját maga szervezi meg azt.

4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja

Jelen tervezési dokumentum készítésének időpontjában már rendelkezésünkre áll Nógrád megye négy városának – Balassagyarmat, Bánytereny, Pásztó és Szécsény Integrált Településfejlesztési Stratégiája. Ezen munkátsegítette, hogy a Belügyminisztérium a 2011-es népszámlálás adatai alapján megküldte a szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett városi területek lehatárolását a települések vezetői részére. A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendeletben foglaltak szerint ilyen szegregátumok, illetve veszélyeztetett területek városaink közül mindössze Bányterenyén, illetve Pásztón találhatóak.

4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése		4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja	Ellenőrzés
Prioritáson belüli intézkedéscénti forrásmegosztás (Mrd Ft)		1,108	0,88	1,193	3,181
Forráskeret felhasználási módok	Megyei Önkormányzat saját projekt	0,000	0,000	0,000	0,000
	Földrajzi célterület	0,000	0,000	0,000	0,000
	Fejlesztési cél	0,000	0,000	0,000	0,000
	Kedvezményezett csoport	0,000	0,000	0,000	0,000
	Minden megyén belüli jogosult számára igényelhető	1,108	0,880	1,193	3,181
	Ellenőrzés:	1,108	0,880	1,193	3,181

5. sz. tábla: a 4. prioritás forrásallokációja

11. sz. ábra: 4. prioritás forrás-felhasználási módjai

5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)

Nógrád megyében 2005–2007 között kistérségi szinten jöttek létre foglalkoztatási paktumok a Regionális Fejlesztési Operatív Program támogatásával. Ezen paktumok a projekt fenntartási időszakát követően megszűntek. Működésük kistérségenként eltérő hatékonyságú volt, ugyanakkor markáns, kézzel fogható eredményt nem tudtak hozni. Ebben jelentős szerepet játszott, hogy kistérségi szinten nem volt elég motivált paktumtag, illetve a paktumoknak nem voltak hatékony eszközeik a foglalkoztatás bővítéséhez.

Az eredményesebb működés érdekében Nógrád megyében 2014–2020 között új területi dimenziót szükséges nyitni, amit a megyei szint jelenthet. A korábbi tapasztalatok alapján a foglalkoztatási

együtműködést nem célszerű járási szintekre szétaprózni, ahol kevés az azonos érdekek mentén együtt gondolkodni és akciókat végrehajtani képes munkaerő-piaci szereplő.

A foglalkoztatási paktum(ok) megvalósításába célszerű olyan szervezetet bevonni, amely megyei szinten részt vesz a gazdaság szervezésében, fejlesztésében, rálátása van a gazdasági szereplők működésére, fejlesztési szándékaira, folyamataira, melyhez foglalkoztatás-bővítés is társulhat. Ehhez a tevékenységhez szorosan kapcsolódik a befektetés-ösztönzés, a szabad vállalkozási zónák vagy helyi termékek menedzselése, amely a paktumok kiegészítő tevékenységeként megvalósulhat a TOP keretében. Ezek a vállalkozás- és beruházás-ösztönzési tevékenységek hatékonyan járulhatnak hozzá a TOP 1.1. intézkedése keretében létrejövő üzleti infrastruktúrák megfelelő kihasználásához, hasznosításához.

A TOP 5.1.1-15 kódszámú „Megyei szintű foglalkoztatási megállapodások, foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések” felhívásának keretében 2016. március 31-én beadásra került a „Nógrád megyei foglalkoztatási paktum” című pályázatunk. A pályázat konzorciumi formában valósul meg, melynek vezetője Nógrád Megye Önkormányzata, továbbá bevonásra került még a megyei kormányhivatal, térségi gazdaságfejlesztő szervezet és munkaerőpiaci szolgáltató (a Nógrádi Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft., a Nógrád Megyei Kormányhivatal és a Jonathan Livingston Seagull Alapítvány). A pályázatban igényelt támogatás összege 1 024 millió Ft.)

A helyi szintű foglalkoztatási megállapodások, foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések keretében programszerű és integrált, a helyi együttműködés földrajzi területére kiterjedő tevékenység valósul meg, hozzájárulva a felhívásban megjelölt hátrányos helyzetű célcsoportok képzéséhez, foglalkoztatásához. A források szétaprózottságának elkerülése végett a TOP-5.1.2-15 kódszámú „Helyi foglalkoztatási együttműködések” című pályázat keretében két helyi paktum alakítását javasolta a megyei közgyűlés. Az első pályázat a „Nógrádi Szabad Vállalkozási Zóna Helyi Foglalkoztatási Paktum” melynek földrajzi területét a salgótarjáni, szécsényi, bátonyterenyei és pásztoi járások adják (bele nem értve Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatát, amely önálló foglalkoztatási paktum pályázatot nyújt be a saját földrajzi területére).

A fennmaradó két, a balassagyarmati és a rétsági járás gazdaságilag, társadalmilag közel egységes képet mutat, közös helyi foglalkoztatási paktumba szerveződésük racionálisnak tűnik, tehát a második pályázat az „M2 Vonzástérség” Helyi Foglalkoztatási Paktum lesz, amely ezt a két térséget foglalja magában.

5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok

A szociális városrehabilitáció kizárólag akkor éri el célját, ha az ott élő emberek társadalmi rehabilitációja megelőzi az infrastrukturális folyamatot. Az alacsony iskolai végzettségű és kis jövedelmű családok marginalizálódott társadalmi helyzetükből segítség nélkül nem képesek kitörni. A rehabilitációs területen élő családok, további elszigetelésének megakadályozására közösségi és egyéni szintű társadalmi integrációs komplex felzárkóztató programok szükségesek. A programoknak ki kell terjednie a munkaerő-piaci hátrányok újratermelődésének megállítására, az önálló jövedelemszerzés képességének kialakítására, fejlesztésére, az oktatási hátrányok leküzdésére.

A település rehabilitációt kísérő ESZA programok kiemelt területe a közösségépítés a társadalmi integrációt elősegítő szolgáltatások megteremtése, a helyi szinten elérhető szolgáltatások e célból történő fejlesztése és bővítése.

A programok tervezésénél nagyon fontos, hogy az infrastrukturális fejlesztéseket meg kell, hogy előzzék az ott élő lakosság felzárkóztató programjai: a szegregátumok esetében legalább egy évvel, veszélyeztetett területek esetében legalább egy fél évvel.

5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása

Nógrád megye területfejlesztési koncepciójában az „Aktív, kreatív, együttműködő társadalom” általános célként került megfogalmazásra. A társadalom együttműködési készsége és aktivitása elengedhetetlen a foglalkoztatottság növeléséhez, a fiatalok elvándorlásának megakadályozásához, valamint az identitásélmény fontos feltétele a megye erőforrásai hatékony kiaknázásának, a kooperációkon alapuló előnyök érvényesítésének. A nógrádi identitás fontos szerepet tölt be Nógrád – mint földrajzi, kulturális, közigazgatási és gazdasági egység – belső hálózatának és szellemiségének fejlesztésében.

A TOP 5.3 intézkedése támogatja a közösségi, társadalmi bevonást igénylő projekteket, melyeket a Nógrád identitásprogram keretein belül kívánunk megvalósítani. Napjaink nógrádi traumája a fiatal iskolázott szakemberek elvándorlása, melynek megállításához, a képzett munkaerő megyében tartásához, letelepedésük ösztönzéséhez járulhat hozzá az intézkedés keretén belül tervezett megyei **ösztöndíjprogram**.

Jelen dokumentum készítésekor még nem áll rendelkezésre az ehhez kapcsolódó felhívás tartalom, ezért a következőkben felvázolt elképzelés még módosulhat a jövőben.

A Nógrád megyei ösztöndíj programban olyan hallgatókat kívánunk támogatni, akik vállalják, tanulmányaik végeztével, hogy visszatérnek a megyébe, helyben telepsznek le,ésdolgoznak.

A lakosság megtartásához azonban nem elegendő pusztán a munkahely és a lakóhely megléte, egyre fontosabb szerepe van az aktív helyi közösségeknek, a helyi miliónek. Az intézkedéséppen ezért tartalmaz helyi közösséget és identitást erősítő akciókat, közösségfejlesztési programokat, helyi partnerségi együttműködések szervezését, erősítését.

Mivel az elmúlt években a megye lakosságának biztonságérzete jelentősen romlott, az itt élők szubjektív biztonságérzetének javítása és a helyi értékek védelme érdekében szükségesnek tartjuk egy megyei bűnmegelőzési program megvalósítását. Ennek előkészítésére létrejött a Nógrád Megye Biztonságáért Munkacsoport, mely a megyei Önkormányzat koordinációjával az alábbi szervezetek együttműködésével alakult meg:

- Balassagyarmati Fegyház és Börtön,
- Nógrád Megyei Rendőr-Főkapitányság,
- Magyar Közút Nonprofit Zrt. Nógrád Megyei Igazgatósága,
- Nógrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság,
- NAV Nógrád Megyei Vám-és Pénzügyőri Igazgatóság,
- Nógrád Megyei Polgárőr Szövetség,
- megyei civil szervezetek.

Az Önkormányzat, az illetékességi területén élő lakosság életkörülményeinek javítását, és ezáltal a népességmegtartó erő fokozását tűzte ki célul. Ennek egyik eleme az itt lakók biztonságérzetének fokozása, melynemcsak a hagyományos értelemben vett közbiztonság erősítését jelenti– mint pl. a bűncselekmények számának visszaszorítása –, hanem számos egyéb tényezőösszességét pl: katasztrófa esetén a mentés mielőbbi megkezdése, ennek feltételeinek, körülményeinek biztosítása „megalapozó programokkal”, illetve a mentésben, megelőzésben érintett szervezetek közötti összhang biztosítása, melynek alapjait „nem katasztrófa helyzet idejében” kell megteremteni

A célNógrád megyében a közlekedés biztonságának fokozása, a társadalmi együttélés kiegyensúlyozott kialakítása, így többek között a bűncselekmények megelőzése prevenciós eszközökkel, illetve együttműködés keretében kidolgozni a már büntetettek számára a társadalomba való visszailleszkedést egy tartalmasabb, értékesebb élet lehetőségének megteremtésével, ezáltal a bűnisméltés megelőzésével.A megyében az állami és az önkormányzati szervezeteken kívül több civil szervezet is működik a biztonsági feltételek megteremtése, fokozása érdekében, melyek munkáját megyei szinten Nógrád Megye Önkormányzata koordinációval támogatja.

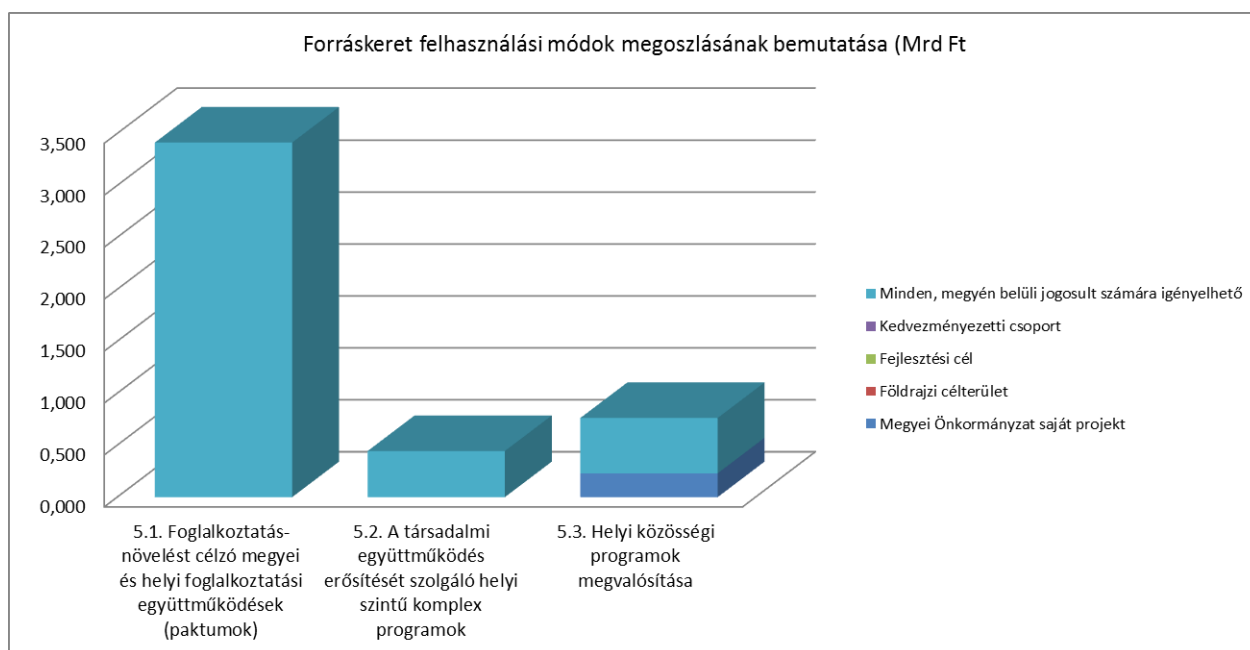
A kialakított „Nógrád Megye Biztonságáért Munkacsoport” tevékenysége a megyében egyedülálló, mert a biztonság megteremtéséért tevékenykedő állami, önkormányzati és civil szervezetek számára intézményesített keretek között teremti meg a párbeszéd lehetőségét, a probléma feltárását és annak megoldást helyi szinten. Nógrád Megye Önkormányzata főként koordinálja a kommunikációt a különböző szervezetek, valamint lakosság között. A TOP-5.3.1 keretében a Nógrád Megye Biztonságáért Munkacsoport keretében megvalósuló program jellegű munkát, rendezvények szervezését és koordinációját kívánjuk megvalósítani, melyek nagyban hozzájárulnak a biztonságérzet fokozásához, illetve az intézményesített keretek között zajló munka (humán)infrastrukturális hátterének megteremtését.

A megyei szintű koordinációval megvalósításra kerülő társadalmi akciók a közösségépítést, közösségfejlesztést, az egyének és a lakóhely közötti kapcsolatok erősítését szolgálják, kapcsolódva a TOP többi prioritásához.

A Megyei Önkormányzat saját projekt keretében kívánja felhasználni az 5.3 intézkedésen visszahulló forrást.

5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés		5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)	5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása	Ellenőrzés
Prioritáson belüli intézkedésenkénti forrásmegosztás (Mrd Ft)		3,413	0,444	0,762	4,619
Forráskeret felhasználási módok	Megyei Önkormányzat saját projekt	0,000	0,000	0,000	0,000
	Földrajzi célterület	0,000	0,000	0,000	0,000
	Fejlesztési cél	0,000	0,000	0,000	0,000
	Kedvezményezetti csoport	0,000	0,000	0,000	0,000
	Minden, megyén belüli jogosult számára igényelhető	3,413	0,444	0,762	4,619
	Ellenőrzés:	3,413	0,444	0,762	4,619

6. sz. tábla: a 5. prioritás forrásallokációja

12. sz. ábra: 5. prioritás forrás-felhasználási módjai

Nógrád megye vonatkozásában az ITP intézkedésein belül – a fentiekén túl –**további forrás-felhasználási módokat jelen tervezési fázisban nem specifikálunk.**

A **Kormány 106/2015. (IV. 23.) rendelete a kedvezményezett járások besorolásáról** a megyei járások gazdasági-társadalmi helyzetének egymáshoz történő közeledését támasztotta alá. A járások helyzetét meghatározó komplex mutató értékei alapján Nógrád megye öt járása – a Salgótarjáni, a Bátorterenyi, a Balassagyarmati, a Pásztói és a Rétsági járás – *kedvezményezett* járásként definiált, míg a Szécsényi járás a *komplex programmal fejlesztendő* kategóriába került. Ez azt jelenti, hogy a megye nyugati térségének helyzete a korábbi besoroláshoz képest romlott. Tekintettel Nógrád megye kis méretére, és az egyes térségek jelentős helyzetbeli különbségeinek hiányára, a területi lehatárolás a megyei ITP intézkedésein belül nem indokolt.

Mivel a 1702/2014. (XII.3.) Korm. határozat szerint Nógrád megye számára allokálta a Kormány az **egy lakosra jutó legmagasabb támogatást**, a források hasznosulásának az elvárása is ezzel arányos. Tekintve a fizikai méretből adódó korlátokat, a TOP támogatási rendszerében azoknak a fejlesztési javaslatoknak szükséges prioritást adni, amelyek a legnagyobb mértékben képesek hozzájárulni a megyei indikátorvállalások teljesüléséhez. E cél megvalósulásában a kedvezményezettek szerinti további lehatárolás inkább korlátokat, mint lehetőségeket jelentene.

A Nógrád megyei ITP forrásallokációs táblát az **1. sz. melléklet** tartalmazza.

4. Az ITP indikátor vállalásai

Az ITP tervezése során egyesével megvizsgáltuk az előző pontban szereplő forrásarányoknak megfelelően kalkulált indikátorokat, hogy teljesíthetők-e. Mivel a benyújtott fejlesztési igények nem

mindegyike tartalmazott output vagy eredménymutató adatot, az indikátorok számításánál számos esetben támaszkodtunk tapasztalati adatokra (pl. NORDA által megadott egységköltségre jutó indikátor, piaci átlagárak). Nem született módosítási javaslat azon indikátorok esetén, ahol a kalkulált célérték 85%-ban jó eséllyel teljesíthető. A számítások során külön figyelmet szenteltünk az ún. eredményességi keretbe tartozó mutatóknak, amelyek nem teljesítése szankciókat vonhat maga után.

Az **eredményességi keretbe tartozó mutatók** közül egy esetén szükséges vagy célszerű a kalkulált forrásarányos adattól eltérni: **Fejlesztett, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek** (fejlesztéssel érintett meglévő férőhelyek), ahol a forrásarányos kalkulált célérték átlag 644 db.

A megyében (Salgótarján kivételével) a bölcsődei férőhelyek száma 170, melyek közül 24 teljesen új férőhely (Szügy). Az indikátor értéket úgy tudtuk maximalizálni **134**-re, hogy a fejlesztett bölcsődék esetén kisebb beszerzéssel másik tagintézményt is bevontunk a projektbe (Bátonyterenye). Az indikátor érték ennél tovább nem növelhető a meglévő adottságok miatt. Amennyiben lehetővé válik a későbbiekben a nemzeti szintű indikátorvállalások módosítása, az ITP-ben a 644 fő adatot **korrigálni szükséges**.

Új indikátor vállalásként jelenik meg a „Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma”, melynek a megye választott intézkedésenkénti forráskeretei alapján számított indikátor értékei nem ismertek.

Az **eredményesség keretbe nem tartozó mutatók** tekintetében jelen dokumentumban nem szükséges indikátor adatokat feltüntetni, azok teljesíthetőségét az Irányító Hatóság a felhívásokba épített feltételrendszeren keresztül kívánja biztosítani.

A Nógrád megyei ITP indikátor táblát a **3. sz. melléklet** tartalmazza.

7. sz. táblázat: Indikátorvállalások

TOP prioritás	Kimeneti indikátor neve	Mértékegysége	TOP Célértéke (2018)	Forrásarányos célérték (2018)	A megye által vállalt célérték (2018)	TOP Célértéke (2023)	Forrásarányos célérték (2023)	A megye által vállalt célérték (2023)	Megjegyzés
1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	ha	275	14,17	14,17	1373	70,71	70,71	
	A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza	km	68	3,51	4,00	340	17,52	17,52	
	Fejlesztett, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	2500	129	134	12500	644	644	Jelen állapotban az látszik, hogy ez szám nem lesz teljesíthető a megye által, mivel Nógrádban 170 bölcsődei férőhely van, amelyből 24 teljesen új, ezek javarészt lefedik az igényeket.
2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m2	279000	14366,75	14368,00	1395000	71833,75	71838,05	
3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza	km	240	12,36	12,36	686	35,33	35,33	
	Üvegházhatású gázok becsült éves csökkenése	tonna CO ₂ egyenérték	13106	552,00	552,00	106819	5524,00	5524,00	
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgálatok (benne: háziorvos, házi gyermekorvos, fogorvosi, védőnői szolgálat és kapcsolódó ügyeleti ellátás, iskola-egészségügyi ellátás) száma	db	185	10	10	925	48	48	
	Helyreállított lakóegységek városi területeken	lakóegység	232	12	12	1160	60	60	
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	A foglalkoztatási paktumok keretében munkaerőpiaci programokban résztvevők száma	fő	8580	442	442	42900	2210	2210	
	Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma	fő	26600	1370	1370	133000	6849	6849	

5. Az ITP ütemezése

Az ITP tervezés és végrehajtás időkerete 2014–2020-ig terjed. A programok végrehajtása 2016 első negyedévében kezdődött meg, tekintettel arra, hogy az első pályázati felhívások 2015 decemberében jelentek meg. A pályázatokban tervezettek szerint az első projektek megvalósítása 2016 szeptemberében kezdődik meg, pozitív elbírálás esetében.

Az ITP ütemezési táblája intézkedésenként mutatja, hogy Nógrád megye milyen összeget kíván lekötni az éves fejlesztési kereten belül. A táblában szereplő kötelezettségvállalás a támogatói döntéssel lekötött összegeket tartalmazza.

Az ITP ütemezése során az alábbi szempontokat érvényesítettük:

- Az ITP kötelezettségvállalásnak legalább időarányosan előre kell haladni.
- 2016 év elejéig nagyobb hangsúlyt kell fektetni az előkészített projektekre a gyorsabb forráslekötés érdekében.
- 2015. augusztus 18-án a Kormány arról döntött a1580/2015. (IX. 4.) Korm. határozatában, hogy 2017. június 30-ig kiírják a 2014-2020 közötti európai uniós költségvetési ciklus minden magyar pályázatát.
- 2018-ban értékelik a teljesítménykeretes indikátorok részteljesítését megyei szinten.

Általánosságban a forráslekötés az alábbiak szerint alakul:

- 2016-ban a források 77,4 % kerül lekötésre, azaz 31,822 milliárd Ft.
- 2017-ben a teljes programkerethez viszonyított lekötés eléri a teljes keretösszeget (100 %-ot), az adott évi lekötés várhatóan 22,6% körül alakul.
- A foglalkoztatási paktumok 60 hónapos megvalósítási idővel futnak.

8. sz. táblázat Ütemezés

Prioritás	Intézkedések	Intézkedésre eső összeg	2015				2016				2017				2018				2019				2020				2021		2022		2023		Összes forrás	Ehll.		
			1.né	2.né	3.né	4.né	1.né	2.né	3.né	4.né	1.né	2.né	3.né	4.né	1.né	2.né	3.né	4.né	1.né	2.né	3.né	4.né	1.né	2.né	3.né	4.né	1.né	2.né	1.né	2.né	1.né	2.né				
			Minden adat automatikusan megjelenik az 1. munkalaptól																																	
1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	11. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	5,889	0	0	0	0	0	0	0	0	3,7	0	0	0	2,189	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5,889	0,000
	12. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	3,673	0	0	0	0	0	0	0	0	2,5	0	0	0	1,173	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,673	0,000
	13. A gazdaságfejlesztést és a munkaadó mobilitás ösztönzését szolgáló kötékekfejlesztés	2,633	0	0	0	0	0	0	0	0	2,633	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,633	0,000
	14. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	3,174	0	0	0	0	0	0	0	0	1,2	0	0	0	1,974	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,174	0,000
2. Vállalkozóbarát, népességmegtartó településfejlesztés	2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés	7,610	0	0	0	0	0	0	0	0	7,16	0	0	0	0,45	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7,610	0,000
3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	3.1. Fenntartható települési ködékekfejlesztés	3,876	0	0	0	0	0	0	0	0	2,5	0	0	0	1,376	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,876	0,000
	3.2. Önkormányzatok energahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése	6,474	0	0	0	0	0	0	0	0	4,447	0	0	0	2,027	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6,474	0,000
4. A helyi közösségi szolgálatok fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	4.1. Egészségügyi alapellátási infrastrukturális fejlesztése	1,108	0	0	0	0	0	0	0	0	1,108	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,108	0,000
	4.2. A szociális alapszolgálatok infrastrukturájának bővítése, fejlesztése	0,880	0	0	0	0	0	0	0	0	0,88	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,88	0,000
	4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja	1,199	0	0	0	0	0	0	0	0	0,587	0	0	0	0,606	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,199	0,000
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)	3,413	0	0	0	0	0	0	0	0	3,413	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,413	0,000
	5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	0,444	0	0	0	0	0	0	0	0	0,444	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,444	0,000
	5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása	0,762	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,762	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,762	0,000
		41,129	0	0	0	0	0	0	0	0	30,572	0	0	0	10,557	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	41,129	0,000

A Nógrád megyei ITP ütemezés táblát a **4. sz. melléklet** tartalmazza.

A TOP források felhasználása előre láthatóan tartható lesz a meghatározott ütemben és arányban, esetleges késedelmek a döntési folyamat elhúzódása esetében várhatóak. A végrehajtás megkezdésétől a programidőszak zárásáig **a megye nyomon fogja követni a forrásfelhasználást**, és jelzi az Irányító Hatóság felé az **azátütemezés** szükségességét.

6. Mellékletek

1. sz. melléklet: Forrásallokációs tábla
2. sz. melléklet: Forráskeret-allokáció
3. sz. melléklet: Indikátor tábla
4. sz. melléklet: Ütemezés tábla

Fontos: Az ITP excel táblázat munkálatait összegegy. Minden munkálapon csak a véglegesített cellákat kell kitölteni vagy módosítani. A táblázat további részét (betűtér és diagramokat) a leírt adatszám alapján kell kitölteni. Kérjük, az IKT szoftverekben valósuló változtatásokon figyeljen! A táblázat módosítását az adott betűlapon meg kell jelölni a módosított cellák mellett. Kérjük, a táblázat és a diagramokat módosítja az ITP dokumentum megfelelő fejezetébe lép formában.

FORRÁSKERET ALLOKÁCIÓ 1.

Mege neve:	Nógrád megye
Mege ITP neve:	Nógrád megye Integrált Területi Programja
Mege forraskerete (Mrd Ft):	41,13

TOP prioritások	1. Területi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére				2. Vállalkozásait, népszerűsítő és innovációs tevékenységek fejlesztése		3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való átállás kiemelt városi területeken		4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése			5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatási-környezeti és társadalmi együttműködés		Előirány	
TOP prioritások indoklásai	1.1. Helyi gazdasági infrastrukturális fejlesztés	1.2. Társadalmi és környezeti szempontú fenntartható területfejlesztés	1.3. A gazdasági fejlődés és a munkaerő-mobilizáció ösztönzését szolgáló közmű- és szolgáltatásfejlesztés	1.4. A foglalkoztatás elősegítése és az életminőségjavulás érdekében munkaadó állami és nem állami intézmények, közszervezetek fejlesztése	2.1. Gazdaságfejlesztési és innovációs tevékenységek fejlesztése	3.1. Fenntartható települési közmű- és szolgáltatásfejlesztés	3.2. Önkormányzatok megújult környezetben és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése	4.1. Egyszerűsített eljárási folyamatok, infrastrukturális fejlesztés	4.2. A szociális alapcsomagok fejlesztése, bővítése, fejlesztése	4.3. Lerögzött városi területek rehabilitációja	5.1. Foglalkoztatási ösztönzési és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)	5.2. A társadalmi együttműködés erősítése és a társadalmi együttműködés	5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása		
Fenntartási költségvetés	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ERFA	ESZA	ESZA	ESZA	
TOP prioritások közötti forráselosztás (Mrd Ft)	298,450				147,785	200,986		61,769			89,691		798,68		
A megye forrásait megadó TOP prioritások közötti (Mrd Ft)	15,369				7,611	10,350		3,181			4,619		41,13		
Az egyes TOP prioritásokon belül az intézkedések közötti forráselosztás (Mrd Ft)	114,354	71,328	51,126	61,642	147,785	75,276	125,710	21,510	17,089	23,170	66,271	8,622	14,798	798,68	
A megye TOP prioritásainak megadása TOP prioritásokon belül az intézkedések közötti forráselosztás (Mrd Ft)	5,889	3,673	2,633	3,174	7,611	3,876	6,474	1,108	0,880	1,193	3,413	0,444	0,762	41,13	
Az egyes TOP prioritások közötti saját igényeken alapuló forráselosztás (Mrd Ft)	15,369				7,610	10,350		3,181			4,619		41,13		
Az egyes TOP prioritásokon belül az intézkedések közötti saját igényeken alapuló forráselosztás (Mrd Ft)	5,889	3,673	2,633	3,174	7,610	3,876	6,474	1,108	0,880	1,193	3,413	0,444	0,762	41,13	
2015-ben megvalósított források (Mrd Ft)	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	
2016-ban megvalósított források (Mrd Ft)	3,700	2,500	2,633	1,200	7,160	2,500	4,447	1,108	0,880	0,587	3,413	0,444	0,000	30,572	
2017-ben megvalósított források (Mrd Ft)	2,189	1,173	0,000	1,974	0,450	1,376	2,027	0,000	0,000	0,606	0,000	0,000	0,762	10,557	
Előirány	5,889	3,673	2,633	3,174	7,610	3,876	6,474	1,108	0,880	1,193	3,413	0,444	0,762	41,129	
	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	

Prioritás	Intézkedések	Előirány
1. Területi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	
	1.2. Társadalmi és környezeti szempontú fenntartható területfejlesztés	
	1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő-mobilizációt ösztönzőt szolgáló közmű- és szolgáltatásfejlesztés	
	1.4. A foglalkoztatás elősegítése és az életminőségjavulás érdekében munkaadó állami és nem állami intézmények, közszervezetek fejlesztése	
2. Vállalkozásait, népszerűsítő és innovációs tevékenységek fejlesztése	2.1. Gazdaságfejlesztési és innovációs tevékenységek fejlesztése	
	3.1. Fenntartható települési közmű- és szolgáltatásfejlesztés	
3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való átállás kiemelt városi területeken	3.1. Fenntartható települési közmű- és szolgáltatásfejlesztés	
	3.2. Önkormányzatok megújult környezetben és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése	
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	4.1. Egyszerűsített eljárási folyamatok, infrastrukturális fejlesztés	
	4.2. A szociális alapcsomagok fejlesztése, bővítése, fejlesztése	
	4.3. Lerögzött városi területek rehabilitációja	
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatási-környezeti és társadalmi együttműködés	5.1. Foglalkoztatási ösztönzési és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)	
	5.2. A társadalmi együttműködés erősítése és a társadalmi együttműködés	
	5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása	

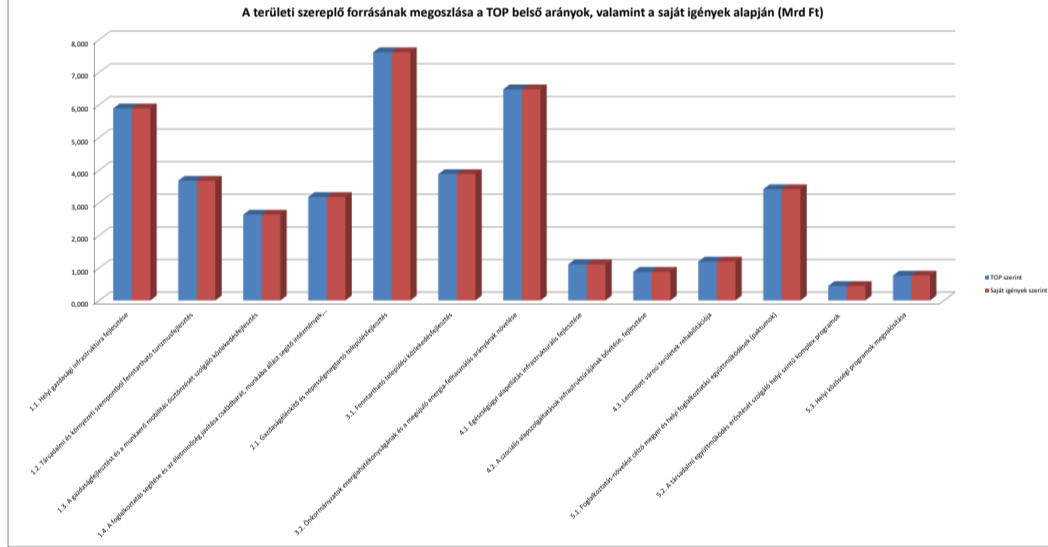
A területi szereplő forrásainak megoszlása a TOP belső arányok, valamint a saját igények alapján (Mrd Ft)

TOP prioritások indoklásai	1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztés	1.2. Társadalmi és környezeti szempontú fenntartható területfejlesztés	1.3. A gazdasági fejlődés és a munkaerő-mobilizáció ösztönzését szolgáló közmű- és szolgáltatásfejlesztés	1.4. A foglalkoztatás elősegítése és az életminőségjavulás érdekében munkaadó állami és nem állami intézmények, közszervezetek fejlesztése	2.1. Gazdaságfejlesztési és innovációs tevékenységek fejlesztése	3.1. Fenntartható települési közmű- és szolgáltatásfejlesztés	3.2. Önkormányzatok megújult környezetben és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése	4.1. Egyszerűsített eljárási folyamatok, infrastrukturális fejlesztés	4.2. A szociális alapcsomagok fejlesztése, bővítése, fejlesztése	4.3. Lerögzött városi területek rehabilitációja	5.1. Foglalkoztatási ösztönzési és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok)	5.2. A társadalmi együttműködés erősítése és a társadalmi együttműködés	5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása
TOP szerint	5,889	3,673	2,633	3,174	7,611	3,876	6,474	1,108	0,880	1,193	3,413	0,444	0,762
Saját igények szerint	5,889	3,673	2,633	3,174	7,610	3,876	6,474	1,108	0,880	1,193	3,413	0,444	0,762

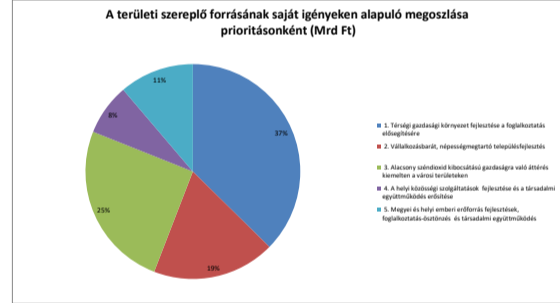
A területi szereplő forrásainak saját igények alapján megoszlása prioritásonként (Mrd Ft)

1. Területi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	15,369
2. Vállalkozásait, népszerűsítő és innovációs tevékenységek fejlesztése	7,610
3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való átállás kiemelt városi területeken	10,350
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	3,181
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatási-környezeti és társadalmi együttműködés	4,619

A területi szereplő forrásainak megoszlása a TOP belső arányok, valamint a saját igények alapján (Mrd Ft)

A területi szereplő forrásainak saját igények alapján megoszlása prioritásonként (Mrd Ft)

FONTOS: A célerérték reális meghatározásában segít, ha a területi szereplő a TOP teljes megyei forráskeretéből való saját részvételét veti a TOP indikátor célértékére. A segítő számításhoz a táblázat az 1. munkalap adatait használja.
A táblázat G és J oszlopait kitöltheti vállalás a TOP eredményességmérés keretében tartozó indikátorra. Felhívjuk a területi szereplők figyelmét, hogy minimum **forrásarányos célerérték** vállalása szükséges mind a 2018-as, mind a 2023-as **célerértékek** tekintetében!
Kérjük, a táblázatot illesse be az ITP dokumentum 4. fejezetébe, kép formátumban.

INDIKÁTOR VÁLLALÁSOK	
Megye neve:	Nógrád megye
Megyei ITP neve:	Nógrád megye Integrált Területi Programja
Megyei forráskerete (Mrd Ft):	41,13

Saját keretösszeg (Mrd Ft):	41,13
Teljes TOP keretösszeg (megyék együtt) (Mrd Ft):	798,68
Részvétel aránya:	5,15%

TOP prioritás	Kimeneti indikátor neve	Mértékegysége	TOP Célerérték (2018)	Forrásarányos célerérték (2018)	A megye által vállalt célerérték (2018)	TOP Célerérték (2023)	Forrásarányos célerérték (2023)	A megye által vállalt célerérték (2023)	Megjegyzés
1. Teraségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	ha	275	14,17	14,17	1373	70,71	70,71	
	A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza	km	68	3,51	4,00	340	17,52	17,52	
	Fejlesztett, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	2500	129	134	12500	644	644	
2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m ²	279000	14366,75	14368,00	1395000	71833,75	71838,05	
3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza	km	240	12,36	12,36	686	35,33	35,33	
	Üvegházhatású gázok becsült éves csökkentése	tonna CO ₂ -egyenérték	13106	552,00	552,00	106819	5524,00	5524,00	
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgáltatások (nemre: hátrányos, hátr. gyermekek, fogorvosi, védőnői szolgálat és kapcsolódó ügyeleti ellátás, iskola-egészségügyi ellátás) száma	db	185	10	10	925	48	48	
	Helyreállított lakóegységek városi területeken	lakóegység	232	12	12	1160	60	60	
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	A foglalkoztatási paktumok keretében munkaerőpiaci programokban résztvevők száma	fő	8580	442	442	42900	2210	2210	
	Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma	fő	26600	1370	1370	133000	6849	6849	

Az alábbi tábla tájékoztató jelleggel készült. Célja, hogy a területi szereplők igényeinek megfelelő forrásallokáció vonatkozásában ismertesse a TOP indikátor célértékeinek forrásarányos alakulását. A tábla nem része a területi szereplő ITP-jének!

TOP prioritás/egyedi célkitűzés	Kimeneti indikátor neve	Mértékegysége	Arány a megye intézkedés-ként vállalt forráskeretén alapján	TOP Célerérték (2018)	Forrásarányos célerérték (2018)	TOP Célerérték (2023)	TOP forrásarányos indikátorértékek	Forrásarányos célerérték (2023)
1. Teraségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére								
1.A	Támogatásban részesülő vállalkozások száma	db	5,15%			8189	422	422
	Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma	db				189	10	10
	A nem pénzügyi támogatásban részesülő vállalkozások száma	db				8000	412	412
	A fejlesztett vagy újonnan létesített iparterületek és ipari parkok területe	ha		275	14,16	1373	70,71	70,71
	A rehabilitált talaj öszaktérjedése	ha				504	25,96	25,96
1.B	A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságok minőségét támogató helyszíneken tett látogatók várható számának növekedése	látogatók/év	5,15%			1116000	57472	57468
1.C	A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza	km	5,15%	68	3,51	340	17,51	17,52
1.D	Fejlesztett, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db	5,15%	2500	129	12500	644	644
	Újonnan létrehozott, 0-3 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db				11000	567	567
	Újonnan létrehozott, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db				2000	103	103
	Fejlesztett, 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító férőhelyek száma	db				14750	760	760
2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés								
2.A	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m ²	5,15%	279000	14366,75	1395000	71838,89	71833,75
	Integrált városfejlesztési stratégiákba bevont területek lakossága	személy				1240000	63857	63853
	Bel- és csapadék-vízvédelmi létesítmények hossza	m				558000	28735,56	28733,50
	A rehabilitált talaj öszaktérjedése	ha				19	0,98	0,98
	Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	m ²				168000	8651,57	8650,95
	Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága	m ²				1468000	75598,20	75592,79
3. Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken								
3.A	Kialakított kerékpárosbarát települések vagy településrészek száma	db	5,15%			21	2	2
	Közlekedésbiztonsági fejlesztést megvalósított települések száma	db				80	5	5
	Kialakított új fogalomcsillapított övezetek száma	db				29	2	2
	Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza	km		240	12,36	686	35	35,33
3.B	A középületek éves primerenergia-fogyasztásának csökkentése	kWh/év	5,15%			25178763,14	1296641,00	1296693,29
	A megújulóenergia-termelés további kapacitása	MW				329,861	16,99	16,99
	Üvegházhatású gázok becsült éves csökkentése	tonna CO ₂ -egyenérték		13106	552,00	106819	5524,00	5524,00
	Energiatakarékosági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés	PJ/év				0,63	0,04	0,04
A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség	PJ/év			3,12	0,17	0,17		
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése								
4.A	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság	fő	5,15%			370000	19055	19060
	Fejlesztéssel érintett egészségügyi alapellátást nyújtó szolgáltatások (nemre: hátrányos, hátr. gyermekek, fogorvosi, védőnői szolgálat és kapcsolódó ügyeleti ellátás, iskola-egészségügyi ellátás) száma	db		185	10	925	48	48
	Újonnan épített vagy felújított nendők, tanácsadók száma	db				617	32	32
	A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma	db				244	13	13
4.B	Helyreállított lakóegységek városi területeken	lakóegység	5,15%	232	12	1160	60	60
	Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek	m ²				9000	463,48	463,41
	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek	m ²				139000	7158,14	7156,98
	Integrált városfejlesztési stratégiákba bevont területek lakossága	fő				1564000	80542	80529
	Szociális célú városrehabilitációval érintett akcióterületen élő lakosság száma	fő				267000	13750	13748
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés								
5.A	A foglalkoztatási paktumok keretében munkaerőpiaci programokban résztvevők száma	szám	5,15%	8580	442	42900	2210	2210
5.B/5.C	Szociális városrehabilitációs programmal elért hátrányos helyzetű lakosság száma	fő	5,15%			106800	5500	5500
	Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma	fő	5,15%	26600	1370	133000	6850	6849

Az előzetes táblázat a kiemelt fejlesztések (támogatási díj nélkül) területeit célszerűen figyelembe véve tartalmazza és összegeit (millió Ft-ban, 3 tizedesjegyre) kerekítve tüntetjük fel. A táblázatban a forrásokat a leírásuk alapján azonosítottuk. Kérjük, az AK esetében a táblázatban megadott adatokat ellenőrizni a munkatársak segítségével. Kérjük, az AK esetében a táblázatban megadott adatokat ellenőrizni a munkatársak segítségével. Kérjük, az AK esetében a táblázatban megadott adatokat ellenőrizni a munkatársak segítségével.

ÜTEMZÉS

Megye neve:	Nógrád megye
Megyei ITP neve:	Nógrád megye Integrált Területi Programja
Megyei források (Mrd Ft):	41,13

		Minden adat az értelemszerűen meg kell lenni az 1. munkafüzetben																												Összes forrás	ES			
Prioritás	Intézkedések	2015				2016				2017				2018				2019				2020				2021		2022				2023		
		1.mé	2.mé	3.mé	4.mé	1.mé	2.mé	3.mé	4.mé	1.mé	2.mé	3.mé	4.mé	1.mé	2.mé	3.mé	4.mé	1.mé	2.mé	3.mé	4.mé	1.mé	2.mé	3.mé	4.mé	1.mé	2.mé	3.mé	4.mé					
1. Tervezési gazdasági környezet fejlesztése a fejlesztésközpontok elősegítése	1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	5,889	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5,889	0,000	
	1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	3,673	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,5	0	0	0	1,173	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,673	0,000
	1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaadó mobilitás biztosítását szolgáló közműfejlesztés	2,633	0	0	0	0	0	0	0	0	2,633	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,633	0,000
	1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása érdekében, munkába állást végző intézmények, kiemeltterületek fejlesztése	1,174	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,174	0,000
2. Vállalkozásokat, népszámgigazító tevékenységfejlesztés	2.1. Gazdaságfejlesztő és népszámgigazító tevékenységfejlesztés	7,610	0	0	0	0	0	0	0	0	7,610	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7,610	0,000	
	2.2. Fenntartható települési közműfejlesztés	3,876	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,5	0	0	0	1,376	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,876	0,000
3. Alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságok elősegítése kiemelten a városi területeken	3.1. Önkormányzatok energiatermelésének és a megújuló energiaforrások kihasználásának növelése	6,474	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6,474	0,000	
	3.2. Önkormányzatok energiatermelésének és a megújuló energiaforrások kihasználásának növelése	1,108	0	0	0	0	0	0	0	0	1,108	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,108	0,000
4. A helyi közéleti szereplők, vállalkozások és társadalmi együttműködés erősítése	4.1. Egyszemélyi alapítások infrastruktúrális fejlesztése	0,880	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,880	0,000
	4.2. A területi szereplők infrastruktúrális fejlesztése, fejlesztése	1,193	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1,193	0,000
	4.3. Területi városi területek rehabilitációja	3,413	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,413	0,000
5. Megyei és helyi szintű előforduló fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	5.1. Foglalkoztatás-ösztönzés elősegítése és helyi foglalkoztatási együttműködés (pakettművelet)	0,444	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,444	0,000
	5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	0,762	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,762	0,000
	5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása	41,149	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	41,149	0,000
		41,149	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10,572	0	0	0	14,522	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	41,149	0,000

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

43/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: a LIFE IP HungAIRy 2017 című pályázat támogatása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése kifejezi szándékát a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. által koordinált LIFE IP HungAIRy 2017 projekt megvalósításában való részvételre.

A közgyűlés jóváhagyja az e határozat mellékletét képező szándéknyilatkozat aláírását.

A közgyűlés felhatalmazza elnökét a pályázat nyertessége esetén szükséges jognyilatkozatok megtételére, aláírására, s egyúttal utasítja a testület mindezekről történő tájékoztatására.

Határidő: folyamatos

Felelős: Skuczi Nándor, a közgyűlés elnöke

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

a. 43 / 2018 (IV. 26.) Kgy. határozat
melléklete

LETTER OF INTENT SZÁNDÉKNYILATKOZAT

LIFE IP HUNGAIrY 2017

20. March, 2018.
2018. március 20.

Title, surname and name: Nándor Skuczi President of General Assembly of Nógrád County	Név, titulus: Skuczi Nándor Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Elnöke
Function: President of General Assembly of Nógrád County	Funkció: Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Elnöke
Organization: Nógrád County Self - Government	Szervezet: Nógrád Megyei Önkormányzata
Address: 36 Rákóczi Street	Cím: Rákóczi út 36.
City code, city: 3100 Salgótarján	Irányítószám, város: 3100 Salgótarján
Phone no: 32/620-150	Telefonszám: 32/620-150
Email: elnokikabinet@nograd.hu	Email: elnokikabinet@nograd.hu

We have studied the LIFE IP HungAIRy 2017 Project coordinated by the Herman Ottó Institute Nonprofit Ltd, which aims at improving air quality in municipalities through implementing air quality plans.

Tanulmányoztuk a LIFE IP HungAIRy 2017 projektet, amit a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. koordinál és települések levegőminőségét hivatott javítani, a levegőminőségi tervek végrehajtásával.

On behalf of Nógrád County Self - Government I hereby express my municipality's intent and willingness to participate in the project implementation as outlined in the followings:

A Nógrád Megyei Önkormányzata nevében ezúton kifejezem önkormányzatom szándékát és akaratát, hogy a projekt megvalósításában részt veszünk az alábbiak szerint:

- We shall actively participate in the mutual exchange of experience regarding the implementation of air quality plans.
- We are open to utilize the results achieved in the project using it within our operation.
- During the project implementation we shall actively participate in the environmental awareness rising events and campaigns.
- The letter of intent will come into effect when passed by the General Assembly of Nógrád County (.../2018. (IV.26.) Kgy. határozat).
- Aktívan részt kívánunk venni a levegőminőségi tervek megvalósításával kapcsolatos kölcsönös tapasztalatcserében.
- Nyitottak vagyunk hasznosítani a projektben elért eredményeket, felhasználva azt a működésünk során.
- A projekt megvalósítási ideje alatt aktívan részt kívánunk venni a környezettudatosság növelésével összefüggő rendezvényeken és kampányokban.
- Jelen szándéknyilatkozat a Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 43.../2018. (IV.26.) Kgy. határozatával lép hatályba.

The content of the letter of intent is exactly the same in Hungarian and in English.

Ez a szándéknyilatkozat két nyelven készült és teljesen megegyező tartalommal.

Signature/Aláírás

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

44/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: a Bátorlyterenye Óvodásaiért Alapítvány támogatása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése, Nógrád Megye Önkormányzata 2018. évi költségvetéséről szóló 2/2018. (I. 25.) önkormányzati rendelet 2. sz. melléklete III.3.1.4. sorában lévő elkülönített keret terhére a Bátorlyterenye Óvodásaiért Alapítvány 75.000 Ft-os támogatásáról dönt, melyet a XXVI. Gabora Gála megrendezésére fordíthat.

A testület utasítja elnökét a vonatkozó támogatási szerződés előkészítésére és aláírására.

Határidő: értelemszerű

Felelős: Skuczi Nándor, a közgyűlés elnöke

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

45/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: a Nemti „Gesztenyefa” Óvodáért Alapítvány támogatása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése, Nógrád Megye Önkormányzata 2018. évi költségvetéséről szóló 2/2018. (I. 25.) önkormányzati rendelet 2. sz. melléklete III.3.1.4. sorában lévő elkülönített keret terhére a Nemti „Gesztenyefa” Óvodáért Alapítvány 20.000 Ft-os támogatásáról dönt, melyet mikulás napi ünnepség megrendezésére fordíthat.

A testület utasítja elnökét a vonatkozó támogatási szerződés előkészítésére és aláírására.

Határidő: értelemszerű

Felelős: Skuczi Nándor, a közgyűlés elnöke

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

NÓGRÁD MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT KÖZGYŰLÉSE

46/2018. (IV. 26.) Kgy.

Tárgy: a Szécsényiek a zenéért Alapítvány támogatása

HATÁROZATA

A Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése Nógrád Megye Önkormányzata 2018. évi költségvetéséről szóló 2/2018. (I. 25.) önkormányzati rendelet 2. sz. melléklete III.3.1.4. sorában lévő elkülönített keret terhére a Szécsényiek a zenéért Alapítvány 30.000 Ft-os támogatásáról dönt, melyet Nemzetközi Kórusfesztivál megrendezésére fordíthat.

A testület utasítja elnökét a vonatkozó támogatási szerződés előkészítésére és aláírására.

Határidő: értelemszerű

Felelős: Skuczi Nándor, a közgyűlés elnöke

Salgótarján, 2018. április 26.

Skuczi Nándor s.k.
a Nógrád Megyei Önkormányzat
Közgyűlésének elnöke

dr. Langár Ágnes s.k.
Nógrád megyei aljegyző

Felelős kiadó: Skuczi Nándor
Felelős szerkesztő: dr. Szabó József

Készült 15 példányban
HU ISSN 1588-9386
Gy.sz. 3/2018.
Évi előfizetési díj: 7.000 Ft
